

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK HALK EDEBİYATI BİLİM DALI

**ÂŞIK GELENEĞİ İÇİNDE ALİ RIZA MALKOÇ’UN HAYATI,
SANATI VE ŞİİRLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ahmet DEMİRCAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. İbrahim DİLEK

Ankara–2010

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK HALK EDEBİYATI BİLİM DALI

**ÂŞIK GELENEĞİ İÇİNDE ALİ RIZA MALKOÇ’UN HAYATI,
SANATI VE ŞİİRLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Ahmet DEMİRCAN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. İbrahim DİLEK

Ankara–2010

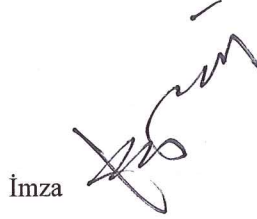
ONAY

AHMET DEMİRCAN tarafından hazırlanan "ÂŞIK GELENEĞİ İÇİNDE ALİ RIZA MALKOÇ'UN HAYATI SANATI VE ŞİİRLERİ" başlıklı bu çalışma, 05.10.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda OYBİRLİĞİ ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından TÜRK HALK EDEBİYATI ANABİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

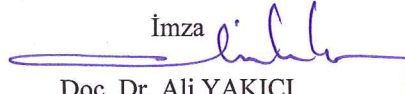
İmza

Doç. Dr. İbrahim DİLEK
(Başkan)

İmza

Prof. Dr. Pakize AYTAÇ

İmza

Doç. Dr. Ali YAKICI

ÖN SÖZ

Âşıklık geleneği, kökünü tarihimizin derinliklerinden alan, çeşitli merhalelerden geçerek günümüze gelmiş, milletimizin her türlü düşünce ve hissiyatına tercüman olmayı düstur kabul etmiş en değerli kültür birikimlerimizdendir. Ozan-baksı geleneğinin devamı olan âşıklık geleneği, 16. yy.dan itibaren günümüzdeki şekline doğru bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Türk şiirinin ilk numuneleri incelendiğinde, bu ilk ürünlerin 16.yy.dan günümüze kadar yazılan âşık edebiyatı mahsulleri ile birçok yönden ortaklık gösterdikleri görülecektir. Âşık edebiyatı kendine has bir kültür ortamı ve söyleyiş meydana getirmiş olsa da Türk halk edebiyatı ana mecrasından çıkmamıştır.

Teşekkülünden beri çeşitli hususiyetler kazanarak yeni mahiyetlerle ana mecradan ayrılmadan günümüze kadar devam eden âşık edebiyatı önemli temsilciler yetiştirmiştir. Günümüzde de devam eden gelenek 20. yy.da olduğu gibi 21. yy.da da birçok temsilci yetiştirmeye devam edecektir. Çalışmamıza konu olan Ali Rıza Malkoç da bu çizgide kendini yetiştirmiş bir âşıktır.

Çalışmamızın amacı; âşıklık geleneği içerisinde Âşık Ali Rıza Malkoç'un hayatı, sanatı ve eserlerini ortaya koyarak, 20.yy. âşıklık geleneği hakkında ileride yapılacak değerlendirmeler için yardımda bulunmaktır.

Çalışmamız altı bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında, âşıklık geleneği hakkında bilgi verilerek, Âşık Ali Rıza Malkoç'un bu gelenek içindeki yerini ortaya koymaya çalıştık.

Birinci bölümde; Âşık Ali Rıza Malkoç'un hayatına, âşıklık geleneği içinde yer alışına, şiir ve âşıklık hakkındaki görüşlerine ve kendisi ile yapılan röportaja yer verilmiştir. İkinci bölümde; şiirlerinin hane sayısı, ölçü ve durakları ve kafiye yapısı ve redifleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde; şiirlerdeki edebi sanatlar ve anlatım şekilleri tespit edilerek, Malkoç'un şiirlerinin dil ve üslup özellikleri tespit edilmiştir. Dördüncü bölümde,

Malkoç'un şiirlerinin şekil ve tür bakımından incelemesi yapılmış, beşinci bölümde şiirlerdeki motifler tespit edilmiştir. Altıncı bölümde şiirler hecelerine göre tasnif edilerek numaralandırılmıştır. Son bölüm ise Malkoç'la ilgili çeşitli belgelerden oluşan eklerden oluşmaktadır.

Çalışmalarım sırasında sonsuz sevgi ve özverisiyle her zaman yanımda olan biricik eşim Tuğba DEMİRCAN'a sonsuz sevgilerimi sunarım. Benim bugünlere gelmemde sonsuz emeği olan sevgili anne ve babama teşekkürlerimi sunarım.

Beni lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca yetiştiren Gazi Üniversitesi hocalarıma ve çalışmalarımı sabırla yönlendiren, ilgi ve yardımlarını esirgemeyen tez hocam Doç. Dr. İbrahim DİLEK'e şükran ve saygılarımı arz ederim.

Ahmet DEMİRCAN
Temmuz 2010-ANKARA

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	i
İçindekiler.....	iii
Kısaltmalar Cetveli.....	xi

GİRİŞ

ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ

1.1.	
HAYATI.....	10
1.1. Doğumu.....	10
1.2. Soyu.....	12
1.3. Babası.....	18
1.4. Annesi.....	18
1.5. Eğitimi.....	19
1.6. Askerliği.....	19
1.7. Mesleği.....	19
1.8. Evliliği.....	20
1.2. ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDE YER	
ALİŞİ.....	20
1.2.1. Âşıklığa Başlaması.....	20
1.2.2. Etkilendiği Âşıklar.....	22
1.2.3. Mahlas Alması.....	24
1.2.4. İnternet Ortamında Ali Rıza Malkoç.....	32
1.2.5. Kitapları ve Köşe Yazıları.....	34
1.2.6. Hakkında Yapılan Çalışmalar.....	35
1.2.7. Bestelenmiş Şiirleri.....	36
1.3. ŞİİRLERİNDEN HAREKETLE ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİR VE	
ÂŞIKLIK HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	37
1.3.1. Şiir.....	37

1.3.2. Âşıklık.....	48
1.4. ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ İLE ÂŞIKLIK ÜZERİNE YAPILAN RÖPORTAJ.....	54

İKİNCİ BÖLÜM

ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	61
2.1. Ali Rıza Malkoç'un Şiirlerinde Hane Sayısı.....	61
2.2. Ali Rıza Malkoç'un Şiirlerinde Ölçü ve Duraklar.....	64
2.3. Ali Rıza Malkoç'un Şiirlerinin Kafiye Yapısı ve Redifler.....	80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNİN DİL VE ÜSLÛP

ÖZELLİKLERİ.....	100
3.1. EDEBÎ SANATLAR.....	100
3.1.1. Teşbih.....	100
3.1.2. İstiare.....	102
3.1.3. Mübalağa.....	104
3.1.4. İstifham.....	105
3.1.5. Teşhis.....	108
3.1.6. Tenasüp.....	111
3.1.7. Telmih.....	113
3.1.8. Tezat.....	115
3.1.9. İrsal-ı Mesel.....	116
3.1.10. Mecaz-ı Mürsel.....	120
3.1.11. Kinaye.....	122
3.1.12. Tecahül-i Arif.....	123
3.1.13. Leff-ü Neşr.....	124
3.1.14. Nida.....	126
3.1.15. İktibas.....	128
3.1.16. Cinas.....	129
3.1.17. Tekrir.....	132

3.2. ANLATIM ŞEKİLLERİ.....	135
3.2.1. Tahkiye Yoluyla Anlatım.....	135
3.2.2. Tasvir Yoluyla Anlatım.....	136
3.2.3. Açıklayarak Anlatım.....	147
3.2.4. Öğüt ve Hitap Yoluyla Anlatım.....	151
3.2.5. Soru Yoluyla Anlatım.....	157
3.2.6. Mükâleme Yoluyla Anlatım.....	158

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL VE TÜR BAKIMINDAN İNCELENMESİ.....	160
4.1. ÂŞIK EDEBİYATI NAZIM BİÇİMLERİ.....	160
4.1.1. Koşma.....	160
4.1.1.1. Güzelleme.....	165
4.1.1.2. Yiğitleme (Koçaklama).....	167
4.1.1.3. Taşlama.....	168
4.1.1.4. Ağıt.....	170
4.1. 2. Semai.....	171
4.1. 3. Varsağı.....	172
4.2. ANONİM HALK EDEBİYATI ÜRÜNLERİ.....	173
4.2.1. Türkü.....	173
4.3. DİNÎ-TASAVVUFİ TÜRK EDEBİYATI NAZIM BİÇİMLERİ.....	174
4.3.1. İlahi.....	174
4.3.2. Nutuk.....	176

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNDEKİ MOTİFLERİN İNCELENMESİ.....	177
5.1. AŞK	177
5.1.1. Beşeri Aşk.....	177
5.1.2. İlahi Aşk.....	184

5.2. MİLLÎ MOTİFLER.....	188
5.2.1.Vatan Sevgisi.....	188
5.2.2.Millet Sevgisi.....	191
5.2.3. Millî Mücadele.....	194
5.2.4.Cumhuriyet.....	195
5.2.5. İstanbul'un Fethi.....	195
5.2.6. İstiklal Marşı.....	195
5.2.7. Türkçe.....	196
5.2.8. Şehitler.....	196
5.2.9. Sözde 1915 Olayları.....	198
5.3. DİNİ MOTİFLER.....	199
5.3.1.Allah.....	203
5.3.2.Peygamberler.....	215
5.3.2.1.Hz. Muhammet.....	215
5.3.2.2.Hz. İbrahim.....	220
5.3.2.3. Hz. Musa, Hz. Harun.....	221
5.3.2.4. Hızır Aleyhisselam.....	221
5.3.3.Üçler, Beşler, Kırklar.....	222
5.3.4.Kuran-ı Kerim.....	223
5.3.5.Ayet, Hadis ve Sure.....	224
5.3.5.1.Ayet.....	224
5.3.5.2. Hadis.....	225
5.3.5.3. Sure.....	237
5.3.6. Mezhepler, İnanç Farklılıkları.....	237
5.3.7.Melekler.....	238
5.3.8.Bezm-i Elest.....	240
5.3.9.Mekke, Medine, Kâbe.....	241
5.3.10.Şeytan.....	242
5.3.11.Ölüm.....	247
5.3.12.Cennet, Cehennem.....	256
5.3.12.1. Cennet.....	256

5.3.12.2. Cehennem.....	258
5.3.14. Kader.....	258
5.3.15.Mutasavvıflar.....	259
5.3.15.1 Yunus Emre.....	260
5.3.15.2.Mevlana.....	261
5.3.15.3.Pir Sultan Abdal.....	262
5.3.15.4. Hacı Bektaş Veli.....	263
5.3.15.5. Emir Sultan.....	264
5.3.16.Ab-ı Hayat.....	264
5.3.17. Vahdet-i Vücut.....	265
5.3.18 Dua, Şükür, Namaz.....	265
5.3.18.1. Dua.....	265
5.3.18.2. Şükür.....	268
5.3.18.3. Namaz.....	269
5.3.19 Merhamet.....	271
5.3.20. Nefis.....	273
5.3.21. İman.....	276
5.3.22. Kıyamet.....	277
5.3.23. Ahiret.....	278
5.3.24. Üç Aylar.....	279
5.4. SOSYAL MOTİFLER.....	280
5.4.1.Aile.....	280
5.4.1.1.Anne ve Baba.....	281
5.4.1.2.Evlat.....	282
5.4.1.3.Eş.....	285
5.4.2.Geçiş Dönemleri.....	286
5.4.2.1.Doğum.....	286
5.4.2.2.Evlilik.....	286
5.4.3.Torpil.....	287
5.4.4. Para.....	287
5.4.5.Ülkenin Güzellikleri.....	288

5.4.6.Sahte Vatanperverler ve Takiyeciler.....	292
5.4.7. İnsan ve İnsanlık.....	295
5.4.8. Adalet Hukuk.....	307
5.4.9. Dostluk.....	311
5.4.10. Eğitim.....	314
5.4.11. Sevgi.....	317
5.4.12. Barış.....	321
5.4.13.Kültür.....	323
5.4.14.Birlik Beraberlik.....	324
5.4.15.Toplumun Bozuk Yanları.....	329
5.4.16.Demokrasi.....	333
5.4.17.Hoşgörü.....	335
5.4.18.İrtica.....	336
5.5.ŞAİRLER, YAZARLAR VE SANATKÂRLAR.....	339
5.5.1.Âşık Ruhsatî.....	339
5.5.2.Âşık Seyranî.....	340
5.5.3.Âşık Veysel.....	340
5.5.4.Gıyabî.....	341
5.5.5.Karacaoğlan.....	343
5.5.6. Şair Kuddûsî.....	343
5.5.7. Mehmet Akif Ersoy.....	344
5.5.8. Muhlis Akarsu.....	344
5.5.9. Nazım Hikmet Ran, Necip Fazıl Kısakürek.....	345
5.5.10. Orhan Pamuk.....	345
5.5.11. Ozan Sentezî.....	345
5.5.12. Sümmanî, Turabî.....	346
5.6.DEVLET ADAMLARI	347
2.5.1.Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Devlet Adamları.....	347
5.6.1.1.Fatih Sultan Mehmet.....	347
5.6.2.Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Devlet Adamları.....	347
5.6.2.1. Adnan Menderes.....	347

5.6.2.2. Bülent Ecevit.....	348
5.6.2.3. Deniz Baykal.....	348
5.6.2.4. Süleyman Demirel.....	349
5.7.BAZI ŞAHİSLAR.....	353
5.7.1.Fatih Karakılıç.....	353
5.7.2. Celal Ezilmez.....	354
5.7.3. İdris Bahar.....	355
5.7.4. Necati Atıcı.....	357
5.7.5. Onur Kaya.....	358
5.7.6. Şakir Umutkan.....	359
5.7.7. Ömer Faruk Atamak.....	360
5.7.8. Turgay Demiriz.....	361
5.7.9. Necdet Yıldız.....	362
5.7.10. Ramazan Taştan.....	364
5.7.11. Cemil Şahin, Necati Atıcı, Hüseyin Çelik, Süleyman Açıkgöz, Cemal Bayındır.....	365
5.7.12. Neron ve Karun.....	366
5.7.13. Zühre.....	367
5.7.14. Ferhat	367
5.7.15. Mecnun.....	367
5.7.16. Aslı ile Kerem, Arzu ile Kamber.....	368
5.8. YER ADLARI.....	368
5.8.1.Yerleşim Merkezleri	368
5.8.1.1. İller.....	368
5.8.1.2. İlçeler.....	372
5.8.2. Ülkeler.....	373
5.8.3. Dağlar.....	375
5.8.4. Denizler, Göller, Irmaklar.....	376
5.8.5. Yıldızlar, Gezegenler.....	376
5.9. MEVSİMLER.....	377
5.9.1.İlkbahar.....	377

5.9.2.Yaz.....	379
5.9.3.Sonbahar.....	380
5.9.4.Kış.....	381
5.10.ÇİÇEKLER	383
5.10.1.Gül	383
5.10.2. Kardelen.....	388

ALTINCI BÖLÜM

ŞİİRLER	389
6.1.BEŞ (5) HECELİ ŞİİRLER.....	389
6.2.YEDİ (7) HECELİ ŞİİRLER.....	391
6.3.SEKİZ (8) HECELİ ŞİİRLER.....	412
6.4.ON BİR (11) HECELİ ŞİİRLER.....	469
6.5.ON DÖRT (14) HECELİ ŞİİRLER.....	704
6.6.ÖLÇÜSÜZ ŞİİRLER.....	742
6.7.ATIŞMALAR.....	765

SONUÇ.....	784
KAYNAKÇA	790

YEDİNCİ BÖLÜM

EKLER	793
EK 1: Ali Rıza Malkoç ile ilgili fotoğraflar.....	793
EK 2: Kitapları ve hakkında yapılan yayınlar ile ilgili belgeler.....	799
Sözlük.....	804
Özet.....	811
Abstract.....	812

KISALTMALAR CETVELİ

bk. : Bakınız

C. : Cilt

çev. : Çeviren, çevirmen

Hiz. : Hazret

hizl. : Hazırlayan

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

S. : Sayı

s. : Sayfa

vb. : Ve başkaları, ve benzerleri, ve bunun gibi

Doç. Dr. : Doçent Doktor

Yay. : Yayın

Yy. : Yüzyıl

Vd. Ve diğerleri

T.y. :Tarih yok

GİRİŞ

ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ

“Âşık edebiyatı, bir yanıyla toplumsal işbölümünün arttığı, bir yanıyla da özellikle XV. yüzyılın sonları ve XVI. yüzyılın başlarında Osmanlı toplumsal düzeninde belirginleşen farklı kültür daireleri sonucunda oluşmuş bir edebiyat koludur”(Turan,t.y.;153). “Âşık edebiyatı, kendisini besleyen bütün kaynakların yönlendirmesi ve mutlak güzelliğe ulaşma çabası ile ilahi aşkı, dini-tasavvufi şiirlerle yüceltir, günlük yaşamın özelliklerini ve beğenisini över, acıları dramatik dille vurgular, toplumsal ve kişisel çarpıklıkları taşlamalarıyla gözler önüne serer. Yani kısacası toplumun sözcülüğünü yapar”(Artun, 2001;11).

“Âşık edebiyatı, ozan-baksı edebiyatı geleneğinin İslamiyet’ten sonra tasavvufi düşünce ve Osmanlı yaşama biçimi ve kabulleriyle birleşmesinden doğmuştur”(Artun, 2001;29). “Türklerin, ilk ve millî edebiyat gelenekleri olan ozan-baksı edebiyat geleneğinin geniş manada değişen zaman, zemin, inanç sistemi, dünya görüşü ve yaşama tarzının etkisiyle şekillenmesi sonucunda ortaya çıkmıştır”(Günay, 2008;221-222). “Bu dönüşümün sebebi toplumsal gelişim ve değişimdir”(Artun,2001;31). Kısacası âşık tarzı edebiyat geleneği, tekke kurumunun ve tasavvufi düşüncenin ekseninde oluşan, biçim ve işlev açısından ozan-baksı geleneğinin devamı olan bir oluşumdur”(Çobanoğlu,2000;134).

“Âşık edebiyatı 12. yüzyıldan beri süren tekke edebiyatından ayrılarak ayrı bir edebiyat olmuş, 16. yüzyılda oluşup 17. yy.da gelişimini tamamlamıştır”(Artun,2001;32). “Âşıklar; özellikle 16. yüzyıldan itibaren şöhret kazanmaya ve adlarını duyurmaya başlamışlardır. Elllerinde telli sazlarla diyar diyar dolaşan, nerede bir güzel görseler ona âşık olan; onlar için sıcak, samimi ve heyecanlı şiirler söyleyen saz şairleri bu asırda isim yapmaya, şöhret kazanmaya ve ad bırakmaya başlamışlardır”(Banarlı,2001:623).

16. yy.da kendi kimliğine kavuşan âşık edebiyatı yetkin ürünlerini 17. yy.da vermeye başlamıştır. Diğer ifade ile 16. yüzyıl hazırlık dönemidir. Halk, divan ve tekke edebiyatındaki unsurları bünyesinde birleştiren âşık tarzı şiir geleneği bu dönemden sonra kendi kimliğine kavuşmuştur.

16. yy.da Osmanlı medeniyeti ileri düzeylere ulaşmış, Türkçe işlek bir kültür dili haline gelmiştir. Bu yüzyılda divân edebiyatçıları genelde merkez şehirlerde toplanırken âşıklar imparatorluğun her köşesine yayılmışlardır. Bu dönemde âşıklar, çeşitli vesilelerle Osmanlı topraklarının en uzak köşelerine bile ulaşmışlardır(Köprülü, 2004;54).

“16. yy.da aşk, kahramanlık, tabiat gibi konuların yanı sıra yerleşik hayata ait özellikler de tablolar halinde âşık edebiyatına girmeye başlamıştır”(Artun, 2001;38). “İlk zamanlarda asıl halk edebiyatı unsurları gerek esasta gerek şekilde çok kuvvetlidir. Dil tamamen halk dilidir. İfade şekli, tabirler, mecazlar, halkın kullandığı ifade şeklini yansıtır. 8’li hece ölçüsü, eski halk edebiyatı geleneklerine uygun şekilde yaygın olarak kullanılır. Fakat bu yüzyılın ikinci yarısından itibaren klasik edebiyat ve tasavvufi halk edebiyatı tesirleri kendini gösterir. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar çoğalır. Aruz vezni ile şiirler yazılmaya başlanır”(Köprülü, 2004;58). Bunun sebebi olarak, şehir ve kültür merkezlerinde etkili olan üst kültürün âşıkları etkilemesini gösterebiliriz. Diğer bir ifade ile üst kültürün alt kültüre etki etmesidir.

Bu yüzyılda yaşamış âşıklar hakkında kesin bilgiler yoktur. Ahmetoğlu, Bahşi, Bahşioğlu, Çırpanlı, Hayali, Hızıroğlu, Kul Mehmet, Kul Piri, Ozan, Öksüz Dede, Sururi, Köroğlu ve Şükrü Mehmet’i bu yüzyılda Anadolu ve Rumeli’de yaşayan âşıkların önde gelenleri olarak sayabiliriz(Artun,2001;38).

17. yy.da Osmanlı imparatorluğunun toprakları genişlemiş, kültür ve medeniyeti üst noktaya ulaşmıştır. Önceki yüzyılda gelişimini ve etki alanını genişleten gelenek, bu yüzyılda çok önemli şahsiyetler yetiştirmiştir. Bu yüzyıl, âşıklığın sağlam ürünler vermeye başladığı dönemdir.

17. yy.dan sonra divan şiiri ile âşık şiiri arasında bir yakınlaşma görülmektedir. Bazı âşıkların şehirlere gelip, yönetimden sınırlı da olsa destek görmeleri, medrese ve divan kültüründen etkilenmeleriyle, “kalem

şuarası” adı verilen yeni bir âşık topluluğu oluştu. Bunlar genellikle saz çalmayı bilmezlerdi. Bu âşıklar, âşık geleneği ile divan şiiri arasında bir tür köprü görevi görmüşlerdir. Bazı âşıklar aruz ölçüsünü kullanmaya başlamışlardır(Artun, 2001:37-38).

Bu dönemde, âşıklar ve divan şairleri birçok mazmun, mecaz ve benzetme öğelerini küçük değişiklikler yaparak ortaklaşa kullanmışlardır. Sanatçılar bu ortak motifleri kendi geleneklerine uygun bir şekilde işlemişlerdir. Âşıklar, 17. yüzyıldan sonra teşkilatlanmış, “geleneksel âşıklık gezileri” diye adlandırılan seyahatleri yapmışlardır. 17. yy.da âşıkların en büyükleri yetişmiştir. Âşıklık geleneği bu yüzyılda gelişerek şekilde, türde, konuda mükemmeli yakalamıştır. Âşıklar, âşıklık geleneği kurallarını belirleyerek bunlara uyulmasını sağlamıştır. Bu asrın ikinci yarısından itibaren görülen âşıkların daha çok büyük yerleşim merkezlerinde yaşamışlar, dolayısıyla da divan şiirine daha yakın olmuşlardır. Bunların en iyi iki örneği; Âşık Ömer ve Gevheri’dir. Bu âşıklar aruz ölçüsünü bildikleri gibi, belli oranda eğitimde görmüşlerdir. Klasik şiir çevresinden uzak yaşayan âşıkların şiirlerinde şiirin merkezine güzelleri ve bunlara bağlı heyecanı ve duyarlılığı koyup, çevrelerini dekor olarak aldıklarını ve doğayla bezediklerini görüyoruz.(Artun, 2001:39).

Bu yüzyılda yaşayan önemli âşıkları şöyle sıralayabiliriz: Karacaoğlu, Gevheri, Tımişvarlı Âşık Hasan, Âşık Ömer, Kayıkçı Kul Mustafa, Ercişli Emrah, Kâtibi, Bursalı Halil, Kuloğlu, Âşık, Âşık İbrahim, Âşık Nev’i, Âşık Yusuf, Benli Ali, Berberoğlu, Haliloğlu, Kâmili, Kâtip Osman, Keşfi, Kırımı, Kul Mehmet, Kul Süleyman, Mahmutoğlu, Öksüz âşık, Sun’i, Şahinoğlu Üsküdari, Yazıcı vd.(Aktaran: Artun, 2001).

“18. yüzyılın âşıkları siyasi tarihimizde çok önemli olaylar olmasına rağmen 17. yy.da yetişen usta âşıkların gücüne ulaşamamışlardır. Âşık edebiyatı gerilemeye başlamıştır. Buna rağmen âşıklar, divan şairlerine göre daha canlı daha hayati konulara yönelen şiirler yazmışlardır”(Artun,2001;40). “Bu dönemde âşıklık geleneği, önceki yüzyılın iki büyük âşığı olan Gevheri ve âşık Ömer’in yolunu devam ettirmiştir. Buna karşın, önceki yüzyıla kıyasla

divan edebiyatının ve tekke edebiyatının etkisine maruz kalmıştır”(Köprülü,2004;345).

Âşıklık bu yüzyılda ilgi görmüş, moda halini almıştır. Hatta âşıklara şuara tezkirelerinde bile rastlanmaktadır. Nedim’in hece ölçüsünü kullanarak türkü yazması bu dönemdeki ilginin en büyük kanıtıdır(Köprülü,2004;344-345).

Genel anlamda bu yüzyıla bakıldığında, âşık edebiyatının önceki döneme göre daha soluk olduğu görülecektir. Bu dönem ürünlerinde, divan edebiyatının, tekke ve tasavvuf çevrelerinin etkileri çok fazladır. Bu yüzyılda, yaşadığı çağa damga vuran ve geleceği etkileyecek büyüklükte âşık çıkmamıştır.

18. yüzyılın önde gelen âşıklarını şunlardır: Abdi, Agâh, Agâhi, Âşık Ali, Âşık Bağdadi, Âşık Deruni, Âşık Halil, Âşık Kamil, Âşık Nigari, Âşık Nuri, Âşık Ravzi, Âşık Sadık, Âşık Sait, Hoccoğlu, Hükmi, Kabasakal Mehmet, Kara Hamza, Kâtibi, Kıymeti, Küsadi, Levni, Mağripoğlu, Nakdi, Neşati, Rıza Seteroğlu, Sırrı, Süleyman, Şermi, Talibi vd.(Aktaran: Artun, 2001).

19. yy.da âşık edebiyatı büyük ehemmiyet kazanmıştır. Bir taraftan divan edebiyatı muhitlerinin mahallileşme hareketinin etkisiyle önemi artmış, diğer taraftan ise divan edebiyatı etkisine girerek halk zevkinden gittikçe uzaklaşmıştır. Bu dönem âşıkları Gevheri ve âşık Ömer’in etkisi altında kalarak aruz ölçüsü ile şiirler söylemeye ve divan edebiyatı nazım şekillerini sık kullanmaya başlamışlardır. Hece ölçüsü ile yazdıkları şiirlerde Arapça ve Farsça kelime tamlamalar kullanmaya başlamışlardır(Köprülü,2004;470-471).

19. yy.da âşık şiiri önemli bir gelişme gösterememiştir. Eski söylenenlerin tekrarı yapılmıştır. Âşıkların sayıları artmış, âşık zümreleri oluşmuştur. İmparatorluğun parçalanması, siyasi ve sosyal değişimler şiirin konularını değiştirmiştir. Bu dönemdeki hızlı değişim, memleketi sarsan olaylar ve Avrupa’ya yönelme toplumun sosyal-kültürel yapısını değişime uğratmıştır. Bu durum karşısında âşık edebiyatı da değişime ayak uydurmuştur. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren âşık edebiyatın gelişmesi için uygun bir ortam oluşmuştur. II. Mahmut’un âşıkları koruması ve saraya alması bunda etkili olmuştur. İstanbul’daki gelenek yerini “semai kahvelerine”

bırakarak, özellikle “Tavukpazarı” ve “Tahtakale”de sazlı sözlü eğlenceler yapılmaya başlanmıştır. Bu yüzyılda yaşayan âşıkların çoğu okuryazardır. (Artun,2001;41-44).

Bu dönemdeki âşıkların çoğu okuryazar olduklarından bu durum geleneklerini etkilemiştir. Usta-çırak ilişkisi ile âşık oluşlar artmıştır. Daha önceki yüzyıllarda rüya ve bade yolu ile âşık olanlar daha çokken bu dönemden itibaren ise usta-çırak ilişkisi artmıştır. Bu dönemin önemli âşıkları şunlardır: Âşık Şem’i, Âşık Şenlik, Âşık Tahiri, Bayburtlu Celali, Bayburtlu Zihni, Ceyhunî, Dadaloğlu, Deliboran, Dertlî, Erzurumlu Emrah, Gedaî, Hızrî, Kâmilî, Kusurî, Meslekî, Minhacî, Muhibbî, Ruhsatî, Serdarî, Seyranî, Silleli Sururî, Sümmanî, Tokatlı Nuri, Tıflî, Bezmi, Devamî vd.(Aktaran: Artun,2001).

“20. yy.da âşıklık geleneği eski önemini kaybetmeye başlamıştır. Özellikle cumhuriyetten sonra maddi ve sosyal hayattaki değişimler bu zümreyi yaratan ve besleyen toplumsal şartları da değiştirmiştir. Yeni iletişim araçlarının ortaya çıkışı, sanayileşme ve bazı sistemlerin değişip modernleşmesiyle âşıklar zümresi yavaş yavaş ortadan kalkarak büyük merkezlerden kırsal kesimlere kaymaya başlamıştır”(Artun,2001;44). Teknolojik gelişmeler âşıklığın azalmasına yol açsa da eserlerin saklanması ve daha geniş alanlara yayılmasını kolaylaştırdığı için faydalı da olmuştur. Bu yüzyılda, önceki dönemlere göre, millileşme hareketi ile beraber dil sadeleşmeye başlamış, hece ölçüsüyle milli şiir şekline uygun şiirler söylemeye başlamışlardır.

Fuat Köprülü (2004;24) âşık edebiyatının 20 yüzyılda bitme noktasına geldiğini, eski geleneğin bozulduğunu ve sadece orta Anadolu’da devam ettiğini söylemektedir. Bu yüzyılda âşıklık geleneğinin zamanın şartlarına göre bir değişime girdiğini söylemek yanlış olmaz. “Fakat bu değişimin Fuat Köprülünün dediği gibi bir tükenme olmadığı aşikârdır. Nitekim bu yüzyılda yetişmiş olan âşıklarımız küçümsenmeyecek kadar iyi iz bırakmışlardır. Değişimi göz önüne aldığımızda eski ile bazı açılardan farklılıklar olduğu görmekteyiz. Âşıklık bir geçim kaynağı değil bir ek iş haline gelmiş, usta-çırak ilişkisi bitme derecesine gelmiş, bazı âşıklar rüya görme motifinden uzaklaşmış, gurbete çıkıp şöhret arama şekli değişmiş, irticalen söyleme

azalmış, eski kültür ortamları kalkmıştır”(Güzel-Torun,2005;473-474). Bunlar âşıklık geleneğinin eskiye göre farklılık arz eden bazı değişimleridir. Buna rağmen günümüz âşıklarının eskiye göre bazı avantajları olduğu söylenebilir. Günümüzdeki âşıklar teknolojiyen en iyi şekilde yararlanmakta, eğitim seviyelerini yükseltmektedirler. Bütün değerlendirilmeler göz önüne alındığında XX. yüzyılda âşık tipi iktisadi, siyasi, sosyal değişmelere bağlı olarak yeni bir tipe dönüşmüştür. Fuat Köprülünün dediği gibi tamamen ortadan kalkmamıştır. Hatta bu devirde akademisyen âşıklar bile görmek mümkündür.

“Günümüzde âşık tarzı şiir, kitle iletişim araçlarıyla yayılmaya başlamıştır. Teknoloji gezginci âşığın yerini almıştır”(Artun,2001;46). Nitekim Âşık Ali Rıza Malkoç’un günümüz âşıklık geleneğinin neresinde olduğunu belirlerken bunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Âşık Ali Rıza Malkoç, yaşayan bir âşık olup, gelenekten yetişen klasik âşık kategorisine girmez. O, kitle iletişim araçlarını iyi kullanan ve bu yolla gezginci âşık tipini internet ortamına sokarak yeni bir çehreye kavuşturan bir âşıktır. Üniversite mezunu olması ve para kazanmak için yaptığı işin bilgisayar ve bilişim teknolojileri üzerine olması onu teknolojinin içinde tutmuş, şiirlerini ilk olarak internette yayınlamış, atışmalarını da internet üzerinden yapmıştır. Hatta usta olarak kabul ettiği âşıklarla bu ortamda tanışarak gelenek hakkında pek çok şeyi bu ortamdan öğrenmiştir. Malkoç, Bursa’da âşıklar kahvesine gitmesine karşın; asıl beslendiği yer internet ortamı ve çağdaşı olan olmayan, şiirlerini okuduğu diğer âşıklardır. Malkoç, kendisini âşık olarak adlandırmayıp daha çok halk ozanı, halk şairi gibi isimlerle adlandırır.

Günümüzde âşık tarzı şiir, yeni ortamlara ve şartlara uyum göstermeye, gelenek dışı düşüncelerle beslenmeye başlamıştır(Artun,2001;46). Malkoç da yeni şartlara uyum sağlamış ve farklı düşüncelerden beslenmiştir. Mesela, klasik âşık şiiri konularından olan “sevgili” Malkoç’un şiirlerinde klasik manada anlam yüklenmemiştir. Çok az şiirinde bir dilbere gönül vermiştir. Aşkı ve sevgiyi evrensel değerler olarak görmüş, bu doğrultuda tüm insanlığı çember içine almıştır. Bu yönü ile klasik

âşık çizgisinden farklılık göstermektedir. Diğer taraftan şiirlerinin ana teması genel anlamda sosyal konular üzerine kuruludur. Gelenek içindeki âşıklarda bulunan evrensel barış, birlik, kardeşlik temleri günümüz âşıklarında da vardır. Ali Rıza Malkoç da bu temleri güçlü şekilde şiirinde işlemiş, hatta bazen farklı söylemler geliştirerek çağdaş şairlerden üstün taraflar ortaya koymuştur.

“Âşık şiirinin mecaz dünyası divan şiirinden pek farklı değildir. Fakat halk şiirindeki mecazlar birer benzetme motifi olarak kalmıştır. Bütün âşıklara bakarsak hepsinde: gül beniz, dudu dil, bad-ı sabâ, kara göz, ok kirpik, servi boy, zülûf, ay üz, şeyda bülbül, ince bel, siyah ve uzun saç gibi benzetmelere sık sık rastlarız”(Kabaklı,2006;26). Bu klasik mecazlar, Âşık Ali Rıza Malkoç tarafından pek fazla kullanılmamıştır. Malkoç’un mecaz dünyası klasik âşıklık geleneğinden farklılık göstermektedir. Kullandığı mecazlar daha çok günümüzdeki modern zihniyet, düşünce sistemi ve terminolojisinin sonucu olarak ortaya çıkmış hâkim anlayışı yansıtan mecazlardır.

“Âşığın eserinin icrası saz eşliğinde değildir ve saz çalmasını bilmek önemli ve gerekli değildir. Yazılı kültür ortamıyla birlikte saz eşliğinde icra da işlevini yitirerek aranır olmaktan, olmazsa olmaz olmaktan çıkmıştır. İrticalen söyleme geleneği de önemini yitirmiştir”(Çobanoğlu, 2000;210-211). Âşık Ali Rıza Malkoç saz çalan bir âşık değildir. Bu nedenle şiirlerini saz eşliğinde icra etmez. İrticalen şiir söylemez. Sadece atışmalarında irticalen şiir söylemiştir. Şiirlerini yazar, tepkileri ölçer, kontrol eder sonra internet ortamında paylaşır.

“Âşıklık geleneğinde, âşıklar usta-çırak ilişkisi ile yetişmektedir. Usta-çırak ilişkisi geleneğin okulu gibidir. Usta âşıklar sanatını, dünya görüşünü, hayal dünyasını, takip ettiği çizgiyi çırakları aracılığıyla geleceğe taşır. Günümüzde köklü usta-çırak ilişkisi yok denecek kadar azdır”(Artun,2001;64). Âşık Ali Rıza Malkoç’un gelenekteki anlamıyla ustası yoktur. Çeşitli sebeplerle tanıştığı birçok şair ve âşık ile sohbetler ederek gelenek hakkında eksiklerini gidermiş, bazılarını kendisine usta kabul etmiştir. Gerçek manada bir ustası olmadığı için de mahlasını usta elinden almamış, adı ve soyadından hareketle mahlasını kendisi seçmiştir.

Günümüzde, usta-çırak ilişkisinin çözülmeye başlamasıyla yeni âşıklar geleneği tam öğrenemeyip uygulayamamaktadırlar(Artun,2001;51). Âşık Ali Rıza Malkoç'un usta âşık elinden yetişmemiş olması da aynı sıkıntıyı oraya çıkarmıştır. Malkoç'un şiirlerindeki konu, şekil ve tür konusundaki bazı sıkıntılarının olması bundan kaynaklanmaktadır. Mesela âşığın koşmalarındaki hane sayıları ve temalar gelenekten farklıdır. Koşma şeklinde yazdığı şiirlerinin çoğu 5 haneden artıktır. Âşık Ali Rıza Malkoç bunun farkındadır ve bu durumu normal görmektedir. Malkoç'a göre, günümüzdeki bilgi paylaşımı ve haber alma kolaylığı nedeniyle konu genişliğinin olması, fikirlerin ve duyguların kalıplara hapsedilmesini zorlaştırmaktadır. Bu sebeple şiirlerin hane sayısı konusunda geleneğinin takip edilmesi zorlaşmakta ve bu durum günümüz ihtiyaçlarının gerisinde kalmaktadır.

Eski âşıklardan farklılık gösterdiğini kendisi de kabul eden Malkoç, bu durumu günümüz şartlarının bir gereği olarak görmektedir. Değişen şartların etkisiyle gelenekteki değişimin kaçınılmaz olacağı görüşünde olan Malkoç, geleneğin şekil ve konu bakımından değişimini tamamlayarak, yeni ihtiyaçlara ve yeni zihniyete uyum sağlamış şekilde yoluna devam edeceğine inanmaktadır. Malkoç, âşıklık geleneğinin bitmesinin ise imkânsız olduğu görüşündedir. Şöyle der: "Nasıl ki tarihin derinliklerinden getirdiğimiz bu kültür zaman zaman değişim yaşayıp özünü muhafaza etmeyi başardıysa; değişimin daha hızlı olduğu günümüzde, zihniyet değişiminin etkisiyle âşıklığın değişeceği, fakat özünü muhafaza ederek serüvenine farklı tipteki âşıklarla sürdüreceği ortadadır". Şu soruyu sorarak söylediğini ispat yolunu seçer: "Hangi âşık usta elinden yetişip, eline sazını alarak diyar diyar dolaşmaktadır?"

Rüya yolu ile âşık olma gelenekte sık rastlanan bir motiftir. Buna göre âşık, rüyasında bir pir ya da erin elinden bade içip mertebe atlar, şiir söylemeye başlar. Malkoç rüya ile âşık olmamıştır. Türkülere ve şiire olan ilgisi yıllarca süren âşık bu dönemi dolum dönemi olarak kabul eder. Yıllar sonra bu dolum tamamlanmış ve taşmıştır. Gönlünden satırlara dökülenler bu taşanlardır. Yani Malkoç'un âşık olmasındaki en önemli sebep sosyal ve çevresel kaynaklardır. Sosyal gözlemleri, halk kültürüne ve şiirine ilgisi,

ailesindeki atma türkü geleneği gibi etmenler Ali Rıza Malkoç'u besleyen, i  dünyasını canlı tutan önemli faktörlerdir.

“Yazılı kültür ortamının âşıkların yetişmesi ve geleneğin oluşumu açısından etkisi söz konusudur. Günümüzdeki  şık oluş; gazete, dergi ve kitaplarda yayımlanan eserleri, genç âşıkların gelenek içinde ustaya bağlı olmadan Âşıklığa başlayıp geleneğin  n gördüğü bilgi birikimini yazılı ve basılı eserlerden öğrenmeleri şeklinde tezahür eder”( zarslan, 2001:287-288). Ali Rıza Malkoç'un Âşıklığa yönelmesindeki diğer önemli faktör de budur. Kendinden  nceki ve çağdaşı olan âşıkların basılı eserlerini okuyup gelenek hakkındaki eksiklerini gidermeye çalışmıştır. Kendisine usta kabul ettiği âşıkların bazıları şiirlerinden etkilendiği  şıklardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ

1.1. HAYATI

1.1.1.Doğumu

1965'in ocak ayında Samsun'un Canik ilçesinde doğmuştur. Canik, Ali Rıza Malkoç'un doğduğu tarihlerde Samsun merkeze bağlı bir belde iken sonradan ilçe olmuştur. Bu nedenle, Malkoç, doğduğu yerin ne köy ne de şehir olduğunu, her ikisinin özelliklerini de barındıran bir belde olduğunu belirtir. Ali Rıza Malkoç, 28 yaşına kadar Samsun'da yaşamıştır. Samsun'da doğduğunu ve oraya derinden bağlı olduğunu şiirlerinde dile getirmiştir:

Samsun'da doğdum ben, attım ilk adım

Adım Ali Rıza, Malkoç soyadım

Ayrılığım, kaç yıl oldu saymadım

Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)

...

...

Derince bağım var, doğduğum yerde (11 Heceliler, 153. şiir)

...

Âşık uzun yıllar ayrı kaldığı Samsun'a gittiği bir zamanda edindiği izlenimleri "Samsun'dan" adlı şiirine yansıtmıştır. Bu şiirde memleketine duyduğu özlemi dile getirmiş, oradaki değişimi anlatmıştır. Samsun'da, kendisini yabancı ve misafir gibi hissetmektedir. Memleketine kavuşmanın özlemi içindedir.

Uzun yıllar sonra, geldim Samsun'a
 Dostlarımın izi, sözü silinmiş
 Tükenmiş de zaman, yaslanmış sona
 Hayat denilen şey, dilim dilimmiş

Anılar buğulu, çekilmiş perde
 Derince bağım var, doğduğum yerde
 Kaderimde; neşe de var keder de
 Dokuduğum; desen desen kilimmiş

Her bir adım, alır götürür beni
 Durak durak, taşıyım bu bedeni
 Can'a hasret, yeniden doğdum yeni
 Kimdir bu yabancı, gelen de kimmiş?

Misafir gibiyim, tüm mekânlarda
 Bir yer lâle devri, birisi darda
 Geliverir bazen, çile ard arda
 Sabrın kanatları, içime sinmiş

Dağ taş deniz, tümünden yabancı bana
 Küresel kalkınma, galip sabana
 Parklar ve bahçeler, yakışmış sana
 Kaynak için sanki, altın bulunmuş

Bir daha kavuşmak, nasip mi bilmem?
 Hasret gündemimden, ben asla silmem
 Gelip de bulamam, belki gelemem
 Ömür sermayesi, nerde bilinmiş? (11 Heceliler, 153. şiir)

1.1.2. Soyu

Ali Rıza Malkoç, “Malkoç Oğulları” ailesine mensuptur. Malkoç Oğulları ailesi köklü bir aile olup, günümüzde Türkiye’nin bazı yerlerinde üyeleri yaşamaktadır. Ailenin kökü Trabzon’un Sürmene ilçesine bağlı Aksu köyüne dayanmaktadır.

Malkoç Oğulları’nın tarihi ile alakalı, âşığın ailesinden Sabri Malkoç, 1967 yılında bir kitapçık hazırlamıştır. Sabri Malkoç, çalışmanın ilk kısmında tarihimizde önemli bir yere sahip akıncı beyi Malkoç Bey’den bahsederek, Sürmene ilçesinin Aksu köyünde bulunan Malkoçoğlu ailesinin akıncı Malkoç Bey ile alakasının olmadığına kanaat getirmiştir (Malkoç, 1967:8). Devamında ailenin tarihini şöyle anlatmıştır:

Bu konuda güvenilir malumat sadece Sürmene ilçesine bağlı Cimilit (Yağmurlu) köyünde oturmuş ve bu köyde vefat etmiş olan Hoca İdris Efendi tarafından verilmiştir. Hoca İdris Efendi ilçede tanınmış bir din adamı olup, 1938 yılında tahminen 69 yaşında iken vefat etmiştir. 1932 yıllarında bilinmeyen bir kaynaktan temin ettiği, Malkoç Oğulları’na ait aşağıdaki bilginin doğru olduğu kabul edilebilir. Yapılan araştırmalar bu bilgileri doğrulamıştır.

1150-1160 yıllarında ehli salip (Hristiyan orduları) orduları, Kudüs ve Şam şehirlerini istila ettikleri sırada Şam’da Şamlıoğulları adında bir kabile mevcuttur. Sonradan Türklerin galibiyeti karşısında Hristiyanlar, Arap yarımadasını ve Anadolu’yu terk ederek Avrupa’ya dönmüşlerdir. Şamlıoğulları kabilesi zamanla büyüyüp kuvvet ve şöhret kazanarak Fatih Sultan Mehmet’in emrine girmiş ve İstanbul’un fethine katılmışlardır. Şamlı Oğulları’nın reisi Emir Mahmut başarılarından ötürü Fatih Sultan Mehmet’ten nişan ve rütbe almıştır. Sonradan Trabzon’da Pontus Rum Devletini

zapt etmek üzere hareket eden Fatih Sultan Mehmet'in ordusunda Emir Mahmut ve Şamlıoğulları bulunuyordu. Pontus Devletinin mağlup olması ile Trabzon ve Rize havalisi Türklerin eline geçti. Arzu edenlerin bu bölgede yerleşmesine Fatih Sultan Mehmet tarafından müsaade edilmesi üzerine Şamlıoğulları Rize iline yerleşmeye karar verdiler (takriben 1457). Sonradan havası ve suyu daha iyi olan Rize civarında Cimil adı verilen köye naklederek büyük bir kabile meydana getirmişler ve reisleri Hacı Memiş'in padişah'tan aldığı ferman ile Rize havalisindeki kabileleri idare etmişlerdir. Bu aile etrafta köy ve komlara baskın yaptıklarından sonradan Kombasar Oğulları diye adlandırılmıştır.

Tahminen 1604 yıllarında Kombasar Oğulları'nın reisi Kocaman Ağa'nın yeğeni olan bir kızın başka bir kabileye gelin olarak verileceğinden müteessir olan Kocaman Ağa'nın oğulları Abdurrahman, Abdullah, Feyruz ve Miktat (hayat ağacı no: 1-2-3-4) amcalarını katlederek amcazadeleri olan kızı alıp ormanlar içinde batıya doğru kaçmışlar. Birkaç günlük yolculuğu takiben Sürmene ilçe merkezine 25 km. mesafede ve iç kısımda bulunan ve sahanın yüksek bir dağı olan Kalacak'ta üç gün kaldıktan sonra Kalacak Dağı karşısında orman içinde görülen ve 10 km. mesafede bulunan bir düzlüğe giderek yerleşmişlerdir. Geldikleri Cimil köyünden ilham alarak yerleştikleri bu yere "Cimilit" adını vermişlerdir. (Bu köy halen Sürmene ilçesinde mevcut olup, yeni adı Yağmurlu'dur)

Kardeşlerden Abdurrahman ile Abdullah, güçlü ve varlık sahibi olup, Hicaz'a giderek hacı olmuşlardır. Abdurrahman ile Abdullah adına İstanbul'daki sultandan aldıkları ferman ile Mazuka (Karacakaya) Aksu deresi, Madur Dağı, Kucara, Küçükdere, Polat Dağı ile çevrili büyük araziye sahip

olmuşlardır. Vesikalar ve tapu kayıtlarında bu eski fermanı bulmak mümkündür. Abdurrahman Ağa ömrünü Cimilit köyünde tamamlanmıştır.

Hacı Abdullah ise 5-6 km. mesafede bulunan Vizara köyüne yerleşmiş ve burada vefat etmiştir. Molla Hamza Oğulları ve Kör Bekir Oğulları hep Hacı Abdullah'ın soyundan gelmişlerdir.

Kardeşlerden Mitat Ağa ise Makavla köyüne gitmiş ve orada vefat etmiştir. Şimdiki Pir Ağa Oğulları bu soydan gelmiştir. Kardeşlerden Feyuz Ağanın erkek oğlu olmamıştır.

Kardeşlerden Hacı Abdurrahman Ağa'nın oğlu Mustafa'nın ise Kamil, Molla Fettah ve Terzi Ali (hayat ağacı no: 6-7-8-9) adında üç oğlu dünyaya gelmiştir. Bunlardan Kamil'in Kadı Ali, Molla İsmail, Kanca Mehmet ve Malkoç Hasan adında dört oğlu olmuştur.(hayat ağacı no: 9-10-11-12)

Sürmene ilçesinin Aksu, Ortaköy, Vadon (Koyuncular) köylerinde kalabalık aileler meydana getirmiş olan Kanca Oğulları, Kanca Mehmet, Katalı (Atalı) oğulları, Kadı Ali ve Malkoç Oğulları ise Malkoç Hasan Soyundan meydana gelmişlerdir. Malkoç Oğulları, Katalı oğulları ve Kanca oğullarının birbiri ile kan yakınlığı olduğu katiyetle bilinmekte ve şecereyi hazırlayan Sabri Malkoç tarafından 1938 yıllarında o zamanın yaşlılarından öğrenilerek tespit edilmiştir. Kabile Cimilit köyünde oturmakta iken Abdurrahman Ağa'nın torunu olan Kamil'in evlatlarından Kanca Mehmet, Kadı Ali ve Malkoç Hasan Cimilit köyünün karşısında bulunan Vadon köyünün üst kısmındaki orman içinde bulunan bir düzlükte ev yaparak ayrı ayrı yerleşmişlerdir. Dördüncü kardeş olan Molla İsmail ise Cimilit köyünde kalmıştır. Köyün bugünkü insanları ve bu şecerenin başlangıç kısmına ait tarihi bilgiyi veren Hoca

İdris Efendi bu soydan gelmiştir. Sonradan, Kanca Mehmet oğulları ve Kadı Ali oğulları arasında meydana gelen geçimsizlik ve kavga sebebi ile Kadı Ali oğulları 3-4 km. uzakta olan Ortaköy'e giderek köy kurmuşlardır. Sonradan bunların bir kısmı komşu Aksu köyüne göçmüşlerdir.

Malkoç Hasan'ın oğulları ise kuzeyde 5-7 km. uzaklıkta olan Aksu köyüne giderek orada kalmışlardır. Malkoç Oğulları, Aksu köyünün üst kısımları ile Ayfuka denilen ormanlık sahada yerleşmişlerdir. Bu sahada Malkoç Suyu adı verilen bir pınar mevcuttur. Malkoç Oğulları'nın aile mezarlığı Ayfuka adı verilen sırt üzerinde bulunmaktadır(Malkoç,1967:8-11).

Başlangıçta " Şamlı Oğulları " olarak Rize 'ye yerleşen kabile, daha sonra gelişerek, aşağıda da görüleceği üzere çeşitli kollara bölünmüşlerdir. Buna göre Şamlı Oğulları kökünden Sürmene ve çevresine yerleşerek çeşitli soyadlarını alanlar şunlardır;

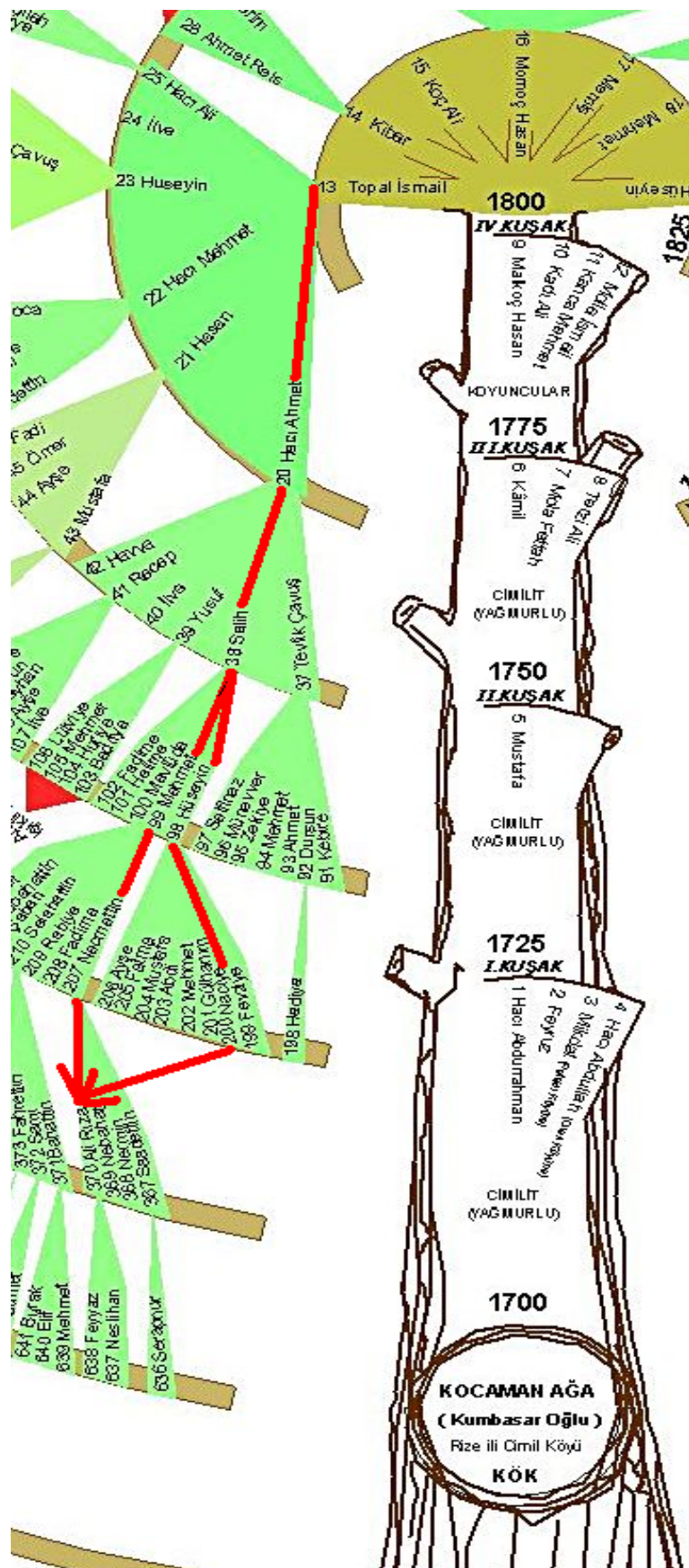
- 1- Kombasar Oğulları,
- 2- Malkoç Oğulları,
- 3- Kanca Oğulları,
- 4- Pir Ağa Oğulları,
- 5- Kadı Ali Oğulları,
- 6- Molla Hamza Oğulları.

Buna göre, Malkoç Oğulları'nın, 1700 yıllarında Rize Cimilit köyüne ilk yerleşen, ailenin bilinen ilk üyesi Kocaman Ağa'dır. Malkoç Oğulları'na adını veren ise Kocaman Ağa'dan sonra dördüncü kuşak olan Malkoç Hasan'dır. Malkoç Hasan, Kocaman Ağa'dan sonra sırası ile Hacı Abdurrahman Ağa oğlu Mustafa Ağa oğlu Kamil Ağa'nın oğludur. Malkoç Hasan'ın doğum ve ölüm tarihleri tam olarak bilinmemektedir (Malkoç, 1967:12). Malkoç

Hasan'ın Topal İsmail, Kibar, Koç Ali, Mamoç Hasan, Memiş, Mehmet ve Hüseyin adlarında altı oğlu olmuştur. Âşık Ali Rıza Malkoç'un soyu bunların arasından Topal İsmail'e dayanmaktadır. Âşık Ali Rıza Malkoç'un anne ve basına kadar Topal İsmail'in oğlu Hacı Ahmet, onun oğlu ise Salih'tir. Âşığın annesi Naciye Hanım'ın babası Hüseyin Bey, babası Nizamettin Bey'in babası ise Mehmet Bey'dir. Mehmet Bey ve Hüseyin Bey, Salih Bey'in oğludur. Yani âşığın anne ve babası amca çocuklarıdır.¹ Âşığın iki dedesi de Aksu köyündendir. Ali Rıza Malkoç, Nizamettin Bey ve Nazmiye Hanımın beş çocuğundan dördüncü çocuğudur. Kardeşlerinin isimleri büyükten küçüğe, Nermin, Nebahat, Sadettin ve Sabahat'tir. Nermin Hanım emekli tekel işçisi, ağabeyi Sadettin Bey ise emekli öğretmendir. Diğer kardeşleri ise ev hanımıdır. Âşık Ali Rıza Malkoç ve kardeşleri bu ailenin onuncu kuşak üyeleridir.

Ailenin soyağacının Âşık Ali Rıza Malkoç ile ilgili kısmı aşağıdadır:

¹ Çalışmamızın ekler kısmında yer alan Malkoç Oğulları soy ağacına bakıldığında daha ayrıntılı ve görsel bir malumata varılabilir.

1.1.3. Babası

Âşığın babası Nizamettin Malkoç 1930 Sürmene/Aksu doğumludur. Daha sonra Samsun'a yerleşmiştir. Gençlik yıllarında terzilik yapmış, ticaretle uğraşmış, bakkal ve ekmek fırını işletmiştir. Ali Rıza Malkoç çocukluk yıllarında babasının bakkalında ve fırınında çalışarak, ev ekonomisine katkıda bulunmuştur.

Nizamettin Malkoç, çevresinde çok yönlü ve hayırsever biri olarak tanınmıştır. Kültür ve sanata özel ilgisi olup, 1967 yılında kasete alınmış, Antep yöresi uzun havası olan ezogelin ve bir Karadeniz türküsü mevcuttur. Ülke ekonomisi ve yatırımlarla ilgili bir görüş ve önerilerini mektup ile devlet büyüklerine iletmeyi bir vatandaşlık görevi kabul edecek kadar duyarlı bir insandır. 42 yaşında iken, 1973 yılında Samsun'da vefat etmiştir.

1.1.4. Annesi

Âşığın annesi Naciye Malkoç 1932 Sürmene/Aksu doğumludur. Kardeşlerinin en küçüğüdür. Kardeşleri arasında yaşayan tek kişi odur.

Sürmene'de büyüdüğü için mani, türkü ve atışmalara özel ilgisi vardır. Karadeniz bölgesindeki atma türkü geleneği ailede sevilmiş ve icra edilmiştir. Âşığın annesi atışma konusunda usta bir kişidir. Küçük yaşlardan beri arkadaşlarıyla meclislerde atışmalar yapmıştır. Aksu köyünün halk oyunlarına karşı özel ilgisi ve yeteneği de bu durumu desteklemiş, düğünlerde ve meclislerde aranan bir kişi olmuştur. Bu özelliği, Âşık Ali Rıza Malkoç'un sanat ve şiir dünyasını etkileyen önemli faktörlerden birisidir. Malkoç, çocukluk yıllarında annesinin bu yönünden beslendiğini dile getirmektedir.

Naciye Hanım eşinin vefatından sonra çocuklarına kol kanat germiş, evlatlarını tarım ve hayvancılıkla elde ettiği gelirlerle okutmaya çalışmıştır. Halen Samsunda evlatlarıyla birlikte hayatını devam ettirmektedir.

1.1.5. Eğitimi

Âşık Ali Rıza Malkoç, ilkokulu 4. sınıfa kadar Samsun Fatih İlkokulu'nda, 5. sınıfı ise Atatürk İlkokulu'nda okuduktan sonra; ortaokulu Samsun İlkadım Ortaokulu'nda tamamladı. Lise öğrenimini 1978-1982 yılları arasında Samsun Teknik Lisesi, elektrik bölümünde tamamlamıştır. Daha sonra girdiği Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesinden 1986'da başarıyla mezun olmuştur. Düşük seviyede Almanca ve İngilizce bilmektedir.

1.1.6. Askerliği

Ali Rıza Malkoç, askerlik görevini 1993'te Burdur'da kısa dönem 59. Topçu Tugayında tamamlamıştır. Askerde terzihanede görev almıştır.

1.1.7. Mesleği

Ali Rıza Malkoç, eğitim hayatını 1986'da tamamladıktan sonra, 1986-1989 yıllarında Zaman gazetesi Samsun bölge temsilciliği görevinde bulundu. 1990-1993 yılları arasında, Samsun Özel Sakarya Dershaneleri bünyesindeki bilgi işlem merkezinde çalıştı. 1993 yılında kısa dönem askerliğini tamamladıktan sonra aynı yıl çalışmaya başladığı BUGİAD (Bursa Aktif Genç İş Adamları Derneği)'da daimi genel sekreterlik görevini 1999'a kadar devam ettirdi. Bu zaman zarfında değişik sektörlerde teknik ve mali işlerde çalıştı. 1999'da Türkiye'nin ilk internet gazetelerinden *mailgazete.com*'u yayınladı. 2000 yıllarından beri "Anadolu Pazarı" firma unvanı ve "Hizmet Ofisi" markasıyla internet, iletişim, bilişim projeleri alanında ticari faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunun yanında 2007 yılından beri sosyal yardım amaçlı bir dernekte görev yapmaktadır. 18 yıldır Bursa'da ikamet etmektedir.

1.1.8. Evliliği

Ali Rıza Malkoç iki defa evlilik yapmıştır. Şimdiki eşi Nuriye Hanımdır. Nuriye Hanım ev hanımıdır. Neslihan, Feyyaz ve Yavuz adında üç çocuğu vardır. En büyükleri Neslihan lisede, Yavuz ve Feyyaz ilköğretimde okumaktadır.

1.2. ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDE YER ALIŞI

1.2.1. Âşıklığa Başlaması

Âşık Ali Rıza Malkoç, usta-çırak ilişkisi ya da rüya-bade yolu ile âşık olmamıştır. Bu sebeple gelenek içerisindeki eksikliklerini kendi çabası ve gayretleri ile gidermeye çalışmıştır.

Âşığın şiire ilgisi küçük yaşlara dayanmaktadır. Doğduğu yerin hem köy hem de şehir kültürüyle yoğrulmuş bir yer olduğunu söyleyen âşık, annesi Naciye Hanım'ın Karadeniz kültürünü yaşayan ve yaşatan bir kadın olduğunu dile getirir. Annesi Naciye Hanım Karadeniz'de yaygın olan atma türkü ve mani konusunda usta bir kişidir. Bu sebeple annesi, âşığın şiir dünyasının gelişmesinde ve şiire olan ilgisinin artmasında önemli bir yere sahiptir.

Malkoç, küçük yaşlarından itibaren türkülere ilgi duymuştur. Halk şiirine ve halk kültürüne ilgi duymasında türkülerin önemi büyüktür. Bunu şöyle dile getirir: *"Kültür, sanat, müzik ve şiire olan ilgimiz çocukluk yıllarıma dayanır. Rahmetli babam uzun hava ve kırık hava türküleri hakkını vererek okurdu. Annemin de atma türkü ve manilere karşı ilgi ve yeteneği vardır. Çocukluk yıllarımızda radyonun hayatımda çok önemli bir yeri vardı. Uzun-kısa ve orta dalgada hem Türkçe hem de yabancı yayınları dinlerdim. Çoğu zaman radyo dinleyerek uyurdum. Rahmetli babam bakkal ve fırıncıydı. O dönemlerde televizyon da olmadığı için radyo, plak ve teyp ile türkü ve şarkılara ister istemez kulak aşinalığımız olurdu. Ayrıca ortaokulda müzik öğretmenimiz Üzeyir Doğru mesleğini severek icra eden çok değerli bir öğretmendi. Müzik*

dersinden sınıfta kalanlar bile olurdu. Müziğe o kadar önem verirdi yani. Bize öğrettiği türkü ve notalar halen aklımdadır. Halk şiirine olan merakımız öncelikle türküler ile halkın içindeki gözlemlerimle başladı.”

Malkoç'un şiire ve müziğe olan ilgisi yıllarca devam etmiştir. Halk müziği dinleyerek ve halk şiirleri okuyarak bilgi dağarcığını doldurmuştur. Halk şiiri yazmaya başlamadığı dönemlerde, türkülerle ilgili iki kitap çıkarmıştır. Aynı zamanda halk içinde yaptığı gözlemler iç dünyasının gelişmesinde etkili olmuştur. Bu birikimlerini dile getirmek için makaleler yazdıysa da tam manasıyla tatmin olmamıştır. Duygu ve düşüncelerini dile getirmenin en iyi yolunun şiir olduğuna kanaat getirmiştir. Bunu şöyle dile getirir: *“Değişik konularda makalelerim de olmuştur. Fakat gönlümden akıp giden duyguları en güzel halk şiiri ile anlatabileceğimi keşfettim. Tabi bu süreç çok hızlı ve kolay olmadı. Birikti ve son 5 yılda bendini yıkan bir su gibi patlayıverdi. Kalbimiz vurdukça, dilimiz döndükçe, kalemimiz eskimediği müddetçe, hissetmeye, anlamaya ve şiir ile anlatmaya devam edeceğiz.”*

Âşık Ali Rıza Malkoç ilk defa lise yıllarında şiire ilgi duymaya başlamıştır. İlk şiirini, 1981 yılında, on altı yaşındayken lisede yazmıştır. “Bizim Köylü Mehmet Ağa” ismini taşıyan bu şiiri ölçüsüzdür.

BİZİM KÖYLÜ MEHMET AĞA

*Yıllar önce yolculamıştık seni,
Alamanya'ya...
Zaman ne çabuk da geçti
Kavuştun vatanına işte,
Bin bir ümitlerle...*

*Kamyonlar dolusu eşya getirdin
Çile taşımıştın, umut getirdin
Tek gitmiştin, bir de sarı avrat getirdin
Ama geçiremedin gümrükten,*

Halis duygularını

Ve

Bizim köylü Mehmet Ağa'yı... (Ölçüsüz Şiirler, 3. şiir)

Âşık, bu şiirini halk şiirine başlangıç olarak görmez. Halk şiirine ilk adımını 17 Haziran 2005 tarihinde atmıştır. Âşık, o gün Cuma namazını kılmak üzere Bursa Osmangazi semtindeki Kayhan Cami'ne² gitmiştir. İmam hutbede, insan hakları, kul hakkı ve fanilik ile ilgili konularda vaaz ederken, Malkoç, bir duygu yoğunluğu yaşamış ve "Sen Diyeceksin" adını taşıyan ilk şiirinin ilk kıtasını yazmıştır. Cebinden çıkardığı bir kâğıda yazdığı bu kıtayı daha sonra tamamlamıştır. Bu kıtayı hece hesabı yapmadan doğaçlama olarak oluşturmuştur. Yazdığı kısım şöyledir:

Komşudur komşunun külüne muhtaç

Ne tok zengin gördüm, ne fakiri aç

Kin tutucu olma, sen muhabbet saç

Dünya fani imiş sen diyeceksin

Tahtadan bir ata, hem bileceksin. (11 Heceliler, 154. şiir)

...

1.2.2. Etkilendiği Âşıklar

Âşık Ali Rıza Malkoç saz çalamamaktadır. Bu sebeple bir saz ustası yoktur. Fakat hece, kafiye ve gelenek ustaları vardır. Bu ustaların bazılarıyla bizzat iletişime girmiş, bazılarının ise sadece şiirlerini okuyarak kendisine usta olarak kabul etmiştir. Okuyarak ufkunu genişletmeye bir hayli önem veren Malkoç, çeşitli ozanların eserlerini yakinen takip etmektedir. Âşık Ruhsati, Seyrani, Daimi, Şair Kuddusi, Sümmani, Sefil Selimi, Yunus Emre

²Malkoç'un ilk şiirini söylediği Kayhan Cami, Namazgâh caddesinde bulunmaktadır. Osmanlı döneminde savaşa gidilmeden önce burada namaz kılındığı için, buraya bu ad verilmiştir. Malkoç, ne zaman bu yerden geçerse duygularının kabardığını, bazı şiirlerine burada başladığını söylemektedir. Bunun sebebini açıklayamamaktadır.

ve Abdurrahim Karakoç, eserlerini okuyarak ustası olarak gördüğü şairlerdir. Saz ustalarından ise Orhan Hakalmaz, Nurullah Akçayır, Cengiz Özkan ve Okan Murat Öztürk'ü beğeni ile takip etmektedir.

Malkoç, yaşayan âşıklardan Sivas doğumlu, Almanya'da yaşayan, asıl adı Gültekin Toga olan Ozan Sentezi'den etkilenmiştir. Malkoç'un en fazla etkilendiği âşıktır. Kendini Ozan Sentezi'nin çırağı olarak görmekte onu söz ustası olarak kabul etmektedir. "Ozan Sentezi" adlı şiirinde bunu dile getirmiştir:

...

Mürekkehim bitince, kapısına dayandım

Hece hece anlatır, aynı ateşte yandım

Onu bilmeden önce, kendimi şair sandım

Malkoç Ali çırağa, canmış Ozan Sentezî (14 Heceliler, 15. şiir)

Âşık Malkoç, Mikdati Bal'ı da ustası olarak kabul etmiştir. Hatta Ozan Sentezi'yi de onun çırağı olarak görmektedir. Bunun yanında asıl adı Barış Doğan olan Gıyabî'den de etkilendiğini dile getirmiştir. Kendini Gıyabî koluna mensup kabul eden Malkoç, herkesi bu kola davet eder.

Seni baba bildik, şiir yolunda

Sağında Sentezi, ben'se solunda

Allah kuvvet vermiş, işte kolunda

Nerelerde kaldın Mikdati baba? (Atışmalar, 1. Atışma)

Böyle yazdı Malkoç Ali

Gıyabî; yolunda deli,

Hasbahçenin gonca gülü

Gel gir Gıyâbî koluna (8 Heceliler, 17. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, Ozan Mehmet ve Ömer E. Micینگirt ile internet ortamında yaptıkları sohbetlerden beslendiğini de dile getirir.

1.2.3. Mahlas Alması

Âşıklık geleneğinde âşıkların mahlas alması, yaygın ve kabul edilen bir görüşe göre 1) Şeyh veya pir tesiriyle 2) Üstatlar veya imamlarla 3) Kendi kendine olmak üzere üç şekilde gerçekleşmektedir (Özarslan, 2001:118). Mahlaslar genellikle usta âşıklar tarafından verilir. Günümüzde çıraklık geleneği çok zayıf olduğu için âşıklar genellikle mahlaslarını kendileri seçmişlerdir. Yeni âşıkların bazıları, mahlas olarak, şiirlerinde ad soyadlarını kullanmaktadırlar (Artun, 2001:65).

Âşık Ali Rıza Malkoç'un mahlas alması herhangi bir olay sonrası olmamıştır. Malkoç mahlasını kendi kendine almıştır. Kendisine mahlas olarak, adından ve soyadından hareketle "Malkoç Ali" adını seçmiştir. Âşık, sadece 98 şiirinde "Malkoç Ali" mahlasını kullanmıştır.

Ali Rıza Malkoç, mahlas kullanmanın çok önemli olmadığını düşünmektedir. Bu konuda şöyle der: *"Şiirlerimin az bir kısmında Malkoç Ali mahlâsını kullandım. Şiirlerimde ki vurgu ile hatırlanmak isterim mahlâs ile değil. Mahlâssız halk şiiri de yazılır. Bazen ad soyad da mahlâs yerine kullanıldığı gibi, Ruhsatî, Nesimî, Sentezî Turâbî Ferahî, Selimî gibi isimlerde mahlâs olarak kullanılmıştır. Ozan gerçek ad ve soyadını tevazu ile gizler ve şiirleri asırlar boyu bir mahlâs ile okunur yâd edilir. Geleneksel anlayışta mahlâsı çoğunlukla usta çırağına verir. Ben şiirlerimin büyük bir kısmında mahlâs kullanmadım."*

Âşığın, "Malkoç Ali" mahlasını kullandığı şiirleri şunlardır:

5 Heceliler

"Coşsun Gönüller"

Örnek:

...

Malkoç Ali'ye*Sözler diriye**Kalma geriye**Özü senettir**Uymak gerektir* (5 Heceliler, 1. şiir)**7 Heceliler**

“Bursa Günlerim”

“Güzellik Sözde Değil”

“Hayat Tecrübedir”

Örnek:

...

Malkoç Ali, güzel gör*Yoksa hazana kalır**Güzel görüp, düşünen**Kutlu menzile varır* (7 Heceliler, 6. şiir)**8 Heceliler**

“Alfabemiz Sevgiyle Başlar”

“Anadolu Âşıkları”

“Aşığız Biz Saz Çalarız”

“Beni Aşar”

“Duygular Dillensin Diye”

“Gıyâbî Kimdir?”

“Gönüller Bir Olmalı”

“Her Şeyiyle Biz Bütünüz”

“Neresindeyiz?”

“Ruhsuz Kültür Olur Mu?”
 “Uludağ’dan Mesaj Var”
 “Umuda Yürüyüş”
 “Veren Alır, Alan Verir”
 “Vicdan – Sızlar”
 “Yolumuz ve ölçümüz”

 rnek:

...

Malkoç Ali duan olsun
Kokmayan g llerin solsun
 nce nefsin nasip alsın
Erenler masumu yemez (8 Heceliler, 2. şiir)

11 Heceliler

“Ağır Gelir”
 “Ah S k net Nerde İsen  ık Da Gel”
 “Aldatan Bizden Değildir”
 “Anadolu’m Güzel Yurdum Türkiye’m”
 “Anılar Yaşar”
 “Anlamsız Kavgalar”
 “Bakış Açısı”
 “Beceremedik, Becermeliyiz”
 “Bir Gün Erirsin”
 “Biz De Gideriz”
 “Bize Ne Fayda”
 “Bu Mudur Dünya”
 “Büyüklere  zel Fişleme Ninnisi”
 “ ağı Okuma Gayretimiz”
 “ are: İstişare”
 “ ift Olukludur Dünya”

“Çileli Bir Yoldur Âşk”
 “Çözüm İnsanı”
 “Dayanmaz”
 “Demokrasi”
 “Dinde Zorlama Yoktur”
 “En Öndekiler”
 “Engeller”
 “Görüntüler”
 “Hak İle Hüküm Verilir Bir Gün”
 “Hakkıyla Sevmek”
 “Halimiz Vebalimiz”
 “Halka Hizmet Bu Mudur?”
 “Hatada Israr Yoksa”
 “Hatırlatma”
 “Hayat Zorluklara Katlanmaktır”
 “Her Dem Saygı Olmalı”
 “Hukuk Elimizde Oyuncak Oldu”
 “İkram Edilir”
 “İnançlarla Oynamayın!”
 “İnsanca Yaşamak Budur”
 “İnsanız Bu Şeref Bize Yetmez Mi?”
 “İnsanlık; Benliği Aşmadır, Dayanışmadır”
 “İyi Niyet”
 “Kabında Ne Varsa Dışa O Sızar”
 “Kalmasın”
 “Kendin Değişmezsen Dünya Değişmez”
 “Meşguliyet Hastalığı”
 “Milletvekili”
 “Milli Servet Hepimizin”
 “Nereye Gidelim”
 “Olmazsa Olmaz”

“Organ Mafyası”
 “Ortak Şuur”
 “Öncelikli Tehdit, Edepsizliktir”
 “Sigara Taşlaması”
 “Söz Senetten Öte Bir Şeydir”
 “Şakir Bey”
 “Şekilcilik Ve Önyargı”
 “Tanırlar”
 “Tarih Ve Gelecek”
 “Taş Devrinden Bir Masal Kahramanına”
 “Taşlama Ve Hicivde Ölçümüz”
 “Tefekkür Damlaları”
 “Ters Döner Bir Gün”
 “Truva Atı”
 “Turgayım – 1”
 “Tüketim Toplumu”
 “Usandım”
 “Utandım”
 “Ümit Ve Derman Sendedir Sende”
 “Ümitsiz Olmaya Hakkımız Var Mı?”
 “Vefamız Mayamız Olsun”
 “Ya Göz Bozuk, Ya Gözlük”
 “Yaşam Dileğim”
 “Yiğidi Öldür Hakkını Da Nakit Ver”

Örnek:

...

Çareyi bilene, sözümüz yoktur

Kimsenin malında, gözümüz yoktur

Malkoç Ali der ki, *yüzümüz yoktur*

Gülleri çaldınız, insan mafyası (11 Heceliler, 145. şiir)

14 Heceliler

“Dost İle Hasbıhâl”

“Gölge Etmeyin”

“İşittik Ve İtaat Ettik”

“Ozan Sentezi”

“Sen Ben Yoktur, Biz Varız”

“Veresiyemiz Yoktur”

“Zamanın Derdi”

Örnek:

...

Dünya arenasının, zaptiyesi boğalar

Kazdıkları kuyuya, dilerim ki sığalar

Ne zalim abat olur, ne kurtulur ağalar

Malkoç Ali yaz haykır, ister bir kişi kalam (14 Heceliler, 25. şiir)

Ölçüsüz şiirleri

“Zamana Yazılan Maniler Demeti”

Örnek:

...

Malkoç Ali Yazarsın

Derde derman maniler

Güneşte ortaya çıkanlar

Dolu yağdı haniler (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

Ali Rıza Malkoç bazı şiirlerinde “Ali”, “Rıza” ve “Ali Rıza” mahlaslarını da kullanmıştır:

SARI CEKETLİ CELAL

...

*Bakma **Ali** sözüne*

Nazar değmez gözüne

Yaş değmesin yüzüne

Sarı Ceketli Celal (7 Heceliler, 11. şiir)

YOKLAR, BİZİ YOKLAR

...

Yoklar hep, bizi yoklar

Anlamayanı oklar

***Ali** derdini çoklar*

Noksanlık başa balâ (7 Heceliler, 12. şiir)

AH YOLLAR

...

Bilek-yürek birleşince

Yolda mani, körleşince

Kanar yarayı deşince

***Rıza** bize adaş oldu (8 Heceliler, 1. şiir)*

BAYRAMLIK NAĞMELER

...

Ömür geçer, seksen olur

Boş duvarı yıksan olsun

***Ali** adı noksan olur*

***Rıza** bilmeli halinde (8 Heceliler, 7. şiir)*

BU YOLCULUK NEREYEDİR?

...

Beklentisiz hayat güzel

İltifat, ağaçta gazel

Herkes hakir, ben mi özel?

Ali'yim yoklar geçerim. (8 Heceliler, 11. şiir)

MUHABBETİNİ NEYLEYİM

...

Kendine yontuyor keser

Nasibin almayan küser

Ali, sunmaz isen eser

Muhabbetini neyleyim? (8 Heceliler, 27. şiir)

VARANLAR VE KALANLAR

...

Âşık göçer, sazı kalır

Rıza göçer, razı kalır

Sevda göçer, nazı kalır

Baş tacımız yârânlardır

Hatırlanan kalanlardır (8 Heceliler, 40. şiir)

BİLEMEYİZ BİZ

...

Duruşun dik olsun, kalemin doğru

Namlu olursa dil, kalpler de eğri

Ali, **Rıza** göster, bu kutsal çağrı

İnsanlık ağlarken, gülemeyiz biz

İnsanlık ağlarken, gülemeyiz biz... (11 Heceliler, 21. şiir)

HAYAT TRENİ

...

Hangi istasyonda, bilmem can uçar

Bir fidan kurursa, binlerce açar

*Selamızı okunur, **Ali** de göçer*

Kılınır mı bilmem? ... Bekliyor salları (11 Heceliler, 87. şiir)

SEN DİYECEKSİN

...

***Ali, Rıza** göster hüzne ve gama*

Hakk'dan gelen emri yarına koyma

Sunulan ihsanı kendine yorma

"Ömrüm geldi geçti" sen diyeceksin

Tahtadan bir ata hem bineceksin (11 Heceliler, 154. şiir)

1.2.4. İnternet Ortamında Ali Rıza Malkoç

Âşıklık geleneğinin kökleri Orta Asya'ya kadar uzanmaktadır. Yüzyıllar boyunca Anadolu'nun kültürel anlamda şekillenmesinde önemli bir işlev üstlenmiştir. 19. yüzyılın sonlarından itibaren Osmanlı devletinin siyasi ve ekonomik olarak bozulmaya başlamıştır. İkinci meşrutiyetin ilanından ve bilhassa cumhuriyetin ilanından sonra maddi ve manevi olarak yapılan inkılâplar, âşıklık geleneğini kökünden sarsmıştır. Bu değişimler karşısında ortaçağ Osmanlı esnaf teşkilatı kadrosu içinde, hususi bir sınıf teşkil eden ve kendine has gelenekleri ve ideolojileri saklayan âşıklık zümresi, yavaş yavaş ortadan kalkmıştır. Esasen 20. yüzyıl başlarında mesleki teşkilatları tamamıyla bozulmuş ve büyük merkezlerde ehemmiyetlerini kaybetmiş olan bu gelenek, ancak memleketin daha içerilerinde ortaçağ hayat şartlarını saklayan küçük merkezlerde yaşamaktaydılar(Köprülü, 2004;23-24). Âşıklık

müessesesi günümüzde ise teknolojik gelişmelerin ve kültürel yozlaşmanın etkisi ile eski günlerinden uzaklaşmıştır.

Âşık Ali Rıza Malkoç da bu değişimlerin ışığında yetişmiş bir âşıktır. Geleneğin içerisinde usta-çırak ilişkisiyle ya da rüya ile de âşık olmamıştır. Gelenek içerisinde yetişmemesi ve günümüz koşulları, onu ister istemez modern anlamda değişimin içine almıştır.

Malkoç üniversite mezunu bir âşıktır. Onu “mektepli ve şehirli bir halk şairi” olarak da değerlendirebiliriz. Ali Rıza Malkoç, yoğun bir internet kullanıcısıdır. Şair, teknolojiyi yakından takip etmekte ve internetin olanaklarından mümkün olduğunca yararlanmaktadır. Küçük yaşlardan itibaren teknolojiye olan merakı ve çalışma sahasının bilişim sektöründe olması, bu yönde ilerlemesini sağlamıştır. Malkoç, şiirlerini internet aracılığıyla halkla paylaşmakta, şiir sevenlerin beğeni ve yorumlarını almaktadır. Hatta âşıklık geleneğini internet ortamına taşıyarak, atışmalarının hepsini “MSN” aracılığıyla internet üzerinden yapmıştır. İnternet üzerinden yaptığı sohbetlerle, âşıklık hakkında bilgi ve tecrübesini arttırmıştır.

Ali Rıza Malkoç, yazdığı bir şiiri ilk olarak internet ortamına aktararak okuyucularına ulaştırmaktadır. Bu sayede âşığın şiirleri daha çok insana ulaşmaktadır. Hatta bu sayede, âşığın bazı şiirleri bazı gazetelerde yayınlanmıştır. Malkoç, bütün şiirlerini <http://www.antoloji.com/siir/sair/sair.asp?sair=25275> adresinde yayınlamaktadır. Ayrıca bu internet sayfasında, Malkoç’un slâyt olarak hazırlanmış bazı şiirleri, hayatı, iletişim adresi gibi birçok bilgi ve materyal bulunduğu gibi, bestelenmiş şiirleri “Mp3” formatında sitede yer almaktadır.

Ali Rıza Malkoç’un kişisel web sitesi de bulunmaktadır. <http://www.arm.web.tr> adresinde, âşığın özgeçmişi, ticari web sitesi, kitapları, şiirleri ve flaşlı şiirleri bulunmaktadır. Kendisiyle ilgili her türlü iletişim bilgilerini paylaştığı kişisel sitesinde, halk kültürü ile ilgili bir bölüm de bulunmaktadır.

Bunun dışında 1999 yılında Türkiye’nin ilk internet gazetelerinden birisi olan <http://www.mailgazete.com> sitesini açmıştır. Burada köşe yazıları

yazmaktadır. İşi internet ve bilişim teknolojileri üzerine olduğundan, iş faaliyetlerini <http://www.hizmetofisi.com> adresi üzerinden yürütmektedir.

1.2.5. Kitapları ve Köşe Yazıları

Ali Rıza Malkoç'un şu ana kadar, Türkü Devri Yayınlarından, kendi imkânlarıyla bastırdığı 3 kitabı yayımlanmıştır. Kitapları şunlardır:

- Türküler Bizi Söyler 1***, Bursa, 2004.
- Türküler Bizi Söyler 2***, Bursa 2005.
- Duygular Dillensin Diye***, Bursa 2006.

“Türküler Bizi Söyler” adlı iki ciltten oluşan kitapları birer türkü antolojisidir. “Türküler Bizi Söyler 1”de 250, “Türküler Bizi Söyler 2”de ise 255 adet farklı yörelerden seçilmiş türkü sözleri bulunmaktadır. Türküler, il ve bölgelere göre sıralanmıştır. “Türküler Bizi Söyler 2” kitabının son kısmında, âşıklar, ozanlar, kaynak kişiler ve sanatçılardan oluşan toplam 52 kişinin özgeçmişi de bulunmaktadır.

Ali Rıza Malkoç'un kendi şiirlerinden oluşan ilk kitabı, 2006 yılında yayımladığı “Duygular Dillensin Diye” adlı kitabıdır. Bu kitabında 148 şiiri vardır. Âşık, yazdığı diğer şiirleri ise 2007 yılında “Bahçeler Güllensin Diye” adlı bir başka kitapta toplamıştır. Bu kitap baskıya hazır durumdadır.

Ali Rıza Malkoç'un şiirleri birçok ulusal ve yerel gazete ve dergide yayımlanmıştır. “Türkiye” ve “Güneş” gazeteleri şiirlerinin yayımlandığı bazı ulusal gazetelerdir. Bunun dışında birçok gazete ve dergide âşığın şiirleri çıkmıştır.

Ali Rıza Malkoç'un kaset, plak ya da CD'si yoktur. Şiirin yanında, kendi kurduğu www.mailgazete.com sitesinde, “Editörden” adlı köşesinde, bir süre köşe yazıları da yazmıştır. Fakat şuan yazmamaktadır. <http://www.mailgazete.com/asp/yazarlar.asp> adresinde yazdığı köşe yazıları şunlardır:

“Bir Ülke Nasıl Kalkınır?”

“Türkü Adlı Sigarayı Protesto Ediyorum” (2004)

“TBMM Dilekçe Komisyonu'na Üç Dilekçe” (2005)

“Başbakan’a Açık Mektup”

“Eski Bir Yorum” (21.02.2002)

“Sayın Başbakan'a Açık Mektup” (30.06.2002)

“Duygusallığın ve Duygusuzluğun Yasal Sınırları Nedir?” (01.08.2002)

“Şapka Sallayarak Siyaset Yapma Devri Kapanmıştır” (20.11.2002)

“İrak’a Müdahaleyi Destekleyenler Neyi Amaçlıyor?” (24.01.2003)

“YÖK ve Nasrettin Hoca” (20.10.2005)

1.2.6. Hakkında Yapılan Çalışmalar

•AYVA, Aziz³; **Bir Sevda Âşığı: Âşık Malkoç Ve Şiirleri**, Konya, 2008

•SARI İsa; **Ali Rıza Malkoç** (Tanıtma Yazısı), Gazi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Ankara, 2009⁴

•GÜLER, İrem, ALKAN, Merve; **Ali Rıza Malkoç’un Hayatı, Sanatı Ve Şiirleri** (Yayımlanmamış) Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, İstanbul 2008

•ÖZCAN, Hüseyin⁵; **Ali Rıza Malkoç** (Takdim), İstanbul, 2007

•GÜRBÜZ, Kerami; **Samsunlu Bir Şair** (Tanıtma Yazısı), Halk Gazetesi, Samsun

•ÖZDİNÇ, Tuğba; **Ali Rıza Malkoç’un Hayatı, Sanatı ve Şiirleri**, Konya, (Yayımlanmamış) Lisan Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 2010

•ÖZTÜRK, Çelebi; **Ali Rıza Malkoç’un “İnsanız Bu Şeref Bize Yetmez Mi?” Şiirinin Tahlili**⁶

³ Konya Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

⁴ <http://www.isa-sari.com/yasayan-bir-halk-sairi-ali-riza-malkoc-malkoc-ali/>

⁵ Fatih Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Âşık Ali Rıza Malkoç'un âşıklığı ile alakalı yapılan yukarıdaki çalışmaların haricinde, mesleğiyle alakalı olarak yapılmış röportajlar da vardır. <http://www.turk.internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=8773> internet sitesinde ve "Ekolife" dergisinin 2004 yılı kasım sayısında Malkoç'un mesleği ile alakalı yapılmış röportajlar yayınlanmıştır. Bunun yanında 1993-1999 yılları arasında genel sekreterliğini yaptığı BUGİAD (Bursa Aktif Genç İş Adamları Derneği) dergisinde, BUGİAD ile alakalı yapılan bir röportaj da vardır.

1.2.7. Bestelenmiş Şiirleri

Ali Rıza Malkoç saz çalamamaktadır. Saz çalmak için bir süre saz kursuna gittiyse de devamını getirememiştir. Az da olsa dilli kaval çalabilmektedir.

Âşığın 5 şiiri türkü formatında bestelenmiştir. Bunlardan "Kendin Değişmezsen Dünya Değişmez" adlı şiiri kendisi bestelemiş ve hiçbir çalgı aleti kullanmadan çıplak sesle okumuştur. "Nitelikli Sevda", Vaziyetten Vasiyete", "Bu Şiirde Özne Sensin" ve "Geldim" adlı şiirleri Hüseyin Karakoç bestelenmiş ve okumuştur. Bu besteli şiirlere <http://www.antoloji.com/siir/sair/sair.asp?sair=25275&goster=seslisiirler> adresinden ulaşılabilir.

Bunun dışında, Bilal Kırbaş "Sigara Taşlaması" adlı şiire beste yapmış ve Cihan Haber Ajansı'na (CHA) okumuştur. Bu çekim televizyon programında yayınlanmış fakat kayıt altına alınmamıştır.

Ali Rıza Malkoç'un şiirlerini, Ekrem Atoer, Bilal Ercan, Orhan Hakalmaz, Bedirhan Gökçe, Gülşen Kutlu gibi sanatçılar çeşitli televizyon programlarında okumuşlardır.

⁶ http://www.antoloji.com/siir/siir/siir_SQL.asp?sair=25275&siir=405044

Ali Rıza Malkoç'un besteli şiirleri aşağıda verilmiştir:

	Şiir	Besteleyeni
1	Kendin Değişmezsen Dünya Değişmez	Ali Rıza Malkoç
2	Nitelikli Sevdâ	Hüseyin Karakoç
3	Vaziyetten Vasiyete	Hüseyin Karakoç
4	Bu Şiirde Özne Sensin	Hüseyin Karakoç
5	Geldim	Hüseyin Karakoç

Âşığın besteli şiirlerinden sadece "Vaziyetten Vasiyete" notaya aktarılmıştır. Hüseyin Karakoç'un bestelediği bu şiiri Murat Metin notaya aktarmıştır. Bunun dışındaki besteler notaya aktarılmamıştır.

1.3. ŞİİRLERİNDEN HAREKETLE ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİR VE ÂŞIKLIK HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

1.3.1. Şiir

"Sanat nedir?" sorusu her zaman tartışılan bir konu olagelmıştır. Sanat, insanın, ruhuna, gönlüne, gözüne ve duygularına hitap eden bir uğraştır. Âşık Ali Rıza Malkoç, günümüzdeki sanat anlayışında bir incelik ve derinlik göremediğini söyler:

...

Sanat diye sunulanda

Bir incelik göremedim (8 Heceliler, 24. şiir)

...

Malkoç'a göre sanatın bir sınırı yoktur. Sanata sınır çizilemeyeceğini ve sanatın evrensel kalıplar içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini söyler.

...

Dar açılı bakış, değildir sanat, (11 Heceliler, 121. şiir)

...

Malkoç, gerçek sanatın âşığın dilinde gizli olduğunu söyler. Sanata tercüman olarak kendi dilinden hareketle şiiri gösterir:

...

Sanata tercüman dilim (8 Heceliler, 19. şiir)

...

Âşık, şiir başta olmak üzere edebiyat ve sanata hayranlık duymaktadır. Şiir yazmak için insanın içindeki incileri çıkarması ve onları ruh süzgecinden geçirdikten sonra insanlara şiir diye sunması gerektiğini söyler. İnsanların gönüllerini doldurmaları gerekir ki taşan kısımlar şiire dönüşmelidir. Yani şiir ona göre kaptan taşan kısımdır. Kap dolmadan taşan olmaz; taşan olmadan şiir doğmaz düsturunu kendine ilke edinmiştir:

...

Çiçek çiçek, petek petek gezerim

Eseri koklayıp, fikri süzerim

Avazımı dize dize yazarım

Dolmayınca torba, bağı büzülmez (11 Heceliler, 110. şiir)

...

...

Dilin ucundaki, ta kalpten gelir

Yüreği besleyen, öteden gelir

Görüntü önemli, söz özden gelir

Taşıp gelen selden, ikram edilir (11 Heceliler, 96. şiir)

...

Âşık, şiirin halka hitap etmesi gerektiğini düşünür. Belki de, “Halk şiiri nedir” sorusuna en güzel cevaplardan birisini, “Halk Şiiri Nedir?” adlı şiiriyle vermiştir.

*Bulduk yuttuk hazmettik
Kaptan taşandır şiir
Biz bu yola azmettik
Sözle coşandır şiir*

*Yürürüz adım adım
Hece benim soyadım
Onca eser taradım
Hakk'a koşandır şiir*

*Göz görmez söz buluşur
Gaybî dostluk oluşur
İlhamımıza öşür
Dağdan aşandır şiir*

*Toprak kokar dizeler
Gönül kem sözü eler
Mevsim mevsim gezeler
Her dem esendir şiir*

*Dar kalıba sığmayan
Biriktirip yığmayan
Apaçık ayan beyan
Kalbe düşendir şiir*

*Güncel keder ve elem
Yol vermez dağlar delem
İşte bu mücadelem
Halka pişendir şiir (7 Heceliler, 7. şiir)*

Malkoç, şiirin halka inip halk tarafından anlaşılmasının önemine dikkat çekerek şöyle der: “Önemli olan, halk tarafından dolaylı vurguların anlaşılmasıdır. Buna çok özen gösteririm. Şiir halka ulaşırsa ben görevimi tamamlamış olurum. Halk şiiri halkın malı olmayı başarmalıdır.” Şiirlerinin halka ulaşması onun anlayışına göre yeterlidir. Her seferinde halktan ve halkın kültüründen beslendiğini dile getiren Malkoç, halkın diliyle yazmayı o kadar kutsamıştır ki bunu sevap bile saymıştır. Malkoç, şiirleriyle konuştuğunu söyler:

Benden beklemeyin cevap

Laf üretsem, yenişirim

Halk diliyle yazmak sevap

Ben şiirle, konuşurum (8 Heceliler, 9. şiir)

...

Âşığa göre bir şiiri anlamak ve yorumlamak için insan ufkunun geniş olması gerekmektedir. Şiiri anlamak için yorum gücü de yetmez. Çünkü O’na göre bir şiirin anlamını sadece şairi bilir:

...

Her sözün ve tavrın, makamı vardır

Ufku dar olana, yorum da dardır

Bir anlam veremez, ona murdardır

Fikirleri, direğinden tanırlar (11 Heceliler, 171. şiir)

...

...

Her şiirin tam anlamı

Şairinde saklıdır (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, şiir yazmanın gönül işi olduğuna inanır. Ona göre şiir, gönülden dökülürse şiir olur:

...

Gönlüm tutuşur da bazen

Düşünürüm hece hece (8 Heceliler, 35. şiir)

...

Malkoç, şiirdeki ölçüsünü ve gayesini ana hatlarla çizmiştir. Şiirdeki amacı; huzur getirmek, insaf aşlamak, zorluklara göğüs germek, sorunları çözmek ve gerçekleri ortaya koymaktır. Şiir yazmasındaki gayeleri “Taşırım” ve “Yazmak” adlı şiirlerinde dile getirmiştir.

Devraldım nöbeti, heceliyorum

Mısralarım ile, huzur taşırım

İlham doğar kalbe, geceliyorum

Şiirler sunarım, hızır taşırım

Bize gerek önce, insaf aşısı

Artık son bulmalı, gaflet koşusu

Uzak dursun benden, fikrin şaşısı

Gerçek gömülse de, kazar taşırım

Adam olmak için, saf niyet yeter

Gündüzümüz oldu, zindandan beter

Mânâ atmosferi, gelir de biter

Uğrunda çabamı, yazar taşırım (11 Heceliler, 175. şiir)

Kalemin ucunda, bariz hedef yok

Kapsama alanı, geniştir geniş

Dost arayanlara, yanık yürek çok

Dünya âlem bize, tanıştır tanış

*Yazmak ne güzel şey, hata buldurur
Okuyanlar bize, nota bildirir
Bazen mahcup eder, saç yoldurur
Şiir yazmak bize, sunuştur sunuş*

*Ölçüsüz yazının, hedefi azmak
Bazen de kendine, kör kuyu kazmak
Gayemiz olmalı, düğümü çözmek
Sarp kayalar bize, iniştir iniş*

*Yazan ve konuşan, döker taşını
Eli dili ketum, salları başını
Şeffaflık oynayan, saklar düşünüy
Kelimeler bize, yanıştır yanlış (11 Heceliler, 201. şiir)*

Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirde tekrarın karşısındadır. Şairin tekrara düşmesinin bıkkınlık vereceği düşüncesindedir.

...

*Malzemededen çalınırsa yıkılır
Olgun sîne, söylenmeye sıkılır
Aynı nakarattan bir gün bıkkılır
Kimi kolaylatır, kimi terletir (11 Heceliler, 39. şiir)*

...

Malkoç: “Şiirlerimi yazarken halkın düşündüklerinin tercümanı olmaya gayret ederim. Halka karşı yazmak ozanlığın geleneğine terstir. Gerçekleri bütün çıplaklığı ile ortaya koymak bir ozanın en önemli görevidir. Bu nedenle bir âşık yüreğine ve diline gelenleri korkusuzca dile getirmeyi bilmelidir.” der. Bir şairin mertçe yazması gerektiğini “Döküver Gitsin” adlı şiirinde de ifade

eder. “Bilemeyiz Biz” adlı şiirinde ise kendisine her zaman doğruları yazmasını telkin ederek bunu kendisi için kutsal bir çağrı olarak görür:

...

Canlar feda olsun, mertçe yazana (11 Heceliler, 53. şiir)

...

...

Duruşun dik olsun, kalemin doğru

Namlu olursa dil, kalpler de eğri

Ali, Rıza göster, bu kutsal çağrı (11 Heceliler, 21. şiir)

...

Âşığa göre bir şiirin şiir olması için manasının tam olması gerekir. Sözde söze fark vardır. Bu farkı meydana getiren özdür, manadır. Sözlere anlam yüklenirse şiir oluşur. Bu da ancak gönül ile mayalanır:

Söz vardır, kâğıt kirletir

Söz vardır, kışta terletir

Söz vardır, göğü gürletir

“Kot” farkı var arasında (8 Heceliler, 22. şiir)

...

Kelimeler topladım ben yıllarca

Mânâ yükledim de, şiire döndü (11 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Mihenksiz sözleri, gönlüm neylesin (11 Heceliler, 173. şiir)

...

Âşık buna rağmen şiirin gönlün yanında göze de hitap etmesi gerektiğini söyler. Yani kendi deyimiyle; “Önemli olan özdür onu tamamlayan

sözdür.” Yani buradan, Malkoç’un kafiye de çok önem verdiği gerçeği çıkmaktadır.

...

Bal süzülür sözlerinden

Ses, görüntü ile tamam (8 Heceliler, 32. şiir)

...

Âşık, hece ölçüsüne büyük önem vermektedir. Hece ölçüsüne birçok şiirinde dikkat çekmiş, önemini belirtmiştir.

...

Yürürüz adım adım

Hece benim soyadım (7 Heceliler, 7. şiir)

...

...

Kelimeler, birleşti söz eyledi

Anlayana, inceden göz eyledi

Malkoç Ali, kendine öz eyledi

Hurufatta, heceliğe bakarlar (11 Heceliler, 106. şiir)

...

Gönlüm tutuşur da bazen

Düşünürüm hece hece (8 Heceliler, 35. şiir)

...

...

Heceleri dize dize

Çıkılacak bir gün düze (Atışmalar, 4. şiir)

...

Âşık, hece ile yazandan hiç kimseye zarar gelmeyeceğini dile getirir:

...

Heceler dizenden, ne zarar gelir? (11 Heceliler, 124. şiir)

...

Âşığa göre şiirdeki her kelime yerli yerinde olmalıdır. O'na göre bir kelime bile ortaya konan eseri bitirir:

...

Malkoç Ali, yazıverdi nefsine

Yer kalmışsa eğer, alır hıfzına

Arzu etmez, leke değsin lafzına

Bir kelime, bir eseri bitirir (11 Heceliler, 83. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç birçok şiirinde taşlama yapmıştır. Fakat taşlamanın sınırını da çizerek, kendisine bir ölçü belirlemiştir. Taşlamanın bir sınırının olmasını gerektiğini dile getirir. Ona göre incitici, yaralayıcı ve mahvedici bir taşlama doğru değildir:

...

Sözü tadında bırak da

Yaralayan taş istemem (8 Heceliler, 26. şiir)

...

...

Mahvetmek yok, hicvetmek var

İnciltmek yok, düzeltmek var (8 Heceliler, 29. şiir)

...

Taşlamanın incitmek ve mahvetmek olmadığını söyleyen Malkoç, şiirin dilinin nasıl olması gerektiğini “Şiirin Dili” adlı şiirinde ortaya koymuştur. Âşığa göre şiirin dili olumsuz olmamalıdır. Kötü görünen şeylerden bile güzellikler ortaya çıkaracak bir üslupta olmalıdır.

Pilavda beyaz taş, kırar dişleri

Sapmayın dedik de, hata mı ettik?

*Şeytan bu yerleşir, sarar düşleri
Tapmayın dedik de, hata mı ettik?*

...

*Olumsuzlukları, dolama dile
Atını yokuşa sür bile bile
Zincirden ayrılan, kapılır sele
Kopmayın dedik de, hata mı ettik?*

*Taşları bağladık, 'sulh'a yaradık
Çöplük bile olsa, altın aradık
Asırlar boyunca, çamur küredik
Tepmeyin dedik de, hata mı ettik?*

*Şiirin dili bu, çağırır Hakk'a
Günahlarımız çok, tartmıyor okka
Değişmez kural bu, "men dakika dukka"
Yapmayın dedik de, hata mı ettik?
Yapmayın dedik de, hata mı ettik? (11 Heceliler, 169. şiir)*

Âşık, taşlamalarının şifa ve hediye olduğunu düşünür. Taşlama edep kuralları içerisinde olmalıdır. Taşlanan kişi ders almasını ve hatalarından dönmesini bilmelidir. Âşık, bu bakımdan taşlamanın yıkıcı değil yapıcı olduğu görüşündedir.

*Bizim taşımızla, kimse yaslanmaz
Yaralara derman, şifadır şifa
Taştan anlamayan, gaftan uslanmaz
Her bir hareketi, cefadır cefa*

*Eleştiri, edep ile olursa
 Uyarılar, hüsnü kabul bulursa
 Ölçü, tartı tam yerinde kalırsa
 Hatalardan dönmek, vefadır vefa*

*Günahı söylenmez, fazilet sanır
 Gündeme getiren, mahcup utanır
 Su bulandıranı, kim görse tanır
 Gönülde yer eden, sefadır sefa*

*Taşlamamız, hediye dir aslında
 Aslı flu, şimdi rağbet faslında
 Temkinli yaklaşım, çağın neslinde
 Ders alacak olan, kafadır kafa*

*Taşlayanları da, bir gün taşlarlar
 Kuruyan ağaca, gençlik aşlarlar
 Malkoç Ali, devrin biter kışlarlar
 Zaman geçer, sözün rafadır rafa (11 Heceliler, 176. şiir)*

Malkoç, yazdığı taşlamalardan alınanları taşlamıştır. Onların kendisini yanlış anlamasından dem vurur:

*Biz taşlamamızda, isim yazmayız
 Sana dokunduysa, ben ne yapayım?
 Biliriz edebi, üslup bozmayız
 Yanlış okunduysa, ben ne yapayım?*

*Söylerken sözümüz, geçer mastardan
 Paltoya tapınca, oldu astardan*

Öğüt açılınca, hayâdan ardan

Bön bön bakındıysa, ben ne yapayım? (11 Heceliler, 19. şiir)

...

1.3.2. Âşıklık

Malkoç'un "Âşıklık nedir?" sorusuna verdiği cevap şöyledir: *"Âşıklık ticari amaç güden bir meslek değildir. Bir hayat yorumu, sanat, bakış açısı, anlayış ve anlatış farkı, şiirsel bir perspektif, mutluluk formülü, sabır heykeli, gam ortağıdır âşıklık. Ben bir âşığım dersem çok büyük bir iddia olur. Böyle bir unvanı ben kendime yakıştıramam. Her unvan insana yetki verir ama sorumluluk da yükler. Söylemekle olmaz. Yaptığımız sanata "söz ozanı" ya da "halk şairi" diyebiliriz. Âşık veya halk ozanı; hayatın gerçeklerini, ölçülerinin süzgecinden geçirerek şiire dönüştürür. Hissettiğini, kalp-kafa izdivacıyla yoğurur. Halkın duygularına ve beklentilerine tercüman olur. Uzun nutuklar yerine kısa ve öz anlatımlarla gündemi yakalar, fotoğrafını çeker ve yansıtır. Halk şairi öncelikle dersini kendi nefesine verir. "Ey gönül", "gel gönül", "oy gönül", "bil nefsim" gibi hitaplarla kendine seslenir. Böylelikle kendisine de pay çıkarmayı bilir."*

Âşık Ali Rıza Malkoç, âşıklığın ne olduğunu şiirlerinde anlatmıştır. "Anadolu Âşıkları" adlı şiirinde bu konuyu açıklığa kavuşturmaya çalışmıştır. Malkoç'a göre, âşıklar Anadolu insanının tercümanı, dertlerinin dermanıdır. Dik duruşlarıyla gönüllerin ve güzellerin hal tercümesi, haddi aşana fermanıdır. Âşıklar, dayanağı Allah olan susmayan sestir:

Sesimiz ulaşmayınca

Söz engeli aşmayınca

Benlikle savaşmayınca

Halimize tercümandır

Anadolu Âşıkları

*Dilinde kelâmı güzel
Yolunda selâmı güzel
Asırlarca nâmı güzel*

*Hak Sözü ile dermandır
Anadolu Âşıkları*

*Duruşu diktir ezeli
Kalbiyle tartar güzeli
Her anı gülle bezeli*

*Gönülden taşan harmandır
Anadolu Âşıkları*

*Bazen taş örer kaleye
Sözü bayraktır kuleye
İnsaf doldurur seleye*

*Haddi aşana femandır
Anadolu Âşıkları*

*Sözü süzülür hâlinden
Hakkı düşürmez dilinden
“Zor” çeviremez yolundan*

*Kalpten beyine virmandır
Anadolu Âşıkları*

*Tek dayanağı Hüda'dır
O'nun yolunda gedadır
Yorulmayan bir sedâdır*

*Malkoç Ali'ye kervandır
Anadolu Âşıkları (8 Heceliler, 3. şiir)*

Malkoç, gönüllerin ve türkülerin âşıkları anlattığını ifade etmektedir. Âşıkların en önemli yönü olarak, halkın yanında ve gönlünde yer almasını gösterir:

*Ruhsatî verir dersini
Veysel öldürür nefsin
Yâd edelim gel hepsini
Türküler hep bizi söyler*

*Turabî'dir toprak misal
Sümmanî de özler visal
Anlayana yoktur sual
Âşıklar hep bizi söyler*

*Yunus Emre varır Hakk'a
Pir Sultan bir mesaj halka
Dervişlik değildir hırka
Ozanlar hep bizi söyler*

*Kuddûsî nakışı nurdan
Karac'oğlan dertli yardan
Akarsu da göçtü burdan
Gönüller hep bizi söyler (8 Heceliler, 36. şiir)*

Malkoç, ozanların tarihe not düşme gibi önemli bir görevinin olduğunu kanısındadır. Halkın dile getiremediği deritlerini âşıkların dile getirdiğini söyler. Âşıkların deritlere derman olup muhabbeti arttırmak gibi bir amacının olduğunu, aksine oyunbozan olmadıklarını dile getirir.

...

Ozanlar tarihin fişini yazar (11 Heceliler, 33. şiir)

...

...

Dostlara biz ozanız

Deritleri de yazanız

Vazifemiz muhabbet

Sanma oyunbozanız (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

...

...

Âşıklar, inceden deritleri yazan

Her dem bahardayız, uğramaz hazan (11 Heceliler, 66. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç saz çalan bir âşık değildir. Saz çalmayı çok istemesine rağmen bunda muvaffak olamamıştır. Buna rağmen saz çalmaya büyük önem vermektedir. Kendisinin saz çalamadığını birçok şiirinde dile getirmiştir:

...

Malkoç Ali, kime yazdın yazını?

Mızrap bulup, çalamazsın sazını (11 Heceliler, 77. şiir)

...

...

Malkoç Ali der ki, ağılıyor sazım

Mızrabım kırıktır, geçmiyor sözüm (11 Heceliler, 93. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç saz çalmanın âşıklığın bir parçası olduğu kanısındadır. Bir gün kendisinin de saz çalacağına inancı sonsuzdur. “Âşığız Biz Saz Çalarız” adlı şiirinde bunu açıkça ifade eder:

*Beden yerde başlar gökte
Gönül vuslat ile hakta
Sabrın varsa sen de bekle
Aşığız biz saz çalarız*

*Akıllı ve delisiyle
Gökte uçan velisiyle
Eskisiyle yenisiyle
Aşığız hep saz çalarız*

*Bazen ağıt bazen taşla
Gözler hüznün ile yaşla
İstekliysen sen de başla
Aşığız biz saz çalarız*

*Malkoç Ali sadece yaz
Bir gün kabul olur niyaz
Aşkı söyler biraz biraz
Zamanla biz de çalarız (8 Heceliler, 4. şiir)*

Malkoç, âşıkların bu dünyadan göçse bile sazlarının miras kalacağını ifade eder. Kendi sazını da miras bırakır.

...

Âşık göçer, sazı kalır (8 Heceliler, 40. şiir)

...

...

Teli paslı sazım, hatıra kalsın (11 Heceliler, 82. şiir)

...

Malkoç, sazın tüm âşıklar için önemine dikkat çeker. Âşıkların her şeyinin saza yansıdığını ifade eder. Sazın gönülle ilişkili olduğu kanısındadır. Mızrabın Hakk yoldan ayrılmaması gerektiğini ifade ederek, saza manevi bir değer yükler:

...

Eylemler yansır sazına (8 Heceliler, 21. şiir)

...

...

Kalbin akorduyla, sazlar konuşur (11 Heceliler, 125. şiir)

...

...

Rahat ol, mızrabın Hakk'a yüzlüyse (11 Heceliler, 86. şiir)

...

Malkoç, yaklaşık beş yıldır Bursa'daki âşık kahvelerine gitmektedir. Orada her yöreden insanı ve kültürü tanıyıp o yöreleri manen gezdiğini ifade eder. Âşık kahvesinin duygu birikimine katkı sağladığını belirterek, orada gözlemler yaptığını dile getirmektedir. Malkoç: "Her şey gözlemle başlar. Gözlemler özlemleri doğurur ve duygular hecelere akar." der. Âşık Ali Rıza Malkoç, âşıklık geleneği içerisinde önemli bir yere sahip olan âşık kahvelerine dizelerinde dikkat çekmiştir:

...

Türkü mekânlarında

Âşıklar hep buluşur

Dertliler derman arar

Söz ehli de konuşur (7 Heceliler, 2. şiir)

...

Malkoç, âşıkların ve şairlerin kendi aralarındaki kavgalara karşıdır. Bunun gereksiz ve zararlı görmektedir.

...

Edipler, şairler, ey yazar dostlar

Dâhilde kavgamız, yaralar postlar

Aşınız faydasız, kimedir kastlar (11 Heceliler, 9. şiir)

...

1.4. ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ İLE ÂŞIKLIK ÜZERİNE YAPILAN RÖPORTAJ

1. Size göre Âşıklık nedir?

En başta şunu belirteyim ki, âşıklığı ticari amaç güden bir meslek olarak görmüyorum. Âşıklık bir hayat yorumu, sanat, bakış açısı, anlayış ve anlatış farkı, şiirsel bir perspektif, mutluluk formülü, sabır heykeli, gam ortağıdır âşıklık. Ben bir âşığım dersem çok büyük bir iddia olur. Böyle bir unvanı ben kendime yakıştıramam. Her unvan insana yetki verir ama sorumluluk da yükler. Söylemekle olmaz. Yaptığımız sanata “söz ozanı” ya da “halk şairi” diyebiliriz. Âşık veya halk ozanı; hayatın gerçeklerini, ölçülerinin süzgecinden geçirerek şiire dönüştürür. Hissettiğini, kalp-kafa izdivacıyla yoğurur. Halkın duygularına ve beklentilerine tercüman olur. Uzun nutuklar yerine kısa ve öz anlatımlarla gündemi yakalar, fotoğrafını çeker ve yansıtır. Halk şairi öncelikle dersini kendi nefesine verir. Ancak böylelikle halka yol gösterebilir. “Ey gönül”, “gel gönül”, “oy gönül”, “bil nefsim” gibi hitaplarla kendine seslenir. Böylelikle kendisine de pay çıkarmayı bilir.

2. Günümüzdeki âşıklık geleneği nerede?

Bu geleneğin, hayatımızda önemli bir yer tutan televizyon, gazete ve internette ne kadar yer aldığı düşünüldüğünde aslında cevabı alıyoruz. Arz-talep dengesi mi, talep-arz dengesi mi bilemiyorum. Medya organlarında

daha çok yer verilmesi lazım bu geleneğe ve ürünlerine. Halk edebiyatının geçmişisi zaten güzel, geleceğine de ümitle bakıyorum. Hatta âşıklık geleneğinin günümüzde gelişmesi, yayılması anlaşılması daha da kolaylaştı. Fakat ilham kaynakları azaldı. Ayağı toprağa basan, başını kaldırdığında telefon telleri değil de yıldızları, berrak gökyüzünü gören, sofraya oturduğunda konsantre değil de doğal yiyeceklerle midelerini gönlünü doyuran bir şairin ürünlerinin de daha doğal olacağı aşikardır.

3. Âşıklık geleneği eskiye göre değişime uğramış mıdır?

Gelenek temel çizgilerini koruyarak devam ediyor. Fakat günümüz şartlarının etkisi ile anlatımda değiştiğine inanıyorum. Yani eski âşıkların taşıdığı anlatım ve bakış açıları günümüz âşıklarında biraz modern çizgiye kayıyor diyebilirim.

4. Gelenekteki bu değişimi normal buluyor musunuz?

Evet buluyorum. Değişen dünyada değişen şartları göz önüne alırsak bu geleneğin çizgisinde bazı değişimlerin olması kaçınılmaz. Ama ana temellerde değişim olduğunu düşünmüyorum. Daha çok; söylem, bakış açısı ve anlatımda bazı değişmelerin olduğu kanısındayım. Özüne bağlı kalmak şartıyla bu değişimleri de normal buluyorum. Fakat bu deformasyon olarak algılanmamalı. Sadece değişen dünyaya ayak uydurma olarak görülmeli.

5. Âşık olmanızda neler etkili oldu?

Bunu detaylandırmak çok zor. Eskiden beri türkülere düşkünlüğüm vardı. Annemin Sürmeneli oluşu ve atma türkü konusundaki merakı beni besledi beklide. Özellikle müziğe düşkünlüğüm çocukluğuma dayanır. Çocukken radyo dinleyerek çok uyuyakaldığımı bilirim. Belki bu türküler bilinçaltıma o kadar etki etti ki şiir yeteneğimin gelişmesine katkı sağladı. Diğer taraftan gözlem yeteneğimin etkisi oldu diyebilirim. Bir şiir kafamda oluşmadan önce birçok gözlemi bir araya getirir daha sonra kâğıda dökerim. Hem insan her duygusunu düz yazı ile anlatamıyor. Bu yüzden şiir ile

duygularımı karşımdakine aktarmayı keşfettim. Yani şiir yazma konusunda birçok bileşen etkili olmuştur.

6. Çevrenizde ve ailenizde âşık var mı?

Ailemde âşık yok. Fakat annem Sürmeneli olduğu için atma türkü konusunda ustadır. Şiir dünyanın gelişmesinde onun bir etkisi olduğunu söyleyebilirim. Çevremde tanıdığım âşıklar var. Öncelikle internetin on beş yıldır yoğun kullanıcısı olduğumu söyleyeyim. İnternetin bana bu konuda katkısı çoktur. İnternet ortamında çağdaşım olan âşıklarla tanışma imkânı buldum. Onlar sayesinde bilgi eksikliğimi giderdim.

Ayrıca Bursa'daki âşık kahvesine de giderim. Orada birçok insanla tanışırım. Her yöreden türkü okunur, şiirler okunur ve şiir üzerine sohbetler edilir. Eski ustalardan söz edilir. Burasının da bende etkisi ve katkısı vardır.

7. Halk şiirinde usta olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Her heceyle yazılan şiir, halk şiiri değildir. Gerçek halk şiirine ulaşmak, bir olgunluk devresi, usta kılavuzluğu, okur eleştiri ve yorumlarıyla şekillenen bir süreç ister. “Bu süreci tamamladık demek “ noksan bir tabir olur. Halk şiiri hissettikçe yazdıkça gelişen bir sanattır. Önemli olan tekrarlara düşmemektir. Kendime “bu yolun eşiğini acaba aştık mı?” diye soruyorum bazen. Bu yol zahmetli ve uzun.

8. Rüya ve Bade içmeye inanıyor musunuz?

Benim şairliğim böyle bir gelenekten gelmiyor. Ama bu rüya ve badenin olmadığı anlamına gelmez.

9. Usta-çırak ilişkisinin önemine inanır mısınız? Sizin ustanız var mı?

Önemli olduğunu düşünüyorum. Hece şiiri yazmaya başlayan bir halk şairi, değişik kaynaklardan istifade ederek yolunca devam ederse, hem hızlı mesafe alır, hem de yıllar sonra fark edeceği bir hataya başlarken düşmez. Bir âşığı usta kabul etmek için çağdaş olmak gerekmez bence. Şiirlerine

ulaşmanız ve okumanız yeterlidir. Örneğin ben Âşık Ruhsati, Şair Kuddisi gibi âşıkların şiirlerinden çok beslenmişimdir. Bu pencereden bakarsanız onların bir çırağıyım belki de. Fakat hiçbir usta, üstat veya şiir ozanın şiir dünyasına tam manasıyla şekil veremez. Yani ozanlık bir gönül sanatıdır, marangozluk gibi değildir. Siz bal yapmayı öğrenirsiniz, ama gönlünüzde ne pişmiş ise onunla bal sunarsınız şiir tepsisi ile.

Şehirli bir ozan olduğum için uzun süreli ve tam manasıyla bir usta çırak ilişkim olmadı. Sivaslı Âşık Ruhsati'nin şiir ve gönül dünyamda ayrı bir yeri vardır. Aynı dönemde yaşamasak da halk şiiri üstadım, Âşık Ruhsati diyebilirim. Söz ve mana usta Âşık Ruhsati'dir diyebilirim yani. Daha sonra Sivaslı Ozan Sentezi ile tanıştık. Onun bana çok şey öğrettiğini söyleyebilirim. Özellikle hece tekniği konusunda ondan çok şeyler öğrendim.

10. Kendinizden önceki hangi âşıkları beğenirsiniz?

Âşık Ruhsati, Seyrani, Daimi, Şair Kuddusi, Sümmani, Sefil Selimi en çok etkilendiğim ve beğendiğim âşıklardır.

11. Çağdaşınız olan âşıklardan hangilerini tanıyorsunuz?

Ozan Sentezi, Gıyabî, Ozan Mehmet, Ömer E. Micingirt'in halk şiiri vurgusunu ilgiyle takip ederim. Devamlı görüştüğüm değerli insanlardır.

12. Atışmalara katılır mısınız?

Evet. Fakat benim yaptığım atışmalar alışılmışın dışındadır. İnterneti yoğun olarak kullandığım için atışmalarımı MSN aracılı ile internet ortamında yapıyorum. Çeşitli âşık dostlarımla internet ortamında buluştuğumuzda sohbet eder ve bazen paylaşımda bulunuruz.

13. Bir âşık nasıl olmalıdır?

Öncelikle kuvvetli bir gözlem yeteneği olmalıdır. Gözlem bir halk şairinin en önemli silahıdır. Duygular ve gözlem bir araya geldiği zaman güzel bir ürün çıkar ortaya. Bunun yanında bir âşık, sorgulayan, okuyan, az

konuşup çok dinleyen, not alan, olayların perde arkasını irdeleyen, unutmayan, unutturmayan, iletişimi her yönüyle çok iyi kullanan, mümkünse uyurken bile bir gözü açık uyuyan, çağın gerek ve gerekçelerini özümseyen, halka saygılı, sabırlı, empati ve sinerjiye açık, çevreye duyarlı, paylaşımcı, seven, öğretici, her olay ve kavramın sanatsal boyutunu keşfeden bir yapıya sahip olmalıdır. Ya da olmaya gayret etmelidir. Bu zor ve meşakkatli süreçtir.

14. İrticalen şiir söyler misiniz?

Şiirlerim, günlük hayattan gözlem, tespit, özlem ve yaşanan olaylardan etkilenecek, bir cümle, ayak ve ana vurguyla başlar. Hemen not alırım bir hafta boyunca şiirin devamı gelir. Fakat zaman zaman bazı ozan dostlarımızla internet (msn aracılığıyla) ortamında karşılıklı atışma yaptığımız oluyor. Bu şiirleri irticalen söylüyorum.

15. Saz çalışıyor musunuz?

Saz çalamıyorum. Ama çalmayı çok isterim. Saz âşıklığın önemli bir ögesidir. Ben bu sanata söz ozanı olarak başladım. Bağlamaya çok yabancı değilim. Bir dönem saz konusunda ders aldım ama bunu sürdüremedim. En kısa zamanda kaldığım yerden devam etme arzusundayım. Bunun dışında az da olsa dilli kaval çalışıyorum.

16. Maslasınız nedir? Mahlasınızı kim verdi?

Mahlası gelenekte usta çırağına verir. Ama benim böyle bir durumum yok. Kendime mahlas olarak “Malkoç Ali” adını benimsedim. “Ali Rıza” şeklinde mahlas düştüğüm şiirlerim de vardır. Fakat şiirlerimin çoğunda mahlas kullanmadım. Ben mahlasımla değil şiirlerimdeki vurgu ve derinlik ile anılmak isterim. Yani mahlas olmazsa olmazım değil.

17. Halk şiirinin konuları neler olmalıdır? Şiirlerinizin kaynağı nedir?

Halk şairinin özü sevgi ve aşk ile örülüdür. Halk şairi gönül süzgeciyle gözlemler, tartar, biçer, insaf hamuruyla yoğurur. Ondan sonra şiirine şekil

verir. Yani halk şairi taşlama bile yazsa, özünde sevgi olmalıdır. Maksadı yıkıp dökmek olmamalıdır. Bu konuyu şiirlerimin bazılarında dile getirdim. Nefsini tatmin için kalemini oynatmaz. Halk şiirinin konusu birlik beraberlik, dayanışma, hoşgörü, bakış açısı, manevi ölçüler, milli değerler, dost güzellikleri, güncel taşlamalar, atışmalar, doğal güzellikler, insan sevgisi, yaratana teşekkür, şükür, nefis terbiyesi, sevdanın her türlü olmalıdır.

Şiirlerimin kaynağını gözlemlerim oluşturur. Özellikle halk benim için önemli bir kaynaktır. Halk bitmez tükenmez bir malzeme kaynağıdır. Halkı ve insanları gözlemleyerek onları kendi süzgecimden geçirir sonra kâğıda dökerim. Sonuçta ortaya bir eser çıkıyor. Öncelikle kendi nefsimiz ders alıyor, gönlümüz onaylıyor, istifade ediyor. Aynı sofradan halk da besleniyor tabi. Halka ulaşmayan, oradan kabul görmeyen bir şiir zaten halk şiiri olamaz. Tespih gibi dizilmiş kelime aksesuarı olarak kalır şiir.

18. Kendinizi halk ozanı olarak mı âşık olarak mı nitelendiriyorsunuz?

Âşıklık çok ayrı bir gelenek. Ben eski âşıklardan farklı bir çizgideyim. Buna karşın bazı şiirlerim âşık geleneğine göre, çoğu şiirimde ozan formatındadır. Dolayısıyla, kolay anlaşılabilmemiz için, kısaca kendimizi ve sanatımızı halk şairi diye tanımlıyoruz.

19. Herhangi bir âşık koluna mensup musunuz?

Değilim.

20. Halk hikâyesi anlatıyor musunuz?

Hayır.

21. Âşık fasıl düzenlerini biliyor musunuz?

Bilmiyorum.

22.Söylediğiniz bir şiir üzerinde değişiklik yapar mısınız?

Şiiri yazdığım da birkaç kez okurum. İmla, hece ve vurgu hatası var mı diye kontrol ederim. Birkaç dost da okuturum. Ufak tefek kelime değişikliği yaptığımız olur.

23. Âşıklık geleneğinin yaşaması için neler yapılmalıdır?

Maalesef bu gelenek popüler kültürün etkisiyle eski günlerinden uzak. Daha geniş kitlelere ulaşmak gerekir ki insanların gönlüne girilebilsin ve gelenek yürüsün. Daha geniş kitlelere bu şiirsel mesajların ulaşabilmesi için, fon müziği eşliğinde şiirlerin okunması ve müzik piyasasında yer edinmesi anlamlı olur. Ayrıca besteleyip insanların bunu dinlemesi sağlanabilir. Bu anlamda yapılan çalışmalar günümüzde maalesef yeterli değildir. Günümüz teknolojisinin nimetlerinden azami şekilde faydalanmak gerekli.

24.Günümüz toplumunda halk şairi olmanın zorlukları nelerdir?

Halk Şairi, zorlukların adamıdır. Zorluklardan dem vurmaz. Bu nedenle buna cevap vermem yersiz olur. Derdi halkın derdi zorluğu halkın zorluğudur. Halkın dertlerini görür ve gerekli yerleri taşlar, çözüm önerileri sunar. Kalbinin derinliklerini, usulüne uygun olarak tüm dünyaya taşır.

25. Bir âşık olarak devletten ve üniversitelerden beklentileriniz var mı?

Kültür Bakanlığı bünyesinde âşıklık ile alakalı bir birim olmalıdır. Belki vardır. Varsa çok aktif çalışmalıdır. Bunu yaparlarken âşıklardan ve üniversitelerdeki akademisyenlerden fikir almalılar. Çünkü bu gelenek bizim kültürel bir imzamız. Yaşaması ve gelişmesi için her şey seferber edilmeli. Eserlerin daha geniş kitlelere ulaşabilmesi için kitap ve CD çalışmalarına maddi katkı sağlamalıdır. Bu çok önemli. Çünkü âşıklık bir gelir kapısı olmaktan çıkmıştır bence.

İKİNCİ BÖLÜM

ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.1. Ali Rıza Malkoç'un Şiirlerinde Hane Sayısı

Hane, şiirleri meydana getiren ikilik, üçlük, dörtlük, beşlik bölümlerin her birinin adıdır. (Özsoy,2005:43)

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinin neredeyse tamamını dörtlükler halinde yazmıştır. Dörtlükler halinde yazdığı şiirlerin hanelerine göre sayıları aşağıdaki gibidir:

7 Heceliler:

Üç haneli: 3

Dört haneli: 1

Beş haneli: 2

Altı haneli: 4

Yedi haneli: 1

Sekiz haneli: 3

Dokuz haneli: 2

On haneli: 1

8 Heceliler:

Üç haneli: 2

Dört haneli: 5

Beş haneli:11

Altı haneli: 13

Yedi haneli: 6

Sekiz haneli: 1

Dokuz haneli: 2

On dört haneli: 1

11 Heceliler:

Üç haneli: 15

Dört haneli: 40

Beş haneli: 41

Altı haneli: 63

Yedi haneli: 20

Sekiz haneli: 5

Dokuz haneli: 4

On haneli: 1

On bir haneli: 1

On iki haneli: 1

On dört haneli: 3

14 Heceliler:

Üç haneli: 2

Dört haneli: 4

Beş haneli: 4

Altı haneli: 2

Yedi haneli: 1

Fakat bunun yanında, âşığın gelenekten farklı olarak yazdığı şiirleri de vardır. Tek dörtlükten ve beyitlerden oluşan şiirlerinin yanında, üçlü ve ikili mısralı, 3+2 haneli; dört ve iki mısralı, 4+2 haneli şiirleri de mevcuttur. Malkoç, bu tarz şiirleri Ozan Arif'ten etkilenererek yazdığını söylemiştir.

Tek dörtlük:

8 Heceli: 1

11 Heceli: 4

3 ve 2 mısralı hanelerden oluşanlar:

5 Heceliler

On iki haneli: 1

7 Heceliler

On haneli: 1

8 Heceliler

On iki haneli: 3

On dört haneli: 2

11 Heceliler

Altı haneli: 1

Yedi haneli: 1

On haneli: 1

On iki haneli: 1

On sekiz haneli: 1

14 Heceliler

Sekiz haneli: 3

On haneli: 3

On iki haneli: 3

4 ve 2 mısralı hanelerden oluşanlar:

8 Heceliler

On bir haneli: 1

11 Heceliler

Sekiz haneli: 1

On bir haneli: 1

On dokuz haneli: 1

Beyitlerden oluşanlar:

11 Heceliler

Sekiz haneli: 1

14 Heceliler

On haneli: 1

On üç haneli: 1

Yüz haneli: 1

2.2. Ali Rıza Malkoç'un Şiirlerinde Ölçü ve Duraklar

Âşığın, şu ana kadar yazdığı ve çalışmamıza konu olan 313 şiiri vardır. Şiirleri incelediğimizde 1 tanesi 5'li, 16 tanesi 7'li, 46 tanesi 8'li, 208 tanesi 11'li ve 25 tanesi 14'lü hece ölçüsü ile yazılmıştır. 17 şiiri ise ölçüsüzdür. İnternet ortamından çeşitli âşıklarla yaptığı 6 tane de atışması mevcuttur.

Hece ölçüsü, Türk halk şiirinde mısraların hece sayılarının eşitliğine dayalı bir ölçü sistemidir. Türkçenin yapısına uygun olan bu ölçü sisteminde heceler parmakla da sayılabildiği için parmak ölçüsü olarak da adlandırılmıştır. Bu sistem, sözlü başlayan Türk şiirinde, şiirlerin akılda kalmasını kolaylaştırmıştır. Âşık edebiyatı hece ölçüsünün en iyi kullanıldığı sahalardandır. Âşıklar heceyi en güzel, en mükemmel şekliyle kullanırlar, hece vezninin ahenk ve anlatım yönünden gelişmesinde rol oynamışlardır (Artun,2001:118–119).

Âşık Ali Rıza Malkoç, hece ölçüsünü kullanmada genellikle başarılıdır. Fakat çok az olmakla birlikte bazı şiirlerinde hece bozukluğu vardır. Bu bozukluk, dörtlüğü meydana getiren dizelerden birinin hece sayısının diğerlerine uymaması şeklinde kendini göstermektedir. Bu durum çok fazla olmadığı için önemli bir kusur sayılmaz.

Âşık, "Güzel Sözler" adlı şiirini 11'li hece ile yazmasına rağmen, üçüncü bendinin ilk mısrasını on hece ile yazmıştır:

...

***Tren kaçmışsa, garda beklenmez* (10)**

Güneş açmışsa, üflemekle sönmez (11)

Acı patlıcana kırağı çalmaz (11)

Kasaba bakmakla usta olunmaz (11) (11 Heceliler, 75. şiir)

...

“Büyüklerle Özel Fişleme Ninnisi” adlı şiir 11’li hece ile yazılmasına rağmen birkaç mısraı 10 hecelidir:

...

Muhabbet soluyan görüldü hain (11)

Ortada suç yok, olundu kâhin (10)

Millet dün gibi, bugün de dâim (10)

Bunu da fişine ekle unutma (11) (11 Heceliler, 33. şiir)

...

Malkoç, “Bir Gün Mutlaka” adlı şiiri 11’li hece ile yazmasına rağmen ilk iki kıtasının birkaç mısraı 10’lu ve 12’lidir:

Damlalar göle, döner de bir gün (10)

Yeşerir filizler, kuru dal sürgün (11)

Talihsiz ruhlar, pişman ve yorgun (10)

Bu gün değil belki, bir gün mutlaka (11) (11 Heceliler, 23. şiir)

Taşı bağlayarak, gömüp toprağa (11)

Can suyudur gözyaşı, dala yaprağa (12)

Son verilir elbet, zulme tapmağa (11)

Bu gün değil ama, bir gün mutlaka (11)

...

“Ömür Muhasebesi” adlı şiirin, ikinci dördlüğünün üçüncü mısrası 11 hece olması gerekirken 10 hece yazılmıştır:

...

Vardım ve “bana da yer var mı” dedim (11)

Beratım soruldu, söyleyemedim (11)

Derdime derman, eyleyemedim (10)

Gelenleri herkes, “hal” den tanıyor (11) (11 Heceliler, 148. şiir)

...

“Tecehhüd Abi” şiiri 11’li hece ile yazılmasına karşın ilk kıtanın ilk mısraı 12 hecelidir:

Ta Amerika'lara atmış demiri (12)

Gemileri yakmış, tecehhüd abi (11)

Ateşiyle, elmas yapmış kömürü (11)

Yüreğine takmış, tecehhüd abi (11) (11 Heceliler, 177. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, ölçüsünü tutturamadığı şiirlerinde bazı ayarlamalar yaparak bu kusuru kapatmasını bilmiştir. Âşık, ölçüsü tutmayacak şiirlerinde yöresel ve değişik söyleyişleri kullanarak, kelimelerin orijinal hallerinde kısaltma ve eklemeler yaparak hece sayısını eşitlemiştir. Ama bunu çok sık yapmak zorunda kalmamıştır. Çünkü hece kusuru fazla olan bir şair değildir. Şiirlerinden örnekler verelim:

...

Maket misal kalpler, zümrüde döndü

Zulümün ateşi, nur ile söndü

Hakikat aşkına, ilk onlar yandı

Çileye kanattı, en öndekiler (11 Heceliler, 58. şiir)

...

...

Zulm altında ezilene

Canlı canlı yüzülene

Halka rağmen yazılana

Çift gönüllü yürek gerek (8 Heceliler, 17. şiir)

...

*Demek hu'kuklasın, ne **olcak** halım*
Nerde çekilir ki, hep bozuk falım
Bahçemiz talanda, sırada dalım
Dayanmaz kusura diller, zar olsa (11 Heceliler, 46. şiir)
 ...

Âşık, şiirlerde ölçüyü tutturmak için şu kelimelerde değişiklik yapmıştır: hayra > **hayıra**, burada > **burda**, kabre > **kabire**, eleyeyim > **eleyim**, nereye > **nerye**, küfrün > **küfürün**, satılık > **saltık**, hükmü > **hükümü**, azle > **azile**, söyleyeyim > **söyleyim**, girmeyeceğim > **girmeyeceğim**, gönle > **gönüle**, mağara > **mağra**, asra > **asıra**, resme > **resime**, kitlemişsin > **kitlemişsin**, görünecek > **görüncek**, şekle > **şekle**, paylaşılacak > **paylaşılacak**, ehli > **ehili**, nakşa > **nakışa**, sarılan > **sarışan**, zehre > **zehire**, Almanya'ya > **Almanya'ya**, şükrü > **şükürü**, hüzün > **hüzüne**

Hece ölçüsünde dizenin belli bölümlere ayrılmasına *durgulanma*, bu bölüm yerlerine de *durak* denir. Heceler bölünerek durak yapılamaz. Durak, ancak kulakta uyumlu bir izlenim bırakan anlamlı söz öbekleri arasında olur. Sözün akışına göre durak gerekli ve doğal olmalıdır. Bunun için de dize içinde anlamlı söz öbeklerinin kendiliğinden tamamlanması ve yeni bir anlamlı söz öbeğinin başlaması gerekir. Durakları her dizede değişen şiirlerin dizelerindeki hece sayısı eşittir, fakat duraksız sayılırlar(Dilçin, 2000: 40).

Halk şiir nazım şekillerinde kullanılan duraklar genellikle 3+2=5, 2+3=5; 4+3=7, 3+4=7; 4+4=8, 5+3=8, 3+5=8; 4+4+3=11, 6+5=11, 5+6=11; 7+7=14 şeklindedir(Özsoy,2005:87-95). Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde bu duraklara genellikle uymaya çalışmıştır. Fakat bazı şiirlerinde değişik durakları değişik şekillerde kullanılmıştır. Âşık, aynı duraklı şiirlerin tekdüzeliğe yol açacağı düşüncesinde olduğu için, şiir yazarken tek tip durak kullanmaya fazla dikkat etmediğini belirtmektedir. Bu sebeple karışık duraklı şiirleri kendi isteği ile yazmıştır. Kimi şiirlerinin bazı dizeleri duraksızdır.

Âşığın bir tane 5 heceli şiiri vardır. Bu şiir 3+2 ve 2+3 değişik duraklıdır:

Nefsini yermek (3+2)

Haddini bilmek (3+2)

Özrünü görmek (3+2)

Güzel emektir (2+3)

Kulum demektir (2+3)

Yerinde gülmek (3+2)

Uğrunda ölmek (3+2)

Dağları delmek (3+2)

Güzel erektir (2+3)

Sanki melektir (2+3)

İpe un sermek (3+2)

Ortamı germek (3+2)

Dostları sürmek (3+2)

Boşa emektir (2+3)

İnsan yemektir (2+3)

Gereksiz hiddet (3+2)

Öfkeyi reddet (3+2)

Nefreti terk et (3+2)

Gayri sürektir (2+3)

Kirli kürektir (2+3)

Coşsun gönüller (2+3)

Açılsın güller (3+2)

Ötsün bülbüller (2+3)

Koşan yürektir (2+3)

Susan sirettir (2+3)

Malkoç Ali'ye (2+3)

Sözler diriye (2+3)

Kalma geriye (2+3)

Özü senettir (2+3)

Uymak gerektir (2+3) (5 Heceliler, 1. şiir)

Âşık Ali Rıza Malkoç'un 16 tane 7 heceli şiiri vardır. Şiirleri 4+3 duraklıdır. Bazıları karışık duraklıdır. "Yoklar Bizi Yoklar" şiiri 4+3 duraklıdır. Dörtlüklerin son mısraları 3+4 duraklıdır. Son kıtanın 2 ve 3. mısraları duraksızdır:

Ağacı var, dalı yok (4+3)

At besliyor, nalı yok (4+3)

Gömlek giyer, kolu yok (4+3)

Noksanlık başa bela (3+4)

Can çekişir, salı yok (4+3)

Petek kurmuş, balı yok (4+3)

Teker döner, yolu yok (4+3)

Noksanlık başa bela (3+4)

Bülbül olmuş, dili yok (4+3)

Ateş yakar, külü yok (4+3)

Bahçesi var, gülü yok (4+3)

Noksanlık başa bela (3+4)

Fincan tutar, falı yok (4+3)

Kilim sermiş, halı yok (4+3)

Çuvalı çok, malı yok (4+3)

Noksanlık başa bela (3+4)

Şalvar giyer, şalı yok (4+3)

Koyun besler, yalı yok (4+3)

Lodos eser, yeli yok (4+3)

Noksanlık başa bela (3+4)

Siyah giyer, alı yok (4+3)

Yumak örür, mili yok (4+3)

Görüntü net, pili yok (4+3)

Noksanlık başa bela (3+4)

Senaryo tam, rolü yok (4+3)

Ancak koşar, golü yok (4+3)

Ayran içer, çulu yok (4+3)

Noksanlık başa bela (3+4)

Yoklar hep, bizi yoklar (3+4)

Anlamayanı oklar (?)

Ali derdini çoklar (?)

Noksanlık başa balâ (3+4) (7 Heceliler, 12. şiir)

“Yolda Kalmak Var” şiiri 4+3 ve 3+4 karışık duraklıdır. Kavuştaklar ve bazı mısraları duraksızdır.

Kalbur alıp elesek (4+3)
Zor görevle denesek (4+3)
Nefsine laf söylesek (3+4)
Acep kaç adam kalır? (?)

Koltuğuna göz diksek (4+3)
Tekeri ters çevirsek (3+4)
Kaymaksız yoğurt versek (3+4)
Acep kaç adam kalır? (?)

Yokuş çıkalım desek (?)
Odun kıralım desek (?)
Yatırsan tahta döşek (3+4)
Acep kaç adam kalır? (?)

Kar misali küresek (4+3)
Borç para da dilensek (4+3)
Bir de talep et destek (?)
Acep kaç adam kalır? (?)

Kar yağarken terlesek (4+3)
Çileyi ezberlesek (3+4)
Derman için inlesek (4+3)
Hasta adam mı kalır? (?) (7 Heceliler, 13. şiir)

Âşık Ali Rıza Malkoç’un 46 tane 8 heceli şiiri vardır. 8 heceli şiirlerinin geneli 4+4 duraklıdır. Kimi şiirleri karışık duraklıdır. “Vicdan-Sızlar” şiiri 4+4 duraklıdır:

<i>Vicdan sızlar, vicdan sızlar</i>	(4+4)
<i>Beden yorgun, vicdan sızlar</i>	(4+4)
<i>Çirkef ruhtan, çamur sızar</i>	(4+4)
<i>Hep kin satar, vicdansızlar</i>	(4+4)
<i>Yara sızlar, yara sızlar</i>	(4+4)
<i>Gönül dargın, yara sızlar</i>	(4+4)
<i>Hain emel, her dem azar</i>	(4+4)
<i>Ruhsuz kabuk, yarasızlar</i>	(4+4)
<i>Kanat sızlar, kanat sızlar</i>	(4+4)
<i>Ayak kırık, kanat sızlar</i>	(4+4)
<i>Oturmuş da, tuzak çözer</i>	(4+4)
<i>Hep mahzundur, kanatsızlar</i>	(4+4)
<i>Ayak sızlar, ayak sızlar</i>	(4+4)
<i>Gözler mahmur, ayak sızlar</i>	(4+4)
<i>Deli gönül, mecnun tozar</i>	(4+4)
<i>Naçar yürür, ayaksızlar</i>	(4+4)
<i>Kömür gözler, kömür gözler</i>	(4+4)
<i>Odunu yok, kömür gözler</i>	(4+4)
<i>Küheylana, değdi nazar</i>	(4+4)
<i>Yolun bekler, kömür gözler</i>	(4+4)
<i>Gönül özler, gönül özler</i>	(4+4)
<i>Kalbim düşler, gönül özler</i>	(4+4)
<i>Acı yaşar, merhem ezer</i>	(4+4)
<i>Hep diridir, gönül özler</i>	(4+4)

Beyaz tuzlar, beyaz tuzlar (4+4)

Siyah öldü, beyaz tuzlar (4+4)

Yaşar ama, yorgun gezer (4+4)

Çare olmaz, beyaz tuzlar (4+4)

Ümit sizler, ümit sizler (4+4)

Yol alamaz, ümitsizler (4+4)

Birlik, her oyunu bozar (4+4)

Sabır taşı, ümit sizler (4+4)

Çare sizler, çare sizler (4+4)

Bekleyişte, çaresizler (4+4)

Malkoç Ali, işte yazar (4+4)

Aramayın, çare sizler! (4+4) (8 Heceliler, 42. şiir)

“Hece ve Mana” şiiri ise 3+5 duraklıdır. Son mısralar 4+4 duraklıdır:

Söz vardır, kâğıt kirletir (3+5)

Söz vardır, kışta terletir (3+5)

Söz vardır, göğü gürletir (3+5)

“Kot” farkı var arasında! (4+4)

Göz vardır, önünü görmez (3+5)

Göz vardır, görür de ermez (3+5)

Göz vardır, ipe un sermez (3+5)

“Kat” farkı var arasında! (4+4)

Öz vardır, maya helâlden (3+5)

Öz vardır, anlayan halden (3+5)

Öz vardır, dem vurur elden (3+5)

“Öd” farkı var arasında! (4+4)

Yüz vardır, yüz sürülesi (3+5)
Yüz vardır, gül örülesi (3+5)
Yüz vardır, asrın hilesi (3+5)
“Had” farkı var arasında! (4+4)

İz vardır, varır sonsuza (3+5)
İz vardır, çıkar yönsüze (3+5)
İz vardır, yöndür densize (3+5)
“Tat” farkı var arasında! (4+4)

Toz vardır, çınar mayalar (3+5)
Toz vardır, taşır kayalar (3+5)
Toz vardır, çiğner yayalar (3+5)
“Hat” farkı var arasında! (4+4)
“Mat” farkı var arasında! (4+4) (8 Heceliler, 22. şiir)

“Âşıklardan Aldığım Ders” adlı şiir 4+4, 5+3, 3+5 ve duraksız mısralardan kuruludur.

Soran gelsin, anlatayım (4+4)
Hem Ali’yiz, Hem Veli’yiz (4+4)
Aşka doğru, akan suyum (4+4)
Gören zanneder, deliyiz (5+3)

Yalın ayak, çıktık yola (4+4)
Mevla’m, yardım et bu kula (?)
Bize gelen, huzur bula (4+4)
Dosta, merhamet eliyiz (?)

Ilıman, seher yeliyiz (3+5)
Dağların, coşkun seliyiz (3+5)
Mızrabın, ritmik diliyiz (3+5)
Yârin, solmayan gülüyüz (?)

Obamızda, her çiçek var (4+4)
Gül kokusu, nadan kovar (4+4)
Muhabbetin, yaram savar (4+4)
Has bahçenin, bülbulüyüz (4+4)

Çıkmaz sokağın yoluyuz (5+3)
Bilinmez ki, ne doluyuz (4+4)
Sevgilinin, sağ koluyuz (4+4)
Hakk'ın, aciz bir kuluyuz (?) (8 Heceliler, 5. şiir)

Âşık Ali Rıza Malkoç'un 208 tane 11 heceli şiiri vardır. 11 heceli şiirleri genellikle 6+5 duraklıdır:

Çöl kanunu demek, ne büyük hata (6+5)
Karanlığı boğdu, çöle inen nur (6+5)
Vicdan kanat vurdu, en yüce kata (6+5)
Kalbimize doğdu, çöle inen nur (6+5)

Benlik meyillidir, ikrama nama (6+5)
Son model kıyafet, kalplerde yama (6+5)
Lisanlar yaralar, sanki bir kama (6+5)
Her hücreye değdi, çöle inen nur (6+5)

İnsan haklarına, en yüce vurgu (6+5)
Adil çözüm sundu, herkese yargı (6+5)

<i>Şeffaflık olunca, pes etti kurgu</i>	(6+5)
<i>Nefisleri eğdi, çöle inen nur</i>	(6+5)
<i>Tanrıları çoktan, bir'e indirdi</i>	(6+5)
<i>Zulümün tahtına, tevhid bindirdi</i>	(6+5)
<i>Rahmet ve merhamet, yaşı dindirdi</i>	(6+5)
<i>Tüm cihana sığdı, çöle inen nur</i>	(6+5) (11 Heceliler, 41. şiir)
<i>Seçilen halktandır, seçen de halktan</i>	(6+5)
<i>Bir düzen ki kuvvet, alınır haktan</i>	(6+5)
<i>Ne baskıya teslim, ne kork tuzaktan</i>	(6+5)
<i>En güzel yönetim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>Özünde vardır hep, tercihe saygı</i>	(6+5)
<i>Seçilen – seçende, olamaz kaygı</i>	(6+5)
<i>Sandıklar hakemdir, denetçi yargı</i>	(6+5)
<i>En güzel denetim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>Bazen geniş gelir, bazen olur dar</i>	(6+5)
<i>Seçilen kalamaz, sonsuza kadar</i>	(6+5)
<i>Halka hesap verir, komplo kafadar</i>	(6+5)
<i>En güzel yönetim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>Millet iradesi, yansır meclise</i>	(6+5)
<i>Pabuç bırakılmaz, duman ve sise</i>	(6+5)
<i>Halk tavrını koyar, kötü gidişe</i>	(6+5)
<i>Çareyi üretim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>İnanç ve fikirler, güven altında</i>	(6+5)
<i>İstikrar hükümdar, vatan sathında</i>	(6+5)

<i>Millet vekâleti, meclis katında</i>	(6+5)
<i>Nesle emanetim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>Herkese tarifi, farklı olamaz</i>	(6+5)
<i>Hukuka saygısız, haklı olamaz</i>	(6+5)
<i>Koruyacak halktır, toplu olamaz</i>	(6+5)
<i>Yüce adaletim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>Yenik pehlivanlar, güreşe doymaz</i>	(6+5)
<i>Millet huzur ister, çatlak ses duymaz</i>	(6+5)
<i>Saraydaki hesap, sandığa uymaz</i>	(6+5)
<i>Geçerli kudretim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>Onu kutsal bir din, zannedenler var</i>	(6+5)
<i>Tekeline alıp, zapt edenler var</i>	(6+5)
<i>Kendince yontup da, hükmedenler var</i>	(6+5)
<i>En iyi gözetim, demokrasidir</i>	(6+5)
<i>Görüntü farklıysa, suçlu arayın</i>	(6+5)
<i>Hafıza yoklayın, fikir tarayın</i>	(6+5)
<i>Malkoç Ali diler, huzur bozmayın</i>	(6+5)
<i>Hukuki senedim, demokrasidir</i>	(6+5) (11 Heceliler, 49. şiir)

Âşık Ali Rıza Malkoç'un 25 tane 14 heceli şiiri vardır. Bu şiirleri 7+7 duraklıdır. 4+4+3 duraklı şiiri yoktur.

<i>Yeni görüş belirtir, unvanında eski var</i>	(7+7)
<i>Akıllıyı delirtir, vicdanında küskü var</i>	(7+7)
<i>Ne sattığı da meçhul, elinde hep askı var</i>	(7+7)
<i>Halkın değildir bu ses, belli ki bir baskı var</i>	(7+7)

Ak ve kara belirsiz, geçmişinde iski var (7+7)

Deprem olsa korkmazmış, güvendiği daskı var (7+7)

Korumaz dökük saçlar, deri altı kaskı var (7+7)

Terazi tartmasa da, aşikâre fıskı var (7+7)

Her şeyden müflis tüccar, rüyasında köşkü var (7+7)

Yalan söyler utanmaz, sanki yüzde maskı var (7+7)

Haz alınmaz dumandan, amberi var miski var (7+7)

Isınmaya sebeptir, hem boğulma riski var (7+7) (14 Heceliler, 1. şiir)

Yeteneksiz yetkiyle, telaşla geçer ömür (7+7)

Sebebini sorarsan; işte işgüzar memur (7+7)

Havale ile savar, vatandaş fikren dumur (7+7)

Sebebini ararsan; işte işgüzar memur (7+7)

Kanunda yeri yoksa, sanal mevzuat yazar (7+7)

Hele etme itiraz, küplere biner kızar (7+7)

Müşteri odun olmuş, kendi keskin bir hızar (7+7)

Sebebini sorarsan; işte işgüzar memur (7+7)

Bilmediğin konuyu, kükreyerek kaparsın (7+7)

Aslında sen ne güzel, pazarcılık yaparsın (7+7)

Geleni hakir görüp, hep nefsine taparsın (7+7)

Sen suçluyu sorarsan, işte işgüzar memur (7+7)

Yuların sahte senin, nezaketin iflasta (7+7)

Ne yaptın da hak ettin, masana gelir pasta (7+7)

Bu zihniyet ile sen, çoban olmazsın Fas'ta (7+7)

Kimdir diye sorarsan, işte işgüzar memur (7+7)

<i>Saat onu vuruyor, terlemiyor kalemin</i>	(7+7)
<i>Çay demlemiş kek bekler, iş değil ki elemin</i>	(7+7)
<i>Sümen altına giren, sebebisin çilemin</i>	(7+7)
<i>Kimdir diye sorarsan, işte işgüzar memur</i>	(7+7)
<i>Hırçınlıktan bellidir, evde ötmez borusu</i>	(7+7)
<i>Cevabı tatmin etmez, bitmiyor hiç sorusu</i>	(7+7)
<i>Gül kokusu beklerken, buldum yemiş çürüsü</i>	(7+7)
<i>Sebebini sorarsan, işte işgüzar memur</i>	(7+7) (14 Heceliler, 11. şiir)

Âşıklar genellikle 7+7 duraklı şiir yazarlar. Bunun yanında çok az da olsa 4+3+4+3 veya 5+2+5+2, 3+4+3+4 gibi duraklara da rastlanır(Özsoy,2005:95). Âşık Ali Rıza Malkoç'un 14 heceli şiirlerinin hepsi 7+7 duraklıdır. Malkoç'un "İşittik ve İtaat Ettik" şiiri bu durakların hiç birine uymamaktadır. Yani duraksızdır:

Yalan nedir ki, biz vefayı söze almışız
Talan nedir ki, biz cevheri öze almışız
Ölüm nedir ki, biz hayatı göze almışız
Kalan nedir ki, biz mevcudu saza almışız

Kayan nedir ki, biz semâyı düze almışız
Yanan nedir ki, biz bu yola vize almışız
Beyan nedir ki, biz kelâmı ziya saymışız
Duyan kimdir ki, biz izharı riya saymışız

Kızan kimdir ki, biz ezelden Hakk'a varmışız
Sızan nedir ki, biz bahr-ı Umman'a dalmışız
Hazan nedir ki, biz mevsimi güze almışız
Yazan nedir ki, biz yazılan yere varmışız

*Geçen nedir ki, biz zamanı Ukba'ya kurmuşuz
Seçen kimdir ki, biz ayrılığa kilit vurmuşuz
Açan nedir ki, biz bu gülü hazır bulmuşuz
Uçan nedir ki, Biz şekilden uzak durmuşuz*

*Malkoç Ali der ki, Yolcuyuz yolda kalmışız
Bu yollar dikenli ve taşlı, zorda kalmışız
Zehire sürmeyiz el - dudak, balda kalmışız
Ağyare kapalı gönüller, yârda kalmışız (14 Heceliler, 12. şiir)*

2.3. Ali Rıza Malkoç'un Şiirlerinde Kafiye Yapısı ve Redifler

Kafiye, şiirdeki mısra sonlarındaki ses benzerliğidir. Kafiye'deki sözcüklerin anlam bakımından farklı olmaları gerekir. Şiirde ses benzerliği yoluyla uyum sağlamak ve genellikle okuru etkilemek amacıyla kullanılan kafiye, sözlü edebiyat ürünlerinde hatırlamayı ve ezberi kolaylaştırır. Ses benzerliğindeki sayılara göre kafiyeler çeşitli türlere ayrılır. Bir ses benzerliğine "yarım kafiye" denir. İki ses benzerliğine "tam kafiye" adı verilir. İki'den fazla ses benzerliği ise "zengin uyak"tır. Bir kelimenin bir başka kelime içerisinde yer alarak ses benzerliği kurması "tunç kafiye" olarak adlandırılır. Mısralar arasında aynı anlamlı veya görevli ek ve sözcüklerin kullanımı sonucu "redif" ortaya çıkar; sesteş kelimeler arasındaki ses benzerliğine "cinas" denir.

Alptekin'e göre (2003) âşıkların büyük çoğunluğu yarım ve tam kafiye'yi kullanmışlardır. Dilçin'e göre ise (2000: 73) halk şiirinde yaygın olarak yarım kafiye kullanılmaktadır.

Âşık Ali Rıza Malkoç kafiye'yi iyi bilmekte ve şiirlerini yazarken buna dikkat etmektedir. Kafiyeler olmadan şiirin yürümeyeceğine inanmaktadır. Bu sebeple yazdığı şiirin kafiye düzenine çok önem verir. Malkoç, şiirlerinde

genellikle yarım ve tam kafiye kullanmıştır. Koşma şekline uygun olarak kullandığı kafiye düz şemalıdır.

a) Yarım Kafiye: Mısra sonlarındaki tek ses benzerliğine dayalı kafiye çeşidine denir. Malkoç, şiirlerinde en çok yarım kafiye kullanmıştır. Bunu; 5, 7, 8, 11 ve 14 heceli şiirlerinden birer örnekle gösterelim.

...

İpe un sermek

Ortamı germek

Dostları sürmek (5 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Bakma Ali sözüne

Nazar değmez gözüne

Yaş değmesin yüzüne

Sarı Ceketli Celal (7 Heceliler, 11. şiir)

...

...

Hayaller varmazsa solar

Yeni hülyalara dalar

Oyun bizi naçar kılar

Potalar boyumu aştı (8 Heceliler, 10. şiir)

...

...

Kamusal alanda, serbesttir içmek

Adam olmak sence, içmek ve uçmak!

Yiğitlik midir ki, halkından kaçmak

Doldurun kadehi, için şerefe! (11 Heceliler, 52. şiir)

...

...

Önce çamur atılır, bir sipere yatılır

Denizden suyu içip, sonra balık tutulur

Domuz da pazar bulur, salyangoz da satılır

Gücüm yetişse bugün, bu fermanı ben delem (14 Heceliler, 25. şiir)

...

b) Tam Kafiye: Mısra sonlarındaki iki ses benzerliğine dayanan kafiye çeşididir. Âşık Ali Rıza Malkoç'un yarım kafiye'den sonra en fazla kullandığı kafiye türü tam kafiye'dir.

...

Coşsun gönüller

Açılsın güller

Ötsün bülbüller (5 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Diploması tasdikli

Aracı dört lastikli

Gittiği yol gedikli

Cehalet başa bela (7 Heceliler, 3. şiir)

...

...

Bazen ağıt bazen taşla

Gözler hüznün ile yaşla

İstekliysen sen de başla

Aşğız biz saz çalarız (8 Heceliler, 4. şiir)

...

...

Dilde kelâmımız, yücedir yüce

Hayalde şahlanır, binlerce hece

Ahengimiz vardır, gündüz ve gece

Kalbin akorduyla, "sazlar" konuşur (11 Heceliler, 125. şiir)

...

...

*Bilmediğin konuyu, kükreyerek **kaparsın***

*Aslında sen ne güzel, pazarcılık **yaparsın***

*Geleni hakir görüp, hep nefesine **taparsın***

Sen suçluyu sorarsan, işte işgüzar memur (14 Heceliler, 11. şiir)

...

c) Zengin Kafiye: Üç veya üçten fazla ses benzerliğine dayalı kafiye çeşididir. Âşık Ali Rıza Malkoç, âşık geleneğindeki gibi, zengin kafiye yarım ve tam kafiye oranla daha az kullanmıştır.

...

*Gayri **sürektir***

*Kirli **kürektir** (5 Heceliler, 1. şiir)*

...

...

*Hüzün olunca **somut***

*Gelir beyinden **komut***

*Dökülen yaşı **umut***

Bilir, gözü yaşlılar (7 Heceliler, 5. şiir)

...

...

*Bin bir çeşit, **âlemlerde***

*Sevinçte ve **elemlerde***

*Mesajımız, **kalemlerde***

Heceleyip, tanışırım (8 Heceliler, 9. şiir)

...

*Aşure gibiyiz, aynı **kazanda***

*Niyetler tartılır, büyük **mizanda***

*Güller açtı ne hikmetse **hazanda***

Âşık Seyrani'yle dermeye geldim (11 Heceliler, 64. şiir)

...

...

*Buharlaşımasa sular, yağar mı acep yağ**mur**?*

*Gözyaşı yıkar gözü, yoğrulur ulvi ham**ur***

*Hilal gülle buluşsun, olsun yürekler mah**mur***

Gökte ayın ışığı, gönlüme huzur versin (14 Heceliler, 21. şiir)

...

ç) Tunç Kafiye: Bir mısranın sonundaki kelime, diğer mısraların sonundaki kelimelerin içerisinde geçerse buna tunç kafiye denir. Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirlerinde, tunç kafiye, tam ve yarım kafiye nazaran az kullanılmakla beraber, zengin kafiyeden daha fazla kullanılmıştır.

...

İpe un sermek

Ortamı germek

Dostları sürmek

*Boşa **emektir***

*İnsan **yemektir** (5 Heceliler, 1. şiir)*

...

...

*Haberi yok **yazandan***

*Ayran içer **kazandan***

*Hakk korusun **azandan***

Cehalet başa bela (7 Heceliler, 3. şiir)

...

...

*İnek, ottan sütü **verir***

*İnsan alır satı**verir***

*İçine su katı**verir***

Hayvanlar yalan söylemez

Tavuk sunar yumurt**ayı**
 At besliyor, yağız **ayı**
 Varsa, örtmüyor hat**ayı**
 Hayvanlar yalan söylemez

Tilki postu verdi **sana**
 Giy de, kurnazlık sats**ana**
 Bunu da ekle yas**ana**
 Hayvanlar yalan söylemez (8 Heceliler, 3. şiir)

...

Yangın varken, tezyinattan ne fayda
Ateş meydandadır, değil ki ayda
Ok hedef şaşırdı, fayda yok yayda
Altın Terazimi bozan utansın (11 Heceliler, 78. şiir)

...

...

Üç hayal ederken, beşe ulaştık
Dert ile inlerken, dermanı aştık
Hakk'ın dergâhına vardık dolaştık
Kutsal sözümüzü, asla bozmadık (11 Heceliler, 90. şiir)

...

...

Ders verir bize kürsü, bütünde bir kesiriz
Haksızlıkta cengâver, Hak yolunda esiriz

Bir hokkabaz çıkmış da, Nebi'me laf atıyor
Farkında değil belki, pazarda kin satıyor
Fikrini yaralayıp, şerbete tuz katıyor (14 Heceliler, 2. şiir)

...

d) Cinaslı Kafiye: Yazılışları, okunuşları aynı, anlamları farklı sözcüklerin mısra sonlarında kafiye olacak şekilde kullanılmasıdır. Aynı zamanda bir edebi sanattır. Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde cinaslı kafiye kullanmıştır. "Vicdan-sızlar" şiiri tamamen cinaslı bir şiirdir. Bunun yanında değişik şiirlerinde cinas yapmıştır. Âşığın şiirlerindeki sanatları tespit ettiğimiz çalışmamızın ilgili kısmındaki cinas sanatı örneklerini aynen buraya alıyoruz.

Vicdan sızlar, vicdan sızlar
Beden yorgun, vicdan sızlar
Çirkef ruhtan, çamur sızar
Hep kin satar, viddansızlar

Yara sızlar, yara sızlar
Gönül dargın, yara sızlar
Hain emel, her dem azar
Ruhsuz kabuk, yarasızlar

Kanat sızlar, kanat sızlar
Ayak kırık, kanat sızlar
Oturmuş da, tuzak çözer
Hep mahzundur, kanatsızlar

Ayak sızlar, ayak sızlar
Gözler mahmur, ayak sızlar
Deli gönül, mecnun tozar
Naçar yürür, ayaksızlar

Kömür gözler, kömür gözler
Odunu yok, kömür gözler

*Küheylana, değdi nazar
Yolun bekler, kömür gözler*

*Gönül özler, gönül özler
Kalbim düşler, gönül özler
Acı yaşar, merhem ezer
Hep diridir, gönül özler*

*Beyaz tuzlar, beyaz tuzlar
Siyah öldü, beyaz tuzlar
Yaşar ama, yorgun gezer
Çare olmaz, beyaz tuzlar*

*Ümit sizler, ümit sizler
Yol alamaz, ümitsizler
Birlik, her oyunu bozar
Sabır taşı, ümit sizler*

*Çare sizler, çare sizler
Bekleyişte, çaresizler
Malkoç Ali, işte yazar
Aramayın, çare sizler (8 Heceliler, 42. şiir)*

*Bahçıvan misali, çiçektir dünyam
Sen kime vurgunsun, ben **güle güle**
Kavuşmaktan yana, hayalim rüyam
Ayrılık hüznü, dön **güle güle** (11 Heceliler, 71. şiir)*

...

...

*Dosta doğru, dosta **doğru***

*Dosta yakışan söz, **doğru***

Kılavuzum var dosdoğru

Sözümü çıtlar geçerim (8 Heceliler, 11. şiir)

...

...

*Kırmızı yakışır **güle***

*Bülbül konar, **güle güle***

Sevgi muhabbet silsile

Aşk ile geçiyor zaman (8 Heceliler, 32. şiir)

...

*Sevda yeli değdi **güle***

*Fısıldandı **güle güle***

Selzedeyim göz yaş ile

Hatalar boyumu aştı (8 Heceliler, 10. şiir)

...

...

*Çanakkale deyince, durup da **düşün***

*Yiğit şehitlerim, süslesin **düşün***

*Ne duruyorsunuz, yollara **düşün***

Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)

...

Redif: Mısra sonlarında yazılışları, anlamları ve görevleri aynı olan ek, sözcük ve sözcük gruplarının tekrarıdır. Âşık Malkoç hemen hemen bütün şiirlerinde ek ya da sözcük olarak redif kullanmıştır.

...

Coşsun gönüller

Açılsın güller

Ötsün bülbüller

Koşan yürektir

Susan sirettir (5 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Fincan tutar, falı yok

Kilim sermiş, halı yok

Çuvalı çok, malı yok

Noksanlık başa bela (7 Heceliler, 12. şiir)

...

...

Şıringası elindedir

Kaktüs diken dilindedir

Çakar-almaz belindedir

Düşme Gıyâbî yoluna (8 Heceliler, 17. şiir)

...

...

Gezerim gezerim, çağlar gezerim

Ovadan ovaya, dağlar gezerim

Ümidi özleme, bağlar gezerim

Yorgun kalkar hayal, “düşü” olmasa (11 Heceliler, 74. şiir)

...

...

Her şeyden müflis tüccar, rüyasında köşkü var

Yalan söyler utanmaz, sanki yüzde maskı var

Haz alınmaz dumandan, amberi var miski var

Isınmaya sebeptir, hem boğulma riski var (14 Heceliler, 1. şiir)

Nakarat (Kavuştak): Birinci dörtlüğün ikinci mısraının ilk ve daha sonraki dörtlüklerin son mısraında tekrar edilmesidir. Nakarat, dörtlüklerin son dizelerinin aynen tekrarlanması şeklinde de olabilir. Âşık Ali Rıza Malkoç 51 şiirinde kavuştak kullanmıştır. Âşığın kavuştaklı şiirlerinden üç örnek verelim:

Okumadan olmuyor

Cehalet başa bela

Kalemle de dolmuyor

Cehalet başa bela

Diploması tasdikli

Aracı dört lastikli

Gittiği yol gedikli

Cehalet başa bela

Haberi yok yazandan

Ayran içer kazandan

Hakk korusun azandan

Cehalet başa bela

Dört söyleyip bir dinler

Destekçisi yeminler

Yetişin ey emînler!

Cehalet başa bela

Beceremez kıskanır

Cihanı sersem sanır

Yorulur da usanır

Cehalet başa bela

*Erdim sanır kemale
Kalp şaşırır bu hale
Cüsse değil merhale
Cehalet başa bela*

*Düstur eyle görgüyü
Kalpten kaldır sürgüyü
Kov gitsin ön yargıyı
Cehalet başa bela (7 Heceliler, 3. şiir)*

*Hatalar haddi aşınca
Çift gönüllü yürek gerek
Çamur dize ulaşınca
Çift gönüllü yürek gerek*

*Hep konuşan fikren hasta
İcraat kokuşmuş yasta
Halden anlamayan dosta
Çift gönüllü yürek gerek*

*Sabır ümit kardeş bize
Terimiz karışır ize
Işık gereken gündüze
Çift gönüllü yürek gerek*

*Manasız harfe heceye
Tütmez, tutuşmaz bacaya
Sabahı meçhul geceye
Çift gönüllü yürek gerek*

*Topuzu kaçmış kantara
Kültürü uçmuş mantara
Her şeyi nâmâ yontara
Çift gönüllü yürek gerek*

*Zulm altında ezilene
Canlı canlı yüzülene
Halka rağmen yazılana
Çift gönüllü yürek gerek*

*Bu dünyanın yükü ağır
Gece kahr, gündüz kahr
Ne bağır, ne yardım çağır
Çift gönüllü yürek gerek (8 Heceliler, 16. şiir)*

*İftiraya; kısas olmaz cevabım
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz
Çukurdaki sese, sağır kulağım
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz*

*Şirazesini darmadağın vicdanın
Diller kılıç olmuş, gölgesi canın
Başka versiyonu çalışıyor çanın
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz*

*Manivela yapmış, hırsla kutsalı
Kim kaldı ki, millet için tasalı?
Yıllar yılı, dinledik bu masalı
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz*

*Hendek kazmış, ruh ile bedenine
Hiç gamı yok, uçup da gidenine
Gülistan bahçemde, koç güdenine
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz*

*Şeytana konsolos, şerre taşeron
Dolaşmaz ateşsiz, sanki bir Neron
Yapışmış malına, adeta Karun
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz*

*Yazı soluk, ben turayı neyleyim
Kısır yolda, tek sırayı neyleyim
Yalnız bana has çareyi neyleyim
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz (11 Heceliler, 27. şiir)*

Ayak: Âşık tarzı şiirde birinci dördlüğün ikinci ve dördüncü dizesi ile tüm dördlülerin son dizesinin aynı kelime ve eklerle kurulmasıdır. Âşıklar ayağı çok kullanmışlardır. Âşık Ali Rıza Malkoç da ayağı çok kullanmıştır. Ayaklı şiirlerinden birkaç örnek verelim:

*İlelebet sürmez zulüm
Biter bir gün, biter **bir gün**
Ateşim değilse külüm,
Yeter bir gün, yeter **bir gün***

*Gayretinle yak ışıǵı
Gizli düzelt kırışığı
Bu toprakların âşığı,
Öter bir gün, öter **bir gün***

Numuneler gölgesini
 Bak gör Hakk'ın belgesini
 Cihan birlik ilkesini,
 Tadar bir gün, **tadar bir gün**

Şer pazarlayan yorulur
 Nurdan siniler kurulur
 Ummadığın taş yarılr,
 Yiter bir gün, **yiter bir gün**

Çekirdek sığmaz kabına
 Işık vermez mum dibine
 Mevla'm hayır hesabına,
 Katar bir gün, **katar bir gün**

Davul buluşur tokmağa
 Fikir bulaşır ahmağa
 Kandil ulaşır çakmağa,
 Tüter bir gün, **tüter bir gün** (8 Heceliler, 14. şiir)

Aynı frekansta yayın yaparız
 Sesimiz üst üste karışmaz **bizim**
 Gönül penceresin, şerre kaparız
 Kin ile nefretle barışmaz **bizim**

İhtilafımızı, hayra yorarız
 Kalpleri ne dışlar, ne de kırarız
 Ne sirke ne de bal, orta kararız
 Yüzümüz eskise, buruşmaz **bizim**

*Hatayla noksanla, adresim burda
 Belki de gediğim, kalede surda
 Adımlarım, gayretim bu uğurda
 Şeytanın safında yarışmaz bizim*

*Yardan geçti, serden geçti atalar
 Sancak burçta olsun, rahat yatalar
 Kimin haddinedir, zor dayatalar
 Ahd ü peymânımız, kırışmaz bizim*

*Ayrılık gayrılık, yakışmaz bize
 Asırlar öncesi, çıkmışız düze
 Ne oldu ki, kara çaldık gündüze
 Dokumuza zehir erişmez bizim (11 Heceliler, 14. şiir)*

*Sivas'tan çıkmış yola, varmış Alamanya'ya
 Aşkın ocak başında, yanmış **Ozan Sentezî**
 Mânâ ufuklarında, beklentideyse yaya
 Testiden sızan suya, kanmış **Ozan Sentezî***

*Sevgisi Hakk içindir, hisset, acını dindir
 Cemiyet yangınında, bir ateş de sen söndür
 İnsaf ve basiretle, yumak olacak gündür
 Hiddet şahdamarını, yenmiş **Ozan Sentezî***

*Her satırı destandır, içimizden bir sestir
 Asırlık dert yükünde, yorulmayan nefestir
 Kolların sarmıyorsa, bari dilini sustur
 Zeytin ile gül dalı, sunmuş **Ozan Sentezî***

Mürekkebim bitince, kapısına dayandım
 Hece hece anlatır, aynı ateşte yandım
 Onu bilmeden önce, kendimi şair sandım
 Malkoç Ali çırağa, canmış **Ozan Sentezî** (14 Heceliler, 15. şiir)

Ali Rıza Malkoç şiirlerinde çeşitli kafiye şemaları uygulamıştır. Şiirlerine genel olarak baktığımızda en çok kullandığı kafiye düzeni koşma şeklinin kafiye düzeni olan “**abab / cccb / çççb...**”dir. Bazı şiirlerinin kafiye düzeni düzensizdir. Âşık Ali Rıza Malkoç’un hangi şiirinde hangi kafiye şeması olduğu aşağıdadır. Şiirler, çalışmamızın son kısmındaki sıra numaraları ile belirtilmiştir:

abab, cccb, çççb...:

7 Heceliler: 1, 3, 7, 8, 9, 11, 14.

8 Heceliler: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 20, 21, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 35, 38, 39, 43, 44, 45.

11 Heceliler: 1, 2, 5, 8, 10, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 31, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 61, 62, 64, 65, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 77, 79, 81, 83, 85, 86, 88, 90, 91, 94, 95, 97, 98, 99, 101, 103, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 115, 118, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 133, 134, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 146, 147, 148, 151, 152, 153, 155, 156, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 168, 169, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 187, 191, 192, 195, 197, 198, 199, 201, 202, 204, 206.

14 Heceliler: 5, 9, 15, 25.

aaab / cccb / çççb...:

7 Heceliler: 15.

8 Heceliler: 4, 22, 23, 28, 34, 36, 37, 46.

11 Heceliler: 3, 9, 23, 26, 33, 36, 42, 46, 49, 57, 58, 66, 76, 78, 80, 82, 87, 89, 92, 93, 96, 104, 105, 106, 117, 119, 120, 122, 129, 135, 142, 144, 145, 149, 150, 157, 158, 166, 167, 171, 182, 183, 184, 186, 189, 190, 194, 196, 200, 207, 208.

14 Heceliler: 6, 11, 18, 21, 22.

abcb / dddb / eeeb...:

11 Heceliler: 24, 29, 60, 70, 84, 100, 114, 123, 193, 205.

aaa / bb / ccc / bb / ddd /bb...:

8 Heceliler: 13, 41.

11 Heceliler: 4, 6, 154, 170.

14 Heceliler: 2, 7, 10, 13, 14, 16, 19, 20, 23.

abcb / dbcb / fbgb....:

7 Heceliler: 6.

8 Heceliler: 18.

11 Heceliler: 51, 116, 172.

aaaa / bbbb / cccc....:

7 Heceliler: 16

14 Heceliler: 17

aaaa / aaaa / aaaa....:

8 Heceliler: 29.

14 Heceliler: 1, 4, 12.

aaab / aaab / aaab....:

7 Heceliler: 12, 13.

8 Heceliler: 27.

11 Heceliler: 12.

aaba / aaba / aaba ...:

8 Heceliler: 42.

aabb / ccbb / ddbb...:

11 Heceliler: 109, 174.

aabb / ccdd / eeff...:

11 Heceliler: 11.

aaba / ccdd / eefe...:

7 Heceliler: 4.

aaaa / bbba / ccca...:

11 Heceliler: 18, 188.

abab / abab / abab...:

11 Heceliler: 121.

abab / bb / cccb / bb / dddb / bb...:

11 Heceliler: 30.

abab / cc / dddb / cc...:

8 Heceliler: 11.

abac / dddc / eeec...:

11 Heceliler: 185.

aaa / bb / aaa / bb / aaa / bb...:

8 Heceliler: 40.

aaa / bc / ddd / bc / eee / bc...:

7 Heceliler: 10.

8 Heceliler: 3, 19.

aaaa / bb / cccc / bb / dddd / bb...:

11 Heceliler: 40

aaaa / aa / bbbb / aa / cccc / aa...:

11 Heceliler: 102.

aa / aa / aa / aa...:

11 Heceliler: 63

14 Heceliler: 3, 8, 24.

Aşağıdaki şiirlerin kafiyeleri ise düzensizdir.

5 Heceliler: 1.

7 Heceliler: 2.

8 Heceliler: 33.

11 Heceliler: 75, 132, 203.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNİN DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

3.1. EDEBÎ SANATLAR

3.1.1. Teşbih

Teşbih, sözü daha etkili bir duruma getirmek için, aralarında türlü yönlerden ilgi bulunan iki şeyden, benzerlik bakımından güçsüz durumda olanı nitelikçe daha üstün olana benzetmektir. Teşbih bir mecaz sanatı değildir. Çünkü sözcükler gerçek anlamlarında kullanılır (Dilçin, 2000:405). Teşbihin, benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme edatı ve benzetme yönü olmak üzere dört temel ögesi vardır. Bunların tamamı olması halinde teşbih “tam teşbih” adı ile anılır.

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinde sıkça benzetme yapmıştır. En fazla kullandığı söz sanatlarından birisi teşbihtir. Âşık, benzetmelerinde genellikle soyut varlıkları benzeyen olarak kullanmıştır. Soyut varlıkları somut varlıklara benzeterek anlaşılması güç kavramlara somut değerler yüklemiş ve daha anlaşılır hale getirmiştir. Âşıklık geleneğindeki klasik benzetimlere fazlaca yer vermemiştir. Sevgilinin etrafında örülen teşbihler, âşığın şiirlerinde yer bulamamıştır. Malkoç'un şiirlerinde yaptığı teşbihlerin tamamını göz önüne alırsak, bu konuda başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Hatta bazı benzetmeleri özgündür. Örneğin; duyguları şirazesini dağılan bir kitabın dağınıklığına benzeterek, dağılmış duyguların halini anlatmaya çalıştığı teşbih, alışılmışın dışındadır.

...

Duygu; şirazesiz, bir kitap gibi

Vurgu; Zebani'den, bir hitap gibi

Malkoç Ali görür, bir serap gibi

Çaremiz de çoktur, varıp geçelim (11 Heceliler, 36. şiir)

Âşığın, şiirlerinde yaptığı teşbihlerden bazıları şunlardır:

...

Mağrur nefis, kükreyen aslan gibi (11 Heceliler, 10. şiir)

...

Su gibi akmalı, fikir dediğin (11 Heceliler, 62. şiir)

...

...

Gün gelir tatlı can, kuş gibi göçer (11 Heceliler, 119. şiir)

...

...

Yollar damar gibi, kan taşır beyne (11 Heceliler, 178. şiir)

...

...

Şöhret balon gibidir, şişirip patlatırlar (14 Heceliler, 20. şiir)

...

...

Doğru hâl binek gibi, taşır seni cennete

...

Zincirin halkaları, gibidir mümin kardeş (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Değerler elimizde...

Avuçta, ateşten kor gibi adeta, (Ölçüsüz Şiirler, 9. şiir)

...

...

Aşk bu;

Gökler ötesi bulutlardan, dökülür gelir süzülerek,

İlâhî hazineden bir katre gibi... (Ölçüsüz Şiirler, 14. şiir)

3.1.2. İstiare

İstiare; bir şeyi kendi adının dışında, türlü yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anmadır (Dilçin, 2000:412). Diğer bir ifade ile teşbihteki temel unsurlardan benzetilen ve kendisine benzeyenden birisinin söylenmesi ile yapılır.

Âşık, istiare sanatını şiirlerinde kullanmıştır. Fakat teşbih kadar sık kullandığı bir sanat değildir. İstiare yapmak yerine daha çok benzetme yapmıştır. Teşbihi istiareye tercih etmiştir denilebilir.

Âşık, kötü ve başarısız yöneticileri sırtlan yerine koyarak istiare yapmıştır. Halkı da marala benzetmiştir:

...

Oyunun içinde, değişir kural

Konuşanlar sanki, hanedan kral

Sırtlan karşısında, halk olur maral

Top yuvarlak ama, raket konuşur (11 Heceliler, 79. şiir)

...

Malkoç, şiirlerinde “gül” motifini çokça kullanmıştır. Kimi zaman dostlarının yerine, kimi zaman ise güzel duyguların yerine kullanarak istiare yapmıştır. Aşağıdaki şiirde gülü, zorlukların ve imkânsızlıkların arasında yapılan güzel bir iş anlamında, çamuru ise iftira anlamında kullanarak istiare yapmıştır.

Kimi çamurda bir gül yetiştirir

Kimi çamur atar kendin bitirir

Güneş doğar karanlığı götürür

Ümitsiz olmaya hakkımız var mı? (11 Heceliler, 190. şiir)

...

Âşık, saça düşen akları yağan karların beyazlığına benzeterek istiare yapmıştır:

Karlar yağmış Turgay Bey'in başına

Garip doğmuş, taş atmayın kuşuna

Zehir katman, bir doyumluk aşına

Gülmeyi unutmuş, garip Turgay'ım (11 Heceliler, 183. şiir)

...

Âşık, dikenin kötü söz anlamında kullanmıştır.

...

Söze gölge düşer, baskın imalar

Başka tele vurgu yapar temalar

Aynaya akseden, bildik simalar

Dilinde diken var, gülden utandım (11 Heceliler, 187. şiir)

...

Aşağıdaki diğer örneklerde; Hz. Muhammet'e laf atan bir kişileri hokkabaz, Kuran-ı Kerim'i rehber, zorluk ve geçim sıkıntısını kara kış kelimeleriyle karşılayıp istiare yapmıştır.

...

Bir hokkabaz çıkmış da, Nebi'me laf atıyor

Farkında değil belki, pazarda kin satıyor

Fikrini yaralayıp, şerbete tuz katıyor (14 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Tsunami gelir, süpürür gider

Canımız malımız, anında heder

Uymazsak rehber, kaoslar yutar

Dış kapıdan süzme, istişare et (11 Heceliler, 37. şiir) rehber=kuran

...

...

Sekiz kez geldin de, dokuz kez gittin

Düşün nerde yanlış, kabahat ettin

Millet kara kışta, sen yala balı

Mizanlar da sana, dar gelir sülû (11 Heceliler, 174. şiir)

3.1.3. Mübalağa

Mübalağa, bir sözün etkisini güçlendirmek amacıyla bir şeyi ya olamayacağı bir biçimde ya da olduğundan pek çok ve pek az göstermedir (Dilçin, 2000:447). Âşıklar bu sanatı şiirlerinde kullanarak olayları daha dikkat çekici ve gösterişli kılmayı amaçlamışlardır. Böylece şiire enginlik katarak, duyguların dar kalıplara hapsedilemeyeceği havası vermişlerdir.

Ali Rıza Malkoç, “Görüntüler” adlı şiirinde, azim ile her şeyin yapılabileceğini daha güçlü bir dille ifade etmek için “senin azmin ile düze döner dağ” ifadesini kullanarak mübalağa sanatına başvurmuştur.

...

Lavlar görülmezse, yok mu yanardağ?

Senin azmin ile, düze döner dağ

Gayret ve gücünü, yoklar sınar dağ

Daimi yananlar, sanma kururlar (11 Heceliler, 69. şiir)

...

Âşık, “ah”larının arşa değdiğini ifade ederek mübalağa yapmıştır.

...

Malkoç Ali, ayrıntıya çok girmez

Ah’lar arşa değdi, gözyaşı dinmez

Nerde hata yaptık, kimse mi bilmez?

Öncelikli tehdit, edepsizliktir (11 Heceliler, 149. şiir)

3.1.4. İstifham

İstifham, sözü, sorulan şeye yanıt istem amacı gütmeyen, duyguyu ve anlamı güçlendirmek için soru biçiminde söylemektir (Dilçin, 2000:456). İstifham, âşıkların en çok kullandığı sanatlardan birisidir. Kimi zaman anlatıma güç katmak, kimi zaman konu üzerine dikkat çekmek, kimi zaman ise anlatılan konunun sürekliliğini sorular yoluyla canlı tutmak için istifham sanatını kullanmışlardır.

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinde istifham sanatını saydığımız bu sebeplerden dolayı tercih etmiştir. Bazen okuyucuyu ya da dinleyiciyi sorular kullanarak yönlendirmiş, bazen de muhatabına ve kendisine sorular sormuştur. Kimi şiirlerinde istifham ile birlikte tecahül-i arif sanatını birlikte kullanmıştır.

Âşık Ali Rıza Malkoç'un birçok şiirinde kullandığı bu sanattan örnekler verelim:

...

Canım demokrasim, nedir bu oyun

Halka ipotek var, maket konuşur

Nereye sürüldü, yürekle beyin

Dar dikilmiş gömlek, ceket konuşur (11 Heceliler, 79. şiir)

...

Sevmekten vatani, kime ne zarar?

...

Vatan sevgisinden gocunan mı var?

...

Malkoç Ali, kime yazdın yazını? (11 Heceliler, 77. şiir)

...

Ateş yanmayınca duman tüter mi?

Toprak olmayınca tohum biter mi?

Rabbi'ni bilenler kul hakkı yer mi?

Millet malını sen, deniz mi sandın? (11 Heceliler, 76. şiir)

...

...

Olmamız gereken, yerde miyiz ki?

Akıl neyle meşgul, serde miyiz ki?

Baharlar yeşerir, karda mıyız ki?

Mahzunların kışı, ters döner bir gün (11 Heceliler, 180. şiir)

...

...

At ölünce, naldan umut olur mu?

Hayalden seraptan, somut olur mu?

Cansız kadavra, komut olur mu?

Ruhsuz bedenle mi, geleyim şimdi? (11 Heceliler, 38. şiir)

...

...

Kerem'i Mecnûn'u nedir ki yakan?

Ağlar mıydı güzel, "kaşı" olmasa? (11 Heceliler, 74. şiir)

...

...

Küçücük canlıya, hayat veremem

"Eşref-i mahlûk"a nasıl kıyarım?

Kendi gözlüğümle hassas göremem

Ben nasıl her kulda, günah sayarım? (11 Heceliler, 34. şiir)

...

Umuda kapı açan,

Kalplere ışık saçan,

Kanatlanıp da uçan;

*Gözlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...*

*Bu yorgun bedenimle,
Yok olup gidenimle,
Deva bulmaz tenimle;*

*Dizlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...*

*Sırrın alır öteden,
Katmanları kateden,
Gönülleri fetheden;*

*Sözlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...*

*Ötesinde zamanın,
Hatırlanır her anın,
Dilden dile destanın;*

*İzlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...*

*Bakışların özlüce,
Yaş dökersin gizlice,
Nâmelerin sazlıca;*

*Gizlerine misafir
Olsam karşılar mısın? (8 Heceliler, 10. şiir)*

3.1.5. Teşhis

Teşhis, insan dışındaki canlı ve cansız varlıkları, düşünen, duyan ve hareket eden bir insan kişiliğinde göstermek, kişileştirmektir (Dilçin, 2000:419). Diğer bir ifade ile insan dışındaki varlıklara insani vasıflar yükleme sanatıdır. Âşık Ali Rıza Malkoç birçok şiirinde teşhis sanatından faydalanmıştır.

Âşık, bazı şiirlerinde hayvanlara insani vasıflar yüklemiştir.

...

Deve kuşa bakıp, uçayım demez

Malkoç Ali, bulduğun terk edemez

Tartıp ölçen, zehirli baldan yemez

Özümsenir, nefsi sezme gayreti (11 Heceliler, 81. şiir)

...

...

Sular akıp gider, oluyor heder

Tilki çoban olmuş, neslimi güder

Dedem bastonuyla, camiye gider

Uzaktan bakarsan, hep jop görürsün (11 Heceliler, 16. şiir)

...

...

Ayı beste yapar, armuda hepsi

Kuru gürültüyle, dolar mı tepsi

Standart dışıysan, boylarsın hapsi

Horozun yanında, öten olmalı (11 Heceliler, 108. şiir)

...

...

Dünya aydınlatır, ama füzeyle

Kurt olmuş da, güreşiyor kuzuyla

Vahşette yarışır, ışık hızıyla

Kalp cihazı boştan, bize ne fayda (11 Heceliler, 26. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, çoğu şiirinde insan dışındaki değişik cansız varlıklara ve mevhumlara insani vasıflar yükleyerek teşhis yapmıştır. Mevsimlerin şaşırdığını ve dargın olduğunu, oksijenle hidrojenin kucaklaştığını, Isparta gülünün yardım etmeyeceğini, dağların sese kulak verdiğini ve insan konuşmayınca söze karışmadığını, önyargının baş kestiğini, dertlerin belini büküp çare aradığını, yalnız adaların kahırda olduğunu, kelamın yas tuttuğunu, takvimlerin utandığını, beyazın ölen siyah rengi tuzladığını, kuşların hoş geldiniz dediğini, ağaçların selam verdiğini ve meltem rüzgârının türkü söylediğini dile getirerek teşhis sanatı yapmıştır:

...

Şevkimiz sürgündür, aşkımız yorgun

Mevsimler şaşırmış, bize mi dargın?

Bir de cesaretim, olursa kırgın

İş görmeyen kolda, nasır olmak var (11 Heceliler, 140. şiir)

...

...

Oksijen yakıcı, hidro yanıcı

Kucaklaştığında, sudur değişmez

...

Ulu dağlar beni, duyar seslenir

Sinesinde sırlar, öze karışmaz

Yaylasında uyur, canlar beslenir

Haykırmazsan durur, söze karışmaz (11 Heceliler, 178. şiir)

...

...

Bu milletin gözyaşı, sele dönerse

Gani mal, servetin, göle dönerse

Yardıma koşmaz Isparta gülü

Bu Angara sana dar gelir sülü (11 Heceliler, 174. şiir)

...

...

Önyargılı görüş, sen yok musun sen

Bazen atarsın taş, bazen baş kesen

Ahlâk dibe vurmuş, dışın bilesen

Fikirler batağa, saptı gidiyor (11 Heceliler, 150. şiir)

...

...

Ölsen koca şehirde, boğulsan bir nehirde

Belini bükmüş dertler, çare arar zehirde

Yalnızlık adaları, biçare ve kahrda

Kalp iki söze hasret, yas mı tutuyor kelim (14 Heceliler, 25. şiir)

...

Geleceğim dersin, yarın Çarşamba

Takvimler utanır, olur Perşembe

Hiç de mahcup olmaz, yüzü muşamba (11 Heceliler, 4. şiir)

...

...

Beyaz tuzlar, beyaz tuzlar

Siyah öldü, beyaz tuzlar

Yaşar ama, yorgun gezer

Çare olmaz, beyaz tuzlar (8 Heceliler, 42. şiir)

...

...

Kuşlar, hoş geldiniz diyor

Meltem yel, türkü söylüyor

Ağaçlar, selam veriyor

Geç kalmayayım, koşayım (8 Heceliler, 37. şiir)

3.1.6. Tenasüp

Tenasüp, bir konu üzerinde, aralarında türlü ilgiler bulunan en az iki sözcük, terim ve deyimi bir dize ya da beyit içinde rastgele sıralama amacı gütmekten kullanmaktır. Fakat kullanılan kelimeler zıt olmamalıdır (Dilçin, 2000:431).

Âşık Ali Rıza Malkoç, tenasüp sanatını şiirlerinde sıkça kullanmıştır. Âşığın en fazla kullandığı sanatlardan birisidir. Bazen aynı dördlükte birkaç farklı tenasüp yapmıştır. Aşağıdaki örnekte, gül-çiçek-bahçe kendi arasında bir tenasüp oluştururken, gül ile bülbül de kendi arasında tenasüp oluşturur.

...

*Obamızda, her **çiçek** var*

***Gül** kokusu, nadan kovar*

Muhabbetin, yaram savar

*Has **bahçenin**, **bülbül**üyüz* (8 Heceliler, 5. şiir)

...

Aşağıda verilen örneklerde, koyu renkte belirtilen kelimeler arasında çeşitli anlam ilgilerinden dolayı tenasüp vardır:

...

***İnsana** yakışan toplu yaşamak*

*Ve **cemiyet** ruhunu aşılama*

Bazen güçlü olan zayıfı ezer

Aslanlar dünyada hep yalnız gezer (11 Heceliler, 11. şiir)

...

***Ehliyetin** varmış, *tamam* anladık*

*Göster **ruhsatını**, *insan* bilelim*

...

*Dur demekle, *durmuyor* koca **dünya***

Aydan ışık aldık, güneşten ziya

Kalplere yakışan, lekesiz hayâ

Pişeni, koşanı, coşan bilelim (11 Heceliler, 114. şiir)

...

...

Bakış açısıyla, ele verirsin

Gözünle koklayıp, dile verirsin

Güldeki hikmeti, küle verirsin

Kırmızı güzel de, “nâr”sa alınmaz (11 Heceliler, 173. şiir)

Âşık, “Üçü Bir Yerde” adlı şiirini tamamen tenasüpler üzerine kurmuştur:

Aşk - sevdâ ve ateş, düşürür derde

Cihana sığar mı, üçü bir yerde?

Kar, sağanak, dolu; görüşe perde

Her zaman yağar mı, üçü bir yerde?

Yükselir yürekten, ses nağme nağme

Gel de bu mesaja, boynunu eğme!

Türkü, şiir, gazel... Gönlüme değme

Bir daha doğar mı, üçü bir yerde?

Hayat iniş-çıkış, hepten mi kara?

Kaderim, nasibim, değil ki kura

Çile, zulüm, kahr, atıp çukura,

Birleşip boğar mı, üçü bir yerde?

Tutuşur çıramız, sevdadan yana

Muhalif rüzgâra, nasıl dayana?

Aklım, fikrim, kalbim, umudum sana

Kırmaya değer mi, üçü bir yerde?

Haklı mı bilinmez, terk edip giden

Çektiğim hasreti, düşün vergiden

Gam, keder, ıstırap; kaldırmaz beden

Baskülden ağır mı, üçü bir yerde? (11 Heceliler, 188. şiir)

3.1.7. Telmih

Telmih, söz arasında, herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye bir inanca ya da yaygın bir atasözüne işaret etmek, onu anımsatmaktır (Dilçin, 2000:461).

Malkoç, aşk hikâyelerimize, hikâyelerin kahramanları yoluyla anımsatmada bulunmuştur:

Zülüften, Zühre'den bahset diyorlar

Lâleyle sümbülle raks et diyorlar

Âşkî çerçeveye hapset diyorlar

Kalbi de duvara raptet diyorlar (11 Heceliler, 40. şiir)

...

...

Artık Ferhat dağı "delmiyor" beyim (11 Heceliler, 99. şiir)

...

...

Kerem'i Mecnûn'u nedir ki yakan? (11 Heceliler, 74. şiir)

...

...

Aslı'ya Kerem'dir, Arzu'ya Kamber (11 Heceliler, 205. şiir)

...

...

Ayak sızlar, ayak sızlar
Gözler mahmur, ayak sızlar
Deli gönül, Mecnun tozar
Naçar yürür, ayaksızlar (11 Heceliler, 42. şiir)

...

Âşık, Roma'yı yaktığına inanılan Roma imparatorlarından Neron'u ve zenginliğiyle ünlü Karun'u anımsatarak telmih yapmıştır.

...

Şeytana konsolos, şerre taşeron
Dolaşmaz ateşsiz, sanki bir Neron
Yapışmış malına, adeta Karun
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz (11 Heceliler, 27. şiir)

...

Âşık, Mekke'nin ve İstanbul'un fethine ve Kerbela olayına işaret ederek telmih sanatına başvurmuştur.

...

Mekke'nin fethinde, kimse yıkmadı
Fatih İstanbul'da, ateş yakmadı
Farklı ten ve dini, başa kakmadı
Azrail'den çalıp, öldürdün bizi (11 Heceliler, 168. şiir)

...

...

Gösteriş kaldırmaz, yolun kuralı
Nerde yüce tahtlar, hani kralı?
Çile çöllerinde, bahtı yaralı
Hüseyin'lere eş, Hasan bilelim (11 Heceliler, 114. şiir)

...

Malkoç, Osmanlı döneminde yaşanan “Lale Devri”ndeki zevk ve sefayı hatırlatarak telmih yapmıştır:

...

Vurgundaki tefeye bak tefeye

Lale devri sefaya bak sefaya (11 Heceliler, 170. şiir)

...

3.1.8. Tezat

Tezat, aralarında aynılık ve benzerlik bulunan bir varlık etrafında anlamca birbirine zıt olan kelimelerin, kavramların bir mısra ya da beyitte bir arada kullanılması sanatıdır (Soysal, 1998:110). Âşık Ali Rıza Malkoç, birçok şiirinde tezat sanatını kullanmıştır.

Sevinçte ve kederde

Yağmur yaş ile yerde

Düşer acıyla derde

Kalır, gözü yaşlılar (7 Heceliler, 5. şiir)

...

Yeni görüş belirtir, unvanında **eski** var

Akıllıyı delirtir, vicdanında küskü var (14 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Akıllı ve delisiyle

Gökte uçan velisiyle

Eskisiyle yenisiyle

Aşığız hep saz çalarız (8 Heceliler, 4. şiir)

...

Kırdığımız ceviz, kırkı da aştı
*Sadece **dost** değil, **düşman** da şaştı*
Vicdanlar yaralı, sabırsa taşı
Ah basiret nerde isen çık ta gel (11 Heceliler, 3. şiir)
 ...

Deniz güzelinden, mebus olursa
Siyaset başımda, topuz durursa
*Her **beyaza**, kara **damga** vurursa*
Bana vereceği hiçbir şey yoktur (11 Heceliler, 80. şiir)
 ...
 ...

Zengin-fakir genç-ihthiyar demeden
 Sevgiyle kucaklar, “of” söylemeden
 Sofraya oturur, kalkar yemeden
 Cemiyet insanı; huzurlu sunuş (11 heceliler, 35. şiir)
 ...
 ...
 Bazen dolu yağar, bazen yağar kar
Koca dünya olur bazen bize **dar**
Derdi ve **dermanı** bilen biri var
 Ümitsiz olmaya hakkımız var mı? (11 heceliler, 190. şiir)
 ...

3.1.9. İrsal-ı Mesel

Söylenen bir düşünceyi inandırmak ve pekiştirmek amacıyla söze bir atasözü ya da atasözü değerinde bir örnek katmaya “İrsâl-i mesel” denir (Dilçin,2000:464). Âşıklar, düşüncelerini kısa ve özlü bir biçimde anlatmak, uyarılarda bulunmak, etkileyici ve sanatlı bir anlatım sağlamak için

atasözlerini kullanırlar. Bu, âşığın yetiştiği kültürün doğal sonucudur (Artun,2001:120).

Âşık Ali Rıza Malkoç da bu sebeplerden ötürü, şiirlerinde atasözlerine ve atasözüne eşdeğer sözlere sıkça yer vermiştir. Âşıklar, atasözlerini kullanırlarken büyük ölçüde biçimine bağlı kalırken, bazen kelimelerin cümledeki yerlerini kafiye zorlamasıyla değiştirirler (Artun,2001:120). Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerindeki bazı atasözlerini bu şekilde değişikliğe uğratmıştır. Yani kimi atasözünü olduğu gibi, kimisini de değişikliğe uğratarak kullanmıştır.

...

Boynuzlar, kulağı geçer de duymaz

Cemiyet insanı, nefsine uymaz

Yenik pehlivanlar, güreşe doymaz

Bahar özlenirken, boran kar gelir

Boş teneke dolmaz, sesi gür gelir (11 Heceliler, 31. şiir)

...

...

İnsanoğlu, akar akar durulur

Su testisi, suyolunda kırılır

Beste noktalanır, bohça dürülür

Çağırırılar gider, kutlu bir sesle (11 Heceliler, 50. şiir)

Hata bizim, sevap bizim, yol bizim

Papaza kızıp da, oruç bozulmaz

Yoruldu kollarım, ağırlı dizim

Çıkmamış canlara, mezar kazılmaz (11 Heceliler, 110. şiir)

...

Önce lânetlenir, sonra olur taç

Yiğidin hakkını, “sağ” iken verin

Komşu, komşusunun külüne muhtaç

Saraya sığmazken, “bağ” olur yerin (11 Heceliler, 179. şiir)

...

...

Çınara musallat, asma yaprağı

Bir mevsimlik canla, boylar toprağı

Acı patlıcana, neyler kırağı?

Her yokuşa, azim ile inat var (11 Heceliler, 113. şiir)

...

...

İnsanlar kavuşur, dağlar kavuşmaz (11 Heceliler, 178. şiir)

...

...

Pire için asla yorganı yakmaz (11 Heceliler, 42. şiir)

...

...

Kimsenin kimsede, kalmasın hakkı (11 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Elin kolun tutuyor, ipe de hiç un serme (14 Heceliler, 23. şiir)

...

...

Yalancıların mumu, Yatsıya kalmaz söner

...

Komşuna gülmeyesin, bir gün başına gelir

...

Orta yol ne güzeldir, ne şiş yansın ne kebab (14 Heceliler, 24. şiir)

...

Âşık “Güzel Sözler” adlı şiirinde birçok atasözünü ve atasözü değerindeki sözü bir arada kullanmıştır:

*Kuru pantolonla balık tutulmaz
 Göle su dökmekle, ortak olunmaz
 Gurbette ölenin, gözü kapanmaz
 Diken eken, yalınayak yol almaz*

*Ateş olmayan yerden, duman çıkmaz
 Uzun yollar, yürümekle aşınmaz
 Dereyi görmeden, paça sıvanmaz
 Bir pire derdine, yorgan yakılmaz*

*Tren kaçmışsa, garda beklenmez
 Güneş açmışsa, üflemekle sönmez
 Acı patlıcana kırağı çalmaz
 Kasaba bakmakla usta olunmaz*

*Dille düğümlenen, dişle çözülmez
 Bilen konuşmaz, konuşan da bilmez
 Düşmana sırrını açmaya gelmez
 Tok olanlar, açın halinden bilmez*

*Demiri çürüten, kendi pasıdır
 Yapılan iş, kişinin aynasıdır
 Şan ve şöhret, zehirli bir baldır
 Kendini düşünen, kendi kadardır*

*Durmak devrilmenin, bir öncesidir
 Seslerin en sığı, alkış sesidir
 Her tohum, bir ölüm habercisidir
 Çocuklar, hayatın bir meyvesidir*

*Balın varsa, sineğin de boldur
Düşünmek kolaydır, yapmaksa zordur
Kitap, yalnız bir adamın dostudur
Tilkiyi ele verense postudur*

*Köksüzlük, acınacak öksüzlüktür
Fikirler, ordulardan da güçlüdür
Tembele, eşik bile yokuşdur
Nefisler, şeytanın konsolosudur*

*En çok yaşayan, en çok düşünendir
Büyük düşünceler de, yürektendir
Nefsini bilen, Rabbini bilendir
Aydın kişi, geleceği görendir*

*Kör bir atın, kör alıcısı olur
Öfkeyle kalkan zararlar oturur
Aç tavuk, rüyada ambarda durur
Rüzgâr ekenler, fırtına savurur*

*Bir gemiyi, iki reis batırır
Tok olan, cümle cihanı tok sanır
Kusursuz dost arayan, dostsuz kalır
Malkoç Ali, bu sözlerden ders alır (11 Heceliler, 75. şiir)*

3.1.10. Mecaz-ı Mürsel

Bir sözü, gerçek anlamının dışında benzetme amacı gütmekten kullanmaya “mecaz-ı mürsel” denir(Dilçin,2000:415). Âşık, mecaz-ı mürsel sanatını şiirlerinde kullanmıştır:

Kalpler toplu atıp, birlikte yansa
Kafa tutamazdı, bize **Fransa** (11 Heceliler, 63. şiir)

...

...

Ülkemiz sallansa, koşar **Ankara**
Medeniyet şehri, sanmayın kara
Dağlar mı dayanır, hazır akara
Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)

...

...

Kırk yıldır, konuşan **ülke** istedin
Konuşurken susan, **ülke** istedin
Sen kendin kapattın, millete yolu
Kabristan da sana dar gelir sülü (11 Heceliler, 174. şiir)

...

...

Yersin, kursağında hiç yer kalmadı
*Dünyayı yuttun da **gözün doymadı***
Sadece bir sağır sultan duymadı
Milleti kör, âlem dilsiz mi sandın? (11 Heceliler, 76. şiir)

...

...

Göz vardır, önünü görmez
Göz vardır, görür de ermez
*Göz vardır, **ipe un sermez***
"Kat" farkı var arasında! (8 Heceliler, 22. şiir)

...

...

Kırdığımız ceviz, kırkı da aştı
Sadece dost değil, düşman da şaştı

Vicdanlar yaralı, sabırsa taştı

Ah basiret nerde isen çık ta gel (11 Heceliler, 3. şiir)

...

3.1.11. Kinaye

Belirli bir sebebe ve gerçeğe dayalı olarak bir sözün hem gerçek hem de mecaz anlamda kullanılmasıdır (Soysal,1998:64). Başka bir deyişle, gerçeği mecaz yoluyla dolaylı olarak anlatmaktır. Deyimlerin çoğu, mecaz anlamlarıyla kullanıldığından kinayeli sözlerdir. (Dilçin,2000:416) Kinayede daha çok mecaz anlam kastedilir.

Kinaye, Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirlerinde en fazla kullandığı sanatlardandır. Aşağıdaki koyu renkle belirtilen kısımlar, iki anlamda da kullanılmış kinaye örnekleridir.

...

Hedefinde dağ arkası

Önünde serveti görmez

Yükten eskimiş hırkası

Mum dibine ışık vermez (8 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Ağustos böceği, yazın saz çalar

Tembel adam, dört mevsimde caz çalar

*Yağmurda su içer, **avucun yalar***

Yerinde sayarak, olur mu sürüş? (11 Heceliler, 143. şiir)

...

...

Her insafa açık, ulvî değerler

Bu yolda yolcuya, **boyun eğerler**

Şeffaftır gönüller, yıldız sağarlar

Kilitli sürgülü, yapımız mı var? (11 Heceliler, 195. şiir)

...

...

Bir şeyler yapılır, tüzel anlamda

Karanlığa bir mum, güzel anlamda

İnsanlığa hizmet, özel anlamda

Sen de bir kervanda, yerin aldın mı? (11 Heceliler, 1466. şiir)

...

...

Bedenden ağır taş, vurulmaz sırta

Hazırı bitirdik, ne kaldı kırdı

Yolumuz tükendi, önümüz karda

Kalınır mı bilmem? ... Kurudur dallar (11 Heceliler, 87. şiir)

...

Elimiz boş olsa, gün gelir dolar

Gülümüz yeşerir, bazen de solar

Gönlümüz aldanır, hayale dalar

Kalbimizi boş bırakma Allah'ım (11 Heceliler, 89. şiir)

...

3.1.12. Tecahül-i Arif

Bilinen bir gerçeği, bir nükteye dayanarak bilmiyormuş gibi söylemektir. Yani ne hiç bilmemektir, ne de bildiğini saklamaktır (Dilçin,2000:441). Âşık, pek çok şiirinde tecahül-i arif sanatına başvurmuştur. Âşığın şiirlerinde bazı örnekler aşağıdadır.

...

Okumak nedir ki, harfi sökmek mi?

Gözdeki ışıkla, sevda dikmek mi?

Yanlış yorumlayıp, gönül yıkmak mı?

Zahire teğetsen, özden vurursun (11 heceliler, 22. şiir)

...

...

Kaynamış çorbaya, su katılır mı?

Altın borsasında, post satılır mı?

Düşman pusu kurmuş, yan yatılır mı?

Doğru yola girdik, ben artık kanmam (11 heceliler, 181. şiir)

...

...

Erişilmez üzüm, koruk olur mu?

Sarmaş dolaş kalpler, kırık olur mu?

Malkoç Ali, gamsız doruk olur mu?

Paslı kapıları, çalabildin mi? (11 heceliler, 146. şiir)

...

Irmaklar hep akar, çöl döner göle

Okyanus su içer, çayla yarışmaz

Deniz balıkların, gözyaşı mıdır?

İnsanoğlu garip, canla barışmaz (11 heceliler, 178. şiir)

...

...

Taşla harç karmadan, duvar olur mu?

Çobandan akıllı, davar olur mu?

Vazifesiz bir zerre var olur mu?

Kâinat nizamı, “alâ”yı anlar (11 Heceliler, 8. şiir)

...

3.1.13. Leff-ü Neşr

Leff-ü Neşr, genellikle bir beyit içinde, birinci dizede en az iki şeyi söyleyip, ikinci dizede bunlarla ilgili benzerlik ve karşılıkları vermektir

(Dilçin,2000:437). Âşık bu sanatı pek fazla kullanmamıştır. Bazı örnekler aşağıdadır:

Egemenlik ulusundur kayıtsız

Millet ve **Meclisi**, büyüktür büyük

Dost – düşman aşikâr, gerekmez kâhin

Pişmiş aşu su katanlar, yüktür yük (11 Heceliler, 60. şiir)

...

...

Maskenin ardında, **melek** misali

Göster **suratını**, **insan** bilelim (11 heceliler, 114. şiir)

...

Süt taşı da yazık **kaymak** bozuldu

Ne **peynir** olduk ah, ne de **yağ** olduk

Talan etti bahçemizi arsızlar

Ne gülistan olduk, ne de bağ olduk

Hakk diyen aşığa ferman yazıldı

Biz **gönül** ehlini kabire koyduk

Zihin sarhoş, **kalpler** hayale **âşık**

Kötü rüyaları hep hayra yorduk (11 Heceliler, 12. şiir)

...

...

Regaib, **Miraç**, **Berat**, **Kadir** de **Ramazan**'da

Kandiller gür ışıktır, acizlere hazanda

Takvimler aşka varır, **oruç** vakti yazanda

Ötelerin ışığı, gönlüme huzur versin (14 Heceliler, 21. şiir)

3.1.14.Nida

Nida, şairin çok duygulanması v heyecanlanması sonucunu doğuran olayları ve varlıkları göz önüne getirip “ey, hey” gibi ünlemlerle onlara seslenmesidir (Dilçin,2000:453). Âşık Ali Rıza Malkoç, birçok şiirinde nida sanatına başvurmuştur.

...

Poşet açılımın, mirastır bize

Minnettarız sana, **ey Yunus Baba!** (11 heceliler, 205. şiir)

...

...

Türlü türlü renkler, çeşit desenler

Baharda açılıp, güzde esenler

Ey! ... Fidan dikmeyip, canlı kesenler

Ben sizi insandan, nasıl sayarım? (11 heceliler, 34. şiir)

...

Demokrasi bizim nemize lâzım

Bize bir müdürle, bir “mühür” yeter

*Anayasa lükstür, **ey gâfil kuzum!***

Bir föter, bir değnek, bir “sihir” yeter (11 heceliler, 43. şiir)

...

*Dikkat et! **Ey nefsim** adımlarına*

Dört yanlışın, beş doğruyu götürür

Ölçü koy! Dünyalık yudumlarına

Yanlış hesap, sermayeyi batırır (11 heceliler, 83. şiir)

...

...

Ey Akif'im! ... Bıraktığın yerdeyiz,

Zalim iç bünyede, hep kederdeyiz.

*Bu aykırı nefes, kimin sesidir,
İrtica zulümün takiyyesidir. (11 heceliler, 109. şiir)*

...

...

*Her vurgu hakikat, Hakk'ta birleştik
Buluştı nefesler, sözde gürleştik
Kafesten ayrıldık, göğ'e yerleştik
Ey sevda kervanı, çarkınım bugün! (11 heceliler, 134. şiir)*

...

...

***Ey şeytanım!** Seni her gün anarım
Sanma ki, hilene şaşar kanarım
Vazifende, kusurun yok sanırım
Beş kardeşlik, beşe böldürdün bizi (11 heceliler, 168. şiir)*

...

...

*Baraj yapmışsın da, su akıtmışsın
Çeşme yapmışsın da, musluk takmışsın
Maaşla mı yaptın, **Ey zihni duru!**
Topraklar da sana dar gelir sülû*

...

*Nurlu bir padişah derlerdi sana
Sense Nur'u kitlemişsin kasana
Yıktın gönülleri, **Ey tuzu kuru!**
Kıratlar da sana dar gelir sülû*

*Rakibine, başbakan diyemezdin
"Hükümetin başı", hitap ederdin
Edebi de bozdun, **Ey nefsin kulu!**
Mezatlar da sana dar gelir sülû (11 heceliler, 175. şiir)*

...

...

Şekile bakıp da, huy kapan onlar

Azcık kafa yoran, mesajı anlar

Ey körle yatıp da, şaşı kalkanlar!

Akılsız yarıştan, bıktım usandım (11 heceliler, 186. şiir)

...

...

Dört söyleyip bir dinler

Destekçisi yeminler

Yetişin Ey emînler!

Cehalet başa bela (7 Heceliler, 3. şiir)

...

3.1.15. İktibas

İktibas, irsel-i mesel ile benzerdir. Anlamı pekiştirmek amacıyla şiire ayet ya da hadis alma sanatıdır. Âşığın şiirlerindeki motifleri değerlendirdiğimizde en fazla dini motiflerin olduğu görülecektir. Şiirlerindeki anlamı kuvvetlendirmek için şiirlerine birçok ayet ve hadis katmıştır. Kimisini aynen almış kimisini de özü aynı kalmak kaydıyla kendi söylemiyle dile getirmiştir. Âşığın şiirlerinde geçen ayet ve hadisler bazıları şunlardır:

“Onlar ki, kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman: “Biz muhakkak ki Allah içiniz (O'na ulaşmak ve teslim olmak için yaratıldık) ve muhakkak O'na döneceğiz (ulaşacağız).” derler.” (Bakara Suresi, 156. ayet)

“De ki: Sizin için görevlendirilen ölüm meleği canınızı alacak, sonra Rabbinize döndürüleceksiniz.” (Secde Suresi, 11. ayet)

Her şey bir gün gelir Rabb'ine döner (11 Heceliler, 116. şiir)

...

“Bizi aldatan bizden değildir.” (Hadis-i Şerif)

...

Çalan çırpan bizden değildir

Zulmeden bizden değildir

Aldatan Bizden değildir

Bu bir şiir değil, kutsal emirdir (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

...

“Sizin hayır bildiklerinizde şer, şer bildiklerinizde hayır vardır.” (Hadis-i Şerif)

“Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır ve olur ki, sevdiğiniz şey de sizin için bir şerdir. Allah bilir de siz bilmezsiniz.” (Bakara Suresi, 216. ayet)

...

Yokuşta gözyaşı, inişte ter var

Bazen şerde hayır, hayırda şer var (11 Heceliler, 74. şiir)

...

“Rabbimiz bir olduğu gibi, babalarınız, dininiz ve Peygamberiniz de birdir. Arap’ın Acem’e, Acem’in Arap’a üstünlüğü olmadığı gibi, kırmızının karaya, karanın kırmızıya üstünlüğü yoktur. Hiçbir milletin diğerine üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takva iledir.” (Hadis-i Şerif)

...

Zengin fakir aynıdır, üstünlük takva ile (14 Heceliler, 22. şiir)

...

3.1.16. Cinas

Cinas, yazılış ve söyleyişleri aynı veya birbirine çok yakın olduğu halde, anlam itibariyle ayrı olan iki ya da daha çok kelime veya kelime gruplarının bir arada kullanılması sanatıdır (Soysal,1998:35). Âşık Ali Rıza

Malkoç, şiirlerinde az da olsa cinas sanatını kullanmıştır. "Vicdan-sızlar" şiiri tamamen cinaslı bir şiirdir. Bunun yanında değişik şiirlerinde cinas yapmıştır.

Vicdan sızlar, vicdan sızlar
Beden yorgun, vicdan sızlar
Çirkef ruhtan, çamur sızar
Hep kin satar, vicdansızlar

Yara sızlar, yara sızlar
Gönül dargın, yara sızlar
Hain emel, her dem azar
Ruhsuz kabuk, yarasızlar

Kanat sızlar, kanat sızlar
Ayak kırık, kanat sızlar
Oturmuş da, tuzak çözer
Hep mahzundur, kanatsızlar

Ayak sızlar, ayak sızlar
Gözler mahmur, ayak sızlar
Deli gönül, mecnun tozar
Naçar yürür, ayaksızlar

Kömür gözler, kömür gözler
Odunu yok, kömür gözler
Küheylana, değdi nazar
Yolun bekler, kömür gözler

Gönül özler, gönül özler
 Kalbim düşler, gönül özler
 Acı yaşar, merhem ezer
 Hep diridir, gönül özler

Beyaz tuzlar, beyaz tuzlar
 Siyah öldü, beyaz tuzlar
 Yaşar ama, yorgun gezer
 Çare olmaz, beyaz tuzlar

Ümit sizler, ümit sizler
 Yol alamaz, ümitsizler
 Birlik, her oyunu bozar
 Sabır taşı, ümit sizler

Çare sizler, çare sizler
 Bekleyişte, çaresizler
 Malkoç Ali, işte yazar
 Aramayın, çare sizler (8 Heceliler, 42. şiir)

Bahçıvan misali, çiçektir dünyam
 Sen kime vurgunsun, ben güle güle
 Kavuşmaktan yana, hayalim rüyam
 Ayrılık hüznü, dön güle güle (11 Heceliler, 71. şiir)

...

...

Dosta doğru, dostu doğru
 Dosta yakışan söz, doğru
 Kılavuzum var dosdoğru
 Sözümü çıtlar geçerim (8 Heceliler, 11. şiir)

...

...

Kırmızı yakışır güle

Bülbül konar, güle güle

Sevgi muhabbet silsile

Aşk ile geçiyor zaman (8 Heceliler, 32. şiir)

...

Sevda yeli değdi güle

Fısıldandı güle güle

Selzedeyim göz yaş ile

Hatalar boyumu aştı (8 Heceliler, 10. şiir)

...

...

Çanakkale deyince, durup da düşün

Yiğit şehitlerim, süslesin düşün

Ne duruyorsunuz, yollara düşün

Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)

...

3.1.17. Tekrir

Sözün etkisini güçlendirmek amacıyla anlamın üzerinde yoğunlaştığı sözcük ya da söz öbeklerini arka arkaya yinelemeye “tekrrir” denir (Dilçin,2000:452). Âşık, “Hece ve Mana” adlı şiirinde tekrirlere başvurarak anlatımı kuvvetlendirme yoluna gitmiştir.

Söz vardır, kâğıt kirletir

Söz vardır, kışta terletir

Söz vardır, göğü gürletir

“Kot” farkı var arasında!

Göz vardır, önünü görmez
 Göz vardır, görür de ermez
 Göz vardır, ipe un sermez
 “Kat” farkı var arasında!

Öz vardır, maya helâlden
 Öz vardır, anlayan halden
 Öz vardır, dem vurur elden
 “Öd” farkı var arasında!

Yüz vardır, yüz sürülesi
 Yüz vardır, gül örülesi
 Yüz vardır, asrın hilesi
 “Had” farkı var arasında!

İz vardır, varır sonsuza
 İz vardır, çıkar yönsüze
 İz vardır, yöndür densize
 “Tat” farkı var arasında!

Toz vardır, çınar mayalar
 Toz vardır, taşır kayalar
 Toz vardır, çiğner yayalar
 “Hat” farkı var arasında!
 “Mat” farkı var arasında (8 Heceliler, 22. şiir)

Âşık, birçok şiirinde tekrar sanatından faydalanmıştır:

...

Yürürüz **adım adım**
 'Hece' benim soyadım

...

Mevsım mevsım gezeler (7 Heceliler, 7. şiir)

...

...

Yığın yığın gerçekler, **yığın**lara dert ekler

Sürmez dayatma ile, bir gün gelir de tekler

Duvarlar örölüyor, tutuşuyor etekler (14 Heceliler, 13. şiir)

...

...

Dua dua yükselince nefesler

Coşkuyla buluştu, aheste sesler

İnsan, insanlığa muhabbet besler

Fiziksel boyutta, zahire döndü

Asıl olan sözdür, bir de eylemi

Gönül damgalıysa, geçmiyor demi

Beden **hücre hücre**, rotasız gemi

Nedendir bilinmez, şaire döndü (11 Heceliler, 24. şiir)

...

Çile yudum yudum, dert **gram gram**

Oyuncusu yoktur, sanki bir dram

Sebep olan kimdir, ben kime soram

Kimi baktı, kimi duydu da gitti (11 Heceliler, 67. şiir)

...

...

Gezerim gezerim, çağlar **gezerim**

Ovadan ovaya, dağlar **gezerim**

Ümidi özleme, bağlar **gezerim**

Yorgun kalkar hayal, “düşü” olmasa (11 Heceliler, 74. şiir)

...

3.2. ANLATIM ŞEKİLLERİ

Âşıklar, anlatmak istediklerini halkın anlayabileceği bir dille verirler. Âşıklar, anlatmak istedikleri konuyu kendine özgü anlatım biçimiyle sunarken geleneğe, edebi türe ve döneme bağlıdır. Gelenekte başvurulan bazı anlatım şekillerinden yararlanırlar(Artun, 2001:119). Amaç halkla daha iyi iletişim kurmak olduğu için anlatım yollarını buna göre seçerler. Doğal olarak bu seçim, anlatılacak konunun muhtevasına göre değişkenlik gösterir.

3.2.1. Tahkiye Yoluyla Anlatım

Anlatımı olay çevresinde aşamalı olarak aktarma yoluna tahkiye yoluyla anlatım denir. Âşıklar, anlatmak istedikleri şeyi bir olaya bağlayarak ya da bir olay etrafında şekillendirmek istediklerinde bu anlatım yoluna başvururlar. Artun'a (2001:120) göre ise âşıklar, dünyanın yaratılışı ve peygamberlere ait kıssaların anlatılışında ve destanlarda bu anlatım şekline başvururlar. Malkoç'ta bu anlatım şekline, Artun'un ifade ettiği doğrultuda hiç kullanmamıştır. Zaten Malkoç, şiirlerinde bu anlatım şeklini çok az kullanmıştır:

Örnek 1:

ŞEKERCİ AMCA

Sabahtan çocuklar, karşılar onu

Şeker dağıtır hep, avuçlar dolu

Tatlıyla anılmak, bir huzur yolu

Mahallede tektir, şekerci amca

Akşam dönüşü de, yine şekerli

Gelir mahalleye, yorgun ve terli

Çocuklar hep mutlu, yoktur kederli

Gönüllerde tektir, şekerci amca (11 Heceliler, 166. şiir)

...

Örnek 2:

...

Bisikletle başladı yolculuğu

Motor ile aldı, rahat soluğu

Taksi ile terk etti yoksulluğu

İdris'im levyeye âşıktır âşık (11 Heceliler, 94. şiir)

...

3.2.2. Tasvir Yoluyla Anlatım

Tasvir, resmetme ve betimleme demektir. Yani bir varlığın ya da yerin çeşitli özelliklerini kelimeler yoluyla anlatarak zihinde bir resim oluşturmaktır. Buna sözcüklerle resim çizme de denebilir.

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinde bu anlatım şekline başvurmuştur. Malkoç, şiirlerinde hem yer hem de kişi tasviri yapmıştır. Daha çok kişi tasviri yapmıştır. Âşığın yaptığı kişi tasvirlerini ikiye ayırmak mümkündür. Birincisi çalışmamızda ayrıca bir başlık altında incelediğimiz, “Bazı Şahıslar” adlı kısımdaki, tanıdığı kişiler hakkında yaptığı tasvirler; ikincisi ise âşığa göre olması gereken ideal insan tipinin özellikleri belirttiği tasvirlerdir.

Âşık, “Uludağ’dan Mesaj Var”, “Bursa Günlerim” ve “Gezelim Görelim Anadolu’yu” adlı şiirlerinde, Uludağ’ın güzelliklerini, Bursa’nın tarihi yerlerini ve ülkemizin çeşitli şehirlerini tasvir etmiştir:

Örnek 1:

ULUDAĞ’DAN MESAJ VAR

Teleferik, telde gider

Selam önce, yelde gider

Alınan haz, yılda gider

Uludağ’a ulaşayım

*Çam kokulu, dağ başında
Yaz ortasında, kışın da
Sanki bir cennet düşünde
Sanat ile baş başayım*

*Bu ne güzelliştir böyle
Uludağ'ım dillen söyle
Bakıp da, görenden eyle
Tefekkür ile taşayım*

*Yapraklar daldadır, renk renk
Örtü yeşil, hayale denk
Baş döndürür, coşkun ahenk
Varıp ben de, kavuşayım*

*Kuşlar, hoş geldiniz diyor
Meltem yel, türkü söylüyor
Ağaçlar, selam veriyor
Geç kalmayayım, koşayım*

*Sular soğuk, kaynağında
Huzur, dostlar otağında
Her şey uyumlu, tavında
Durmuyayım, kaynaşayım*

*Güzellikte, yoktur eşin
Buyur seyret, hepsi peşin
Gelin, bu dağa yerleşin
Malkoç Ali'yim coşayım (8 Heceliler, 37. şiir)*

Örnek 2:

BURSA GÜNLERİM

Bursa'yı gezen görür

Osmanlı Mirasını

Sevgiye nakış ören

Unutur yarasını

...

Setbaşı'nın düzünü

Gördüm yâren yüzünü

Gönüller bir olunca

Kim dinler el sözünü

Emirsultan karşılar

Gelen konuklarını

Dile gelip söylese

Perişan hallarımı

Uludağ'ım dondurur

Yeşillik göz doldurur

Yanık yüreklilerin

Ateşini söndürür

Muradiye semtinde

Tarih yatıyor tarih

Görüp de ders alanlar

Olur kâmil ve Sâlih

Çok şey gördüm Bursa'da

Doymadan gideceğim

Ayrılmak çok zor ama

Sılama ereceğim

*Ulu Cami uludur
Yol sevenler yoludur
Malkoç Ali söylersin
Ömrünün sonu mudur? (7 Heceliler, 2. Şiir)*

Örnek 3:

GEZELİM GÖRELİM ANADOLU'YU

...

*Urfa'da gazel var, derin hoyrat var
İbrahim makamı, ruha hayrat var
Maddede manada, coşku gayret var
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Erzurum Çarşıda, bağı yanıklar
Tatyanlar okunur, Hakk'a tanıklar
Başköşeye oturtulur konuklar
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Sivas toprağından, seslenir ozan
Âşıklar, inceden dertleri yazan
Her dem bahardayız, uğramaz hazan
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Diyarbakır'da var, yanık güzel ses
Coşkulu davullar, nağmeli nefes
Haykıran sevgiye, dar gelir kafes
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Maraş'ta toprakta, şair bitiyor
 Mana yüklü mesaj bize yetiyor
 Meşhur dondurması, serinletiyor
 Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Trabzon, kemence horon deyince
 Şenlenir yaylalar, mani duyunca
 Üzülür mekânlar, görülmeyince
 Gezelim görelim Anadolu'yu*

*İzmir'de efeler destan yazıyor
 Egeli zeybeğim siper kazıyor
 Tarih canlanmış da bize kızıyor
 Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Bursa'da Osmanlı gelir hatıra
 Nasıl anlatayım, sığmaz satıra
 Derdimizi yükleyip de katıra
 Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Ülkemiz sallansa, koşar Ankara
 Medeniyet şehri, sanmayın kara
 Dağlar mı dayanır, hazır akara
 Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Çanakkale deyince, durup da düşün
 Yiğit şehitlerim, süslesin düşün
 Ne duruyorsunuz, yollara düşün
 Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Van'a gelin hele kaleyi görün
Erek' in başında uşkunu derin
Van Gölü, Şah bağı cennetten yerin
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Dünyaya duyuldu Hatay'ın sesi
Meşhurdur ülkede şu künefesi
Görülmeye değer uzun çarşısı
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*İstanbul, bir çağı açan şehirdir
Dünyaya, güzellik saçan şehirdir
Saymadığım yetmiş kalan şehirdir
Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)*

Âşık, en çok kişi tasviri yapmıştır. Bilhassa kendi arkadaşlarının çeşitli özelliklerini anlatan tasvirler yapmıştır. Bu tasvirler, dış görünüş üzerine değil, kişilerin bazı özellikleri ve iyi huyları üzerine kuruludur. Aşağıdaki örneklerde Şakir Umutkan, İdris Bahar ve Celal Ezilmez tasvir edilmiştir:

Örnek 1:

ŞAKİR BEY
*Leyleği havada görmüş de gezer
Her kıtaya ayakbastı Şakir Bey
Gemileri batsa, karadan yüzer
Göbeğini kendi kesti Şakir Bey*

*Gerek yok bir hafta önce plana
Topla valizini, var gel sılana
Haksa dava, kapı kapı dilene
Zoru vestiyere, astı Şakir Bey*

*Turistik seyahat değil amacı
Asfalt sizin olsun, sever yamacı
Uzaktan gözleme, her şey umacı
Kaynağını buldu, sustu Şakir Bey*

*Kara günde kar yağsa koşar gelir
Pabuç kayıp olsa da aşar gelir
Yedi kat kuyuyu, deşer de gelir
Gönüllere girdi, taştı Şakir Bey*

*Enerjisi hamurundan mayadan
Vitrinde görülmez, özü hayâdan
Yenilseydi, ekmek yapar kayadan
Şükürde kırılmaz, testi Şakir Bey (11 Heceliler, 164. şiir)*

...

Örnek 2:

İDRİS BEY'E

*Yirmi yıldır dizer, kitap ve dergi
İdris klavyeye âşıktır âşık
Üretime katkı, sanata sergi
İdris klavyeye âşıktır âşık*

...

*Bisikletle başladı yolculuğu
Motor ile aldı, rahat soluğu
Taksi ile terk etti yoksulluğu
İdris'im levveye âşıktır âşık*

*Herkes ile uyumu çok rahattır
Nefsi; yokuşlara sürdüğü attır
Yaralı kuşlara, çifte kanattır
İdris mahalleye, âşıktır âşık*

*Katma değerdir o, eşsiz vatana
Gül yetiştiriyor, hep taş atana
Elbet sözü vardır "ayrık" satana
İdris hak gayeye, âşıktır âşık*

*Samsun'dan Kavak'tan, almış mayasın
Gündüz arı gibi, gece rüyasın
Muhabbetsin, örnek insan, hayâsın
İdris'im rahleye, âşıktır âşık (11 Heceliler, 94. şiir)*

Örnek 3:

SARI CEKETLİ CELAL

İhtişamı göz alır

Kıskanır görse hilal

Dostlar bakar haz alır

Sarı Ceketli Celal

Hizmette en öndedir

Kalbi doğru yöndedir

En neşeli gündedir

Sarı Ceketli Celal

*Sevdiği renk sarıdır
 Acep kimin yarıdır
 Ne kızar ne darıtır
 Sarı Ceketli Celal (7 Heceliler, 11.şiiir)*

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, bir insanın nasıl olması gerektiğine dair tasvirler yapmıştır. Yani, hayalindeki ideal insan profilini çizmiştir.

Örnek 1:

CEMİYET İNSANI

*Enerji sinerji, empati dolu
 Cemiyet insanı; açısı geniş
 Asrın çilesinin, bükülmez kolu
 Cemiyet insanı, git durma tanış*

*Güvenden helezon, piramit haktan
 En zor tepelere, ulaşmış çoktan
 Biz giderken o dönüyor ufuktan
 Cemiyet insanı; dumansız yanış*

*“Acaba” ve “ama” ya kapı açmaz
 Yangında bir kişi kalsa da kaçmaz
 Sorumluluk varken, bir yere uçmaz
 Cemiyet insanı, güvenle danış*

*Zengin-fakir genç-ihthiyar demeden
Sevgiyle kucaklar, “of” söylemeden
Sofraya oturur, kalkar yemeden
Cemiyet insanı; huzurlu sunuş*

*Çağın gerçeğini, hazmetmiş özde
Hakk’a ikrar vermiş, turası yüzde
Yaslar tutar bir kuş donsa ayazda
Cemiyet insanı; vefayla anış*

*Her köşe başında, hendek var düşmez
Gizli mayınlar var, sınırı aşmaz
İssız mekânlarda, yalnız dolaşmaz
Cemiyet insanı; coşkulu finiş (11 Heceliler, 35. şiir)*

Örnek 2:

ÇÖZÜM İNSANI

*Kandan ve irinden deryadan geçer
Benlik merkezinde hayalden geçer
Karalar içinden beyazı seçer
Bak gör İşte budur hizmet insanı*

*Varını verir de ardına bakmaz
Pire için asla yorganı yakmaz
Pireyi de deve hiç mi hiç yapmaz
Bil gör işte budur gönül insanı (11 Heceliler, 42. şiir)*

...

Örnek 3:

İDEAL PORTRE

...

Sevgisi içten gönülden

İlhamını alır gülden

Yârini kıskanır yelden

Falana tenezzül etmez

Kendi gücüyle doldurur

Düşeni yerden kaldırır

Mertçe düşmana saldırır

Yılana tenezzül etmez

Boş durmaz hep kaynar durur

Aşk ile aşın yoğurur

Nasibini bulur korur

Gelene tenezzül etmez

Dengedir cihana çağa

Tohum eker çöle dağa

Sular yürüdü yaprağa

Solana tenezzül etmez

Her şeye sıfırdan başlar

Önce hayal edip düşler

Üçü çalışır da beşler

Olana tenezzül etmez (8 Heceliler, 25. şiir)

3.2.3. Açıklayarak Anlatım

Bir konuyu anlatmak, açıklığa kavuşturmak, öğretmek ve bilgi vermek için kullanılan anlatım şekline açıklayarak anlatım denir. Âşık Ali Rıza Malkoç bu anlatım şeklini şiirlerinde çokça kullanmıştır:

Örnek 1:

COŞŞUN GÖNÜLLER

Nefsini yermek

Haddini bilmek

Özrünü görmek

Güzel emektir

Kulum demektir

Yerinde gülmek

Uğrunda ölmek

Dağları delmek

Güzel erektir

Sanki melektir

İpe un sermek

Ortamı germek

Dostları sürmek

Boşa emektir

İnsan yemektir

Gereksiz hiddet

Öfkeyi reddet

Nefreti terk et

Gayri sürekdir

Kirli kürekdir

Coşsun gönüller

Açılsın güller

Ötsün bülbüller

Koşan yürekdir

Susan sirettir

Malkoç Ali'ye

Sözler diriye

Kalma geriye

Özü senettir

Uymak gerektir (5 Heceliler, 1. şiir)

Örnek 2:

ANADOLU ÂŞIKLARI

Sesimiz ulaşmayınca

Söz engeli aşmayınca

Benlikle savaşmayınca

Halimize tercümandır

Anadolu Âşıkları

*Dilinde kelâmı güzel
Yolunda selâmı güzel
Asırlarca nâmı güzel*

*Hak Sözü ile dermandır
Anadolu Âşıkları*

*Duruşu diktir ezeli
Kalbiyle tartar güzeli
Her anı gülle bezeli*

*Gönülden taşan harmandır
Anadolu Âşıkları*

*Bazen taş örer kaleye
Sözü bayraktır kuleye
İnsaf doldurur seleye*

*Haddi aşana fermandır
Anadolu Âşıkları*

*Sözü süzülür hâlinden
Hakkı düşürmez dilinden
“Zor” çeviremez yolundan*

*Kalpten beyine virmandır
Anadolu Âşıkları*

*Tek dayanağı Hüdâ'dır
O'nun yolunda gedadır
Yorulmayan bir sedâdır*

*Malkoç Ali'ye kervandır
Anadolu Âşıkları (8 Heceliler, 3. şiir)*

Örnek 3:

MİLLETVEKİLİM

*Vekil olduğunu, unutmamalı
Her zaman azile, hazır olmalı
Aşk, sevgi, heyecan, ile dolmalı
İşte budur benim milletvekilim*

*Millet ne yiyorsa, onu yemeli
Onun derdi ile, hep dertlenmeli
Çok az maaş ile, yetinilmeli
İşte budur benim milletvekilim*

*Odun yoksa, önce o üşümeli
Vekâlet alınan, düşünülmeli
Tüm gayesi, dert için eşinmeli
İşte budur benim milletvekilim*

*Yanlış yapmış ise, dokunulmalı
Fermanı yüzüne, okunulmalı
Haktan ve hukuktan, sakınılmalı
İşte budur benim milletvekilim (11 Heceliler, 132. şiir)*

...

3.2.4. Öğüt ve Hitap Yoluyla Anlatım

Âşıklar, dini ve toplumsal konularda öğüt verme, uyarma gerektiğinde bu anlatma yolunu seçerler(Artun,2001:119). Âşık Ali Rıza Malkoç da şiirlerinde bu anlatım şeklini sıkça kullanmıştır.

Malkoç, oğluna hitap ederek ona vasiyette bulunmuş, öğüt vermiştir:

VAZİYETTEN VASİYETE

*Tanıyasın Yaradan'ı her daim
Üzerine farzdır, boşlama oğul
Halk içinde hizmetkâr ol canlara
Tek kişilik hayat düşleme oğul*

*Kanmayasın, şu dünyanın süsüne
Cazip görüntüsü, gümbürtüsüne
Mevlâ'm güç versin de haktan sesine
Dik duruşu asla esleme oğul*

*Dilin sivri olsa, sakın batmasın
Gönlün hüznün dolsa, sakın yatmasın
Haramı helale asla katmasın
Vücutta habıs ur besleme oğul*

*Arı oğul verir, kendi cinsinden
İnsan tüter, haberi yok isinden
Sen örnek ol, iz sürülsün peşinden
Sağlam dala koruk aşlama oğul*

*Kimi pulda yüzer, kimisi çulsuz
Azgın yoldan çıkmış, garibim yolsuz
Erenler deryayı geçiyor salsız
Hakiri, sakın ha, fişleme oğul*

*Cemiyet insanı, hizmette önde
Toptan tamirat var, boş durma sen de
Yiğit belli olur, en kara günde
Sür atını coşsun, çüşleme oğul*

*Uyurken bir gözün açıkta olsun
Dikkatin, akıldan kaçıkta olsun
Merhametin, sevgin, kucakta olsun
Şefkat sarayını, paslama oğul*

*Aldatanlar, aldanmıştır bilesin
Kurtuluş bekleyen, hayır dilesin
Yüce hakikate, sen silsilesin
Kirli duvarlara, toslama oğul*

*Bu topraklar, takas edildi canla
Yüz binler yürüdü, Ukba'ya şanla
İnsanlık nişanlı, nefsi aşanla
Fikrini yabana yaslama oğul*

*Vefa denen duygu, olmalı diri
Unutmayan kalpler, saklamaz kiri
Ruh yoksa birlikte, besbelli sürü
Faydasız binayı süsleme oğul*

*İnsaf elden uçtu, dipsiz kuyuda
Olsun rağbet, yıkıp-döken ayıda
Güller açmış bize, karşı kıyıda
Kömürü elmasla eşleme oğul*

*Her sâlâ duydukça, benim sanırım
Sesteki mânâyı, iyi tanırım
Kötü mirasımla, çok utanırım
Üç olan hatamı, beşleme oğul (11 Heceliler, 193. şiir)*

Âşık, dünyevi ve uhrevi halleri “beyim” diye hitap ettiği birisine şikâyet eder. Bu şikâyetlerini “İlgilisine Mektup” adıyla üç şiir halinde yazmıştır. Bu şiirlerde hitap yoluyla anlatımı kullanmıştır:

İLGİLİSİNE MEKTUP-1

*Selâmun Aleyküm, gelir mi sesim?
Asırlardır, yüzler “gülmüyor” beyim
Dert – derman karışmış, hepsi merasim
Dost görünen bile, “bilmiyor” beyim*

*Telgraf çekmiştim, geldi geriye
Güneşsiz buzdağı, nasıl eriyе?
Yanıldık! Tilkiyi kattık sürüye
Neden, hak yerini “bulmuyor” beyim?*

*Etrafı dolamış, ateş çemberi
Herkese sunarız, miski amberi
Selâm göndermiştim, çevirdi geri
Rüşvet değil diye, “almıyor” beyim*

Günübirlik hesap ile ilerler
 Haşerata, mesken olmuş kilerler
 Yol yordam bilmeze, bilmem ne derler?
 Bu nağmeler, bizden “çalmıyor” beyim

Tavan yaptı, “etiksiz” ahlâkımız
 Leylekleri, geçti bak lak lakımız
 Suç dosyamız, süs yerine takımız
 Yüzsüzler saçını, “yolmuyor” beyim

Kucağımda buldum, ben yükü gâmi
 Mum ile ararız, biz diğerkâmi
 Kalbura çevirdik, işte ahkâmı
 Adalet yazıyla “gelmiyor” beyim

Pazara çıkardık, aşkı sevgiyi
 Doladık dillere, türlü sövgüyü
 Muhabbeti sorma, dipsiz bir kuyu
 Artık Ferhat dağı “delmiyor” beyim

Boş yerinden baktım, bardağın bugün
 Bana matem günü, yâd ele düğün
 Gönülden hasadım, eksi topyekün
 Sadece susuz gül “solmuyor” beyim
 Sesime kulak ver “olmuyor” beyim (11 Heceliler, 99. şiir)

İLGİLİSİNE MEKTUP-2

Sakın isyan gibi algılanmasın
Topraklar suyunu “tutmuyor” beyim
Öküzün yemine bile yetmedi
Bu yıl ürün para “etmiyor” beyim

Küresel ısınma, küresel bela
Nerede açık var, tespit evvela
Gelişmiş tarımda, okunur salâ
Arazi bol, ürün “bitmiyor” beyim

Hadi maldan geçtik, üründen daldan
Zamanı yaşamaz, bilmeyen haldan
Tepside sunulan, bomboş hayalden
Basiret sahibi, “tatmıyor” beyim

Gidemediğin yer, değildir senin
Ulaşımında, ağzını aç kesenin
Havadan, denizden, raydan küsenin
İşleri yolunda “gitmiyor” beyim

Balın varsa, sineğin de çok olur
Faydasız laf, geri dönen ok olur
Gurur ile yol alanlar yok olur
İbretli söz derse “yetmiyor” beyim

Gitmek ile, varmak arasında fark
Nasibin var ise, düzgün döner çark
Kaybedecek ideali yoktan kork
Hedefsiz, kuş bile “ötmüyor” beyim

*Suyumuz azaldı, aha bitecek
 Üç kova su kalmış, kime yetecek
 Gazla dönen türbin, iflas edecek
 Kimse hayırına “satmıyor” beyim*

*Sağlıkta kalite, artsın daha da
 Eğitim, güvenlik, birçok sahada
 Nükleerde, geç kalınması hata
 Bölgemizde barış “tutmüyor” beyim*

*Tembellik, tenperlik, tutunmaz bizde
 İbret vardır, bıraktığımız izde
 Ne kıştayız, ne baharda, ne güzde
 Mevsimler başlıyor, “bitmiyor” beyim (11 Heceliler, 100. şiir)*

İLGİLİSİNE MEKTUP-3

*Vicdanlar yıpranmış, akıl yaralı
 Gönlümde reçete “buruştu” beyim
 Bencilce bakışa, kafa yoralı
 Kaç asır tarihe “karıştı” beyim*

*Koca dünya, koca yalanmış meğer
 Merkebin sırtında, gümüşten eğer
 İnsana yakışan, insanca değer
 Aynı safta canlar “vuruştı” beyim*

*Süs bitkisi gibi dostu neyleyim
 Sen meyve ol, ben altında seleyim
 Hikmet kapısında, sâdık köleyim
 Sap ile samanlar, “yarıştı” beyim*

*Güneşte kuruttum hayallerimi
Çok aradım, mevsimlerde yerimi
İnsan nedir, iradesiz sürü mü?
Kim gerçek murada “erişti” beyim?*

*Şafak söktü, kara göründü derken
Özlemlerim, liman liman gezerken
Rıhtımda bekledim, kaç sabah erken
Elimde mendilim “kırıştı” beyim*

*Zincirini kırdı, tutsak beyinler!
Artık umut dolu nağmeler inler
Yetti gari, ayrılığı kim dinler?
Kalp ile kafalar “barıştı” beyim (11 Heceliler, 98. şiir)*

3.2.5. Soru Yoluyla Anlatım

Soru sorarak yapılan bir anlatım şeklidir. Bu anlatımda âşık, sorduğu soruların cevabını bilir ama anlatımı daha güçlü kılmak için sorular sorar. Bu anlatım şekli hem tacahül-i arif hem de istifham sanatlarını ortaya çıkarır.

Örnek 1:

...

*Malkoç Ali bu dert, sana mı kaldı?
Mangal ehli nerde, sona mı kaldı?
Hukuku savunmak Van’a mı kaldı?
Ah adalet nerde isen çık ta gel (11 Heceliler, 3. şiir)*

Örnek 2:

...

Taşla harç karmadan, duvar olur mu?

Çobandan akıllı, davar olur mu?

Vazifesiz bir zerre var olur mu?

Kâinat nizamı, “alâ”yı anlar (11 Heceliler, 8. şiir)

...

Örnek 3:

...

Sen söyle susayım, reva mıdır ki?

Sunduğunuz her şey, deva mıdır ki?

Kutlu yolda koşmak, heva mıdır ki?

Farzdan sakındıysa, ben ne yapayım? (11 Heceliler, 19. şiir)

...

Örnek 4:

...

Memleketim, üstünüze tapu mu?

Millet şamarlanan, stres topu mu?

Yıkılır korktuğun, harçsız yapı mı?

Dahasını yazmak, bize ar gelir (11 Heceliler, 31. şiir)

...

3.2.6.Mükâleme Yoluyla Anlatım

Karşılıklı konuşma şeklinde yapılan anlatım şeklidir. En çok, “Dedim, dedi” şeklinde yazılan şiirler ile atışmalarda kullanılır. Malkoç, bu anlatım şeklini atışmalarında kullanmamıştır. Yalnızca bir şiirinde bu anlatım şeklini kullanmıştır:

SORU – CEVAP

*Dedim yılan nedir, dedi dayımdır
Dedim kaç tanedir, dedi ki çok çok
Dedim çamur nedir, dedi huyumdur
Dedim değişmez mi, dedi ki yok yok*

*Dedim yalan nedir, dedi sözümdür
Dedim talan nedir, dedi özümdür
Dedim utanmayan, dedi yüzümdür
Dedim kaç katlıdır, dedi ki çok çok*

*Dedim şirret nedir, dedi soyumdur
Dedim şeytan nedir, dedi yayımdır
Dedim mal beyanı, dedi payımdır
Dedim dolmaz mı kap, dedi ki yok yok (11 Heceliler, 161. şiir)*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL VE TÜR BAKIMINDAN İNCELENMESİ

4.1. ÂŞIK EDEBİYATI NAZIM BİÇİMLERİ

4.1.1. Koşma

Koşma halk edebiyatı nazım şekilleri arasında en yaygın olanıdır. Hece ölçüsünün 6+5 ya da 4+4+3 kalıbıyla söylenir. Bu kalıpların karışık olarak kullanıldığı koşmalar da vardır. Dört dizeli kıtalardan oluşur. Dörtlük sayısı en az üçtür. Dörtlük sayısı genellikle 3 ile 5 arasında değişir. Dörtlük sayısı beşten fazla koşmalar da vardır. Kafiye düzeni birinci dörtlüğün dışında bütün dörtlüklerde aynıdır. Kafiye düzeni genellikle şöyledir:

a b a b – c c c b – d d d b ...

İlk dörtlüğünün kafiye düzeni “a b c b ” ya da “a a a b” şeklinde de olabilir. 4+3 ve 4+4 kalıplarla yazılmış koşmalar da vardır. Bunların koşma olarak gösterilmeleri ezgilerinden dolayıdır. (Dilçin, 2000:305-306)

Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirlerinin sadece kafiye düzenleri göz önüne alındığında, b a b a – c c c a – d d d a ... kafiye düzenine uygun, 7 heceli 7 tane şiiri, 8 heceli 25 tane şiiri; a a a b – c c c b – ç ç ç b... düzenine uygun 7 heceli 1 tane şiiri, 8 heceli 8 tane şiiri vardır. Malkoç'un 11 heceli şiirlerine bakılınca, b a b a – c c c a – d d d a... kafiye düzenine uyan 122 tane şiiri, a a a b – c c c b – ç ç ç b... kafiye düzenine uygun 51 tane şiiri ve a b c b – d d d b – e e e b... düzenine uygun 10 tane şiiri vardır. Yani koşma kafiye düzenine uyan 224 tane şiiri vardır.

Koşmalarda dörtlük sayısı en az üçtür. Genellikle 3 ile 5 arasında değişir. Dörtlük sayısı beşten artık koşmalara da rastlanır.(Dilçin, 2000:306)

Malkoç'un koşma şeklinde yazdığı 224 şiirinin yarısından fazlası dörtlük sayısı beşten fazladır.

Koşmalar genellikle aşk duygularını ve tabiat güzelliklerini anlatan lirik şiirlerdir. Ayrıca sosyal konuları işleyen koşmalar da vardır. (Güzel-Torun, 2005:355) Malkoç'un koşmalarında aşk konusunu çok az işlemiştir. Beşeri aşk şiirlerinde çok az yer tutar. Koşmalarında en fazla toplumsal konuları işlemiştir. Her türlü konuya şiirlerinde rastlamak mümkündür. Âşık, bu yönüyle de farklılık gösterir. Beklide bu yönüyle farklı olması, geleneğin içinde yetişmemiş olmasından kaynaklanır. Çünkü yaşadığı yer olan Bursa'da âşıklık geleneği canlılık arz etmez. Usta-çırak ilişkisi içinden yetişmemesi de bunun bir diğer nedenidir.

Örnek 1:

MANZARALAR

Temel haklar bile, gaspa uğramış

Kafa karıştırır, söz kargaşası

Sinesini açan, neyi doğramış

Gündemi oyalar, hain maşası

Yönetim - paylaşım, tek yanlı işler

Yıllardır kırıyor, yandaş yasası

Umut ile yaşar, sevgiyi düşler

Kimin umurunda, halkın tasası

Arka planında, ne var bilinmez

Göstermelik ilgi, dostun busesi

Söylenenler uçar, yazı silinmez

Bilet kesmiş bize, gafil gişesi

*Üçü kabul etmez, beşi düşlemiş
Havanda su döver, fikir masası
Ön yargılar hücrelere işlemiş
Bu kiri paklamaz, hamam kesesi*

*Önce halkalarda, olsa kardeşlik
Hayali zorlar mı, huzur köşesi
Adalet yayılsa, günlük güneşlik
Hesabını verir, vurgun kasası (11 Heceliler, 128. şiir)*

Örnek 2:

*HAYAL ET, HÂLE DÖNSÜN
Bir rüya mı desem, yoksa hayal mi?
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin
Desen desen çiçek açmış bahçede
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin*

*Dikeni saklamış, gülün dalları
Bir başka sarıyor, dostun kolları
Neye alamettir, mevsim halleri?
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin*

*Soframızdan, bülbül de yer karga da
Sınırı aşmayan, kalmaz arkada
Zulüm bizden titrer, zalim korkuda
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin*

*Bağlamışlar taşlarını ocağın
Yörünge, dengesi iç içe çağın
Merhamet kuşandı köşe bucağın
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin*

*Beklentide sıfır, görevde hamal
Anlayış dorukta, her fert pür kemal
Diller hakta bülbül, kem sözlere lâl
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin*

*Gönlün mimarisi, hayalle başlar
Kumu niyetimiz, harcı gardaşlar
Gerçeğe yön tutmuş, hülyalar düşler
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin (11 Heceliler, 84. şiir)*

Örnek 3:

*SÖZÜM VAR SEVDADAN YANA
“Seviyorum” desem ne dersin bana
Bu kelime bin bir deryaya akar
Nokta koyulmuyor, sevdadan yana
Heceler tutuşup, mısrayı yakar*

*Niyet şekil verir, yoğrulur hamur
Ziynet olur bize, bu yolda çamur
Kaç asıra döner, kısacık ömür
Gönülden gönüle, koridor çıkar*

*Yürekler hoplatır, kaynatır sevgi
Kanatlanmış sevda, bekler mi övgü
Karabulut çökse, yıldırılmaz şevki
Duysa nâhoş sözler, kulağı tıkar*

*Bir resime sığmaz, sayı toplamaz
Sarar tüm bedeni, hiç yer kaplamaz
Hüsnü kabul görmez ise hoplamaz
Yağmur yağmasa da, şimşekler çakar*

*Bedeni dik tutan, sevdadır sevda
Demir şekil alır, kızgınca tavda
Şahlanmaz yüreği, göğsünden kov da
Kendine faydasız, ne yollar tıkar (11 Heceliler, 163. şiir)*

Âşığın bazı koşmalarında lirik özellikler yer almaktadır:

...

*Sıra sıra dizilmişler komutla
Eteğinde, konuklarınız umutla
Bu gülistan bağı, gel sen de kutla
Rengârenk çiçekler, koklayan dağlar (11 Heceliler, 44. şiir)*

...

...

*Bahçıvan misali, çiçektir dünyam
Sen kime vurgunsun, ben güle güle
Kavuşmaktan yana, hayalim rüyam
Ayrılık hüznü, dön güle güle (11 Heceliler, 71. şiir)*

...

...

Dalda titreyen kuş, anasın bekler

Giymiş gelinliği, kınasın bekler

Açmış tüm gönlünü, sinenin bekler

Ben de bir insanım, nasıl bayarım? (11 Heceliler, 34. şiir)

...

Kırlarda gezinen, arı bal yapar

Çiçeklerle dosttur, hepsinden öper

Kuru yapraklara, konmaz ve teper

Koklanılan gülden, ikram edilir (11 Heceliler, 96. şiir)

...

4.1.1.1.Güzelleme

Âşık edebiyatında koşmanın güzeli, güzelliği öven türüne verilen addır. Bir kişiyi, bir güzeli, bir atı, bir yeri, herhangi bir doğa parçasını övmek amacıyla söylenen koşmalardır. Aşk ve güzellik üzerine yazılan şiirlerdir. (Artun, 2001: 99) Ancak, duyulan iç yükümünden arkadaşlıktan ötürü insanlara yapılan her türlü övgü, kısacası, duygusal bir hava taşıyan her türlü şiirsel yaratı, bu ulama girer. (Boratav, 1989:344)

Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde aşk konusunu çok az işlemiştir. Bu nedenle güzellemeleri doğa, ülke ve kişi güzellemelerinden oluşur.

...

Maraş'ta toprakta, şair bitiyor

Mana yüklü mesaj bize yetiyor

Meşhur dondurması, serinletiyor

Gezelim görelim Anadolu'yu

...

Bursa'da Osmanlı gelir hatıra

Nasıl anlatayım, sığmaz satıra

*Derdimizi yükleyip de katıra
Gezelim görelim Anadolu'yu*

...

*İstanbul, bir çağı açan şehirdir
Dünyaya, güzellik saçan şehirdir
Saymadığım yetmiş kalan şehirdir
Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)*

...

*Çam kokulu, dağ başında
Yaz ortasında, kışın da
Sanki bir cennet düşünde
Sanat ile baş başayım*

*Bu ne güzelliştir böyle
Uludağ'ım dillen söyle
Bakıp da, görenden eyle
Tefekkür ile taşayım*

*Yapraklar daldadır, renk renk
Örtü yeşil, hayale denk
Baş döndürür, coşkun ahenk
Varıp ben de, kavuşayım*

*Kuşlar, hoş geldiniz diyor
Meltem yel, türkü söylüyor
Ağaçlar, selam veriyor
Geç kalmayayım, koşayım*

*Sular soğuk, kaynağında
Huzur, dostlar otağında
Her şey uyumlu, tavında
Durmayayım, kaynaşayım*

*Güzellikte, yoktur eşin
Buyur seyret, hepsi peşin
Gelin, bu dağa yerleşin
Malkoç Ali'yim coşayım (8 Heceliler, 17. şiir)*

...

*Bir cenaze olsa, koşar yorulmaz
Dernek düğün oyun, onsuz kurulmaz
Hayırda yarışa, hikmet sorulmaz
Ezelden çağrılı, Necati Abim*

...

*Necat bulmuş özden, mayası haktan
Türkü söyler bize, taşır uzaktan
Gönüller fetheder, onay yürekten
Gülistan bağırlı, Necati Abim (11 Heceliler, 136. şiir)*

...

4.1.1.2.Yiğitleme (koçaklama)

Âşık edebiyatında koşmanın kahramanlık, yiğitlik ve savaş konusunda söylenen türüdür. Yiğitlemelerde yiğitlik övülür, savaşlarda gösterilen kahramanlıklar dile getirilir. (Artun, 2001: 99) Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirlerinde koçaklama neredeyse yoktur. Sadece "Gezelim Görelim Anadolu'yu" adlı şiirinde bir örnek vardır.

...

İzmir’de efeler destan yazıyor

Egeli zeybeğim siper kazıyor

Tarih canlanmış da bize kızıyor

Gezelim görelim Anadolu’yu (11 Heceliler, 66. şiir)

...

4.1.1.3. Taşlama

Âşık edebiyatında toplumdaki haksızlıkların, yolsuzlukların, geriliklerin ve ekonomik sorunların mizahî bir dille sergilendiği koşmalardır. Taşlamalar, alay eden ve kötüleyen şiirlerdir. Taşlama konuları çok geniştir. (Artun, 2001: 99-100)

Âşık Ali Rıza Malkoç’un en çok taşlama türünde şiir yazmıştır. Çok taşlama yazdığını “Güncel Gözlemler 2” adlı şiirinde dile getirir. Hak edenin taşlanmasını normal görür:

...

Temellere dökmeye, taş bulamaz mütahit

Dilimiz taş ocağı, kâinat buna şahit (14 Heceliler, 8. şiir)

...

...

Hak etmeyeni de kimse taşlamaz (11 Heceliler, 33. şiir)

...

Âşık, taşlamaya çok önem vermektedir. Bu konuda kendisine bir ölçü bile belirlemiş ve “Taşlamada ve Hicivde Ölçümüz” adlı şiirinde bunu dile getirmiştir:

Bizim taşımızla, kimse yaslanmaz

Yaralara derman, şifadır şifa

Taştan anlamayan, gaftan uslanmaz

Her bir hareketi, cefadır cefa

*Eleştiri, edep ile olursa
 Uyarılar, hüsnü kabul bulursa
 Ölçü, tartı tam yerinde kalırsa
 Hatalardan dönmek, vefadır vefa*

*Günahı söylenmez, fazilet sanır
 Gündeme getiren, mahcup utanır
 Su bulandıranı, kim görse tanır
 Gönülde yer eden, sefadır sefa*

*Taşlamamız, hediye aslında
 Aslı flu, şimdi rağbet faslında
 Temkinli yaklaşım, çağın neslinde
 Ders alacak olan, kafadır kafa*

*Taşlayanları da, bir gün taşlarlar
 Kuruyan ağaca, gençlik aşlarlar
 Malkoç Ali, devrin biter kışlarlar
 Zaman geçer, sözün rafadır rafa (11 Heceliler, 176. şiir)*

Âşık, en çok, düzeni ve sosyal bozuklukları taşlamalarına konu etmiştir:

...

*Gerçek gündem gizli, örtüp durursun
 Halktan çok uzakta, sürtüp durursun
 Hakkımı hukuktan, kertip durursun
 Gidişe dur deyip, çatan olmalı (11 Heceliler, 108. şiir)*

...

...

*Yersin, kursağında hiç yer kalmadı
Dünyayı yuttun da gözün doymadı
Sadece bir sağır sultan duymadı
Milleti kör, âlem dilsiz mi sandın? (11 Heceliler, 76. şiir)*

...

...

*Yazıdan anlamaz, sözden anlamaz
Kırk çeşit dil kullan, duyar tınlamaz
Yol ver geçeyim de, yatar yanlamaz
“Çüş” denen kelime, iltifat olur (11 Heceliler, 101. şiir)*

...

...

*Üçe alırsın, ve beşe satarsın
Ağır gelsin diye, su da katarsın
Aldığın borcun, üstüne yatarsın
Topluma bir katma değer var mı? (11 Heceliler, 119. şiir)*

...

...

*Ne papaza uyduk, ne de imama
Özümüz karıştı, toza dumana
Buğday çürük, gönül verdik samana
Çareyi girecek, kovukta bulduk (11 Heceliler, 167. şiir)*

...

4.1.1.4. Ağıt

Âşık edebiyatında, bir törene bağlı olsun olmasın acıklı bir olayı konu alan koşmalardır. (Artun, 2001: 99) Ağıt yakılmasına yol açan en önemli olay, ölümdür; özellikle toplumsal anlam taşıyan ürkünç bir olayın ardından gelen ölümler... Ancak, seferberlik, deprem gibi, ortaklaşa duyulan birtakım

acılar, üzücü başka olaylar da, ağıt adı yakıştırılan şiirler düzülmesine yol açmıştır. (Boratav, 1989:344) Âşık Ali Rıza Malkoç hiç ağıt söylememiştir.

4.1. 2. Semai

Âşık edebiyatında 8'li hece ölçüsü ile koşma biçiminde düzenlenip özel bir ezgi ile söylenen şiirlerdir. Semavilerde daha çok sevgi, doğa, güzellik gibi koşmada işlenen konular kullanılır. Güzellemelere göre daha kıvrak ve canlı bir üslûbu vardır. (Artun, 2001: 100) Malkoç birçok semai yazmıştır.

...

Can ile buluşan gönül

Kıtaları aşan gönül

Huzura ulaşan gönül

Sahte bir saraya girmez (8 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Obamızda, her çiçek var

Gül kokusu, nadan kovar

Muhabbetin, yaram savar

Has bahçenin, bülbülüüz (8 Heceliler, 5. şiir)

...

...

Yağmur damlıyor toprağa

Sular can verir yaprağa

Meyvelerse hasret dağa

Sürgün çıkmış kurasında (8 Heceliler, 30. şiir)

...

4.1. 3. Varsağı

Hece ölçüsünün genellikle 8'li kalıbıyla yazılan yiğitçe, mertçe bir üslûpla söylenen koşmalardır. Talihten şikâyet, tabiata meydan okuma, yiğitçe deyişler varsağların başlıca konularıdır. (Artun, 2001: 100) Ali Rıza Malkoç'un üslubu yumuşaktır. Hatta çok kötü sosyal yönlerimizi şiirlerinde işlerken bile kara mizah yolunu seçerek yumuşak bir hal almıştır. Bu nedenle Malkoç'un çok fazla varsağı söylediği söylenemez.

...

İlelebet sürmez zulüm

Biter bir gün, biter bir gün

Ateşim değilse külüm,

Yeter bir gün, yeter bir gün (8 Heceliler, 14. şiir)

...

...

Vur nefsine eğerini

Kalpten uzak düş istemem

Yaşarken bil değerini

Gözde sahte yaş istemem (8 Heceliler, 26. şiir)

...

...

Kahr zulüm, horon teper

Millet bunun neresinde?

Bir gün gelir zincir kopar

Şu kâinat küresinde (8 Heceliler, 30. şiir)

...

4.2. ANONİM HALK EDEBİYATI ÜRÜNLERİ

4.2.1. Türkü

Türkü, halk şiirinin en eski türlerindendir. Türküler ferdi ve sosyal olaylarla ilgilidir. Konuları bakımından her türlü konu türkünün çıkış sebebini etkileyebilir. Toplumun olaylar karşısındaki tepkisi türkülere yansır. Öteki halk şiiri türlerinin ferdî niteliğine karşılık, türkülerde sosyal yan ağır basar. Halkın sevgisi, nefreti, acısı, tutkusu, her şeyi türkülerde yankısını bulur. Deprem, ölüm, kıtlık, kahramanlık, sevgi, ayrılık gibi sebepler türkünün çıkışını etkiler. Türküler hece ölçüsünün her kalıbıyla söylenebilir. (Güzel-Torun, 2005:366, 367)

Âşık Ali Rıza Malkoç toplumu etkileyen ve toplumun hissiyatını yansıtan birçok olayı içselleştirerek bunları türkülere dökmüştür. Malkoç'un türkülerinin bir kısmı bestelenmiştir.

Ha gayret can dostlar, sesler yükselsin

Korodaki meşke, vurgunum bugün

Her hücreme buruk nağme yüklensin

Yüküm olmayınca, yorgunum bugün (11 Heceliler, 134. şiir)

...

...

Hayaller dalgalı, görünen serap

Gölge sefa sürer, asıllar harap

Sevgi bahçesinde, değilsen turab

Kendin değişmezsen, dünya değişmez (11 Heceliler, 120. şiir)

...

*Şu garip dünyaya ayak basalı
 Dikenli dikenli, “ikramlar” gördüm
 Kimisi kanunsuz, kimi yasalı
 Çaresi düğümlü, ne “gamlar” gördüm (11 Heceliler, 139. şiir)
 ...*

*Adı konulmayan, sırlı sevda bu
 Gözümü kapayıp, gördüğüm sensin
 İçten yangınlara, kâr eylemez su
 Görünmez yarama, sürdüğüm sensin*

*İlmek ilmek nakış, ördüğüm sensin
 Gülistanda bağda, derdiğim sensin (11 Heceliler, 30. şiir)
 ...*

4.3. DİNÎ-TASAVVUFÎ TÜRK EDEBİYATI NAZIM BİÇİMLERİ

4.3.1. İlahi

Allah'ı övmek, ona yalvarmak için yazılan şiirlere denir. Özel bir ezgiyle okunurlar(Dilçin,2000:343). Ali Rıza Malkoç ilahi tarzında şiirler yazmıştır.

*Elimiz boş olsa, gün gelir dolar
 Gülümüz yeşerir, bazen de solar
 Gönlümüz aldanır, hayale dalar
 Kalbimizi boş bırakma Allah'ım*

*Ne tarafa baksak yas günü gibi
Baharı unuttuk, kış günü gibi
Güneş aldatıcı, düş günü gibi
Gözümüzü yaş bırakma Allah'ım*

*Aciz kulun, günahıyla kapında
Bilmez kendi, ne vardır ki kabında
Affetmekse, senin yüce Şanında
Gönlümüzü taş bırakma Allah'ım*

*Kesretten de geçtik, vahdete geldik
Zahmetten usandık, rahmete geldik
Elimizi açtık, halvete geldik
Akılsız bir baş bırakma Allah'ım (11 Heceliler, 89. şiir)*

...

*Dünya sanat ile, sunulmuş bize,
Mevlâ'm gözler vermiş, gör diye diye,
Akıl fikir niçin, konulmuş öze
Mal mülk kime varır, sor diye diye. (11 Heceliler, 88. şiir)*

...

*"Var!" denildi, ayak sürdük toprağa
Hakk'ın divanına durmaya geldim
Muhabbeti, su yürütür yaprağa
O Kutlu Nebi'ye ermeye geldim (11 Heceliler, 64. şiir)*

...

...

*O'ndan başka yok ilah, la ilahe illallah
İtaat et, cennete, kolayca gir bul felah*

...

Görölmeyeni görür, yeri göğü yaradan

O'na engel ne varsa, çıkaralım aradan (14 Heceliler, 24. şiir)

...

4.3.2. Nutuk

Pirlerin ve mürşitlerin, tarikata yeni giren dervişlere tarikat derecelerini ve tarikat adabını öğretmek için söyledikleri şiirlerdir(Dilçin, 2000:348). Ali Rıza Malkoç nutuk tarzında çok az şiir yazmıştır. Bu tarz yazdığı şiirlerde öğretici bir havadan daha çok bu yolun gidişatına ve tasavvufi düşünceye dikkat çekmiştir.

...

Âlimlerin özü, Hakk'a davettir

Onlara kötü söz, bir adavettir

Bizim görevimiz de uhuvvettir

Zikir dilden düşmez, vefa gerektir (11 Heceliler, 194. şiir)

...

...

Kesretten de geçtik, vahdete geldik

Zahmetten usandık, rahmete geldik

Elimizi açtık, halvete geldik

Akılsız bir baş bırakma Allah'ım (11 Heceliler, 89. şiir)

...

Tek sıralı değil, halka olalım

Tevhit deryasına, biz de dalalım

Malkoç Ali diler, hakta kalalım

Bu sırra erene, selam durmalı (11 Heceliler, 91. şiir)

...

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK ALİ RIZA MALKOÇ'UN ŞİİRLERİNDEKİ MOTİFLERİN İNCELENMESİ

5.1. AŞK

Edebî eserlerin tümünde aşk değişik şekillerde kendine yer bulmuştur. Âşık geleneği içerisinde de aşk her zaman efsunlu sözleri hak eden bir mevhum olarak karşımıza çıkar. Aşk, âşıkların dilinde değişik şekil ve kılıklarda vücut bulur.

Aşk, beşerî ve ilahî olmak üzere iki türdür. Kısaca, beşerî aşk insana duyulan aşk, ilahî aşk ise Allah'a duyulan aşktır. Beşeri aşk, ilahi aşka geçmenin ilk yolu olara görülür. Tasavvufi anlamda düşünüldüğü zaman madden yanmayan manen yanamaz. Aşk, âşık geleneği içerisinde değerlendirildiğinde, genellikle güzeller güzeli bir dilberdir.

Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirleri incelendiğinde her iki aşka da rastlamak mümkündür. Malkoç, ilahi aşk ile beşeri aşkı Yunus Emre'nin "*Yaratılanı severim Yaratandan ötürü*" anlayışı doğrultusunda harmanlamıştır. Fakat Malkoç'un şiirlerindeki aşk, daha çok ilahi manada vücut bulmuştur.

5.1.1.Beşerî Aşk

Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde beşeri aşkı açık ifadelerle belirtmemiştir. Aşkı evrensel değerler etrafında dile getirmiş, aşkını çoğunlukla bir güzele değil kâinata ve beşeriyete yönlendirmiştir. Yani beşeri aşkı, beşeriyet aşkı şeklinde yorumlamış, aşkını tüm evrensel güzelliklere ve beşeriyete ithafen dile getirmiştir. Bu bakımdan, âşığın beşeri aşk anlayışı evrensel temalar üzerine kurulmuştur. Evrensellik tüm varlık âleminde vücut bulmuş, Yunus Emre'nin yaratılanı yaratandan ötürü sevmek düsturunu şiirlerine hâkim kılmaya çalışmıştır. Genellikle şiirlerindeki beşeri aşkı bir

kalıba sokmamış, aşkın genel halinden bahsetmiştir. Bazen de aşkı bir güzel etrafında şekillendirmesini bilmiştir.

*Zülüften, Zühre'den bahset diyorlar
Lâleyle sümbülle raks et diyorlar
Aşkı çerçeveye hapsed diyorlar
Kalbi de duvara raptet diyorlar*

*Biz aşkın içinde çadır kurmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz*

*Âşk ehline, kutlu bir hecedir aşk
Sabahı olmayan, bir gecedir aşk
Bazen çözülmeyen, bilmecedir aşk
Gayrısına da, bir eğlencedir aşk*

*Biz aşkın içinde huzur bulmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz*

*Dalı yoktur, ama bir meyvesi var
Salı yoktur, ama bir gölgesi var
Gülü yoktur, ama bir bahçesi var
Dili yoktur, ama bir lehçesi var*

*Aşkı içimizde hazır bulmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz*

*Yıkık değirmeni, beklemektir aşk
Hüzünü sevince, eklemektir aşk
Mahbubu kalplerde, teklemektir aşk
Kılavuz yok ise, boş emektir aşk*

*Aşk ı gönlümüzde h ız ır bulmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz*

*Âşk leke getirmez, külü de yoktur
Herkes e sultandır, kulu da yoktur
Makamla barışmaz, pulu da yoktur
Bakmakla görülmez, sonu da yoktur*

*Aşktan gayrısını muzır bulmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz*

*Tükenince ümit, devrededir aşk
Kapanınca hesap, devredendir aşk
Bulmayınca bir yol, seyredendir aşk
Bizi hâlden hâle, sevk edendir aşk*

...

*Malkoç Ali, dilden kalbe yol olsun
Âşk ehlinden aldığı n ders bol olsun
Âşk kâğıda sığmaz bu da son olsun
Yürekler Yunusça yansın kor olsun (11 Heceliler, 40. şiir)*

...

*Yüzde yüz katıksız, yazmak isterdim
Sevdaya ulaşmak, amacım derdim
Bazen güller serdim, bazen de yerdim
Bütünü kavrayan, “çile”yi anlar (11 Heceliler, 8. şiir)*

...

...

*Gurbette ararım, uzak sılamı
Yayılsın evrende, Hakk’ın selâmı*

*Aşka duvar ören, zevksiz kelamı
Lisanında tutma, söküver gitsin (11 Heceliler, 53. şiir)*

...

...

*Bakmayın siz, sitemime yasıma
Aşk iksiri koydum, sefer tasıma
İnsanlar ayrılmış, kısım kısım
Birlik ruhu uçtu, tüydü de gitti (11 Heceliler, 67. şiir)*

...

*Derinlerde kum da vardır mercan da
Parıldayan aşk mayası her canda
Işık sese dönüversin parçanda (11 Heceliler, 126. şiir)*

...

*“Seviyorum” desem ne dersin bana
Bu kelime bin bir deryaya akar
Nokta koyulmuyor, sevdadan yana
Heceler tutuşup, mısrayı yakar*

*Niyet şekil verir, yoğrulur hamur
Ziyet olur bize, bu yolda çamur
Kaç asıra döner, kısacık ömür
Gönülden gönüle, koridor çıkar*

*Yürekler hoplatır, kaynatır sevgi
Kanatlanmış sevda, bekler mi övgü
Karabulut çökse, yıldırılmaz şevki
Duysa nâhoş sözler, kulağı tıkar*

*Bir resime sığmaz, sayı toplamaz
Sarar tüm bedeni, hiç yer kaplamaz
Hüsnü kabul görmez ise hoplamaz
Yağmur yağmasa da, şimşekler çakar*

*Bedeni dik tutan, sevdadır sevda
Demir şekil alır, kızgınca tavda
Şahlanmaz yüreği, göğsünden kov da
Kendine faydasız, ne yollar tıkar (11 Heceliler, 163. şiir)*

Âşık, “Bu Şiirde Özne Sensin” adlı şiirinde aşkı, meçhul bir güzel etrafında şekillendirerek ona gönlünü açmıştır:

*Adı konulmayan, sırlı sevda bu
Gözümü kapayıp, gördüğüm sensin
İçten yangınlara, kâr eylemez su
Görünmez yarama, sürdüğüm sensin*

*İlmek ilmek nakış, ördüğüm sensin
Gülistanda bağda, derdiğim sensin*

*Hesaplar yapılır, sonuç tutmuyor
Onay verir gönül, akıl gütmüyor
Sıfırla çarpmaya, rakam yetmiyor
Formülle toplayıp, kurduğum sensin*

*Kalp koridoruna, serdiğim sensin
Dört mevsim dört elle, sardığım sensin*

*Mana âleminden, ilham gelince
 Beyindeki çıra, alev alınca
 Hece hece ummanlara dalınca
 Koyunca noktayı, erdiğim sensin*

*Rüyalar sonunda, gördüğüm sensin
 Bitmez yolculukta, vardığım sensin*

*Akıl indi göze, görüp inanır
 Madde ötesini, görmez aldanır
 Özlem arar bulur, dostunu tanır
 Ateşe su diye, verdiğim sensin*

*Kararınca zaman, durduğum sensin
 Maharetsiz elde, kördüğüm sensin (11 Heceliler, 30. şiir)*

Âşık, sevgiliye bağlıdır. Maşukun gözlerinin güzelliğini dile getirir:

...

Sevgilinin, sağ koluyuz (8 Heceliler, 5. şiir)

...

...

*Kömür gözler, kömür gözler
 Odunu yok, kömür gözler
 Küheylana, değdi nazar
 Yolun bekler, kömür gözler (8 Heceliler, 42. şiir)*

...

Âşık, edebiyatımızda sıkça işlenen gül-bülbül motifini, aşık-maşuk çizgisinde işlemiştir:

...

Kırmızı yakışır güle

Bülbül konar, güle güle

Sevgi muhabbet silsile

Aşk ile geçiyor zaman (8 Heceliler, 32. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı, Arzu ile Kamber ve Ferhat ile Şirin'in aşklarına göndermeler yapmıştır:

...

Kerem'i Mecnûn'u nedir ki yakan? (11 Heceliler, 74. şiir)

...

...

Aslı'ya Kerem'dir, Arzu'ya Kamber (11 Heceliler, 205. şiir)

...

...

Deli gönül, mecnun tozar (8 Heceliler, 42. şiir)

...

...

Kerem'i Mecnûn'u nedir ki yakan? (11 Heceliler, 74. şiir)

...

...

Artık Ferhat dağı "delmiyor" beyim (11 Heceliler, 99. şiir)

...

Zülüften, Zühre'den bahset diyorlar (11 Heceliler, 40. şiir)

...

...

İnsan dağı deler, gelirse aşka (11 Heceliler, 65. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, aşkın gücüne inandığı için onu derin bir bağlılık olarak görür. Bu sebeple üç gün sonra solan aşkı istemez:

...

Üç gün sonra solan, aşkı istemem (11 Heceliler, 28. şiir)

...

5.1.2.İlahî Aşk

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinde daha çok ilahi aşkı konu etmiştir. Allah'a âşık olduğunu şiirlerinde açıkça ifade eder. "Çileli Bir Yoldur Aşk" şiirinde Yunus Emre'nin Allah'a duyduğu aşka gönderme yapmıştır. Bu şiirinde aşkın tarifini de yapmıştır.

...

*Tükenince ümit, devrededir âşk
Kapanınca hesap, devredendir âşk
Bulmayınca bir yol, seyredendir âşk
Bizi hâlden hâle, sevk edendir âşk*

*Biz hep kendimizi fakir bulmuşuz
Sahib-i Kâinat'a âşık olmuşuz*

*Merasim istemez, şikle takılmaz
Mübaşir istemez, sese bakılmaz
Onun ile yanan, sonra yakılmaz
Onunla yol alan, varır yıkılmaz*

*Âşk-ı Muhabbeti nazir bulmuşuz
Sâni-i Kâinat'a âşık olmuşuz*

*Çile ile dolu uzun yoldur âşk
Maşuka da hazinesi boldur âşk*

*Dosta sarılan şefkatli koldur âşk
Ağyare ise bir anafordur âşk*

*Biz hep kendimizi hakir görmüşüz
Sahib-i Kâinat'a âşık olmuşuz*

*Feryadla ve yaşla, eder tecelli
Âşıkların hali, her daim belli
Sesle dışa vurur, bazen de telli
Genç yaşta yer bulur, bazen de elli*

*Biz hep kendimizde kusur bulmuşuz
Sahib-i Kâinat'a âşık olmuşuz*

*Malkoç Ali, dilden kalbe yol olsun
Âşk ehlinden aldığı ders bol olsun
Âşk kâğıda sığmaz bu da son olsun
Yürekler Yunusça yansın kor olsun (11 Heceliler, 40. şiir)*

Âşık, içten içe yandığını şiirlerinde dile getirmiştir:

...

Dumanımız görülmez, içten içe yanarız (14 Heceliler, 2. şiir)

...

*Sözü uçar, yazı kalır
Benlik uçar, özü kalır
Eyvah uçar, dizi kalır*

*İçten içe yananlardır
Hatırlanan kalanlardır (8 Heceliler, 40. şiir)*

...

...

Aşk ehli ise, kışın buzla ısınır, yazı geçirir bahar (Ölçüsüz Şiirler, 2. şiir)

...

Malkoç, ilahi aşkı “hakikat aşkı” diye adlandırır. Tasavvufta, şeyhin öğrencisine halifelik vermesi geleneği olan “el verme” geleneğine şiirinde yer vermiştir. Hakikat aşkının bir silsile olduğunu söyler. Böylelikle tasavvuf hakkındaki bilgisini de ortaya koymuştur:

...

Söz taşar kabından, varır menzile

Kimi kendin aşar, kimi tenzile

Hakikat aşkı bu, yürür silsile

Hep “veren elde”dir, destesi yoktur (11 Heceliler, 204. şiir)

...

...

Fikirler inançlar, yansır tavıra

Hakikat ateşi, yakıp kavura

Faydasız sözleri rüzgâr savura

Yeşeren bir daldan, ikram edilir (11 heceliler, 96. şiir)

...

İlahi aşkı ilk tadanlar olarak, en öndekiler diye adlandırdığı sahabeleri gösterir:

...

Maket misal kalpler, zümrüde döndü

Zulümün ateşi, nur ile söndü

Hakikat aşkına, ilk onlar yandı

Çileye kanattı, en öndekiler (11 Heceliler, 58. şiir)

...

Âşık gerçek aşkın ve sevginin peşindedir. Gerçek aşkın da yalnız Allah aşkı olacağı kanaatindedir. Merhamet ve şefkat sahibi olan Allah'ın kullarına karşılıksız sevgisi olduğunu söyler. İnsanın da bu sevgiye karşılık verirse tam anlamıyla bir aşk sahibi olacağını ifade eder. Gerçek kalbin de işte bu sevgi ile dolduğu zaman hak ettiği yeri bulacağını söyler.

...

Karşılıksız sevgi, adı merhamet

Şefkat bağışlıyor, al da merhem et

Çağlayana oluk, kargaşaya set

İşte budur, safi kalbin öşürü... (11 Heceliler, 45. şiir)

...

...

Gönüller kurtulur, ulvi aşkıyla (11 Heceliler, 199. şiir)

...

Herkesin eşit olduğunu ve gerçek aşkı yani Allah aşkını tadanların kalplerinin haz ile dolacağını söyler:

...

Zengin fakir aynıdır, üstünlük takva ile

Yükselir dua ile, alçalır şekva ile

Gönülde yaşanır aşk, çoğalmaz kopya ile

Bulmuşsa düzgün yolu, kalpler ulaşır haza (14 Heceliler, 22. şiir)

...

Allah aşkı ile yananların kandırılmayacağını ve insanların Allah aşkını değil hayali aşkı seçtiklerini dile getirir:

...

Saraylarda halkın nabzı tutulmaz

Halk ise yapılan zulmü unutmaz

Söylenen ninniler bizi uyutmaz

Gerçeğe âşıklar, kolay külyutmaz (11 Heceliler, 102. şiir)

...

...

*Hakk diyen aşığa ferman yazıldı
Biz gönül ehlini kabire koyduk
Zihin sarhoş, kalpler hayale âşık
Kötü rüyaları hep hayra yorduk (11 Heceliler, 12. şiir)*

...

5.2.MİLLÎ MOTİFLER

5.2.1.Vatan Sevgisi

Âşık, vatan sevgisini şiirlerinde sık sık işlemiştir. Bunu bazı şiirlerinde açıkça dile getirdiği gibi, ülkemizin güzelliklerini anlattığı şiirlerinde de dolaylı olarak vurgulamıştır.

Odaktan vurgunum anayurduma

...

*Selâm olsun, dağına ovasına
Dua bizden, garipler yuvasına
Türkü türkü, vuruldum havasına (11 Heceliler, 156. şiir)*

...

*Her sabah sevgiye, çadır kurulur
Sevdalıyım asırlardır, türküye
Her sepette, çürük elma bulunur
Anadolu'm, güzel yurdum Türkiye*

*Etrafına bak da, bil değerini
İnancından güç al, at kederini
Yorulmak yok, herkes silsin terini
Anadolu'm, ezel yurdum Türkiye*

*En zor günümüzde, yıkılmamışsınız
Hain engellere, takılmamışsınız
Mücadele için, hiç yılmamışsınız
Anadolu'm, özel yurdum Türkiye*

*Talihsiz günlere, sünger çekelim
Önce gönlümüze, sevgi ekelim
Kuru bostanlara, güller dikelim
Anadolu'm, güzel yurdum Türkiye*

*Kurt ile kuzuya, denge olmuşuz
Düşman bile olsa, hatır sormuşuz
Susamış kalplere, otağ kurmuşuz
Anadolu'm, ezel yurdum Türkiye*

*Dün olan gücüne, nedir ki engel?
Sevgiyle koşana, atmayın çengel
Vakit erken iken, özüne dön gel
Anadolu'm, özel yurdum Türkiye*

*Malkoç Ali hayran, aziz yurduna
Gönlü razı olmaz, hiçbir vurguna
Mesajımız, yorguna ve dargına
Anadolu'm, güzel yurdum Türkiye (11 Heceliler, 5. şiir)*

*Bir rüya mı desem, yoksa hayal mi?
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...
Desen desen çiçek açmış bahçede
Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...*

*Diken saklamış, gülün dalları
 Bir başka sarıyor, dostun kolları
 Neye alamettir, mevsim halleri?
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...*

*Soframızdan, bülbül de yer karga da
 Sınırı aşmayan, kalmaz arkada
 Zulüm bizden titrer, zalim korkuda
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...*

*Bağlamışlar taşlarını ocağın
 Yörünge, dengesi iç içe çağın
 Merhamet kuşandı köşe bucağın
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...*

*Beklentide sıfır, görevde hamal
 Anlayış dorukta, her fert pür kemal
 Diller hakta bülbül, kem sözlere lâl
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...*

*Gönlün mimarisi, hayalle başlar
 Kumu niyetimiz, harcı gardaşlar
 Gerçeğe yön tutmuş, hülyalar düşler
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin... (11 Heceliler, 84. şiir)*

“Hakkıyla Sevmek” şiirinde vatani hakkıyla sevmeyenlerin olduğunu dile getirmiştir. Bu kişilerden dem vurur. Bu samimiyetsiz kişilerin vatan sevgisini istemez.

*Vatan sevgisinden gocunan mı var?
Çevremde sarılı, bu ateş yakar
Aç kurt ve çakala, ini gelmiş dar
Eğer sen sevmezsen, bir seven çıkar*

*Sevmekten vatani, kime ne zarar?
Boş kalan kolları, başkası sarar
Senin ilgin, şeytan düşmana yarar
Eğer sen kovmazsan, bir kovan çıkar*

*Hakkıyla öv yeter, olmasın fazla
Kışın ter dökersin, üşürsün yazla
Sevdiğin yer bekler, dört vites gazla
Eğer sen övmezsen, bir öven çıkar (11 Heceliler, 77. şiir)*

...

5.2.2.Millet Sevgisi

Âşık, Türk milletine olan sevgisini ve Türk milletin büyüklüğünü şiirlerinde dile getirmiştir.

...

*Bu milletin toprağında sevda var
Dalı budansa da, kökü değişmez
Karalar bağlasa, "yeis"i kovar
Hücre yaralansa, doku değişmez (11 Heceliler, 202. şiir)*

*Bir millet ki, bin bir çiçekli sera
Zalim karşısına, geçip bakamaz
Geçmişe ışıktır, bugüne çıra
Bizi bizden başka, kimse yıkamaz*

*Kurumaz kökleri, hep filiz verir
Hukuka bayraktar, Hakk'a el verir
Yıkmaya zorlayan, erir bel verir
Bu güç ile kimse, başa çıkamaz*

*Birlikte haykırdık, yendik zilleti
Toprağa gömüldü, zulmün illeti
Cihana destandır, bu Türk milleti
Cıvı nefes, böyle destan yakamaz*

*Büyük lokma yenmez, kalbe oturur
Bölemeyenler de, durmaz kudurur
Aldanan, ekmeği kana batırır
Kardeş, kardeşine kurşun sıkamaz*

*Bu milli duygular, yüce vurgudur
Ayrılık tohumu, hain kurgudur
Buna alkış tutmak, çirkin yargıdır
Tarihe zıt tablo, kimse çakamaz*

*Bu sevgiden varsın, düşman çatlasın
Korkuları varsa, beşe katlasın
Anlamayan gitsin, ayda otlasın
Bize demir zincir, kimse takamaz (11 Heceliler, 32. şiir)*

Âşık, bazı insanların ve yöneticilerin millet sevgisinin takkiye olduğunu söyler ve bu durumu eleştirir:

*Bir milleti sevmek, bu mudur sanki?
Keşkek çorbasına, garnitür yaptın
Gönlümde kalıcı imarın hangi?
Keşkeyle dövünüp, benliğe taptın*

*İrademiz kiralık mı, satlık mı?
 Egemenlik mera mıdır, otluk mu?
 Top gibi oynanır, yoksa “şut”luk mu?
 Ben seçtim gönderdim, sen ise teptin*

*Millet bir bütündür, takas edemem
 Fikri alkışlarım, makas edemem
 Tercihi mülküne, karkas edemem
 Cemiyet bir kale, sen ise toptun*

*Bilmeyenler varsa, sorsun danışsın
 Torbasında, insaf olan konuşsun
 Çoğunluk terfide, çukur inişsin
 Sen vicdana joptun, ve halktan koptun (11 Heceliler, 130. şiir)*

*Egemenlik ulusundur kayıtsız
 Millet ve Meclisi, büyüktür büyük
 Dost – düşman aşikâr, gerekmez kâhin
 Pişmiş aş su katanlar, yüktür yük*

*Çalışan millettir, üreten millet
 Bu yara vahimdir, süremez zillet
 Sülüklerin ömrü kısadır elbet
 Emer hazmedemez, bayıktır bayık*

*Asalaklar, parazitler hazırcı
 Tahammülsüz kafa, her zaman “hır”cı
 Yenik pehlivanlar, kaosun burcu
 Minderi görünce, cayıktır cayık*

*Millete sevginiz, yamyam usulü
Kes de pişir, çorbasını yap sulu
İtirazım vardır, işte yazılı
Vicdan sessiz, beyin ayıktır ayık*

*Biz milletiz, dert bizim derman bizde
Katıksız saf, geçerli ferman bizde
En uyumlu, rengârenk harman bizde
Sizdeki muhabbet, geyiktir geyik*

*Sanki engizisyon çarkı kurulmuş
Dönen dünya, can evinden vurulmuş
Düzen çapraz, ar damarı yarılmış
İnsafsız boş kafa, yayıktır yayık*

*Cumhuriyet, demokrasi andımız
İnançlara saygı, en baş bendimiz
Yüce iradeyi, siz ne sandınız?
Bu Millet güzele, lâyıktır lâyık (11 Heceliler, 60. şiir)*

5.2.3. Millî Mücadele

Âşık; milletimizin, bütün zorluklara ve imkânsızlıklara rağmen kurtuluş savaşından başarıyla çıktığını dile getirir:

...

*Dirildi bir millet, zorlu savaştan
Terle fidan diktik, ekmeği taştan (11 Heceliler, 97. şiir)*

...

5.2.4.Cumhuriyet

Âşık Ali Rıza Malkoç, “Evrensel Uurlar ve Surlar” şiirinde cumhuriyete bağılı olduğunu dile getirmiştir:

...

Cumhuriyet, demokrasi andımız (11 Heceliler, 60 şiir)

...

5.2.5. İstanbul’un Fethi

Malkoç, Fatih Sultan Mehmet’in İstanbul’u fethettiğı zaman oraya barış getirdiğini ve yeni bir çağ açtığını söyler.

...

İstanbul Fethiyle, yeni çağ açtık (11 Heceliler, 18. şiir)

...

...

Fatih İstanbul’da, ateş yakmadı (11 Heceliler, 168. şiir)

...

5.2.6. İstiklal Marşı

Âşık, iki kıtada İstiklâl Marşının hangi ruhla yazıldığını ve kötü niyetli insanların bu marşa leke süremeyeceğini anlatmıştır.

...

İstiklâl marşını, yazan bu ruhtur,

Arşa değer, minareميز, ezanla

Bu mesajın muhatabı, kâinat,

Ruhlar tatmin olur, ulvi sedanla (11 Heceliler, 51. şiir)

...

...

*Haktan maske ile çıkıp karşıma
Fitne tohumları, serptin çarşıma
Kirin bulaşamaz, millî marşıma
Şerrin şekli farkı, oku değişmez (11 Heceliler, 202. şiir)*

...

5.2.7. Türkçe

Âşık Ali Rıza Malkoç, Türkçe hakkında bir güzelleme yazmış, Türkçenin sevgi dili olduğunu söylemiştir:

*Kavgaları yapın, başka bir dille
Dünyaya açıldık, sevgiyle gülle
Yarışıyoruz biz, sanki bülbülle
Sevgi dilidir bu, güzel Türkçemiz*

*Abdal'ım, Yunus'um, Mehmet Akif'im
Veysel'im, Nazım'ım, Necip Fazıl'ım
Kıtaları aşmış, bestem ve sazım
Dünya dilidir bu, güzel Türkçemiz*

*Yaprak düşer yere, elveda desin
Güneş doğar, göğe merhaba desin
Toprak kokar yâre, sevgi üflesin
Duygu dilidir bu, güzel Türkçemiz (11 Heceliler, 157. şiir)*

5.2.8. Şehitler

Âşık, “Tarih ve Gelecek” adlı şiirini Çanakkale şehitlerinin anısına yazmıştır. Çanakkale şehitleriyle konuşarak günümüz ahvalini onlara şikâyet

eder. Bunun yanında şehitlerimize karşı vefalı olmamız gerektiğini söylemiştir.

*Kimi kime edelim ki şikâyet
Bu kumaştan bu elbise çıkıyor
İğne kayıp evde, bodrumda arar
Başa idam ipi, kendi takıyor*

*Düştüğü çukurdan, çıkmalı erler
Düşman topla değil, içten yıkıyor
Böyle miydi aldığımız öğütler
Ciğer pareliyor, yürek yakıyor*

*Malkoç Ali, yazar kalemi biter
Bazen ümitlidir, bazen tekliyor
Menkıbeyle öğünmeyin yârenler
Bu devir, adanmış ruhlar bekliyor (11 Heceliler, 172. şiir)*

...

*Bu topraklar, takas edildi canla
Yüz binler yürüdü, Ukba'ya şanla (11 Heceliler, 193. şiir)*

...

...

*Ceddimiz Hakk için şehit olmuşlar,
Gönüllere girip, mürşit olmuşlar
Yârdan, serden geçip vatan bulmuşlar,
Tefekkürle bitmez, vefa gerektir (11 Heceliler, 194. şiir)*

...

5.2.9. Sözde 1915 Olayları

Türk milleti tarihi boyunca hiçbir zaman zulmette bulunmamıştır. Bu millet, birçok milletin Osmanlı bayrağı altında toplandığı döneminde bile herkese eşit davranmış, insanların yüzyıllar boyunca huzur içinde yaşamalarını sağlamıştır. Osmanlı döneminde hiç kimsenin burnunun bile kanamadığı ülkelerde, günümüzde ne kadar acı olayların yaşanıyor olması, Türk milletinin ne kadar adil ve hoşgörülü olduğunun göstergesidir. Hatta bu millet her zaman mazlumun yanında yer almayı kendine görev bilmiştir.

Âşık, Batılı ülkelerin ve Ermenilerin, yaptığımızı iddia ettiği, sözde 1915 olaylarına şiddetle karşı çıkmıştır. Batılıların kendi zalimliklerine bakmalarını ister:

...

Soykırım yapmış da, ortak arıyor

Pislikten aş karmış, kime yarıyor (11 Heceliler, 28. şiir)

...

...

Dilinde var soykırım

Acep kaçınıcı sürüm

Sanki zekâda yarım

Kim kim kim (7 Heceliler, 16. şiir)

...

...

Kendi soykırımı, bir kere ansa

Rahat yatamazdı, bir gün Fransa (11 Heceliler, 63. şiir)

...

...

Geçmişin kan ve zulüm, bize diyorsun zalim,

Bizim tarihimizde, yoktur bir gün mezalim (14 Heceliler, 3. şiir)

...

5.3.DİNÎ MOTİFLER

Âşık Ali Rıza Malkoç İslam dinine mensuptur. Mezhep olarak Sünnî'dir. Fakat o, mezheplerin önemli olmadığına inanır. Ona hangi inanışa mensupsunuz diye sorulunca; “*Yüce Yaratıcının kelâmı, Resulünün çizdiği yolda, İslâm dinine inanırım*” cevabını verir. Yani ona göre İslam dinine mensup olmak yeterlidir. İslam ona göre şartsız teslim olmaktır:

...

İslâm; ulvî değere, şartsız teslim olmaktır

Devrilme belirtisi, yavaşlayıp durmaktır (14 Heceliler, 24. şiir)

...

İslam dininin bir nur olduğunu ve insanlığı karanlıktan kurtardığını ifade eder. Bazı kişilerin İslam'a çöl kanunu demesinden de dem vurarak, aksini ispat etmeye çalışır. Ona göre İslam adaleti getirerek zulmü bitirmiştir. Bu sebeple de İslam'ın yayılması gerektiği kanısındadır. Belki de bunu adaletin sağlanması ve zulmün bitmesi için bir gereksinim olarak görür:

Çöl kanunu demek, ne büyük hata

Karanlığı boğdu, çöle inen nur

Vicdan kanat vurdu, en yüce kata

Kalbimize doğdu, çöle inen nur

Benlik meyillidir, ikrama nama

Son model kıyafet, kalplerde yama

Lisanlar yaralar, sanki bir kama

Her hücreye değdi, çöle inen nur

*İnsan haklarına, en yüce vurgu
Adil çözüm sundu, herkese yargı
Şeffaflık olunca, pes etti kurgu
Nefisleri eğdi, çöle inen nur*

*Tanrıları çoktan, bir'e indirdi
Zulümün tahtına, tevhid bindirdi
Rahmet ve merhamet, yaşı dindirdi
Tüm cihana sığdı, çöle inen nur (11 Heceliler, 41. şiir)*

...

*Gurbette ararım, uzak sılâmı
Yayılsın evrende, Hakk'ın selâmı (11 Heceliler, 53. şiir)*

...

Âşık, her inancın birleşme noktasının Allah olduğu kanaatindedir. Kendisi, inancı dışındaki bütün inançlara saygılıdır. Herkesin dini ile barışık olması da onun için önemlidir. Fakat günümüzde durumun böyle olmadığını söyleyip bu durumdan yakınır. Günümüzde manevi yozlaşma olduğunu dile getirerek muhatabına bunu sorarak maneviyatın bittiğini ima eder.

...

*Her vurgu hakikat, Hakk'da birleştik
Buluştı nefesler, sözde gürleştik (11 Heceliler, 134. şiir)*

...

...

*Malkoç Ali, özün Hakk ile olsun
Halkın inancına, hep saygın olsun (11 Heceliler, 102. şiir)*

...

...

Rakibiyle yarışmayan

Dini ile barışmayan

Komşusuyla tanışmayan

Bir toplum olduk gardaşım (8 heceliler, 33. şiir)

...

...

Ne kaldı günümüze, histen maneviyattan? (14 Heceliler, 20. şiir)

...

Kendisi bütün inançlara saygılı olduğu halde, dine, özellikle de İslam'a düşmanlık edenleri "Dinde Zorlama Yoktur" şiirinde sert bir dille eleştirir:

Maksadın, bir dine düşmanlık ise,

Git uğraş, şeytana, aya tapanla

İslâm'dan nasibin, yok ise eğer,

Başka şeyler, meşgul eyle kafanla

Dinde zorlama yok, bunu bilesin,

Herkes inancıyla yaşıyor, anla

Sen şahsına özel, bir din kurmuşsun,

Dayatıp durursun, elde sopanla

Her kavramın, kuralına uyarsın

Konser, futbol, yarışlar ve de tavla

Hiçbirinde, olamazsın müdahil

Dinde başımdasın, reformist savla

İstiklâl marşını, yazan bu ruhtur,

Arşa değer, minareميز, ezanla

Bu mesajın muhatabı, kâinat,

Ruhlar tatmin olur, ulvi sedanla

*Niyeti okumak, kimindir hakkı,
Biz ölçüyü, almışızdır Kuran'la
Her ağaçta çürük elma bulunur,
Bana örnek göstermeyin, nâdanla*

*Malkoç Ali, hak bildiğinden şaşma,
Gerçekler görülür, bekle zamanla
Fazla söz söyleyip, sınırı aşma,
Akıyor işte ırmak, damla damla...(11 Heceliler, 51. şiir)*

Âşık, Hakk aşkı ile halk aşkının ayrılmaz bir bütün olduğunu dile getirir. Kendisi de bunu hayatına yön veren bir düstur olarak görmektedir. Ona göre âşıklar, var olan her şeyden bir güzellik çıkararak Allah'ı bulabilir. Bu konuda şöyle der: *"İçimiz Hakk'la dışımız halkla" denir ya hani, ruhla bedeni ayırmak gibi zordur. Ama şiir vurgularında, zaman ve mekâna göre bazen birisi bazen diğeri daha ağır basar. Halk Ozanı, yüce Yaraticının kâinatta bize sunduğu her şeyde bir güzellik arar ve bulur. O güzelliği önce kalbinde hisseder ve şiirsel bir dille kaleme alarak halka sunar. Okuyanlarda hayata bakış açısına göre anlar ve istifade eder. Benim anlayışım budur. Hakk aşığı halktan söz etmez diye bir kural olamaz bence."*

Malkoç, dinin kurallarını hayatımızda uygulamamız gerektiğine inanır. Şiirlerinde insanlara dini öğütler verir. İslam dinine tam manasıyla teslim olmanın kurtuluş olacağına inanan Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde dini konulara sıkça yer vermiştir. Şiirlerindeki dini motifler şunlardır: Allah, Hz Muhammed, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. Harun, Hızır Aleyhisselam, üçler, beşler, kırklar, Kuran-ı Kerim, ayet, hadis, mezhepler, inanç farklılıkları, melekler, bezm-i elest, Mekke, Medine, Kâbe, şeytan, ölüm, cennet, cehennem, kader, Yunus Emre, Mevlana, Pir Sultan Abdal, Hacı Bektaşî

Veli, Emir Sultan, ab-ı hayat, vahdet-i vücud, dua, şükür, namaz, merhamet, nefis, iman, kıyamet, ahiret, üç aylar.

5.3.1.Allah

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinde dini değerleri çokça işleyen bir şairdir. Özellikle Allah konusunu şiirlerinde çok işlemiştir. “Allah” adını şiirlerinde kullanmakla beraber, genellikle “Hakk” adını kullanmıştır. Bunun yanında “Rab”, “Yaradan”, “Mevla” ve “Hüda” adları da sıkça geçmektedir. Bazen de Allah’ın adını kullanmadan, özelliklerini ele alarak ima yolunu seçmiştir.

Âşık, her şeyi bir yaratanın olduğunu ve her sebebin de ona çıktığını söyler. İnsanın, yaratana karşı kulluk vazifesini yerine getirmesi gerektiğine inanır. Sadece bu şekilde cennete girilir ve felaha kavuşulur. Ona göre Allah’tan başka ilah yoktur.

...

Söyleyeni söyleten var,

Derdi verip aratan var

Seni beni yaratan var

Hakk divanına duralım (Atışmalar, 4. şiir)

...

...

O’ndan başka yok ilah, la ilahe illallah

İtaat et, cennete, kolayca gir bul felah

...

Görölmeyeni görür, yeri göğü yaradan

O’na engel ne varsa, çıkaralım aradan (14 Heceliler, 24. şiir)

...

Âşık, Allah’ın varlığının dünya ve kâinata bakılarak anlaşılabilirliğini kanısındadır:

...

Dünya sanatıyla, gösterir O'nu (11 Heceliler, 122. şiir)

...

...

Kâinatın özüne bak

Hakk'ın yüce sözüne bak (8 heceliler, 6. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç'a göre dayanılacak ve güvenilecek tek varlık Allah'tır. Allah'ı yıkılmaz bir duvar gibi görerek herkesin bu duvara yaslanmasını öğütler. Anadolu'daki âşıkların da dayanağının Allah olduğunu ve âşıkların Allah için haykırdıklarını söyler:

...

Rahmet rüzgârıyla, açtık kanadı

Yollar bazen, yolcuları sınıdı

Çıkmaz sokaktasın, bırak inadı

Sırtını yıkılmaz duvara yasla (11 Heceliler, 50. şiir)

...

...

Tek dayanağı Huda'dır.

O'nun yolunda gedadır

Yorulmayan bir sedâdır (8 Heceliler, 3. şiir)

...

...

Hakk için haykıran, susmayan dildik (11 Heceliler, 82. şiir)

...

...

Hak Sözü ile dermandır

Anadolu Âşıkları

...

Hakkı düşürmez dilinden (8 Heceliler, 4. şiir)

...

Âşık, Allah'a sıkı sıkıya bağlıdır. Allah'ı çok sevmektedir. Allah'ın varlığına ve birliğine tam anlamıyla inandığı gibi herkesi de buna inanmaya çağırır:

...

Biz O'na âşığız, kâinat hayrân (11 Heceliler, 73. şiir)

...

...

Cennete döner dünya, Allah için sevince (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Hakk bir deyip, herkes uya (8 Heceliler, 13. şiir)

...

...

Birliği dirliği, biz O'nda bulduk (11 Heceliler, 189. şiir)

...

...

Her şey, herkes, haddini ve Rabbi'ni bilmeli (Ölçüsüz şiirler, 9. şiir)

...

Tanıyasın Yaradan'ı her daim

Üzerine farzdır, boşlama oğul! (11 Heceliler, 193. şiir)

...

...

Tek sıralı değil, halka olalım

Tevhit deryasına, biz de dalalım

Malkoç Ali diler, hakta kalalım

Bu sırra erene, selam durmalı (11 Heceliler, 91. şiir)

...

Malkoç, Allah'a o kadar bağlıdır ki, Allah'ın kulu ve kölesi olduğunu söyler:

...

Hakk'ın, aciz bir kuluyuz (8 Heceliler, 5. şiir)

...

...

Malkoç Ali sayıklar, Hakk'ın fakir bir kulu (14 Heceliler, 17. şiir)

...

...

Haksızlıkta cengâver, Hak yolunda esiriz (14 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Bahçıvan güle dost, Hakk'a köledir (11 Heceliler, 8. şiir)

...

Âşık, sadece Allah'a kul olunabileceğini ve bunun bir borç olduğunu söyler. Ona göre gerçek bir kulun Allah'tan başkasına ihtiyacı yoktur. Allah'a tam manasıyla bağlı kulların kimseye zarar vermeyeceğine inanır. Allah'a karşı kulluk vazifelerini yerine getirerek şükretmek gerektiğini dile getirir. Bunu kendisine de nasihat eder. Allah'tan gelen emirlerin hiçbir zaman geçerliliğini yitirmeyeceğine şüphesi yoktur. Şükür ise sadece Allah'adır:

...

İnsanlarsa yalnız, Rabbine kuldur (11 Heceliler, 103. şiir)

...

...

Kul odur ki yalnız, Rabb'e yakara (11 Heceliler, 182. şiir)

...

...

Yollar damar gibi, kan taşır beyne

İnsanlar kavuşur, dağlar kavuşmaz

Sıla gurbettedir, bilmece sırdır

Hakk'â koşan, gayrısına danışmaz (11 Heceliler, 178. şiir)

...

...

Hakk ile gezenden, ne zarar gelir? (11 Heceliler, 124. şiir)

...

...

Malkoç Ali sen de bil, kulluk bizim borcumuz

Aşk, sevgi ve muhabbet, bizim daim harcımız

Mahşere kadar budur, bizim başta tacımız

Beşer unutsa bile, Nakkaş-ı Rahman görür (14 Heceliler, 6. şiir)

...

...

El ele ver, dur kıyama

Kulak verin Hak söze (8 Heceliler, 18. şiir)

...

...

Ali, Rıza göster hüzne ve gama

Hakk'tan gelen emri yarına koyma

Sunulan ihsanı kendine yorma

"Ömrüm geldi geçti" sen diyeceksin

Tahtadan bir ata hem bineceksin (11 Heceliler, 154. şiir)

...

Bizi kul var eden Rabb-i Rahman'a

Sonsuz şükür ile daldık ummana (11 Heceliler, 194. şiir)

...

...

Hakk'tan gelen ferman, asla buruşmaz (11 Heceliler, 206. şiir)

...

...

Sevgi denilen şey, kopup gelendir

Kalp o dur ki, sahibini bilendir

Kulun hayırlısı, kini silendir

Yalnız Hüda'yadır, şükrümüz bizim (11 Heceliler, 159. şiir)

Aşığa göre Allah'a ulaşmak, kulluk etmek ve Allah'ın rızasını kazanmak maharettir. Böyle kulluğun mükâfatı ise çok büyüktür:

...

Her hücreden, Hakk'a varmak maharet (11 Heceliler, 67. şiir)

...

...

Hakk'ın rızasına, ulaşmak sanat (11 Heceliler, 199. şiir)

...

...

Şefkat kahramanıdır, melek misal insanlar

Hakkınca ödül alır, O'na uçan lisanlar (14 Heceliler, 24. şiir)

...

Âşık, Allah'ı gönülden ananların zamanının boşa gitmeyeceğini ve inancı sağlam olanların mum gibi erimesi gerektiğini söyler:

...

Hiçbir anı ziyan olmaz

Hakkı hakkıyla ananlar (7 Heceliler, 17. şiir)

...

...

Anınca kalpten Hüda'yı

Mum gibi eriyip gitmek (8 Heceliler, 15. şiir)

...

...

İnsana değer verir

Nefsine eğer verir

Hak karşısında erir (7 Heceliler, 14. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç'a göre herkes bir gün Allah'a dönecektir. Derdi de dermanı da Allah verir. Kötü durumların bile insan için bir ihtar olduğunu düşünür:

...

Her şey bir gün gelir Rabb'ine döner (11 Heceliler, 116. şiir)

...

...

Varılacak menzil, ebedi varlık (11 Heceliler, 82. şiir)

...

...

Dert de O'ndan derman da, yeter ki sen ara bul

Hastalıklar ihtardır, ah bir bilse aciz kul (14 Heceliler, 24. şiir)

...

Malkoç'a göre insan, hayatı boyunca birçok hata yapabilir. Fakat bu hatalarını tekrar etmeyip tövbe etmelidir. Buna rağmen Allah'ın kimden razı olacağını bilmemektedir:

...

Hata da insan için, sakın eyleme tekrar

Tövbe ile arınıp, Hakk'a verelim ikrar (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Kimi yuvarlanır, kimi yuvarlar

Allah kimden razı, bilemeyiz biz (11 Heceliler, 21. şiir)

...

Allah insana birçok nimet vermiştir. Bu nimetler Allah'ı hatırlamak içindir:

...

*Dünya sanat ile, sunulmuş bize,
Mevlâ'm gözler vermiş, gör diye diye,
Akıl fikir niçin, konulmuş öze
Mal mülk kime varır, sor diye diye. (11 Heceliler, 88. şiir)*

...

Âşık, inancı sağlam olmayan sahte kişilerden dem vurur. Allah için ne yaptıklarını sorar. O, herkesin Allah rızası için çaba sarf edip gözyaşı akıtması dileğinde bulunur. Kendisinin de Allah'ın huzuruna, işlediği sevaplarla gitmesi gerektiğine inanır:

...

*İnandım dersin de, fikrin ortada
Hataların erimiyor potada
İstersen, at koştur yedi kıtada
Hak yola, bir katma değer var mı? (11 Heceliler, 119. şiir)*

...

...

*Pusulası paslı, tanımaz Hakk'ı
Mevzuata uygun, tıklamıyor (11 Heceliler, 1. şiir)*

...

...

*Saatler mi bozuk, farklı mı ayar
Sözler mi suçludur, yerinde sayar
Can! Can! diye koşan, cana mı kıyar
Gözyaşı ter ile Hakk için aksa (11 Heceliler, 85. şiir)*

...

...

İnsan yaşar, adeta bir kafeste

Bir hayat ki, son taksit son nefeste

Malkoç Ali, yoksa elde güldeste

Hakk'a vereceğin hiçbir şey yoktur (11 Heceliler, 80. şiir)

...

Âşık, Allah'ı bilenlerin kul hakkı yemeyeceğini söyler:

...

Ateş yanmayınca duman tüter mi?

Toprak olmayınca tohum biter mi?

Rabb'ini bilenler kul hakkı yer mi?

Millet malını sen, deniz mi sandın? (11 Heceliler, 76. şiir)

...

Âşık, şiirlerinde sıkça dua eder. Hayatının Allah'ın koyduğu kurallar çizgisinde sürmesini arzular. Allah'tan başkasından bir şey istemediğini söyler. Allah ile beraber olanların bu hallerinin devamı için de dua eder:

Elimiz boş olsa, gün gelir dolar

Gülümüz yeşerir, bazen de solar

Gönlümüz aldanır, hayale dalar

Kalbimizi boş bırakma Allah'ım

Ne tarafa baksak yas günü gibi

Baharı unuttuk, kış günü gibi

Güneş aldatıcı, düş günü gibi

Gözümüzü yaş bırakma Allah'ım

*Aciz kulun, günahıyla kapında
Bilmez kendi, ne vardır ki kabında
Affetmekse, senin yüce Şanında
Gönlümüzü taş bırakma Allah'ım*

*Kesretten de geçtik, vahdete geldik
Zahmetten usandık, rahmete geldik
Elimizi açtık, halvete geldik
Akılsız bir baş bırakma Allah'ım (11 Heceliler, 89. şiir)*

*Varsın güneş batsın, hiç doğmasa da
Dostlar kara günde, hiç olmasa da
Tohumlar meyveye, hiç dönmese de
Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim*

*Varsın kara bulut, yağmur vermesin
Sararan gülleri, kimse dermesin
İki iki toplam, dörde ermesin
Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim*

*Dünya boyun bükse, çıksa eksenden
Eldekiler uçup, gitse erkenden
Hiç endişem olmaz, rüzgâr ekenden
Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim*

*Şom ağızlar şeytan, kışkandırırılar
Dört mevsimde bizi, ıslandırırılar
Fesat ile kalbi, paslandırırılar
Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim*

*Tedavülden kalkmış, fikirle yorma
Değilsen bir yolcu, yolumda durma
Bozulmuş zemberek, boşuna kurma
Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim*

*Malkoç Ali, kışın, baharı vardır
Zamanın dünü ve, yarını vardır
Hece hece gelen, kafiye vardır
Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim. (11 Heceliler, 200. şiir)*

*Tövbe ile geldik, işte huzura
Gönlümüz meyleder, bazen hazıra
Ufkumuz daraldı, düşürme zara
Senden başkasını, derman bilmedik*

*Üst üste gelince, musibet bela
Gurbetimiz yaslı, ağlıyor sıra
Ağaç yaralıdır, güç ver sen dala
Senden başkasına, boyun eğmedik*

*Gölge aldatsa da, kalpte yer etmez
Saflar sıklaştınca, şüphe yer etmez
Varıp coşan gönül, başka yâr etmez
Senden başkasına, gönül vermedik*

*Rabbim rahmetinden, ayırma bizi
Kollarda takat yok, ciğerde sızı
Önümde bekliyor, bir kara yazı
Senden başkasına, "eman" demedik (11 Heceliler, 196. şiir)*

...

Mevla'm, yardım et bu kula (8 Heceliler, 19. şiir)

...

...

Hak yolda koşanların, eksilmesin nefesi (14 Heceliler, 7. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç bazen de Allah'a şikâyetle bulunur. İnsanların bozulduğundan dem vurur. Dine saldıranlara ve fitnelik yapanlara da beddua eder:

...

Özlenmez mi, kimsesizler kimsesi?

Bir kulak ver, belki duyulur sesi

Kirlendi bak, insanlığın nefesi (11 Heceliler, 139. şiir)

...

...

Güzel ninni yazmışlar, uyu gardaşım uyu!

Hak binayı yıkanın, köküne kibrit suyu!

...

Ölçüp - biçip - tartalım, Rabbim vermiş beş duyu

Fitne fesat sokanın, köküne kibrit suyu! (14 Heceliler, 14. şiir)

Malkoç, insanlara bazı öğütler vererek Allah'ın her şeyi bilip gördüğünü hatırlatır:

Vazifen tamam olsun, içinde hiç görünme

Takdir etseler bile, sakın ola erinme

Taşlasalar da seni, moral bozup yerinme

Ümitle yönelirsen, Vâfi-i Yezdan görür

*Yoksan eğer başında, sanma bu iş yürümez
Toprak gibi olanlar, gönülleri kıramaz
Kör nefsine uyup da, makam-mevki aramaz
Rahman'a dost olanı, Sâni-i Sultan görür*

*Sözde aydın olanlar, ufkumu darlandırır
Diğeri yakar bir mum, çevreyi nurlandırır
Öteki şeytana kul, tenini narlandırır
Hakikat-i âşikar, Hâlık-ı Sübhan görür*

*Aynaya bak her zaman, görme sakın kendini
Uyanık ol seherde, gör şeytanın fendini
Esiri olma sakın, devir nefsin bendini
Gâfil fark etmese de, Hannan-ı Mennan görür*

*Malkoç Ali sen de bil, kulluk bizim borcumuz
Aşk, sevgi ve muhabbet, bizim daim harcımız
Mahşere kadar budur, bizim başta tacımız
Beşer unutsa bile, Nakkaş-ı Rahman görür (14 Heceliler, 6. şiir)*

5.3.2.Peygamberler

Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde Hz. Muhammet'ten ve onun döneminde yaşamış sahabelerden, halifelerden ve bazı şahıslardan, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. Harun ve Hızır Aleyhisselâm'dan söz etmiştir.

5.3.2.1.Hz. Muhammet

Âşık Hz. Muhammet'in ismini şiirlerinde kullanmakla beraber genel olarak "nebi" adını kullanmıştır. O, Hz. Muhammet'i "nebilerin nebisi" olarak

görür. Onun gibisinin kâinatta olmadığını söyler ve ona salât-ü selam getirir. Aşığın Hz. Muhammet'e olan sevgisi o kadar çoktur ki onu, ruhu ve canına can veren olarak görür. Bunun yanında Hz. Muhammet'ten sonra Müslümanların başına geçen dört büyük halifeden bahseder. Hz. Ömer'in adaletinin büyüklüğü onun için zirvedir:

...

Salât-ü selam sana, ey nebiler nebisi

Şu kâinat içinde, yoktur senin gibisi (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Muhammed ruhumdur, cana can veren

Ömer adalette, zirveyi gören

Ebubekir, Osman, kalplere giren

Ali'ye varmaya, "rıza" gerektir (11 Heceliler, 65. şiir)

...

Âşık, Hz. Muhammet'e ilk vahyin geldiği Hıra dağından da bahsetmiştir. Mekke'de bulunan bu dağın Hz. Muhammet'e mekân olduğunu söyler. Hz. Muhammet'i nura benzeterek, Hıra dağının onu koynunda sakladığından bahsetmiştir.

...

Dağlar ki, Nebi'ye mekân olmuştur

Işığı koynunda saklayan dağlar

Sağanak sağanak, rahmet dolmuştur

Eğilip sînemi yoklayan dağlar (11 Heceliler, 44. şiir)

...

Malkoç, "Geldim" şiirinde dünyaya niçin geldiğini açıklar. Yaratılışından bahsederek, Allah'a kulluğun vazifesi olduğunu ve onun divanına durmaya geldiğini anlatır. Önder ve örnek olarak erişilmesi gereken son noktayı Hz. Muhammet olarak görür.

*“Var!” denildi, ayak sürdük toprağa
Hakk’ın divanına durmaya geldim
Muhabbeti, su yürütür yaprağa
O Kutlu Nebi’ye ermeye geldim (11 Heceliler, 64. şiir)*

...

Diğer taraftan kendisi için büyük sevgi beslediği Hz. Muhammet’e karşı yapılan hakaretlere de kızgındır. Hakaret edenleri hokkabaz olmakla suçlar. Bu kişilerin kin ve nefret uyandırdığından dem vurur:

...

*Bir hokkabaz çıkmış da, Nebi’me laf atıyor
Farkında değil belki, pazarda kin satıyor
Fikrini yaralayıp, şerbete tuz katıyor (14 Heceliler, 2. şiir)*

...

Malkoç, “En sevgili” diyerek sevgisinin büyüklüğünü gösterdiği Hz. Muhammet’in ölümünden büyük üzüntü duyar:

...

*Bize mesken dünya bile vadeli
Hüzünlüyüz, en sevgili gideli
Yatanlar akıllı, bakanlar deli
Ders vermezdi mezar, taşı olmasa (11 Heceliler, 74. şiir)*

...

Sahabe; Hz. Muhammet’e iman ederek Müslüman olan, Hz. Muhammet döneminde yaşamış ve onu görmüş kişilere verilen bir isimdir. Hz. Muhammet’in yaşadığı döneme ise asr-ı saadet denir. Âşık bu döneme ve sahabelere sevdalıdır. Sahabelere “en öndekiler” der. Onlara güzel vasıflar yükleyerek, kendisi için değerlerini ortaya koyar:

...

*Şu Kâinat soframızdır
Yüreğimiz aynamızdır
Asr-ı Saadet Sevdamızdır
Sözümüz sevda üstüne (8 Heceliler, 46. şiir)*

...

*Kutsal mesaj bize, doğdu da geldi
Gözyaşları dindi, duygular seldi
Ufkumuzu sardı, yazgı ezeldi
Cihana şefkatti, en öndekiler*

*Maket misal kalpler, zümrüde döndü
Zulümün ateşi, nur ile söndü
Hakikat aşkına, ilk onlar yandı
Çileye kanattı, en öndekiler*

*Karanlıkta doğan, yıldızdı onlar
Işığın kıymeti, görmeyen anlar
Turfanda bir ömür, geçirir sonlar
Kandile berattı, en öndekiler*

*Renk körü oldular, bütün ırklara
Küçüklere sevgi, saygı kırklara
Bıraktılar umut, dar ufuklara
Göçtü de arattı, en öndekiler*

*Adalet zirvede, merhamet kaftan
Cemiyet dupduru, bir sudur saftan
Kanatlanmış gelir, işte uzaktan
Gönüllere tahttı, en öndekiler*

*Eğriye doğruya, elek oldular
Birlikte çırpınan, yürek oldular
Mazlumu koruyan, yelek oldular
Zalime tokattı, en öndekiler*

*Bugün bu ruhları, arar dururuz
Malkoç Ali, eli göğse vururuz
Bir gün yeşeririz, biz de buluruz
Tohuma topraktı, en öndekiler (11 Heceliler, 58. şiir)*

Ebu Cehil, İslâm'ın ilk döneminde Hz. Muhammet'in en azılı düşmanı ve Kureyş kabilesinin ileri gelenlerinden birisidir. Asıl adı Ebu Cehil olmayıp, İslam'a düşmanlığı sebebiyle Müslümanlar tarafından kendisine, cahillerin babası anlamında Ebu Cehil denmiştir. Âşık, dinin önünde engel olup farklı inançlara saygısı olmayanları cahillikle suçlayıp, onları Ebu Cehil'e benzetmiştir:

...

*Dünya döner âşkla, bazen takılır
Her devirin, Ebû Cehil'i vardır
Farklı görüş inanç, başa kakılır
Mürekkep yalamış, cahili vardır (11 Heceliler, 191. şiir)*

...

Ebu Leheb, Hz. Muhammet'in amcası, aynı zamanda onun en şiddetli düşmanıdır. Asıl adı Ebu Leheb olmadığı halde, kendisi hakkında cehennemlik olduğuna dair ayet inince, Müslümanlar cehennemlik anlamında bu ismi takmışlardır. Âşık da din düşmanı olanları Ebu Leheb'e benzeterek onlar hakkında beddua eder.

...

Fay hattı kırılmış, ar ve namusun

Ya gerçeğe yâr ol, yahut da susun

Ebu Leheb'lerin dili kurusun

Biz O'na âşîğiz, kâinat hayrân (11 Heceliler, 73. şiir)

...

Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin, Hız. Ali'nin oğulları ve Hız. Muhammet'in torunlarıdır. Hız. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilmesine göndermede bulunur.

...

Gösteriş kaldırmaz, yolun kuralı

Nerde yüce tahtlar, hani kralı?

Çile çöllerinde, bahtı yaralı

Hüseyin'lere eş, Hasan bilelim (11 Heceliler, 114. şiir)

...

5.3.2.2.Hız. İbrahim

Âşık "Gezelim Görelim Anadolu'yu" şiirinde Şanlıurfa'dan ve makamı Şanlıurfa'da bulunan Hız. İbrahim'den söz etmiştir.

...

Urfa'da gazel var, derin hoyrat var

İbrahim makamı, ruha hayrat var

Maddede manada, coşku gayret var

Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)

...

5.3.2.3. Hz. Musa, Hz. Harun

Hz. Musa ve Hz. Harun kardeş olan peygamberlerdir. Âşık, Ramazan Taştan isimli bir tanıdığı için yazdığı “Tecehhüd Abi” adlı şiirinde, Ramazan Taştan’ı, Hz. Musa ve Hz. Harun’un yerine koyarak onlara benzetmiştir:

Musa'ya Harun'dur, Harun'a Musa

Sıkınca demiri, küstürür pasa

Neşemiz yerinde, elveda yasa

Dost bağına çıkmış, Tecehhüd Abi (11 Heceliler, 117. şiir)

...

5.3.2.4. Hızır Aleyhisselam

Hızır Aleyhisselam, Hz. Musa döneminde yaşamış ve peygamber olması kuvvetle muhtemel, hikmet ve ilim sahibi bir şahsiyettir. İnsanların zor anlarında gelip yardım ettiğine ve hala yaşadığına inanılır. Âşık, manevi anlamda derin olan insanları konu ettiği bir şiirinde, Hızır’ın böyle insanlarla birlikte olduğunu belirtir. Diğer taraftan kendisinin şiirleriyle Hızır taşıdığını ve Hızır’ın beyaz örtülü olduğunu söyler. Beyaz örtülü olmasını manevi değerinden ötürü düşünmüştür:

...

Gelecekte umut, geçmişten huzur

Arar durur insan, yeşeren düşle

Sığındığı sabır, her gelen Hızır (11 Heceliler, 40. şiir)

...

Devraldım nöbeti, heceliyorum

Mısralarım ile, huzur taşıyorum

İlham doğar kalbe, geceliyorum

Şiirler sunarım, Hızır taşıyorum (11 Heceliler, 175. şiir)

...

...

Beyaz örtüsünde, gizlenmiş Hızır (11 Heceliler, 44. şiir)

...

5.3.3.Üçler, Beşler, Kırklar

Üçler, beşler, kırklar tarikat erenlerinin manevi dereceleri anlamında kullanılan terimlerdir. Malkoç, bunların dinî kimliklerine vurgu yapmıştır. Bu basamakları geçmekten bahsetmiştir.

...

Her şeye sıfırdan başlar

Önce hayal edip düşler

Üçü çalışır da beşler (8 Heceliler, 25. şiir)

...

...

Üç hayal ederken, beşe ulaştık

Dert ile inerken, dermanı aştık

Hakk'ın dergâhına vardık dolaştık

Kutsal sözümüzü, asla bozmadık (11 Heceliler, 90. şiir)

...

...

Kesretten de geçtik, vahdete geldik

Zahmetten usandık, rahmete geldik

Elimizi açtık, halvete geldik

Akılsız bir baş bırakma Allah'ım (11 Heceliler, 89. şiir)

Malkoç “Konuşturmak 1” adlı şiirinde kâmil insanların, yani erenlerin hallerinden bahseder:

...

Kâmil görür demez, Hakk'a sığınır

Sâdık kaynağından, fikre değinir

Mü'min günahına, her gün dövünür

Salih riya sayar, “yozlar” konuşur (11 Heceliler, 125. şiir)

Âşık Ali Rıza Malkoç kırlara saygı duyar:

...

Küçüklere sevgi, saygı kırlara (11 Heceliler, 58. şiir)

...

5.3.4.Kuran-ı Kerim

Âşık Ali Rıza Malkoç ilahi kitaplardan sadece Kuran-ı Kerim'den bahsetmiştir. Kuran-ı Kerim'i rehber olarak görür. Rehber uymamanın sonuçlarına işaret eder:

...

Hakk kelimdir Kur'an, rehber hayatımıza

Öğrenen ve öğreten, buyursun katımıza (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Uymazsak rehber, kaoslar yutar (11 Heceliler, 37. şiir)

...

...

Rehbersiz biz, karanlığa sapardık. (11 Heceliler, 81. şiir)

...

Âşık, kendisine ölçü olarak Kuran-ı Kerim'i almıştır:

...

Niyeti okumak, kimindir hakkı,

Biz ölçüyü, almışızdır Kuran'la

Her ağaçta çürük elma bulunur,

Bana örnek göstermeyin, nâdanla (11 Heceliler, 51. şiir)

...

5.3.5.Ayet, Hadis ve Sure

Âşık, şiirlerinde ayet ve hadislere çok yer vermiştir. Ayet ve hadisleri bazen doğrudan bazen ise gönderme yoluyla şiirlerine almıştır. Ayet ve hadislerin varlığına işaret ederek, insanın ayet ve hadislerin vesilesiyle kurtulacağını söyler:

...

Kurtuluşun Hak emirde (Neresindeyiz?)

...

5.3.5.1.Ayet

Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirlerinde geçen ayetler şunlardır:

"Her Şeyi Çift (Erkek-Dişi) Yarattık ki Düşünüp Ders Alasınız" (Zâriyât suresi, 51/49. ayetler)

...

Her şey çifttir, ayrılır mı eşinden (11 Heceliler, 91. şiir)

...

"Onlar ki, kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman: "Biz muhakkak ki Allah içiniz (O'na ulaşmak ve teslim olmak için yaratıldık) ve muhakkak O'na döneceğiz (ulaşacağız)." derler." (Bakara Suresi, 156. ayet)

"De ki: Sizin için görevlendirilen ölüm meleği canınızı alacak, sonra Rabbinize döndürüleceksiniz." (Secde Suresi, 11. ayet)

Her şey bir gün gelir Rabb'ine döner (11 Heceliler, 116. şiir)

...

...

"Nefisler hep döner" sen de bilesin (11 Heceliler, 154. şiir)

"Ey insanoğulları, her mescide girişinizde güzel elbiseler giyiniz. Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz. Çünkü Allah israf edenleri sevmez. "
(Araf Suresi, 31. ayet)

...

Malkoç Ali bilir, israf haramdır (11 Heceliler, 184. şiir)

...

5.3.5.2. Hadis

Malkoç'un şiirlerinde geçen hadisler şunlardır:

"Bizi aldatan bizden değildir." (Hadis-i Şerif)

...

Çalan çırpan bizden değildir

Zulmeden bizden değildir

Aldatan Bizden değildir

Bu bir şiir değil, kutsal emirdir (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

...

"Komşusu aç iken kendisi tok yatan bizden değildir" (Hadis-i Şerif)

...

Aldansan da sen aldatma

İyiliği başa kakma

Komşun aç iken sen yatma

Türkümüz vefa üstüne (8 Heceliler, 46. şiir)

...

"Sizin hayır bildiklerinizde şer, şer bildiklerinizde hayır vardır." (Hadis-i Şerif)

“Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır ve olur ki, sevdiğiniz şey de sizin için bir şerdir. Allah bilir de siz bilmezsiniz.”

(Bakara Suresi, 216. ayet)

...

Yokuşta gözyaşı, inişte ter var

Bazen şerde hayır, hayırda şer var (11 Heceliler, 74. şiir)

...

“İki günü birbirine eşit olan aldanmıştır. Bugünü dününden kötü olan lanetlenmiştir. Artmayan eksilir. Eksilen için ise ölüm daha hayırlıdır. Cennet’i arzulayan hayırlı işlere koşsun. Cehennem ateşinden korkup çekinen, şehvani işlere uzak olsun. Dünyada zühd içinde yaşayan kimseye musibetlere karşı sabretmek kolay gelir.” (Hadis-i Şerif)

...

Bugün düne denkse, kişi zararda

İleriye koşan, kârda kararda

Yerinde sayanlar, mecnun firarda (11 Heceliler, 107. şiir)

...

“Rabbiniz bir olduğu gibi, babalarınız, dininiz ve Peygamberiniz de birdir. Arap’ın Acem’e, Acem’in Arap’a üstünlüğü olmadığı gibi, kırmızının karaya, karanın kırmızıya üstünlüğü yoktur. Hiçbir milletin diğerine üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takva iledir.” (Hadis-i Şerif)

...

Zengin fakir aynıdır, üstünlük takva ile (14 Heceliler, 22. şiir)

...

...

Takva denilen ölçü, ne görünüş ne malda

Allah niyete bakar, kurtuluşumuz hâlde (14 Heceliler, 24. şiir)

...

Yukarıda verilen hadisler açıkça anlaşılmaktadır. Bunun yanında Âşığın, çocukların hadisleri daha kolay öğrenebilmesi için yazdığı “Yüz Hadise Yüz Beyit” adlı bir şiiri vardır. Fakat bu şiirdeki hadislerin, bir kısmı hariç, okununca anlaşılacak açıklıkta ifade edilmemiştir. Sadece hadislerde insanlara verilmek istenen iyi değerlerin özü alınarak şiir haline getirilmiştir:

*Nefsin taleplerini, elimiz ile teptik
Hakk’tan gelen kelama, duyduk itaat ettik*

*Cana yakın güler yüz, sermayesiz hazine
Tebessümde rastladım, insanlığın izine*

*Muhabbetin başıdır, tutuşturur kelamı
Dosta ve yabancıya, çok görmeyin selamı*

*Kötü söz şeytandandır, gömün gitsin toprağa
Güzel söz canlandırır, su yürütür yaprağa*

*İnsaf ve iman ile, insanlık kalkar şaha
Yola kılavuz ettim, “merhaba” müsamaha*

*Sakın uyandırmayın, fitne sessiz uykuda
Bazen kör dilsiz sağır, muhtacız biz sükûda*

*Hataları saklayan, kara gece gibi ol
Gülistan bahçesinde, sözde hece gibi ol*

*İslâm; ulvî değere, şartsız teslim olmaktır
Devrilme belirtisi, yavaşlayıp durmaktır*

Doğru hâl binek gibi, taşır seni cennete

Çıkmaz sokaktan vazgeç, sonu varır cinnete

*Yalancıların mumu, Yatsıya kalmaz söner
Tanırlar rezil olur, itibarı ters döner*

*Ahlâk kazandırıyor, iki cihanda hayır
Faydasız emeklerden, Mevlâ'm bizleri kayır*

*Her hayırın başında, çekiyoruz besmele
Tabağın önünden ye, kaşığımız sağ ele*

*Takva denilen ölçü, ne görünüş ne malda
Allah niyete bakar, kurtuluşumuz hâlde*

*Her sözü hayır olmak, kul olmanın gereği
Doğruluk hazinedir, hem de dinin direği*

*Söz taşıyan buradan, ateşe odun taşır
Salih insan yarayı, ne azıtır ne kaşır*

*Fasığın kaybedecek, yok değeri sevdası
Arsız dilden ayaktan, beklenir hep dahası*

*Beden ve ruh temizse, imanın oldu yarım
İbadetle tamamla, yoksa tutarsın kurum*

*Geleceği düşünen, ölçülü harcar malı
İsrafkâr zihniyetse, her belânın hamalı*

*Atalarımız katmış, çağlar ötesine şan
İstişare büyük güç, pişman olmaz danışan*

*Selam bir emniyettir, alan bulur huzuru
Bunu esirgeyen kalp, bedeninin habis uru*

*Öfke baldan tatlıdır, sonra çıkar zehiri
Basiretini bağlar, duyguların baş kiri*

*Sende olmayanları, kıskanıp haset etme
Verilenden mesulsün, gerisini dert etme*

*Su-i zan ile yıktık, gönül saraylarını
Şeytana elçi olup, kirletmeyin yarını*

*Muhabbeti artıran, karşılıklı sevgidir
Gıybet ile iftira, ah ne kötü duygudur*

*Cennete döner dünya, Allah için sevince
Yılan eğit dost olsun, şevk katalım sevince*

*Dost olunca tilkiye, kurnazlık olur düstur
Yüksek ayarlı dost bul, gerekmiyor ki destur*

*Adab-ı erkân ile, taçlayalım hayatı
Meydan verme şüpheyeye, her sözün olsun kati*

*Münakaşa yol vermez, kalbin doruklarına
Atmosferi kucakla, dost et soluklarına*

*Kapının tokmağına, vur da gel aramıza
Dertler bini aşmadan, merhem ol yaramıza*

*İnsanlığa yakışan, uyumun örnek olsun
Gülsüz diken faydasız, dilerim bugün solsun*

*Komşuna gülmeyesin, bir gün başına gelir
Tiksindiğin böcekler, düşer aşına gelir*

*İyiliğe karşılık, iyilik borç boynuma
Ab-ı hayat sunanın, zehir katma suyuna*

*Bağışlayan büyüktür, nefret gönülde yükür
Töre bilmezi hoş gör, kem söz “nar”a körüktür*

*İsrafta hayır yoktur, müsrifin eli delik
Hazırı yer bitirir, cepte kalmaz metelik*

*Bencillik başa bela, kalbini yer bitirir
Cemiyet insanı ol, sana huzur getirir*

*Şefkat kahramanıdır, melek misal insanlar
Hakkınca ödül alır, O’na uçan lisanlar*

*Zaman kısa görev çok, planlayın her ânı
Lak lakla geçmez ömür, topla artık yakını*

*Dokuz ay taşıdın da, dokuz yılda büyüttün
Ey benim dertli anam, uyumadın uyuttun*

*Anne babanın gönlü, kırarsan dal gibidir
Rızasını al da geç, cennette sal gibidir*

*Duasını alalım, mazlum-yolcu-babanın
Ziyan olmaz unutma, karşılığı çabanın*

*Namaz kulluk nişanı, Rab ile vuslat anı
Anne baba sevgisi, taçlandırırsın yasanı*

*Anne babaya isyan, asi yapar insanı
Sevgide kusur etme, budur gönül lisanı*

*Ziyaret et babanı, unutma hiç ananı
Cennet yolunda kapı, terk eyleme sılanı*

*Huzur ve bereketi, bulalım iyilikte
Zahmet rahattadır bil, rahmet ise birlikte*

*Hor görme horlanırsın, hep beddua alırsın
Teslim olan kavuştu, sen yollarda kalırsın*

*Kanaat et huzur bul, daha fazlası gelir
Hırs ile başlayanlar, yarı yolda elenir*

*Kırk çıkar yol var ise, en kolay yolu göster
Kapıya ulaşanı, çekip gitsin kim ister*

*Niyetin sağlam ise, seni emin bilirler
Hâlis bakış sahibi, zirvelere ilerler*

*Merhamet et küçüğe, ölümsüz izin kalsın
Saygıda kusur etme, bakacak yüzün kalsın*

*Aldatan bizden değil, eğil hak karşısında
Kantarın ayar olsun, doğruluk çarşısında*

*Sevdiğini iyi seç, harap etme dünyanı
Yanlış bir tercih ile, kayıp etme hayânı*

*Sabrın sonu selamet, acele karar verme
Bırak da olgunlaşsın, gonca gülleri derme*

*Sendeki güzellikler, bana yansımamışsa
Ya bendedir noksanlık, ya sende fikir kısa*

*Sıhhatin yerindeyken, hakkını ver bedenin
Depolanmıyor zaman, çaresi yok gidenin*

*Yarım kalan iş yüküdür, yapana ve bakana
Melekler lanet okur, hak binayı yıkana*

*İncilsen de inciltme, Hacı Bektaş Veli'den
Ne güzel bir sözdür bu, insanı kâmil eden*

*Dilinde Hakk kelamı, doğru söyler Müslüman
Eli koşar yardıma, budur dosdoğru iman*

*Ne zulmedin insana, ne de zulme uğrayın
Şeytanın çanağına, ne de azık doğrayın*

*Zincirin halkaları, gibidir mümin kardeş
Birbirini tamamlar, biri diğerine eş*

*Dert de O'ndan derman da, yeter ki sen ara bul
Hastalıklar ihtardır, ah bir bilse aciz kul*

*Sebebe başvurmayan, hem tembel hem hazırcı
Tuğla nasıl tutunsun, sen koymayınca harcı*

*İstikrarda hayır var, ömür boyu et devam
Damlayla taşmaz ama, gün gelir dolar kovam*

*Orta yol ne güzeldir, ne şiş yansın ne kebab
İtidal ile yürü, kazancın olur sevap*

*Görölmeyeni görür, yeri göğü yaradan
O'na engel ne varsa, çıkaralım aradan*

*İnsanlığını göster, en seçkin ahlak ile
O zaman ulaşırsın, kurtuluşa sahile*

*Namaz ile dikilir, hak binanın direği
Çürük ağaçtan olmaz, uzun yolun küreği*

*Hakk kelamdır Kur'an, rehber hayatımıza
Öğrenen ve öğreten, buyursun katımıza*

*Hata da insan için, sakın eyleme tekrar
Tövbe ile arınıp, Hakk'a verelim ikrar*

*Namaz müminin nuru, duası ibadettir
Kalbi derinleştirir, bu ne güzel adettir*

*O'ndan başka yok ilah, la ilahe illallah
İtaat et, cennete, kolayca gir bul felah*

*Müminin miracıdır, paklar nefsi bedeni
Namaz ile hatırla, vaadini ve vadeni*

*Salât-ü selam sana, ey nebiler nebisi
Şu kâinat içinde, yoktur senin gibisi*

*Zekât malı temizler, sosyal dengeyi kurar
Gönülden iman eden, kim aç-açıkta sorar*

*Namaz içinde saklı, yaratılış gerçeği
İnsan şu kâinatın, en mükemmel çiçeği*

*Seher vaktinde uyan, ilim ile meşgul ol
Semaya kaldır elin, sen de örnek bir kul ol*

*Cehaletten doğuyor, her türlü dert ve bela
İlim yoluna girip, yol alalım evvela*

*Merak ilmin yarısı, hele mantıklı soru
Faidesiz ilimden, Rabbim sen bizi koru*

*İlim farz üzerine, Müslüman'ım diyenin
Bu yolda adım atıp, kör cehaleti yenin*

*İlim gözüyle baktık, şu yüce kâinata
İnsanlık hayran kalır, baş döndüren sanata*

*İlim dairesinde bulunan kurtulmuştur
İlimi rehber eden, tam gerçeği bulmuştur*

*İlim iki cihanda, kurtuluşa vesile
İlim imanı besler, birbirine silsile*

*İlim irfan meclisi, benzer gül bahçesine
Sen de uğrayandan ol, bir kulak ver sesine*

*Öğrenmekle bitmiyor, paylaştıkça büyüsün
Sen de öğretenden ol, güzel kervan yürüsün*

*Uygulanmayan ilim, kapalı bir hazine
Uçar gider elinden, kapılırsın hüzüne*

*Yardımseverlik ruhu, daima diri olsun
Düşeni kaldırdığın, her zaman biri olsun*

*Komşuluk hukukunda, vardır çok incelikler
Dillendirmeli her an, güzel güzel dilekler*

*İlmi var, ünü cimri, cahil hakka ulaştı
Teraziye koyunca, cömertlik ağır bastı*

*Cömertin tasası yok, paylaşır ve dağıtır
Zirveye yaklaşır o, hasbahçede bir ıtır*

*Veren el üstündür hep, malı yığıp tıkandan
Cömerte yer açılır, iki cihan mekândan*

*Hayır ihmale gelmez, başlayıp da bitmeli
Bu yola demir attık, başka nerye gitmeli*

*Hayırda yarışanlar, hayırla yâd edilir
İmtihanda geçer not, cennetler vâd edilir*

*Hediyeler artırır, karşılıklı sevgiyi
Dostunu hatırlayan, hak ediyor övgüyü*

*Hayıra sebep olan, onu yapmış gibidir
Hayduta ortak olan, yoldan sapmış gibidir*

*Vaadine muhalif, davranan ayıplanır
Sözünün eri olan, sözü altın kaplanır*

*Hasta; dost yüzü ile, sağlasın içten moral
Sana da sıra gelir, hayat değişmez kural*

*Prensip eyleyesin, her canlıya merhamet
Sevgini hoş görün, yaralara merhem et*

*Canlılara hep acı, olursun başlar tacı
Gönüller kazanmanın, işte budur ilacı*

*Kusur eylemeyelim, yaşlılara saygıda
Bir gün yaşlandığında, aklın kalmaz kaygıda*

*Hayra vesile olan, sevaba ortak olur
Hayırda yarışanlar, hesabından ak olur*

Faydalı eser bırak. Canlılar faydalansın

Asırlar şahit olsun, seni hayırla ansın (14 Heceliler, 24. şiir)

5.3.5.3. Sure

Malkoç'un şiirlerinde tek sure geçer. İnşirah ferahlama anlamına gelir. Burada inşirah kelimesi hem maddi hem de manevi ferahlama anlamında kullanılmıştır. İnşirah suresi ne gönderme yapılmıştır. Bu anlamlar surede geçen anlamı ile de alakalıdır. Surenin Türkçe meali şöyledir: “*Biz, senin göğsünü yarıp, genişletmedik mi? Ve yükünü indirip, atmadık mı? Ki o, senin belini bük müştü; Senin zikrini (şanını) yüceltmedik mi? Demek ki, gerçekten zorlukla beraber kolaylık vardır. Gerçekten güçlkle beraber kolaylık vardır. Şu halde boş kaldığın zaman, durmaksızın (dua ve ibadetle) yorulmaya devam et. Ve yalnızca Rabbine rağbet et.*”

...

Yüklenince bulut, iner damlalar

Islaklık içime inşirah salar

Hayalini doldurmasın “şâ'sâa”lar

Bana da yer ayır, bir dudak payı (11 Heceliler, 54. şiir)

...

5.3.6. Mezhepler, İnanç Farklılıkları

Âşığın, şiirlerinde mezhep isimleri geçmemektedir. Sadece farklı inançların varlığından bahseder. Bunu bir zenginlik olarak görüp, bu konuda herkesin saygılı olmasını ister. İnanç farklılıkları arasındaki çekişmenin faydasız olduğunu dile getirerek birlik beraberliğe işaret eder. Farklı inançların başa kakılmasından da dem vurur. Fatih Sultan Mehmet'i inançlara saygı konusunda örnek gösterir.

...

İnançlar, lehçeler farklı

Zenginlik, sır burda saklı

Deşme yarayı, kim haklı

Her şeyiyle biz bütünüz (8 Heceliler, 23. şiir)

...

...

Malkoç Ali, özün Hakk ile olsun

Halkın inancına, hep saygın olsun (11 Heceliler, 102. şiir)

...

...

Dünya döner âşkla, bazen takılır

Her devirin, Ebû Cehil'i vardır

Farklı görüş inanç, başa kakılır

Mürekkep yalamış, cahili vardır (11 Heceliler, 191. şiir)

...

...

Mekke'nin fethinde, kimse yıkmadı

Fatih İstanbul'da, ateş yakmadı

Farklı ten ve dini, başa kakmadı (11 Heceliler, 168. şiir)

...

5.3.7.Melekler

Âşık Ali Rıza Malkoç meleklerin isimlerini tek tek vermez. Sadece bir şiirinde Azrail'den bahseder. Melek ismini genel anlamda kullanmıştır. Dine düşmanlık edenlerin meleklerin lanetine uğrayacağını söyler. Bazı insanları meleğe benzetir. İyi huyluluğu ve güzel davranışlarını meleklerin iyi huylarıyla ile karşılar:

...

Şefkat kahramanıdır, melek misal insanlar

Hakkınca ödül alır, O'na uçan lisanlar

...

Yarım kalan iş yüküdür, yapana ve bakana

Melekler lanet okur, hak binayı yıkana (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Yerinde gülmek

Uğrunda ölmek

Dağları delmek

Güzel erektir

Sanki melektir (5 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Bazen “şer” görülen, gerçeğe elek

Ayrışır meydanda, olgun ve kelek

Huyuna gidersen, herkes bir melek

Zor zamanda “dost” bilinir dediler (11 Heceliler, 17. şiir)

...

Ehliyetin varmış, tamam anladık

Göster ruhsatını, insan bilelim

Maskenin ardında, melek misali

Göster suratını, insan bilelim (11 Heceliler, 114. şiir)

...

Azrail, insanın canını alan melektir. Şeytana seslenerek, Azrail'in bu görevini mecazi anlamda şeytanın gerçekleştirdiğini söyler. Şeytana uymanın ölmekle eş değer olduğunu düşünür:

...

Azrail'den çalıp, öldürdün bizi (11 Heceliler, 168. şiir)

...

5.3.8.Bezm-i Elest

Kâlu belâ, insanların, ruhlar âlemindeyken, Allah'ın birliğini ikrar, yüceliğini tasdik ettikleri vakittir. Bezm-i elest ise bu anlaşmanın yapıldığı toplantıdır. Allah, kıyamete kadar gelecek bütün insanların ruhlarıyla bir anlaşma yapmıştır. Bu anlaşma, Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılır: “*Ey Resulüm! Onlara o vakti hatırlat, hani Rabbin, Âdemoğullarından, bellerinden zürriyetlerini çıkardı, onları kendi nefislerine şahit tutarak: Ben sizin Rabbiniz değil miyim? dedi. Onlar da: Evet, sen bizim Rabbimizsin dediler. (Onlarla birlikte Biz ve meleklerimiz buna) şahitlik ettik ki, kıyamet günü: Biz bundan gafildik, haberimiz yoktu demeyesiniz. Yahut bizden önce babalarımız Allah'a ortak koştu, biz de onlardan sonra gelen bir nesildik; onların izinden gittik. Batıla dalanların yüzünden bizi helak mi edeceksin? şeklinde küfrünüze mazeret ileri sürmeyesiniz diye böyle yaptık.*” (Araf Suresi, 172/173. ayetler)

Âşık Ali Rıza Malkoç, varoluşun Bezm-i Elest'te başladığını ve orada Allah'a söz vermiş olduğumuzu belirtir. O sözü hiçbir zaman unutmamak gerektiğini söyler:

...

Ruhlar âlemiyle, var oluş başlar

Söz vermişiz orda, Rabbimiz tektir

Dirilişte akid, yoksa yavaşlar

Söz vermek, senetten öte bir şeydir (11 Heceliler, 162. şiir)

...

...

Kızan kimdir ki, biz ezelden Hakk'a varmışız (14 Heceliler, 12. şiir)

...

Kemâlat süreçtir, yorma kendini
Tav tutmayan demir, örse alınmaz
Hatırla her dâim, hıfzet andını
Dünyayı kaybeden, Mars'a alınmaz (11 Heceliler, 173. şiir)

...

Bazı insanlara verdikleri sözü tutmadığı için soru sorarak serzenişte bulunur:

...

Bu muydu ezelden verdiğin ahit? (11 Heceliler, 24. şiir)

...

5.3.9.Mekke, Medine, Kâbe

Mekke Hz. Muhammet'in doğum yeridir. Müslümanların namaz kılarken yöneldiği Kâbe de bu şehirdedir. Hz. Muhammet'in türbesi ise Medine'dedir. Yani Mekke, Medine ve Kâbe Müslümanlar için kutsal mekânlardır. Âşık Ali Rıza Malkoç, bu mekânların dini önemine dikkat çekmemiştir. Mekke'nin Müslümanlar tarafından fethedilişine gönderme yapmıştır. Medine ve Kâbe'nin isimlerini iki şiirinde zikretmiştir:

...

Mekke'nin fethinde, kimse yıkmadı
Fatih İstanbul'da, ateş yakmadı
Farklı ten ve dini, başa kakmadı
Azrail'den çalıp, öldürdün bizi (11 Heceliler, 168. şiir)

...

...

*Medine, Moskova, Küba ve Tayvan
Beşer hizmetine, giderim yayan,
Milleti sürüyor, sanmış da sürü
Bu Kâinat sana dar gelir Sülü (11 Heceliler, 174. şiir)*

...

...

Siyah, Kâbe'nin örtüsü (8 Heceliler, 32. şiir)

...

5.3.10.Şeytan

Şeytan, Allah'ın cennetinden kovduğu ve kıyamete kadar insanları kötülüğe sevk etmek adına yeminli bir varlıktır. Şeytan her zaman insanları kötülüğe sevk edip nefsinin kölesi haline getirmek için uğraş verecektir. Âşık bu sebeple şeytana düşmandır. Şeytanla hem alay eder hem de insanların başına gelenlerin sebebi olarak şeytanı görür:

*Hiddetin depreşti, yaran nüksetti
Yine cehenneme doldurdun bizi (!)
Vicdandaki kaos, söze aksetti
Afakî dillere yıldırıydın bizi (!)*

*Herkes inancında, özgürdür - hürdür
Baskı ve tahakküm, geçersiz kurdur
İman denen nakış, solmaz mühürdür
Suyu kestin güya, soldurdun bizi*

*Zebani misin ki, tasnif yaparsın?
Kapıyı bir açar, bir de kaparsın
Ayarsız pusulan, rota saparsın
Neşemiz kaçmıştı, güldürdün bizi*

*Mekke'nin fethinde, kimse yıkmadı
 Fatih İstanbul'da, ateş yakmadı
 Farklı ten ve dini, başa kakmadı
 Azrail'den çalıp, öldürdün bizi*

*Ey şeytanım! Seni her gün anarım
 Sanma ki, hilene şaşar kanarım
 Vazifende, kusurun yok sanırım
 Beş kardeşlik, beşe böldürdün bizi*

*Eleye eleye, doldum seleye
 Selam olsun, gurbet ele sılaya
 Artık bildim seni, aldım alaya
 Labirent içinde, buldurdun bizi (11 Heceliler, 168. şiir)*

Şeytanı her kötülüğün başı olarak gören Âşık, şeytanın yoluna hiç girmemiştir, şeytana uymamıştır. Şeytana aldananları tarif ederek kendisine bunları yakıştırmaz:

...

Kötü söz şeytandandır, gömün gitsin toprağa (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

*Pırlanta manalarla, zümrütten bina yaptık
 Ne saptık kör bir yola, ne de şeytana taptık
 Uzatılan elleri, menfaat ise teptik (14 Heceliler, 2. şiir)*

...

...

Hatayla noksanla, adresim burda

Belki de gediğim, kalede surda

Adımlarım, gayretim bu uğurda

Şeytanın safında yarışmaz bizim (11 Heceliler, 14. şiir)

...

...

Şeytana konsolos, şerre taşeron

Dolaşmaz ateşsiz, sanki bir Neron

Yapışmış malına, adeta Karun

Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz (11 Heceliler, 27. şiir)

...

İnsanları şeytana uymamaları konusunda uyarır. Şeytana karşı gelmelerini ister:

...

Şeytandan, almayın komut (8 Heceliler, 13. şiir)

...

Pilavda beyaz taş, kırar dişleri

Sapmayın dedik de, hata mı ettik?

Şeytan bu yerleşir, sarar düşleri

Tapmayın dedik de, hata mı ettik? (11 Heceliler, 169. şiir)

...

...

Su-i zan ile yıktık, gönül saraylarını

Şeytana elçi olup, kirletmeyin yarını

...

Ne zulmedin insana, ne de zulme uğrayın

Şeytanın çanağına, ne de azık doğrayın (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Bazen susmak cevaptır

Şeytana taş, sevaptır (7 Heceliler, 8. şiir)

...

...

Birikir birikir, heykele döner

Nefis şahlanınca, basiret donar

Çukurda kalanlar, çöp dala konar

Şeytana bir şamar, çakıver gitsin. (11 Heceliler, 53. şiir)

...

Bazı insanların şeytandan bile daha kötüdür. Bu insanların halleri şeytanı bile kiskandırır:

...

Şom ağızlar şeytan, kiskandırırılar

Dört mevsimde bizi, ıslandırırılar

Fesat ile kalbi, paslandırırılar (11 Heceliler, 200. şiir)

...

...

Gammazlıkta şeytan, kiskandırırılar

Her şeyi nefsine, yaslandırırılar

Kendi kalplerini, paslandırırılar

Yoruldu susuyor, küfür kervanı (11 Heceliler, 122. şiir)

...

...

Şeytan kiskandıran insanımız var

Tatlı dil altında, “yılanlar” gördüm

İnsanlık mı gaye, şöhret mi şan mı?

Şerrinden kaçınan “yılanlar” gördüm (11 Heceliler, 70. şiir)

...

Âşık kimi insanları şeytana kulluk ettikleri için şeytana benzetir:

...

*Görüntüsü insan, aldatır bizi
Adamlık, ölçüp de dikilemiyor
Gözümüz aynı göz, yüzü ay yüzü
Kalbine, grafik çekilemiyor*

*Belli ki dersini, şeytandan almış
İki ayaklıktan, sınıfta kalmış (11 Heceliler, 1. şiir)*

...

Bazı insanları şeytana benzetip onlara seslenir. Din düşmanlarına da uğraşmaları için şeytana kulluk edenleri gösterir:

...

*Sözde aydın olanlar, ufkumu darlandırır
Diğeri yakar bir mum, çevreyi nurlandırır
Öteki şeytana kul, tenini narlandırır
Hakikat-i âşık, Hâlık-ı Sübhan görür (14 Heceliler, 6. şiir)*

...

...

*Maksadın, bir dine düşmanlık ise,
Git uğraş, şeytana, aya tapanla (11 Heceliler, 51. şiir)*

...

Bazı insanların şeytana boyun eğdiklerini bazılarının da buna zemin hazırladığını dile getirir. Kimileri ise şeytanla işbirliği içindedir:

...

Nefisler, şeytanın konsolosudur (11 Heceliler, 75. şiir)

...

...

Kurt çakal barışıp, pay eylemişler

İnsanlığı oka, yay eylemişler

Kalpleri şeytana, tay eylemişler (11 Heceliler, 105. şiir)

...

...

Bize gün mü vurdu, nazar mı değdi

Kalpler kör şeytana, boyun mu eğdi (11 Heceliler, 189. şiir)

...

...

Dedim şirret nedir, dedi soyumdur

Dedim şeytan nedir, dedi yayımdır

Dedim mal beyanı, dedi payımdır

Dedim dolmaz mı kap, dedi ki yok yok (11 Heceliler, 161. şiir)

...

5.3.11.Ölüm

Âşık Ali Rıza Malkoç, dünyanın bütün güzelliklerine rağmen geçici olduğuna inanan ve Ahiret inancı olan bir şairdir. Asıl, ölümden sonrasının önemli olduğunu düşünür. Ölümün hayatın bir gerçeği olduğu düşüncesinin ağır bastığı şiirlerinde, ölümün bir gün herkese uğrayacağını dile getirir:

...

Herkes bıraktığı izle tanınır

Beşer şaşar, hata eder yanılır

Bu dünya, ebedi mekân sanılır

Ne ağası, ne de beyi kalmadı (11 Heceliler, 115. şiir)

...

...

An gelir can tenden, uçar da gider

Topraktan bir kapı, açar da gider (11 Heceliler, 195. şiir)

...

Çıkar için birbiriyle dalaşan,

Mutlaka göçecek, yüz yıl dolaşan,

Üç günlük dünyada, bin gün çalışan, (11 Heceliler, 88. şiir)

...

...

Ecel geldiğinde, kimdir kalıcı?

Koca sultan olsan, kader değişmez (11 Heceliler, 178. şiir)

...

...

Her şey gidicidir, vardır bir sonu (11 Heceliler, 122. şiir)

...

...

Seksen yıllık ömrü, elemiş asmış

Makamlar tükendi, kendini kasmış

...

Şaşalı yaşamın, sonucu yasmış

Kaybolan günleri, sayıp gidecek (11 Heceliler, 72. şiir)

...

...

İnsanoğlu, akar akar durulur

Su testisi, suyolunda kırılır

Beste noktalanır, bohça dürülür

Çağırırılar gider, kutlu bir sesle (11 Heceliler, 50. şiir)

...

Bazı insanların, sanki hiç ölmeyecekmiş gibi dünya hayatına dalmasına anlam verememekte ve onlara “siz ölmeyecek misiniz?” anlamında soru sormaktadır:

...

Ölümü öldüren, topumuz mu var? (11 Heceliler, 195. şiir)

...

Âşık, ölümden sonraki hayatın niçin sonsuz olduğunun sırrına erememiştir:

...

Günler geçer nokta nokta

Dengelenir varda yokta

Ölümsüzlük son durakta

Ben sırrına eremedim (8 Heceliler, 8. şiir)

...

Onun şiirlerindeki ölüm motifi korkunç bir hal içerisinde değildir. Fakat ölüm kelimesinin soğukluğunu da kabullenir. Kendine ölüme inandırmış bir ruh hali ile gayet tutarlı bir çizgi takip eder. Hatta ölümü bitiş değil başlangıç olarak gördüğü için, kendisini bu başlangıca hazırlama gayreti sezilir. Dünya, onun şiirlerinde gurbet olarak karşımıza çıkar. Ölüm ise vuslattır. Ölüm denilen gerçeği sağlam bir duruşla kabullenmiş görünür. Dünyanın geçici haline dikkat çeker ve insanların işledikleri günahları ve yaptıkları kötülükleri göstererek onlara ölüm denilen gerçeği hatırlatır. Kendisinin de bir gün öleceğini sık sık dile getirir. Kendisinden geriye anılarını ve şiirlerini miras bırakır:

Dünya önümüzde, süslü bir zindan

Bazen üzülrüz, bazen üzeriz

Ağırlıyor bizi, farklı yok handan

Gurbet sona erer, biz de gideriz

*Dost gördük herkesi, zengin fukara
Kalpler aşığına, sağken yakara
Filim kopar birden, sarar makara
Gurbet sona erer, biz de gideriz*

*Canlılara sevgi, emri yaradan
Bedenimiz, kurtulmuyor yaradan
Susuz gönüllere, sen de yâr adan
Gurbet sona erer, biz de gideriz*

*Bazen ıslanırız, sığ bir derede
Kaynamaya başlar, su tencerede
Görünmezsin, dostlar sorar nerede
Gurbet sona erer, biz de gideriz*

*Kara bulutları, kaldır aradan
Malkoç Ali, fanilik bu sıradan
Canı veren, alır bir gün yaradan
Gurbet sona erer, biz de gideriz (11 Heceliler, 25. şiir)*

*Gönül neye inat, kolaylık varken
Bahar mevsiminde, buzda yürürsün
Bugünüm yarınım, kurtulsun derken
Toprak hepisini, örter çürürsün*

*Frengi tutmuyor, geçen zamanın
Bilinmez kıymeti, yaşanan anın
Harman çürür, elde kalan samanın
Bilmem ki neyini, korur durursun*

*Az ile başlayıp, azıp gittiler
Nefsin dizginini, çözüp gittiler
Hasenata mezar, kazıp gittiler
İbret ile baksan, sen de görürsün*

*Gönül terazimde, artı hanemde
Düşlerim buğulu, gözlerim nemde
Avucun semaya kaldır her demde
Sular durulunca, sen de kurursun*

*Okumak nedir ki, harfi sökmek mi?
Gözdeki ışıkla, sevda dikmek mi?
Yanlışı yorumlayıp, gönül yıkmak mı?
Zahire teğetsen, özden vurursun*

*Asrın idrakinden, kaçmak nafi
Malkoç Ali dur divana saf ile
İki cihan karanlıktır sefile
Çelikten bir külçe olsan erirsin (11 Heceliler, 22. şiir)*

*Doğum bir başlangıç, müjdeli soluk
Akar gider yaşam, taşımaz oluk
Defter kabı güzel, yapraklar yoluk*

*Kalpler hiç unutmaz, hatırlar coşar
Zaman geçer ölür, anılar yaşar*

*Adım adım biter, her sokak başı
Problemler, hep çözümün gardaşı
Canlılar ki, kabuğunun sırdaşı*

*Dün bugünü tutmaz, kabından taşar
Zaman geçer ölür, anılar yaşar*

*Hayat bir yolculuk, yoktur son durak
Tohum çürür yaşar, yok ise kurak
Çileli toprağı, gel biz de karak*

*İnancıyla koşan, her engel aşar
Zaman geçer ölür, anılar yaşar*

*Beden emanettir, hep yaralıdır
Akıl ne bedava, ne paralıdır
Var oluş bir kader, göç sıralıdır*

*Ömür bir imtihan, gel sen de başar
Malkoç Ali ölür, anılar yaşar (11 Heceliler, 6. şiir)*

*Bir gün yazmaz kalem, kalbimiz durur
Toprak evim hazır, saat gong vurur
Dostlarda elem var, bendeyse sürur
Birkaç satır sözüm, hatıra kalsın*

*Bu can zamansızca, veda edecek
 Ağlayarak doğan, o gün gülecek
 Bedene beyaz bez, sarıp gidecek
 Mahzun mahcup yüzüm, hatıra kalsın*

*Dünya bir imtihan, sorular belli
 Yaş da kırkı geçti, olur mu elli
 Hayat bir yarıştı, sanki engelli
 Eyvahım avazım, hatıra kalsın*

*Sığmadım dünyaya, bitmez arzular
 Açık verir hesap, yara sızılar
 Cümleleri bağla da, bitsin yazılar
 Teli paslı sazım, hatıra kalsın*

*Ölüm kelimesi, soğuktur baştan
 Güneş baharları, kurtarır kıştan
 Yâre vuslat, ayrılış arkadaştan
 Gönülden niyazım, hatıra kalsın*

*Hatırlanmak belki, talep dünyalık
 Cihan gölgeliktir, olmaz sevdalık
 Varılacak menzil, ebedi varlık
 Şiir dili yazım, hatıra kalsın*

*Ne yürekler gördük, okuduk bildik
 Taşınmaz malları, hayalden sildik
 Hakk için haykıran, susmayan dildik
 Ses vermez cihazım, hatıra kalsın (11 Heceliler, 82. şiir)*

*Komşudur komşunun külüne muhtaç
 Ne tok zengin gördüm, ne fakiri aç
 Kin tutucu olma, sen muhabbet saç
 “Dünya fâni imiş” sen diyeceksin
 Tahtadan bir ata hem bineceksin*

*Başımıza gelen dilimizdendir
 Sevgi ve muhabbet yolumuzdandır
 Gıybeti susturmak dinimizdendir
 “Hatalarım çokmuş” sen diyeceksin
 Tahtadan bir ata hem bineceksin*

*Mevcut düşman bize yeter de artar
 Senin husumetin buna ne katar
 Birlik bozulursa o millet batar
 “Nefisler hep döner” sen de bilesin
 Sen de önce kendi nefsin yeresin*

*Kul Hakkı nerede lafta mı kaldı
 Hakikat ne oldu rafta mı kaldı
 Zarafetin hani Kaf’ta mı kaldı
 “Eyvah Aldandık” sen diyeceksin
 Hayat çok kısaymış bunu bilesin*

*Nefsin de bedenden büyüktür büyük
 Kalpsiz bir beden de cana yüktür yük
 Günah kabın taşı bari boynun bük
 “Sığmadım dünyaya” sen diyeceksin
 Işıksız mekâna hem gireceksin*

*Ali, Rıza göster hüzne ve gama
Hakk'dan gelen emri yarına koyma
Sunulan ihsanı kendine yorma
"Ömrüm geldi geçti" sen diyeceksin
Tahtadan bir ata hem bineceksin (11 Heceliler, 154. şiir)*

*Kanmayasın, şu dünyanın süsüne
Cazip görüntüsü, gümbürtüsüne
Mevlâ'm güç versin de haktan sesine
Dik duruşu asla "esleme" oğul! (11 Heceliler, 193. şiir)*

...

...

*Hangi istasyonda, bilmem can uçar
Bir fidan kurursa, binlerce açar
Selamız okunur, Ali de göçer
Kılınır mı bilmem? Bekliyor salları (11 Heceliler, 87. şiir)*

...

*Bir sevkîyat vardır, biz de teslimiz
Coşkun çağlayana benzer aslımız
Noktalanır ömür, biter faslımız (11 Heceliler, 61. şiir)*

...

...

*Dünya meydanında, yürür gideriz
Sevinç ve kederi, burda tadarız
Hataların bedelini öderiz (11 Heceliler, 71. şiir)*

...

...

*Bu dünyada kimse kalıcı değil
Vakit gelir bir gün biz de gideriz*

Sev sevil ve çalış iyi iz bırak

Belki elli belki yüzde gideriz (11 Heceliler, 29. şiir)

...

Âşık, kendisini insanlığa hizmet eri olarak görüp yatakta ölmeyi kendisine yakıştırmamaktadır:

...

Yakışır mı, bize ölüm yatakta? (Ölçüsüz Şiirler, 8. şiir)

...

İnsanlara seslenerek, ölümden sonrasına hazırlıklarının olup olmadığını sorar:

...

Rüzgâr ekersin ve fırtına biçer

Ömür sermayen, boş rüyayla geçer

Gün gelir tatlı can, kuş gibi göçer

Kendine bir katma değer var mı? (11 Heceliler, 119. şiir)

...

5.3.12.Cennet, Cehennem

5.3.12.1. Cennet

Cennet, Allah'ın koyduğu kurallara uyanların ve Allah'a layıkıyla kulluk edenlerin ödüllendirilmek üzere gireceği manevi bir mekândır. Âşık Ali Rıza Malkoç, cennetin ucuz olmadığı kanaatindedir. Cennete ancak kulluğunu layıkıyla yerine getirip, dünya hayatını iyilikler ve güzel melekeler üzerine kuran ve doğru hal üzere olanların girebileceğine inanır:

...

Cehennem gerekli, cennet mi ucuz? (11 Heceliler, 180. şiir)

...

...

*Doğru hâl binek gibi, taşır seni cennete
Çıkmaz sokaktan vazgeç, sonu varır cinnete*

...

*Anne babanın gönlü, kırarsan dal gibidir
Rızasını al da geç, cennette sal gibidir*

...

*Ziyaret et babanı, unutma hiç ananı
Cennet yolunda kapı, terk eyleme sılanı*

...

*O'ndan başka yok ilah, la ilahe illallah
İtaat et, cennete, kolayca gir bul felah*

...

*Hayırda yarışanlar, hayırla yâd edilir
İmtihanda geçer not, cennetler vâd edilir (14 Heceliler, 24. şiir)*

...

...

*Yutar her daim gâmi
Cennettedir makamı
Ders eylemiş ahkâmı
İnsan var, insancık var (7 Heceliler, 9. şiir)*

...

...

*Süsüne aldanma fani dünyanın
Göz doluyu arar boşa dalmasın
Hak eden ulaştı kutlu menzile
Göç var ufuklara kimse kalmasın (11 Heceliler, 116. şiir)*

...

5.3.12.2. Cehennem

Cehennem, Allah'ın koyduğu kurallara uymayan ve kulluğunu yerine getirmeyip, dünya hayatını kötü huylar üzerine kuran insanların, öldükten sonra cezalandırılmak üzere gireceklerine inanılan manevi bir mekândır. Âşık, “Şeytan Taşlaması” adlı şirinde insanların şeytana uymaları halinde cehenneme gireceğini dile getirir:

Hiddetin depreşti, yaran nüksetti
Yine cehenneme doldurdun bizi (!)
Vicdandaki kaos, söze aksetti
Afakî dillere yıldırın bizi (!) (11 Heceliler, 168. şiir)
 ...

Âşık iki şirinde cehennemin görevli meleği olan Zebani'nin adını zikretmiştir.

...
Duygu; şirazesiz, bir kitap gibi
Vurgu; Zebani'den, bir hitap gibi
Malkoç Ali görür, bir serap gibi
Çaremiz de çoktur, varıp geçelim (11 Heceliler, 36. şiir)
 ...
 ...
Zebani misin ki, tasnif yaparsın? (11 Heceliler, 168. şiir)
 ...

5.3.14.Kader

Kader, insan doğmadan önce Allah tarafından çizilen yaşam çizgisidir. Âşık, kaderden şikâyetçi değildir. Çünkü onu Allah çizmiştir. Ona göre kader, şans değil Allah yazgısıdır. Kadere dua ile yön verilebileceğini düşünür:

...

Ticaret yapmasın, siyaset yapma

Dininse dogmadır, sakın ha tapma(!)

Ağaç gibi yaşa, kökünden kopma (!)

Kaderin çizenden, ne zarar gelir (11 Heceliler, 124. şiir)

...

...

Yön verir kadere, hayırlı dilek (11 Heceliler, 142. şiir)

...

...

Kaderim, nasibim, değil ki kura (11 Heceliler, 188. şiir)

...

5.3.15.Mutasavvıflar

İlk Türk mutasavvıfı olarak kabul edilen Hoca Ahmet Yesevi'den sonra alperenler Anadolu'ya gelmeye başlamışlar ve Anadolu'nun Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında büyük katkı sağlamışlardır. Mutasavvıflar, Anadolu'nun her yerinde vücut bulan tekke ve dergâhlarda müritleri eğiterek, Anadolu'nun manevi mimarları olmuşlardır. Âşık Ali Rıza Malkoç mutasavvıfların bu katkısını bildiği için onların iyi huylarla donandığını ve kerametler gösterdiğini söyler:

...

Erenler masumu yermez (8 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Erenler deryayı geçiyor salsız (11 Heceliler, 193. şiir)

...

...

Kâinat dostlarının, bulunmaz kuruntusu (14 Heceliler, 7. şiir)

...

Âşık, şiirlerinde bazı mutasavvıflara yer vermiştir. Şiirlerinde geçen mutasavvıflar şunlardır: Emir Sultan, Hacı Bektaş-ı Veli, Pir Sultan Abdal, Hızır Aleyhisselam, Mevlana, Yunus Emre.

5.3.15.1 Yunus Emre

Yunus Emre hem iyi bir halk şairi hem de samimi bir hak aşığıdır. Ali Rıza Malkoç, Yunus Emre'yi iki yönden de örnek almıştır. “Yunusça Bakmak” şiiri Yunus Emre'nin üslubuna yakın söylenmiş bir şiiridir. Âşık, Yunus Emre gibi Allah aşkıyla yanmayı amaçlar. Şiirlerinde Yunus Emre'nin ilahi aşkını dile getirerek, onun gibi hak aşığı olanların kötü olamayacaklarını dile getirir:

...

Tebessümler sahte, bakış riyakâr

Kimine zayıf, kimisine kâr

Gün gelir her varlık sonsuza akar

Yunus'un yoluna girmeye geldim (11 Heceliler, 64. şiir)

...

...

Yunus Emre'yle yandım (7 Heceliler, 15. şiir)

...

...

Mertlik hırkasını giyen

Samimiyetle yürüyen

Yunus mumuyla eriyen

Kuru dalı bile kırmaz (8 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Malkoç Ali, dilden kalbe yol olsun

Âşk ehlinden aldığın ders bol olsun

Âşk kâğıda sığmaz bu da son olsun

Yürekler Yunusça yansın kor olsun (11 Heceliler, 40. şiir)

...

...

Yunus Emre varır Hakk'a

Pir Sultan bir mesaj halka

Dervişlik değildir hırka (8 Heceliler, 36. şiir)

...

...

Samanlar uçar gider

Kalır yerde Yunusça yananlar (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

...

5.3.15.2.Mevlana

Mevlâna, 13. yüzyılda Anadolu'da yaşamış, İslâm ve tasavvuf dünyasında tanınmış bir şair, düşünce adamı ve Mevlevi yolunun öncüsüdür. Mevlana "Mesnevi" adlı eseri ile ünlüdür. Âşık, onun güzel sözlerinden bahsederek, o sözlerin her devirde yol gösterici olduğunu savunmuştur. Onun yolunu kendine yol kabul etmiştir.

...

Mevlana seslenir: "kim olunsan gel! "

Şimdi olsa derdi, "kim çağırırsa git! "

Pırıltılı sözler, hikmetli öğüt

Her devirde, aydınlatır asırı (Damlalar)

...

...

Mevlana izini sürmeye geldim (11 Heceliler, 64. şiir)

...

Malkoç, Mevlana'nın yolu olan Mevlevilik'in semah ayini hakkında bilgi sahibidir. "İnançlarla Oynamayın" adlı şiirinde semah yapan Mevlevilere karışmayın diye seslenir. Kendisinin de Allah'ı bulma yolunda Mevlana ile beraber olduğuna işaret eder:

...

Hacı Bektaş'ta yanana karışma

Mevlana'da dönene de karışma

Camilerde eğilene karışma

Özde yoksan, sözünle de karışma (11 Heceliler, 102. şiir)

...

Mevlana ile döndüm

Yunus Emre'yle yandım

Ben bu sevdaya kandım

Aradım buldum seni (7 Heceliler, 15. şiir)

...

5.3.15.3.Pir Sultan Abdal

Pir Sultan Abdal, 16. yüzyılda yaşamış, Alevi inancının savunucusu olan bir halk ozanıdır. Âşık Ali Rıza Malkoç, "Türküler Bizi Söyler" adlı şiirinde Pir Sultan Abdal'ın dini yönüne dikkat çekerek halka mesaj olduğunu dile getirmiştir. "Sevgi Dilidir Güzel Türkçemiz" şiirinde ise sadece adını anmıştır.

...

Pir Sultan bir mesaj halka

Dervişlik değildir hırka (8 Heceliler, 36. şiir)

...

...

Abdal'ım, Yunus'um, Mehmet Akif'im

Veysel'im, Nazım'ım, Necip Fazıl'ım

Kıtaları aşmış, bestem ve sazım (11 Heceliler, 157. şiir)

...

5.3.15.4. Hacı Bektaş Veli

Hacı Bektaş Veli, 13. Yüzyıl'da yaşamış bir mutasavvıf ve düşünürdür. O, Anadolu'yu Türkleştiren Türkmenlerin hayatına şekil veren bir liderdir. Hacı Bektaş Veli'ye bağlı Türkmenlere, Bektaşî denilmiştir. Ali Rıza Malkoç, Hacı Bektaş Veli'yi dini ve tasavvufi yönüyle şiirlerine konu etmiştir. Onun yolunu takip eden insanlara karışılmaması gerektiğini söylemiş, onun bir öğretisinden bahsetmiştir. Dünyaya geliş sebeplerinden birisini de onu görmek olarak belirtmiştir:

...

Hacı Bektaş'ta yanana karışma (11 Heceliler, 102. şiir)

...

...

İncilsen de inciltme, Hacı Bektaş Veli'den

Ne güzel bir sözdür bu, insanı kâmil eden (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Daveti var, insanlığın özüne

Sen kalbini yokla, ulaş gözüne

"İncinsen de, inciltme" hak sözüne

Hacı Bektaş Veli görmeye geldim (11 Heceliler, 64. şiir)

...

5.3.15.5. Emir Sultan

Emir Sultan, 14–15. yüzyıllarda yaşamış büyük bir bilgin ve mutasavvıftır. Yıldırım Beyazıt'ın damadıdır. Buhara'dan Bursa'ya gelmiş ve ölümüne kadar burada yaşamıştır. Âşık, dini yönünün kuvvetli olmasından hareketle, Emir Sultan'dan yardım isteyerek içinde bulunduğu halin tercümesini ister.

...

Emir Sultan karşılar

Gelen konuklarını

Dile gelip söylese

Perişan hâllarımı (7 Heceliler, 2. şiir)

...

5.3.16.Ab-ı Hayat

Ab-ı Hayat, içildiği zaman ölümsüzlük kazandıran efsanevi bir sudur. Âşık, dostların birbirine ab-ı hayat gibi olduğunu söyleyerek dostluğun önemini dile getirir. Bunun yanında kötü insanların ab-ı hayatı bile pislediklerini söyler:

...

Kışın ortasında, dağları deldik

Baharda açmayı, beceremedik

Dosta ab-ı hayat, düşmana seldik

Dereden geçmeyi, beceremedik (11 Heceliler, 18. şiir)

...

...

Ab-ı hayat suya, mikrop döken var (Kendin Değişmesen Dünya Değişmez)

...

...

Ab-ı hayat sunanın, zehir katma suyuna (Yüz Hadise Yüz Beyit)

...

5.3.17. Vahdet-i Vücut

Vahdet-i Vücut, tasavvuf düşüncesinde, yaratılanla yaratılanın tek kaynaktan geldiğini ve “bir” olduğunu savunan görüştür. Âşık, vahdet-i vücut öğretisinin düşünce sisteminden haberdar görünmektedir. Bazı şiirlerinde vahdet-i vücuttan bahsetmiştir:

...

Kalbimizde, yaşar vahdet (8 Heceliler, 13. şiir)

...

...

Bak gör Hakk'ın belgesini

Cihan birlik ilkesini, (8 Heceliler, 14. şiir)

...

5.3.18 Dua, Şükür, Namaz

Ali Rıza Malkoç şiirlerinde dini değerlere çok yer vermiştir. Dua, şükretmek ve namaz âşık için önemlidir. Dua, şükür ve namazı kendisine ve herkese tavsiye etmiştir.

5.3.18.1. Dua

Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirlerine duayı çokça konu etmiş, duanın faziletlerinden bahsedilmiştir. Ona göre gerçek kul sadece Allah'a yakarır. Gerçek kulun Allah'tan başka dayanağı yoktur. Âşık, duayı kulluğun sözleşmesi olarak görür. Dua için açılan ellerin değerini yüceltir. İnsan, daha

hala hayattayken dua etmeli ve bunu fırsat bilmelidir. Dua insanı huzurlu kılar ve Allah'ın yardımını ve rahmeti sadece dua ile gelir:

...

Kul odur ki yalnız, Rabb'e yakara (11 Heceliler, 182. şiir)

...

...

Elleri açtık Hüda'ya

Talep yakışır gedaya (8 Heceliler, 28. şiir)

...

...

Kabarmak yok, yakarmak var

...

Bilemek yok, dilemek var (8 Heceliler, 29. şiir)

...

...

Seher diriliş vaktidir

Dua kulluğun akdidir

Bize sunulan nakdidir

Şükür ile sözlüyoruz (8 Heceliler, 45. şiir)

...

...

Aldırmayın taşlı yaslı yollara

Teraziye vursan, gül ağır gelir

Semaya açılan, mahzun ellere

Kelam ile sorsan, hal ağır gelir (11 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Avucun semaya kaldır her demde (11 Heceliler, 22. şiir)

...

...

*Dost gördük herkesi, zengin fukara
Kalpler aşığına, sağken yakara
Filim kopar birden, sarar makara
Gurbet sona erer, biz de gideriz (11 Heceliler, 25. şiir)*

...

...

Dua ile gelir, ilahî nusret (11 Heceliler, 183. şiir)

...

...

*Zengin fakir aynıdır, üstünlük takva ile
Yükselir dua ile alçalır şekva ile (14 Heceliler, 22. şiir)*

...

...

*Avuç aç, sen de semaya
Rahmetler yollansın diye (8 Heceliler, 13. şiir)*

...

Âşık bazı şiirlerinde dua eder. İsteklerini bütün içtenliği ile dile getir. Kendisine de dua etmeyi telkin eder:

*Elimiz boş olsa, gün gelir dolar
Gülümüz yeşerir, bazen de solar
Gönlümüz aldanır, hayale dalar
Kalbimizi boş bırakma Allah'ım*

*Ne tarafa baksak yas günü gibi
Baharı unuttuk, kış günü gibi
Güneş aldatici, düş günü gibi
Gözümüzü yaş bırakma Allah'ım*

*Aciz kulun, günahıyla kapında
Bilmez kendi, ne vardır ki kabında
Affetmekse, senin yüce Şanında
Gönlümüzü taş bırakma Allah'ım*

*Kesretten de geçtik, vahdete geldik
Zahmetten usandık, rahmete geldik
Elimizi açtık, halvete geldik
Akılsız bir baş bırakma Allah'ım (11 Heceliler, 89. şiir)*

...

Mevla'm bırakmasın, bizi hiç darda (11 Heceliler, 87. şiir)

...

...

Malkoç Ali her dem, kaldır avucu (11 Heceliler, 39. şiir)

...

Günümüz insanların bozulduğunu dile getiren Âşık Ali Rıza Malkoç, eskiden hayır dua eden dillerin sustuğundan dem vurur:

...

*Bir ekmeği, iki kişi bölerdik
Herkes de, hayır dua dilerdik
Öksüz, garip gözün yaşı silerdik
Çağa esir olup, azan utansın (11 Heceliler, 78. şiir)*

...

5.3.18.2. Şükür

Âşık Ali Rıza Malkoç'a göre, şükretmek kulluğun bir gereği ve canın borcudur. Bu sebepten şükür etmek gerektiğini dile getirir.

...

Yeşil, canlılık bereket

Sen de üret, sen de tüket

Yaradan sunuyor buket

Şükürsüz kalmayın aman (8 Heceliler, 32. şiir)

...

...

Aldığın her nefes, sunulur peşin

Şükür gerektirir, her daim düşün (11 Heceliler, 83. şiir)

...

...

Cana borç sayarız, şükürleri biz (11 Heceliler, 86. şiir)

...

...

Tefekkür teşekkür, kulluktur bize (11 Heceliler, 178. şiir)

...

...

Nimeti peşin aldın, şükürü erteleme (14 Heceliler, 23. şiir)

...

5.3.18.3. Namaz

Namaz, İslam dininin beş şartından biridir. Âşık, namazı, müminin miracı ve huzurun aracı olarak görür. Namaz ona göre, insanın Rabbi ile vuslat anı, Müslüman'ın şanı, Allah ile sözleşme, yaratılışın sırrı, kulluğun nişanıdır.

Kulluğun bir nişanıdır

Eda edenin şanıdır

Rab ile vuslat anıdır

Müminin miracı namaz

*Hatırlatıyor beş vakit
Yaradan ile bir akit
Başlayınca dolar sükût
Ehlinin siracı namaz*

*O bir ikram-ı ilahi
Kalpler karşılar salahı
Gönüllerin tek felahı
Huzurun aracı namaz*

*Hem batini hem zahiri
Yapar insanı tahirî
Sanki bir Kevser nehiri
Kâmilin süreci namaz*

*Elleri açtık Hüda'ya
Talep yakışır gedayı
Sürur akseder sedaya
Bedenin saracı namaz (8 Heceliler, 28. şiir)*

...

*Beden ve ruh temizse, imanın oldu yarım
İbadetle tamamla, yoksa tutarsın kurum*

...

*Namaz kulluk nişanı, Rab ile vuslat anı
Anne baba sevgisi, taçlandırırsın yasanı*

...

Aldatan bizden değil, eğil hak karşısında

...

*Namaz ile dikilir, hak binanın direği
Çürük ağaçtan olmaz, uzun yolun küreği*

...

*Namaz müminin nuru, duası ibadettir
Kalbi derinleştirir, bu ne güzel adettir*

...

*Müminin miracıdır, paklar nefsi bedeni
Namaz ile hatırla, vaadini ve vadeni*

...

*Namaz içinde saklı, yaratılış gerçeği
İnsan şu kâinatın, en mükemmel çiçeği (14 Heceliler, 24. şiir)*

...

Âşık, namaz kılan insanlara karışılmamasını ister. Kendisine de namaz kılması için telkinde bulunur:

...

*Camilerde eğilene karışma
Özde yoksan, sözünle de karışma (11 Heceliler, 102. şiir)*

...

...

*Asrın idrakinden, kaçmak nafîle
Malçoç Ali dur divana saf ile (11 Heceliler, 22. şiir)*

...

5.3.19 Merhamet

Merhamet, iyilik ve yardım etmeye yönlendiren acıma duygusudur. Tüm varlıklara sevgi ile yaklaşma, onları kötülüklerden koruma ve kurtarma, zor durumlarında yardım etme, bağışta bulunma, affetme gibi iyi huy ve davranışların başlıca nedeni merhamettir denebilir. Âşık, şiirlerinde merhametin iyi bir erdem olduğunu ön plana çıkarır. Merhametin insana

kattıklarından bahseder. Her canlıya, özellikle de mazlumlara merhamet etmek gerektiğini dile getiren âşık, merhameti karşılıksız bir sevgi olarak tanımlar. Bununla beraber günümüzde merhamet duygusunun azaldığında da dem vurur.

...

Merhamet, ana kucağı

Saracak ıssız bucağı (8 Heceliler, 19. şiir)

...

...

Şartsız sevgi, önce şefkat

Merhameti, unutma kat (8 Heceliler, 31. şiir)

...

...

Kimi hürmet dilencisi

Kimi merhamet elçisi (8 Heceliler, 35. şiir)

...

...

Rahmet ve merhamet, yaşı dindirdi (11 Heceliler, 41. şiir)

...

...

Karşılıksız sevgi, adı merhamet

Şefkat bağışlıyor, al da merhem et

Çağlayana oluk, kargaşaya set

İşte budur, safi kalbin öşürü... (11 Heceliler, 45. şiir)

Merhameti, masumlara merhem et,

Yangınlar son bulur, acılar sürgün.

Büyütmeye gözünde, tonu dirhem et, (11 Heceliler, 180. şiir)

...

...

Prensip eyleyesin, her canlıya merhamet

Sevgini hoş görün, yaralara merhem et (14 Heceliler, 24. şiir)

...

...

Merhamet yaralı, fikir kurakta (11 Heceliler, 73. şiir)

...

...

Sessiz çığlıklara, ürkek denildi

Haykıran yürektir, plak sanıldı

Merhamet duygusu, kura yenildi

Emanet verirken, dolarlıyoruz (11 Heceliler, 95. şiir)

5.3.20. Nefis

Kişi ve zat demek olan nefis, hayra da, şerre de kabiliyetli olan ve insanın maddî-manevî öz varlığını oluşturan bir iç mayadır. Âşık nefse düşmandır. Nefsin bu dünya nimetlerinden her şeyi istediğini söyleyerek, nefsin terbiye edilmesinin gerekliliğini ortaya koyar. Samimi bir kulun da bunu yapması gerektiğini söyler. Ona göre insan nefesine esir olmamalıdır. Öncelikli düşman insanın kendi nefsidir. Ona göre nefis şeytanla kol koladır. Kavgadan beslenenlerin nefesine kulluk ettiğini iddia eder:

...

Nefsine yenilenin mesleği, adavettir (14 Heceliler, 4. şiir)

...

...

Kör nefesine uyup da, makam-mevki aramaz

...

Esiri olma sakın, devir nefsin bendini (14 Heceliler, 6. şiir)

...

...

Öncelikli düşman, nefsi kuşatmak (11 Heceliler, 127. şiir)

...

...

Vur nefesine eğerini (8 Heceliler, 26. şiir)

...

...

Nefisler, şeytanın konsolosudur (11 Heceliler, 75. şiir)

...

...

Önce kendi nefsimizle, kavgamız (11 Heceliler, 199. şiir)

...

...

Kavgadan beslenen, nefesine kuldur (11 Heceliler, 43. şiir)

...

Nefsini yeren kişi gerçek bir kuldur. Gerçek kul nefsini kontrol edebilen kişidir.

...

Nefsini yermek

Haddini bilmek

Özrünü görmek

Güzel emektir

Kulum demektir (5 Heceliler, 1. şiir)

...

...

İnsana değer verir

Nefsine eğer verir

Hak karşısında erir (7 Heceliler, 14. şiir)

...

Âşık, bazı insanların nefsine uyduğunu dile getirir.

...

Az ile başlayıp, azıp gittiler

Nefsin dizginini, çözüp gittiler

Hasenata mezar, kazıp gittiler

İbret ile baksan, sen de görürsün (11 Heceliler, 22. şiir)

...

...

Kimi sığır da, sermaye yapar

Kimi hedef alır, nefsine tapar (11 Heceliler, 127. şiir)

...

...

Benliği yücelten, nefsine tapar (11 Heceliler, 92. şiir)

...

...

Noterden tasdikli gurur sahibi

Burnu yere düşse, eğilip almaz

Mağrur nefis, kükreyen aslan gibi

Neyi sunsan, uslanıp iflah olmaz (11 Heceliler, 10. şiir)

...

Âşık kendi nefsini de unutmamış, nefsine seslenerek onu uyarmıştır.

Adımlarına dikkat etmezse başına neler gelebileceğini anlatmıştır:

Dikkat et! ey nefsim adımlarına

Dört yanlışın, beş doğruyu götürür

Ölçü koy! dünyalık yudumlarına

Yanlış hesap, sermayeyi batırır

*Sanma beş çarpı beş, yirmi beş eder
Girince girdaba, kaybolur gider
Sayıların hükmü, olur mu heder?
Emîn elde, ulvî tahta oturur*

*Aldığın her nefes, sunulur peşin
Şükür gerektirir, her daim düşün
Gelişine eşit olur gidişin
Boş küfeyle, musallaya yatırır*

*Her âzâ her duygu, ayrı bir sanat
Gezdirir kırk âlem, istemez kanat
Bugünü yarını, güllerle donat
Kopunca dal kökten, değer yitirir*

*Malkoç Ali, yazıverdi nefsine
Yer kalmışsa eğer, alır hıfzına
Arzu etmez, leke değsin lafzına
Bir kelime, bir eseri bitirir (11 Heceliler, 83. şiir)*

5.3.21. İman

İman, inanmak demektir. Dini terim olarak iman, Hz. Muhammet'in Allah tarafından getirdiği emir ve yasakların hepsine inanmak ve inandığını dil ile tasdik etmek demektir. Âşık Ali Rıza Malkoç imanı bir nakışa benzeterek solmaz bir gül olduğunu söyler. İman, ona göre, Allah kelamını doğru söyleyip, yardım etmeyi düstur haline getirmektir. Gönülden iman eden kişi kimin aç ve açıkta olduğunu soran kişidir:

...

İman denen nakış, solmaz mühürdür (11 Heceliler, 168. şiir)

...

...

Dilinde Hakk kelamı, doğru söyler Müslüman

Eli koşar yardıma, budur dosdoğru iman

...

Zekât malı temizler, sosyal dengeyi kurar

Gönülden iman eden, kim aç-açıkta sorar (14 Heceliler, 24. şiir)

...

Âşık, imanın sevgi ile bütünleşmesi gerektiğini söyler. İlim ise imanı besler:

...

Kapılar sürgülü, açmıyor elim

Görüntü güzel de, kokmuyor gülüm

Kelimeler süslü, çözmüyor dilim

İman sevgi ile, çevrilmedikçe (11 Heceliler, 142. şiir)

...

...

İlim iki cihanda, kurtuluşa vesile

İlim imanı besler, birbirine silsile (14 Heceliler, 24. şiir)

...

5.3.22. Kıyamet

Bütün canlıların helak oldukları ve bütün ölülerin tekrar diriltildikleri güne kıyamet denir. Kıyamet, Ahiret hayatının ilk aşamasını oluşturur. Âşık, dünyanın faniliğini sık sık dile getirmiştir. Dünya onun için gelip geçici bir mekândır. Hatta dünya hayatının insanlar için bir zindan olduğunu ve zamanı gelince dünyadan göçeceğimizi dile getirir:

Dünya önümüzde, süslü bir zindan
Bazen üzülürüz, bazen üzeriz
Ağırılıyor bizi, farklı yok handan
Gurbet sona erer, biz de gideriz (11 Heceliler, 25. şiir)
 ...

Dünyanın düzeni bozulunca, yani insanlara kötü melekeler hâkim olunca kıyamet kopacaktır:

...
Kimi sığınır da, sermaye yapar
Kimi hedef alır, nefsine tapar
Bozulunca denge, kıyamet kopar (11 Heceliler, 127. şiir)
 ...

5.3.23. Ahiret

Ahiret, ölümden sonra insanların tekrar dirilmesiyle başlayan ve ebediyen devam eden bir hayattır. Âşık, Ahiret hayatına inanmaktadır. Asıl hayatın da ölümden sonraki hayat olduğunu söyler. Tekrar dirilişin yaşanacağına işaret eder:

...
Tam bitti derken, başlamaktır hayat, (11 Heceliler, 121. şiir)
 ...

Ölüm sonrası insanlar, dirildikten sonra mahşer adı verilen yerde toplanarak Allah tarafından yargılanacaktır. Mahşer yerinde verilecek hesap şairin şiirlerinde yer bulmuştur. Ona göre ölümden sonra bir hesap günü vardır. Sırat köprüsüne de işaret ederek, herkesin bu köprüden geçemeyeceğini söyler. Mahşerde hesap vermenin daha zor olacağını düşünerek orada hesap vermek istememektedir. Hesabını dünyada vermeyi

yeğler. Âşık'a göre, herkesin hesabı ayrıdır. Eğer dinin kurallarına uyulmazsa hesap vermek zor olacaktır:

...

Defterimiz kapanır, hesap mizan kurulur

Kimi tele takılır, kimisi varır gider (14 Heceliler, 9. şiir)

...

...

Kalmasın hesaplar mahşere deriz (11 Heceliler, 29. şiir)

...

...

Mahşerde herkesin hesabı ayrı (11 Heceliler, 38. şiir)

...

...

Düşünmez isen ahkâmı

Hesap günü zorlanırsın (8 Heceliler, 39. şiir)

...

5.3.24. Üç Aylar

Üç aylar, İslâm'ın mübarek saydığı hicrî kameri aylardan Recep, Şaban ve Ramazan aylarının genel adıdır. Âşık Ali Rıza Malkoç'a göre üç aylar, sevap kazanıldığı, dertlerin dermanını bulduğu kutsal aylardır. Kandil geceleri de bu aylar içindedir. Kandiller de aciz kullar için gür bir ışıktır:

İşte geldi üç aylar, recep şaban ramazan

Hayır defteri açtı, dertlere derman yazan

Değiştir gündemini, hızlan ve sevap kazan

Kandillerin ışığı, gönlüme huzur versin

*Manevi bir birliktir, sevgiyle olmaz riya
Coşup varılan mevsim, gerçek mi sanki rüya
Dile getir derdini, istersen yaz bir suya
Duaların ışığı, kalbime huzur versin*

*Buharlaşırsa sular, yağar mı acep yağmur?
Gözyaşı yıkar gözü, yoğrulur ulvi hamur
Hilal gülle buluşsun, olsun yürekler mahmur
Gökte ayın ışığı, gönlüme huzur versin*

*Regaip, Miraç, Berat, Kadir de Ramazan'da
Kandiller gür ışıktır, acizlere hazanda
Takvimler aşka varır, oruç vakti yazanda
Ötelerin ışığı, gönlüme huzur versin (14 Heceliler, 21. şiir)*

5.4.SOSYAL MOTİFLER

5.4.1.Aile

Aile, insan hayatındaki en kutsal kurumdur. Âşık, ailenin önemine inandığı için, insanın her şeyini ailesinden aldığını ve her şeyin ailede başladığını söyler:

*Kalite kucakta başlar,
İlkin aile tezgâhında dokunur, kalbî nakışlar,
Gördüğünü, duyduğunu kapar çocuk,
Ve sahneye koyar hayatı boyunca, tiyatro misali...*

*Kalite bucakta başlar,
 Köşe-bucak, kültürü nasıl kabul görmüşse
 Arka sokaklara da aynen yansıyiverir
 Anasına bak, danasını al misali... (Ölçüsüz Şiirler, 11. şiir)*
 ...

5.4.1.1. Anne ve Baba

Kendisi de baba olan Âşık, anne ve baba sevgisini şiirlerinde anlatmıştır. Anne ve babaya değer verilmesini ister. Bizi büyütenlere karşı vefa göstermemiz gerektiğinin altını çizer. Cennete girmenin yolunun, anne ve babamıza göstermemiz gereken saygı ve sevgiden geçtiğini dile getirir.

...
*Büyüttü bizleri anne ve baba,
 Sevgi, saygı göster olmaz ki heba
 İnsana yakışan sadakat, çaba,
 Şükürle yetinmez, vefa gerektir (11 Heceliler, 194. şiir)*
 ...

...
*Dokuz ay taşıdın da, dokuz yılda büyüttün
 Ey benim dertli anam, uyumadın uyuttun*
 ...

*Anne babanın gönlü, kırarsan dal gibidir
 Rızasını al da geç, cennette sal gibidir*
 ...

*Namaz kulluk nişanı, Rab ile vuslat anı
 Anne baba sevgisi, taçlandırırsın yasanı*

*Anne babaya isyan, asi yapar insanı
Sevgide kusur etme, budur gönül lisanı*

*Ziyaret et babanı, unutma hiç ananı
Cennet yolunda kapı, terk eyleme sılanı (14 Heceliler, 24. şiir)*

...

5.4.1.2.Evlat

Âşık, “Vaziyetten Vasiyete” adlı şiirinde, adını zikretmeden oğluna nasihat etmiş, vasiyette bulunmuştur.

*Tanıyasın Yaradan’ı her daim
Üzerine farzdır, “boşlama” oğul!
Halk içinde hizmetkâr ol canlara
Tek kişilik hayat “düşleme” oğul!*

*Kanmayasın, şu dünyanın süsüne
Cazip görüntüsü, gümbürtüsüne
Mevlâ’m güç versin de haktan sesine
Dik duruşu asla “esleme” oğul!*

*Dilin sivri olsa, sakın batmasın
Gönlün hüznün dolsa, sakın yatmasın
Haramı helale asla katmasın
Vücutta habis ur “besleme” oğul!*

*Arı oğul verir, kendi cinsinden
İnsan tüter, haberi yok isinden
Sen örnek ol, iz sürülsün peşinden
Sağlam dala koruk “aşlama” oğul!*

*Kimi pulda yüzer, kimisi çulsuz
 Azgın yoldan çıkmış, garibim yolsuz
 Erenler deryayı geçiyor salsız
 Hakiri, sakın ha, “fişleme” oğul!*

*Cemiyet insanı, hizmette önde
 Toptan tamirat var, boş durma sen de
 Yiğit belli olur, en kara günde
 Sür atını coşsun, “çüşleme” oğul!*

*Uyurken bir gözün açıkta olsun
 Dikkatin, akıldan kaçıkta olsun
 Merhametin, sevgin, kucakta olsun
 Şefkat sarayını, “paslama” oğul!*

*Aldatanlar, aldanmıştır bilesin
 Kurtuluş bekleyen, hayır dilesin
 Yüce hakikate, sen silsilesin
 Kirli duvarlara, “toslama” oğul!*

*Bu topraklar, takas edildi canla
 Yüz binler yürüdü, Ukba'ya şanla
 İnsanlık nişanlı, nefsi aşanla
 Fikrini yabana “yaslama” oğul!*

*Vefa denen duygu, olmalı diri
 Unutmayan kalpler, saklamaz kiri
 Ruh yoksa birlikte, besbelli sürü
 Faydasız binayı “süsleme” oğul!*

*İnsaf elden uçtu, dipsiz kuyuda
Olsun rağbet, yıkıp-döken ayıda
Güller açmış bize, karşı kıyıda
Kömürü elmasla “eşleme” oğul!*

*Her sâlâ duydukça, benim sanırım
Sesteki mânâyı, iyi tanırım
Kötü mirasımla, çok utanırım
Üç olan hatamı, “beşleme” oğul! (11 Heceliler, 193. şiir)*

Malkoç, anne ve babanın evlat üzerindeki haklarını anlatmıştır. Vefasız evlatların varlığından dem vurarak onlara kızar:

*Yeme de yedir,
Sen giyme giydir,
Gece uyanıp da, uykuyu böldür,
Babayı ağlatıp, cihanı güldür.
Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...*

*Saçları süpürge,
Yorgun kaburga,
Her gün kasırğa,
Yavru büyüsün, hep çile doldur,
Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...*

*Uyusun da büyüsün,
Adam olsun yürüsün,
Sen yat, baba sürünsün,
Unutma gün gelir, sen de baba olursun,
Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...*

*Ananın babanın var mı yedeği?
 Bazen hak etsek de vurmaz kötüğü,
 Aile ocağıdır, şefkat otağı
 Uyur taş üstünde, sana serer yatağı
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...*

*Ana baba altmışını devirmiş
 Gül yüzünü artık, Hakk'a çevirmiş
 Son deminde vefasızlık, yüreğini kavurmuş
 Düşün bir kez, seni taş ile mi yoğurmuş?
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...*

*Yaradan diyor ki "of" bile deme
 Hırs ve madde ile, gerçek gidiyor güme
 İnsan, hevesatını kalbine göme
 Gerçek budur, başını saklama kuma
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ... (Ölçüsüz Şiirler, 16. şiir)*

5.4.1.3.Eş

Âşık, dert ortağı olarak gördüğü eşlere karşı şefkatli olunmasını ve vefa gösterilmesini ister:

...

*Hayat arkadaşın ortak derdine,
 Daimî şefkati göster kendine,
 Zor gününde koşan, dostun merdine
 Teşekkürsüz olmaz, vefa gerektir (11 Heceliler, 194. şiir)*

...

5.4.2.Geçiş Dönemleri

5.4.2.1.Doğum

Âşık, doğumu başlangıç olarak görür. Doğum ve ölümü hayatın bir parçası olarak görmektedir.

Doğum bir başlangıç, müjdeli soluk (11 Heceliler, 6. şiir)

...

...

Doğumlara hep güleniz

Göçüp, ağlatıp gideniz (8 Heceliler, 44. şiir)

...

Ali Rıza Malkoç, doğuma farklı bir anlam yüklemiştir. Ölümü ahiret hayatının başlangıcı olarak gördüğü için, ölümü yeni bir doğum ve geçiş dönemi olarak niteler:

...

Doğduğum gün dün gibi, doğum var ölüşümde (14 Heceliler, 16. şiir)

...

5.4.2.2.Evlilik

Malkoç, evliliği ayrı bir konu olarak işlememiştir. Sadece anımsatmalar yaparak evliliğe işaret etmiştir. Evlenen kızların gelinlik giymesinden ve kına yakmasından bahsetmiştir:

...

Kimi kefen diker, kimi gelinlik

Kısacık ömürde, ne var ki kinlik?

Uçar can bedenden, buluşma anlık (11 Heceliler, 207. şiir)

...

...

Dalda titreyen kuş, anasın bekler

Giymiş gelinliği, kınasın bekler

Açmış tüm gönlünü, sinesin bekler (11 Heceliler, 34. şiir)

...

5.4.3. Torpil

Âşık Ali Rıza Malkoç'un en çok üzerinde durduğu konular hukuk ve adalettir. Onun için adalet önemli bir değerdir. İnsanların hak etmediği şekilde bir yerlere gelmesine ve haksız güç elde etmesine çok kızar. Hatır ve torpil ile hak etmedikleri yerlere gelen insanlara o kadar kızar ki, onlara hayvanları örnek gösterir. Bu örnek bile âşığın torpile nasıl baktığının en açık göstergesidir:

...

Neyi varsa ortadadır

İstemez torpil ve hatır

At, eşek, kedi ve katır

Hayvanlar yalan söylemez (8 Heceliler, 43. şiir)

...

5.4.4. Para

Âşık Ali Rıza Malkoç, hayatın bir parçası olan paranın, bireysel ve sosyal alanda bu kadar çok etkili olmasını yadırgamıştır. Paraya gereğinden fazla önem vererek parayı amaç haline getiren kişileri ve eline para geçenin hemen değişmesini eleştirir:

...

Kara hep ak olur, ak ise kara

Hileli tartarsın, almazsın dara

Rüyada dünyada, hesabın para

Seni değil de biz, kimi yerelim? (11 Heceliler, 137. şiir)

...

...

Büyükler dinlemez, baş gömer kuma

Cebi para gören, gönlünde kuma (11 Heceliler, 149. şiir)

...

Âşık, insanların paraya verdikleri önemi farklı bir şekilde anlatmıştır. Borç para istenildiği takdirde kimsenin yanımızda olmayacağını söyleyerek paranın insan ilişkilerinde önemli bir aktör olduğunu savunur. Gerçek dostlukların borç para istenildiği zaman daha iyi anlaşılacağını vurgular.

...

Kar misali küresek

Borç para da dilensek

Bir de talep et destek

Acep kaç adam kalır? (7 Heceliler, 13. şiir)

...

Âşık, kendisinin paraya değer vermediğini söyler:

...

Ne parada, ne puldayım (8 Heceliler, 19. şiir)

5.4.5.Ülkenin Güzellikleri

Âşık Ali Rıza Malkoç ülkesine olan sevgisini şiirlerinde dile getirmiştir. Ülkemizi gezip güzelliklerini görmüştür. Ülkemizin çeşitli yerlerinin güzel özelliklerini şiirlerine konu etmiştir.

...

*Urfa'da gazel var, derin hoyrat var
İbrahim makamı, ruha hayrat var
Maddede manada, coşku gayret var
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Erzurum Çarşıda, bağıryanıklar
Tatyanlar okunur, Hakk'a tanıklar
Başköşeye oturtulur konuklar
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Sivas toprağından, seslenir ozan
Âşıklar, inceden dertleri yazan
Her dem bahardayız, uğramaz hazan
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Diyarbakır'da var, yanık güzel ses
Coşkulu davullar, nağmeli nefes
Haykıran sevgiye, dar gelir kafes
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Maraş'ta toprakta, şair bitiyor
Mana yüklü mesaj bize yetiyor
Meşhur dondurması, serinletiyor
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Trabzon, kemence horon deyince
Şenlenir yaylalar, mani duyunca
Üzülür mekânlar, görülmeyince
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*İzmir'de efeler destan yazıyor
Egeli zeybeğim siper kazıyor
Tarih canlanmış da bize kızıyor
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Bursa'da Osmanlı gelir hatıra
Nasıl anlatayım, sığmaz satıra
Derdimizi yükleyip de katıra
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Ülkemiz sallansa, koşar Ankara
Medeniyet şehri, sanmayın kara
Dağlar mı dayanır, hazır akara
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Çanakkale deyince, durup da düşün
Yiğit şehitlerim, süslesin düşün
Ne duruyorsunuz, yollara düşün
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Van'a gelin hele kaleyi görün
Erek' in başında uşkunu derin
Van Gölü, Şah bağı cennetten yerin
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Dünyaya duyuldu Hatay'ın sesi
Meşhurdur ülkede şu künefesi
Görülmeye değer uzun çarşısı
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*İstanbul, bir çağı açan şehirdir
 Dünyaya, güzellik saçan şehirdir
 Saymadığım yetmiş kalan şehirdir
 Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)*

Malkoç, “Uludağ’dan Mesaj Var” adlı şiirinde Uludağ’ın güzelliklerini anlatmıştır:

...

*Çam kokulu, dağ başında
 Yaz ortasında, kışın da
 Sanki bir cennet düşünde
 Sanat ile baş başayım*

*Bu ne güzelliştir böyle
 Uludağ’ım dillen söyle
 Bakıp da, görenden eyle
 Tefekkür ile taşayım*

*Yapraklar daldadır, renk renk
 Örtü yeşil, hayale denk
 Baş döndürür, coşkun ahenk
 Varıp ben de, kavuşayım*

*Kuşlar, hoş geldiniz diyor
 Meltem yel, türkü söylüyor
 Ağaçlar, selam veriyor
 Geç kalmayayım, koşayım*

*Sular soğuk, kaynağında
Huzur, dostlar otağında
Her şey uyumlu, tavında
Durmayayım, kaynaşayım*

*Güzellikte, yoktur eşin
Buyur seyret, hepsi peşin
Gelin, bu dağa yerleşin
Malkoç Ali'yim coşayım (8 Heceliler, 37. şiir)*

5.4.6.Sahte Vatanperverler ve Takiyeciler

Ali Rıza Malkoç, bazı siyasetçileri hokkabaza benzetmiştir. Siyasilerin görüldüğü gibi olmadığını söyleyip, onlara, dalkavuk ve yalancı der. Siyasilerin, ülke sorunlarına çözüm bulamamalarından ve bu sorunlar karşısında samimi niyet taşımadıklarından dem vurur.

*Görüntü demokrat, özü dalkavuk
Boş meydanda horoz, afette tavuk
Gök gürleyince gör, arıyor kovuk
Köpeksiz köylerde, değneksiz gezer*

*Anlatıp duruyor, söz vergisi yok
Çözüm önerisi, meğer ne de çok
Hep aynı nakarat, bıktım karnım tok
Hatası söylenmez, sapıtır azar*

*Rüzgârın yönüne, değirmen taşır
Gören yok zannedip, ambardan aşır
Sonun belli dünden, istersen şaşır
Çığ büyür dağ olur, seni de ezer*

*Yalan ona caiz, ben desem ayıp
Dinleyip de kanmak, ne büyük kayıp
Çobanmış sürüye, bizi de sayıp
Koyun olduğumuz, nerede yazar*

*Asırlar nesiller, sanki esirler
Asılları kayıp, elde küsurlar
Tanık mı istersin, işte nasırlar
Çare noktalanmaz, çektikçe uzar*

*Hokkabazın sihri, bozulur kopar
Benliği yücelten, nefsine tapar
Devirmeyen kurşun, geriye teper
Hileyle yol alan, kuyusun kazar (11 Heceliler, 92. şiir)*

Âşık, bazı yöneticilerin halkın sorunlarından bihaber olduğunu söylemiştir. Yapılan bazı işlerin birçok şüpheli durum barındırdığını ve halka rağmen iş yapanlara bir gün bunun hesabının sorulacağını dile getirmiştir. Aşığa göre herkes kendi yandaşını düşünmekten halkı düşünmemektedir:

*Temel haklar bile, gaspa uğramış
Kafa karıştırır, söz kargaşası
Sinesini açan, neyi doğramış
Gündemi oyalar, hain maşası*

*Yönetim - paylaşım, tek yanlı işler
Yıllardır kırıyor, yandaş yasası
Umut ile yaşar, sevgiyi düşler
Kimin umurunda, halkın tasası*

*Arka planında, ne var bilinmez
Göstermelik ilgi, dostun busesi
Söylenenler uçar, yazı silinmez
Bilet kesmiş bize, gafil gişesi*

*Üçü kabul etmez, beşi düşlemiş
Havanda su döver, fikir masası
Ön yargılar hücrelere işlemiş
Bu kiri paklamaz, hamam kesesi*

*Önce halkalarda, olsa kardeşlik
Hayali zorlar mı, huzur köşesi
Adalet yayılsa, günlük güneşlik
Hesabını verir, vurgun kasası (11 Heceliler, 128. şiir)*

Ülkemizdeki karmaşık ilişkilerden bahseden âşık, bazı uyarılarda bulunur. Her vatanseverim diyene inanmamamızı söyler. Devleti soyanların ise koltuklarını terk etmediğinden dem vurarak karmaşıklıktan nemalanıp ceplerini doldurmalarına kızar:

...

*Muvazzaf demokrat, sivil savunma
Kavramlar sulandı, gel de aldanma
Her bayrak sallayan, samimi sanma
Nakişta ip neyse, beze o yansır (11 Heceliler, 198. şiir)*

...

...

Çocuk altın ıslatsa, yerden kalkmak istemez

Devletten nemalanan, koltuğu terk edemez (14 Heceliler, 3. şiir)

...

...

Her gün yön değiştirip, mevsimler şaşırtırsın

Karanlıktan beslenip, desteler aşırırsın

Kaos sana yaraşır, balonlar şişirtirsin

Her şeye itirazın, elebaşı efesi

Başında taşıdığın, acaba kimin fesi?

Gül dikensiz olur mu, dalda bir gereği var

Emekler boşa değil, hepsinin ereği var

Yapay dikensin yolda, geçmişi süreği var

Koşup yorulmayanın, doluyor hep küfesi (14 Heceliler, 7. şiir)

...

5.4.7. İnsan ve İnsanlık

Âşık Ali Rıza Malkoç insanlara değer vererek, insanların yaratılanların en şerefli olduğu görüşünden hareketle, bütün insanların kendisine yakışır bir hayat sürdürmesi gerektiğine inanır. Ümitli olmasına rağmen, günümüz insanların içinde bulunduğu durumdan pek memnun gözükmez. Aşığın en hassas olduğu konuların başında, günümüz insanların can çekişen hali gelmektedir. Ona göre herkes, kendi vicdani yükümlülüklerini yerine getirerek içinde bulunduğu kötü hali terk etmelidir. İnsanların görüldüğü gibi olmadığını ve bu yüzden tüm insanlığın sınıfta kaldığını, onları tanımanın kolay olmadığını söyler. Birçok şiirinde insanlığın içinde bulunduğu halden dert yanmış, insanlığı sorgulamıştır.

Âşık, ideal bir insanın taşıması gereken özellikleri şiirlerinde sıkça dile getirmiştir. “Bir insan nasıl olmalıdır?” ve “İnsan kimdir?” sorularına birçok şiirinde cevap verir. İnsan olmanın diğer canlılardan farkını ortaya koyar:

*Kutsal emirle doğrulan
Yalana tenezzül etmez
Kanaat ile yoğrulan
Talana tevessül etmez*

*Sevgisi içten gönülden
İlhamını alır gülden
Yârini kıskanır yelden
Falana tenezzül etmez*

*Kendi gücüyle doldurur
Düşeni yerden kaldırır
Mertçe düşmana saldırır
Yılana tenezzül etmez*

*Boş durmaz hep kaynar durur
Aşk ile aşın yoğurur
Nasibini bulur korur
Gelene tenezzül etmez*

*Dengedir cihana çağa
Tohum eker çöle dağa
Sular yürüdü yaprağa
Solana tenezzül etmez*

*Her şeye sıfırdan başlar
 Önce hayal edip düşler
 Üçü çalışır da beşler
 Olana tenezzül etmez (8 Heceliler, 25. şiir)*

...

*İşte medeni insan, konuşur ve ısırmaz
 Bilmiyorsa susarlar, kalpleri de hiç kırmaz
 Gönlünü hep ferah tutar, fesada hiç kurmaz
 İlim, irfan ehlidir ve şeytanlara uymaz (14 Heceliler, 4. şiir)*

...

...

İnsan olan mahlûk, sözle kaynaşır (11 Heceliler, 165. şiir)

...

...

*Rengim gökkuşağı, çorbam aşure
 Tek tip elbiseyi, sunmam beşere
 Bal yapmazsa arı, olur haşere
 Üretken olmaktır, farkımız bizim (11 Heceliler, 159. şiir)*

...

...

*İnsanoğlu hassas ve kırılgandır
 Alınganlık ise hamurundandır*

*İnsana yakışan toplu yaşamak
 Ve cemiyet ruhunu aşılama (11 Heceliler, 11. şiir)*

...

*İnsan;
Duygularıyla yaşar,
İdealleriyle koşar,
Ve İnancıyla da coşar...*

*Coşar da söylemez,
Yaşamayan bilmez,
Kimde ne vardır ki, bilinmez,
Bilmeyen de asla yeremez...*

*İşte bu manevi sır dengesidir,
Tutar insanlığı ayakta...
Bazen takılır ayağına bir çakıl taşı,
O yine, koşar koşar ve benliğini aşar
Çöplükte, altın aramaktır hayat*

*Sabırla biriktirir su damlalarını,
Alın teri, gözyaşı ve yağmur rahmeti,
Aynı kudsî cenderede buluşmuşlardır.*

*Duygu selidir insan,
Birikir birikir ve
Bir gün taşar... (Ölçüsüz Şiirler, 6. şiir)*

Âşık Ali Rıza Malkoç insanda olması gereken ilk şeyin vicdan olduğu kanaatindedir. Vicdan, insanın mihenk taşıdır. İnsan olmayı şeref olarak addeder. Ona göre bu bile bize yeterlidir:

...

*Vicdan mihenk taşı, dokunma aman
Kaybetme ölçüyü, gerisin boşla (11 Heceliler, 50. şiir)*

...

...

İnsanlık bir şeref, sunulmuş bize (Utandım)

...

Dağda sahipsiz taş olabilirdik

Dalda garip bir kuş kalabilirdik

Susuz yaprak olup solabilirdik

İnsanız bu şeref bize yetmez mi? (11 Heceliler, 104. şiir)

...

Âşık, insanlık nedir sorusunu cevaplamaya çalışır. İnsanlığın özelliklerini ortaya koyar. Arzuladığı insanlığı dile getirir:

Liman gibi sığındım ben, sabrın gölgesine

Varlığım feda olsun, mesajın bilgesine

Yıllar var ki hasretiz, suskunluğun sesine

Huzura hasret kaldık, belki bir gün bir anlık

Geldiysen çal kapımı, özlediğim insanlık

Özlemler yumağıdır, biriken hafızamda

Mevsimler yasta mıdır, güller niçin hazanda?

Kalem titriyor kalem, bu şiiri yazanda

Gönül ne saray ister, ne beklentimiz hanlık

Geldiysen çal kapımı, gözlediğim insanlık

Toplamayı unuttuk, bölmeden çıkarmadan

Nasıl maya tutacak, bu hamuru karmadan?

Hisset düşündüğümü, şu kalbimi yarmadan

*Eşref-i Mahlûkat'a yakışır mı ki hamlık?
Geldiysen çal kapımı, özlediğim insanlık*

*İnsan sevdiği canı, yatırıp da keser mi?
Sevda bahçelerine, muhalif yel eser mi?
Elma aldanıp diğer yarısına küser mi?*

*Toprağa gömülmeli, uçup gitmeli benlik
Geldiysen çal kapımı, gözlediğim insanlık*

*Dünya ne kadar geniş, var mı dışında kalan?
Vefamız düştü yere, yok mu eğilip alan?
Deprem ile sarsıldık, yol gözlüyor heyelan*

*Bizi derinden yakan, günlük hesaplar günlük
Geldiysen çal kapımı, özlediğim insanlık*

*Hayalimde düşümde, hüzünde gülüşümde
Doğduğum gün dün gibi, doğum var ölüşümde
Ümidim tazedir hep, her anım her yaşımda*

*Her nefesimiz talep, her niyetimiz canlık
Geldiysen çal kapımı, gözlediğim insanlık (14 Heceliler, 16. şiir)*

Âşık bütün insanların aynı olmadığını görüşündedir. İnsanları, insan ve insancık diye ikiye ayırmıştır. İnsancık diye tanımladığı insanları eleştirmiş:

Seyreyler kâinatı
 İnsan var, insancık var
 Bakışında sanatı
 İnsan var, insancık var

Zerreden yaratılmış
 Enaniyet katılmış
 Unvanla parlatılmış
 İnsan var, insancık var

Yutar her daim gâmi
 Cennettedir makamı
 Ders eylemiş ahkâmı
 İnsan var, insancık var

Kimisi sever sisi
 Kim hürmet dilencisi
 Gönüllerin incisi
 İnsan var, insancık var

Esintisi öteden
 Çağrısı kaç kıtadan
 İlham almış atadan
 İnsan var, insancık var

Veren el iz bırakır
 Altına döner bakır
 Sermayesi tam takır
 İnsan var, insancık var

*Her ân ikram-ı Hüda
 Ömür geçer beyhude
 Hak kapısında geda
 İnsan var, insancık var*

*Sözü hassas terazi
 Toprak tohumdan razı
 Esir almış marazı
 İnsan var, insancık var (7 Heceliler, 9. şiir)*

Âşık, bazı kişilerin insani vasıfları taşımamalarından üzüntü duymuştur. Görüntüsünün insan olduğunu, ama özünün bunu yansıtmadığını dile getirir. İnsanları hayvanlarla kıyaslayarak insanın ne kadar kötü hallere büründüklerini anlatmıştır. Dünyadaki en zalim canlının insan olduğu söyler:

*Yalan insana mahsustur
 Hayvanlar yalan söylemez
 Bu önemli bir husustur
 Hayvanlar yalan söylemez*

*İnsan gizler vahşetini
 Kalbindeki dehşetini
 Kim yiyor kimin etini?
 Hayvanlar yalan söylemez*

*Fili, diş için öldürdük
 Acaba kimi güldürdük?
 Hep insanları yıldırdık
 Hayvanlar yalan söylemez*

*Kuş yem taşır yuvasına
 Leylek uçar ovasına
 Arı sadık davasına
 Hayvanlar yalan söylemez*

*İnek, ottan sütü verir
 İnsan alır satıverir
 İçine su katıverir
 Hayvanlar yalan söylemez*

*Tavuk sunar yumurtayı
 At besliyor, yağız tayı
 Varsa, örtmüyor hatayı
 Hayvanlar yalan söylemez*

*Tilki postu verdi sana
 Giy de, kurnazlık satsana
 Bunu da ekle yasana
 Hayvanlar yalan söylemez*

*Neyi varsa ortadadır
 İstemez torpil ve hatır
 At, eşek, kedi ve katır
 Hayvanlar yalan söylemez*

*İnsan olmak, ne de zormuş
 Hakikat, avuçta 'kor'muş
 Bilemem kim, nasıl yormuş?
 Hayvanlar yalan söylemez (8 Heceliler, 43. şiir)*

...

*Görüntüsü insan, aldatır bizi
Adamlık, ölçüp de dikilemiyor
Gözümüz aynı göz, yüzü ay yüzü
Kalbine, grafik çekilemiyor*

...

*Belli ki dersini, şeytandan almış
İki ayaklıktan, sınıfta kalmış*

...

Görüntüsü insan, aldatır bizi (11 Heceliler, 1. şiir)

...

...

*İnsan gizler vahşetini
Kalbindeki dehşetini (8 Heceliler, 43. şiir)*

...

...

*En zalimi insan, yakıp yıkarlar
Dünya otağını, bozdu gidiyor (11 Heceliler, 189. şiir)*

...

Malkoç, insanlığın içinde bulunduğu kötü durumu soru sorarak gözler önüne serer. İnsanın kendisine birçok maske edindiğini ve bunların ardına gizlendiğini, bu nedenle insanları tanımanın zorluğunu anlatır:

*Kalbur alıp elesek
Zor görevle denesek
Nefsine laf söylesek
Acep kaç adam kalır?*

*Koltuğuna göz diksek
Teker ters çevirsek
Kaymaksız yoğurt versek
Acep kaç adam kalır?*

*Yokuş çıkalım desek
Odun kıralım desek
Yatırsan tahta döşek
Acep kaç adam kalır?*

*Kar misali küresek
Borç para da dilensek
Bir de talep et destek
Acep kaç adam kalır?*

*Kar yağarken terlese
Çileyi ezberlese
Derman için inlese
Hasta adam mı kalır? (7 Heceliler, 13. şiir)*

*Ehliyetin varmış, tamam anladık
Göster ruhsatını, insan bilelim
Maskenin ardında, melek misali
Göster suratını, insan bilelim*

*Kimisi güvenir, beyaz atına
Kimisi sığırır, kravatına
Kimisi yaslanır, fani tahtına
Hepsinden arın da, aşan bilelim (11 Heceliler, 114. şiir)*

...

Ali Rıza Malkoç, insanlığın içinde bulunduğu bu halin hemen düzelmeyeceğini bilmektedir. Toplumdaki çürüklüğün hepimizin sorumluluğunda olduğuna dile getirir. İnsanlığın içinde olduğu zor durumdan kurtulması için herkesin kendini düzeltmesi gerekmektedir. Böylece bütün insanlığın değişeceğine inanır:

...

Adamlık borsası, yok ki seçelim

İlaçla düzelse, her gün içelim (11 Heceliler, 1. şiir)

...

Dünya kaynar durur, cadı kazanı

Ferman kimlerdedir, bilin yazanı

Tespit edemezsen, oyunbozanı

Kendin değişmezsen, dünya değişmez

Güzel gün istersin, elde diken var

Haksızlık yanında, boyun büken var

Ab-ı hayat suya, mikrop döken var

Kendin değişmezsen, dünya değişmez

Hayaller dalgalı, görünen serap

Gölge sefa sürer, asıllar harap

Sevgi bahçesinde, değilsen turab

Kendin değişmezsen, dünya değişmez

Saatler bozuktur, aykırı zaman

Başak vermez ekin, karıştı saman

Dağlar yalnızım der, gariptir duman

Kendin değişmezsen, dünya değişmez

*Malkoç Ali sen bir, küçük noktasın
 Bazen yay olursun, bazen oktasın
 Aza kanaat et, her gün çoktasın
 Kendin değişmezsen, dünya değişmez (11 Heceliler, 120. şiir)*

5.4.8. Adalet-Hukuk

Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde adalet motifine çokça yer vermiştir. En fazla, adaletin düzelmesi, eşit dağıtılması ve başka amaçlar için kullanılmaması konularını işler. Kötü niyetli insanların adaleti kendilerine hizmet eden bir araç haline sokmasını yadırgar. Ona göre adalet, toplumun ve insanlığın en hayati organlarından olup eşit dağıtılmalıdır. Adalet ve hukuk kavramlarının insan elinde eriyip yok olmasından ve oyuncağa dönmesinden dem vurur:

*Yaşıyoruz işte uyku modunda
 Her şey vurdumduymaz, sanki odunda
 Varacağı nokta, buydu sonunda
 Hukuk elimizde oyuncak oldu*

*Başbakan astık da, cani besledik
 Meclisi feshettik, taşa tosladık
 Millete de külhanbeylik tasladık
 Hukuk elimizde oyuncak oldu*

*Bir el ile, iki karpuz tutulmaz
 Postal boyasıyla, şıra yapılmaz
 Adalet mi gardaş? ... Bizde bulunmaz
 Hukuk elimizde oyuncak oldu*

*Hâkimiyet nerde, hukuk kiminle?
Dur dur hele bir kez, beni de dinle
Bir yere varılmaz husumet, kinle
Hukuk elimizde oyuncak oldu*

*Derinden görülmez bir rüzgâr eser
Tomurcuk koparır, fidanlar keser
İsmarlama karar, bu mu şaheser?
Hukuk elimizde oyuncak oldu*

*Bozacının şahidiyse şıracı
Her şey aklandı mı, kimdir davacı?
Mevzuat haklandı, kalmadı harcı
Hukuk elimizde oyuncak oldu*

*Malkoç Ali der ki, ağlıyor sazım
Mızrabım kırıktır, geçmiyor sözüm
Bugün değil yarın, okunur yazım
Hukuk elimizde oyuncak oldu (11 Heceliler, 93. şiir)*

...

*Gürültüyle, örtbas edilir vurgun
Hukuk ısmarlama, mevzuat yorgun (11 Heceliler, 47. şiir)*

...

...

*Hukuk ağzımızda, bir sakız oldu
İnsaf ehli baktı, saçını yoldu (11 Heceliler, 3. şiir)*

...

...

Engizisyon andırır, memleketimde hukuk (Atışmalar, 3. şiir)

...

Bazı yöneticilerin adaleti ve hukuku hiçe saydıklarını, bunların sadece halka geçerli olduğunu söyler.

...

Hukuku yutmuş da, geniş getirir

Üstüne soda iç, kim tutar seni? (11 Heceliler, 151. şiir)

...

...

Kanun ve kurallar, bizim içindir

Kimisi uygular, kimi fırlatır (11 Heceliler, 39. şiir)

...

...

Bir iki akıl adam, çomak soktu çarkına

Tekeri ters döndürür, memleketimde hukuk (Atışmalar, 5. şiir)

...

Adaletin neden yerini bulmadığını yöneticilere sorarak, adaletin yasalar çıkararak değil uygulanarak işlev kazanabileceğini dile getirir.

...

Telgraf çekmiştim, geldi geriye

Güneşsiz buzdağı, nasıl eriye?

Yanıldık! .. Tilkiyi kattık sürüye

Neden, hak yerini “bulmuyor” beyim?

...

Kucağımda buldum, ben yükü gâmi

Mum ile ararız, biz diğerkâmı

Kalbura çevirdik, işte ahkâmı

Adalet yazıyla “gelmiyor” beyim (11 Heceliler, 99. şiir)

...

Hukukun ve adaletin tam işlemesi halinde her şeyin güzel olacağı fikrindedir:

...

Adalet yayılsa, günlük güneşlik (11 Heceliler, 128. şiir)

...

Âşık, insanların hukuka saygılarının kalmadığını, adaletin sadece dilde olduğunu ve hukukun kendisine bile faydasının olmadığını ve herkesi eşit görmeyen bir hukuk anlayışının sadece başa bela olduğunu söyler. Hukukun tam işlemediği yerde huzurun da olmayacağı kanısındadır.

...

Hukuka saygımız, niye alçalmış (11 Heceliler, 198. şiir)

...

...

Adalet, hak hukuk tanımaz olduk (11 Heceliler, 12. şiir)

...

...

Dilde hukuk adalet, esir almış atalet

Kendine faydası yok, elindeki kem alet (14 Heceliler, 3. şiir)

...

...

Herkesi bir görmeyen, hukuk başa belâdır (14 Heceliler, 13. şiir)

...

...

Hukuk tam işlemezse, huzur duvara toslar (11 Heceliler, 60. şiir)

...

5.4.9. Dostluk

Dostluk insanlar arasındaki en sıkı bağlardandır. Âşık, dosta ve dostluğa çok önem vermektedir. Birçok arkadaşı için yazmış olduğu güzellemeler, onun, dostlarına ve dostluğa ne kadar önem verdiğinin bir göstergesi sayılabilir.

Âşık, gerçek bir dostun özelliklerini birçok şiirinde saymaktadır.

...

Dost bildiğim, hile ile yarışmaz (11 Heceliler, 46. şiir)

...

...

Dost dediğin odur ki, “acaba”sız sarılır

Ne gündelik sevinir, ne anlamsız darılır (14 Heceliler, 9. şiir)

...

...

Özü sözü bir dostlarım

Hep başımın tacıdır (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

...

Âşık, insanın her türlü derdinin ancak dostların yardımı ve desteği ile çözüleceğine inanmaktadır. Bu sebeple dost kazanmanın zor, kaybetmenin ise kolay olduğunu söyler. Her zaman dostlarının yanında olanları över. Huzur arayanlara dostlarının yanını gösterir:

...

Dostlar zincir olunca

Çözülür dert yumağı (7 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Dost dediğin hep gam alır (8 Heceliler, 41. şiir)

...

...

Dost kazanmak çetin, harcamak kolay (11 Heceliler, 123. şiir)

...

...

Tek tek atan, yürek değil güruhtur

Dostuyla eriyen, ne yüce ruhtur (11 Heceliler, 38. şiir)

...

...

Huzur, dostlar otağında (8 Heceliler, 37. şiir)

...

Malkoç, yaptığı hatada ısrarcı olan dostlarını yereceğini ifade eder. Ona göre dost zor günde belli olur.

...

Hatada ısrar yoksa, kadim dostlar yerilmez (14 Heceler, 3. şiir)

...

...

Ayrışır meydanda, olgun ve kelek

Huyuna gidersen, herkes bir melek

Zor zamanda “dost” bilinir dediler (11 Heceliler, 17. şiir)

...

...

Zor günde belli olur, dostun düşmanın hası (14 Heceliler, 10. şiir)

...

Âşık, sahte dostlukların çoğaldığından ve dostuna ve dostluğa önem vermeyen bir toplum haline geldiğimizden dert yanar:

...

Yâreniyle konuşmayan

Dost eline kavuşmayan

Haramiden savuşmayan

Bir toplum olduk gardaşım (8 Heceliler, 33. şiir)

...

...

Sahte yapay dostluklar

Hep menfaat soluklar

Aldatıcı oluklar

Samimiyet boşluğu

...

Her hesabın rant ile

Her çaban kazanç ile

Dostluklar gelmez dile

Yoktur gönül hoşluğu (7 Heceliler, 8. şiir)

...

...

İhtiyaç duysan dosta

Nedense meşgûl çalar (8 Heceliler, 18. şiir)

...

Ali Rıza Malkoç, kimseyi ayırt etmeden herkesi dost olarak görmektedir. Sahte ve vefasız dostlardan sakınır:

...

Dost gördük herkesi, zengin fukara (11 Heceliler, 25. şiir)

...

...

Herkesi dost bildik, uzattık eli (11 Heceliler, 18. şiir)

...

...

Vefasız dostluktan, devrilip düşem (11 Heceliler, 26. şiir)

...

...

Süs bitkisi gibi dostu neyleyim (11 Heceliler, 98. şiir)

...

5.4.10. Eğitim

Ali Rıza Malkoç üniversite mezunu bir âşıktır. Okumayı ve yazmayı seven bir kişidir. Bu nedenle eğitime büyük önem verir. Çocuklarının okuması için her türlü çabayı sarf etmektedir. Cahilliği bela olarak gören Malkoç, cahilliği her zaman yermiştir. “Cehalet Başa Bela” adlı şiirinde cahilliği ve cahil insanları taşlamıştır.

Okumadan olmuyor

Cehalet başa bela

Kalemle de dolmuyor

Cehalet başa bela

Diploması tasdikli

Aracı dört lastikli

Gittiği yol gedikli

Cehalet başa bela

Haberi yok yazandan

Ayran içer kazandan

Hakk korusun azandan

Cehalet başa bela

*Dört söyleyip bir dinler
Destekçisi yeminler
Yetişin ey emînler!
Cehalet başa bela*

*Beceremez kıskanır
Cihanı sersem sanır
Yorulur da usanır
Cehalet başa bela*

*Erdim sanır kemale
Kalp şaşırır bu hale
Cüsse değil merhale
Cehalet başa bela*

*Düstur eyle görgüyü
Kalpten kaldır sürgüyü
Kov gitsin ön yargıyı
Cehalet başa bela (7 Heceliler, 3. şiir)*

Malkoç, bilime çok değer verir. “Yüz Hadise Yüz Beyit” adlı şiirinde; bilimle uğraşmanın örnek bir kul olmanın şartı olduğunu, gelişmenin bilim ile sağlanacağını, bilimin Müslümanlara farz olduğunu, bilim sayesinde iki cihanda da kurtuluşa erişileceğini, ilmin rehber olarak alınması gerektiğini, herkesin hem öğrenen hem de öğretene olmasını ister:

...

*Seher vaktinde uyan, ilim ile meşgul ol
Semaya kaldır elin, sen de örnek bir kul ol*

*Cehaletten doğuyor, her türlü dert ve bela
İlim yoluna girip, yol alalım evvela*

...

*İlim farz üzerine, Müslüman'ım diyenin
Bu yolda adım atıp, kör cehaleti yenin*

...

*İlim dairesinde bulunan kurtulmuştur
İlimi rehber eden, tam gerçeği bulmuştur*

*İlim iki cihanda, kurtuluşa vesile
İlim imanı besler, birbirine silsile*

*İlim irfan meclisi, benzer gül bahçesine
Sen de uğrayandan ol, bir kulak ver sesine*

*Öğrenmekle bitmiyor, paylaştıkça büyüsün
Sen de öğretenden ol, güzel kervan yürüsün (14 Heceliler, 24. şiir)*

...

Malkoç, öğretmenlere saygı kalmadığından dert yanar:

...

*Öğrenme hakkına saygı olmayınca,
Öğretmene de sevgi kalmadı... (Ölçüsüz Şiirler, 14. şiir)*

...

...

Öğretmene saygı, huzur kalmadı (11 Heceliler, 149. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, bilimle uğraşır görünen sahte âlimleri taşlamıştır:

...

İhlas ile, ıslanmayan mürekkep

Mekteplerde, adam olmuyor merkep

Beş diploma ile, başında bir kep

Kariyerin solsun, ebedi-yatçı (11 Heceliler, 57. şiir)

...

Âşığa göre, kazanılan ilim faydalı olmalıdır. Faydası olmayan ilimden Allah'a sığınır:

...

Faidesiz ilimden, Rabbim sen bizi koru

...

Uygulanmayan ilim, kapalı bir hazine

Uçar gider elinden, kapılırsın hüzüne (14 Heceliler, 24. şiir)

...

5.4.11. Sevgi

Sevgi, doğumdan sonra ilk tadılan en masum ve insani duygudur. Âşık, insani duygulara ve ilişkilere çok önem verdiği için içindeki sevgi mevhumunu insan temeline oturtur. Beşeri aşk anlayışı insan sevgisi ile iç içedir. Sevgisini insan üzerine kurmuştur.

...

Sevgimiz insan üstüne (8 Heceliler, 46. şiir)

...

Malkoç'un, "Alfabemiz Sevgi ile Başlar" şiirinde dediği gibi her şey önce sevgi ile başlar. Sevgiyi insani duygular içinde en başa oturtur. İnsanın mayasının sevgi olduğunu düşündüğü için insanın sevgisiz yaşayamayacağı kanaatindedir.

...

Özünde mayası, sevgi insanın (11 Heceliler, 96. şiir)

...

...

İnsan sevince güzel

Sevilince yaşıyor (Ölçüsüz Şiirler, 17. şiir)

...

Malkoç, muhabbet ile sevgi arasında bir ilişkinin varlığına işaret eder. Muhabbetin artmasında sevginin önemli olduğunu düşünen âşık, sevgi ile yoğrulmayan muhabbeti istemez.

...

Canın oksijeni, sevgidir sevgi

Sunarsan yeter mi, senede bir gün?

Limitli muhabbet, yaralar şevki

Anarsan yeter mi, senede bir gün? (11 Heceliler, 155. şiir)

...

...

Muhabbeti artıran, karşılıklı sevgidir

...

Hediyeler artırır, karşılıklı sevgiyi (14 Heceliler, 24. Şiir)

...

...

Sevgi ile yoğrulmayan

İlgi ile doğrulmayan

Görgü ile kavrulmayan

Muhabbetini neyleyim? (8 Heceliler, 27. şiir)

...

Âşık Ali Rıza Malkoç, günümüz insanların birbirlerine karşı sevgi beslemediklerinden yakınır. Böyle insanlara inat, ölene kadar sevgiden yana olacağını dile getirir:

...

Pazara çıkardık, aşkı sevgiyi

Doladık dillere, türlü sövgüyü

Muhabbeti sorma, dipsiz bir kuyu

Artık Ferhat dağı “delmiyor” beyim (11 Heceliler, 99. şiir)

...

...

Bu ne sevgisizliktir böyle,

Göçmen kuşlar bile gelmiyor artık.

Sen misin divane, yoksa ben mi söyle?

Tüm güzellikleri geride bıraktık... (Ölçüsüz Şiirler, 15. şiir)

...

...

Eli baltalı, beyni tahtalı, gönlü kapalılara inat,

Biz hep sevgi ve umut türkülerimizi söyleyeceğiz,

Ben değil, biz değil,

Kâinat son nefesini verinceye dek... (Ölçüsüz Şiirler, 12. şiir)

...

Malkoç, sevgiyi baş tacı olarak görmektedir. İnsanların arasındaki sevgiyi harç olarak görerek, sevginin birlik ile yaşayacağını, sevgiyle dolu olanların ise her engeli aşacağını düşünmektedir. Âşık, samimi bir sevgi taşıyanların hiçbir zaman sarsılmayacağını dile getirerek, içten sevenlerin dertlerini unutacağına inanır. Kendi sevgisinin nefret doğurmayacağını söyler.

...

Aşk, sevgi ve muhabbet, bizim daim harcımız

Mahşere kadar budur, bizim başta tacımız (14 Heceliler, 6. şiir)

...

...

Sevgi, birlik ile yaşar

Seven, her engeli aşar (8 Heceliler, 13. şiir)

...

...

Sarsılmaz hakkıyla seven (8 Heceliler, 38. şiir)

...

...

Sevgiye nakış ören

Unutur yarasını (7 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Sevgimizden, nefret doğmaz ki bizim (11 Heceliler, 77. şiir)

...

Her canlıyı sevmenin, Allah'ın bir emri olduğunu düşünen âşık, sevgisinin sonsuz olduğuna işaret eder.

...

Canlılara sevgi, emri yaradan (11 Heceliler, 25. şiir)

...

...

Ucu açık, sevgimiz her durakta (11 Heceliler, 73. şiir)

...

5.4.12. Barış

Barış, insanların dünya huzurunun sağlanması için gereklidir. Âşık, Ali Rıza Malkoç barışın sağlanmasında kendisine ve kendinden hareketle herkese bir görev biçmektedir. İnsanlara barış için telkinde bulunur.

...

Yeryüzünde barış, elbet görevim (11 Heceliler, 65. şiir)

...

...

Baltanı göm, yerin unut

Barışa, adım at somut (8 Heceliler, 13. şiir)

...

Bütün herkesi barıştan yana olmaya çağırmasına rağmen, diğer taraftan yeryüzünde barışın olmadığını da dile getirmiştir. Barışçıl görünüp de savaş isteyenleri taşıyan âşık, adaletin ve barışın sağlanamayıp insanların can verdiğinden yakınmıştır. İnsanların ölmesine dünyanın seyirci kaldığını dile getiren âşık, bir bakıma barış yanlısı olanları takiyye yapmakla suçlar.

Uzatılan zeytin dalı kırıldı

Uçurulan güvercini yediler

Ne yara soruldu, ne de sarıldı

Dünya barışını engellediler (11 Heceliler, 17. şiir)

...

...

Bölgemizde barış “tutmüyor” beyim (11 Heceliler, 100. şiir)

...

Kan ile beslenen, doyar mı cana

Zalim müttefiktir, zulümden yana

Vicdanlar titriyor, dokunur bana

İnsanlar ölüyor, dünya susuyor

*Dengeler belirsiz, fikir israfta
Barış adalet mi, bekliyor rafta
Üzüntü ve tepki, gösteriş lafta
Zalimler gülüyor, dünya susuyor*

*Kurt çakal barışıp, pay eylemişler
İnsanlığı oka, yay eylemişler
Kalpleri şeytana, tay eylemişler
Silah yargılıyor, dünya susuyor*

*Burnumun dibinde, bombalar patlar
Sabır mı dayanır, taş olsa çatlar
Manda yön şaşırmış, sınırda otlar
Ateş yükseliyor, dünya susuyor*

*Hep tarih midir bu, tekerrür eden
Düşünmez mi insan, bu azap neden
Birlik nerye uçtu, biz mi terk eden
Zulüm haykırıyor, dünya susuyor*

*Birleşmiş milletler, kime birleşmiş
Eşkiya, en otlak yere yerleşmiş
Gelişmişler, canilikte sözleşmiş
Ne canlar soluyor, dünya susuyor*

*Medeniyet demek, bu mudur yani
Nerde insan hakkı, adalet hani
Gündemi belirler, kanlı bir cani
Kabirler doluyor, dünya susuyor. (11 Heceliler, 105. şiir)*

Âşık, nice zahmetlerle barışı sağladığımız ülkemizde, barışı terk etme çabası içinde olanların olduğuna işaret ederek, bu kişilerin utanmasını ister.

...

Anlamsız kavgayı, kapattık baştan

Dirildi bir millet, zorlu savaştan

Terle fidan diktik, ekmeği taştan

Barıştan “beriye” giden utansın (11 Heceliler, 97. şiir)

...

5.4.13.Kültür

Kültür, insana ait maddi ve manevi değerler bütünüdür. Kültür, yüzyılların birikimi ve deneyimiyle oluşturulan, bir milletin geçmişine ve geleceğine ışık tutan derin bir hazinedir.

Malkoç da bu düşüncenin bilinci içinde görünmektedir. Âşığa göre popüler kültür, milli kültürümüzü yıkmaktadır. Popüler kültürü suya yazılan yazıya benzeterek, kültürümüzü en fazla televizyonların tahrip ettiğinden dem vurur. Bize, yalnızca milli kültürümüzün ışık tutabileceğini düşünür.

Suya yazılanı, balık da görmez

Popüler kültüre, esir olmak var

Tahribatla yıkım, çok uzun sürmez

Tamı pazarlayıp, küsür olmak var (11 Heceliler, 140. şiir)

...

...

TV kanalları, eve kir taşır

Çare gösterilen, yarayı kaşır

Bu millete, milli kültür yaraşır (11 Heceliler, 149. şiir)

...

...

Bu milleti ancak, milli ruh paklar (11 Heceliler, 187. şiir)

...

5.4.14. Birlik Beraberlik

Malkoç'un, en fazla dile getirdiği konulardan birisi de birliğe davettir. Birçok şiirinde insanlarımızı bir olmaya davet etmiştir. Âşığa göre birlik ve beraberlik o kadar önemlidir ki, birliğin bozulması demek milletin batması demektir.

...

Birlik bozulursa o millet batar (11 Heceliler, 154. şiir)

...

...

Bütünlüğü olmayan, millet değil sürüdür (11 Heceliler, 80. şiir)

...

Ülkemizde birçok etnik kökene mensup azınlık özgürce yaşamaktadır. Anadolu birçok medeniyete ev sahipliği yaptığı için farklı kültürleri bünyesinde barındırması da doğaldır. Malkoç, ülkemizdeki bu farklı kültürleri güzellik olarak görür. Malkoç, etnik kökenimizi doğuştan getirdiğimize işaret ederek, ayrımcılık yapan insanların, kendilerini üstün görmemelerini ve ayırım yapmamalarını ister:

...

Etnik kimliği biz, doğuştan bulduk

Hakk böyle yaratmış, kabul buyurduk

Kendini öz, beni görürsen kuyruk

Halka vereceğin hiçbir şey yoktur (11 Heceliler, 80. şiir)

...

...

Aynı hamurdan mayamız

Bizi biz yapan hayâmız

Dantelimiz ve oyamız

Değer katar başta taca (8 Heceliler, 35. şiir)

...

...

Ayırım yapan gözler, beden bir urudur (14 Heceliler, 22. şiir)

...

Âşık, bu ülkede yaşayan herkesin birlik içinde olduğunu birçok şiirinde dile getirmiştir:

Aynı frekansta yayın yaparız

Sesimiz üst üste karışmaz bizim

Gönül penceresin, şerre kaparız

Kin ile nefretle barışmaz bizim

...

Ayrılık gayrılık, yakışmaz bize

Asırlar öncesi, çıkmışız düze

Ne oldu ki, kara çaldık gündüze

Dokumuza zehir erişmez bizim (11 Heceliler, 14. şiir)

...

Tüm değerleriyle bir bütünüz biz

Sevgi sarayında bir sütunuz biz (11 Heceliler, 48. şiir)

...

...

Sen- ben yoktur hayalde, kuralda hep biz varız

Üzüntü keder nerde, moralde hep biz varız

Bir kul düşerse derde, sualde hep biz varız

Bir gün açılır perde, tuvalde hep biz varız (14 Heceliler, 17. şiir)

...

Fikrimiz zikrimiz, işte ortada

Bir şekile sığmaz, kalıp dar gelir

Bugünüm yarınım, aynı potada

Karışmış, ayırmak biraz zor gelir (11 Heceliler, 31. şiir)

...

Birlik ve beraberliğimizi bozanlara beddua eden Malkoç, toplu atan yüreklerin oyuna gelmeyeceğini belirtir. İnsanlara, içte ve dışta birlik olmamız için neyi beklediğimizi sorarak, herkesi birliğe çağırır.

...

Ölçüp - biçip - tartalım, Rabbim vermiş beş duyu

Fitne fesat sokanın, köküne kibrit suyu! (14 Heceliler, 14. şiir)

...

Toplu atan yürek, oyuna gelmez (11 Heceliler, 189. şiir)

...

Fransız siyasi bir savaş açmış

Tepkisiz kalırsak, biz çok tekleriz

Belçika Vatikan kinini saçmış

Birlik olmak için, neyi bekleriz

*Sınırımı saran, ateş ne feci
Her an devranını sürer tefeci
Dâhilde dindarın, namı mürteci
Birlik olmak için, neyi bekleriz*

*Güpegündüz gemisini aşırır
Süper güç atomla, insan pişirir
Yaralı vicdanlar, üzgün şaşırır
Birlik olmak için, neyi bekleriz*

*Milli heyecanlar, yeter de artar
Ölçümüz hakikat, dünyayı tartar
Önce sarhoş olan, neslini kurtar
Birlik olmak için, neyi bekleriz*

*Bize hasta adam, rolü biçilmiş
Geçmişe küfreden, aday seçilmiş
Rekor kitabında, bir yer açılmış
Birlik olmak için, neyi bekleriz*

*Tanımsız hayali, tehlike ile
Korkutur milleti, dolamış dile
Ne yüküm azalır, ne dolar file
Birlik olmak için, neyi bekleriz (11 Heceliler, 138. şiir)*

“Büyük Millet Olmak” şiirinde, Anadolu’da yaşayan herkesi Türk milleti mevhumunda toplayan Malkoç, bu milletin büyük bir millet olduğunu ve birçok zorluğun üstesinden birlik ve beraberlikle geldiğini söyler. Âşık bu şiirinde, birlik ve beraberliğin ne kadar önemli olduğuna dikkat çeker.

*Bir millet ki, bin bir çiçekli sera
Zalim karşısına, geçip bakamaz
Geçmişe ışıktır, bugüne çıra
Bizi bizden başka, kimse yıkamaz*

*Kurumaz kökleri, hep filiz verir
Hukuka bayraktar, hakk'a el verir
Yıkmaya zorlayan, erir bel verir
Bu güç ile kimse, başa çıkamaz*

*Birlikte haykırdık, yendik zilleti
Toprağa gömüldü, zulmün illeti
Cihana destandır, bu Türk milleti
Cılız nefes, böyle destan yakamaz*

*Büyük lokma yenmez, kalbe oturur
Bölemeyenler de, durmaz kudurur
Aldanan, ekmeği kana batırır
Kardeş, kardeşine kurşun sıkamaz*

*Bu milli duygular, yüce vurgudur
Ayrılık tohumu, hain kurgudur
Buna alkış tutmak, çirkin yargıdır
Tarihe zıt tablo, kimse çakamaz*

*Bu sevgiden varsın, düşman çatlasın
Korkuları varsa, beşe katlasın
Anlamayan gitsin, ayda otlasın
Bize demir zincir, kimse takamaz (11 Heceliler, 32. şiir)*

5.4.15.Toplumun Bozuk Yanları

Malkoç, toplumun bozulan yanlarını şiirlerinde çokça dile getirmiştir. Taşlamaları da genellikle toplumun bozuk yönleri üzerine kuruludur. Malkoç, “Ruhsuz Kültür Olur mu?” adlı şiirinde, toplumun bozulan yanlarını ortaya koyar:

*Rakibiyle yarışmayan
Dini ile barışmayan
Komşusuyla tanışmayan
Bir toplum olduk gardaşım*

*Yâreniyle konuşmayan
Dost eline kavuşmayan
Haramiden savuşmayan
Bir toplum olduk gardaşım*

*Müşterisin kazıklayan
Evladını yazıklayan
Yoldaşını ayıplayan
Bir toplum olduk gardaşım*

*İlişkilerde şüpheli
Gençlerimiz de küpeli
Sokakta divane deli
Bir toplum olduk gardaşım*

*Malkoç Ali, görür yazar
Süte sirke katma bozar
Kültürüne mezar kazar
Bir toplum olduk gardaşım (8 Heceliler, 33. şiir)*

Malkoç, “Tüketim Toplumu” adlı şiirinde, toplumumuzun en önemli hastalıklarından olan tüketim çılgınlığını işlemiştir. Tüketim toplumu olmamıza üzülmemektedir.

*Elbiseler çeşit, almakla bitmez
Evde kumaşı var, tenezzül etmez
Çuvalla paramız, olsa da yetmez
Her hafta alırlar, hâlâ açık var*

*Pazarda kalmadı, entari kaftan
Üç gün giyilir de, atılır raftan
Dolapta mantolar, kokacak küften
Cebimiz deliktir, evde kaşık var*

*Komşuda iki var, bende beş olsun
Dolap boş durmasın, her gözü dolsun
Evin reisi de, saçını yolsun
Siyah saç kalmadı, yüzde uçuk var*

*Malkoç Ali bilir, israf haramdır
Bu benim asırlık, derdim yaramdır
Tasarruf her zaman, öncü yasamdır
Bu millet aç gezer, evde göçük var (11 Heceliler, 184. şiir)*

Âşık Ali Rıza Malkoç, memurları da toplumun bozulan bir parçası olarak görür. “İşgüzar Memurum” adlı şiirinde bazı memurların, işlerini hakkıyla yapmadığını anlatır:

Yeteneksiz yetkiyle, telaşla geçer ömür
 Sebebini sorarsan; işte işgüzar memur
 Havale ile savar, vatandaş fikren dumur
 Sebebini ararsan; işte işgüzar memur

Kanunda yeri yoksa, sanal mevzuat yazar
 Hele etme itiraz, küplere biner kızar
 Müşteri odun olmuş, kendi keskin bir hızar
 Sebebini sorarsan; işte işgüzar memur

Bilmediğin konuyu, kükreyerek kaparsın
 Aslında sen ne güzel, pazarcılık yaparsın
 Geleni hakir görüp, hep nefesine taparsın
 Sen suçluyu sorarsan, işte işgüzar memur

Yuların sahte senin, nezaketin iflasta
 Ne yaptın da hak ettin, masana gelir pasta
 Bu zihniyet ile sen, çoban olmazsın Fas'ta
 Kimdir diye sorarsan, işte işgüzar memur

Saat on'u vuruyor, terlemiyor kalemin
 Çay demlemiş kek bekler, iş değil ki elemin
 Sümen altına giren, sebebisin çilemin
 Kimdir diye sorarsan, işte işgüzar memur

Hırçınlıktan bellidir, evde ötmez borusu
 Cevabı tatmin etmez, bitmiyor hiç sorusu
 Gül kokusu beklerken, buldum yemiş çürüsü
 Sebebini sorarsan, işte işgüzar memur (14 Heceliler, 11. şiir)

Âşık, gençlerin uyuşturucu maddelerin pençesinde olduğunu söyler:

...

Gençler bağışıyor, gidecek haptan (11 Heceliler, 9. şiir)

...

Âşık, şiirlerinde toplumumuzun bozulan (hainlik, gammazcılık, insafsızlık, gıybet, verilen sözde durmama, rüşvet, küfür vb...) birçok yönüne değinmiştir:

...

Hainlik, gammazlık ve de cambazlık

Alkışlanır mı ki, hiç düzenbazlık

Bir hastalık olmuş, umursamazlık (11 Heceliler, 189. şiir)

...

...

İnsaf elden uçtu, dipsiz kuyuda (11 Heceliler, 193. şiir)

...

...

Gıybetten kaçmayı, beceremedik (11 Heceliler, 18. şiir)

...

Söz, senet, sözleşme; taahhüt hepsi

Dolu gönderirsin, boş döner tepsi

Haksız mal edinen, hak eder hapsi

Akitten cayararak, olur mu duruş? (11 Heceliler, 143. şiir)

...

...

Selâm göndermiştim, çevirdi geri

Rüşvet değil diye, "almıyor" beyim

...

Pazara çıkardık, aşkı sevgiyi

Doladık dillere, türlü sövgüyü (11 Heceliler, 99. şiir)

5.4.16.Demokrasi

Demokrasi, tüm vatandaşların, yönetimde eşit hakka sahip olduğu bir yönetim biçimidir. Ülkemizde demokrasi anlayışı hâkimdir. Âşık Ali Rıza Malkoç, “Demokrasi” şiirinde en güzel yönetim şeklinin demokrasi olduğunu dile getirmiştir.

*Seçilen halktandır, seçen de halktan
Bir düzen ki kuvvet, alınır haktan
Ne baskıya teslim, ne kork tuzaktan
En güzel yönetim, demokrasidir*

*Özünde vardır hep, tercihe saygı
Seçilen – seçende, olamaz kaygı
Sandıklar hakemdir, denetçi yargı
En güzel denetim, demokrasidir*

*Bazen geniş gelir, bazen olur dar
Seçilen kalamaz, sonsuza kadar
Halka hesap verir, komplo kafadar
En güzel yönetim, demokrasidir*

*Millet iradesi, yansır meclise
Pabuç bırakılmaz, duman ve sise
Halk tavrını koyar, kötü gidişe
Çareyi üretim, demokrasidir*

*İnanç ve fikirler, güven altında
İstikrar hükümdar, vatan sathında
Millet vekâleti, meclis katında
Nesle emanetim, demokrasidir*

*Herkese tarifi, farklı olamaz
Hukuka saygısız, haklı olamaz
Koruyacak halktır, toplu olamaz
Yüce adaletim, demokrasidir*

*Yenik pehlivanlar, güreşe doymaz
Millet huzur ister, çatlak ses duymaz
Saraydaki hesap, sandığa uymaz
Geçerli kudretim, demokrasidir*

*Onu kutsal bir din, zannedenler var
Tekeline alıp, zapt edenler var
Kendince yontup da, hükmedenler var
En iyi gözetim, demokrasidir*

*Görüntü farklıysa, suçlu arayın
Hafıza yoklayın, fikir tarayın
Malkoç Ali diler, huzur bozmayın
Hukuki senedim, demokrasidir (11 Heceliler, 49. şiir)*

Âşık, demokrasiyi vazgeçilmez olarak görür.

...

*Cumhuriyet, demokrasi andımız
İnançlara saygı, en baş bendimiz
Yüce iradeyi, siz ne sandınız?
Bu Millet güzele, lâyıktır lâyık (11 Heceliler, 60. şiir)*

...

...

Hürriyet odur ki, kapsar herkesi

Özgürlüğün özü, birliğin sesi

Demokrasi, yönetimin öznesi (11 Heceliler, 150. şiir)

...

Malkoç, bazı yöneticilerin demokrasiyi başka amaçlarla kullandığını dile getirmiştir.

...

Akıl baliğ halka, ayıptır vasi

Göndermiş vekilin, meclistir sesi

Demokrasi hukuk, vitrinin süsü (!)

Haykırıp kızandan, ne zarar gelir (11 Heceliler, 124. şiir)

...

5.4.17.Hoşgörü

Hoşgörü, tüm farklılıklara saygı gösterip bunları kabullenmektir. Âşığa göre hoşgörü, birlikte yaşamının şartıdır, insana kanattır. Hoşgörü erdemsizliğe son verir. Bu yönleriyle yüksek bir değerdir.

...

Birlikte yaşamın, en önde şartı

Hoşgörülü olmak, defterde artı (11 Heceliler, 111. şiir)

...

...

Hoşgörü son verir, erdemsizliğe (11 Heceliler, 150. şiir)

...

...

Hoşgörüdür ancak, insana kanat, (11 Heceliler, 121. şiir)

...

Âşık diğer inançlara hoşgörülüdür:

...

İnançlara saygı, en baş bendimiz (11 Heceliler, 60. şiir)

...

...

Malkoç Ali, özün Hakk ile olsun

Halkın inancına, hep saygın olsun (11 Heceliler, 102. şiir)

...

Bazı insanlara ise hoşgörülü değildir:

...

“Fol” da mı yaşarız, horozlanırsın

Farklı bir görüşe, marazlanırsın

Fert iradesiyle, çerezlenirsin (11 Heceliler, 124. şiir)

...

5.4.18.İrtica

İrtica, sözlük anlamı ile gericilik anlamına gelmektedir(TDK,1998:1098). Günümüzdeki siyasi anlayışa göre ise; devletin anayasada belirlenen demokratik, laik, sosyal, hukuki, siyasi ve iktisadi yapısını ortadan kaldırarak dini prensiplere dayanan bir devlet kurma amacını güden faaliyetlere irtica denmektedir. Âşık, irtica kelimesini siyasi sahada kullanılan anlamı ile kullanmıştır. Ona göre irtica, siyasi bir malzemedir. Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy için yazdığı “İrtica Zulümün Kafiyesidir” şiirinde irticanın zulüm olduğunu söyler:

Benim derdim, vicdana saldıranla,

En doğal hakkı, rafa kaldıranla.

Mümini hor görmek, nefsin sesidir,

İrtica küfürün takiyyesidir.

*Ey Akifim! ... bıraktığın yerdeyiz,
Zalim iç bünyede, hep kederdeyiz.
Bu aykırı nefes, kimin sesidir,
İrtica zulümün takiyyesidir.*

*Yaptıklarına hep, bir kılıf arar,
Her şey ortadadır, kendini yorar.
Bu ucube mahlûk, kimin nesidir
İrtica müfsidin şahsiyetidir.*

*Hür neslime, yakışmaz bu yaftalar,
Dost bildiklerimiz, hangi saftalar.
Başıma takılan kimin fesidir,
İrtica zulümün kafiyesidir... (11 Heceliler, 109. şiir)*

Âşık, irticayı tehlike olarak görenlere seslenerek, asıl irticanın vatani soyanlar olduğunu söyler. İrtica, ülkenin gerçek gündemini gizlemek için kullanılan bir malzemedir. İrticayı diline dolayan siyasetçilerden dem vuran âşık, onların tanrılık tasladıklarını dile getirir. İrtica, kötü niyetli insanların sığındığı suni bir gündemdir:

*İrtica var diye, kastettiğiniz
Soyup da sorgusuz, yatan olmalı
Zanla haksız yere, hapsettiğiniz
Acıyı aşına, katan olmalı*

*Gerçek gündem gizli, örtüp durursun
Halktan çok uzakta, sürtüp durursun
Hakkımı hukuktan, kertip durursun
Gidişe dur deyip, çatan olmalı*

Gözünde gözlük var, ağzınsa sakız
 “Bir”i beş görürsün, yaparsın sekiz
 Her yıl aynı nutuk, bıktık ve yokuz
 Yorulup tükenen, hatan olmalı

Dilinde birlik var, gözünde körlük
 Fikir meydanında, neden bu darlık
 Biz bahara erdik, sana hep karlık
 Pazarda sirke de, satan olmalı

Ayı beste yapar, armuda hepsi
 Kuru gürültüyle, dolar mı tepsi
 Standart dışıysan, boylarsın hapsi
 Horozun yanında, öten olmalı

Tanrılık taslama, tutturamazsın
 Ucube aşından, tattırmazsın
 Ben koşmak isterim, yattıramazsın
 Özgürce büyüyen, vatan olmalı (11 Heceliler, 108. şiir)

İslâm'ın özünde, zorlama yoktur
 Öneriler öğüt, istek bir rica
 Hakk'a muhalifin engeli çoktur
 Diline dolayıp, tapar irtica

Bugün düne denkse, kişi zararda
 İleriye koşan, kârda kararda
 Yerinde sayanlar, mecnun firarda
 Çulsuz atı sultan, yapar irtica

*İrtica zulüme, en güzel örtü
Mazlumun önünde, dengesiz tartı
Bir hortlar bir uyur, bu nasıl dürtü
Nefsine tapana, siper irtica*

*İlimle yoğrulmuş, fenle kavrulmuş
İmanla yol alan, Hakk'a kıvrılmış
Güneşe üfleyen, kendi devrilmiş
En güzel mesajı, teper irtica*

*Halka uzak olanların uşağı
Milletini suçlar, görür aşağı
Elinde cihazı, paslı kaşağı
Hem ayak hem de el, öper irtica (11 Heceliler, 107. şiir)*

5.5.ŞAİRLER, YAZARLAR VE SANATKÂRLAR

Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirlerinde adı geçen şair ve yazarlar şunlardır: Âşık Ruhsatî, Âşık Seyrani, Âşık Veysel, Gıyabî, Karacaoğlan, Kuddûsî, Mehmet Akif Ersoy, Muhlis Akarsu, Nazım Hikmet Ran, Necip Fazıl Kısakürek, Orhan Pamuk, Ozan Sentezî, Sümmani ve Turabî.

5.5.1.Âşık Ruhsatî

Asıl adı Mustafa olan Âşık Ruhsatî, Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Deliktaş bucağında 1836 yılında dünyaya gelmiş bir âşıktır. 1911 yılında vefat etmiştir (Malkoç, 2005:278-279). Âşık Ali Rıza Malkoç, Âşık Ruhsatî'den çok etkilenmiştir. Malkoç, söz ustam dediği Sivaslı Âşık Ruhsatî'nin sanatına ulaşmak istediğinden bahsetmiştir.

Ruhsatî verir dersini (8 Heceliler, 36. şiir)

...

...

Âşık Ruhsatî'yle varmaya geldim (11 Heceliler, 64. şiir)

...

5.5.2.Âşık Seyranî

Âşık Seyranî'nin asıl adı Mehmet'tir. Kayseri'nin Develi ilçesinde, 1800 ya da 1807 yıllarında doğmuştur (Artun, 2001:285-286). Âşık Ali Rıza Malkoç bir şiirinde onu anmıştır.

...

Âşık Seyrani'yle dermeye geldim (11 Heceliler, 64. şiir)

...

5.5.3.Âşık Veysel

Son dönem âşıkları arasında özel ve önemli bir yeri olan Âşık Veysel Şatıroğlu, 1894'te Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde dünyaya gelmiştir. Son dönem âşıkları arasında en tanınmışıdır. 1973 yılında vefat etmiştir. (Artun, 2001:327) Âşık Malkoç, Âşık Veysel'i bazı dizelerinde anmıştır.

...

Veysel öldürür nefsi (8 Heceliler, 36. şiir)

...

...

Âşık Veysel ile karmaya geldim (11 Heceliler, 64. şiir)

...

...

Veysel'im, Nazım'ım, Necip Fazıl'ım (11 Heceliler, 157. şiir)

...

5.5.4.Gıyabî

Asıl adı Barış Doğan'dır. Ankaralı olan Gıyabî, Bolu'da doktor olarak görev yapmaktadır. Âşık Ali Rıza Malkoç ile tanışmaktadır. Malkoç, Gıyâbî hakkında iki şiir kaleme almıştır. İki âşığın bir tane de internet ortamında yaptıkları, Malkoç'un "Gıyâbî ile Hasbıhal" adını verdiği atışmaları vardır. Malkoç, "Gıyâbî Kimdir?" ve "Ses Ver Gıyâbî Kardeş" adlı şiirlerinde, gözündeki ve gönlündeki Gıyâbî'yi tanıtmaya ve anlatmaya çalışmıştır:

Yanlış yapar isen gardaş

Düşme Gıyâbî eline

Hatanı sen eyle sırdaş

Düşme Gıyâbî diline

Boynuzluyu hiç affetmez

Yüzüne fırlatır pekmez

Boğulsan da seni çekmez

Düşme Gıyâbî gölüne

Asıl mesleği hekimdir

Sormaz bilir, gelen kimdir

Namerd gözünde bir kumdur

Düşme Gıyâbî Seline

Şıngısı elindedir

Kaktüs diken dilindedir

Çakar-almaz belindedir

Düşme Gıyâbî yoluna

*Karar vermez gıyabında
Ne varsa döker kabında
Fesatlık varsa küpünde
Düşme Gıyâbî iline*

*Sözü bomba tesirinde
Hedef, nefsin kusurunda
Gönlü aşkın esirinde
Düşme Gıyâbî külüne*

*Böyle yazdı Malkoç Ali
Gıyabî; yolunda deli,
Hasbahçenin gonca gülü
Gel gir Gıyâbî koluna (8 Heceliler, 17. şiir)*

*Bolu - Ankara hattı, Gıyâbî'den sorulur
Yanlış topa vuranın, tüm defteri dürülür
Burda hesap yapılır, ötelerde görülür
Söyle Gıyâbî kardeş, Kuzey'de durum nasıl?*

*Bazen yeryüzündesin, hayalinle göktesin
Biliriz ki gönülden, fikren yüce Hakk'tasın
Duanla ehl-i vicdan, bazen sivri oktasın
Söyle Gıyâbî kardeş, 'uzayda' durum nasıl?*

*Davul çalar dengine, rağbet şimdi zengine
Doktorluk eyi meslek, bakmaz sevda rengine
Halayları çekelim, düşmeden gel yangına
Söyle Gıyâbî kardeş, 'pazarda' durum nasıl?*

*Uyku modunda gibi, yaşarız biz âlemde
 Kimine 'şak şak' dünya, kimi gezer elemde
 Dünya dönüp duruyor, eksilme yok çilemde
 Söyle Gıyâbî kardeş, 'mezarda' durum nasıl?*

*Okurum okurum da, bilmem ki ne dokurum
 Camdan bakar yüzüme, anlar beni tekirim
 Derdim ile bîzarım, belki de tam takırım
 Söyle Gıyâbî kardeş, 'yazarda' durum nasıl?*

*Tarihten ders alınmaz, dosta kapı çalınmaz
 Susuz ölünür ama, sondağa yer delinmez
 Masum sevdalı yürek, kem sözlere alınmaz
 Söyle Gıyâbî kardeş, 'sezarda' durum nasıl? (14 Heceliler, 18. şiir)*

5.5.5.Karacaoğlan

Karacaoğlan 16. yy'da yaşamıştır. Anadolu'daki âşıklık geleneğinin en önde gelen temsilcilerindendir. Karacaoğlan'ı en çok korkutan, ayrılık, yoksulluk ve ölümdür (Artun,2001:240-243). Âşık Ali Rıza Malkoç, Karacaoğlan'ın ayrılık korkusunu bildiğinden olsa gerek, onun yardan yana dertli olduğunu söyler.

...

Karac'oğlan dertli yardan (8 Heceliler, 36. şiir)

...

5.5.6. Şair Kudûsî

Şair Kudûsî 1769'da Niğde'nin Bor ilçesinde doğmuştur. 1848 yılında Bor'da ölmüştür. Yaşadığı dönemde dini-tasavvufi Türk Edebiyatının önemli

temsilcileri arasında yer almıştır (Malkoç,2005:279). Âşık bir şiirinde Kudûsî'nin dini-tasavvufi yönüne dikkat çekerek ondan bahsetmiştir.

...

Kuddûsî nakışı nurdan (8 Heceliler, 36. şiir)

...

5.5.7. Mehmet Akif Ersoy

Malkoç, “İrtica Zulümün Kafiyesidir” adlı şiirini Mehmet Akif Ersoy'un anısına yazmıştır. Bu şiiri Akif'e seslenerek kaleme almıştır. Diğer bir şiirinde ise onun dünyaya yayılan şairliğine gönderme yapmıştır.

...

Ey Akifim! ... bıraktığın yerdeyiz, (11 Heceliler, 109. şiir)

...

...

Abdal'ım, Yunus'um, Mehmet Akif'im

Kıtaları aşmış, bestem ve sazım (11 Heceliler, 157. şiir)

...

5.5.8. Muhlis Akarsu

Muhlis Akarsu, 1948 yılında Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Minarekaya köyünde doğmuştur. 1993 yılında Sivas'taki Madımak Oteli yangınında ölmüştür. Âşık Ali Rıza Malkoç “Türküler Bizi Söyler” adlı şiirinde, Muhlis Akarsu'nun öldüğünü hatırlatmıştır.

...

Akarsu da göçtü burdan (8 Heceliler, 36. şiir)

...

5.5.9. Nazım Hikmet Ran, Necip Fazıl Kısakürek

Âşık, bir şiirinde iki büyük şairimizin adlarını zikretmiştir.

...

Veysel'im, Nazım'ım, Necip Fazıl'ım (11 Heceliler, 157. şiir)

...

5.5.10. Orhan Pamuk

Orhan Pamuk 2006 Nobel Edebiyat Ödülünün sahibidir. Âşık, Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülüne aday olmasını, yazarın ismini vermeden eleştirmiştir. Millete küfredenin Nobel'e aday olmasından dem vurarak, Orhan Pamuk'un şerde Avrupalılarla ittifak yaptığını dile getirmiştir.

...

Millete küfreden aday Nobel'e

Şerde ittifak var işe bak hele (11 Heceliler, 33. şiir)

...

5.5.11. Ozan Sentezî

Asıl adı Gültekin Toga olan Ozan Sentezî, Sivas doğumlu, Almanya'da yaşayan bir âşıktır. Malkoç, Sentezî'den hece tekniği konusunda çok şey öğrendiğini söyler. Hatta Malkoç, Sentezî hakkında yazdığı "Ozan Sentezi" adlı şiirinde onun çırağı olduğunu dile getirir. Bununla birlikte Malkoç'un Sentezî ile "Biz Anadolu'nun Eşekleriyiz" adlı bir atışması da vardır.

Sivas'tan çıkmış yola, varmış Alamanya'ya

Aşkın ocak başında, yanmış Ozan Sentezî

Mânâ ufuklarında, beklentideyse yaya

Testiden sızan suya, kanmış Ozan Sentezî

*Sevgisi Hakk içindir, hisset, acını dindir
 Cemiyet yangınında, bir ateş de sen söndür
 İnsaf ve basiretle, yumak olacak gündür
 Hiddet şahdamarını, yenmiş Ozan Sentezî*

*Her satırı destandır, içimizden bir sestir
 Asırlık dert yükünde, yorulmayan nefestir
 Kolların sarmıyorsa, bari dilini sustur
 Zeytin ile gül dalı, sunmuş Ozan Sentezî*

*Mürekkebim bitince, kapısına dayandım
 Hece hece anlatır, aynı ateşte yandım
 Onu bilmeden önce, kendimi şair sandım
 Malkoç Ali çırağa, canmış Ozan Sentezî (14 Heceliler, 15. şiir)*

5.5.12. Sümmanî, Turabî

Âşık Sümmanî, Samikale/Narman (Erzurum) 1860 doğumludur. Asıl adı Hüseyin'dir. Rüyasında gördüğü sevgilisini aramak için çıktığı yolculukta, Kafkasya, İran, Afganistan, Hindistan gibi pek çok yeri dolaşmış, hastalanarak perişan halde köyüne dönmüştür (Artun,2001:312). Yani sevgilinse kavuşmak için diyar diyar dolaşmıştır. Âşık Ali Rıza Malkoç, Sümmanî'nin bu durumunu bildiği için onun bu haline gönderme yapmıştır.

Turabî'nin yaşantısı hakkında ise elde yeterli bilgi yoktur. 1849'da Hacı Bektaş Tekkesi postunda oturduğunu ve 1868 yılında öldüğü söylenmektedir. Asıl adı Ali'dir. Âşık Ali Rıza Malkoç Sümmanî ile Turabî'yi aynı dörtlükte anmıştır.

...

Turabî'dir toprak misal

Sümmanî de özler visal

Anlayana yoktur sual (8 Heceliler, 36. şiir)

...

5.6.DEVLET ADAMLARI

5.6.1.Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Devlet Adamları

5.6.1.1.Fatih Sultan Mehmet

Fatih Sultan Mehmet yedinci Osmanlı padişahıdır. Âşık, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethettikten sonra kimseye zulmetmediğine değinmiştir.

...

Mekke'nin fethinde, kimse yıkmadı

Fatih İstanbul'da, ateş yakmadı (11 Heceliler, 168. şiir)

...

5.6.2.Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Devlet Adamları

5.6.2.1. Adnan Menderes

Adnan Menderes'in asılarak idam edilmesi Âşık Ali Rıza Malkoç'un şiirine konu olmuştur. Bu olayı adaletli bulmaz:

...

Başbakan astık da, canı besledik

Meclisi feshettik, taşa tosladık

Millede de külhanbeylik tasladık

Hukuk elimizde oyuncak oldu (11 Heceliler, 93. şiir)

...

5.6.2.2. Bülent Ecevit

Âşık, Bülent Ecevit'e, halk arasında anılan adıyla "Karaoğlan" diye seslenmiştir. Bülent Ecevit'in şairliğinden, sadeliğinden, inançlara olan saygısından, halka güvenmesinden bahsederek onu hayırla anmıştır.

*Sadelik deyince, seni tanıdık
Hayırla dilledik, Karaoğlan'ı
Herkesi sözüyle, tartıp denedik
Gönülde kolladık, Karaoğlan'ı*

*Fikir özgürlüğü, inanca saygı
Güvendi halkına, duymadı kaygı
Şair ruhlu bir dost, coşkulu duygu
Baharda çölledik, Karaoğlan'ı*

*Bir ömrü geride, bıraktın gittin
Tüm şaibelere, dimdik bir settin
Faniliği tadıp, bizi terk ettin
Dillerde balladık, Karaoğlan'ı*

*"Hükümetin Başı" şarlatanları
Kanun kitabını, fırlatanları
Halkı ta özünden, horlatanları
Birlikte yolladık, Karaoğlan'ı (11 Heceliler, 118. şiir)*

5.6.2.3. Deniz Baykal

Âşık, Deniz Baykal'ın siyasi duruşundan memnun değildir. Millete vereceği bir şey olmadığını dile getirir.

...

*Deniz güzelinden, mebus olursa
Siyaset başımda, topuz durursa
Her beyaza, kara damga vurursa
Bana vereceği hiçbir şey yoktur (11 Heceliler, 80. şiir)*

...

5.6.2.4. Süleyman Demirel

Âşık Ali Rıza Malkoç, Süleyman Demirel'in yönetim anlayışını şiirlerine konu etmiştir. Onun iyi bir yönetici olmadığından bahseder. İki şiiriyle Süleyman Demirel'i taşlamıştır.

*Medine, Moskova, Küba ve Tayvan
Beşer hizmetine, giderim yayan,
Milleti sürüyor, sanmış da sürü
Bu Kâinat sana dar gelir Sülü*

*Bu milletin gözyaşı, sele dönerse
Gani mal, servetin, göle dönerse
Yardıma koşmaz Isparta gülü
Bu Angara sana dar gelir sülü*

*Kırk yıldır, konuşan ülke istedin
Konuşurken susan, ülke istedin
Sen kendin kapattın, millete yolu
Kabristan da sana dar gelir sülü*

*Şapka cambazlığı, geçmiyor artık
Yüzlere tüküren, söylemden bıktık
Bari doksanında hukuka yürü
Demokrasi sana, dar gelir sülü*

*Biliriz doymadın, sen siyasette
Türk halkı bıkmıştır, bu siyah sette
Bu mudur memleket idare yolu
Unut koltukları, dar gelir sülü*

*Sekiz kez geldin de, dokuz kez gittin
Düşün nerde yanlış, kabahat ettin?
Millet kara kışta, sen yala balı
Mizanlar da sana, dar gelir sülü*

*Çekil köşeye de, gençler başlasın
Söz! Elli yıl sonra yine baştasın (!)
Dünyayı verseniz, yorulmaz kolu
Makamlar da sana, dar gelir sülü*

*Hukuk isteyince adı gasp oldu
Hazine soyuldu, kimler hapsoldü?
Verdiysen sen verdin, bu vurgun yolu
Sıratlar da sana dar gelir sülü*

*Nurlu bir Padişah derlerdi sana
Sense Nur'u kitlemişsin kasana
Yıktın gönülleri, Ey! Tuzu kuru
Kıratlar da sana dar gelir sülü*

*Tamam çobansın da, koyun değiliz
Değirmen başında suyun değiliz
Son deminde Hakk'a inançla yürü
Musalla da sana dar gelir sülü*

*Madem formül vardı, kırk yıl ne yaptın
Niçin çıkılmayan, yollara saptın
Şimdi bulandırma, gel duru suyu
Hasatlar da sana, dar gelir sülû*

*Baraj yapmışsın da, su akıtmışsın
Çeşme yapmışsın da, musluk takmışsın
Maaşla mı yaptın, ey zihni duru
Topraklar da sana dar gelir sülû*

*Rakibine, başbakan diyemezdin
“Hükümetin başı”, hitap ederdin
Edebi de bozdun, ey nefsin kulu
Mezatlara da sana dar gelir sülû*

*Malkoç Ali yazar, bu destan bitmez
Mürekkibi vardır, bacası tütmez
Günahını yazmaya bu ömrüm yetmez
Dahasını yazmak ar gelir sülû... (11 Heceliler, 174. şiir)*

*Elli yıl bu ülke, seninle güldü
Hayali ihracat, sözlüğe girdi
Çiftçi traktörle, bahçesin sürdü*

*Yalan söyleyenin, yüzü kızarsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Traktör gelince, bereket oldu
Öküzler dinlendi, minnettar kaldı
Yandaş ihaleden, nasibin aldı*

*Seni anlamayan, divane sansın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Benzin olsa, önce sen içecektin
Köprü yaptın, önce sen geçecektin
TV'yi getirdin, teli sen çektin*

*Yalan söyleyenin, bacası yansın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Sen var iken ülke, hep tamir gördü
Millet yarasına, hep çamur sürdü
Terör hiç dinmedi, ocaklar söndü*

*Beğenmeyen gitsin, uzaya varsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Yollar yürüyerek, asfalt aşındı
Büyüyen ülke mi, senin yaşındı
Kovduğun insanlar, burdan taşındı*

*Kabına genişsin, ülkeye darsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Sıkışınca, millet seçti diyorsun
Kırk yıllık hizmeti vurguluyorsun
Yaptığın işleri, listeliyorsun*

*Millet için değil, post için varsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Terör, işsizlik ve geri kalmışlık
Zamanında buna, biz hep alıştık
Kara günde imzam yok dersin, şaştık*

*Sevmeyen gözünü, bant ile sarsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Başarısız olan, herkes utanır
Söylenen laflara, susar katlanır
Yenik pehlivansın, gerçek atlanır*

*Ne söylersen söyle, kendin kadarsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın*

*Malkoç Ali der ki, tamam hoş yaptın
Çeşmeler donattın, musluklar taktın
Diyelim bunları, gücünle yaptın
Kamu gelirini, nereye attın*

*Asırlar boyu, ibretle kalsın
Sen müzeye, koyulacak adamsın (11 Heceliler, 203. şiir)*

5.7.BAZI ŞAHISLAR

5.7.1.Fatih Karakılıç

Fatih Karakılıç, 1975 Malatya doğumlu bir gazetecidir. Âşık, Fatih Karakılıç'ın, mesleğinde gösterdiği azim ve gayretten etkilendiği için bu şiiri yazmıştır.

*Fatih Malatyalıdır
Cihan'ın bir yelidir
Günde on beş haberde
Sanki ajans selidir*

*Fatih gitti askere
Alır gelir teskere
Bursa'nın gür sesiydi
Adayımız oskara*

*Bir kolunda kamera
Kuvvet gelsin damara
Her elinde farklıdır
Maharet ve numara*

*Her saat görevdedir
Gönüllerde evdedir
Şimdi askere gider
Sanmayın grevdedir (7 Heceliler, 4. şiir)*

5.7.2. Celal Ezilmez

Celal Ezilmez, 1967 Bursa doğumlu bir elektrik mühendisidir. İşinde ve insani ilişkilerinde candan ve sevimli bir insandır. Âşık, bu şiirini, neşesiyle insanlara moral kaynağı olan arkadaşına teşekkür etmek için yazmıştır.

*İhtişamı göz alır
Kıskanır görse hilal
Dostlar bakar haz alır
Sarı Ceketli Celal*

*Hizmette en öndedir
Kalbi doğru yöndedir
En neşeli gündedir
Sarı Ceketli Celal*

*Sevdiği renk sarıdır
Acep kimin yarıdır
Ne kızar ne darıtır
Sarı Ceketli Celal*

*Bursa'da rakibi yok
Torbasında lafı çok
İşlemez kalbine ok
Sarı Ceketli Celal*

*Bazen dersi kaynatır
Gönlümüzde bir yatır
Cenazede oynatır
Sarı Ceketli Celal*

*Bakma Ali sözüne
Nazar değmez gözüne
Yaş değmesin yüzüne
Sarı Ceketli Celal (7 Heceliler, 11.şiir)*

5.7.3. İdris Bahar

İdris Bahar, 1965 Samsun/Kavak doğumlu bir grafikçidir. Çalışkan, dürüst, azimli ve güven veren bir insandır. Üzerine aldığı her görevi

samimiyetle yerine getirir. Malkoç arkadaşına bu şiiri, iyi huylarından dolayı yazmıştır.

Yirmi yıldır dizer, kitap ve dergi

İdris klavyeye âşıktır âşık

Üretime katkı, sanata sergi

İdris klavyeye âşıktır âşık

Yorulmadan üretiyor eserler

Verimsiz ağacı kökten keserler

Bugünkü işini, dünden tasarlar

İdris'im meyveye âşıktır âşık

Bisikletle başladı yolculuğu

Motor ile aldı, rahat soluğu

Taksi ile terk etti yoksulluğu

İdris'im levveye âşıktır âşık

Herkes ile uyumu çok rahattır

Nefsi; yokuşlara sürdüğü attır

Yaralı kuşlara, çifte kanattır

İdris mahalleye, âşıktır âşık

Katma değerdir o, eşsiz vatana

Gül yetiştiriyor, hep taş atana

Elbet sözü vardır "ayrık" satana

İdris hak gayeye, âşıktır âşık

Samsun'dan Kavak'tan, almış mayasın

Gündüz arı gibi, gece rüyasın

Muhabbetsin, örnek insan, hayâsın

İdris'im rahleye, âşıktır âşık (11 Heceliler, 94. şiir)

5.7.4. Necati Atıcı

Necati Atıcı, 1960 Ağrı doğumlu bir iş adamıdır. Aynı zamanda halk müziğine yatkın olup sesi güzeldir. Çok iyi çiğ köfte yoğuran Necati Atıcı, arkadaş canlısı bir insandır. Âşık, bu şiiri arkadaşının bu güzel özelliklerinden dolayı yazmıştır.

*Yüreğinde Anadolu resmi var
Topraktan Ağrı'lı Necati Abim
Nerde keder, görüntüde yas mı var?
İzhara eğrili, Necati Abim*

*Bir cenaze olsa, koşar yorulmaz
Dernek düğün oyun, onsuz kurulmaz
Hayırda yarışa, hikmet sorulmaz
Ezelden çağrılı, Necati Abim*

*Hakk'dan yana sözü, nağmesi vardır
Gökteki yerdeki, gönlüne yâdır
Kendini düşünen, kendi kadardır
Birliğe doğrulu, Necati Abim*

*Necat bulmuş özden, mayası haktan
Türkü söyler bize, taşır uzaktan
Gönüller fetheder, onay yürekten
Gülistan bağrılı, Necati Abim*

*Çiğ köfte hazırlar, acısı bizden
Dağı omuzlanır, yorulsa dizden
Geceye mum yakar, daha gündüzden
Muhabbet yoğrulu, Necati Abim (11 Heceliler, 136. şiir)*

5.7.5. Onur Kaya

Onur Kaya, 1975 Manisa doğumlu bir gazeteci ve edebiyatçıdır. Şu anda yurt dışında yaşamaktadır. Bu şiir yurt dışına gitmeden önce yazılmıştır. Onur Kaya, şiirde geçen, “Bir gün çağırırlar, davet öteden” satırını yurt dışında çalışmaya bir davet olarak algılayarak yurt dışına gitmiştir. Edebiyat, iş ve medya dünyasında başarılı bir kişidir. Bu şiir, onun bu başarısını ve gayretini pekiştirmek için yazılmıştır.

*Çetin yollar yürümekle aşınmaz
Nazik elle kor alevler taşınmaz
Niyetine giren fazla düşünmez
Planı gönülden yaptı Onur Bey*

*Köy köy gezeceğiz ve bucak bucak
Hasretle buluşur, içten bir kucak
Fitil alevlenir, tüter bu ocak
Gündelik sevdayı tepti Onur Bey*

*İki istenmişse, beşi hedefler
Hep “bir” e adanır, inci sedefler
Ritmine yetişmez, “ney”ler ve “def”ler
Kâinatı koro yaptı Onur Bey*

*Bazen davet alır uzak kıtadan
Mayası çalınmış, yârdan atadan
Bir gün çağırırlar, davet öteden
Ebedi beratı kaptı Onur Bey (11 Heceliler, 144. şiir)*

5.7.6. Şakir Umutkan

Şakir Umutkan, 1964 Bursa doğumlu bir elektrik mühendisidir. Umutkan çok sosyal bir kişidir. Âşığın deyimiyle, sessiz bir gemi gibidir ama ıssız bir ada değildir. Çok başarılı olduğu halde hırslı değildir. Âşığa göre tam bir gönül adamıdır. Malkoç, bu özelliklerinden dolayı ona bu şiiri yazmıştır.

*Leyleği havada görmüş de gezer
Her kıtaya ayakbastı Şakir Bey
Gemileri batsa, karadan yüzer
Göbeğini kendi kesti Şakir Bey*

*Gerek yok bir hafta önce plana
Topla valizini, var gel sılana
Haksa dava, kapı kapı dilene
Zoru vestiyere, astı Şakir Bey*

*Turistik seyahat değil amacı
Asfalt sizin olsun, sever yamacı
Uzaktan gözleme, her şey umacı
Kaynağını buldu, sustu Şakir Bey*

*Kara günde kar yağsa koşar gelir
Pabuç kayıp olsa da aşar gelir
Yedi kat kuyuyu, değer de gelir
Gönüllere girdi, taşı Şakir Bey*

*Enerjisi hamurundan mayadan
Vitrinde görülmez, özü hayâdan
Yenilseydi, ekmek yapar kayadan
Şükürde kırılmaz, testi Şakir Bey*

*Malkoç Ali, tanıdı ki yazıyor
 Kulacı zayıftır, dostla yüzüyor
 Perde kapansa da, bilen seziyor
 Yazda ve hazanda, esti Şakir Bey (11 Heceliler, 164. şiir)*

5.7.7. Ömer Faruk Atamak

Ömer Faruk Atamak, 1949 Bursa doğumlu bir sanayicidir. İnsanlara sürekli şeker dağıtır. Malkoç ile aynı mahallede yaşayan Atamak çocukları çok sevmektedir. Malkoç, Ömer Faruk Atamak'ın bu güzel davranışına teşekkür amacıyla bu şiiri yazmıştır.

*Sabahtan çocuklar, karşılar onu
 Şeker dağıtır hep, avuçlar dolu
 Tatlıyla anılmak, bir huzur yolu
 Mahallede tektir, şekerci amca*

*Akşam dönüşü de, yine şekerli
 Gelir mahalleye, yorgun ve terli
 Çocuklar hep mutlu, yoktur kederli
 Gönüllerde tektir, şekerci amca*

*Adı hem Ömer'dir hem de Faruk'tur
 Bu ne bitmez sevgi, güzel soluktur
 Mahallemizde bir, benzeri yoktur
 Şehrimizde tektir, şekerci amca (11 Heceliler, 166. şiir)*

5.7.8. Turgay Demiriz

Turgay Demiriz, 1960 Bursa doğumlu emekli bir iktisatçıdır. Bağlamaya, halk müziğine ve sanat müziğine iyi derecede vakıftır. Sessiz ve sevecen tavrı ile tanınır. Turgay Demiriz'in çileli bir yaşamı vardır. Malkoç, bu sebeple Turgay Demiriz için iki şiir yazmıştır.

*Görenler de beni, uncu sanıyor
Sıcakkanlı isem, yüncü sanıyor
Âlemlerde olmam, güncü sanıyor
Kırık dökük dala, konan Turgay'ım*

*Kar kapadı yolu, geçemiyorum
Kısmette nazar var, seçemiyorum
Korkumdan su bile, içemiyorum
Kara bahtıma ben, yanan Turgay'ım*

*Bursa'dan Libya'ya, vardım Ankara
Saçım beyazladı, bahtımsa kara
Kul odur ki yalnız, Rabb'e yakara
Güneşe bakıp da, donan Turgay'ım*

*Canından bir parça, bıraktı geldi
Mızrapta hüzün var, yüreği deldi
Ankara'dan esen, hicranlı yeldi
İyi niyetiyle, kanan Turgay'ım*

*Malkoç Ali ağıt yaktı dostuna
Fanilik aşısı, vurdu postuna
Aldanıp da isyan dökme testine,
Ömrü dikensiz gül, sanan Turgay'ım (11 Heceliler, 182. şiir)*

*Karlar yağmış Turgay Bey'in başına
Garip doğmuş, taş atmayın kuşuna
Zehir katman, bir doyumluk aşına
Gülmeyi unutmuş, garip Turgay'ım*

*Dereler buluşur, denize akar
Gam keder kol kola, hep onu yıkar
Kem sözlere sağır, hep kulak tıkar
Vicdana kanıtmış, garip Turgay'ım*

*Bursa'nın yeşili, gözünde kara
Baht açılsın diye, Rabb'e yakara
Gönülden padişah, cepten fukara
Doymaza yanıtmış, garip Turgay'ım*

*Topraklar kuruyor, hep suya hasret
Dua ile gelir, ilahî nusret
Kalpten ve kafadan, uçunca kesret
Çileyi damıtmış, garip Turgay'ım (11 Heceliler, 183. şiir)*

5.7.9. Necdet Yıldız

Necdet Yıldız, 1956 Bursa doğumlu bir muhasebecidir. Necdet Yıldız, âşığın kendi ifadesi ile, Bursa'da insanlık ve hayır adına poşetine doldurduğu tanıtım broşürleri ve ihtiyaç maddeleriyle hem hayırsevere hem de ihtiyaç sahibine ulaşmaya çalışan ve bu çalışmalarını yıllardır kesintisiz devam ettiren, sınırları adeta doğuştan alınmış bir sabır insanıdır. Âşık bu şiiri, Necdet Yıldız'ın yardımseverliğine ithafen yazmıştır.

*Poşet açılımın, mirastır bize
Minnettarız sana, ey Yunus Baba
Kıymetini bilemedik Bursa'da
Bunu günahıma, say Yunus Baba*

*Bursa, Emir Sultan, Senin Makamın
Tüm kâinat oldu, seyyah mekânın
Hayır hasenattır, senin her anın
Bize de düşmez mi, Pay Yunus baba*

*Bilirim sıkıldın, vefasız dosttan
Vefa şerbetini, içmişsin tasta
Koyun ayırlamaz, dünyalık posttan
Beddua eyleme, cay Yunus Baba*

*Kota koymuyorsun, hiçbir gönüle
Beklentiye kovdun, hasretsin güle
İçerden yanarsın, benzedin küle
Zirvelerde sanki yay Yunus Baba*

*Ateşi kendinden, kömür gerekmez
Tarlayı görmeden, tohumu ekmez
Derdi derman ona, boş yere çekmez
Güneşe yaslanmış, Ay Yunus baba*

*Aslı'ya Kerem'dir, Arzu'ya Kamber
Dostuna sarılmış, sevgiden çember
Gurbet treninde, nurdan bir ambar
Gönülden gönüle, Ray Yunus baba*

*Doktora yapmışsın, hizmet dalında
Poşetin olayım, hayır yolunda
Ben sitem görmedim, hiçbir halında
Allah Ömür versin, hay Yunus Baba (11 Heceliler, 205. şiir)*

5.7.10. Ramazan Taştan

Ramazan Taştan, 1960 Giresun doğumlu bir işadamıdır. Âşık, Ramazan Taştan'ı bir arkadaşı vasıtasıyla tanımıştır. Yüz yüze görüşmeleri olmamıştır. Âşığa göre; geceleri teheccüd namazına kalkmayı, kulluk şuuruyla prensip haline getiren Ramazan Taştan, teheccüd namazına “tecehhüd” dediği için ve bu nam ile gönüllerde yer aldığı için bu şiire misafir olmuştur.

*Ta Amerika'lara atmış demiri
Gemileri yakmış, tecehhüd abi
Ateşiyle, elmas yapmış kömürü
Yüreğine takmış, tecehhüd abi*

*Adı Ramazan'dır, soyadı Taştan
Şansı vardır, dost yolunda Gardaştan
İçinde saklamaz, söyler en baştan
Safi-duru-pakmış, tecehhüd abi*

*Geceleri aydın, denktir gündüze
Ay-Güneş birleşip, yansımış yüze
Biraz tanıdıysak, dökelim söze
Bahçeye gül ekmiş, tecehhüd abi*

*Musa'ya Harun'dur, Harun'a Musa
Sıkınca demiri, küstürür pasa
Neşemiz yerinde, elveda yasa
Dost bağına çıkmış, tecehhüd abi (11 Heceliler, 177. şiir)*

5.7.11. Cemil Şahin, Necati Atıcı, Hüseyin Çelik, Süleyman Açıkgöz, Cemal Bayındır

Aşığın, değişik ortamlarda söz, saz ve makam bilgisiyle dikkatini çeken, gönlünde yer eden türkü dostlarına “Türkü Dostlarım” şiirinde yer vermiştir. Adı geçenlerden Cemil Şahin 1960 Şavşat/Artvin doğumlu bir bağlama sanatçısı, Necati Alıcı 1960 Ağrı doğumlu bir iş adamı, Cemal Bayındır 1959 Bayburt doğumlu bir baklava ustası, Süleyman Açıkgöz, 1947 Artvin doğumlu emekli bir şoför, Hüseyin Çelik ise 1957 Gümüşhane doğumlu bir emeklidir.

*Semah'a kaldırdı, suskun gönlümü
Cemil Baba; dede olma yolunda
Vurgular, öğütler, bir kandil mumu
Hakikat dilinde, Türkü Dostlarım*

*Baklavacı Cemal, tuz katsa yenir
Her kelâmı haktır, başka ne denir?
İlham borcudur bu, sözle ödenir
Peteğin balında, Türkü Dostlarım*

*Mızrabı kuvvetli, Gakkoş Ramazan
Her mevsim bahardır, kovuldu hazan
Doya doya tattı, sözleri yazan
Sanki bam telinde, Türkü Dostlarım*

*Süleyman abimiz, türkü delisi
Ne sarayı vardır, ne de yalısı
Nağme deposudur, almış sülüsü
Seherin yelinde, Türkü Dostlarım*

*Necati Bey, yoğurduğu acıdır
Dergâhta çiğ köfte, başlar tâcıdır
"Hem dinlemez - hem söylemez"; necidir?
Yüz makam halinde, Türkü Dostlarım*

*Hüseyin abimiz, sâkiler başı
Demleyip çayları, yakar ataşı
Hele kızdırmayın, kondurur taşı
Dikenin gülünde, Türkü Dostlarım*

*Sığsa da gönlüme, kâğıt yetmiyor
Dostlar çoktur, yaza yaza bitmiyor
Su akmazsa, taş unu öğütmüyor
Gür duygu selinde, Türkü Dostlarım (11 Heceliler, 185. şiir)*

5.7.12. Neron ve Karun

Neron son Roma imparatorudur. Karun ise Hz. Musa'nın akrabası, tarihte zenginliği ile ün salmış bir kişidir. Âşık, bazı insanları Neron ve Karun'a benzetmiştir.

...

*Şeytana konsolos, şerre taşeron
Dolaşmaz ateşsiz, sanki bir Neron
Yapışmış malına, adeta Karun
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz (11 Heceliler, 27. şiir)*

5.7.13. Zühre

Zühre, Tarih ile aşk yaşayan halk hikâyesi kahramanıdır. Âşık, Zühre'nin sadece adını anmıştır.

Zülüften, Zühre'den bahset diyorlar (11 Heceliler, 40. şiir)

...

5.7.14. Ferhat

Ferhat ile Şirin, halk hikâyelerine konu olan iki âşıktır. Malkoç Ferhat'ın ismini, dağı delmesinden hareketle ve eski aşkların artık yaşanmadığından dem vururcasına, bir şiirinde sadece anmıştır.

...

Artık Ferhat dağı “delmiyor” beyim (11 Heceliler, 99. şiir)

...

5.7.15. Mecnun

Mecnun, Leyla ile aşkı dillere destan olmuş bir hikâye kahramanıdır. Âşık, iki şiirinde Mecnun'dan bahsetmiştir.

...

Deli gönül, mecnun tozar (8 Heceliler, 42. şiir)

...

...

Kerem'i Mecnûn'u nedir ki yakan? (11 Heceliler, 74. şiir)

...

5.7.16. Aslı ile Kerem, Arzu ile Kamber

Aslı ile Kerem ve Arzu ile Kamber, aşkları dilere destan olmuş âşıklardır. Âşık, bunların isimlerini anmıştır.

...

Kerem'i Mecnûn'u nedir ki yakan? (11 Heceliler, 74. şiir)

...

...

Aslı'ya Kerem'dir, Arzu'ya Kamber (11 Heceliler, 205. şiir)

...

5.8. YER ADLARI

5.8.1.Yerleşim Merkezleri

5.8.1.1. İller

Âşık Ali Rıza Malkoç, ülkemizdeki bazı illerden türlü vesilelerle bahsetmiştir. Bu iller şunlardır: Bursa, İstanbul, Şanlıurfa, Erzurum, Sivas, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Trabzon, İzmir, Ankara, Çanakkale, Van, Hatay, Samsun, Ağrı, Konya, Bolu, Erzincan ve Isparta.

Bursa' yı gezen görür

Osmanlı Mirasını

Sevgiye nakış ören

Unutur yarasını (7 Heceliler, 2. şiir)

...

Samsun'da doğdum ben, attım ilk adım

Adım Ali Rıza, Malkoç soyadım

Ayrılığım, kaç yıl oldu saymadım

Gezelim görelim Anadolu'yu

*Urfa'da gazel var, derin hoyrat var
İbrahim makamı, ruha hayrat var
Maddede manada, coşku gayret var
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Erzurum Çarşıda, bağı yanıklar
Tatyanlar okunur, Hakk'a tanıklar
Başköşeye oturtulur konuklar
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Sivas toprağından, seslenir ozan
Âşıklar, inceden dertleri yazan
Her dem bahardayız, uğramaz hazan
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Diyarbakır'da var, yanık güzel ses
Coşkulu davullar, nağmeli nefes
Haykıran sevgiye, dar gelir kafes
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Maraş'ta toprakta, şair bitiyor
Mana yüklü mesaj bize yetiyor
Meşhur dondurması, serinletiyor
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Trabzon, kemence horon deyince
Şenlenir yaylalar, mani duyunca
Üzülür mekânlar, görülmeyince
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*İzmir'de efeler destan yazıyor
Egeli zeybeğim siper kazıyor
Tarih canlanmış da bize kızıyor
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Bursa'da Osmanlı gelir hatıra
Nasıl anlatayım, sığmaz satıra
Derdimizi yükleyip de katıra
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Ülkemiz sallansa, koşar Ankara
Medeniyet şehri, sanmayın kara
Dağlar mı dayanır, hazır akara
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Çanakkale deyince, durup da düşün
Yiğit şehitlerim, süslesin düşün
Ne duruyorsunuz, yollara düşün
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Van'a gelin hele kaleyi görün
Erek' in başında uşkunu derin
Van Gölü, Şah bağı cennetten yerin
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*Dünyaya duyuldu Hatay'ın sesi
Meşhurdur ülkede şu künefesi
Görölmeye değer uzun çarşısı
Gezelim görelim Anadolu'yu*

*İstanbul, bir çağı açan şehirdir
 Dünyaya, güzellik saçan şehirdir
 Saymadığım yetmiş kalan şehirdir
 Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)*

*Medine, Moskova, Küba ve Tayvan
 Beşer hizmetine, giderim yayan,
 Milleti sürüyor, sanmış da sürü
 Bu Kâinat sana dar gelir Sülü*

*Bu milletin gözyaşı, sele dönerse
 Gani mal, servetin, göle dönerse
 Yardımına koşmaz Isparta gülü
 Bu Angara sana dar gelir sülü (11 Heceliler, 174. şiir)*

...

...

Bolu - Ankara hattı, Gıyâbî'den sorulur (14 Heceliler, 18. şiir)

...

*İlk Adım'ın atıldığı mekândır
 Samsun'a da hızlı tren yakışır
 Ayrımcılık, yüreğimi yakandır
 Samsun'a da hızlı tren yakışır*

*Ankara'ya vardım, gerisi kolay
 Sivas'a ulaşıp, çekelim halay
 Konya'ya da, tren ulaşsın hay hay
 Samsun'a da hızlı tren yakışır*

*İstanbul'dan ray döşensin Bursa'ya
İzmir'de takılsın, gelsin bu raya
Bu şehirde, un sermeyin paraya
Samsun'a da hızlı tren yakışır*

*Van'a, Erzincan'a, ulaşınsın raylar
Bekleriz sabırla, tez geçer aylar
Hökümet'te, planı yapan baylar
Samsun'a da hızlı tren yakışır (11 Heceliler, 152. şiir)*

...

*Yüreğinde Anadolu resmi var
Topraktan Ağrı'lı Necati Abim
Nerde keder, görüntüde yas mı var?
İzhara eğrili, Necati Abim (11 Heceliler, 136. şiir)*

...

Âşık, ülkemiz dışından Moskova ve Medine'den de bahsetmiştir.

*Medine, Moskova, Küba ve Tayvan
Beşer hizmetine, giderim yayan,
Milleti sürüyor, sanmış da sürü
Bu Kâinat sana dar gelir Sülü (11 Heceliler, 174. şiir)*

...

5.8.1.2. İlçeler

Malkoç, Samsun'un Kavak ve Trabzon'un Sürmene, Çaykara ve Of ilçelerinin adlarını anmıştır. Bir şiirinde de Bursa'nın Setbaşı ve Muradiye semtlerinden bahsetmiştir.

...

*Samsun'dan Kavak'tan, almış mayasın
Gündüz arı gibi, gece rüyasın
Muhabbetsin, örnek insan, hayâsın
İdris'im rahleye, âşıktır âşık (11 Heceliler, 94. şiir)*

...

Çaykara, Sürmene, Of'ta ünün var (Atışmalar, 1. şiir)

...

*Setbaşı' nın düzünü
Gördüm yâren yüzünü
Gönüller bir olunca
Kim dinler el sözünü*

...

*Muradiye Semtinde
Tarih yatıyor tarih
Görüp de ders alanlar
Olur kâmil ve Sâlih (7 Heceliler, 2. şiir)*

...

5.8.2. Ülkeler

Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde Türkiye, Fransa, Belçika, Vatikan, Küba, Tayvan, Libya, Fas, Amerika ve Almanya'dan bahsetmiştir. Bunların dışında varlığı devam etmeyen Osmanlı ülkesinin de adını anmıştır.

*Kalpler toplu atıp, birlikte yansa
Kafa tutamazdı, bize Fransa*

*Cumhur ile başı, kaynaşıp donsa
Akıl satamazdı, bize Fransa*

*İktidar-Muhalif, bir dala konsa
İğne batamazdı, bize Fransa*

*Halkın inancına, medya da bansa
Çamur atamazdı, bize Fransa*

*Beynime, kalbime, sıkmasan pense
Kaşın çatamazdı, bize Fransa*

*İrtica-Mürteci, gündemden inse
Gücü yetemezdi, bize Fransa*

*İktidar kavgası, gün gelip dinse
Kolay yutamazdı, bizi Fransa*

*Kendi soykırımı, bir kere ansa
Rahat yatamazdı, bir gün Fransa (11 Heceliler, 63. şiir)*

*Fransız siyasi bir savaş açmış
Tepkisiz kalırsak, biz çok tekleriz
Belçika Vatikan kinini saçmış
Birlik olmak için, neyi bekleriz (11 Heceliler, 138. şiir)*

...

Medine, Moskova, Küba ve Tayvan

Beşer hizmetine, giderim yayan,

Milleti sürüyor, sanmış da sürü

Bu Kâinat sana dar gelir Sülü (11 Heceliler, 174. şiir)

...

...

Bursa'dan Libya'ya, vardım Ankara (11 Heceliler, 182. şiir)

...

...

Bu zihniyet ile sen, çoban olmazsın Fas'ta (14 Heceliler, 11. şiir)

...

Sivas'tan çıkmış yola, varmış Alamanya'ya (14 Heceliler, 15. şiir)

...

Ta Amerika'lara atmış demiri (11 Heceliler, 177. şiir)

...

...

Bursa'da Osmanlı gelir hatıra (11 Heceliler, 66. şiir)

...

5.8.3. Dağlar

Âşık, ülkemizdeki Erek Dağı ve Uludağ'ın isimlerini çeşitli vesilelerle anmıştır. Bunun yanında bir şiirinde mitolojik Kafdağı'ndan da söz etmiştir.

...

Erek' in başında uşkununu derin (11 Heceliler, 66. şiir)

...

...

Uludağ'ım dondurur (7 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Uludağ'a ulaşayım (8 Heceliler, 37. şiir)

...

...

Zarafetin hani Kaf'ta mı kaldı (11 Heceliler, 154. şiir)

...

5.8.4. Denizler, Göller, Irmaklar

Âşık, Umman Denizi'nden ve Van Gölü'nden söz etmiştir.

...

Sızan nedir ki, biz bahr-ı Umman'a dalmışız (İşittik ve İtaat ettik)

...

...

Van Gölü, Şah bağı cennetten yerin (11 Heceliler, 66. şiir)

...

Malkoç, iki büyük ırmağımız Sakarya ve Fırat ırmaklarından söz etmiştir.

...

Sakarya kanımız, Fırat terimiz (Atışmalar, 2. şiir)

...

5.8.5. Yıldızlar, Gezegenler

Malkoç, Mars gezegeninden, Kutup ve Zuhal yıldızlarından söz etmiştir.

...

Dünyayı kaybeden, Mars'a alınmaz (11 Heceliler, 173. şiir)

...

...

Karanlık gecenin, Zuhal'i vardır (11 Heceliler, 191. şiir)

Saman alevlerini, kutup yıldızı sanır (14 Heceliler, 25. şiir)

...

5.9.MEVSİMLER

Âşık Ali Rıza Malkoç doğanın güzelliklerine ve doğadaki değişimlere ilgisiz değildir. Gözlem yeteneği güçlü olan aşığın, şiirlerinde mevsimleri değişik şekillerde sık sık konu ettiği görülecektir. Mevsimleri, özelliklerinden hareketle anlatmıştır.

5.9.1.İlkbahar

Âşık, ilkbaharı ve özelliklerini şiirlerinde işlemiştir.

...

Yaprak sararsa da, dal sürgün verir

Sular damla damla, vurur göverir

Geçit vermez dağın, karları erir (11 Heceliler, 15. şiir)

...

...

Yeşerince kuru dallar

Hasretle sarıyor kollar

Nokta koysun geçen yıllar

Yuvaya konuyor kuşlar (8 Heceliler, 38. şiir)

...

Bir ilkbahar sabahı,

Uyandım, gözlerim mahmur.

Ilık bir rüzgâr değdi yüreğime,

Belli ki habercisidir, işte geliyor yağmur

Çiçekler ve böcekler, benden erken uyanmış bugün (Ölçüsüz Şiirler, 2. şiir)

...

...

Yağmur damlıyor toprağa

Sular can verir yaprağa

Meyvelerse hasret dağa

Sürgün çıkmış kurasında (8 Heceliler, 30. şiir)

...

...

Bir rüya mı desem, yoksa hayal mi?

Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...

Desen desen çiçek açmış bahçede

Toprağına, bahar gelmiş ülkemin...(11 Heceliler, 84. şiir)

...

...

Tomurcuklar açtı, bak bahar geldi

Renk renk kelebekler, kozayı deldi (11 Heceliler, 206. şiir)

...

Âşık, baharı mecazi anlamda kullanarak rahatlık, refah, ferahlamak ve huzur içinde olmak anlamında da kullanmıştır.

...

Sivas toprağından, seslenir ozan

Âşıklar, inceden dertleri yazan

Her dem bahardayız, uğramaz hazan (11 Heceliler, 66. şiir)

...

...

*Dilinde birlik var, gözünde körlük
Fikir meydanında, neden bu darlık
Biz bahara erdik, sana hep karlık
Pazarda sirke de, satan olmalı* (11 Heceliler, 108. şiir)

...

...

*Olmamız gereken, yerde miyiz ki?
Akıl neyle meşgul, serde miyiz ki?
Baharlar yeşerir, karda mıyız ki?
Mahzunların kışı, ters döner bir gün* (11 Heceliler, 180. şiir)

...

5.9.2.Yaz

Âşık, yaz mevsimini hiç tasvir etmemiş, özelliklerini dile getirmemiştir. Yazı, zaman dilimi olarak kullanmıştır. Bazı şiirlerinde diğer mevsimlerle birlikte, ikilemelerde kullanmıştır. Bunun yanında, zıt durumları ve kişileri anlatmak için kış ile yazı birlikte kullanmıştır. Yani Malkoç'un şiirlerinde bahar mevsimi gibi bir canlılık yoktur.

...

Koş kervana, yazın kışın (8 Heceliler, 45. şiir)

...

...

Yazda ve hazanda, esti Şakir Bey (11 Heceliler, 164. şiir)

...

*Komşunun tavuğu, komşuya kazdır
Kışın gömlek giyer, zanneder yazdır
Kimsede olmasın, bu ne garazdır
Çareyi de cılız, tavukta bulduk* (11 Heceliler, 167. şiir)

...

...

Cumhurum ben sokakta, baş da benden olmalı

Islandığım ırmakta, yaş da benden olmalı

Gözüm burnuma denktir, kaş da benden olmalı

Yazın sefası güzel, kış da benden olmalı (14 Heceliler, 17. şiir)

...

...

Hakkıyla öv yeter, olmasın fazla

Kışın ter dökersin, üşürsün yazla

Sevdiğin yer bekler, dört vites gazla

Eğer sen övmezsen, bir öven çıkar (11 Heceliler, 77. şiir)

...

5.9.3.Sonbahar

Âşık, sonbahar mevsimi yerine genellikle “hazan” adını kullanmıştır. Sonbaharın özelliklerini aşağıdaki iki şiirinde dile getirmiştir.

...

Rüzgâr eser, her mevsimde,

Budar kuru dalları.

Dökülür artık, suyun besleyemediği yapraklar,

Teker teker elveda derler, tutunduğu ağaca. (Ölçüsüz Şiirler, 2. şiir)

...

...

Kışın kar yağarsa, kaymak gerektir

Güneşin tadına, varmak gerektir

Sonbahar yağmura, doymak gerektir (11 Heceliler, 208. şiir)

...

Âşık, bazen sonbaharı; zamanın herhangi bir parçası, zor gün, dert ve tasa anlamlarında kullanmıştır.

...

Bazen sonbaharda, bazen baharda

Mevla'm bırakmasın, bizi hiç darda (11 Heceliler, 87. şiir)

...

...

Mızrabı kuvvetli, Gakkoş Ramazan

Her mevsim bahardır, kovuldu hazan

Doya doya tattı, sözleri yazan

Sanki bam telinde, Türkü Dostlarım (11 Heceliler, 185. şiir)

...

...

Sivas toprağından, seslenir ozan

Âşıklar, inceden dertleri yazan

Her dem bahardayız, uğramaz hazan

Gezelim görelim Anadolu'yu (11 Heceliler, 66. şiir)

...

5.9.4.Kış

Âşık, bazı şiirlerinde kış mevsimini anlatmış ve anımsatmıştır.

...

Yakacağın hazırla, donakalırsın kışta (14 Heceliler, 20. şiir)

...

...

Üşütmüyor artık, şubatta kışlar (11 Heceliler, 23. şiir)

...

...

Kara kış var toprağında sılamın (11 Heceliler, 71. şiir)

...

...

Yağar bazen, kar ve dolu (8 Heceliler, 23. şiir)

...

Âşık, kışı, genellikle şiirlerindeki zıtlıkları anlatmak için ve zorluk ve dert anlamında kullanmıştır. İnsanların çektiği sıkıntıları kışa benzetmiştir.

Âşık

...

Bazen dolu yağar, bazen yağar kar

Koca dünya olur bazen bize dar

Derdi ve dermanı bilen biri var

Ümitsiz olmaya hakkımız var mı? (11 Heceliler, 190. şiir)

...

Kışın ortasında, dağları deldik

Baharda açmayı, beceremedik

Dosta ab-ı hayat, düşmana seldik

Dereden geçmeyi, beceremedik (11 Heceliler, 18. şiir)

...

...

Sarayda olsan da, bir gün inersin

Boran kış bastırır, sen de sinersin

Attan inip, kör merkebe binersin

Kapına vurana, saygı olmalı (11 Heceliler, 91. şiir)

...

...

Sekiz kez geldin de, dokuz kez gittin

Düşün nerde yanlış, kabahat ettin?

Millet kara kışta, sen yala balı

Mizanlar da sana, dar gelir sülü (11 Heceliler, 174. şiir)

...

...

Olmamız gereken, yerde miyiz ki?

Akıl neyle meşgul, yerde miyiz ki?

Baharlar yeşerir, karda mıyız ki?

Mahzunların kışı, ters döner bir gün (11 Heceliler, 180. şiir)

...

5.10.ÇİÇEKLER

5.10.1.Gül

Âşık Ali Rıza Malkoç, şiirlerinde gül ve kardelen çiçeklerini motif olarak kullanmıştır. En çok adı geçen çiçek “gül”dür. Gülü, bazen gerçek, çoğu zaman ise mecaz anlamıyla kullanmıştır. Gülü değişik kalıplara sokarak benzetimlerle ön plana çıkarmıştır. Malkoç gülü, sevgiliye, sevgiye, barışa, güzel insanlara, gönle, Allah yoluna benzetmiştir. Bir şiirinde gülü Hz. Muhammet’e benzeterek ona dost olmayı arzular. Kimi zaman kendisini güle benzetmiş, kendini yârin solmayan gülü olarak görmüştür. Gülün kokusunu cahilliği kovan bir öncüye benzeterek dünyayı güllerle donatmamız gerektiğini ifade etmiştir.

Âşık, bazı şiirlerinde edebiyatımızdaki gül ile bülbül mazmununu kullanarak gülü maşuka benzetmiştir. Gül ile bülbülün aşkını tasvir etmiştir. Bir şiirinde “gül varken dikene âşık olunmaz” derken gülü güzele benzeterek dikenli farklı bir şekle kullanmıştır. Güzelliklerin, güzellerin, ilim yerlerinin ve dostların olduğu yer ise ona göre gülistana benzer. Herkes bir gülistanda yer almalıdır.

Âşık, gülü en çok sevgi anlamında kullanmıştır. Gülü, dikenli, dikensiz ve gonca gül olmak üzere üç halde şiirlerine konu etmiştir. Gülün dikenini kimi zaman bir acı ve ıstırap vesilesi, kimi zaman ulaşılabilecek yolda verilmesi gereken kutlu bir mücadele, kimi zaman ise zorluğu olmayan dost olarak görür. Dikensiz gülün olmayacağını söyler ve böyle güllerin solmasını ister.

Çünkü ona göre her güzelliğin yanında bir zorluğun olması makbuldür. Gonca gülü ise olgunlaşmamış ve zamanı gelmemiş halleri anlatmada kullanmıştır. Gülü gonca iken dermeye karşıdır.

...

Güller açar namlumuzda

Sulh ile geleni vurmaz

...

Kokmayan güllerin solsun (8 Heceliler, 2. şiir)

...

...

Dikensiz gül düşleyen

Bulamaz ki dostluğu (7 Heceliler, 8. şiir)

...

...

Coşsun gönüller

Açılsın güller

Ötsün bülbüller (5 Heceliler, 1. şiir)

...

...

Kırmızı yakışır güle

Bülbül konar, güle güle

Sevgi muhabbet silsile

Aşk ile geçiyor zaman (8 Heceliler, 32. şiir)

...

...

Dünyaya açıldık, sevgiyle gülle

Yarışıyoruz biz, sanki bülbülle (11 Heceliler, 157. şiir)

...

...

Bahçıvan güle dost, Hakk'a köledir (11 Heceliler, 8. şiir)

...

...

Bülbül olmuş, dili yok

Ateş yakar, külü yok

Bahçesi var, gülü yok

Noksanlık başa bela (7 Heceliler, 12. şiir)

...

...

Yârin, solmayan gülüyüz

...

Obamızda, her çiçek var

Gül kokusu, nadan kovar (8 Heceliler, 5. şiir)

...

Gülsüz diken midir bahtım?

Güneşime gölge niye?

Taşa tohum ekmek ahtım

Bahçeler güllensin diye

Kâinatın özüne bak

Hakk'ın yüce sözüne bak

Eğriden geç, düzüne bak

Bahçeler güllensin diye

Benliğimde buldum hata

Çizik attım boş hayata

Dolaşalım kıta kıta

Bahçeler güllensin diye

*Hormonluysa emel – fikir
Kalkınmaya salâ okur
Aynı safta zengin fakir
Bahçeler güllensin diye*

*Çatlasa da sabır taşı
Tütmeli gönül ataşı
Çile ümidin gardaşı
Bahçeler güllensin diye (8 Heceliler, 6. şiir)*

...

*Süslenmiş mezarın ne faydası var?
Yaşarken, güllerle gülsün çatılar...(11 Heceliler, 17. şiir)*

...

...

*Sevgisi içten gönülden
İlhamını alır gülden
Yârini kıskanır yelden
Falana tenezzül etmez (8 Heceliler, 25. şiir)*

...

...

Gül ile geleni kırmam (8 Heceliler, 26. şiir)

...

...

*Önce gönlümüze, sevgi ekelim
Kuru bostanlara, güller dikelim (11 Heceliler, 5. şiir)*

...

...

Bahçıvanın elindeki küreği

Gülistan sevdası, yakar yüreği (11 Heceliler, 16. şiir)

...

...

Gül varken, dikene âşık olunmaz

Kuru yaprak ile, deva bulunmaz (11 Heceliler, 78. şiir)

...

...

Kalem var, kelam var, tatlı dilim var

Her gönüle uygun, renk renk gülüm var

Bir geçit kapansa, bin bir yolum var

Barış sürülürse, roket konuşur (11 Heceliler, 79. şiir)

...

...

Dikeni saklamış, gülün dalları

Bir başka sarıyor, dostun kolları (11 Heceliler, 84. şiir)

...

...

Gerek yoktur uzun uzun destana

Konsantre sunduk, fikirleri biz

Geçerken uğrayın, bu gülistana

Gül ile süsleriz, fakirleri biz (11 Heceliler, 86. şiir)

...

...

İnsanlığa yakışan, uyumun örnek olsun

Gülsüz diken faydasız, dilerim bugün solsun

...

Sabrın sonu selamet, acele karar verme

Bırak da olgunlaşsın, gonca gülleri derme

...

İlim irfan meclisi, benzer gül bahçesine

Sen de uğrayandan ol, bir kulak ver sesine (14 Heceliler, 24. şiir)

...

5.10.2. Kardelen

Kardelen, kışın karın altından çıkan bir tür çiçektir. Âşık, kardelen çiçeğini sadece iki şiirinde kullanmıştır. Bir şiirinde kardelen, diğerinde ise karçiçeği adıyla kullanmıştır. Kardelen çiçeğinin açmasını dertlerden kurtulmaya benzetir. Karçiçeğinin açmasını baharın müjdecisidir.

...

Zordur elbet zordur, ipe sarılmak

Nefsanî ölçüyle, var mı darılmak?

Senin alın yazın, düzde yorulmak

Kardelenler çıkmaz, kar olmayınca

Kardelenler çıkmaz, kar olmayınca...(11 Heceliler, 141. şiir)

...

İşte açtı karçiçeği (8 Heceliler, 19. şiir)

...

ALTINCI BÖLÜM

ŞİİRLER¹

6.1.BEŞ (5) HECELİ ŞİİRLER

-1-

COŞSUN GÖNÜLLER

Nefsini yermek

Haddini bilmek

Özrünü görmek

Güzel emektir

Kulum demektir

Yerinde gülmek

Uğrunda ölmek

Dağları delmek

Güzel erektir

Sanki melektir

İpe un sermek

Ortamı germek

Dostları sürmek

¹ Şiirler, hecelerine göre gruplandırılmış ve alfabetik sıra ile sıralanmıştır. Şiirlerin sonlarına şiirin yazıldığı tarih eklenmiştir.

Boşta emektir
İnsan yemektir

Gereksiz hiddet
Öfkeyi reddet
Nefreti terk et

Gayri sürektir
Kırlı kürektir

Coşsun gönüller
Açılsın güller
Ötsün bülbüller

Koşan yürektir
Susan sirettir

Malkoç Ali'ye
Sözler diriye
Kalma geriye

Özü senettir
Uymak gerektir
08.07.2006

6.2.YEDİ (7) HECELİ ŞİİRLER

-1-

BAHARLA GELEN

Dostlar zincir olunca
Çözülür dert yumağı
Mesken olur bizlere
Şu kâinat konağı

İki ayna yüz yüze
Döner yokuşlar düze
Gerek kalmadan söze
Şahlanır kalp dimağı

Derin dereler gördük
Sevgiye nakış ördük
Birlikte kafa yorduk
Tuttuk ümit çanağı

Cümleye virgül olduk
Hakikat ile dolduk
Ne sarardık ne solduk
Kovduk baldan sineği

Taşları bağla yeter
Benlik her şeyi yutar
Gün olur kandil tüter
Saklar herkes çomağı

23.04.2007

-2-

BURSA GÜNLERİM

Bursa'yı gezen görür
Osmanlı Mirasını
Sevgiye nakış ören
Unutur yarasını

Türkü mekânlarında
Âşıklar hep buluşur
Dertliler derman arar
Söz ehli de konuşur

Setbaşı'nın düzünü
Gördüm yâren yüzünü
Gönüller bir olunca
Kim dinler el sözünü

Emirsultan karşılar
Gelen konuklarını
Dile gelip söylese
Perişan hallarımı

Uludağ'ım dondurur
Yeşillik göz doldurur
Yanık yüreklilerin
Ateşini söndürür

Muradiye semtinde
Tarih yatıyor tarih
Görüp de ders alanlar
Olur kâmil ve Sâlih

Çok şey gördüm Bursa'da
Doymadan gideceğim
Ayrılmak çok zor ama
Sılama ereceğim

Ulu Cami uludur
Yol sevenler yoludur
Malkoç Ali söylersin
Ömrünün sonu mudur?
30.04.2004

-3-

CEHALET BAŞA BELA

Okumadan olmuyor
Cehalet başa bela
Kalemle de dolmuyor
Cehalet başa bela

Diploması tasdikli
Aracı dört lastikli
Gittiği yol gedikli
Cehalet başa bela

Haberi yok yazandan
Ayran içer kazandan
Hakk korusun azandan
Cehalet başa bela

Dört söyleyip bir dinler
Destekçisi yeminler
Yetişin ey emînler!
Cehalet başa bela

Beceremez kıskanır
Cihanı sersem sanır
Yorulur da usanır
Cehalet başa bela

Erdim sanır kemale
Kalp şaşırır bu hale
Cüsse değil merhale
Cehalet başa bela

D st r eyle görgüyü
Kalpten kaldır sürgüyü
Kov gitsin  n yargıyı
Cehalet başa bela

04.01.2009

-4-

FATİH KARAKILIÇ DOSTA...

Fatih Malatyalıdır
Cihan'ın bir yelidir
Günde on beş haberde
Sanki ajans selidir

Fatih gitti askere
Alır gelir teskere
Bursa'nın gür sesiydi
Adayımız oskara

Bir kolunda kamera
Kuvvet gelsin damara
Her elinde farklıdır
Maharet ve numara

Her saat görevdedir
Gönüllerde evdedir
Şimdi askere gider
Sanmayın grevdedir
17.11.2006

-5-

GÖZÜ YAŞLILAR

Sevinçte ve kederde
Yağmur yaş ile yerde
Düşer acıyla derde
Kalır, gözü yaşlılar

Asırlık günahlara
Yetişilmez ahlara
Dardaki ervahlara
Gelir, gözü yaşlılar

Hüzün olunca somut
Gelir beyinden komut
Dökülen yaşı umut
Bilir, gözü yaşlılar

Ağlayanlar gam ile
Ağlatanlar nam ile
Gözü buğu nem ile
Dolar, gözü yaşlılar

Dertli gamını dağlar
Âşık dengeyi sağlar
Nebiler bile ağlar
Dalar, gözü yaşlılar

Sanır ağlar soğandan
 Medet bekler sağandan
 Şer yüküyle yağandan
 Solar, gözü yaşıllar
 27.08.2006

-6-

GÜZELLİK SÖZDE DEğİL

Diksem nefsin heykeli
 Beden gölgede kalır
 Bu ne ihtişam böyle
 Gören de adam sanır

Gürültü var fikir yok
 Dinleyen susuz kalır
 İrfan, vicdan bir kaşık
 Derinden bakan tanır

Malkoç Ali, güzel gr
 Yoksa hazana kalır
 Güzel görüp, düşünen
 Kutlu menzile varır
 25.03.2006

-7-

HALK ŞİİRİ NEDİR?

Bulduk yuttuk hazmettik
Kaptan taşandır şiir
Biz bu yola azmettik
Sözle coşandır şiir

Yürürüz adım adım
'Hece' benim soyadım
Onca eser taradım
Hakk'a koşandır şiir

Göz görmez söz buluşur
Gaybî dostluk oluşur
İlhamımıza öşür
Dağdan aşandır şiir

Toprak kokar dizeler
Gönül kem sözü eler
Mevsim mevsim gezeler
Her dem esendir şiir

Dar kalıba sığmayan
Biriktirip yığmayan
Apaçık ayan beyan
Kalbe düşendir şiir

Güncel keder ve elem
 Yol vermez dağlar delem
 İşte bu mücadelem
 Halka pişendir şiir
 24.07.2007

-8-

HAYAT TECRÜBEDİR

Hayat dönemeç bir yol
 Yutar hava boşluğu
 Sonu olmayan bir hol
 Başarı sarhoşluğu

Sahte yapay dostluklar
 Hep menfaat soluklar
 Aldatıcı oluklar
 Samimiyet boşluğu

Gereksiz alkışlayan
 Sonbaharda kışlayan
 Dikensiz gül düşleyen
 Bulamaz ki dostluğu

Sen çalış ben yiyeyim
 Zor işi ben neyleyim
 Sen kölesin ben beyim
 İşte fikir leşliği

Her hesabın rant ile
Her çaban kazanç ile
Dostluklar gelmez dile
Yoktur gönül hoşluğu

Çağın maymunu camda
Oynar ortamda, damda
Hayâ gömülü kumda
Vicdan dışlar pislği

Kimi inancın satar
Kimi inançsız yatar
Üç uydurur beş katar
Güvensiz duruşluğu

Bazen susmak cevaptır
Şeytana taş, sevaptır
Dostu aslana kaptır
Öldürür kardeşliği

Malkoç Ali söylersin
Kime sitem eylersin
Günler yetmez, aylarsın
Biter hayal düşlülüğü

28.07.2006

-9-

İNSAN VAR, İNSANCIK VAR

Seyreyler kâinatı
İnsan var, insancık var
Bakışında sanatı
İnsan var, insancık var

Zerreden yaratılmış
Enâniyet katılmış
Unvanla parlatılmış
İnsan var, insancık var

Yutar her daim gâmi
Cennettedir makamı
Ders eylemiş ahkâmı
İnsan var, insancık var

Kimisi sever sisi
Kim hürmet dilencisi
Gönüllerin incisi
İnsan var, insancık var

Esintisi öteden
Çağrısı kaç kıtadan
İlham almış atadan
İnsan var, insancık var

Veren el iz bırakır
 Altına döner bakır
 Sermayesi tam takır
 İnsan var, insancık var

Her ân ikram-ı Hüda
 Ömür geçer beyhûde
 Hak kapısında geda
 İnsan var, insancık var

Sözü hassas terazi
 Toprak tohumdan razı
 Esir almış marazı
 İnsan var, insancık var
 30.11.2008

-10-

MİSAFİR GELDİM SANA

Umuda kapı açan,
 Kalplere ışık saçan,
 Kanatlanıp da uçan;

Gözlerine misafir
 Olsam karşılar mısın? ...

Bu yorgun bedenimle,
 Yok olup gidenimle,
 Deva bulmaz tenimle;

Dizlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...

Sırrın alır öteden,
Katmanları kat eden,
Gönülleri fetheden;

Sözlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...

Ötesinde zamanın,
Hatırlanır her anın,
Dilden dile destanın;

İzlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...

Bakışların özlüce,
Yaş dökersin gizlice,
Nâmelerin sazlıca;

Gizlerine misafir
Olsam karşılar mısın? ...
15.01.2007

-11-

SARI CEKETLİ CELAL

İhtişamı göz alır
Kıskanır görse hilal
Dostlar bakar haz alır
Sarı Ceketli Celal

Hizmette en öndedir
Kalbi doğru yöndedir
En neşeli gündedir
Sarı Ceketli Celal

Sevdiği renk sarıdır
Acep kimin yarıdır
Ne kızar ne darıtır
Sarı Ceketli Celal

Bursa'da rakibi yok
Torbasında lafı çok
İşlemez kalbine ok
Sarı Ceketli Celal

Bazen dersi kaynatır
Gönlümüzde bir yatır
Cenazede oynatır
Sarı Ceketli Celal

Bakma Ali sözüne
 Nazar değmez gözüne
 Yaş değmesin yüzüne
 Sarı Ceketli Celal
 06.09.2006

-12-

YOKLAR, BİZİ YOKLAR

Ağacı var, dalı yok
 At besliyor, nalı yok
 Gömlek giyer, kolu yok
 Noksanlık başa bela

Can çekişir, salı yok
 Petek kurmuş, balı yok
 Teker döner, yolu yok
 Noksanlık başa bela

Bülbül olmuş, dili yok
 Ateş yakar, külü yok
 Bahçesi var, gülü yok
 Noksanlık başa bela

Fincan tutar, falı yok
 Kilim sermiş, halı yok
 Çuvalı çok, malı yok
 Noksanlık başa bela

Şalvar giyer, şalı yok
 Koyun besler, yalı yok
 Lodos eser, yeli yok
 Noksanlık başa bela

Siyah giyer, alı yok
 Yumak örer, mili yok
 Görüntü net, pili yok
 Noksanlık başa bela

Senaryo tam, rolü yok
 Ancak koşar, golü yok
 Ayran içer, çulu yok
 Noksanlık başa bela

Yoklar hep, bizi yoklar
 Anlamayanı oklar
 Ali derdini çoklar
 Noksanlık başa balâ
 15.08.2006

-13-

YOLDA KALMAK DA VAR

Kalbur alıp elesek
 Zor görevle denesek
 Nefsine laf söylesek
 Acep kaç adam kalır?

Koltuğuna göz diksek
 Tekerı ters çevirsek
 Kaymaksız yoğurt versek
 Acep kaç adam kalır?

Yokuş çıkalım desek
 Odun kiralım desek
 Yatırsan tahta döşek
 Acep kaç adam kalır?

Kar misali küresek
 Borç para da dilensek
 Bir de talep et destek
 Acep kaç adam kalır?

Kar yağarken terlesek
 Çileyi ezberlesek
 Derman için inlesek
 Hasta adam mı kalır?
 06.07.2006

-14-

YORULMAYAN ATILAR

Atlılar gitti yola
 Peşinden kanatlılar
 Kâinat sırtta sıra
 Yorulur mu atlılar?

Uzaktan duyar sesi
 Yetiş dostun nefesi
 Sevgi dağıtır sisi
 Kırılır mı atlılar?

Gece, güneş ışığı
 Gündüz, ayın aşığı
 Sanki bir bal kaşığı
 Darılır mı atlılar?

İnsana değer verir
 Nefsine eğer verir
 Hak karşısında erir
 Sorulur mu atlılar?

İrkına obasına
 Sırtında abasına
 Aldırmaz kabrasına
 Gerilir mi atlılar?

Destan yazar unuttur
 Nicesine tanıtır
 Gülistanda bir ıtır
 Derilir mi atlılar?

Atını iyi seçmiş
 Anadan serden geçmiş
 Sanki cennete uçmuş
 Varılır mı atlılar?

Ücret peşinde değil
 Makam düşünde değil
 Kaymak aşında değil
 Vurulur mu atlılar?

Darılır kanatlılar,
 Yâr olur kanatlılar...
 06.08.2006

-15-

YUNUSÇA BAKMAK

Mevlana ile döndüm
 Yunus Emre'yle yandım
 Ben bu sevdaya kandım
 Aradım buldum seni

Nur çeşmesi paklıyor
 Kamil sözü yokluyor
 İrfan yüzü saklıyor
 Yıkadım süzdüm teni

Uzaklar yakın oldu
 Yarenler tekin oldu
 Gönüller sükûn oldu
 Yoluna serdim canı

Kucakladım canları
 Terk eyledim zanları
 Vakfeyledim hanları
 Belki ömrümün sonu

Dava zorlu yol uzun
 Gece siner gündüzün
 Mümin yaşar sonsuzun
 Hür vicdana sor beni

Kapımı çalan kimdir
 Tez gel acımı dindir
 Düşmanlarımız kindir
 Hakk'a çevirdik yönü
 25.09.2006

-16-

ZAMANE TEKERLEMELERİ

Elde darbeleri matkap
 Hazine dolu kap kap
 Yetiş sen de bir şey kap
 Tap tap tap

Darbelidir demokrat
 Yorgun düşmüş bürokrat
 Hukuk mu lazım yırt at
 Sat sat sat

Çorba taştı kaşık yok
 Çocuk doğdu beşik yok
 Güneş battı ışık yok
 Tok tok tok

Uzaklaştık hizadan
 Baş kurtulmaz kazadan
 Şef beklenir fezadan
 San san san

Hak mı istersin benden
 Biri benden beş senden
 Bozdur da ye kesenden
 Sen sen sen

Benim seçtiğimi seç
 Su bulanık dağdan geç
 Sana yakışmıyor taç
 Kaç kaç kaç

Dersine iyi çalış
 Yapın derine dalış
 Milli hâsıla bölüş
 Çüş çüş çüş

Mirası kalmış kaftan
 İçindekiyse koftan
 Sözleri kokar küften
 Ten ten ten

Dini konuda üstat
 Magazin ona fırsat
 Ziyinet üstünde kat kat
 Tat tat tat

Dilinde var soykırım
 Acep kaçınıcı sürüm
 Sanki zekâda yarım
 Kim kim kim

6.3.SEKİZ (8) HECELİ ŞİİRLER

-1-

AH YOLLAR

Yürür iken bu yollarda
 Takıldığım çok taş oldu
 Derman bitince kollarda
 Yüküm bana sırdaş oldu

“Bu da biter” der geçersin
 Şerri görür de kaçarsın
 Başka bir kapı açarsın
 Tercihimiz, gardaş oldu

Kapılar nedense paslı
 Ardında engeli yaslı
 Göl bulanık, hava puslu
 Ölçü bize yoldaş oldu

Yangınımız çok derinde
 Ateş kavurur serinde
 Taşlar ağırdır yerinde
 Azim bize yandaş oldu

Bilek-yürek birleşince
 Yolda mani, körleşince
 Kanar yarayı deşince
 Rıza bize adaş oldu
 03.09.2006

-2-

ALFABEMİZ SEVGİYLE BAŞLAR

Hedefinde dağ arkası
 Önünde serveti görmez
 Yükten eskimiş hırkası
 Mum dibine ışık vermez

Can ile buluşan gönül
 Kıtaları aşan gönül
 Huzura ulaşan gönül
 Sahte bir saraya girmez

Sessiz çığlık gönlümüzde
 Şanlı ferman anımızda
 Güller açar namlumuzda
 Sulh ile geleni vurmaz

Kara yazı kara yazı
 Üşütmüyor kar ayazı
 Paylaşmakta bulduk hazi
 Veren eli ateş sarmaz

İlgin olsun her sahada
 Niyette rıza-yı Hüda
 Sır verir sana şüheda
 Gelen kimdir diye sormaz

Mertlik hırkasını giyen
 Samimiyetle yürüyen
 Yunus mumuyla eriyen
 Kuru dalı bile kırmaz

Malkoç Ali duan olsun
 Kokmayan güllerin solsun
 Önce nefsin nasip alsın
 Erenler masumu yermez
 23.08.2006

-3-

ANADOLU ÂŞIKLARI

Sesimiz ulaşmayınca
 Söz engeli aşmayınca
 Benlikle savaşmayınca

Halimize tercümandır
Anadolu Âşıkları

Dilinde kelâmı güzel
Yolunda selâmı güzel
Asırlarca nâmı güzel

Hak Sözü ile dermandır
Anadolu Âşıkları

Duruşu diktir ezeli
Kalbiyle tartar güzeli
Her anı gülle bezeli

Gönülden taşan harmandır
Anadolu Âşıkları

Bazen taş örer kaleye
Sözü bayraktır kuleye
İnsaf doldurur seleye

Haddi aşana fermandır
Anadolu Âşıkları

Sözü süzülür hâlinden
Hakkı düşürmez dilinden
“Zor” çeviremez yolundan

Kalpten beyine virmandır
Anadolu Âşıkları

Tek dayanağı Hüdâ'dır
 O'nun yolunda gedadır
 Yorulmayan bir sedâdır

Malkoç Ali'ye kervandır
 Anadolu Âşıkları
 11.01.2007

-4-

AŞIĞIZ BİZ SAZ ÇALARIZ

Beden yerde başlar gökte
 Gönül vuslat ile hakta
 Sabrın varsa sen de bekle
 Aşığız biz saz çalarız

Akıllı ve delisiyle
 Gökte uçan velisiyle
 Eskisiyle yenisiyle
 Aşığız hep saz çalarız

Bazen ağıt bazen taşla
 Gözler hüzn ile yaşla
 İstekliysen sen de başla
 Aşığız biz saz çalarız

Malkoç Ali sadece yaz
 Bir gün kabul olur niyaz
 Aşkî söyler biraz biraz
 Zamanla biz de çalarız
 23.12.2005

-5-

ÂŞIKLARDAN ALDIĞIM DERS

Soran gelsin, anlatayım
 Hem Ali'yiz, Hem Veli'yiz
 Aşka doğru, akan suyum
 Gören zanneder, deliyiz

Yalın ayak, çıktık yola
 Mevla'm, yardım et bu kula
 Bize gelen, huzur bula
 Dosta, merhamet eliyiz

Ilıman, seher yeliyiz
 Dağların, coşkun seliyiz
 Mızrabın, ritmik diliyiz
 Yârin, solmayan gülüyüz

Obamızda, her çiçek var
 Gül kokusu, nadan kovar
 Muhabbetin, yaram savar
 Has bahçenin, bülbülüyüz

Çıkmaz sokağın yoluyuz
 Bilinmez ki, ne doluyuz
 Sevgilinin, sağ koluyuz
 Hakk'ın, aciz bir kuluyuz
 05.0.2006

-6-

BAHÇELER GÜLLENSİN DİYE

Gülsüz diken midir bahtım?
 Güneşime gölge niye?
 Taşa tohum ekmek ahtım
 Bahçeler güllensin diye

Kâinatın özüne bak
 Hakk'ın yüce sözüne bak
 Eğriden geç, düzüne bak
 Bahçeler güllensin diye

Benliğimde buldum hata
 Çizik attım boş hayata
 Dolaşalım kıta kıta
 Bahçeler güllensin diye

Hormonluysa emel fikir
 Kalkınmaya salâ okur
 Aynı safta zengin fakir
 Bahçeler güllensin diye

Çatlasa da sabır taşı
 Tütmeli gönül ataşı
 Çile ümidin gardaşı
 Bahçeler güllensin diye
 23.11.2007

-7-

BAYRAMLIK NAĞMELER

Gönlüm gürültüye kanma
 İzi Kalmalı yolunda
 Dünyayı gülistan sanma
 Tuzu olmalı balında

Söyler isen gördüğünü
 Dinle önce sorduğunu
 Zorlaştırma kördüğümü
 Sözü bölmeli dilinde

Nefis bu, dünyayı ister
 Yokuşu görünce pes der
 Doyup da gideni göster
 Dozu bulmalı pulunda

Veren; ister sanatını
 Doğru yöne sür atını
 Zahirini, batınını
 Özü dolmalı kulunda

Bülbül misal daldan dala
Konan göçer, haldan hala
Binip son durakta sala
Yüzü gülmeli gölünde

Ömür geçer, seksen olur
Boş duvarı yıksan olsun
“Ali” adı noksan olur
“Rıza” bilmeli halında
12.10.2007

-8-

BAZEN VAH VAH BAZEN EYVAH

Ömür denen sermayeyi
Harmanlayıp saramadım
Cana yüklenen gayeyi
Tam hakkıyla yoramadım

Günler geçer nokta nokta
Dengelenir varda yokta
Ölümsüzlük son durakta
Ben sırrına eremedim

Zehirli bal her gün aşım
Gençliği devirdi yaşıım
Ne ağlamış ne gülmüşüm
Yaklaştım da varamadım

Bazen “vah vah”, bazen “eyvah”
 Kafesinde mahzun ervah
 Dar mekânda oldum seyyah
 Ahvalimi seremedim

Yamalıdır bohçam bilin
 Sevdalısı nurdan yolun
 Nefes alan bu can; kulun
 Başka kapı aramadım,
 Başka kapı aramadım...
 22.02.2007

-9-

BEN ŞİİRLE KONUŞURUM

Benden beklemeyin cevap
 Laf üretsem, yenişirim
 Halk diliyle yazmak sevap
 Ben şiirle, konuşurum

Yazdığımız, ortak akıl
 Gel sen de bu yola takıl
 Karanlıkta, kalmam tekil
 Bir bilene, danışırım

Bin bir çeşit, âlemlerde
 Sevinçte ve elemelerde
 Mesajımız, kalemlerde
 Heceleyip, tanışırım

03.10.2006

-10-

BENİ AŞAR

Sevda yeli değdi güle
Fısıldandı güle güle
Selzedeyim göz yaş ile
Hatalar boyumu aştı

Aynaya akseder içim
Yağmur engelinde göçüm
Söz dökülür sicim sicim
Kıtalar boyumu aştı

Sesim döner beni vurur
Kalp çalışır beden durur
Olmasın cüzdanda gurur
Metalar boyumu aştı

Hayaller varmazsa solar
Yeni hülyalara dalar
Oyun bizi naçar kılar
Potalar boyumu aştı

Melodimiz ta derinden
Makam seslenir şirinden
Bestemiz eser serinden
Notalar boyumu aştı

Bilemedim neredeyim
Sanki karanlık yerdeyim
Gün doğmuş da ben perdeyim
Rotalar boyumu aştı

Malkoç Ali bu dert ile
Yakarıyla hayır dile
Emeğin karışır sele
Kotalar boyumu aştı
17.08.2006

-11-

BU YOLCULUK NEREYEDİR?

Hayat denen yolculukta
Acılarıma taş derim
Ölümsüzlük son olukta
Bezimi katlar geçerim

Bu Yolculuk Nereyedir
Daimi bir sarayadır

Kırk bir istasyondan geçtim
Bineğimi kendim seçtim
Kırık kanat ile uçtum
Bedenim yoklar geçerim

Bu Yolculuk Nereyedir
Hem denize, karayadır

Çileler bizi yoğurur
Hayıra gebe doğurur
Boş tencere ne kavurur?
Aşımı kıtlar geçerim

Bu Yolculuk Nereyedir
Belirsiz bir sırayadır

Biletimde yazan yere
Giderim taş sere sere
Engelimde derin dere
Islanmaz atlar geçerim

Bu Yolculuk Nereyedir
Komutumuz forayadır

Dosta doğru, dosta doğru
Dosta yakışan söz, doğru
Kılavuzum var dosdoğru
Sözümü çıtlar geçerim

Bu Yolculuk Nereyedir
Kül dökülmez çırayadır

Beklentisiz hayat güzel
İltifat, ağaçta gazel
Herkes hakir, ben mi özel?
Ali'yim yoklar geçerim.

21.08.2006

-12-

ÇALAKALEM BİR YAZARA

Bak, eridi baskınızdan,
Göbek yok ki kaşıyalım
Ben öz halkım ey! Yazarım
Söyle nerde yaşıyalım? ! ...
08.10.2007

-13-

DUYGULAR DİLLENSİN DİYE

Güzellikler serip yola
Takalım gülleri kola
Kederimiz geri kala

Hızlı gitme, yürü yaya
Duygular dillensin diye

Her sokak başı duralım
Dostun hatırı soralım
Saati hayra kuralım

Çabamız boş değil niye
Bahçemiz güllensin diye

Mazlum mahzun ilgi bekler
İnancı ümide ekler
Yollar yokuş, durur tekler

Bazen uğra bizim köye
Sineler kollansın diye

Kalbimizde, yaşar vahdet
Deli gönlüm, sen de ahdet
Kâinatı, yerde taht et

Avuç aç, sen de semaya
Rahmetler yollansın diye

Baltanı göm, yerin unut
Barışa, adım at somut
Şeytandan, almayın komut

Hakk bir deyip, herkes uya
Husumet küllensin diye

Sevgi, birlik ile yaşar
Seven, her engeli aşar
Yarenler, ümitle koşar

Malkoç Ali, görüp doya
Coşkular dallansın diye
30.07.2006

-14-

ELBET BİR GÜN

İlelebet sürmez zulüm
 Biter bir gün, biter bir gün
 Ateşim değilse külüm,
 Yeter bir gün, yeter bir gün

Gayretinle yak ışığı
 Gizli düzelt kırışığı
 Bu toprakların âşığı,
 Öter bir gün, öter bir gün

Numuneler gölgesini
 Bak gör Hakk'ın belgesini
 Cihan birlik ilkesini,
 Tadar bir gün, tadar bir gün

Şer pazarlayan yorulur
 Nurdan siniler kurulur
 Ummadığın taş yarılr,
 Yiter bir gün, yiter bir gün

Çekirdek sığmaz kabına
 Işık vermez mum dibine
 Mevla'm hayır hesabına,
 Katar bir gün, katar bir gün

Davul buluşur tokmağa
 Fikir bulaşır ahmağa
 Kandil ulaşır çakmağa,
 Tüter bir gün, tüter bir gün
 01.11.2007

-15-

GARİBİN TÜRKÜSÜ

“İşte hakkın bu” deseler,
 Elinin tersiyle itmek
 Dünyada dolmaz kâseler,
 Yük olmadan çekip gitmek

Motifte var bin bir desen
 Aydınlatır içten busen
 Paslanır, gönülden küsen
 Yakışır mı sirke satmak

Rüzgâr hasreti ekince
 Güneş perdeyi çekince
 Mevsimler hep kış çıkınca
 Yükün bir ucundan tutmak

Yol üstünde bekler tuzak
 Kim kurmuştur, kime kızak
 Gafil bize dursun uzak
 Öfkeyi bastırıp yutmak

Kundakta aldık sedayı
 Hüzünler gizler edayı
 Anınca kalpten Hüdâ'yı
 Mum gibi eriyip gitmek

İster gökte yer versinler
 İsterse şerre yorsunlar
 İster selama dursunlar
 Beklentsiz olup yitmek
 12.12.2006

-16-

GEREK

Hatalar haddi aşınca
 Çift gönüllü yürek gerek
 Çamur dize ulaşınca
 Çift gönüllü yürek gerek

Hep konuşan fikren hasta
 İcraat kokuşmuş yasta
 Halden anlamayan dost
 Çift gönüllü yürek gerek

Sabır ümit kardeş bize
 Terimiz karışır ize
 Işık gereken gündüze
 Çift gönüllü yürek gerek

Manasız harfe heceye
 Tütmez, tutuşmaz bacaya
 Sabahı meçhul geceye
 Çift gönüllü yürek gerek

Topuzu kaçmış kantara
 Kültürü uçmuş mantara
 Her şeyi nâmâ yontara
 Çift gönüllü yürek gerek

Zulm altında ezilene
 Canlı canlı yüzülene
 Halka rağmen yazılana
 Çift gönüllü yürek gerek

Bu dünyanın yükü ağır
 Gece kahr, gündüz kahr
 Ne bağır, ne yardım çağır
 Çift gönüllü yürek gerek
 26.01.2009

-17-

GIYÂBÎ KİMDİR?

Yanlış yapar isen gardaş
 Düşme Gıyâbî eline
 Hatanı sen eyle sırdaş
 Düşme Gıyâbî diline

Boynuzluyu hiç affetmez
 Yüzüne fırlatır pekmez
 Boğulsan da seni çekmez
 Düşme Gıyâbî gölüne

Asıl mesleği hekimdir
 Sormaz bilir, gelen kimdir
 Namert gözünde bir kumdur
 Düşme Gıyâbî Seline

Şıngısı elindedir
 Kaktüs diken dilindedir
 Çakar-almaz belindedir
 Düşme Gıyâbî yoluna

Karar vermez gıyabında
 Ne varsa döker kabında
 Fesatlık varsa küpünde
 Düşme Gıyâbî iline

Sözü bomba tesirinde
 Hedef, nefsin kusurunda
 Gönlü aşkın esirinde
 Düşme Gıyâbî külüne

Böyle yazdı Malkoç Ali
 Gıyabî; yolunda deli,
 Has bahçenin gonca gülü
 Gel gir Gıyâbî koluna
 27.12.2006

-18-

GÖNÜLLER BİR OLMALI

Herkes bir fanusta yaşar
Birliği vurduk taşa
Böyle mi olmalıydı
Yakışmıyor gardaşa

Benlik aklın önünde
Nefisler makam arar
İhtiyaç duysan dosta
Nedense meşgul çalar

Malkoç Ali uyma sen
Gel hizaya ve düze
El ele ver, dur kıyama
Kulak verin Hak söze
2004

-19-

HALDEN HALE GEÇTİ GÖNLÜM

Sanata tercüman dilim
Mazluma yardımcı kolum
Karanlıkta ışık yolum

Filan meczup nem kapmışsa
Demek ki doğru yoldayım

Alternatif gösteremez
Boş sözler ağzında çerez
Dün farklıydın, bu ne gazez

Lafazan sözden bıkmışsa
Şeker şerbet bir dildeyim

Israr ile yanlış rota
Çıkamadık bir üst kata
Hak için gez kıta kıta

Nadanlar dudak bükmüşse
Hayıra koşan roldeyim

Zor oyunu bozar derler
Boş teneke, kime gürler
Gün ağarır, erir karlar

Zulmün rotası sapmışsa
Yeşeren yeni daldayım

Yıllar var ki, uyumuşuz
Kütüğe sırt dayamışız
Yanlış kumaş boyamışız

‘Eyvah’ ayyuka çıkmışsa
Boynu bükük ve seldeyim

İşte açtı karçıçeği

Merhamet, ana kucağı

Saracak ıssız bucağı

Sular bendini aşmışsa

Kovandan taşan baldayım

Uzaklaşınca üşürüz

Yaklaştığında pişeriz

Güneşsiz nasıl yaşarız

Beklenen şafak sökmüşse

Ne parada, ne puldayım

10.10.2006

-20-

HAYAT SEVGİYLE KOŞMAKTIR

Sürüden ayrılan koyun

Gidip yem olur aslana

Denize düşer de mecnun

Varıp yılanı yaslana

İşe yaramayan çözüm

Güneş görmez oldu yüzüm

Derman arar durur gözüm

Bir gün gelir de uslana

Gonca gül dalında kurur
 Nefislerde bu ne gurur
 Hududu aşanlar durur
 Gidip bir taşa toslana

Toprak tohumla buluşur
 Tenperver görmez savuşur
 Dert derman ile kavuşur
 Çağa ümitle seslene

Fikir zihinde paslanır
 Kem gözler bir gün ıslanır
 Bahçe meyveyle süslenir
 Bir de sevgiyle beslene

Su ve güneş yetmez ona
 Gül dalına bülbül kona
 Mevsim bitti geldik sona
 Filiz, gül ile hislene
 06.07.2006

-21-

HAYATIN RESMİDİR

Kul uzanır ağaçlara
 Sandığına göre toplar
 Yükün vurur yamaçlara
 Bindığıne göre küpler

Yol alınır ince ince
 Kiminin nasibi yonca
 Taş üstüne taş binince
 Yandığına göre hoplar

Irmaklar akıyor gür gür
 Bol herkese, niye hır-gür?
 Mekânda sözleri gırgır
 Kandığına göre kaplar

Şu kâinat sofrasında
 Ne varsa sefer tasında
 Benlik kokar tafrasında
 Bandığına göre çöpler

Niyetlerimiz hazine
 Gönül yüz sürer izine
 Eylemler yansır sazına
 Sunduğuna göre tipler
 21.01.2007

-22-

HECE VE MÂNÂ

Söz vardır, kâğıt kirletir
 Söz vardır, kışta terletir
 Söz vardır, göğü gürletir
 “Kot” farkı var arasında!

Göz vardır, önünü görmez
 Göz vardır, görür de ermez
 Göz vardır, ipe un sermez
 “Kat” farkı var arasında!

Öz vardır, maya helâlden
 Öz vardır, anlayan halden
 Öz vardır, dem vurur elden
 “Öd” farkı var arasında!

Yüz vardır, yüz sürülesi
 Yüz vardır, gül örülesi
 Yüz vardır, asrın hilesi
 “Had” farkı var arasında!

İz vardır, varır sonsuza
 İz vardır, çıkar yönsüze
 İz vardır, yöndür densize
 “Tat” farkı var arasında!

Toz vardır, çınar mayalar
 Toz vardır, taşır kayalar
 Toz vardır, çiğner yayalar
 “Hat” farkı var arasında!
 “Mat” farkı var arasında!

12.04.2008

-23-

HER ŞEYİYLE BİZ BÜTÜNÜZ

Ümit senden, sevgi benden
Mesaj dün den, âşk bugünden
Muhabbet ise gönülden
Her şeyiyle biz bütünüz

İnançlar, lehçeler farklı
Zenginlik, sır burda saklı
Deşme yarayı, kim haklı
Her şeyiyle biz bütünüz

Doğusuyla, batısıyla,
Tarlasıyla, kışlasıyla
Sevinci ve tasasıyla
Her şeyiyle biz bütünüz

Anadolu, sevgi dolu
Yağar bazen, kar ve dolu
Kimse bükemez bu kolu
Her şeyiyle biz bütünüz

İnanç, iman küllense de
Hatalar hep dillense de
Dostlar yanılıp, yerse de
Her şeyiyle biz bütünüz

Malkoç Ali, ümit var ol
 Dostlar meclisine yâr ol
 Anadolu'm sen hep var ol
 Her şeyiyle biz bütünüz
 22.04.2006

-24-

HÜZNÜN KUCAĞINDA

Sanat diye sunulanda
 Bir incelik göremedim
 Derde deva sanılanda
 Ben öncelik göremedim

Bu dünyanın gam yükünü
 Umuda sordum yakını
 Miras eyledim yokunu
 Sefasını süremedim

Çocukluk geçti neşeli
 Gençlik hayalle döşeli
 Hayat her devre köşeli
 Menzil uzak eremedim

Can dost sanal bir aynada
 Merhaba diyor sana da
 Üç-beş gün kaçıp senede
 Nerdesin dost soramadım

Adım adım, karış karış
 Nedir bu telaşlı yarış
 Kazan-harca kuruş kuruş
 Ben hayıra yoramadım

Hüznün kucağında yaşam
 Parçalı bulutlu neşem
 Kervan zorlu, yola düşem
 Düşledim de varamadım
 04.11.2006

-25-

İDEAL PORTR

Kutsal emirle doğrulan
 Yalana tenezzül etmez
 Kanaat ile yoğrulan
 Talana tevessül etmez

Sevgisi içten gönülden
 İlhamını alır gülden
 Yârini kıskanır yelden
 Falana tenezzül etmez

Kendi gücüyle doldurur
 Düşeni yerden kaldırır
 Mertçe düşmana saldırır
 Yılana tenezzül etmez

Boş durmaz hep kaynar durur
 Aşk ile aşın yoğurur
 Nasibini bulur korur
 Gelene tenezzül etmez

Dengedir cihana çağa
 Tohum eker çöle dağa
 Sular yürüdü yaprağa
 Solana tenezzül etmez

Her şeye sıfırdan başlar
 Önce hayal edip düşler
 Üçü çalışır da beşler
 Olana tenezzül etmez
 05.11.2006

-26-

İSTEMEM

Vur nefsine eğerini
 Kalpten uzak düş istemem
 Yaşarken bil değerini
 Gözde sahte yaş istemem

Yırtıcı kuşları geçtik
 Sanki yaban ele uçtuk
 Kefeni kendimiz biçtik
 Akıl almaz baş istemem

Denge ile iradeli
 Eylem günaha perdeli
 Hesap ortada irdeli
 Ne taşsın, ne boş istemem

Ünlem yoktur, soru sormam
 Gül ile geleni kırmam
 Talebin hak ise dürmem
 Sözün belge, fiş istemem

Bazen mülkümüz azdırır
 Dil dikenli, söz kızdırır
 Hırs dostu mezar kazdırır
 Göze gölge kaş istemem

Karar belli, sınır nokta
 Her zaman, şüphe var çokta
 Sözü tadında bırak da
 Yaralayan taş istemem
 15.12.2006

-27-

MUHABBETİNİ NEYLEYİM

Sevgi ile yoğrulmayan
 İlgi ile doğrulmayan
 Görgü ile kavrulmayan
 Muhabbetini neyleyim?

Kutlu menzile varmayan
Deryada suyu görmeyen
Gönlüme halı sermeyen
Muhabbetini neyleyim?

Engin bakıp, aşk dolmayan
Kandilde ışık olmayan
Fesada cephe almayan
Muhabbetini neyleyim?

Sırlı kapıyı açmayan
Meydana huzur saçmayan
Kanatlanıp da uçmayan
Muhabbetini neyleyim?

Benlikten geçip aşmayan
Doyurmak için taşmayan
Toplum içinde coşmayan
Muhabbetini neyleyim?

Kendine yontuyor keser
Nasibin almayan küser
Ali, sunmaz isen eser
Muhabbetini neyleyim?

09.08.2006

-28-

NAMAZ

Kulluğun bir nişanıdır
Eda edenin şanıdır
Rab ile vuslat anıdır
Müminin miracı namaz

Hatırlatıyor beş vakit
Yaradan ile bir akit
Başlayınca dolar sükût
Ehlinin siracı namaz

O bir ikram-ı ilahi
Kalpler karşılar salahı
Gönüllerin tek felahı
Huzurun aracı namaz

Hem batini hem zahiri
Yapar insanı tahirî
Sanki bir Kevser nehiri
Kâmilin süreci namaz

Elleri açtık Hüda'ya
Talep yakışır gedayı
Sürur akseder sedaya
Bedenin saracı namaz
27.08.2006

-29-

NE VAR NE YOK

Darılmak yok, dayanmak var

Uyumak yok, uyanmak var

Kırılmak yok, onarmak var

Yorulmak yok, sarılmak var

Dadanmak yok, adanmak var

Aldanmak yok, aklanmak var

Yağlanmak yok, şahlanmak var

Horlanmak yok, korlanmak var

Hırslanmak yok, uslanmak var

Yamanmak yok, tırmanmak var

Usanmak yok, kuşanmak var

Uzanmak yok, yaşanmak var

Sövünmek yok, sığınmak var

Bakınmak yok, sakınmak var

Tanınmak yok, çırpınmak var

Isırmak yok, ısınmak var

Aşınmak yok, taşınmak var

Dokunmak yok, yutkunmak var

Avunmak yok, savunmak var

Kabarmak yok, yakarmak var

Şıarmak yok, onarmak var
 Kararmak yok, başarmak var
 Kaytarmak yok, kurtarmak var
 Saldırmak yok, yıldırmaq var

Kandırmak yok, haykırmak var
 Sızdırmak yok, sezdirmek var
 Taşırmak yok, şaşırmak var
 Ayırmak yok, kayırmak var

Buyurmak yok, doyurmak var
 Dalaşmak yok, anlaşmak var
 Paslanmak yok, paslaşmak var
 Yozlaşmak yok, paylaşmak var

Uğraşmak yok, uzlaşmak var
 Susturmak yok, koşturmak var
 Yutturmak yok, tattırmak var
 Takışmak yok, yakışmak var

Yılışmak yok, çalışmak var
 Kırışmak yok, yarışmak var
 Çatışmak yok, yatışmak var
 Azışmak yok, yazışmak var

Savuşmak yok, kavuşmak var
 Kanatmak yok, donatmak var
 Ufaltmak yok, çoğaltmak var
 Bayılmak yok, ayılmak var

Bilemek yok, dilemek var
 Fişlemek yok, eşlemek var
 Közlemek yok, özlemek var
 Devrilmek yok, kavrulmak var

Dövünmek yok, sevinmek var
 Kaşınmak yok, düşünmek var
 Sertleşmek yok, dertleşmek var
 Küfretmek yok, sabretmek var

Mahvetmek yok, hicvetmek var
 İnciltmek yok, düzeltmek var
 Kurulmak yok, durulmak var
 Ağlanmak yok, dağlanmak var
 Nazlanmak yok, sözlenmek var
 08.08.2006

-30-

NERESİNDE?

Kahr zulüm, horon teper
 Millet bunun neresinde?
 Bir gün gelir zincir kopar
 Şu kâinat küresinde

İki yarım, bir etmiyor
 Formül kafama yatmıyor
 Oltası balık tutmuyor
 Su kurumuş deresinde

Adam kılık, kalabalık
 Kaptan olmuş, alabalık
 Yaşlının namı babalık
 Hile çıkmış, darasında

Yağmur damlıyor toprağa
 Sular can verir yaprağa
 Meyvelerse hasret dağa
 Sürgün çıkmış kurasında

Yola çıktı, sevda yükü
 Vakfeylemiş, varı yoku
 Kenetlenir bin bir doku
 Şu dağların arasında
 26.11.2006

-31-

NERESİNDEYİZ?

Öfkelenip, kavga eden
 Kırıp baktı, içi boşmuş
 Gölgeyi gerçek zanneden
 Yanlış yöne, boşa koşmuş

Zaman akıp, gider elden
 Tekerlekler, çıkar yoldan
 İsyana uzanan dilden
 Fayda gelmez, küfre düşmüş

Savaş açmış, göl denize
 Yutarken kaçmış genize
 Şimdi gelin kendinize
 Durgun sular bile coşmuş

Rüya hayal, hepsi gerek
 Ve hakikat en son durak
 Azmimiz gayeye direk
 Coşkuyla yılmamış taşmış

Şartsız sevgi, önce şefkat
 Merhameti, unutma kat
 Münafık yer, gaybi tokat
 Anlar sonra, niyet boşmuş

Malkoç Ali, şu ömürde
 Elmas karışık kömürde
 Kurtuluşun Hak emirde
 Gayrı koşan, yolu şaşmış
 28.11.2006

-32-

RENKLERİN DÜNYASI

Kahve içtim gözlerinden
 En az kırk yıl unutamam
 Bal süzülür sözlerinden
 Ses, görüntü ile tamam

Siyah Kâbe'nin örtüsü
 Beyaz, karlı dağın süsü
 Temsil eder sevinç-yası
 Her renk bizim için yaman

Mavi rengi ufukların
 Denizlerin, şafakların
 Tadı yok bu durakların
 Sonsuzluğa kırdım dümen

Yeşil, canlılık bereket
 Sen de üret, sen de tüket
 Yaradan sunuyor buket
 Şükürsüz kalmayın aman

Gri, itidalin adı
 Kanaat hayatın tadı
 Kimi boğuldu, susadı
 Aç gözlü, bir günlük saman

Pembe, hayale sürükler
 Sessizliğe mânâ yükler
 Duygular insanı yoklar
 Bu besteye gerek keman

Kırmızı yakışır güle
 Bülbül konar, güle güle
 Sevgi muhabbet silsile
 Aşk ile geçiyor zaman

Sarı, hüznün ahengi
 Hem saman, hem altın rengi
 “Elveda” der biter cengi
 Toprak, yaprağa son liman
 Ateş söner, biter duman
 30.08.2009

-33-

RUHSUZ KÜLTÜR OLUR MU?

Rakibiyle yarışmayan
 Dini ile barışmayan
 Komşusuyla tanışmayan
 Bir toplum olduk gardaşım

Yâreniyle konuşmayan
 Dost eline kavuşmayan
 Haramiden savuşmayan
 Bir toplum olduk gardaşım

Müşterisin kazıklayan
 Evladını yazıklayan
 Yoldaşını ayıplayan
 Bir toplum olduk gardaşım

İlişkilerde şüpheli
 Gençlerimiz de küpeli
 Sokakta divane deli
 Bir toplum olduk gardaşım

Malkoç Ali, görür yazar
 Süte sirke katma bozar
 Kültürüne mezar kazar
 Bir toplum olduk gardaşım
 20.04.2006

-34-

SEN YOK İSEN BİR EKŞİĞİZ

Eli mahir, ruhen tahir
 Katıl bize, etme tehir
 Kapımızda bekler kahr
 Sen yok isen, bir ekşiğiz

Zinciri tamamlar halka
 Tayfa tamsa gemi kalka
 Ataleti, def et silke
 Sen yok isen, bir ekşiğiz

Tadı tuz verir çorbaya
 Sorun birikir torbaya
 Yük ağır gelir urbaya
 Sen yok isen, bir ekşiğiz

Cila - imaj geri dursun
 Sadelik, öz sofraya kursun
 Kem gözle bakan kudursun
 Sen yok isen, bir ekşiğiz

Nakış nakış, ilmek ilmek
 Birlikte ağlayıp gülmek
 Gayrısının sonu solmak
 Sen yok isen, bir eksiğiz

Arslan yalnız yaşar ölür
 Mirası çakala kalır
 Birlik kervanı yol alır
 Sen yok isen, bir eksiğiz
 08.12.2006

-35-

TEZATLAR MEZATA DÜŞTÜ

Gönlüm tutuşur da bazen
 Düşünürüm hece hece
 Kim, nerede, niçin, neden?
 Çok sorulu bir bilmece...

Fazla konuşmak mı kültür?
 Beklentilerimiz tür tür
 Paketle mezara götür
 İnan ki gidiyor güce

Sevdamız var, kavgamız var
 Sevincimiz, kaygımız var
 Hak edene saygımız var
 Despot gönlümüzde cüce

Kimi hürmet dilencisi
 Kimi merhamet elçisi
 Aslında belli ölçüsü
 Fazla yaklaşmayın uca

Bu hangi mahlûkun tavrı?
 Vcdanı kör, dili sivri
 Cilalı teneke devri
 Sanki gün ortası gece

Tezatlar mezata düştü
 Fikir değil, demek düştü
 Bilmeyen koştı üşüştü
 Sanki Piyeste gülmece

Aynı hamurdan mayamız
 Bizi biz yapan hayâmız
 Dantelimiz ve oyamız
 Değer katar başta taca
 30.05.2008

-36-

TÜRKÜLER BİZİ SÖYLER

Ruhsatî verir dersini
 Veysel öldürür nefsin
 Yâd edelim gel hepsini
 Türküler hep bizi söyler

Turabî'dir toprak misal
 Sümmanî de özler visal
 Anlayana yoktur sual
 Âşıklar hep bizi söyler

Yunus Emre varır Hakk'a
 Pir Sultan bir mesaj halka
 Dervişlik değildir hırka
 Ozanlar hep bizi söyler

Kuddûsî nakışı nurdan
 Karac'oğlan dertli yardan
 Akarsu da göçtü burdan
 Gönüller hep bizi söyler
 10.03.2006

-37-

ULUDAĞ'DAN MESAJ VAR

Teleferik, telde gider
 Selam önce, yelde gider
 Alınan haz, yılda gider
 Uludağ'a ulaşayım

Çam kokulu, dağ başında
 Yaz ortasında, kışın da
 Sanki bir cennet düşünde
 Sanat ile baş başayım

Bu ne güzelliştir böyle
Uludağ'ım dillen söyle
Bakıp da, görenden eyle
Tefekkür ile taşıyım

Yapraklar daldadır, renk renk
Örtü yeşil, hayale denk
Baş döndürür, coşkun ahenk
Varıp ben de, kavuşayım

Kuşlar, hoş geldiniz diyor
Meltem yel, türkü söylüyor
Ağaçlar, selam veriyor
Geç kalmayayım, koşayım

Sular soğuk, kaynağında
Huzur, dostlar otağında
Her şey uyumlu, tavında
Durmayayım, kaynaşayım

Güzellikte, yoktur eşin
Buyur seyret, hepsi peşin
Gelin, bu dağa yerleşin
Malkoç Ali'yim coşayım

16.07.2006

-38-

UMUDA YÜRÜYÜŞ

Kalplere doğunca güven
Umuda yürüyüş başlar
Sarsılmaz hakkıyla seven
Zümrüde dönüyor taşlar

Yeşerince kuru dallar
Hasretle sarıyor kollar
Nokta koysun geçen yıllar
Yuvaya konuyor kuşlar

Varmak için binek gerek
Yorulmayan yürek gerek
Can yoluna halı serek
Bak işte diniyor yaşlar

Sancı ile gelir doğum
Doğru söz dillerde boğum
Azmimle ayakta sağım
Güneşte yanıyor kışlar

Malkoç Ali kaç mevsimdir
Yolun gözlediğin kimdir
Yuvayı terk eden gamdır
Tahtına biniyor düşler
05.09.2006

-39-

UTANIRSIN

Meyil verme sahte bala
Arı görür utanırsın
Tutunursan çürük dala
Düşer de yuvarlanırsın

Mantarda bile var kültür
Bizim gördüğümüz hâldir
Hak dereden insaf doldur
Sonsuza dek arlanırsın

Bir sözün var kırk makamı
Dur dinle, tutma yakamı
Düşünmez isen ahkâmı
Hesap günü zorlanırsın

Yaslandığın duvar çürük
Fikirler belinden kırık
“Kem alat”ın elde körük
Yangın büyür korlanırsın

Bu nasıl baskül ki böyle?
Ölçüsü değişir ayla
Biter yokuş, başlar yayla
Yazık! ... Sen de horlanırsın
05.01.2007

-40-

VARANLAR VE KALANLAR

Zulüm geçer, izi kalır
Sancı geçer, sızı kalır
Ceza geçer, yazı kalır

Vefalılar soranlardır
Hatırlanan kalanlardır

Tadı kaçır, tuzu kalır
Tavşan kaçır, tazı kalır
Özü uçar, gazı kalır

Aslı ile varanlardır
Hatırlanan kalanlardır

Âlim ölür, sözü kalır
Horoz ölür, gözü kalır
Şoför ölür, hızı kalır

Kabuğunu kıranlardır
Hatırlanan kalanlardır

Sözü uçar, yazı kalır
Benlik uçar, özü kalır
Eyvah uçar, dizi kalır

İçten içe yananlardır
Hatırlanan kalanlardır

Duman yürür, isi kalır
 Yiğit ölür, yası kalır
 Demir çürür, pası kalır

Azim ile duranlardır
 Hatırlanan kalanlardır

Âşık göçer, sazı kalır
 Rıza göçer, razı kalır
 Sevda göçer, nazı kalır

Baş tacımız yârânlardır
 Hatırlanan kalanlardır
 07.07.2006

-41-

VEREN ALIR, ALAN VERİR

Neşveli gün ister gönül
 Sinelerde, hep dost anıl
 Sadece şüphede yanıl

Dost dediğin hep gam alır
 Vuslata eren kâm alır

Zaman, koşuyor hep önde
 Açık kapı, hangi yönde
 Kim sonuç almış ki kinde

Hayıra koşan nam alır

Çamur kokanı kim alır

Yarım demek, yok demektir

Ertelemek, yık demektir

Korumamak, yak demektir

Hakkını veren, tam alır

Sahip çıkmazsan, nem alır

Gönül tartmaz, her şey ister

Bana sen, sonucu göster

Bez lekeli, sökülük astar

Azgın nefisi, gem alır

Sahipsiz dalı, sam alır

Günlük telaş, anlık emek

İnsan ister, hemen yemek

Acele iş, yarım demek

Sabreden derdi, dem alır

Zümrüdü kıran, cam alır

Çile çeken, olgun olur

Kedersizler, dalgın olur

Kir bulaşır, salgın olur

Geceye koşan, mum alır

Güneş görmeyen, ham alır

Malkoç Ali, dök sözünü
 Ne varsa, göster yüzünü
 Arayan, bulur sazını

Kırık mızrabı, bam alır
 Değerli kumaş, zam alır
 15.09.2006

-42-

VİCDAN – SIZLAR

Vicdan sızlar, vicdan sızlar
 Beden yorgun, vicdan sızlar
 Çirkef ruhtan, çamur sızar
 Hep kin satar, vicdansızlar

Yara sızlar, yara sızlar
 Gönül dargın, yara sızlar
 Hain emel, her dem azar
 Ruhsuz kabuk, yarasızlar

Kanat sızlar, kanat sızlar
 Ayak kırık, kanat sızlar
 Oturmuş da, tuzak çözer
 Hep mahzundur, kanatsızlar

Ayak sızlar, ayak sızlar
Gözler mahmur, ayak sızlar
Deli gönül, mecnun tozar
Naçar yürür, ayaksızlar

Kömür gözler, kömür gözler
Odunu yok, kömür gözler
Küheylana, değdi nazar
Yolun bekler, kömür gözler

Gönül özler, gönül özler
Kalbim düşler, gönül özler
Acı yaşar, merhem ezer
Hep diridir, gönül özler

Beyaz tuzlar, beyaz tuzlar
Siyah öldü, beyaz tuzlar
Yaşar ama, yorgun gezer
Çare olmaz, beyaz tuzlar

Ümit sizler, ümit sizler
Yol alamaz, ümitsizler
Birlik, her oyunu bozar
Sabır taşı, ümit sizler

Çare sizler, çare sizler
Bekleyişte, çaresizler
Malkoç Ali, işte yazar
Aramayın, çare sizler! ...

10.08.2006

-43-

YALAN MI?

Yalan insana mahsustur
Hayvanlar yalan söylemez
Bu önemli bir husustur
Hayvanlar yalan söylemez

İnsan gizler vahşetini
Kalbindeki dehşetini
Kim yiyor kimin etini?
Hayvanlar yalan söylemez

Fili, diş için öldürdük
Acaba kimi güldürdük?
Hep insanları yıldırdık
Hayvanlar yalan söylemez

Kuş yem taşır yuvasına
Leylek uçar ovasına
Arı sadık davasına
Hayvanlar yalan söylemez

İnek, ottan sütü verir
İnsan alır satıverir
İçine su katıverir
Hayvanlar yalan söylemez

Tavuk sunar yumurtayı
 At besliyor, yağız tayı
 Varsa, örtmüyor hatayı
 Hayvanlar yalan söylemez

Tilki postu verdi sana
 Giy de, kurnazlık satsana
 Bunu da ekle yasana
 Hayvanlar yalan söylemez

Neyi varsa ortadadır
 İstemez torpil ve hatır
 At, eşek, kedi ve katır
 Hayvanlar yalan söylemez

İnsan olmak, ne de zormuş
 Hakikat, avuçta 'kor'muş
 Bilemem kim, nasıl yormuş?
 Hayvanlar yalan söylemez
 07.08.2009

-44-

YAŞLILAR DÜNYASI

Deryayı yüzer geçerim
 Dayanamam gözyaşına
 Kendime kefen biçerim
 Dayanamam gözyaşına

Duygunun iç çağlayanı
 Kelimenin farklı yanı
 Görünce bir ağlayanı
 Dayanamam gözyaşına

Balığın gözyaşı deniz
 Doğumlara hep güleniz
 Göçüp, ağlatıp gideniz
 Dayanamam gözyaşına

Mânânın taşan boyutu
 Şekillendirir soyutu
 İneğin gözyaşı sütü
 Dayanamam gözyaşına

Bulutunki ise yağmur
 Uyanır bitkiler mahmur
 Tüm kâinat neşeli hür
 Dayanamam gözyaşına

Her canlı verir işaret
 Tefekkür et, sen de kâr et
 Artınca kalpte hararet
 Dayanamam gözyaşına
 28.02.2010

-45-

YOLU ADIMLAR BELİRLER

Feryatlarından arınmış
Duru dünya özlüyoruz
Buluşmak belki yarınmış
Yollarını gözlüyoruz

Bak, güneş vurdu toprağa
Sular yürüdü yaprağa
Bereket gelince bağa
Hayretleri gizliyoruz

Seher diriliş vaktidir
Dua kulluğun akdidir
Bize sunulan nakdidir
Şükür ile sözlüyoruz

Koş kervana, yazın kışın
Gerçeğe dönmeli düşün
Gam ile süren yokuşun
Engelini tuzluyoruz
20.02.2007

-46-

YOLUMUZ VE ÖLÇÜMÜZ

Aldansan da sen aldatma
İyiliği başa kakma
Komşun aç iken sen yatma
Türkümüz vefa üstüne

Şu kâinat soframızdır
Yüreğimiz aynamızdır
Asr-ı Saadet sevdamızdır
Sözümüz sevda üstüne

Kusurları dillendirme
Sirkeyi hiç ballandırma
Fesadı da dallandırma
Özümüz hayâ üstüne

Malkoç Ali puslu zaman
Sahipsiz yürür mü kervan
Bin bir çile, bu ne buhran
Sevgimiz insan üstüne
11.03.2006

6.4.ON BİR (11) HECELİ ŞİİRLER

-1-

ADAMLIK KARABORSA (MI) ?

Görüntüsü insan, aldatır bizi
 Adamlık, ölçüp de dikilemiyor
 Gözümüz aynı göz, yüzü ay yüzü
 Kalbine, grafik çekilemiyor

Belli ki dersini, şeytandan almış
 İki ayaklıktan, sınıfta kalmış
 Vicdanı harcamış, hayale dalmış
 Yanmış odun, tekrar yakılamıyor

Nüfus cüzdanına, şerh düşsen hakkı
 Kimsenin kimsede, kalmasın hakkı
 Pusulası paslı, tanımaz Hakk'ı
 Mevzuata uygun, tıkılamıyor

Adamlık borsası, yok ki seçelim
 İlaçla düzelse, her gün içelim
 Rüzgârla su verdik, lodos biçelim
 Topraklar nadasta, ekilemiyor

En kurnazı odur, herkes divane
 Ekibine katmış, birkaç avane
 Sahte ışıklarda, döner pervane
 Beyinler, protez takılamıyor

19.08.2006

-2-

AĞIR GELİR

Aldırmayın taşlı yaslı yollara
Teraziye vursan, gül ağır gelir
Semaya açılan, mahzun ellere
Kelam ile sorsan, hal ağır gelir

Gidip de dönülmez, yaban ellere
Hasretin türküsü, düşer dillere
Yanıp da tutuşan, kor gönüllere
Ateşi sorarsan, kül ağır gelir

Yazıp duruyoruz, kime bilmece
Karanlığı öldürür mü gülmece
Gayesiz yaşantı ise bulmaca
Meyveyi tartarsan, dal ağır gelir

Her can olmuş sanki, kapalı kutu
Yalınayak gezip, düşünüyor yatı
Kavgaya tutuşup, devirdik atı
Aktör yorgun ise, rol ağır gelir

Yollar daralınca, dereden geçtik
Sorulunca denge, cihana taçtık
Alınganlıklarda, yeni çağ açtık
'Lütfen' bile desen, dil ağır gelir

Uyanmak vaktidir, derin uykudan
 Malkoç Ali yorgun, bildik öyküden
 Sağ gezenle bağım, derin duygudan
 Can uçunca tenden, sal ağır gelir
 09.11.2006

-3-

AH SÜKÛNET NERDE İSEN ÇIK DA GEL

Kırdığımız ceviz, kırkı da aştı
 Sadece dost değil, düşman da şaştı
 Vicdanlar yaralı, sabırsa taşı
 Ah basiret nerde isen çık ta gel

Hukuk ağzımızda, bir sakız oldu
 İnsaf ehli baktı, saçını yoldu
 Gönüller niyazda, gözler de doldu
 Ah fazilet nerde isen çık ta gel

Gürültü bedava, laflar bin türlü
 Bilenler susuyor, bilmeyen gürü
 Çomak sokanların, ağzı mühürlü
 Ah sükûnet nerde isen çık ta gel

Malkoç Ali bu dert, sana mı kaldı?
 Mangal ehli nerde, sona mı kaldı?
 Hukuku savunmak Van'a mı kaldı?
 Ah adalet nerde isen çık ta gel
 27.04.2006

-4-

ALDATAN BİZDEN DEĞİLDİR

Kavramayıp, anlar gibi görünen
Kartal havasında, yerde sürünen
Bir kutbu yok, arkasından yürünen

Güven vermeyen göz, gözden değildir
Bizleri aldatan, bizden değildir

Çorabın rengini, seçerken hassas
Kul hakkına girer, tanımaz kıstas
Gürlüyor gök gibi, çeşmesiz bir tas

Kabından kopuk öz, özden değildir
Bizleri aldatan, bizden değildir

Alınan emanet, ödenmesi farz
Dostundan borç almış, talebidir karz
Hesabı unuttur, hafıza deşarj

Kendisi kokan tuz, tuzdan değildir
Bizleri aldatan, bizden değildir

Geleceğim dersin, yarın Çarşamba
Takvimler utanır, olur Perşembe
Hiç de mahcup olmaz, yüzü muşamba

Pişman olmayan yüz, yüzden değildir
Bizleri aldatan, bizden değildir

Malkoç Ali, kanaatkâr bezirgân
Güle zarar verir, ayırık - ısırgan
Ey hilebaz, yıkar bir gün kasırgan!

Noktalanmayan söz, sözden değildir
Bizleri aldatan, bizden değildir
12.09.2006

-5-

ANADOLU'M GÜZEL YURDUM TÜRKİYE'M

Her sabah sevgiye, çadır kurulur
Sevdalıyım asırlardır, türküye
Her sepette, çürük elma bulunur
Anadolu'm, güzel yurdum Türkiye

Etrafına bak da, bil değerini
İnancından güç al, at kederini
Yorulmak yok, herkes silsin terini
Anadolu'm, ezel yurdum Türkiye

En zor günümüzde, yıkılmamışız
Hain engellere, takılmamışız
Mücadele için, hiç yılmamışız
Anadolu'm, özel yurdum Türkiye

Talihsiz günlere, sünger çekelim
 Önce gönlümüze, sevgi ekelim
 Kuru bostanlara, güller dikelim
 Anadolu'm, güzel yurdum Türkiye

Kurt ile kuzuya, denge olmuşuz
 Düşman bile olsa, hatır sormuşuz
 Susamış kalplere, otağ kurmuşuz
 Anadolu'm, ezel yurdum Türkiye

Dün olan gücüne, nedir ki engel?
 Sevgiyle koşana, atmayın çengel
 Vakit erken iken, özüne dön gel
 Anadolu'm, özel yurdum Türkiye

Malkoç Ali hayran, aziz yurduna
 Gönlü razı olmaz, hiçbir vurguna
 Mesajımız, yorguna ve dargına
 Anadolu'm, güzel yurdum Türkiye
 08.06.2006

-6-

ANILAR YAŞAR

Doğum bir başlangıç, müjdeli soluk
 Akar gider yaşam, taşımaz oluk
 Defter kabı güzel, yapraklar yoluk

Kalpler hiç unutmaz, hatırlar coşar
Zaman geçer ölür, anılar yaşar

Adım adım biter, her sokak başı
Problemler, hep çözümün gardaşı
Canlılar ki, kabuğunun sırdaşı

Dün bugünü tutmaz, kabından taşar
Zaman geçer ölür, anılar yaşar

Hayat bir yolculuk, yoktur son durak
Tohum çürür yaşar, yok ise kurak
Çileli toprağı, gel biz de karak

İnancıyla koşan, her engel aşar
Zaman geçer ölür, anılar yaşar

Beden emanettir, hep yaralıdır
Akıl ne bedava, ne paralıdır
Var oluş bir kader, göç sıralıdır

Ömür bir imtihan, gel sen de başar
Malkoç Ali ölür, anılar yaşar
21.07.2006

-7-

ANKESÖRLÜ VİCDAN

Ankesörlü vicdan, yeni mi çıktı?
 Kim jeton atarsa, onu konuşur
 Ortak aklımızın, suyu mu çıktı? !
 Kapıda mandala, akıl danışır.
 27.01.2007

-8-

ANLAMAK

Ekmek hamurundan, pişirsen pasta
 Biri yer, diğeri “hile”yi anlar
 Basiret yorgunsa, sanmayın hasta
 Dost görüntüsünde, “sille”yi anlar

Yüzde yüz katıksız, yazmak isterdim
 Sevdaya ulaşmak, amacım derdim
 Bazen güller serdim, bazen de yerdim
 Bütünü kavrayan, “çile”yi anlar

Taşla harç karmadan, duvar olur mu?
 Çobandan akıllı, davar olur mu?
 Vazifesiz bir zerre var olur mu?
 Kâinat nizamı, “alâ”yı anlar

Karlı dağdan, kâr bağışlayan neci?
Deniz ortasında itfaiyeci
Gören gözü aldatmak mı? Ne feci
Ölmeden okunan, “salâ”yı anlar

Pazar kurulmuş da, satılan nedir?
Altımızda oynak, kaygan bir sedir
Bahçıvan güle dost, Hakk’a köledir
Başa geçirilen “file”yi anlar

Anlamaya mahkûmuz biz anlamak!
Hissedip de, yol boyunca çınlamak
Çirkef ruha, bulaşmadan yanlamak
O’na daim dostlar, “belâ”yı anlar
02.03.2008

-9-

ANLAMSIZ KAVGALAR

Ben kavgayı önce, çocukken gördüm
Kediler hırlardı, “derdi ne” derdim
Kim kazançlı çıktı, babama sordum
Etler yenilmeden, koktu da gitti

Sokakta çocuğun, kavgası toptan
Gençler bağıriyor, gidecek haptan
Özledik yemeği, biz büyük kaptan
Birlik anılmadan, yaktı da gitti

Derken ailede, gündeme geldi
 En fazla bağırın, şampiyon oldu
 Meyvesiz ağaçlar, kırılan koldu
 Kalpler yanılmadan, bıktı da gitti

Kavgayı biz gördük, camda vekilden
 Çokluk suya düştü, olduk tekilden
 Formül alamadık, derin akıldan
 Adı konulmadan, sekti de gitti

Edipler, şairler, ey yazar dostlar
 Dâhilde kavgamız, yaralar postlar
 Aşınız faydasız, kimedir kastlar
 Şerbet sunulmadan, döktü de gitti

Ateşe gerek yok, sivri dil yeter
 Dil yaralar kalbi, oktan da beter
 Zarif sözün, gözleme güven katar
 Özür denilmeden, yıktı da gitti

Malkoç Ali, taşı vurma baltaya
 Yemi gör de, takılma hiç oltaya
 Özden kopmuş, değer verme detaya
 Yara onulmadan, çekti de gitti

02.08.2006

-10-

ARIZALI DUYGULAR

Noterden tasdikli gurur sahibi
Burnu yere düşse, eğilip almaz
Mağrur nefis, kükreyen aslan gibi
Neyi sunsan, uslanıp iflah olmaz

Cimri insan, evde silker tozunu
Hiddet ehli, ayarlamaz dozunu
Nankör kafa, gizli oynar kozunu
Cahil ise, adabı erkân bilmez

İsrafkârın eli delik, gözü aç
Tembel insan, hiç sormaz ki saat kaç?
Vurdumduymaz, kulağında var tıkaç
Duyarlı gönüller, gaflete dalmaz

Yalancının mumu, öğlende söner
Kararsız söz verir, üç günde döner
Münafık bakışa, artık kim kanar?
Bugünün kararı, yarına kalmaz

Takma olsa kolu, bırakır yolda
Unutkanlık, yakışmıyor bir kulda
Her maharet, öğretilmez okulda
Cemiyet insanı, zamandan çalmaz

Dünya yansa, bir tutam otu yanmaz
Gamsız; en ufacık derde dayanmaz

Vefasız; adını bir defa anmaz
Aşk bahçesi, susuz kalsa da solmaz

Deşifre edildi, kirli duygular
Kimi çöpe atar, kimi uygular
Yeter artık, sona ersin kaygılar
İnsanlık yüce güç, oyuna gelmez
24.08.2008

-11-

ASLANLAR DÜNYADAN HEP YALNIZ GÖÇER

İnsanoğlu hassas ve kırılgandır
Alınganlık ise hamurundandır
Gücüne güvenir haddini aşar
Aslanlar dünyada hep yalnız yaşar

İnsana yakışan toplu yaşamak
Ve cemiyet ruhunu aşılama
Bazen güçlü olan zayıfı ezer
Aslanlar dünyada hep yalnız gezer

Nefsine aldanıp yalnız yaşayan
Güçlüyüm zannedip halkı dışlayan
Gün gelir bu mal-mülk elinden uçar
Aslanlar dünyadan hep yalnız göçer
02.04.2006

-12-

ASRA DAİR

Süt taştı da yazık kaymak bozuldu
Ne peynir olduk ah, ne de yağ olduk
Talan etti bahçemizi arsızlar
Ne gülistan olduk, ne de bağ olduk

Hakk diyen aşığa ferman yazıldı
Biz gönül ehlini kabire koyduk
Zihin sarhoş, kalpler hayale âşık
Kötü rüyaları hep hayra yorduk

Basiret kör-topal, vicdan kovuldu
Adalet, hak hukuk tanımaz olduk
Kutbî zatlar nasihatten yoruldu
Havanda su dövdük, lafazan olduk

Nefsine esirse, asra ne yapsın
Bütün değerlerle yabancı olduk
Herkes şevk ile bir meşale yaksın
Çözümü, tam öze dönüşte bulduk
16.03.2006

-13-

AYIPTIR AYIP

Yasalar yaparsın, bu nasıl durum?
 Uzatmayacağım, bir tektir sorum:
 Sen kapsam dışısın, bu mu reform?
 Kimin vekilisin, ayıptır ayıp
 06.12.2006

-14-

AYRILIKTA GAYRILIK MI?

Aynı frekansta yayın yaparız
 Sesimiz üst üste karışmaz bizim
 Gönül penceresin, şerre kaparız
 Kin ile nefretle barışmaz bizim

İhtilafımızı, hayra yorarız
 Kalpleri ne dışlar, ne de kırarız
 Ne sirke ne de bal, orta kararız
 Yüzümüz eskise, buruşmaz bizim

Hatayla noksanla, adresim burda
 Belki de gediğim, kalede surda
 Adımlarım, gayretim bu uğurda
 Şeytanın safında yarışmaz bizim

Yardan geçti, serden geçti atalar
 Sancak burçta olsun, rahat yataklar
 Kimin haddinedir, zor dayataklar
 Ahd ü peymânımız, kırışmaz bizim

Ayrılık gayrılık, yakışmaz bize
 Asırlar öncesi, çıkmışız düze
 Ne oldu ki, kara çaldık gündüze
 Dokumuza zehir erişmez bizim
 21.09.2007

-15-

AZİM VE ÜMİT

Kısır bir ideal, ruhum karartır
 Açığı çatıyı, geniş tutalım
 Cedelleşen yaprak, dalı sarartır
 Uyum ve güveni öze katalım

Parfüm ile örtülür mü pis koku
 Yara almış çürür, bedende doku
 Reçeteni bul da, çareyi oku
 Ulaşıp kaynağa, biz de tadalım

Yaprak sararsa da, dal sürgün verir
 Sular damla damla, vurur göverir
 Geçit vermez dağın, karları erir
 Yeter ki sevgiyle, köprü atalım

Niyeti belirler, şahsın kıymeti
 Fikrimizle açtık, biz kıyameti
 Kuru dalda yazık ettik ziyneti
 Çatımızı sağlam yere çatalım
 24.10.2006

-16-

BAKIŞ AÇISI

Mikroskopla bakar isen hayata
 Etrafta gül değil, mikrop görürsün
 İştah kabartırsan, küflü bayata
 Mide bulandırır, kir çöp görürsün

Bahçıvanın elindeki küreği
 Gülistan sevdası, yakar yüreği
 Bahçeyi çeviren, demir direği
 Niyetine göre, sen top görürsün

Sular akıp gider, oluyor heder
 Tilki çoban olmuş, neslimi güder
 Dedem bastonuyla, camiye gider
 Uzaktan bakarsan, hep jop görürsün

Malkoç Ali sen yaz, besten tam olsun
 Bekleme bir güneş, kopar ham olsun
 Kabuğa bakarlar, niyet nam olsun
 Gözünle bakarsan, boş kap görürsün
 02.10.2006

-17-

BARIŞ YOKSA ŞERDE YARIŞ VAR

Uzatılan zeytin dalı kırıldı
Uçurulan güvercini yediler
Ne yara soruldu, ne de sarıldı
Dünya barışını engellediler

Bazen “şer” görülen, gerçeğe elek
Ayrışır meydanda, olgun ve kelek
Huyuna gidersen, herkes bir melek
Zor zamanda “dost” bilinir dediler

Saltanatlar olmuş, vicdan mihengi
“Taht”a ayarlanır, fikrin ahengi
Adalet kırıldı, ortaçağ dengi
Yontma taş devrini sergilediler

Kuruyunca toprak, kırıldı faylar
Deprem habercisi, huysuzdur taylar
Halklardan kopunca, görgüsüz toylar
Hayali tehlike tetiklediler

Ayrışmak kolaydır, birleşmek zordur
Bu çağda gerçekler, avuçta kordur
Kargaşa mahsulü, her mevsim kardır
Kılavuzun olur, her dem cadılar

Birlikte yaşamın, çok paydası var
 Her yörenin, gönülden gaydası var
 Süslenmiş mezarın ne faydası var? !
 Yaşarken, güllerle gülsün çatılar...
 27.05. 2007

-18-

BECEREMEDİK, BECERMELİYİZ

Kışın ortasında, dağları deldik
 Baharda açmayı, beceremedik
 Dosta ab-ı hayat, düşmana seldik
 Dereden geçmeyi, beceremedik

Herkesi dost bildik, uzattık eli
 Önyargıyı sildik, kırdık engeli
 Bağdaş kurduğumuz, meğerki deli
 Ağyarı seçmeyi, beceremedik

İki buldu isek, biri paylaştık
 Hedef belirledik, içten kaynaştık
 Elmada kurt varmış, biz buna şaştık
 Gıybetten kaçmayı, beceremedik

Koza olduk, kelebekler uçurduk
 Yabani mahlûku, kovduk kaçırdık
 Hazır sunulanı, başa geçirdik
 Kendimiz biçmeyi, beceremedik

Avrupalı kovmuş, biz kucak açtık
 İstanbul Fethiyle, yeni çağ açtık
 Öz insanımıza, hep kuyu açtık
 Adalet saçmayı, beceremedik

Malkoç Ali gözler, karamsarlık yok
 Ümitvâr olmaya, nedenimiz çok
 Sağlamlar aç gezer, hasta ise tok
 Devayı içmeyi, beceremedik
 27.09.2006

-19-

BEN NE YAPAYIM?

Biz taşlamamızda, isim yazmayız
 Sana dokunduysa, ben ne yapayım?
 Biliriz edebi, üslup bozmayız
 Yanlış okunduysa, ben ne yapayım?

Söylerken sözümüz, geçer mastardan
 Paltoya tapınca, oldu astardan
 Öğüt açılınca, hayâdan ardan
 Bön bön bakındıysa, ben ne yapayım?

Pervasız söyleyen, kem söz işitir
 Tükürsen ıslanmaz, gündem ısıtır
 Yenilir üzüdür, yine azıtır
 Hep dert yakındıysa, ben ne yapayım?

Sen söyle susayım, reva mıdır ki?
 Sunduğunuz her şey, deva mıdır ki?
 Kutlu yolda koşmak, heva mıdır ki?
 Farzdan sakındıysa, ben ne yapayım?

Söz sultanlarımız, söyledi gitti
 Her zorluğa siper, eyledi gitti
 İdraksiz meçhule boyladı gitti
 Kefen dikindiyse, ben ne yapayım?

Gülden su yapılır ve kurutulur
 Suda mikrop var ise arıtılır
 Nefsi talep buz misal eritilir
 Tavır takındıysa, ben ne yapayım?
 20.11.2006

-20-

BEREKETLİ BİTMİYOR

Ölsek ayaktayız, yıkılmayız biz
 Tabutuna reklâm almış, gitmiyor
 Öyle bir ülkeyiz ki, derisini yüz
 Yıllar oldu, soyup yeriz bitmiyor

Bostanlara, yaptık havaalanı
 Sorana göz boya, söyle yalanı
 Her devirde gördük, bin bir talanı
 Yıllar oldu, sayıp yeriz bitmiyor

Ne fonlar kurduk da, ne libas biçtik
 Gramla topladık, tonlarla göçtük
 Hedefi şaşırttık, yandaşı seçtik
 Yıllar oldu, doyup yeriz bitmiyor

Yerli malı, depolarda paslanır
 Avantacı, bir dayıya yaslanır
 İsrafkâr kafalar, bir gün uslanır
 Yıllar oldu, kıyıp yeriz bitmiyor

Temel attık, yuva yaptı fareler
 Baraj yaptık, boşa aktı dereler
 Gürültü yap, seni işte göreler
 Yıllar oldu, kayıp yeriz bitmiyor

Hesap sorulmuyor, her kapı açık
 Siyasi yetki var, mevzuat kaçık
 Milletin yüzünde, çıkıyor uçuk
 Yıllar oldu, yayıp yeriz bitmiyor
 09.09.2006

-21-

BİLEMEYİZ BİZ

Kimi yuvarlanır, kimi yuvarlar
 Allah kimden razı, bilemeyiz biz
 Bal vermezse arı, evden kovarlar
 Mahcup kalsın yüzü, dilemeyiz biz

Zenginlik çeşitli, hoş gelir göze
Uyumlu bütünlük, getirir dize
Kalbi yaramayız, inandık söze
Kalbura koyup da, elemeyiz biz

O düşman, bu düşman, ve sonra pişman
Kimi uzun boylu, kimisi şişman
Kâinat dar mıdır, engel mi koşman
Tek celse hükümle, silemeyiz biz

Heyecanın marş motoru çalınmış
Selam vermeyince, şeytan alınmış
Anlayış kıt mı ne, mizan delinmiş
Yine de umutsuz, kalamayız biz

Tamam temkinli ol, gözün de açık
Yokuz ikimizde, olursa göçük
Hep hırlayıp duran, akıldan kaçık
Husumet kabına, dolamayız biz

Duruşun dik olsun, kalemin doğru
Namlu olursa dil, kalpler de eğri
Ali, Rıza göster, bu kutsal çağrı
İnsanlık ağlarken, gülemeyiz biz
İnsanlık ağlarken, gülemeyiz biz...

04.12.2006

-22-

BİR GÜN ERİRSİN

Gönül neye inat, kolaylık varken
Bahar mevsiminde, buzda yürürsün
Bugünüm yarınım, kurtulsun derken
Toprak hepisini, örter çürürsün

Freni tutmuyor, geçen zamanın
Bilinmez kıymeti, yaşanan anın
Harman çürür, elde kalan samanın
Bilmem ki neyini, korur durursun

Az ile başlayıp, azıp gittiler
Nefsin dizginini, çözüp gittiler
Hasenata mezar, kazıp gittiler
İbret ile baksan, sen de görürsün

Gönül terazimde, artı hanemde
Düşlerim buğulu, gözlerim nemde
Avucun semaya kaldır her demde
Sular durulunca, sen de kurursun

Okumak nedir ki, harfi sökmek mi?
Gözdeki ışıkla, sevda dikmek mi?
Yanlış yorumlayıp, gönül yıkmak mı?
Zahire teğetsen, özden vurursun

Asrın idrakinden, kaçmak nafile
 Malkoç Ali dur divana saf ile
 İki cihan karanlıktır sefile
 Çelikten bir külçe olsan erirsin
 19.01.2007

-23-

BİR GÜN MUTLAKA

Damlalar göle, döner de bir gün
 Yeşerir filizler, kuru dal sürgün
 Talihsiz ruhlar, pişman ve yorgun
 Bu gün değil belki, bir gün mutlaka

Taşı bağlayarak, gömüp toprağa
 Can suyudur gözyaşı, dala yaprağa
 Son verilir elbet, zulme tapmağa
 Bu gün değil ama, bir gün mutlaka

Gelecek gebedir, güzel günlere
 Ulaşacak ışık, bütün yönlerle
 Herkes lanet okur, artık dünlere
 Bu gün değil belki, bir gün mutlaka

Ağır yük altında, yoruldu beden
 Hayra engel olan, belirtmez neden
 Hüzündür baharda, terk edip giden
 Bu gün değil ama, bir gün mutlaka

Kâinatın özü, duru mayası
 Muhabbet şahlanır, fren hayâsı
 Gerçekleşir, gariplerin rüyası
 Bu gün değil belki, bir gün mutlaka

Üşütmüyor artık, şubatta kışlar
 Yuvasız olur mu, kanatsız kuşlar
 Sevince işaret, gözdeki yaşlar
 Bu gün değil ama, bir gün mutlaka

Canlarım bakışıp ümit ararken,
 Diriliş kokusu ruhum sararken,
 Çok yakındır belki bu günden erken
 Bu gün değil belki, bir gün mutlaka...
 13.07.2006

-24-

BİR SEHER VAKTİ

Kelimeler topladım ben yıllarca
 Mânâ yükledim de, şiire döndü
 Talihsiz bahtıma, kafiye koydum
 Nice çözülmezler, uğura döndü

Söz harmanı, hazır ise hasada
 Bütün yollar, kapalıdır fesada
 Ufuklarda yükseliyor gür seda
 İnleyen nağmeler, çağıra döndü

Seher vakti, aydınlığa işaret
 Yar sineni, bak ordadır beşaret
 Haksız-acımasız yoruma ar et
 Hakir gördüklerin, değere döndü

Geçitsiz yollarda, bekleme geç git
 Bu muydu ezelden verdiğin ahit?
 Açık kapıların bekçisi şahit
 İpissiz mekânlar, şehire döndü

Dua dua yükselince nefesler
 Coşkuyla buluştu, aheste sesler
 İnsan, insanlığa muhabbet besler
 Fiziksel boyutta, zahire döndü

Asıl olan sözdür, bir de eylemi
 Gönül damgalıysa, geçmiyor demi
 Beden hücre hücre, rotasız gemi
 Nedendir bilinmez, şaire döndü
 12.05.2009

-25-

BİZ DE GİDERİZ

Dünya önümüzde, süslü bir zindan
 Bazen üzülrüz, bazen üzeriz
 Ağırılıyor bizi, farklı yok handan
 Gurbet sona erer, biz de gideriz

Dost gördük herkesi, zengin fukara
 Kalpler aşığına, sağken yakara
 Filim kopar birden, sarar makara
 Gurbet sona erer, biz de gideriz

Canlılara sevgi, emri yaradan
 Bedenimiz, kurtulmuyor yaradan
 Susuz gönüllere, sen de yâr adan
 Gurbet sona erer, biz de gideriz

Bazen ıslanırız, sığ bir derede
 Kaynamaya başlar, su tencerede
 Görünmezsin, dostlar sorar nerede
 Gurbet sona erer, biz de gideriz

Kara bulutları, kaldır aradan
 Malkoç Ali, fanilik bu sıradan
 Canı veren, alır bir gün yaradan
 Gurbet sona erer, biz de gideriz
 01.08.2006

-26-

BİZE NE FAYDA

Tekrara düşmeden, koşturaktır yaşam
 Nakarat var ise, olur mu neşem
 Vefasız dostluktan, devrilip düşem
 Akıl uzak baştan, bize ne fayda

Darı ambarında, görür kendini
Gücü yetmez, yıkamıyor bendini
Günde birkaç defa, bozar andını
Gerçek olmaz düştün, bize ne fayda

Damla olsa, kendi kabına akar
Gül olsa gider de, yabana kokar
Bilmeden yorumlar, kulp yafta takar
Hakir bir gülüşten, bize ne fayda

Dünya aydınlatır, ama füzeyle
Kurt olmuş da, güreşiyor kuzuyla
Vahşette yarışır, ışık hızıyla
Kalp cihazı boştan, bize ne fayda

Batını devadır, zahir acıdır
Yaralar fermanın, bin bir hecedir
Dost hediye sunmuş, çöz bilmedir
Zehirleyen aştan, bize ne fayda

Malkoç Ali diril, bekleme hazır
Çark böyle kurulmuş, kendine nazır
Birlikte haykırsak, yeşerir huzur
Duvar örmez taştan, bize ne fayda

30.07.2006

-27-

BİZE YAKIŞMAZ

İftiraya; kısas olmaz cevabım
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz
Çukurdaki sese, sağır kulağım
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz

Şirazesi darmadağın vicdanın
Diller kılıç olmuş, gölgesi canın
Başka versiyonu çalıyor çanın
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz

Manivela yapmış, hırsa kutsalı
Kim kaldı ki, millet için tasalı?
Yıllar yılı, dinledik bu masalı
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz

Hendek kazmış, ruh ile bedenine
Hiç gamı yok, uçup da gidenine
Gülistan bahçemde, koç güdenine
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz

Şeytana konsolos, şerre taşeron
Dolaşmaz ateşsiz, sanki bir Neron
Yapışmış malına, adeta Karun
Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz

Yazı soluk, ben turayı neyleyim
 Kısır yolda, tek sırayı neyleyim
 Yalnız bana has çareyi neyleyim
 Yutkunur geçeriz, bize yakışmaz
 17.07.2007

-28-

BU KAÇINCI BASKI?

Benim inancımdan, kime ne bilmem
 Taşa bile tapsam, baskı istemem
 Küçük bir ışığı, kalbimden silmem
 Gönlümüz alçakta, askı istemem

Fikirler inançlar, vicdanla hürdür
 Talebimiz sessiz, savunma gürdür
 Huzur bulduğumuz, تنها bir yerdir
 Yalıtı sarayı, köşkü istemem

Zorla ne inanır, ne vazgeçerim
 Hür iradem ile, kendim seçerim
 İster dala konar, ister uçarım
 Üç gün sonra solan, aşkı istemem

İsterse kalmasın, dünyada yerim
 Tattığım şerbetten, sunmak isterim
 Topluca yürekle, bir olsun serim
 Yalnız beni saran, coşku istemem

Soykırım yapmış da, ortak arıyor
 Pislikten aş karmış, kime yarıyor
 Vicdanım elvermez, her gün soruyor
 Caninin kalemi, keski istemem

Çağın gerçeğiyle, fikri boyarım
 İlim gerçeğini, irfan sayarım
 Maneviyat ile, nikah kıyarım
 Zamana hükmedip, eski istemem
 07.10.2006

-29-

BU MUDUR DÜNYA

Bu dünyada kimse kalıcı değil
 Vakit gelir bir gün biz de gideriz
 Sev sevil ve çalış iyi iz bırak
 Belki elli belki yüzde gideriz

Bazen şeker tuzlu bazen bal acı
 Balı tuza katar ezer de yeriz
 Çakal iki ayak artık şehirde
 Kolay kül yutmayız hemen sezeriz

Malkoç Ali neylesin bu devrana
 Rabbim ıslah etsin der ve geçeriz
 Bazen hakikatin sesi oluruz
 Kalmasın hesaplar mahşere deriz
 29.07.2005

-30-

BU ŞİİRDE ÖZNE SENSİN

Adı konulmayan, sırlı sevda bu
Gözümü kapayıp, gördüğüm sensin
İçten yangınlara, kâr eylemez su
Görünmez yarama, sürdüğüm sensin

İlmek ilmek nakış, ördüğüm sensin
Gülistanda bağda, derdiğim sensin

Hesaplar yapılır, sonuç tutmuyor
Onay verir gönül, akıl gütmüyor
Sıfırla çarpmaya, rakam yetmiyor
Formülle toplayıp, kurduğum sensin

Kalp koridoruna, serdiğim sensin
Dört mevsim dört elle, sardığım sensin

Mana âleminden, ilham gelince
Beyindeki çıra, alev alınca
Hece hece ummanlara dalınca
Koyunca noktayı, erdiğim sensin

Rüyalar sonunda, gördüğüm sensin
Bitmez yolculukta, vardığım sensin

Akıl indi göze, görüp inanır
 Madde ötesini, görmez aldanır
 Özlem arar bulur, dostunu tanır
 Ateşe su diye, verdiğim sensin

Kararınca zaman, durduğum sensin
 Maharetsiz elde, kördüğüm sensin
 28.01.2007

-31-

BÜTÜNLÜK NİYETLE BAŞLAR

Fikrimiz zikrimiz, işte ortada
 Bir şekile sığmaz, kalıp dar gelir
 Bugünüm yarınım, aynı potada
 Karışmış, ayırmak biraz zor gelir

Memleketim, üstünüze tapu mu?
 Millet şamarlanan, stres topu mu?
 Yıkılır korktuğun, harçsız yapı mı?
 Dahasını yazmak, bize ar gelir

Hasattan artana, biz deriz anız
 Nasıl bir mevsimi, özler kafanız?
 Tarihe bir sorun, bilmiyorsanız
 Husumet rüzgârı, sonra kir gelir

Biley taşı kesmez, sadece biler
 Dilimiz döndükçe, hep hayır diler
 Kargaşa alkışlar, düşmansa güler
 Kalbi sağır gelir, beyni kör gelir

Boynuzlar, kulağı geçer de duymaz
 Cemiyet insanı, nefsine uymaz
 Yenik pehlivanlar, güreşe doymaz
 Bahar özlenirken, boran kar gelir
 Boş teneke dolmaz, sesi gür gelir
 13.04.2007

-32-

BÜYÜK MİLLET OLMAK

Bir millet ki, bin bir çiçekli sera
 Zalim karşısına, geçip bakamaz
 Geçmişe ışıktır, bugüne çıra
 Bizi bizden başka, kimse yıkamaz

Kurumaz kökleri, hep filiz verir
 Hukuka bayraktar, Hakk'a el verir
 Yıkmaya zorlayan, erir bel verir
 Bu güç ile kimse, başa çıkamaz

Birlikte haykırdık, yendik zilleti
 Toprağa gömüldü, zulmün illeti
 Cihana destandır, bu Türk milleti
 Cılız nefes, böyle destan yakamaz

Büyük lokma yenmez, kalbe oturur
 Bölemeyenler de, durmaz kudurur
 Aldanan, ekmeği kana batırır
 Kardeş, kardeşine kurşun sıkamaz

Bu milli duygular, yüce vurgudur
 Ayrılık tohumu, hain kurgudur
 Buna alkış tutmak, çirkin yargıdır
 Tarihe zıt tablo, kimse çakamaz

Bu sevgiden varsın, düşman çatlasın
 Korkuları varsa, beşe katlasın
 Anlamayan gitsin, ayda otlasın
 Bize demir zincir, kimse takamaz
 24.08.2006

-33-

BÜYÜKLERE ÖZEL FİŞLEME NİNNİSİ

Çocukken okulda fişler yazardık
 Büyüdük bakkaldan fişi sorardık
 Ütü yapmak için fişi takardık
 Şimdi vatan fişleniyor unutma

Köyde yol, şehirde kanun işlemez
 Ondan önce memur işe başlamaz
 Hak etmeyi de kimse taşlamaz
 Bunu da fişine ekle unutma

Terör gözümüzü oydu gidiyor
 Eşkıya kasayı soydu gidiyor
 Kedi kaptığını, yuttu gidiyor
 Bunu da fişine ekle unutma

Hakkın aramışsan olursun solcu
 Elinde tespih var, kaydedin nurcu
 Ayakta uyuyan bir garip yolcu
 Bunu da fişine ekle unutma

Millete küfreden aday Nobel'e
 Şerde ittifak var işe bak hele
 Pişmiş aşı, su katamaz hergele
 Bunu da fişine ekle unutma

Çocuklar okusun, tamam ne dedik
 Herkes ilim görsün, biz de gönderdik
 Ağa'ya köşk, halka ise bir kemik
 Lâyık göreni de fişle unutma

Milli servet, yandaşlara satıldı
 Vurguna uymayan işten atıldı
 Küçük balıklarsa ağa takıldı
 Bunu da fişine ekle unutma

Muhabbet soluyan görüldü hain
 Ortada suç yok, olundu kâhin
 Millet dün gibi, bugün de dâim
 Bunu da fişine ekle unutma

Ozanlar tarihin fişini yazar
 Suçu söylenmeyen, şımarır, azar
 Hainler gerçeğe, hep mezar kazar
 Bunu da fişine ekle unutma

Malkoç Ali, razı bütün fişlere
 Feda olsun ömür, yaşlı gözlere
 Gül görmeden gülmek, haram bizlere
 Bunu da fişine ekle unutma...
 03.04.2006

-34-

CAN İÇİNDE CANAN VARDIR

Küçücük canlıya, hayat veremem
 “Eşref-i mahlûk”a nasıl kıyarım?
 Kendi gözlüğümle hassas göremem
 Ben nasıl her kulda, günah sayarım?

Dalda titreyen kuş, anasın bekler
 Giymiş gelinliği, kınasın bekler
 Açmış tüm gönlünü, sinenin bekler
 Ben de bir insanım, nasıl bayarım?

Yaşatma duygusu, varken insanda
 Anlık hata olur, günlük lisanda
 Suç var ise, ceza da var yasanda
 Kanla gömleğini, nasıl boyarım?

Türlü türlü renkler, çeşit desenler
 Baharda açılıp, güzde esenler
 Ey! ... Fidan dikmeyip, canlı kesenler
 Ben sizi insandan, nasıl sayarım?
 22.01.2007

-35-

CEMİYET İNSANI

Enerji sinerji, empati dolu
 Cemiyet insanı; açısı geniş
 Asrın çilesinin, bükülmez kolu
 Cemiyet insanı, git durma tanış

Güvenden helezon, piramit haktan
 En zor tepelere, ulaşmış çoktan
 Biz giderken o dönüyor ufuktan
 Cemiyet insanı; dumansız yanış

“Acaba” ve “ama” ya kapı açmaz
 Yangında bir kişi kalsa da kaçmaz
 Sorumluluk varken, bir yere uçmaz
 Cemiyet insanı, güvenle danış

Zengin-fakir genç-ihthiyar demeden
 Sevgiyle kucaklar, “of” söylemeden
 Sofraya oturur, kalkar yemeden
 Cemiyet insanı; huzurlu sunuş

Çağın gerçeğini, hazmetmiş özde
Hakk'a ikrar vermiş, turası yüzde
Yaslar tutar bir kuş donsa ayazda
Cemiyet insanı; vefayla anış

Her köşe başında, hendek var düşmez
Gizli mayınlar var, sınırı aşmaz
İssız mekânlarda, yalnız dolaşmaz
Cemiyet insanı; coşkulu finiş
24.10.2006

-36-

ÇAĞI OKUMA GAYRETİMİZ

Kâinatta her şey, kanun içinde
Mahlûkat, masnuat, bunun içinde
İnsanoğlu ise, oyun içinde
Derdimiz ne çoktur, görüp geçelim

Gemide bir masum, olsa yakılmaz
Meyve ise yenir, kabuk bakılmaz
Seven gönüllerse, hemen yıkılmaz
Hatamız ne çoktur, yorup geçelim

Düşmanla savaşmış, millete bakın
İktidar uğruna, zillete bakın
Her şey mubah mı ki, hiddete bakın
Husumet ne çoktur, sürüp geçelim

Kabahatimiz var, özür büyüktür
 Mesajımız garip, boyun büküktür
 Hakk'a ulaşmaz baş, bedende yüktür
 Yorulmak hiç yoktur, sarıp geçelim

Huzura ulaşan, yollar birçoktur
 Hedefli sözler de, bedene oktur
 Kuru boş laflara, gönlümüz toktur
 Vaktimiz hiç yoktur, görüp geçelim

Duygu; şirazesiz, bir kitap gibi
 Vurgu; Zebani'den, bir hitap gibi
 Malkoç Ali görür, bir serap gibi
 Çaremiz de çoktur, varıp geçelim
 21.05.2006

-37-

ÇARE: İSTİŞARE

Sormadan ekleyen, korkmadan siler
 Gıyabında yazma, istişare et
 Danışan kazanır, hep hayır diler
 Kuralı sen bozma, istişare et

Kevgire doldurup, taşınmaz ayran
 Yordam bilenlerin, her günü seyran
 Hakkıyla koşana, gönüller hayran
 Dudağını büzme, istişare et

Tsunami gelir, süpürür gider
 Canımız malımız, anında heder
 Uymazsak rehber, kaoslar yutar
 Dış kapıdan süzme, istişare et

Görülen bir yüzün, arkası vardır
 Ceketin altında, hırkası vardır
 Küheylanı kayıp, terkisi vardır
 Bir kalemde çizme, istişare et

Bu gün dışladığın, yarın en önde
 Bakıp da görülmez, kalbi ne yönde
 Yanılıp da mahcup olur bir gün de
 Mezarını kazma, istişare et

Bir bilgiyi üç kaynaktan araştır
 Formül doğru ise, durma karıştır
 Malkoç Ali ile, fikrin yarışır
 Mesnetsiz laf düzme, istişare et
 16.11.2006

-38-

ÇELİŞKİLER YUMAĞI

Doğru söyleyene, dokuz köy haram
 Onuncu köy nerde bulayım şimdi?
 Kabuk bağlamıyor, derindir yaram
 Dermanımı kimden alayım şimdi?

Bazen susmak ziyan, bazen konuşmak
Şaşkınlıktır, mübaşire danışmak
Yoldur bize, sözcüklerle tanışmak
Cümleleri nasıl böleyim şimdi?

At ölünce, naldan umut olur mu?
Hayalden seraptan, somut olur mu?
Cansız kadavra, komut olur mu?
Ruhsuz bedenle mi, geleyim şimdi?

Mahşerde herkesin hesabı ayrı
Dünyada hiçbir can, kalmasın gayrı
Madde tahakkümü, gölgeler hayrı
Susuz denize mi, dalayım şimdi?

Dinleme özür, idrak yoksunu
Hiç eksik eylemez, dünya süsünü
Yaldızlı sözlerin, en âlâsını
Hangisini, nasıl eleyim şimdi?

Tek tek atan, yürek değil gürültür
Dostuyla eriyen, ne yüce ruhtur
Kesintisiz ışık, perçindir mıhtır
Istıraplı hisler, köleyim şimdi
Çaresi zincirli, çileyim şimdi...

21.06.2007

-39-

ÇİFT OLUKLUDUR DÜNYA

Dünyada insanlar biçim biçimdir
Kimi su damıtır, kimi kirletir
Kanun ve kurallar, bizim içindir
Kimisi uygular, kimi fırlatır

Malzemedен çalınırsa yıkılır
Olgun sîne, söylenmeye sıkılır
Aynı nakarattan bir gün bıkılır
Kimi kolaylatır, kimi terletir

Çözüm buysa, oltada yem sırtır
Raydan çıkan, dört bir yana kırıtır
Yanlış hesap, yara açar darıtır
Kimi baharistan, kimi karlatır

Bazısını ayırırsan vebalı
Boynuna dolanır bir gün vebalı
Arıdan kıskanır, petek ve balı
Kimi içten bir dost, kimi horlatır

Kimi başköşeye kondurur malı
Kimine göreyse, dar oda yalı
Halk içinde, Hakk'a âşık sevdalı
Kimi yolda ışık, kimi körletir

Makamın servetin, unvan uçucu
 Ömür bir yumaktır, görünür ucu
 Malkoç Ali her dem, kaldır avucu
 Kimi sesiz gemi, kimi farlatır
 17.06.2007

-40-

ÇİLELİ BİR YOLDUR ÂŞK

Zülüften, Zühre'den bahset diyorlar
 Lâleyle sümbülle raks et diyorlar
 Âşkî çerçeveye hapsed diyorlar
 Kalbi de duvara raptet diyorlar

Biz aşkın içinde çadır kurmuşuz
 Tüm kâinata da âşık olmuşuz

Âşk ehline, kutlu bir hecedir âşk
 Sabahı olmayan, bir gecedir âşk
 Bazen çözülmeyen, bilmedir âşk
 Gayrısına da, bir eğlencedir âşk

Biz aşkın içinde huzur bulmuşuz
 Tüm kâinata da âşık olmuşuz

Dalı yoktur, ama bir meyvesi var
 Salı yoktur, ama bir gölgesi var
 Gülü yoktur, ama bir bahçesi var
 Dili yoktur, ama bir lehçesi var

Âşkî içimizde hazır bulmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz

Yıkık değirmeni, beklemektir âşk
Hüzünü sevince, eklemektir âşk
Mahbubu kalplerde, teklemektir âşk
Kılavuz yok ise, boş emektir âşk

Âşkî gönlümüzde hazır bulmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz

Âşk leke getirmez, külü de yoktur
Herkese sultandır, kulu da yoktur
Makamla barışmaz, pulu da yoktur
Bakmakla görülmez, sonu da yoktur

Âşktan gayrısını muzır bulmuşuz
Tüm kâinata da âşık olmuşuz

Tükenince ümit, devrededir âşk
Kapanınca hesap, devredendir âşk
Bulmayınca bir yol, seyredendir âşk
Bizi hâlden hâle, sevk edendir âşk

Biz hep kendimizi fakir bulmuşuz
Sahib-i Kâinat'a âşık olmuşuz

Merasim istemez, Şekle takılmaz
 MÜbaşir istemez, sese bakılmaz
 Onun ile yanan, sonra yakılmaz
 Onunla yol alan, varır yıkılmaz

ÂŞk-ı Muhabbeti nazir bulmuşuz
 Sâni-i Kâinat'a âşık olmuşuz

Çile ile dolu uzun yoldur âşk
 Maşuka da hazinesi boldur âşk
 Dosta sarılan Şefkatli koldur âşk
 Ağyare ise bir anafordur âşk

Biz hep kendimizi hakir görmüşüz
 Sahib-i Kâinat'a âşık olmuşuz

Feryatla ve yaşla, eder tecelli
 ÂŞıkların hali, her daim belli
 Sesle dışa vurur, bazen de telli
 Genç yaşta yer bulur, bazen de elli

Biz hep kendimizde kusur bulmuşuz
 Sahib-i Kâinat'a âşık olmuşuz

Malkoç Ali, dilden kalbe yol olsun
 ÂŞk ehlinden aldığın ders bol olsun
 ÂŞk kâğıda sığmaz bu da son olsun
 Yürekler Yunusça yansın kor olsun
 10.04.2006

-41-

ÇÖLE İNEN NUR

Çöl kanunu demek, ne büyük hata
Karanlığı boğdu, çöle inen nur
Vicdan kanat vurdu, en yüce kata
Kalbimize doğdu, çöle inen nur

Benlik meyillidir, ikrama nama
Son model kıyafet, kalplerde yama
Lisanlar yaralar, sanki bir kama
Her hücreye değdi, çöle inen nur

İnsan haklarına, en yüce vurgu
Adil çözüm sundu, herkese yargı
Şeffaflık olunca, pes etti kurgu
Nefisleri eğdi, çöle inen nur

Tanrıları çoktan, bir'e indirdi
Zulümün tahtına, tevhid bindirdi
Rahmet ve merhamet, yaşı dindirdi
Tüm cihana sığdı, çöle inen nur
22.10.2006

-42-

ÇÖZÜM İNSANI

Kandan ve irinden deryadan geçer
Benlik merkezinde hayalden geçer
Karalar içinden beyazı seçer
Bak gör işte budur hizmet insanı

Varını verir de ardına bakmaz
Pire için asla yorganı yakmaz
Pireyi de deve hiç mi hiç yapmaz
Bil gör işte budur gönül insanı

Malkoç Ali suya yazar görülmez
Yazıp uygular mı o da bilinmez
Kırk yıl ayran özler onu da içmez
Gel gör işte budur çözüm insanı
22.01.2006

-43-

ÇÖZÜM: HALK İÇİN DEMOKRASİ

Demokrasi bizim nemize lâzım (!)
Bize bir müdürle, bir “mühür” yeter
Anayasa lükstür, ey gâfil kuzum (!)
Bir föter, bir değnek, bir “sihir” yeter

Halkçılık, halkları kurban etmek mi?
 Farklı düşüneni, topa tutmak mı?
 Sarayda yaşayıp, halkı gütmek mi?
 Vatandaşa konut, bir “ahır” yeter

Kurumlar hacizli, taa kuruluştan
 Mahrum kaldım, içten bir sarılıştan
 Fay hattı mı mesul, bu yarılıştan? !
 Çözüm adil vicdan, dil “tahir” yeter

Demokrasi, tahammüldür kabuldür
 Birlikte yarışıp, gel halkı güldür
 İradeye baskı, apaçık züldür
 Gülistan istemem, bir “buhur” yeter

Aslolan insandır, hepsi yoldur
 Var ise torbanda, gel huzur doldur
 Kavgadan beslenen, nefesine kuldur
 Cihanda ölmeye, bir “kahır” yeter
 13.05.2007

-44-

DAĞLAR ÇİLEYİ DAĞLAR

Dağlar ki, Nebi'ye mekân olmuştur
 Işığı koynunda saklayan dağlar
 Sağanak sağanak, rahmet dolmuştur
 Eğilip sînemi yoklayan dağlar

Sıra sıra dizilmişler komutla
Eteğinde, konuklarınız umutla
Bu gülistan bağı, gel sen de kutla
Rengârenk çiçekler, koklayan dağlar

Issız derinlikle, bulurum huzur
Her misafirini, bekliyor hazır
Beyaz örtüsünde, gizlenmiş Hızır
Derdi paketleyip, şoklayan dağlar

Yankısında sesin, vefa ve tasdik
Anlaştık, haykırdık, hem de sözleştik
Kutsal yüke hamal, çileye eştik
Sözüyle özünü, paklayan dağlar

Bizden daha mecnunu yok bağrında
Vefa olsun, sevgi olsun çağrında
Hafifleme hissedersin ağırında
Dermanını kırıp, çoklayan dağlar

Günah tartsa, yıkılırdı üstüme
Kurtulduk tekilden, ulaştık tüme
İlham oldun işte, gönül besteme
Deste deste sabır, koklayan dağlar

21.07.2007

-45-

DAMLALAR

Yorgun düştüm, karanlıkta koşmaktan
 Ümit durağına, serdim hasırı
 Duygu hâsılatım, geçmez elekten
 Tamı kaybetmeden, topla küsürü

İnsanı insan bil, takma kulpunu
 Son nefese değin, yokla kalbini
 Şaşırtmasın seni, günlük albeni
 Yanılır her beşer, vardır kusuru

Mevlana seslenir: “kim olunsan gel! ”
 Şimdi olsa derdi, “kim çağırsa git! ”
 Pırıltılı sözler, hikmetli öğüt
 Her devirde, aydınlatır asırı

Dilleri tutulsa, gözünden akar
 Tutuşur kelime, sözünden akar
 Güven veren mânâ, yüzünden akar
 Bilen bilir bunu, nedir ki sırrı?

Kimin umurunda, batarsa gemi?
 Ağıt mı yakalım, güzelleme mi?
 Doyumsuz nefise, vurursak gemi
 Olur artık, gönlümüzün esiri

Karşılıksız sevgi, adı merhamet
 Şefkat bağışlıyor, al da merhem et
 Çağlayana oluk, kargaşaya set
 İşte budur, safi kalbin öşürü...
 18.05.2008

-46-

DAYANMAZ

Demek hu'kuklasın, ne olcak halım
 Nerde çekilir ki, hep bozuk falım
 Bahçemiz talanda, sırada dalım
 Dayanmaz kusura diller, zar olsa

Terazi hep aynı, taşlarsa oynak
 Rüzgâra göredir, dağılır kaynak
 Zahmetsiz servete, olur mu doymak
 Dayanmaz asıra yıllar, kor olsa

Koyunlar çobanı, kendi seçemez
 İnsanlar da, seçtiğinden geçemez
 Hür beyinler, ektiğini biçemez
 Dayanmaz nasıra eller, kar olsa

Bir yandan zalimler, peşinden gafil
 Kaos ışınlıyor, insanlar sefil
 Vekâlet şüpheli, oyunda kefil
 Yanmaz kesire gönüller, kör olsa

Yaban aşı, mayamıza karışmaz
 Dost bildiğim, hile ile yarışmaz
 Malkoç Ali, husumetle barışmaz
 Konmaz kısıra bülbüller, bar olsa
 01.08.2006

-47-

DEĞİRMEN

Sabırla – yargısız, el uzatırım
 Yıkık değirmeni, kırk yıl bekleriz
 Her bir nefes, insanlığa yatırım
 Hata varsa, kendimizi yoklarız

Değirmene gider isen tahılsız
 Saç sakal ağarır, dönersin çulsuz
 İşlemezse kanun, kaldırım yolsuz
 Hangi kafa ile, niyet akları?

Değirmende doğan, her şeyden korkmaz
 Dolu ise çuval, bükülmez sarkmaz
 Altını ıslatan, ayağa kalkmaz
 Endişeyi hissederiz, koklarız

Değirmenci, taş durunca uyanır
 Rüyasında acep, neye dayanır
 Yürekler var, kara renge boyanır
 Sirkeli dil ile, nasıl paklarız?

Değirmende taşlar, birbirin dengi
 Su “yürü” deyince, başlıyor ringi
 Sürüp gider böyle, üretim cengi
 Gözleri aç kalmış, karnı toklarız
 19.04.2007

-48-

DEĞİŞİM

Özlemim var, hakikatin sesine
 Görüntüler aynı, damar değişmiş
 Aldanamam, gürleyen nefesine
 Merkep aynı merkep, semer değişmiş

Akıllı ol tamam, tilkilik niye?
 Yürüyüp gidersin, “ben” diye diye
 Sermayeyi, yüklemezsin kediye
 Kasa aynı kasa, tomar değişmiş

Gürültüyle, örtbas edilir vurgun
 Hukuk ısmarlama, mevzuat yorgun
 Isıramayınca, çeneler kırgın
 Yular-tasma aynı, çomar değişmiş

Fikirlerin çarpıştığı zamanda
 Neye yarar, pili bitmiş kumanda?
 Fitnenin fitili yandığı anda
 Kaybedenler aynı, kumar değişmiş

Dünya dengesinde, neresi yerin?
 Dâhilde tutuşmuş, yakar kederin
 Kazan kaldıranlar, derinden derin
 Tuzak aynı tuzak, şamar değişmiş

Tüm değerleriyle bir bütünüz biz
 Sevgi sarayında bir sütunuz biz
 Sorgusuz sualsiz, dost meftunuz biz
 Dertler hep aynı dert, tümör değişmiş
 16.05.2007

-49-

DEMOKRASİ

Seçilen halktandır, seçen de halktan
 Bir düzen ki kuvvet, alınır haktan
 Ne baskıya teslim, ne kork tuzaktan
 En güzel yönetim, demokrasidir

Özünde vardır hep, tercihe saygı
 Seçilen – seçende, olamaz kaygı
 Sandıklar hakemdir, denetçi yargı
 En güzel denetim, demokrasidir

Bazen geniş gelir, bazen olur dar
 Seçilen kalamaz, sonsuza kadar
 Halka hesap verir, komplo kafadar
 En güzel yönetim, demokrasidir

Millet iradesi, yansır meclise
 Pabuç bırakılmaz, duman ve sise
 Halk tavrını koyar, kötü gidişe
 Çareyi üretim, demokrasidir

İnanç ve fikirler, güven altında
 İstikrar hükümdar, vatan sathında
 Millet vekâleti, meclis katında
 Nesle emanetim, demokrasidir

Herkese tarifi, farklı olamaz
 Hukuka saygısız, haklı olamaz
 Koruyacak halktır, toplu olamaz
 Yüce adaletim, demokrasidir

Yenik pehlivanlar, güreşe doymaz
 Millet huzur ister, çatlak ses duymaz
 Saraydaki hesap, sandığa uymaz
 Geçerli kudretim, demokrasidir

Onu kutsal bir din, zannedenler var
 Tekeline alıp, zapt edenler var
 Kendince yontup da, hükmedenler var
 En iyi gözetim, demokrasidir

Görüntü farklıysa, suçlu arayın
 Hafıza yoklayın, fikir tarayın
 Malkoç Ali diler, huzur bozmayın
 Hukuki senedim, demokrasidir

02.07.2006

-50-

DERİN İNSAN

Gelecektekten umut, geçmişten huzur
Arar durur insan, yeşeren düşünle
Sığındığı sabır, her gelen Hızır
Bazen de avunur, gündelik süsle

Duygular, duyular, hep ilgi umar
Yürekler yaralı, bazen tarumar
Bir kaç gönülden söz, açığı yamar
Şahlanır yeniden, dipdiri hisle

Nalancı keseri, yürüyen zaman
Yontup durur, umudumdan an be an
Vicdan mihenk taşı, dokunma aman
Kaybetme ölçüyü, gerisin boşla

Rahmet rüzgârıyla, açtık kanadı
Yollar bazen, yolcuları sınıadı
Çıkmaz sokaktasın, bırak inadı
Sırtını yıkılmaz duvara yasla

Yaşamda nerdeyiz, baş mı, sonu mu?
Kaynayan evrende, bu da soru mu?
Ayırmıyor ateş, yaş mı, kuru mu?
Toplumsal yangında, dostunu eşle

İnsanoğlu, akar akar durulur
 Su testisi, suyolunda kırılır
 Beste noktalanır, bohça dürülür
 Çağırırılar gider, kutlu bir sesle
 12.07.2008

-51-

DİNDE ZORLAMA YOKTUR

Maksadın, bir dine düşmanlık ise,
 Git uğraş, şeytana, aya tapanla
 İslâm'dan nasibin, yok ise eğer,
 Başka şeyler, meşgul eyle kafanla

Dinde zorlama yok, bunu bilesin,
 Herkes inancıyla yaşıyor, anla
 Sen şahsına özel, bir din kurmuşsun,
 Dayatıp durursun, elde sopanla

Her kavramın, kuralına uyarsın
 Konser, futbol, yarışlar ve de tavla
 Hiçbirinde, olamazsın müdahil
 Dinde başımdasın, reformist savla

İstiklâl marşını, yazan bu ruhtur,
 Arşa değer, minareميز, ezanla
 Bu mesajın muhatabı, kâinat,
 Ruhlar tatmin olur, ulvi sedanla

Niyeti okumak, kimindir hakkı,
 Biz ölçüyü, almışızdır Kuran'la
 Her ağaçta çürük elma bulunur,
 Bana örnek göstermeyin, nâdanla

Malkoç Ali, hak bildiğinden şaşma,
 Gerçekler görülür, bekle zamanla
 Fazla söz söyleyip, sınırı aşma,
 Akıyor işte ırmak, damla damla...
 16.05.2006

-52-

DOLDURUN KADEHİ İÇİN ŞEREFİ

Medeni bilincin, akli atmaksa
 Doldurun kadehi, için şerefe!
 Kalkınma çağdaşlık, barda yatmaksa
 Doldurun kadehi, için şerefe!

Din magazin oldu, senin sayende
 Ahlaksa yıkıldı, vurun payanda
 Söylemin karadır, çirkef beyanda
 Doldurun kadehi, için şerefe!

Önce özendirip, sonra vahladın
 Kendi eserini, kendin yuhladın
 Gençlik ayyaş olmuş bir de tühledin
 Doldurun kadehi, için şerefe!

Din deyince hortlak gibi bakındın
 Manevi değeri, sembol yakındın
 Istakozdan bıktın, havyar tıkındın
 Doldurun kadehi, için şerefe!

Halk suya hasrettir, testisi harap
 Fikrinin sembolü, bir yudum şarap
 Kabirde özlemin, konyaklı turab
 Doldurun kadehi, için şerefe!

Kamusal alanda, serbesttir içmek
 Adam olmak sence, içmek ve uçmak!
 Yiğitlik midir ki, halkından kaçmak
 Doldurun kadehi, için şerefe!

Su katmadan için, derdi unutun
 Senin bağın budur, fikri kanıtın
 Halk medet bekliyor, kadeh yanıtın
 Doldurun kadehi, için şerefe!
 22.11.2006

-53-

DÖKÜVER GİTSİN

Heybenden at moral bozan detayı
 Bazen kibrit ile yakıver gitsin
 İkliminde dert edinme öteyi
 Bekletme tohumu, ekiver gitsin

Su görünür ise, teyemmüm düşer
 Tomurcuk büyür de güllere koşar
 Sabırla direnen, ümitle yaşar
 Korkuya perdeyi çekiver gitsin

Tokat gelir, haddi aşıp azana
 Lanet yağar, Hakk dostuna kızana
 Canlar feda olsun, mertçe yazana
 Aşılmaz bentleri, yıkıver gitsin

Gurbette ararım, uzak sılâmı
 Yayılsın evrende, Hakk'ın selâmı
 Aşka duvar ören, zevksiz kelâmı
 Lisanında tutma, söküler gitsin

Birikir birikir, heykele döner
 Nefis şahlanınca, basiret donar
 Çukurda kalanlar, çöp dala konar
 Şeytana bir şamar, çakıver gitsin

Kaynağından akan suya vurgunum
 Gölde kokan katrelere kırgınım
 Kabına sığmayan, garip sürgünüm
 Çağlamayan suyu, döküver gitsin
 Çağlamayan suyu, döküver gitsin...
 07.02.2007

-54-

DUDAK PAYI

Büsbütün karartma, saf yüreğini
Bana da yer ayır, bir dudak payı
Sevdalara yol aç, bil gereğini
Bana da yer ayır, bir dudak payı

Yüklenince bulut, iner damlalar
Islaklık içime inşirah salar
Hayalini doldurmasın “şâ'sâa”lar
Bana da yer ayır, bir dudak payı

Elinde yüzünde var akçe izi
Maddi reçeteyle, diner mi sızı?
Kov da gitsin, benlik çalan hırsız!
Bana da yer ayır, bir dudak payı

Garazın – marazın, sarmış bedeni
Kararan ufuklar, bitirir teni
Kim arar ki, terk edip de gideni?
Bana da yer ayır, bir dudak payı

Açık kapı kalsın, kapama yolu
Beklerken baharı, bastırır dolu
Sorun ve cevabın, nâhoş kokulu
Bana da yer ayır, bir dudak payı

Taş yerinde ağır, itekle hele
 Güce güç katalım, verip el ele
 Zehir doldurur mu, gönül gönüle?
 Bana da yer ayır, bir dudak payı

Bu kötü, o yanlış, diğeri çirkin(!)
 Çamur suyu ile, dönüyor çarkın
 Hangi makam ile söylenir şarkın?
 Bana da yer ayır, bir dudak payı
 23.05.2008

-55-

DÜNYA FANİDİR DE BEN BAKİ MİYİM?

Sığamadık, yeni mekân edindik
 Şu fâni dünyaya yerleşemedik
 Ömür son limanda, boşa didindik
 Şu fâni dünyaya yerleşemedik

Bazen bulduk çivi, kayboldu keser
 Tahta yer beğenmez, eşiğe küser
 Su alır çatımız, hep yeller eser
 Şu fâni dünyaya yerleşemedik

Güneş açtı, arıyoruz serini
 Özlemle bekledik, dağın karını
 Ölmeyince sattık, mezar yerini
 Şu fâni dünyaya yerleşemedik

Fezaya sığmayan arzularım var
 Sütunlardan taşan yazılarım var
 Görülür-görülmez, sızılarım var
 Şu fâni dünyaya yerleşemedik

Geçit vermez dere, atlayamadım
 Geldi geçti bayram, kutlayamadım
 Maddeyi-manayı, katlayamadım
 Şu fâni dünyaya yerleşemedik

Kırk açık kapıya, yol mu tıkanır?
 İnadına, kirli suyla yıkanır
 Gören de ezelî düşmanlık sanır
 Fikirde sevdada, birleşemedik
 15.02.2007

-56-

DÜŞÜNCE UFKU

Dünyayı daraltmak, zalimlik olur
 Her Kâinat “zerre”sinde, ben varım
 Zulüm alkışlanır, insan kahrolur
 Yaslı Cihan “küre”sinde, ben varım

Ezelden doludur, insaflı vicdan
 Bütünü kucaklar, tutunmaz uçtan
 Karamsar bakışlar, geçmez süzgeçten
 Ümit yolu “çıra”sında, ben varım

Türkülerin kokusuyla yaşarım
 Heyecan tazeler, dağlar aşarım
 İnsanlığın sevdasına düşerim
 Dikiş tutmaz “yara”sında, ben varım

Seslenirim, yankılanır uzaktan
 Kurtulmak kolay mı, anlık tuzaktan
 Bir çorba kaynıyor, “kara”dan “ak”tan
 Sevkiyatın “süre”sinde ben varım.

Sancağıyız bizler, ümit burcunun
 Gündemin baş tacı, vefa borcunun
 Yorulmayan, kararlılık harcının
 Yelkeninde, “fora”sında ben varım
 10.03.2007

-57-

EBEDİ-YATÇI

Bu hususta bildik, yapmışsın ilim
 Biz gerçeğindeyiz, sanaysa filim
 Edebiyatçıya, varmıyor dilim
 Unvan bizden olsun, ebedi-yatçı

İlim tabi olsun, olmaz kafadan
 Pişen ekmek, geçiyor üç safhadan
 Laf salatasına, ekle rafadan
 Maksat torba dolsun, ebedi-yatçı

İhlas ile, ıslanmayan mürekkep
Mekteplerde, adam olmuyor merkep
Beş diploma ile, başında bir kep
Kariyerin solsun, ebedi-yatçı

Edibin edebi, halka varırsa
Mutfağında pişen, arşa varırsa
Bazen, taşı kendisine vurursa
Sevmeyenin ölsün, Edebiyatçı...
24.08.2006

-58-

EN ÖNDEKİLER

Kutsal mesaj bize, doğdu da geldi
Gözyaşları dindi, duygular seldi
Ufkumuzu sardı, yazgı ezeldi
Cihana şefkatti, en öndekiler

Maket misal kalpler, zümrüde döndü
Zulümün ateşi, nur ile söndü
Hakikat aşkına, ilk onlar yandı
Çileye kanattı, en öndekiler

Karanlıkta doğan, yıldızdı onlar
Işığın kıymeti, görmeyen anlar
Turfanda bir ömür, geçirir sonlar
Kandile berattı, en öndekiler

Renk körü oldular, bütün ırklara
 Küçüklere sevgi, saygı kırlara
 Bıraktılar umut, dar ufuklara
 Göçtü de arattı, en öndekiler

Adalet zirvede, merhamet kaftan
 Cemiyet dupduru, bir sudur saftan
 Kanatlanmış gelir, işte uzaktan
 Gönüllere tahttı, en öndekiler

Eğriye doğruya, elek oldular
 Birlikte çırpınan, yürek oldular
 Mazlumu koruyan, yelek oldular
 Zalime tokattı, en öndekiler

Bugün bu ruhları, arar dururuz
 Malkoç Ali, eli göğse vururuz
 Bir gün yeşeririz, biz de buluruz
 Tohumu topraktı, en öndekiler

19.06.2006

-59-

ENGELLER

Mayın döşemişsin, nasıl geleyim
 Dünyana sarılmış, bin bir engeller
 Varmasam da, bu sevdıyla öleyim
 İçten seven, gayrılığı engeller

Engeller vardır ki, bazen rahattan
 Süvarimiz düştü, küheylan attan
 Başaklar gölgede, görülmez ottan
 Düşten seven, sayrılığı engeller

Kolu sağlam, başı görme engelli
 Saçları gür, beyin düşünce kelli
 Kulaklar şüpheci, soru çengelli
 Baştan seven, ayrılığı engeller

Dil, gönül ve eylem, kopuk özünden
 Malkoç Ali görür, sezer gözünden
 Eyvahlar eksilmez, senin dizinden
 Kıştan seven, ayrılığı engeller
 07.08.2006

-60-

EVRENSEL URLAR VE SURLAR

Egemenlik ulusundur kayıtsız
 Millet ve Meclisi, büyüktür büyük
 Dost – düşman aşikâr, gerekmez kâhin
 Pişmiş aşu su katanlar, yüktür yük

Çalışan millettir, üreten millet
 Bu yara vahimdir, süremez zillet
 Sülüklerin ömrü kısadır elbet
 Emer hazmedemez, bayıktır bayık

Asalaklar, parazitler hazırcı
Tahammülsüz kafa, her zaman “hır”cı
Yenik pehlivanlar, kaosun burcu
Minderi görünce, cayıktır cayık

Millete sevginiz, yamyam usulü
Kes de pişir, çorbasını yap sulu
İtirazım vardır, işte yazılı
Vicdan sessiz, beyin ayıktır ayık

Biz milletiz, dert bizim derman bizde
Katıksız saf, geçerli ferman bizde
En uyumlu, rengârenk harman bizde
Sizdeki muhabbet, geyiktir geyik

Sanki engizisyon çarkı kurulmuş
Dönen dünya, can evinden vurulmuş
Düzen çapraz, ar damarı yarılmış
İnsafsız boş kafa, yayıktır yayık

Cumhuriyet, demokrasi andımız
İnançlara saygı, en baş bendimiz
Yüce iradeyi, siz ne sandınız?
Bu Millet güzele, lâyıktır lâyık
07.06.2008

-61-

EYVALLAH

Gönül kalesine, taş taşıyorum
Yol üstüne taş mı koydun “eyvallah”
Azığım üç günlük, dağ aşıyorum
Gayretimi düş mü saydın “eyvallah”

Karınca misali, adımlıyoruz
Yaşayacak kadar, tadımlıyoruz
Acıyı tatlıyı, yudumluyoruz
Üç hatamı beş mi duydun “eyvallah”

Yalana kapalı yollar kuruldu
Yangına su veren kollar yoruldu
Sağlam beden, teşhisine darıldı
Çürümemiş diş mi oydun “eyvallah”

Bir sevkiyat vardır, biz de teslimiz
Coşkun çağlayana benzer aslımız
Noktalanır ömür, biter faslımız
Destanımız boş mu kaydın “eyvallah”

14.11.2006

-62-

FİKİRLER VE KİRLER

Su gibi akmalı, fikir dediğin
Berrak, Safi, duru, yüceden yüce
Güç vermeli bana, her söylediğin
Nasıl çözülür ki, bu zor bilmece? ..

Nabza göre şerbet, sırtır elbet
Mavi boncuk dağıtır, sepet sepet
Havanda su dövülmez ilelebet
Zulmün tahtı bize, cüceden cüce...

Unutmayan, yutmayan bir vurguyla
Mert oğlu mert, hep yaşatan kurguyla
Varır hedefe ok, kırılmış yayla
Gün batsa da doğar geceden gece...

Karıncalar, ağır yürür menzile
Razıyız biz, engebeye tenzile
Hakikate köle, düşmandır 'zül'e
Bu nasıl sabırdır, niceden nice? ..

Fikir bir zemindir, kurmalı bina
Tutarsa mayası, sığmaz kabına
Birkaç sözüm kaldı, sevdadan yana
Kırparız - ekleriz, heceden hece...
08.05.2008

-63-

FRANSA

Kalpler toplu atıp, birlikte yansa
Kafa tutamazdı, bize Fransa

Cumhur ile başı, kaynaşıp donsa
Akıl satamazdı, bize Fransa

İktidar-Muhalif, bir dala konsa
İğne batamazdı, bize Fransa

Halkın inancına, medya da bansa
Çamur atamazdı, bize Fransa

Beynime, kalbime, sıkmasan pense
Kaşın çatamazdı, bize Fransa

İrtica-Mürteci, gündemden inse
Gücü yetemezdi, bize Fransa

İktidar kavgası, gün gelip dinse
Kolay yutamazdı, bizi Fransa

Kendi soykırımı, bir kere ansa
Rahat yatamazdı, bir gün Fransa

13.10.2006

-64-

GELDİM

“Var!” denildi, ayak sürdük toprağa
Hakk’ın divanına durmaya geldim
Muhabbeti, su yürütür yaprağa
O Kutlu Nebi’ye ermeye geldim

Tebessümler sahte, bakış riyakâr
Kimine zayıf, kimisine kâr
Gün gelir her varlık sonsuza akar
Yunus’un yoluna girmeye geldim

Derindedir madenleri derinde
Pişer mi hiç ham gönüller serinde?
Gündüz Güneş, gece Ay’ın yerinde
Mevlana izini sürmeye geldim

Daveti var, insanlığın özüne
Sen kalbini yokla, ulaş gözüne
“İncinsen de, inciltme” hak sözüne
Hacı Bektaş Veli görmeye geldim

Sorular; göbekten bağlı maddeye
Sabrımız dönüştü, sanki haddeye
Tahribata, tamir için hediye
Asrın fanisini sormaya geldim

Toprağın türküsü, canın kafesi
 Her gönüle ulaşmıştır, gür sesi
 Birbirinden farklı rengi, nefesi
 Âşık Veysel ile karmaya geldim

Yığınla gam taşır, yanık bağrında
 Toplumsal mesajı; sitem, kahrında
 Kurtuluş var, o mukaddes çağrında
 Âşık Ruhsati'yle varmaya geldim

Aşure gibiyiz, aynı kazanda
 Niyetler tartılır, büyük mizanda
 Güller açtı ne hikmetse hazanda
 Âşık Seyrani'yle dermeye geldim

Yürüdük yorulduk, geldik düzlüğe
 Her şey yakîn, ihtiyaç yok gözlüğe
 Kelime ekleyin, çağdaş sözlüğe
 Şerrin defterini dürmeye geldim
 23.12.2009

-65-

GEREKTİR

Göstermelik talep, yakışmaz bize
 Törensel duaya, “kaza” gerektir
 Kuvvetli esen yel, getirir dize
 Güçlü nefes için, “hiza” gerektir

Yürürüz düz yolda, zor olmayınca
 Tutuşmaz sineler, kor olmayınca
 Mekânlar dar bana, yâr olmayınca
 Kanatlanmak için, “aza” gerektir

Yeryüzünde barış, elbet görevim
 Fıskırır her yerden, sevgi türevim
 Hudut zorlanırsa, biter grevim
 Bazen taarruzda, “gaza” gerektir

Her taşa, her yaşa, Hakk mührü vurup
 Kalp helezonunu, hizmete kurup
 Kapanmaz yaraya merhemi sürüp
 Dünya tamam dersin, “feza” gerektir

Nefes almak güzel, vermek bir başka
 İnsan dağı deler, gelirse aşka
 Herkes bu halkada, olsaydı keşke
 Yoruldum diyene, “müze” gerektir

Muhammed ruhumdur, cana can veren
 Ömer adalette, zirveyi gören
 Ebubekir, Osman, kalplere giren
 Ali'ye varmaya, “rıza” gerektir

31.01.2007

-66-

GEZELİM GÖRELİM ANADOLU'YU

Samsun'da doğdum ben, attım ilk adım
Adım Ali Rıza, Malkoç soyadım
Ayrılığım, kaç yıl oldu saymadım
Gezelim görelim Anadolu'yu

Urfa'da gazel var, derin hoyrat var
İbrahim makamı, ruha hayrat var
Maddede manada, coşku gayret var
Gezelim görelim Anadolu'yu

Erzurum Çarşıda, bağı yanıklar
Tatyanlar okunur, Hakk'a tanıklar
Başköşeye oturtulur konuklar
Gezelim görelim Anadolu'yu

Sivas toprağından, seslenir ozan
Âşıklar, inceden dertleri yazan
Her dem bahardayız, uğramaz hazan
Gezelim görelim Anadolu'yu

Diyarbakır'da var, yanık güzel ses
Coşkulu davullar, nağmeli nefes
Haykıran sevgiye, dar gelir kafes
Gezelim görelim Anadolu'yu

Maraş'ta toprakta, şair bitiyor
 Mana yüklü mesaj bize yetiyor
 Meşhur dondurması, serinletiyor
 Gezelim görelim Anadolu'yu

Trabzon, kemence horon deyince
 Şenlenir yaylalar, mani duyunca
 Üzülür mekânlar, görülmeyince
 Gezelim görelim Anadolu'yu

İzmir'de efeler destan yazıyor
 Egeli zeybeğim siper kazıyor
 Tarih canlanmış da bize kızıyor
 Gezelim görelim Anadolu'yu

Bursa'da Osmanlı gelir hatıra
 Nasıl anlatayım, sığmaz satıra
 Derdimizi yükleyip de katıra
 Gezelim görelim Anadolu'yu

Ülkemiz sallansa, koşar Ankara
 Medeniyet şehri, sanmayın kara
 Dağlar mı dayanır, hazır akara
 Gezelim görelim Anadolu'yu

Çanakkale deyince, durup da düşün
 Yiğit şehitlerim, süslesin düşün
 Ne duruyorsunuz, yollara düşün
 Gezelim görelim Anadolu'yu

Van'a gelin hele kaleyi görün
 Ereğ' in başında uşkunu derin
 Van Gölü, Şah bağı cennetten yerin
 Gezelim görelim Anadolu'yu

Dünyaya duyuldu Hatay'ın sesi
 Meşhurdur ülkede şu künefesi
 Görülmeye değer uzun çarşısı
 Gezelim görelim Anadolu'yu

İstanbul, bir çağı açan şehirdir
 Dünyaya, güzellik saçan şehirdir
 Saymadığım yetmiş kalan şehirdir
 Gezelim görelim Anadolu'yu
 08.09.2006

-67-

GİDENLER DÖNMELİ GERİ

Sormamak ayıptı, susmak cehalet
 Değerler değişti, kaydı da gitti
 Her hücreden, Hakk'a varmak maharet
 Fikir gösterişe, doydu da gitti

Hayali gündemle, cani bekledik
 Biz ona birkaç diş, daha ekledik
 Bozacıyı şiracıyla akladık
 Adalet utandı, caydı da gitti

Neslime emanet, zarif bir gülken
 Çekişmeyle, kalkınır mı ki ülken
 Biz armudu, saymak ile meşgulken
 Eşkiya kasayı, soydu da gitti

Mendiller karalı, gönül yaralı
 Hüzün kaptan taşı, gelir sıralı
 Çıkış bulamadım, kafa yoralı
 Kapak tencereye, uydu da gitti

Çile yudum yudum, dert gram gram
 Oyuncusu yoktur, sanki bir dram
 Sebep olan kimdir, ben kime soram
 Kimi baktı, kimi duydu da gitti

Bakmayın siz, sitemime yasıma
 Aşk iksiri koydum, sefer tasıma
 İnsanlar ayrılmış, kısım kısım
 Birlik ruhu uçtu, tüydü de gitti
 18.03.2007

-68-

GİDER

Konkordato ilân olmaz âşığa
 İnanmış yürekler, sonsuza gider
 Ne doğrarsan, o bulaşır kaşığa
 Yaralanınca can, kan sıza gider

Görüntü bulanık, bakış rafine
 Duygular mı? ... Sarmışız parafine
 Koca çınar, sığar mı ki kefene?
 Gün olur bu çığlık, gamsıza gider

Dört bir yandan, çekiştirdik bütünü
 Değiştik buğdaya, harman otunu
 Afetler kapıda, onar çatını
 Patika yol bulur, denseze gider

Atmosferi kaplar, sevdanın hası
 Karanlık çekilir, kalır posası
 Her eyvahın, alır bizi tasası
 Yoldaki ışıklar, kinsize gider
 Bizden kopan yürek, cansıza gider
 06.07.2007

-69-

GÖRÜNTÜLER

Bakmayın, dağların sessizliğine
 Erimez karları, saklar dururlar
 Kanmayın, ormanın ıssızlığına
 Toprağın altından, kanat vururlar

Denize dalmadan, dibi görülmez
 Ölçüyü bilmeden, çorap örülmez
 Kör baltayla, kuru kütük yarılmaz
 Erbabı olana, selam dururlar

Hazine belli de, harita çürük
 Doyamadık suya, testimiz kırık
 Yangınlardan, uzak durursa körük
 Niyetler, sınavı geçer varırlar

Lavlar görülmezse, yok mu yanardağ?
 Senin azmin ile, düze döner dağ
 Gayret ve gücünü, yoklar sınar dağ
 Daimi yananlar, sanma kururlar

Görüntüler bazen, farklı aslından
 Taklitle aldanan, kopmuş neslinden
 Malkoç Ali oku, kendi faslından
 Kıymetli cevheri, saklar korurlar
 01.09.2006

-70-

GÖRÜNTÜLER-2

Şeytan kiskandıran insanımız var
 Tatlı dil altında, “yılanlar” gördüm
 İnsanlık mı gaye, şöhret mi şan mı?
 Şerrinden kaçınan “yılanlar” gördüm

Genleriyle oynadılar sevginin
 Saltanatı sürer, bin bir sövgünün
 Çaktırmadan yuttur, modası günün
 Tek ayaküstünde, “yalanlar” gördüm

Ayrık otu, barınmazdı bahçede
 Gönülsüz tek nakış, olmaz bohçada
 Bazen cümlelerde, bazen hecede
 Mânâyı kökünden , “yolanlar” gördüm

Dünyevi – Uhrevi hesabı silmiş
 Bu yeni bir lisan, meğer bir dilmiş
 Helalini zaten ganimet bilmiş
 Haramdan hileden, “çalanlar” gördüm

“Hey gidi günler hey” demek çözüm mü?
 Kabına sığmayan nedir, özüm mü?
 Dal aşı tutmamış, suçlu üzüm mü?
 Yârenler, erenler, “bilenler” gördüm

Kaliteyi abartıp da soralım
 Daha güzeline kafa yoralım
 Nerede hata var, orda duralım
 Sağanak yağmurda, “solanlar” gördüm

Her ânı, her rengi, farklı hayatın
 İnişi, yokuşu, çarklı hayatın
 Adası, kulesi, garklı hayatın
 Ağlanacak hale, gülenler gördüm

17.03.2009

-71-

GÜLE GÜLE

Bahçıvan misali, çiçektir dünyam
 Sen kime vurgunsun, ben güle güle
 Kavuşmaktan yana, hayalim rüyam
 Ayrılık hüznü, dön güle güle

Bayramdan bayrama, gelir selamın
 Kara kış var toprağında sılamın
 Tutsaktır vurgusu, dilde kelamın
 Dallar diken besler, kon güle güle

Dünya meydanında, yürür gideriz
 Sevinç ve kederi, burda tadarız
 Hataların bedelini öderiz
 Bize düşen sevda, yan güle güle
 31.12.2006

-72-

GÜNCEL GÖZLEMLER – 1

Unutkan insanda, kol takma olsa
 Sokağın başında, koyup gidecek
 Çorabı bulamaz, saatler dolsa
 Ömrü aramakla, kayıp gidecek

Alınan kaybolur, bir daha alır
Pişirir çorbayı, haşlama kalır
Artan çöpe gider, tasarruf ölür
Kediler köfteye, doyup gidecek

Seksen yıllık ömrü, elemiş asmış
Makamlar tükendi, kendini kasmış
Şaşalı yaşamın, sonucu yasmış
Kaybolan günleri, sayıp gidecek

Taşırsın da dolmaz, hesap kendine
Leke bulaştırmış, kutsal andına
Suyu içmiş sıra gelmiş bendine
Koca bir ambarı, yiyip gidecek

Örnek aldık bize miras kalanı
Toprağa gömmüştük, her tür yalanı
Bilmez olduk, sararıp da solanı
Gören nesiller de, uyup gidecek

Taklitte yanıldık, üretim durdu
Yabancı kültüre, uyan kudurdu
Dümenin başında, suçlu kim sordu
Hazırı tüketip, soyup gidecek

24.11.2006

-73-

GÜNCEL SAYFALAR

Yeni sayfa açtık, mânâsı derin
Telaşlandı, bizi bizden ayıran
Anadolu'm! ... Budur senin eserin
Kıta kıta, duyguları doyuran

Fay hattı kırılmış, ar ve namusun
Ya gerçeğe yâr ol, yahut da susun
Ebu Leheb'lerin dili kurusun
Biz O'na âşığız, kâinat hayran

Anla artık, itibar yok sesine
Eksoz taktır, kararan nefesine
Çağlayan ruh, sığmıyor kafesine
Yerkürede hâdim, semâda seyrân

Merhamet yaralı, fikir kurakta
Ucu açık, sevgimiz her durakta
Hal çaresi, sanmayın ki ırakta
Vidandır, beyine rota duyuran

Çatırdıyor bir bir çürük direkler
İnsanoğlu, çileye çile ekler
Asra paratoner çözümler bekler
Yok mudur, mâsumu tutup kayıran?

Kaymak süte benzemeye başladı
 Ümit burcu, kaktüse gül aşıladı
 Derebeylik, enkazına tosladı
 Yoğurt kıvam aldı, hakkınız ayran
 04.01.2008

-74-

GÜZEL GÖRÜNEN DEĞİL, GÜZEL GÖRENDİR GÜZEL

Mevsimlerde, türlü türlü mânâ var
 Topal döner dünya, “kışı” olmasa
 Bahar gelir, tüm ataleti savar
 Garip öterdi dal, “kuşu” olmasa

Gezerim gezerim, çağlar gezerim
 Ovadan ovaya, dağlar gezerim
 Ümidi özleme, bağlar gezerim
 Yorgun kalkar hayal, “düşü” olmasa

Balığın gözyaşı, suda gizlidir
 Duygu bazen haldir, bazen sözlüdür
 Damla damla gelir, içten sazlıdır
 Neyi görür ki göz, “yaşı” olmasa?

Uyumla raks eder, zamanla mekân
 Gönülden gönüle, su gibi akan
 Kerem’i Mecnûn’u nedir ki yakan?
 Ağlar mıydı güzel, “kaşı” olmasa?

Yokuşta gözyaşı, inişte ter var
 Bazen şerde hayır, hayırda şer var
 Şükür ki derdime ortak beşer var
 Zindan olur hayat, “hoşu” olmasa

Bize mesken dünya bile vadeli
 Hüzünlüyüz, “en sevgili” gideli
 Yatanlar akıllı, bakanlar deli
 Ders vermezdi mezar, “taşı” olmasa
 11.04.2008

-75-

GÜZEL SÖZLER

Kuru pantolonla balık tutulmaz
 Göle su dökmekle, ortak olunmaz
 Gurbette ölenin, gözü kapanmaz
 Diken eken, yalınayak yol almaz

Ateş olmayan yerden, duman çıkmaz
 Uzun yollar, yürümekle aşınmaz
 Dereyi görmeden, paça sıvanmaz
 Bir pire derdine, yorgan yakılmaz

Tren kaçmışsa, garda beklenmez
 Güneş açmışsa, üflemele sönmez
 Acı patlıcana kırağı çalmaz
 Kasaba bakmakla usta olunmaz

Dille düğümlenen, dişle çözülmez
 Bilen konuşmaz, konuşan da bilmez
 Düşmana sırrını açmaya gelmez
 Tok olanlar, açın halinden bilmez

Demiri çürüten, kendi pasıdır
 Yapılan iş, kişinin aynasıdır
 Şan ve şöhret, zehirli bir baldır
 Kendini düşünen, kendi kadardır

Durmak devrilmenin, bir öncesidir
 Seslerin en sığı, alkış sesidir
 Her tohum, bir ölüm habercisidir
 Çocuklar, hayatın bir meyvesidir

Balın varsa, sineğin de boldur
 Düşünmek kolaydır, yapmaksa zordur
 Kitap, yalnız bir adamın dostudur
 Tilkiyi ele verense postudur

Köksüzlük, acınacak öksüzlüktür
 Fikirler, ordulardan da güçlüdür
 Tembele, eşik bile yokuşdur
 Nefisler, şeytanın konsolosudur

En çok yaşayan, en çok düşünendir
 Büyük düşünceler de, yürektendir
 Nefsini bilen, Rabbini bilendir
 Aydın kişi, geleceği görendir

Kör bir atın, kör alıcısı olur
 Öfkeyle kalkan zararlar oturur
 Aç tavuk, rüyada ambarda durur
 Rüzgâr ekenler, fırtına savurur

Bir gemiyi, iki reis batırır
 Tok olan, cümle cihanı tok sanır
 Kusursuz dost arayan, dostsuz kalır
 Malkoç Ali, bu sözlerden ders alır
 30.03.2006

-76-

HAK İLE HÜKÜM VERİLİR BİR GÜN

Ateş yanmayınca duman tüter mi?
 Toprak olmayınca tohum biter mi?
 Rabbi'ni bilenler kul hakkı yer mi?
 Millet malını sen, deniz mi sandın?

Yersin, kursağında hiç yer kalmadı
 Dünyayı yuttun da gözün doymadı
 Sadece bir sağır sultan duymadı
 Milleti kör, âlem dilsiz mi sandın?

Medyacı adeta olmuş bir cambaz
 Ticarete hile katmış hokkabaz
 Fetvaları verir artık beynamaz
 İmân ehlini sen köksüz mü sandın?

Malkoç Ali, bazen yazar taşlama
 Suçun sabit, savunmaya başlama
 Kabahatin bir yerlere yaslama
 İnançla coşan halk, öksüz mü sandın?
 19.03.2006

-77-

HAKKIYLA SEVMEK

Vatan sevgisinden gocunan mı var?
 Çevremde sarılı, bu ateş yakar
 Aç kurt ve çakala, ini gelmiş dar
 Eğer sen sevmezsen, bir seven çıkar

Sevmekten vatani, kime ne zarar?
 Boş kalan kolları, başkası sarar
 Senin ilgin, şeytan düşmana yarar
 Eğer sen kovmazsan, bir kovan çıkar

Hakkıyla öv yeter, olmasın fazla
 Kışın ter dökersin, üşürsün yazla
 Sevdiğin yer bekler, dört vites gazla
 Eğer sen övmezsen, bir öven çıkar

Sevgimizden, nefret doğmaz ki bizim
 Tilkinin yediği, sevdiği üzüm
 İlgimiz, ateşten savunmak gözüm
 Eğer sen savmazsan, bir savan çıkar

Malkoç Ali, kime yazdın yazını?
 Mızrap bulup, çalamazsın sazını
 Aklı başa alıp, gel döv dizini
 Eğer sen dövmezsen, bir döven çıkar! ...
 20.08.2006

-78-

HALİMİZ VEBALİMİZ

Yangın varken, tezyinattan ne fayda
 Ateş meydandadır, değil ki ayda
 Ok hedef şaşırdı, fayda yok yayda
 Altın Terazimi bozan utansın

Ne oldu ki bize, kuralsız olduk
 Gerçekler rüyada, duyarsız olduk
 Göz maddeye vurgun, sevdasız olduk
 Kitabı tersinden yazan utansın

Bir ekmeği, iki kişi bölerdik
 Herkese de, hayır dua dilerdik
 Öksüz, garip gözün yaşı silerdik
 Çağa esir olup, azan utansın

Gül varken, dikene âşık olunmaz
 Kuru yaprak ile, deva bulunmaz
 Malkoç Ali, sanma hesap sorulmaz
 Tarihe de mezar kazan utansın
 04.04.2006

-79-

HALİMİZ BU DOSTLAR

Canım demokrasim, nedir bu oyun
Halka ipotek var, maket konuşur
Nereye sürüldü, yürekle beyin
Dar dikilmiş gömlek, ceket konuşur

Çamura batmış da yol tarif eder
Nadanlar elinde, asırlar heder
Meclise toslayan, yıkılır gider
Çiçekler kurursa, buket konuşur

Kalem var, kelam var, tatlı dilim var
Her gönüle uygun, renk renk gülüm var
Bir geçit kapansa, bin bir yolum var
Barış sürülürse, roket konuşur

Oyunun içinde, değişir kural
Konuşanlar sanki, hanedan kral
Sırtlan karşısında, halk olur maral
Top yuvarlak ama, raket konuşur

Gürültü çok, icraat yok, sorun çok
Kırk yıl iş görmemiş, lafa karnım tok
Beş gram akıl al, sen beynine sok
Mücevherler suskun, paket konuşur

Kendi söküğü var, terzi kovalar
 Harcımız hileli, düştü sıvalar
 Sabah akşam dert kaynatır yuvalar
 Cihaz arızalı, soket konuşur
 06.04.2007

-80-

HALKA HİZMET BU MUDUR?

Deniz güzelinden, mebus olursa
 Siyaset başımda, topuz durursa
 Her beyaza, kara damga vurursa
 Bana vereceği hiçbir şey yoktur

Ak mendil yetmez ki, verin hakkını
 Her an döndür, halka göre çarkını
 Üzüm yiyip, atar isen salkımı
 Bana vereceğin hiçbir şey yoktur

Etnik kimliği biz, doğuştan bulduk
 Hakk böyle yaratmış, kabul buyurduk
 Kendini öz, beni görürsen kuyruk
 Halka vereceğin hiçbir şey yoktur

İnsan yaşar, adeta bir kafeste
 Bir hayat ki, son taksit son nefeste
 Malkoç Ali, yoksa elde güldeste
 Hakk'a vereceğin hiçbir şey yoktur
 28.04.2006

-81-

HATADA ISRAR YOKSA

Sorunun parçası, olan talihsiz
Yaşatıyor bize, her an hayreti
Beşer şaşar ama, niyet belirsiz
Önemsenir bizde, çözme gayreti

“Şak şak” ile şişirilen bir beden
Tercihte aldanır, bilmez ki neden
Boğulup gidenler, bizi kahreden
Önemsenir suda, yüzme gayreti

Kabir klimalı, kefen yamalı
Düşmana nemalı, dosta kamalı
Her çabamız, muhalif ve hummalı
Küçümsenir burda, azma gayreti

Günahlar sarılmış, kula dört koldan
Pusulatsız gemi, şaşırmış yoldan
Kendine faydasız, ne bilsin haldan
Benimsenir inci, dizme gayreti

Takvim bitti, son yaprağı kopardık
İmkân olsa, günleri ay yapardık
Rehbersiz biz, karanlığa sapardık
Önemsenir yolu, süzme gayreti

Deve kuşa bakıp, uçayım demez
 Malkoç Ali, bulduğun terk edemez
 Tartıp ölçen, zehirli baldan yemez
 Özümsenir, nefsi sezme gayreti
 03.08.2006

-82-

HATIRA KALSIN

Bir gün yazmaz kalem, kalbimiz durur
 Toprak evim hazır, saat gong vurur
 Dostlarda elem var, bendeysse sürur
 Birkaç satır sözüm, hatıra kalsın

Bu can zamansızca, veda edecek
 Ağlayarak doğan, o gün gülecek
 Bedene beyaz bez, sarıp gidecek
 Mahzun mahcup yüzüm, hatıra kalsın

Dünya bir imtihan, sorular belli
 Yaş da kırkı geçti, olur mu elli
 Hayat bir yarıştır, sanki engelli
 Eyvahım avazım, hatıra kalsın

Sığmadım dünyaya, bitmez arzular
 Açık verir hesap, yara sızılar
 Cümleleri bağla da, bitsin yazılar
 Teli paslı sazım, hatıra kalsın

Ölüm kelimesi, soğuktur baştan
 Güneş baharları, kurtarır kıştan
 Yâre vuslat, ayrılış arkadaştan
 Gönülden niyazım, hatıra kalsın

Hatırlanmak belki, talep dünyalık
 Cihan gölgeliktir, olmaz sevdalık
 Varılacak menzil, ebedi varlık
 Şiir dili yazım, hatıra kalsın

Ne yürekler gördük, okuduk bildik
 Taşınmaz malları, hayalden sildik
 Hakk için haykıran, susmayan dildik
 Ses vermez cihazım, hatıra kalsın
 22.06.2006

-83-

HATIRLATMA

Dikkat et! Ey nefsim adımlarına
 Dört yanlışın, beş doğruyu götürür
 Ölçü koy! Dünyalık yudumlarına
 Yanlış hesap, sermayeyi batırır

Sanma beş çarpı beş, yirmi beş eder
 Girince girdaba, kaybolur gider
 Sayıların hükmü, olur mu heder?
 Emîn elde, ulvî tahta oturur

Aldığın her nefes, sunulur peşin
 Şükür gerektirir, her daim düşün
 Gelişine eşit olur gidişin
 Boş küfeyle, musallaya yatırır

Her âzâ her duygu, ayrı bir sanat
 Gezdirir kırk âlem, istemez kanat
 Bugünü yarını, güllerle donat
 Kopunca dal kökten, değer yitirir

Malkoç Ali, yazıverdi nefsine
 Yer kalmışsa eğer, alır hıfzına
 Arzu etmez, leke değsin lafzına
 Bir kelime, bir eseri bitirir
 12.09.2007

-84-

HAYAL ET, HÂLE DÖNSÜN

Bir rüya mı desem, yoksa hayal mi?
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin
 Desen desen çiçek açmış bahçede
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin

Diken saklamış, gülün dalları
 Bir başka sarıyor, dostun kolları
 Neye alamettir, mevsim halleri?
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin

Soframızdan, bülbül de yer karga da
 Sınırı aşmayan, kalmaz arkada
 Zulüm bizden titrer, zalim korkuda
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin

Bağlamışlar taşlarını ocağın
 Yörünge, dengesi iç içe çağın
 Merhamet kuşandı köşe bucağın
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin

Beklentide sıfır, görevde hamal
 Anlayış dorukta, her fert pür kemal
 Diller hakta bülbül, kem sözlere lâl
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin

Gönlün mimarisi, hayalle başlar
 Kumu niyetimiz, harcı gardaşlar
 Gerçeğe yön tutmuş, hülyalar düşler
 Toprağına, bahar gelmiş ülkemin
 26.04.2009

-85-

HAYAL MİDİR Kİ?

Yorgan ucuz mudur, bittin yakılır
 Terk-i diyar eden, ardına baksa
 Deryaya varmış da, göle takılır
 Menzile ulaşan gemiyi yaksa

Saatler mi bozuk, farklı mı ayar
Sözler mi suçludur, yerinde sayar
Can! Can! diye koşan, cana mı kıyar
Gözyaşı ter ile Hakk için aksa

Göller derin değil, ayak kısadır
Beli büken, hüzün değil tasadır
Yağmur ıslatsa da, kimi susatır
Noksan bize hayat, güneşi yoksa

Çalı dikmişiz de, badem bekleriz
Emanet binekle, yolda tekleriz
Biz cihanı, bir avuçta yoklarız
Yıldırımlar, yıldırmak için çaksa

Yaş ile yaslanan, güzel yiğidim
Her mektupta, olsun derdin öğüdüm
Ölmedim ben, kim yakar ki ağıtım
Gönüller tutuşup, gülleri taksa

Hep meyve suladık, alındı güller
Hâsılatımızı, süpürdü seller
Samimi sevdayı sarmaz mı kollar
Gölgesinde bile, karanfil koksa...

30.08.2006

-86-

HAYAT KISA, ZAMAN DEĞİL

Gerek yoktur uzun uzun destana
Konsantre sunduk, fikirleri biz
Geçerken uğrayın, bu gülistana
Gül ile süsleriz, fakirleri biz

Kısacık ömürde, çok şeyler gördük
Yamalı bohçaya, süs nakış ördük
Yılanı çıyanı, uzağa sürdük
Bir safta biliriz, hakirleri biz

Az şükürler artar, bir ambar olur
Bahçende her dalın, misk amber olur
Kanaat bir zırhtır, kol çember olur
Cana borç sayarız, şükürleri biz

Homojen yapılı, bir dostluk olmaz
Merceklerle gezeni, kimse dost bilmez
Oğul veren gönül, sararıp solmaz
Şanından tanırız, şakirleri biz

Dil beladır başa, nefse sözlüyse
Başım iflah olmaz, şerre gözlüyse
Rahat ol, mızrabın Hakk'a yüzlüyse
Fenle nişanlarız, zikirleri biz.

18.08.2006

-87-

HAYAT TRENİ

Bir hicrandır bizi, içten yakıyor
Ay önünde bulut, perde takıyor
Yol işaretleri, tünel tıkıyor
Gelinir mi bilmem? ... Kapalı yollar

Biletimi aldım, beklerim tren
İstasyonda çınlar, çığlık bir siren
Açıldı kapılar, ilk benim giren
Salınır mı bilmem? ... Derindir göller

Bedenden ağır taş, vurulmaz sırta
Hazır bitirdik, ne kaldı kırdı
Yolumuz tükendi, önümüz karda
Kalınır mı bilmem? ... Kurudur dallar

Bazen sonbaharda, bazen baharda
Mevla'm bırakmasın, bizi hiç darda
Durağı şaşırdık, cevabı sırda
Bulunur mu bilmem? ... Söyleşir diller

Tren aynı tren, eskidi raylar
Günler mazi oldu, sırada aylar
Sensiz saniyeyi, bu başım neyler
Yolunur mu bilmem? ... Kırıldı kollar

Hangi istasyonda, bilmem can uçar
 Bir fidan kurursa, binlerce açar
 Selamızı okunur, Ali de göçer
 Kılınır mı bilmem? ... Bekliyor salları
 13.08.2006

-88-

HAYAT ZORLUKLARA KATLANMAKTIR

Dünya sanat ile, sunulmuş bize,
 Mevlâ'm gözler vermiş, gör diye diye,
 Akıl fikir niçin, konulmuş öze
 Mal mülk kime varır, sor diye diye.

Doğruyu taşımak, avuçta kordur,
 Bakıp da görmeyen, özünde kördür,
 Tahribat kolaydır, tamirat zordur,
 Akı da hayıra yor diye diye.

Istırap kamçımız, acımız baldır,
 Arıyız yolunda, hizmet ki güldür,
 Yaşamak, yaşatmak bize bir yoldur,
 Her şeyi küçülttük hor diye diye,

Çıkar için birbiriyle dalaşan,
 Mutlaka göçecek, yüz yıl dolaşan,
 Üç günlük dünyada, bin gün çalışan,
 Yine de içimde, kor diye diye.

Malkoç Ali nedir, seni bağlayan,
 Dağlar puslu, bir gariptir ağlayan,
 Derin yarasını, tuzla dağlayan,
 Çağlar gelip geçmez, zor diye diye.
 26.05.2006

-89-

HAYIR DUAMIZ

Elimiz boş olsa, gün gelir dolar
 Gülümüz yeşerir, bazen de solar
 Gönlümüz aldanır, hayale dalar
 Kalbimizi boş bırakma Allah'ım

Ne tarafa baksak yas günü gibi
 Baharı unuttuk, kış günü gibi
 Güneş aldatıcı, düş günü gibi
 Gözümüzü yaş bırakma Allah'ım

Aciz kulun, günahıyla kapında
 Bilmez kendi, ne vardır ki kabında
 Affetmekse, senin yüce şanında
 Gönlümüzü taş bırakma Allah'ım

Kesretten de geçtik, vahdete geldik
 Zahmetten usandık, rahmete geldik
 Elimizi açtık, halvete geldik
 Akılsız bir baş bırakma Allah'ım
 07.04.2006

-90-

HENÜZ YAZMADIK

Eğri dal kurudu, kalanlar düzgün
Özürlü fidana, toprak kazmadık
Birliğe dirliğe, işlemez bozgun
Böyle türküleri, henüz yazmadık

Üç hayal ederken, beşe ulaştık
Dert ile inlerken, dermanı aştık
Hakk'ın dergâhına vardık dolaştık
Kutsal sözümüzü, asla bozmadık

Işık karanlığı, boğar nuruyla
Meşgul olur herkes, kendi nârıyla
Cevap yorgun değil, dosttur soruyla
Bilerek bir canı, ezip üzmedik

Hayalden, bir adım ötesi düzlük
Özünden kopanı, yazmıyor sözlük
Her şey ayan beyan, nostalji gözlük
Kâinat bir saray, bakıp bezmedik

Ağlayan sadece, bebektir doğan
Bahçede kuşları, kapmıyor doğan
Vaat edilen güneş, ufkumda doğan
Böyle ezgileri, henüz dizmedik

21.08.2006

-91-

HER DEM SAYGI OLMALI

İster ulu dağda, isterse yolda
Doğru iz sürene, saygı olmalı
İster çiçek açsın, kuru bir dalda
Kol kanat gerene, saygı olmalı

Fikir yürür önden, yorum peşinden
Her şey çifttir, ayrılır mı eşinden
Güzellikler, eksilmesin düşünden
Meydana serene, saygı olmalı

İster havastan ol, ister avamdan
Kesinti olmasın, tercih devamdan
Fayda gelmez, beni baştan savandan
Gönlünü verene, saygı olmalı

Sarayda olsan da, bir gün inersin
Boran kış bastırır, sen de sinersin
Attan inip, kör merkebe binersin
Kapına vurana, saygı olmalı

Kervanın başında olabilirsin
Paylaşmazsan, yalnız kalabilirsin
Nefsine yenilip, solabilirsin
Uzağı görene, sevgi olmalı

Çırak ustasına, her an saygılı
 Bazen başarılı, bazen kaygılı
 Bu yola girenin, hepsi duygulu
 Kervanı sürene, sevgi olmalı

Tek sıralı değil, halka olalım
 Tevhit deryasına, biz de dalalım
 Malkoç Ali diler, hakta kalalım
 Bu sırra erene, selam durmalı
 10.07.2006

-92-

HOKKABAZ İŞTE

Görüntü demokrat, özü dalkavuk
 Boş meydanda horoz, afette tavuk
 Gök gürleyince gör, arıyor kovuk
 Köpeksiz köylerde, değneksiz gezer

Anlatıp duruyor, söz vergisi yok
 Çözüm önerisi, meğer ne de çok
 Hep aynı nakarat, bıktım karnım tok
 Hatası söylenmez, sapıtır azar

Rüzgârın yönüne, değirmen taşır
 Gören yok zannedip, ambardan aşır
 Sonun belli dünden, istersen şaşır
 Çığ büyür dağ olur, seni de ezer

Yalan ona caiz, ben desem ayıp
 Dinleyip de kanmak, ne büyük kayıp
 Çobanmış sürüye, bizi de sayıp
 Koyun olduğumuz, nerede yazar

Asırlar nesiller, sanki esirler
 Asılları kayıp, elde küsürler
 Tanık mı istersin, işte nasırlar
 Çare noktalanmaz, çektikçe uzar

Hokkabazın sihri, bozulur kopar
 Benliği yücelten, nefesine tapar
 Devirmeyen kurşun, geriye teper
 Hileyle yol alan, kuyusun kazar
 30.10.2006

-93-

HUKUK ELİMİZDE OYUNCAK OLDU

Yaşıyoruz işte uyku modunda
 Her şey vurdumduymaz, sanki odunda
 Varacağı nokta, buydu sonunda
 Hukuk elimizde oyuncak oldu

Başbakan astık da, cani besledik
 Meclisi feshettik, taşa tosladık
 Millete de külhanbeylik tasladık
 Hukuk elimizde oyuncak oldu

Bir el ile, iki karpuz tutulmaz
Postal boyasıyla, şıra yapılmaz
Adalet mi gardaş? ... Bizde bulunmaz
Hukuk elimizde oyuncak oldu

Hâkimiyet nerde, hukuk kiminle?
Dur dur hele bir kez, beni de dinle
Bir yere varılmaz husumet, kinle
Hukuk elimizde oyuncak oldu

Derinden görölmez bir rüzgâr eser
Tomurcuk koparır, fidanlar keser
İsmarlama karar, bu mu şaheser?
Hukuk elimizde oyuncak oldu

Bozacının şahidiyse şiracı
Her şey aklandı mı, kimdir davacı?
Mevzuat haklandı, kalmadı harcı
Hukuk elimizde oyuncak oldu

Malkoç Ali der ki, ağlıyor sazım
Mızrabım kırıktır, geçmiyor sözüm
Bugün değil yarın, okunur yazım
Hukuk elimizde oyuncak oldu

23.04.2006

-94-

İDRİS BEY'E

Yirmi yıldır dizer, kitap ve dergi
İdris Klavyeye âşıktır âşık
Üretime katkı, sanata sergi
İdris klavyeye âşıktır âşık

Yorulmadan üretiyor eserler
Verimsiz ağacı kökten keserler
Bugünkü işini, dünden tasarlar
İdris'im meyveye âşıktır âşık

Bisikletle başladı yolculuğu
Motor ile aldı, rahat soluğu
Taksi ile terk etti yoksulluğu
İdris'im levyeye âşıktır âşık

Herkes ile uyumu çok rahattır
Nefsi; yokuşlara sürdüğü attır
Yaralı kuşlara, çifte kanattır
İdris mahalleye, âşıktır âşık

Katma değerdir o, eşsiz vatana
Gül yetiştiriyor, hep taş atana
Elbet sözü vardır "ayrık" satana
İdris hak gayeye, âşıktır âşık

Samsun'dan Kavak'tan, almış mayasın
 Gündüz arı gibi, gece rüyasın
 Muhabbetsin, örnek insan, hayâsın
 İdris'im rahleye, âşıktır âşık
 16.10.2007

-95-

İĞNE – ÇUVALDIZ

Taşlar arasında, tohum biter mi?
 Kuru gürültüyle ilerliyoruz
 Sormaz mısın uçan, ecel mi ter mi?
 Hafif yan bakanı, yularlıyoruz?

En verimli taşlar, değirmendedir
 Döner devran ama, ürün öndedir
 Hamlemiz, çabamız, hangi yöndedir?
 Öz nefsi süsleyip fularlıyoruz

Çamuru çamurla örtersin belki
 Görünüşün sanki kurnaz bir tilki
 Taştı günah kabı, gören var bil ki
 Çakmasınlar diye, kilerliyoruz

Sessiz çığlıklara, ürkek denildi
 Haykıran yürektir, plak sanıldı
 Merhamet duygusu, kura yenildi
 Emanet verirken, dolarlıyoruz
 07.01.2007

-96-

İKRAM EDİLİR

Kırlarda gezinen, arı bal yapar
Çiçeklerle dosttur, hepsinden öper
Kuru yapraklara, konmaz ve teper
Koklanılan gülden, ikram edilir

Özünde mayası, sevgi insanın
Gönüllerde, yeri olmaz tasanın
Haksızlıkta, dili kurur susanın
Beslenilen, dilden ikram edilir

Rüyalarda bile, kavga var ise
Gerek yok yangına, duman ve sise
Gündelik gürültü, aldırma sese
Beslenilen Zül'den, ikram edilir

Eleştirmek için, bahane arar
Gelmeye niyetsiz, adresin sorar
Söz verip unuttur, yoktur bir karar
Beslenilen yelden, ikram edilir

Taş sırrını saklar, vardır vefası
Ağacın dibinde, zevki cefası
Düşen meyvelerle, sürer sefası
Beslenilen kilden ikram edilir

Dilin ucundaki, ta kalpten gelir
 Yüreği besleyen, öteden gelir
 Görüntü önemli, söz özden gelir
 Taşıp gelen selden, ikram edilir

Fikirler inançlar, yansır tavıra
 Hakikat ateşi, yakıp kavura
 Faydasız sözleri rüzgâr savura
 Yeşeren bir daldan, ikram edilir

Malkoç Ali, boşa arama kaynak
 Kevser ırmağına, olur mu doymak
 Gayen olsun senin, seslenip duymak
 Çalıp coşan telden, ikram edilir
 23.07.2006

-97-

İLERİDE BULUŞMAK LÂZİM

İlimle adımlar, çağı yazarım
 Gerisin “geri”ye, giden utansın
 Doldurma akıla, ben de kızarım
 Hedefsiz “sürü”ye giden utansın

Bazen denge kaçık, bazen uçuksun
 Dünyalar değişti, elde “buçuk”sun
 İrticanın emzirdiği çocuksun
 Akıldan “yarı”ya giden utansın

Anlamsız kavgayı, kapattık baştan
 Dirildi bir millet, zorlu savaştan
 Terle fidan diktik, ekmeği taştan
 Barıştan “beriye” giden utansın

Yağmadan kar, şemsiyeni açmışsın
 Yangını çıkarıp, sonra kaçmışsın
 Açılınca gördük, meğer hiçmişsin
 Peteksiz “arıya” giden utansın

Vicdanım hür, fikrim özgür yaşarım
 Yaralı bir gönül duysam koşarım
 Bal tutan parmağın yalar şaşarım
 “Hortum” a “boru” ya giden utansın

Hürriyetten, özgürlükten beriye
 İrade dediğin, lâzım diriye
 Çoban ise, gereklidir sürüye
 Bir tutam “dariya” giden utansın
 07.05.2007

-98-

İLGİLİSİNE MEKTUP-3

Vicdanlar yıpranmış, akıl yaralı
 Gönümde reçete “buruştu” beyim
 Bencilce bakışa, kafa yoralı
 Kaç asır tarihe “karıştı” beyim

Koca dünya, koca yalanmış meğer
Merkebin sırtında, gümüşten eğer
İnsana yakışan, insanca değer
Aynı safta canlar “vuruştı” beyim

Süs bitkisi gibi dostu neyleyim
Sen meyve ol, ben altında seleyim
Hikmet kapısında, sâdık köleyim
Sap ile samanlar, “yarıştı” beyim

Güneşte kuruttum hayallerimi
Çok aradım, mevsimlerde yerimi
İnsan nedir, iradesiz sürü mü?
Kim gerçek murada “erişti” beyim?

Şafak söktü, kara göründü derken
Özlemlerim, liman liman gezerken
Rıhtımda bekledim, kaç sabah erken
Elimde mendilim “kırıştı” beyim

Zincirini kırdı, tutsak beyinler!
Artık umut dolu nağmeler inler
Yetti gari, ayrılığı kim dinler?
Kalp ile kafalar “barıştı” beyim

19.10.2008

-99-

İLGİLİSİNE MEKTUP-1

Selâmun Aleyküm, gelir mi sesim?
Asırlardır, yüzler “gülmüyor” beyim
Dert – derman karışmış, hepsi merasim
Dost görünen bile, “bilmiyor” beyim

Telgraf çekmiştim, geldi geriye
Güneşsiz buzdağı, nasıl eriyey?
Yanıldık! Tilkiyi kattık sürüye
Neden, hak yerini “bulmuyor” beyim?

Etrafı dolamış, ateş çemberi
Herkese sunarız, miski amberi
Selâm göndermiştim, çevirdi geri
Rüşvet değil diye, “almıyor” beyim

Günübirlik hesap ile ilerler
Haşerata, mesken olmuş kilerler
Yol yordam bilmeze, bilmem ne derler?
Bu nağmeler, bizden “çalmıyor” beyim

Tavan yaptı, “etiksiz” ahlâkımız (!)
Leylekleri, geçti bak lak lakımız
Suç dosyamız, süs yerine takımız
Yüzsüzler saçını, “yolmuyor” beyim

Kucağımda buldum, ben yükü gâmi
 Mum ile ararız, biz diğerkâmi
 Kalbura çevirdik, işte ahkâmı
 Adalet yazıyla “gelmiyor” beyim

Pazara çıkardık, aşkı sevgiyi
 Doladık dillere, türlü sövgüyü
 Muhabbeti sorma, dipsiz bir kuyu
 Artık Ferhat dağı “delmiyor” beyim

Boş yerinden baktım, bardağın bugün
 Bana matem günü, yâd ele düğün
 Gönülden hasadım, eksi topyekün
 Sadece susuz gül “solmuyor” beyim
 Sesime kulak ver “olmuyor” beyim
 10.08.2008

-100-

İLGİLİSİNE MEKTUP-2

Sakın isyan gibi algılanmasın
 Topraklar suyunu “tutmuyor” beyim
 Öküzün yemine bile yetmedi
 Bu yıl ürün para “etmiyor” beyim

Küresel ısınma, küresel bela
 Nerede açık var, tespit evvela
 Gelişmiş tarımda, okunur salâ
 Arazi bol, ürün “bitmiyor” beyim

Hadi maldan geçtik, üründen daldan
 Zamanı yaşamaz, bilmeyen haldan
 Tepside sunulan, bomboş hayalden
 Basiret sahibi, “tatmıyor” beyim

Gidemediğin yer, değildir senin
 Ulaşımında, ağzını aç kesenin
 Havadan, denizden, raydan küsenin
 İşleri yolunda “gitmiyor” beyim

Balın varsa, sineğin de çok olur
 Faydasız laf, geri dönen ok olur
 Gurur ile yol alanlar yok olur
 İbretli söz derse “yetmiyor” beyim

Gitmek ile, varmak arasında fark
 Nasibin var ise, düzgün döner çark
 Kaybedecek ideali yoktan kork
 Hedefsiz, kuş bile “ötmüyor” beyim

Suyumuz azaldı, aha bitecek
 Üç kova su kalmış, kime yetecek
 Gazla dönen türbin, iflas edecek
 Kimse hayırına “satmıyor” beyim

Sağlıkta kalite, artsın daha da
 Eğitim, güvenlik, birçok sahada
 Nükleerde, geç kalınması hata
 Bölgemizde barış “tutmüyor” beyim

Tembellik, tenperlik, tutunmaz bizde
 İbret vardır, bıraktığımız izde
 Ne kıştayız, ne baharda, ne güzde
 Mevsimler başlıyor, “bitmiyor” beyim
 17.08.2008

-101-

İLTİFATTA SINIR

İradeye saygı, eksiye düşmüş
 “Boş” denen kelime, iltifat olur
 Sözde aydın sunuş, hayalet - düşmüş
 “Loş” denen kelime, mükâfat olur

Sürüye tahakküm, geri tepince
 Sabırdan akıla, perdedir ince
 Her mevsim ısırın, mahlûk görünce
 “Kuş” denen kelime, iltifat olur

Çürütür doluyu, sırtlanır yoku
 Aykırı söylemle, bozulur doku
 Masum dünyamıza, yayılır koku
 “Leş” denen kelime, iltifat olur

Yazıdan anlamaz, sözden anlamaz
 Kırk çeşit dil kullan, duyar tınlamaz
 Yol ver geçeyim de, yatar yanlamaz
 “Çüş” denen kelime, iltifat olur

Gaz veririm gitmez, kimde kumanda
 Meğer yol üstüne uzanmış manda
 Çekişmeler muhal, ha bu zamanda
 "Düş" denen kelime iltifat olur

Sundular da içtim, ben yudum yudum
 Gerçek suya hasret, dalda kurudum
 Otuz derecede, üşür vücudum
 "Kış" denen kelime, iltifat olur
 12.03.2007

-102-

İNANÇLARLA OYNAMAYIN

Tüm kâinat bize kamusal alan
 Kamu da öz halktır gerisi yalan
 Kutsal inançlara olma paravan
 Her şey koktu, dini etmeyin talan

Aman efendiler dinleyin aman
 Büyük millet asırlardır Müslüman

Saraylarda halkın nabzı tutulmaz
 Halk ise yapılan zulmü unutmaz
 Söylenen ninniler bizi uyutmaz
 Gerçeğe âşıklar, kolay külyutmaz

Aman efendiler dinleyin aman
 Büyük millet asırlardır Müslüman

Dinde fetvalarsa sizden sorulur
 Kafalar, beyhude boşa yorulur
 Hakk katında akan sular durulur
 İnanca tahditler, bir gün duyulur

Aman efendiler dinleyin aman
 Büyük millet asırlardır Müslüman

Hacı Bektaş'ta yanana karışma
 Mevlana'da dönene de karışma
 Camilerde eğilene karışma
 Özde yoksan, sözünle de karışma

Aman efendiler dinleyin aman
 Büyük millet asırlardır Müslüman

Egemenlik halkındır, lafta değil
 Haksızlığa baş kaldır, halka değil
 Haksa, başa takılan halka değil
 Sen kendine kural koy, halka değil

Aman efendiler dinleyin aman
 Bulutlar çok, galiba ahır zaman

Malkoç Ali, özün Hakk ile olsun
 Halkın inancına, hep saygın olsun
 Kiracı değiliz yurtta, duyulsun
 Seçilenler, lütfen kurala uysun
 16.04.2006

-103-

İNSANCA YAŞAMAK BUDUR

Vücuttan bağımsız büyüyen bir et,
O bir uzuv değil, ancak bir urdur
Sana ne, bana ne, kime ne, demek,
Kalpten mesaj değil, nazdır ve kurdur

İnsanca yaşamak herkesin hakkı,
Eti tırnaktansa ayırmak zordur
Budur hayvan ile insanın farkı,
İnsanlarsa yalnız, Rabbine kuldur

Malkoç Ali, dil dökersin her zaman,
Kalbini her daim huzurla doldur
Derde göz kapamak, değildir derman,
Dünya imtihandır, dikenli yoldur
03.04.2006

-104-

İNSANIZ BU ŞEREF BİZE YETMEZ Mİ?

Dağda sahipsiz taş olabilirdik
Dalda garip bir kuş kalabilirdik
Susuz yaprak olup solabilirdik
İnsanız bu şeref bize yetmez mi?

Burda misafiriz bir yolculuk var
 Misafire düşen sorumluluk var
 Haddi aşan kula dünya gelir dar
 İnsanlıktır hedef bize yetmez mi?

Malkoç Ali, korku - ümit arası
 Merhem ile iyileşmez yarası
 Günahkârdır, yoktur başka sevdası
 Yolumuzda sedef bize yetmez mi?
 18.03.2006

-105-

İNSANLAR ÖLÜYOR DÜNYA SUSUYOR

Kan ile beslenen, doyar mı cana
 Zalim müttefiktir, zulümden yana
 Vicdanlar titriyor, dokunur bana
 İnsanlar ölüyor, dünya susuyor

Dengeler belirsiz, fikir israfta
 Barış adalet mi, bekliyor rafta
 Üzüntü ve tepki, gösteriş lafta
 Zalimler gülüyor, dünya susuyor

Kurt çakal barışıp, pay eylemişler
 İnsanlığı oka, yay eylemişler
 Kalpleri şeytana, tay eylemişler
 Silah yargılıyor, dünya susuyor

Burnumun dibinde, bombalar patlar
 Sabır mı dayanır, taş olsa çatlar
 Manda yön şaşırılmış, sınırda otlar
 Ateş yükseliyor, dünya susuyor

Hep tarih midir bu, tekerrür eden
 Düşünmez mi insan, bu azap neden
 Birlik nerye uçtu, biz mi terk eden
 Zulüm haykırıyor, dünya susuyor

Birleşmiş milletler, kime birleşmiş
 Eşkıya, en otlak yere yerleşmiş
 Gelişmişler, canilikte sözleşmiş
 Ne canlar soluyor, dünya susuyor

Medeniyet demek, bu mudur yani
 Nerde insan hakkı, adalet hani
 Gündemi belirler, kanlı bir cani
 Kabirler doluyor, dünya susuyor.
 20.07.2006

-106-

İNSANLIK; BENLİĞİ AŞMADIR, DAYANIŞMADIR

Değirmende, taşın büyük öğünme
 Suyun, gür ve duru ona güvenme
 Buğdayın karadır, sakın dövünme
 İmalatta, niceliğe bakarlar

Az çoktan üstündür, öze uygunsa
 Kendine faydasız, beyin yorgunsa
 Gönüllere girmek, derdin kaygınsa
 Kemalâтта, inceliğe bakarlar

Yediğin önünde, kalan yalakta
 Öğütlerden biz iz, yok mu kulakta
 Dayanışma nerde, şimdi kul hakta
 Kâinatta, önceliğe bakarlar

Sayılar değildir, değerli olan
 Manayı omuzlar, kalbi nur dolan
 Cismini terk eden, keşfetti yalan
 Semavatta, yüceliğe bakarlar

İhlâsız eylemle, kemalât olmaz
 Paslı demir ile, imalat olmaz
 Dibi delik kova, bekleme dolmaz
 Ne namaz, ne hacılığa bakarlar

Kelimeler, birleşti söz eyledi
 Anlayana, inceden göz eyledi
 Malkoç Ali, kendine öz eyledi
 Hurufatta, heceliğe bakarlar

29.07.2006

-107-

İRTİCA KİMİN İLACI?

İslâm'ın özünde, zorlama yoktur
Öneriler öğüt, istek bir rica
Hakk'a muhalifin engeli çoktur
Diline dolayıp, tapar irtica

Bugün düne denkse, kişi zararda
İleriye koşan, kârda kararda
Yerinde sayanlar, mecnun firarda
Çulsuz atı sultan, yapar irtica

İrtica zulüme, en güzel örtü
Mazlumun önünde, dengesiz tartı
Bir hortlar bir uyur, bu nasıl dürtü
Nefsine tapana, siper irtica

İlimle yoğrulmuş, fenle kavrulmuş
İmanla yol alan, Hakk'a kıvrılmış
Güneşe üfleyen, kendi devrilmiş
En güzel mesajı, teper irtica

Halka uzak olanların uşağı
Milletini suçlar, görür aşığı
Elinde cihazı, paslı kaşığı
Hem ayak hem de el, öper irtica
30.09.2006

-108-

İRTİCA VAR DİYE DİYE

İrtica var diye, kastettiğiniz
Soyup da sorgusuz, yatan olmalı
Zanla haksız yere, hapsettiğiniz
Acıyı aşına, katan olmalı

Gerçek gündem gizli, örtüp durursun
Halktan çok uzakta, sürtüp durursun
Hakkımı hukuktan, kertip durursun
Gidişe dur deyip, çatan olmalı

Gözünde gözlük var, ağzınsa sakız
“Bir”i beş görürsün, yaparsın sekiz
Her yıl aynı nutuk, bıktık ve yokuz
Yorulup tükenen, hatan olmalı

Dilinde birlik var, gözünde körlük
Fikir meydanında, neden bu darlık
Biz bahara erdik, sana hep karlık
Pazarda sirke de, satan olmalı

Ayı beste yapar, armuda hepsi
Kuru gürültüyle, dolar mı tepsi
Standart dışıysan, boylarsın hapsi
Horozun yanında, öten olmalı

Tanrılık taslama, tutturamazsın
 Ucube aşından, tattırmazsın
 Ben koşmak isterim, yattıramazsın
 Özgürce büyüyen, vatan olmalı
 29.10.2006

-109-

İRTİCA ZULÜMÜN KAFİYESİDİR

Benim derdim, vicdana saldıranla,
 En doğal hakkı, rafa kaldıranla.
 Mümini hor görmek, nefsin sesidir,
 İrtica küfürün takiyyesidir.

Ey Akif'im! ... Bıraktığın yerdeyiz,
 Zalim iç bünyede, hep kederdeyiz.
 Bu aykırı nefes, kimin sesidir,
 İrtica zulümün takiyyesidir.

Yaptıklarına hep, bir kılıf arar,
 Her şey ortadadır, kendini yorar.
 Bu ucube mahlûk, kimin nesidir
 İrtica müfsidin şahsiyetidir.

Hür neslime, yakışmaz bu yaftalar,
 Dost bildiklerimiz, hangi saftalar.
 Başıma takılan kimin fesidir,
 İrtica zulümün kafiyesidir...
 02.05.2006

-110-

İTİDAL YOLU

Hata bizim, sevap bizim, yol bizim
Papaza kızıp da, oruç bozulmaz
Yoruldu kollarım, ağırlı dizim
Çıkmamış canlara, mezar kazılmaz

Asırlardır elden ele taşınır
Kesintiyle çok değerler aşınır
Altın horoz çöplüklerde eşinir
Dağın arkasında, ne var bilinmez

Çiçek çiçek, petek petek gezerim
Eseri koklayıp, fikri süzerim
Avazımı dize dize yazarım
Dolmayınca torba, bağı büzülmez

Kolunu unutmuş, yoluna âşık
Halis niyetlere, dayanmaz eşik
Boş mu sallanacak, asırlık beşik? !
“Hep bana” diyerek, sorun çözülmez

Tamirat tamirat, nedir ki murat?
Rüyama girecek, mahkeme surat
Sulh şerbeti ile, verilsin berat
Göz göze bakıp da, ferman yazılmaz

Üflemekle susmaz, ezeli destan
 Sığın gölgesine, kurtulun yastan
 Kimine gülistan, kimine bostan
 Özü tamam ise, şekle bakılmaz
 19.12.2006

-111-

İYİ NİYET

Her insana iyi, kötü diyemem
 Ölçü var da, elde terazi yoktur
 Yarıp da kalbinde, ne var bilemem
 Suizan, kalplere saplanan oktur

Öncelikli bakış, hüsnü zan ile
 Tepkimiz olamaz, hezeyan ile
 İlk cümleye bakma, sonunu dinle
 Niyet okumaya, hakkımız yoktur

Kişi dili ile, ikrar etmişse
 Tavırlarıyla da, ele vermişse
 Cevap verilmesi de, gerekmişse
 Taşlama hakkıdır, lafımız çoktur

Kaşının altında, gözün var diye
 Senin gibi olsun, mecbur mu niye
 İnsaflı ol yeter, sunma hediye
 Temelsiz vaade, karnımız toktur

Yanılığ sonunda, pişman olmak var
 Tek çatı altında, düşman olmak var
 Yüzüne vurulur, bu dünya çok dar
 Kirli fermanında, gözümüz yoktur

Birlikte yaşamın, en önde şartı
 Hoşgörülü olmak, defterde artı
 Malkoç Ali görür, gösterir kartı
 Kural tanımazla, bağımız yoktur
 22.07.2006

-112-

KABINDA NE VARSA DIŞA O SIZAR

Küf ile pas, buluşmuş bir müzede
 Kendince doğruyu, duvara yazar
 Ak nimetim, necis olur mezede
 Kabında ne varsa, dışa o sizar

Mesajda kuvvet var, hedefse çürük
 Olgun meyveleri, görmeyin koruk
 Takke düştü, keli örtmüyor peruk
 Kabında ne varsa, dışa o sizar

Yanardağ kabarır, kusar korunu
 Müfsit şerbet gibi, sunar harını
 Müflis Pazar eyler, yakan narını
 Kabında ne varsa, dışa o sizar

Gülistan içinde, barınmaz otlar
 Talihsizdir bize, koşmayan atlar
 Malkoç Ali, derdi ikiye katlar
 Kabında ne varsa, dışa o sizar
 31.07.2006

-113-

KÂİNAT KİTABI

Yaratıcı nazarıyla bakınca;
 Kâinatta, levha levha sanat var
 Kalpteki çıraya, kibrit çakınca
 Göğre doğru pervaz etmiş kanat var

Hece hece, nokta nokta ve satır
 Şiirlere yansır, kalmışsa ıtır
 Paslanmış ziyneti, pazara götür
 Yürekle kafada, artık kenet var

“Çınar”a musallat, asma yaprağı
 Bir mevsimlik canla, boylar toprağı
 Acı patlıcana, neyler kırağı?
 Her yokuşa, azim ile inat var

Bu nizam içinde, vardır intizam
 Kat kat sergilenir, ahenk muazzam
 Bakıp da görenler varken ne yazam?
 Cefa var, vefa var, özden senet var
 11.04.2007

-114-

KALIPLARA HAPSEDİLEN İNSANLIK

Ehliyetin varmış, tamam anladık
Göster ruhsatını, insan bilelim
Maskenin ardında, melek misali
Göster suratını, insan bilelim

Kimisi güvenir, beyaz atına
Kimisi sığırır, kravatına
Kimisi yaslanır, fani tahtına
Hepsinden arın da, aşan bilelim

Cinler meclisine giren çarpılır
Vicdanî duygular, bir bir kırılır
Ham meyveler, kök dibine serpilir
Gürleyince yağ da, nisan bilelim

Gösteriş kaldırmaz, yolun kuralı
Nerde yüce tahtlar, hani kralı?
Çile çöllerinde, bahtı yaralı
Hüseyin'lere eş, Hasan bilelim

İlim sermayesi, hürmete tahvil
Verirken karınca, talebinde fil
Dünyada müflissin, ahrette sefil
Kilimdeilmek ol, desen bilelim

Dur demekle, durmuyor koca dünya
 Aydan ışık aldık, güneşten ziya
 Kalplere yakışan, lekesiz hayâ
 Pişeni, koşanı, coşan bilelim

Kalıplara hapsedilen insanlık
 Kavrulmaz yağıyla, ama yağıdanlık
 Beş yüzyıl planlar, düşünce anlık
 Ses ver kâinata, lisan bilelim
 Rüzgârın önünden, esen bilelim
 30.05.2009

-115-

KALMADI

Kurulmuş eylemler, kine garaza
 Hisler darmadağın, duyu kalmadı
 İhtiraslar, tutulunca maraza
 Irmaklar çekildi, suyu kalmadı

Ufo görmüş gibi, korkulur halktan
 Hepimiz dişliyiz, dönen bu çarktan
 Fikir yobazları, gider çoraktan
 Toprak çatırdadı, fayı kalmadı

İstenir ki elbet, dağ taş aşalım
 Muhtaç gönüllere, biz ulaşalım
 Gem tutmayan, nefislere şaşalım
 Sevda treninin, rayı kalmadı

Hangi hataları sayayım ki ben?
 Uzakta arama, yakın engeben
 Çetele yetmiyor, sen yöntem beğen
 Çarpım tablosunda, sayı kalmadı

Herkes bıraktığı izle tanınır
 Beşer şaşar, hata eder yanılır
 Bu dünya, ebedi mekân sanılır
 Ne ağası, ne de beyi kalmadı
 23.09.2007

-116-

KALMASIN

Her şey bir gün gelir Rabb'ine döner
 Gönül boş rüyaya sakın kanmasın
 Her karanlık bir bahara gebedir
 Şükürden şekvaya fırsat kalmasın

Zalim ruhlar vazifesini yapar
 Gülistan iklimin sakın solmasın
 Kalp – kafa uyumla zikreder Hakk'ı
 Fikirden fesada yer bulunmasın

Süsüne aldanma fani dünyanın
 Göz doluyu arar boşa dalmasın
 Hak eden ulaştı kutlu menzile
 Göç var ufuklara kimse kalmasın

Malkoç Ali sen de yokla özünü
 Dünya – Ukba için borcun kalmasın
 Vazifemiz; yaşamak ve yaşatmak
 Hizmetten gaflete boşluk kalmasın
 12.03.2006

-117-

KARANLIK RUHLAR

Kendinden habersiz, canlı cenaze
 Arsızca kıvrıp, çekiyor naza
 Oysa hep üryandır, oynak endaze
 Halkıma masada, kefen biçiyor...

Öyle şeffafsın ki, için görülür
 Kararmış yürekten, vicdan sürülür
 Bu hali görünce, nefret dirilir
 Zulüm için kanatlanmış uçuyor...

Işık karşısında, erimek güzel
 Mumum karşısında, olmuşsun gazel
 Habis ruhu yazar, ebed ve ezel
 Haydi güle güle, modan geçiyor...
 14.05.2006

-118-

KARAOĞLAN

Sadelik deyince, seni tanıdık
Hayırla dilledik, Karaoğlan'ı
Herkesi sözüyle, tartıp denedik
Gönülde kolladık, Karaoğlan'ı

Fikir özgürlüğü, inanca saygı
Güvendi halkına, duymadı kaygı
Şair ruhlu bir dost, coşkulu duygu
Baharda çölledik, Karaoğlan'ı

Bir ömrü geride, bıraktın gittin
Tüm şaibelere, dimdik bir settin
Faniliği tadıp, bizi terk ettin
Dillerde balladık, Karaoğlan'ı

“Hükümetin Başı” şarlatanları
Kanun kitabını, fırlatanları
Halkı ta özünden, horlatanları
Birlikte yolladık, Karaoğlan'ı

11.11.2006

-119-

KATMA DEĞERİN VAR MI?

Rüzgâr ekersin, ve fırtına biçer
 Ömür sermayen, boş rüyayla geçer
 Gün gelir tatlı can, kuş gibi göçer
 Kendine bir katma değer var mı?

Üçe alırsın, ve beşe satarsın
 Ağır gelsin diye, su da katarsın
 Aldığın borcun, üstüne yatarsın
 Topluma bir katma değer var mı?

İnandım dersin de, fikrin ortada
 Hataların erimiyor potada
 İstersen, at koştur yedi kıtada
 Hak yola, bir katma değer var mı?
 01.04.2006

-120-

KENDİN DEĞİŞMEZSEN DÜNYA DEĞİŞMEZ

Dünya kaynar durur, cadı kazanı
 Ferman kimlerdedir, bilin yazanı
 Tespit edemezsen, oyunbozanı
 Kendin değişmezsen, dünya değişmez

Güzel gün istersin, elde diken var
 Haksızlık yanında, boyun büken var
 Ab-ı hayat suya, mikrop döken var
 Kendin değişmezsen, dünya değişmez

Hayaller dalgalı, görünen serap
 Gölge sefa sürer, asıllar harap
 Sevgi bahçesinde, değilsen turab
 Kendin değişmezsen, dünya değişmez

Saatler bozuktur, aykırı zaman
 Başak vermez ekin, karıştı saman
 Dağlar yalnızım der, gariptir duman
 Kendin değişmezsen, dünya değişmez

Malkoç Ali sen bir, küçük noktasın
 Bazen yay olursun, bazen oktasın
 Aza kanaat et, her gün çoktasın
 Kendin değişmezsen, dünya değişmez
 31.05.2006

-121-

KENDİNİ DÜŞÜNEN KENDİ KADARDIR

Tam bitti derken, başlamaktır hayat,
 Kimine çile umut, derdiyse yârdır
 Riyâkarlık, geçer akçedir heyhât!
 Kendini düşünen, kendi kadardır...

Sevgi ile dirilecek kâinat,
 Paylaşılan umut, kabına dardır
 Birlikte uçabilmektir kemalât,
 Kendini düşünen, kendi kadardır...

Hoşgörüdür ancak, insana kanat,
 Daimî istikrar, bununla vardır
 Dar açılı bakış, değildir sanat,
 Kendini düşünen, kendi kadardır...
 01.05.2006

-122-

KERVANLAR ÂLEMİ

Dünya sanatıyla, gösterir O'nu
 Her şey gidicidir, vardır bir sonu
 Tefekkürle bakış, bize ilk konu
 Kalktı da gidiyor, fikir kervanı

Canlı cansız âlem, tablo iç içe
 Hikmetledir her şey, gitmiyor hiçe
 Kalp o dur ki, görüp kendinden geçe
 Coştı da koşuyor, zikir kervanı

Elden uçunca güç, bilinir değer
 Varlığa şükreden, boynunu eğer
 Niyazlar yükselir, ta arşa değer
 Sonsuza uçuyor, şükür kervanı

Gammazlıkta şeytan, kışkandırırılar
 Her şeyi nefesine, yaslandırırılar
 Kendi kalplerini, paslandırırılar
 Yoruldu susuyor, küfür kervanı

Hatalar gözetir, yatırım yapar
 Belki de dilinden, kıyamet kopar
 Özünü reddedip, benliğe tapar
 Kir ile pişiyor, zifir kervanı
 27.06.2006

-123-

KIRIK DAL, KOPUK YAPRAK

Türbülansa girmiş insanlık ufku
 Tekerin balansı, yaban ellerde
 Yollar garip, yolcu yorgun, dermansız
 Bir hüzün türküsü, akar dillerde

Dost kazanmak çetin, harcamak kolay
 Her nefeste şüphe, hazin bir olay
 Altına çamurdan tutar mı kalay?
 Kollarda yer bulur, demir; nallarda

Bu dert ile, beşik kertmesiyiz biz
 Ne duman görünür, ne kederden iz
 Kimine aşikâr, kimineyse giz
 Bahçıvan misali, susuz çöllerde

Kopuk yaprak kırık dal, olur heder
 Kaşına gözüne karışın yeter
 Bir anlık “acaba? ”, ölümden beter
 Hor görülen meyve, çürür dallarda

Geciken tamirat, olur tahribat
 Yem torbası delik, susuz harap at
 Gönül ziya bulur, kol kola abat
 Yüzüp uçamayan, kalır göllerde

Duygudur seslenir, kaleme söze
 Bir kapı açılır, kalplerden göze
 Gamlı tren anlamsızdır öküze
 İdrakler fallarda, sevda yellerde
 İhtişamsa maksat, git gör fillerde
 09.06.2007

-124-

KONUŞANLAR – KOKUŞANLAR

Fikirler tartışır, hakikat çıkar
 Fikrini yazandan, ne zarar gelir?
 Niyet gizlenirse, anarşi çıkar
 Heceler dizenden, ne zarar gelir?

‘Fol’ da mı yaşarız, horozlanırsın
 Farklı bir görüşe, marazlanırsın
 Fert iradesiyle, çerezlenirsin
 Ezberi bozandan, ne zarar gelir?

Akıl baliğ halka, ayıptır vasi
Göndermiş vekilin, meclistir sesi
Demokrasi hukuk, vitrinin süsü (!)
Haykırıp kızandan, ne zarar gelir

Bu sistem içinde, millet nerede
Kaynak sağlam su kalmadı derede
Size göre halk yok, şu yer kürede
Hak ile gezenden, ne zarar gelir?

Ne giyeceğini, seçen halk ise
Vekilini seçmiş, batan ne size
Hep kışta yaşarız, çıkılmaz güze
Baskıdan bezenden, ne zarar gelir?

Beğenmez isek de, meclis milletin
Mühür elindedir, devir zilletin
Köhne fikrinizi, ipte sallatın
Seçimle çözendenden, ne zarar gelir

Ticaret yapmasın, siyaset yapma
Dininse dogmadır, sakın ha tapma(!)
Ağaç gibi yaşa, kökünden kopma (!)
Kaderin çizenden, ne zarar gelir

22.10.2006

-125-

KONUŞTURMAK-1

Kelime kelime, anlatım yetmez
Bazen dil susar da, “gözler” konuşur
Dikenli yollarda, çileler bitmez
Hayalle tüllenen, “izler” konuşur

Güneş leke tutmaz, kavurur atar
Vicdanlar pak ise, bir değer katar
Asrın günahına, bulaşan yatar
Yükü omuzlayan, “dizler” konuşur

Konuşmaktan yol alamaz bazısı
Yükü taşıyamaz, ana kuzusu
Söze siper almak, alın yazısı
Yokuşlar yorulmuş, “düzler” konuşur

Dilde kelâmımız, yücedir yüce
Hayalde şahlanır, binlerce hece
Ahengimiz vardır, gündüz ve gece
Kalbin akorduyla, “sazlar” konuşur

Derinlik aranır, cümle içinde
Hüzün vardır mısraların göçünde
Gece ortasında, saat kaçında
Heceler bağlanır, “sözler” konuşur

Kâmil görür demez, Hakk’a sığınır
 Sâdık kaynağından, fikre değinir
 Mümin günahına, her gün dövünür
 Salih riya sayar, “yozlar” konuşur
 04.02.2007

-126-

KONUŞTURMAK-2

Karanlık tellalı, çağın dışında
 Herkes aynasına bakar konuşur
 Her dem benliğini görür düşünde
 Kulağına mantar tıkar konuşur

Derinlerde kum da vardır mercan da
 Parıldayan aşk mayası her canda
 Işık sese dönüversin parçanda
 Maharet zincirli, sakar konuşur

Yazboz tahtasına dönünce hüküm
 Katlanarak artar, sırtımda yüküm
 Can dayanmaz belki, yıkım ha yıkım
 Araba devrilse, teker konuşur

Dalgalanma her alanda her yerde
 Çare üretilir, katmerli derde
 Diğergâmlık yer edinmişse “ser”de
 Azalar susar da, vakar konuşur
 11.02.2007

-127-

KORKARIM

Hortlak ruhu örter, sahte gülüşle
Yüze gülüp, “kin” satandan korkarım
Hüküm verir, dayanaksız bilişle
Şüphe ile, “zan” satandan korkarım

Kimi sığır da, sermaye yapar
Kimi hedef alır, nefsine tapar
Bozulunca denge, kıyamet kopar
Tezgâhında “din” satandan korkarım

Büyük isen, vazifen de büyüktür
Vahşileşen beyin, bedende yüküdür
Meyvesi zehirli, bu nasıl köktür?
İnsanlığa “in” satandan korkarım

Üstünlüktür, adanıp da yaşatmak
Öncelikli düşman, nefsi kuşatmak
Siyaha, beyaza güller döşetmek
Gururlanıp, “ten” satandan korkarım

Güzel gören, güzel düşler ve yaşar
Zor değil hayal et, çabala başlar
Kalbini yaralar, akıl da şaşar
Korku verip “cin” satandan korkarım

Ümit denen kavram, iki ayaklı
 Menzili uzun yol, zorluyor aklı
 Azim ile sabır, doğuştan yüklü
 Başlamadan “son” satandan korkarım
 30.06.2007

-128-

MANZARALAR

Temel haklar bile, gaspa uğramış
 Kafa karıştırır, söz kargaşası
 Sinesini açan, neyi doğramış
 Gündemi oyalar, hain maşası

Yönetim - paylaşım, tek yanlı işler
 Yıllardır kırıyor, yandaş yasası
 Umut ile yaşar, sevgiyi düşler
 Kimin umurunda, halkın tasası

Arka planında, ne var bilinmez
 Göstermelik ilgi, dostun busesi
 Söylenenler uçar, yazı silinmez
 Bilet kesmiş bize, gafil gişesi

Üçü kabul etmez, beşi düşlemiş
 Havanda su döver, fikir masası
 Ön yargılar hücrelere işlemiş
 Bu kiri paklamaz, hamam kesesi

Önce halkalarda, olsa kardeşlik
 Hayali zorlar mı, huzur köşesi
 Adalet yayılsa, günlük güneşlik
 Hesabını verir, vurgun kasası
 19.10.2006

-129-

MEŞGULİYET HASTALIĞI

Daha yemeğimi, yiyip doymadım
 Şimdi para geldi, alıp saymadım
 Hava çok güneşli, hasır yaymadım
 Meşgulüm gardaşım, sen sonra ara

Bir elimde cep tel, kolumda telsiz
 Mektubumu yazdım, gitmez ki pulsuz
 Çalışmayanlar da, kalıyor çulsuz
 Meşgulüm gardaşım, sen sonra ara

İnanmazsın ama, toplantıdayım
 Zamanım yetmiyor, saplantıdayım
 İşler ters gidiyor, sallantıdayım
 Meşgulüm gardaşım, sen sonra ara

Masamın üstünde, bekler kâğıtlar
 Vaktimi öldürür, yakar ağıtlar
 Paraya dönmüyor, gelen öğütler
 Meşgulüm gardaşım, sen sonra ara

Kapı alıyor da, kimdir sormadım
 Rahatından mr, sefa sürmedim
 Mezarım kazıldı, daha girmedim
 Meşgulüm gardaşım, sen sonra ara

Zaman niçin var ki, anlamak zordur
 Cevap dilde diken, yürekte kordur
 Malkoç Ali boş ver, hayıra yor dur
 Devam et gardaşım, düşme sen dara
 14.08.2006

-130-

MİLLET SEVGİSİ

Bir milleti sevmek, bu mudur sanki?
 Keşkek orbasına, garnitür yaptın
 Gönlümde kalıcı imarın hangi?
 Keşkeyle dövünüp, benliğe taptın

İrademiz kiralık mı, satlık mı?
 Egemenlik mera mıdır, otluk mu?
 Top gibi oynanır, yoksa “şut”luk mu?
 Ben seçtim gönderdim, sen ise teptin

Millet bir bütündür, takas edemem
 Fikri alkışlarım, makas edemem
 Tercihi mlkme, karkas edemem
 Cemiyet bir kale, sen ise toptun

Bilmeyenler varsa, sorsun danışsın
 Torbasında, insaf olan konuşsun
 Çoğunluk terfide, çukur inişsin
 Sen vicdana joptun, ve halktan koptun
 03.04.2007

-131-

MİLLETSİZ VATAN MI?

Halk dediğin ne ki, cahil cühela (!)
 Vatanı milletten kurtarmak lâzım (!)
 Bu mu aydın görüş, dipsiz ukalâ
 Hükümü zilletten kurtarmak lâzım
 27.07.2007

-132-

MİLLETVEKİLİM

Vekil olduğunu, unutmamalı
 Her zaman azile, hazır olmalı
 Aşk, sevgi, heyecan, ile dolmalı
 İşte budur benim milletvekilim

Millet ne yiyorsa, onu yemeli
 Onun derdi ile, hep dertlenmeli
 Çok az maaş ile, yetinilmeli
 İşte budur benim milletvekilim

Odun yoksa, önce o üşümeli
 Vekâlet alınan, düşünölmeli
 Tüm gayesi, dert için eşinmeli
 İşte budur benim milletvekilim

Yanlış yapmış ise, dokunulmalı
 Fermanı yüzüne, okunulmalı
 Haktan ve hukuktan, sakınılmalı
 İşte budur benim milletvekilim

Makamın, maaşın, gereği halktır
 Kabını doldursa, gidişi haktır
 Halkına uymayan, fermanı yaktır
 İşte budur benim milletvekilim

Bir ayda yediğim, bir günde yersen
 Bal tutan parmağın, yalıyor dersin
 Bırak git! Yoluma halı da sersen
 İşte budur benim milletvekilim

Halkın inancına, saygı gündemde
 Oyuna gelmeyin, şimdi son demde
 Özgürlük ve barış istiyor hem de
 İşte budur benim milletvekilim

Kaynağın başında, akar su duru
 Hiç kimse ıslanmaz, herkes kupkuru
 Mizanda sorulmaz, kimseye soru
 İşte budur benim milletvekilim

Malkoç Ali'yim ben, hayal ederim
 Yanlış dilemişsem, hayâ ederim
 Dünyada-ukbada, dava ederim
 İşte budur benim milletvekilim
 23.06.2006

-133-

MİLLİ SERVET HEPİMİZİN

Asfalt eskir diye, yavaş yürürüm
 Müsrifin yediği, naneye bakın
 Su bitmesin diye, musluk dürürüm
 Barajı kirleten, keneye bakın

Milli servetimiz, milletin malı
 Yakarken düşünün, küçük bir dalı
 Yüzler mahcup olmaz, sözler ağdalı
 Hazır cevap veren, çeneye bakın

Kendi malın olsa, fazlası israf
 Harca hazineden, gösterin masraf
 Bir de beklenir af, sanki millet saf
 Mazimden çalınan, seneye bakın

Uçak pisti yaptık, inek otladı
 Fazla hava vurduk, lastik patladı
 Dumanda avlanan, malı katladı
 Ruhsat verdiğimiz, sineye bakın

Malkoç Ali neler görür genç yaşta
 Siyah teli kalmaz, saçta ve kaştta
 Umudumuz, halim selim gardaştta
 Masalla uyutan, nineye bakın
 İlme faydasız, deneye bakın...
 25.09.206

-134-

MUHABBET BAĞI

Ha gayret can dostlar, sesler yükselsin
 Korodaki meşke, vurgunum bugün
 Her hücreme buruk nağme yüklensin
 Yüküm olmayınca, yorgunum bugün

Bağlama ahengi, alır götürür
 Neyden nefeslenen, kalbe oturur
 Kemane hüzne denk, bir ok batırır
 Muhabbet bağına, sürgünüm bugün

Güftelerin nakşı, döner desene
 Güller sunar, söyleyene susana
 Bir madde ekledim, gönül yasama
 Sadece benliğe, dargınım bugün

Her vurgu hakikat, Hakk'ta birleştik
 Buluştu nefesler, sözde gürleştik
 Kafesten ayrıldık, göğşe yerleştik
 Ey sevda kervanı, çarkınım bugün

Her sevgi mayadır, tutar ya tutmaz
 Candan seveni can, asla unutmaz
 Hayale yerleşir, gözü uyutmaz
 Dillere destansın, şarkınım bugün
 28.02.2007

-135-

MUTLULUĞUN TÜRKÜSÜ

Seher vakti, dağda otağ kurulur
 Elem yok kimsede, ne de yorulur
 Mecliste sadece, hatır sorulur
 Dersini almış da, okur ezberden

Kutsîler cem etmiş, derd-i zamana
 Kavrulur gönüller, yer yok samana
 Kalpleri akortlu, her dem imana
 Bahar mevsimidir, kurtul gazelden

Her şey teklif bize, güzel ve çirkin
 Ne ile beslersen, döndürür çarkın
 Aşka muhalefet, olursa terkin
 Aslına erenler, seçer güzelden

Devrilip doğrulmak, kolay değildir
 Sevgi derinden his, olay değildir
 Özlenen; sefahat, saray değildir
 Kalpler maşukunu, bulur ezelden
 09.08.2006

-136-

NECATİ BEY'E

Yüreğinde Anadolu resmi var
Topraktan Ağrı'lı Necati Abim
Nerde keder, görüntüde yas mı var?
İzhara eğrili, Necati Abim

Bir cenaze olsa, koşar yorulmaz
Dernek düğün oyun, onsuz kurulmaz
Hayırda yarışa, hikmet sorulmaz
Ezelden çağrılı, Necati Abim

Hakk'tan yana sözü, nağmesi vardır
Gökteki yerdeki, gönlüne yâdır
Kendini düşünen, kendi kadardır
Birliğe doğrulu, Necati Abim

Necat bulmuş özden, mayası haktan
Türkü söyler bize, taşır uzaktan
Gönüller fetheder, onay yürekten
Gülistan bağrılı, Necati Abim

Çiğ köfte hazırlar, acısı bizden
Dağı omuzlanır, yorulsa dizden
Geceye mum yakar, daha gündüzden
Muhabbet yoğrulu, Necati Abim

02.03.2007

-137-

NEREYE GİDELİM

Hep dışını gösterirsin yüzüme
İçinde ne vardır, dök de görelim
İtiraz edersin, doğru sözüme
Seni değil de biz, kimi yerelim?

Kara hep ak olur, ak ise kara
Hileli tartarsın, almazsın dara
Rüyada dünyada, hesabın para
Seni değil de biz, kimi yerelim?

Bir kriz olsa da, rantlar çoğalsa
Deniz kabarsa da, herkes boğulsa
Halk için en güzel, hayalin buysa
Seni değil de biz, kimi yerelim?

Yapılana değil, yapana bakıp
Söylenen sözlere, üç de sen katıp
Gezersin meydanda, gösteriş yapıp
Seni değil de biz, kimi yerelim?

Bulanık havadan, ruhlar karardı
Güneşe gölgeden, yaprak sarardı
Malkoç Ali, imkân olsa arardı
Başka bir dünya yok, nerye gidelim? ...
07.07.2006

-138-

NEYİ BEKLERİZ?

Fransız siyasi bir savaş açmış
Tepkisiz kalırsak, biz çok tekleriz
Belçika Vatikan kinini saçmış
Birlik olmak için, neyi bekleriz

Sınıırımı saran, ateş ne feci
Her an devranını sürer tefeci
Dâhilde dindarın, namı mürteci
Birlik olmak için, neyi bekleriz

Güpegündüz gemisini aşırır
Süper güç atomla, insan pişirir
Yaralı vicdanlar, üzgün şaşırır
Birlik olmak için, neyi bekleriz

Milli heyecanlar, yeter de artar
Ölçümüz hakikat, dünyayı tartar
Önce sarhoş olan, neslini kurtar
Birlik olmak için, neyi bekleriz

Bize hasta adam, rolü biçilmiş
Geçmişe küfreden, aday seçilmiş
Rekor kitabında, bir yer açılmiş
Birlik olmak için, neyi bekleriz

Tanımsız hayali, tehlike ile
 Korkutur milleti, dolamış dile
 Ne yüküm azalır, ne dolar file
 Birlik olmak için, neyi bekleriz
 12.10.2006

-139-

NİTELİKLİ SEVDA

Şu garip dünyaya ayak basalı
 Dikenli dikenli, “ikramlar” gördüm
 Kimisi kanunsuz, kimi yasalı
 Çaresi düğümlü, ne “gamlar” gördüm

Görüntü aldatır, “adam” sanılır
 Bastığı asfaltta, toz kıskanılır
 Kişi o ki, fikri ile anılır
 İçerden çürümüş, ne “hamlar” gördüm

Işığın depolar, sunar bizlere
 Âşk ile yol sürer, kör dehlizlere
 Yüz sürülür işte, böyle izlere
 Eriyip ısıtan, ne “numlar” gördüm

Özlenmez mi, kimsesizler kimsesi?
 Bir kulak ver, belki duyulur sesi
 Kirlendi bak, insanlığın nefesi
 Altından kancada, ne “yemler” gördüm

Bol keseden dağıt, vaat ve kâğıt
 Çıkmamış canlara, olur mu ağıt?
 Yıllar var fikir tok(!) , aşımız öğüt
 Tedavülde geçmez, ne “zamlar” gördüm

Bir alana, bir bedava dediler
 İşe yaramadı, yedi kediler
 Geçide kapalı, dedikodular
 Derecede eksi, ne “namlar” gördüm

Bir ile çoşanlar, Bir'e koşanlar!
 Birlikte engeli, bir bir aşanlar!
 Havuzda eriyip, göğe taşanlar!
 Dumansız ateşsiz, ne “cemler” gördüm

Nitelikli sevda, tanır mı sınır?
 Sevgiye çıkmayan yollar aşınır
 Güneş batsa, buz gönülde ısınır
 Susuz topraklarda, ne “çimler” gördüm
 21.04.2008

-140-

OLMAK VAR DOSTLAR

Suya yazılanı, balık da görmez
 Popüler kültüre, esir olmak var
 Tahribatla yıkım, çok uzun sürmez
 Tamı pazarlayıp, küsur olmak var

Köksüz-ruhsuz sözle, nağme okunur
 Yaralanır zihin, cana dokunur
 Hürriyet zedeli, hukuk yakınır
 Zirveye lâyükken, hasır olmak var

Şevkimiz sürgündür, aşkımız yorgun
 Mevsimler şaşırmış, bize mi dargın?
 Bir de cesaretim, olursa kırgın
 İş görmeyen kolda, nasır olmak var

Kesir olmak var dost, kusur olmak var
 Şaheser tabloda, püsür olmak var
 Yılı omuzlarsan, asır olmak var
 Şiirlerde kıta, nesir olmak var...
 21.03.2007

-141-

OLMAYINCA

Yeşeren ümitte, sabırla bekle
 Düşler yenik düşer, yâr olmayınca
 “Nerde aklım fikrim” kendini yokla
 Kabuk sırrın açmaz, nâr olmayınca

Yürürüz tartılır, her saatimiz
 Yok ki ara karne, görsek notumuz
 Düşmeden sarsılır, kara kutumuz
 İman ile izan, var olmayınca

Aidiyet ile, bağlanıp yola
 Düşman çatlatmalı, girip kol kola
 Derman kâr eylemez, şaşırılmış kula
 İnsaf iflas edip, ar olmayınca

Lisanlar çok hoştur, ambalaj cazip
 Dağıtılır ilaç, reçete yazıp
 Burda el üstünde, ötede kâzip
 Kuru dal kırılır, bâr olmayınca

Zordur elbet zordur, ipe sarılmak
 Nefsanî ölçüyle, var mı darılmak?
 Senin alın yazın, düzde yorulmak
 Kardelenler çıkmaz, kar olmayınca
 Kardelenler çıkmaz, kar olmayınca...
 13.01.2007

-142-

OLMAZSA OLMAZ

Kapılar sürgülü, açmıyor elim
 Görüntü güzel de, kokmuyor gülüm
 Kelimeler süslü, çözmüyor dilim
 İman sevgi ile, çevrilmedikçe

Kurdun derdi dağda, kuzuyu kapmak
 Nefsini yüceltip, benliğe tapmak
 Dil kalbe uymazsa, sonudur sapmak
 Yalan iman ile, devrilmedikçe

Boş kabı doldurur, en yakın musluk
 İlham uçar gider, sebebi küslük
 Barınmaz soframda, afiyet mislik
 Gönül vuslat ile, kavrulmadıkça

Altını topraktan, ayırır elek
 Yön verir kadere, hayırlı dilek
 Ölçüsüz eylemde, şaşırtır felek
 Buğday saman ile, savrulmadıkça

Malayani şeyler, koparır özden
 Kalpler yara alır, çatallı sözden
 Hasadımız boştur, ümit yok güzden
 Meyveye değen dal, kıvrılmadıkça

Nam ile şan ile, gelir meydana
 Malkoç Ali, bak sen, hakça kaydana
 Alkış ve tirajın, değil faydana
 Hayırda yarışta, sivrilmedikçe
 16.08.2006

-143-

OLUR MU?

Hesaplar yapılmış, yangın üstüne
 İnsanı yiyerek, olur mu barış?
 Sözü temel sarsar, almaz üstüne
 Kalplere kıyarak, olur mu sarış?

Aynı gemideyiz, aynı kulvarda
 Yer mi kalmadı ki, koca bulvarda
 Benliği bırakıp, yakar yalvar da
 Fesadı yayarak, olur mu varış?

Mum ışığı, görülür mü güneşten
 Duman aramayın, içten yanıştan
 Çıkarmayın mana, her dokunuştan
 Nefsine doyarak, olur mu yeriş?

Duvar gazetesi, yazar uydurur
 Bastığın toprağı, çeker kaydırır
 Senaryoya göre, hüküm yaydırır
 Mesnetsiz duyarak, olur mu görüş?

Açık sözlü, güven verir insana
 Mertlik, öncü madde olsun yasana
 Gönül koyun, haksızlıkta susana
 Rakibi soyarak, olur mu yarış?

Söz, senet, sözleşme; taahhüt hepsi
 Dolu gönderirsin, boş döner tepsi
 Haksız mal edinen, hak eder hapsi
 Akitten cayarak, olur mu duruş?

Ağustos böceğı, yazın saz çalar
 Tembel adam, dört mevsimde caz çalar
 Yağmurda su içer, avucun yalar
 Yerinde sayarak, olur mu sürüş?

Birlikte hareket, ne güzel duygu
 Güven bir mayadır, oluşmaz kaygı
 Her yer tertemizdir, gerekmez yaygı
 Barikat koyarak, olur mu giriş?

11.09.2006

-144-

ONURLU DOSTA

Çetin yollar yürümekle aşınmaz
 Nazik elle kor alevler taşınmaz
 Niyetine giren fazla düşünmez
 Planı gönülden yaptı Onur Bey

Köy köy gezeceğiz ve bucak bucak
 Hasretle buluşur, içten bir kucak
 Fitil alevlenir, tüter bu ocak
 Gündelik sevdayı tepti Onur Bey

İki istenmişse, beşi hedefler
 Hep “bir” e adanır, inci sedefler
 Ritmine yetişmez, “ney”ler ve “def”ler
 Kâinatı koro yaptı Onur Bey

Bazen davet alır uzak kıtadan
 Mayası çalınmış, yârdan atadan
 Bir gün çağırırlar, davet öteden
 Ebedi beratı kaptı Onur Bey

24.12.2006

-145-

ORGAN MAFYASI

Kenetlenmiş eller, nerede kaldı
Tutulmayan balık, derede kaldı
Aynalar, tablolar, geride kaldı
Elleri çaldınız, organ mafyası

Uyurgezeriz biz, işte ortada
Sevmeyen yürekler, yemdir oltada
Sözün dinlenirdi, yedi kıtada
Yılları çaldınız, organ mafyası

Argo, küfür dilde, edep askıda
Sulanmayan çiçek, kurur saksıda
Ders verecek kitap, halen baskıda
Dilleri çaldınız, organ mafyası

Deryaya bakar da, suyunu görmez
Önünde kuyu var, sonunu görmez
Yumağı vardır da, bir çorap örmez
Pilleri çaldınız, organ mafyası

Çareyi bilene, sözümüz yoktur
Kimsenin malında, gözümüz yoktur
Malkoç Ali der ki, yüzümüz yoktur
Gülleri çaldınız, insan mafyası

28.05.2006

-146-

ORTAK ŞUUR

Bekâra boşamak, ne de kolaymış
Üç haneli köye, muhtar oldun mu?
Aleyhte konuşmak, basit olaymış
Beş tane davara, saman böldün mü?

Kendi düşse ağlar, sen düşsen güler
İnsanlık o dur ki, hep hayır diler
Aynı yöne bakan, ayrılık böler
Kendi ailende, birlik oldun mu?

İyi niyet ile, yola çıkarsın
Şom ağızlılara, kulak tıkarsın
Küçük bir çaban yok, gönül yıkarsın
Beyinden önyargı, silebildin mi?

Bir şeyler yapılır, tüzel anlamda
Karanlığa bir mum, güzel anlamda
İnsanlığa hizmet, özel anlamda
Sen de bir kervanda, yerin aldın mı?

Kaplumbağa gibi, tek göz odada
Yaşıyor insanlar, özel adada
Dar bakış açısı, ısrar hatada
Dostunun derdini, derdin bildin mi?

Erişilmez üzüm, koruk olur mu?
 Sarmaş dolaş kalpler, kırık olur mu?
 Malkoç Ali, gamsız doruk olur mu?
 Paslı kapıları, çalabildin mi?
 12.11.2006

-147-

ÖFKEYLE KALKAN, ZARARLA OTURUR

Hayal edip baktım, geçmiş zamana
 Ne hırslar emeller, devrilmiş gitmiş
 Rüzgâra karışıp, uçan samana
 Kılavuzluk yapan, savrulmuş gitmiş

Ders et toplamayı, unut bölmeyi,
 Ağlanacak halimize gülmeyi
 Amaçlayan, atmosferi delmeyi
 Güneş ışığında, kavrulmuş gitmiş

Kör dövüşü gibi, kavram savaşı
 Vicdanı bitirdik, yitirdik aş
 Yüz elli mi olacak, olgunluk yaşı? !
 Basiret bağlanmış, çevrilmiş gitmiş

Ses yarışması mı, bağırın haklı?
 Sessiz çoğunlukta, itidal saklı
 Çok sesli koroda, kimler yasaklı?
 Bu sırra ermeyen, sivrilmiş gitmiş

Ne oldu bozuldu, millet dokusu?
 Çöpte eşinenin, gelir kokusu
 Niyetlerde, “mişli geçmiş” takısı
 Beyin hezeyana, kıvrılmış gitmiş

Takvimlere sığmayan medeniyet
 Şahlanırsa, kime öder ki diyet?
 Hoşgörü, tahammül ve iyi niyet,
 Terk eden çamurla yoğrulmuş gitmiş
 09.05.2007

-148-

ÖMÜR MUHASEBESİ

Geçtim yine, vuslat bahçelerinden
 Tüm sineler, tutuşmuş da yanıyor
 Bir ses, yankılanıyordu derinden
 Kalpler tek nefesle, O’nu anıyor

Vardım ve “bana da yer var mı” dedim
 Beratım soruldu, söyleyemedim
 Derdime derman, eyleyemedim
 Gelenleri herkes, “hal” den tanıyor

Anladım ki, gemi menzile varmış
 Fark edemeyenler, geride kalmış
 Demek koca ömür, anlık hayalmış
 Eyvahlar, vicdanda çalkalanıyor

Emanet verilen, su kabı sandım
 Yalnız su taşıdım, meğer aldandım
 Sular çekilince, ben içten yandım
 İnsanoğlu, hazır görüp kanıyor
 02.09.2006

-149-

ÖNCELİKLİ TEHDİT, EDEPSİZLİKTİR

Aç kalırsam, ağaç yaprağı yerim
 Evim yoksa, bir çadıra girerim
 İnanç, iman, ahlaksız ne ederim?
 Öncelikli tehdit, edepsizliktir

Süt bozulsa, peynir yapıp da yersin
 Armut düşse, pekmez için ezersin
 Tereyağı koksa, çöpe atarsın
 Öncelikli tehdit, edepsizliktir

Öğretmene saygı, huzur kalmadı
 Beş avrat değişen, yine doymadı
 Bizi gelip, uzaylılar soymadı
 Öncelikli tehdit, edepsizliktir

Medyada ahlakı, rafa kaldırdık
 Her yeni cihaza, hemen saldırdık
 Hüsrânı seyredip, saç yoldurduk
 Öncelikli tehdit, edepsizliktir

Büyükler dinlemez, baş gömer kuma
 Cebi para gören, gönlünde kuma
 Kantinde doğurur, sanki bir dana
 Öncelikli tehdit, edepsizliktir

TV kanalları, eve kir taşır
 Çare gösterilen, yarayı kaşır
 Bu millete, milli kültür yaraşır
 Öncelikli tehdit, edepsizliktir

Malkoç Ali, ayrıntıya çok girmez
 Ah'lar arşa değdi, gözyaşı dinmez
 Nerde hata yaptık, kimse mi bilmez? !
 Öncelikli tehdit, edepsizliktir
 12.06.2006

-150-

ÖNYARGI

Önyargılı görüş, sen yok musun sen
 Bazen atarsın taş, bazen baş kesen
 Ahlâk dibe vurmuş, dışın bilesen
 Fikirler batağa, saptı gidiyor

Elinde şablonun, nedir ölçüsü
 Dinleyip tartmayan, hüküm yolcusu
 Dipsiz kuyuların, kara kolcusu
 Benliğe körlüğe, taptı gidiyor

Varsayımlar ile, olur mu hüküm?
 Aynı toprakta fark, dalım ve köküm
 Tavır tahammülsüz, ben orda yokum
 Bilgelik uzağa, koptu gidiyor

Hürriyet odur ki, kapsar herkesi
 Özgürlüğün özü, birliğin sesi
 Demokrasi, yönetimin öznesi
 Hukuk terazisi, kırptı gidiyor

Önyargı kılıftır, fikirsizliğe
 Suizan vardırır, edepsizliğe
 Hoşgörü son verir, erdemsizliğe
 Sular engeline, çarptı gidiyor
 15.07.2006

-151-

PASLI TENKE

Hukuku yutmuş da, geniş getirir
 Üstüne soda iç, kim tutar seni?
 Fikrin iradeyi özden bitirir
 Sevdasına ortak kim katar seni?

Soyu tükenmişler, arasındasın
 Beyaz geleceğin, karasındasın
 Biliriz sen kaçın kurrasındasın
 Paslı tenekesin, kim satar seni?

Geri kalmışlığın, faili belli
 Ben söyleyim asır, sen anla elli
 Her mevsim rüzgârlı, yağmurlar selli
 Zehirden ilaçsın, kim yutar seni?

Artık yeni devir açtık cihana
 Sağır sultan duydu, körlük bahana
 Korkma! ... girmeyceğim senin sahana
 Kaldırım taşısın, kim atar seni?
 11.02.2007

-152-

SAMSUN'A DA HIZLI TREN YAKIŞIR

İlk Adım'ın atıldığı mekândır
 Samsun'a da hızlı tren yakışır
 Ayrımcılık, yüreğimi yakandır
 Samsun'a da hızlı tren yakışır

Ankara'ya vardım, gerisi kolay
 Sivas'a ulaşp, çekelim halay
 Konya'ya da, tren ulaşsın hay hay
 Samsun'a da hızlı tren yakışır

İstanbul'dan ray döşensin Bursa'ya
 İzmir'de takılsın, gelsin bu raya
 Bu şehirde, un sermeyin paraya
 Samsun'a da hızlı tren yakışır

Van'a, Erzincan'a, ulaşsın raylar
 Bekleriz sabırla, tez geçer aylar
 Hükümette, planı yapan baylar
 Samsun'a da hızlı tren yakışır
 28.09.2007

-153-

SAMSUN'DAN

Uzun yıllar sonra, geldim Samsun'a
 Dostlarımın izi, sözü silinmiş
 Tükenmiş de zaman, yaslanmış sona
 Hayat denilen şey, dilim dilimmiş

Anılar buğulu, çekilmiş perde
 Derince bağım var, doğduğum yerde
 Kaderimde; neşe de var keder de
 Dokuduğum; desen desen kilimmiş

Her bir adım, alır götürür beni
 Durak durak, taşırım bu bedeni
 Can'a hasret, yeniden doğdum yeni
 Kimdir bu yabancı, gelen de kimmiş?

Misafir gibiyim, tüm mekânlarda
 Bir yer lâle devri, birisi darda
 Geliverir bazen, çile ard arda
 Sabrın kanatları, içime sinmiş

Dağ taş deniz, tümnden yabancı bana
 Küresel kalkınma, galip sabana
 Parklar ve bahçeler, yakışmış sana
 Kaynak için sanki, altın bulunmuş

Bir daha kavuşmak, nasip mi bilmem?
 Hasret gündemimden, ben asla silmem
 Gelip de bulamam, belki gelemem
 Ömür sermayesi, nerde bilinmiş?
 18.08.2007

-154-

SEN DİYECEKSİN

Komşudur komşunun külüne muhtaç
 Ne tok zengin gördüm, ne fakiri aç
 Kin tutucu olma, sen muhabbet saç

“Dünya fâni imiş” sen diyeceksin
 Tahtadan bir ata hem bineceksin

Başımıza gelen dilimizdendir
 Sevgi ve muhabbet yolumuzdandır
 Gıybeti susturmak dinimizdendir

“Hatalarım çokmuş” sen diyeceksin
 Tahtadan bir ata hem bineceksin

Mevcut düşman bize yeter de artar
Senin husumetin buna ne katar
Birlik bozulursa o millet batar

“Nefisler hep döner” sen de bilesin
Sen de önce kendi nefsin yeresin

Kul Hakkı nerede lafta mı kaldı
Hakikat ne oldu rafta mı kaldı
Zarafetin hani Kaf'ta mı kaldı

“Eyvah Aldandık” sen diyeceksin
Hayat çok kısaymış bunu bilesin

Nefsin de bedenden büyüktür büyük
Kalpsiz bir beden de cana yüktür yük
Günah kabın taşıtı bari boynun bük

“Sığmadım dünyaya” sen diyeceksin
Işıksız mekâna hem gireceksin

Ali, Rıza göster hüzne ve gama
Hakk'tan gelen emri yarına koyma
Sunulan ihsanı kendine yorma

“Ömrüm geldi geçti” sen diyeceksin
Tahtadan bir ata hem bineceksin
17.06.2005

-155-

SENEDE BİR GÜN

Canın oksijeni, sevgidir sevgi
 Sunarsan yeter mi, senede bir gün?
 Limitli muhabbet, yaralar şevki
 Anarsan yeter mi, senede bir gün?

Hâsılata engel olur haşerat
 Salât ile tama döner küsurat
 Dostlar meclisine, her gün hasır at
 Yanarsan yeter mi, senede bir gün?

Muhabbet bağında, çiçekler çeşit
 Görünen manzara, hayale eşit
 Dallar bülbül bekler, kulak ver işit
 Konarsan yeter mi, senede bir gün?

Gönüller arası, bağdır görülmez
 Uzak isen gözden, kalpler darılmaz
 Üç yüz altmış dört gün, adım sorulmaz
 Dönersen yeter mi, senede bir gün?
 16.02.2007

-156-

SEVDA İÇİNDE SEVDA

Odaktan vurgunum anayurduma
Önyargıyla baktı isen, kim takar?
Sevgi çağlayanı, güçtür ardıma
Asırlar boyunca, akar da akar...

Her bakışım, sevda içinde sevda
Kömür bitmez, demirimiz hep tavda
Kimi siper tutmuş, kimisi avda
Bizim ateş bizi, yakar da yakar...

Havalar bulanık, yollar tıkanık
İncir çekirdeği, çınara tanık
Çatırdadı küre, atmosfer sanık
Nalıncı keseri, bakar da bakar...

Selâm olsun, dağına ovasına
Dua bizden, garipler yuvasına
Türkü türkü, vuruldum havasına
İçi mahzun, dışı vakar da vakar...

Üç pireye, yorgan yakan utansın!
Hak tekere, çomak sokan utansın!
Dört mevsimde, rüzgâr eken utansın!
Gün gelir Gülistan, kokar da kokar...

Hey gidi geçmişim, serden geçmişim
 Karış karış, ecel şerbet içmişim
 Emanetin, bayrağımı açmışım
 Karanlıktan şafak, söker de söker...
 23.03.2008

-157-

SEVGİ DİLİDİR GÜZEL TÜRKÇEMİZ

Kavgaları yapın, başka bir dille
 Dünyaya açıldık, sevgiyle gülle
 Yarışıyoruz biz, sanki bülbülle
 Sevgi dilidir bu, güzel Türkçemiz

Abdal'ım, Yunus'um, Mehmet Akif'im
 Veysel'im, Nazım'ım, Necip Fazıl'ım
 Kıtaları aşmış, bestem ve sazım
 Dünya dilidir bu, güzel Türkçemiz

Yaprak düşer yere, elveda desin
 Güneş doğar, göğe merhaba desin
 Toprak kokar yâre, sevgi üflesin
 Duygu dilidir bu, güzel Türkçemiz
 17.06.2006

-158-

SİĞARA TAŞLAMASI

Kuş gribi vardır tavuk yemezsin
Dereler bulandı balık yemezsin
Radyasyon olunca çayı içmezsin
Bin bir zehir dolu içme sigara

Soğuk hasta yapar camı açmazsın
İçmeyen dumanı şifa mı sansın
Maksat alev ise yüreğin yansın
Derdinin dermanı değil sigara

İçi zehirli ot bir ucu kara
Cepte delik açar ciğerde yara
Sağlık elden gider koyar mezara
Bilerek intihar içme sigara

Malkoç Ali özler dumansız hayat
Bir taşlama yazdım var mı kabahat
Yırt paketi kır çakmağı çöpe at
Şu dünyamı esir alma sigara
24.01.2006

-159-

SONSUZ IŞIKLAR

Kırıntısı bile, ilhama kaynak
Tedavülden kalkmaz, fikrimiz bizim
İnsana endeksli, kalbe dayanak
Her canlıya müştak, zikrimiz bizim

Rengim gökkuşağı, çorbam aşure
Tek tip elbiseyi, sunmam beşere
Bal yapmazsa arı, olur haşere
Üretken olmaktır, farkımız bizim

Sevgi denilen şey, kopup gelendir
Kalp o dur ki, sahibini bilendir
Kulun hayırlısı, kini silendir
Yalnız Hüda'yadır, şükrümüz bizim

İlticamız, O'na doğru yol alır
Taşa takılanlar, hep yolda kalır
Fanileri aşan, sonsuzu bulur
Aciz-i mutlaktır, fakrımız bizim
01.06.2007

-160-

SONSUZ KORİDOR

Beden ışık hızı, duygular yaya
Yüzümde tebessüm, içten gülmedim
şu dolup boşalan, fani dünyaya
Ben kendimi anlatmaya gelmedim

Soru işareti, ünleme inat
Kaçınır kavgadan, takınıp kanat
İnsana yakışan, hayır hasenat
Başka bir koridor, çözüm bilmedim

Bakınca geçmişe, bir de bu güne
Zaman bizi, sürüklüyor düğüne
Koşmalıyım! âşk muhabbet çağına
Ümidimle ayaktayım ölmedim

Derede su da var, sadece kum mu?
Bacayı tıkayan, yalnız kurum mu?
Dile gelen, bilmem doğru yorum mu?
Yanlı bakış ile, çamur çalmadım

Ya tesviye, ya tasfiye duygular
İtidale sarıl, biter kaygılar
Hak eden gönüle, bizden saygılar
Bal satan cümleyi, asla bölmedim
05.05.2007

-161-

SORU – CEVAP

Dedim yılan nedir, dedi dayımdır
 Dedim kaç tanedir, dedi ki çok çok
 Dedim çamur nedir, dedi huyumdur
 Dedim değişmez mi, dedi ki yok yok

Dedim yalan nedir, dedi sözümdür
 Dedim talan nedir, dedi özümdür
 Dedim utanmayan, dedi yüzümdür
 Dedim kaç katlıdır, dedi ki çok çok

Dedim şirret nedir, dedi soyumdur
 Dedim şeytan nedir, dedi yayımdır
 Dedim mal beyanı, dedi payımdır
 Dedim dolmaz mı kap, dedi ki yok yok
 14.04.2007

-162-

SÖZ SENETTEN ÖTE BİR ŞEYDİR

Ruhlar âlemiyle, var oluş başlar
 Söz vermişiz orda, Rabbimiz tektir
 Dirilişte akid, yoksa yavaşlar
 Söz vermek, senetten öte bir şeydir

Sorumluluk başlar, yuva içinde
 Çile kolu bağlar, bin bir biçimde
 Ateşi ört, duman olsa göçünde
 Söz vermek, yürekten öte bir şeydir

Kutlu insan, değil mağra adamı
 Gönül mirasıyla, doldur odanı
 Sandalın sahilde, bekler sedâı
 Söz vermek, kürekten öte bir şeydir

Söz verdim gelmedim, bil ki hastayım
 Sesim duyulmazsa, belki yastayım
 Mazeret ulaşmaz, kabir taştayım
 Söz vermek, sürekten öte bir şeydir

Malkoç Ali sözden, aldın dersini
 Önce vefa gelir, dışla tersini
 Saman uçsun, buğday duyar sesini
 Söz vermek, merekten öte bir şeydir
 11.06.2006

-163-

SÖZÜM VAR SEVDADAN YANA

“Seviyorum” desem ne dersin bana
 Bu kelime bin bir deryaya akar
 Nokta koyulmuyor, sevdadan yana
 Heceler tutuşup, mısrayı yakar

Niyet Şekil verir, yoğrulur hamur
 Ziynet olur bize, bu yolda amur
 Kaç asıra döner, kısacık mr
 Gönülden gönüle, koridor çıkar

Yürekler hoplatır, kaynatır sevgi
 Kanatlanmış sevdâ, bekler mi vg
 Karabulut çökse, yıldırılmaz Şevki
 Duysa nâhoş sözler, kulağı tıkar

Bir resime sığmaz, sayı toplamaz
 Sarar tüm bedeni, hiç yer kaplamaz
 Hsn kabul görmez ise hoplamaz
 Yağmur yağmasa da, Şimşekler akar

Bedeni dik tutan, sevdadır sevdâ
 Demir Şekil alır, kızgınca tavda
 Şahlanmaz yüreği, göğsünden kov da
 Kendine faydasız, ne yollar tıkar
 04.01.2007

-164-

ŞAKİR BEY

Leyleği havada görmüş de gezer
 Her kıtaya ayakbastı Şakir Bey
 Gemileri batsa, karadan yüzer
 Göbeğini kendi kesti Şakir Bey

Gerek yok bir hafta önce plana
Topla valizini, var gel sılana
Haksa dava, kapı kapı dilene
Zoru vestiyere, astı Şakir Bey

Turistik seyahat değil amacı
Asfalt sizin olsun, sever yamacı
Uzaktan gözleme, her şey umacı
Kaynağını buldu, sustu Şakir Bey

Kara günde kar yağsa koşar gelir
Pabuç kayıp olsa da aşar gelir
Yedi kat kuyuyu, değer de gelir
Gönüllere girdi, taşı Şakir Bey

Enerjisi hamurundan mayadan
Vitrinde görülmez, özü hayâdan
Yenilseydi, ekmek yapar kayadan
Şükürde kırılmaz, testi Şakir Bey

Malkoç Ali, tanıdı ki yazıyor
Kulacı zayıftır, dostla yüzüyor
Perde kapansa da, bilen seziyor
Yazda ve hazanda, esti Şakir Bey

21.11.2006

-165-

ŞAŞIRDIM

Bilim kürsüsünde, oturan cahil
"Papa" dedi dostlar, ben de şaşırdım
Dost görünür sözü yabana dâhil
"Kapa" dedi dostlar, ben de şaşırdım

Fikirde hürriyet, vicdan marifet
İnandığın fikri, dostça tarif et
Hakaret içeren, zikri zarif et
"Sopa" dedi dostlar, ben de şaşırdım

İnsan olan mahlûk, sözle kaynaşır
Karanlığa hizmet, dillenen neşir
Dedim senin fikrin, kimle oynasır
"Sıpa" dedi dostlar, ben de şaşırdım

Söz dediğin beş bükümdür on yudum
Gönülleri sarsar, attığın adım
Kalbinde kulakta, ne var ki dedim
"Tıpa" dedi dostlar, ben de şaşırdım
01.10.2006

-166-

ŞEKERCİ AMCA

Sabahtan çocuklar, karşılar onu
Şeker dağıtır hep, avuçlar dolu
Tatlıyla anılmak, bir huzur yolu
Mahallede tektir, şekerçi amca

Akşam dönüşü de, yine şekerli
Gelir mahalleye, yorgun ve terli
Çocuklar hep mutlu, yoktur kederli
Gönüllerde tektir, şekerçi amca

Adı hem Ömer'dir hem de Faruk'tur
Bu ne bitmez sevgi, güzel soluktur
Mahallemizde bir, benzeri yoktur
Şehrimizde tektir, şekerçi amca
27.06.2006

-167-

ŞEKİLCİLİK VE ÖNYARGI

Bıyıksız dolaşsan, der Avrupalı
Aşağı sarkıtsan, eli sopalı
Sakal varsa oldun, yobaz kafalı
Çareyi de seyyar, bıyıkta bulduk

Ne papaza uyduk, ne de imama
 Özümüz karıştı, toza dumana
 Buğday çürük, gönül verdik samana
 Çareyi girecek, kovukta bulduk

Simit ile doysan, görürler fakir
 Helalinden kazan, bakarlar hâkir
 Şükür ehline de, denilir şakir
 Çareyi ulvi bir, dorukta bulduk

Komşunun tavuğu, komşuya kazdır
 Kışın gömlek giyer, zanneder yazdır
 Kimsede olmasın, bu ne garazdır
 Çareyi de cılız, tavukta bulduk

Bildiğini paylaş, olalım yoldaş
 Malkoç Ali, ne zor edinmek gardaş
 Konuşmayan olur, kendine sırdaş
 Çareyi de seyyar, Kavukta bulduk
 16.06.2006

-168-

ŞEYTAN TAŞLAMASI

Hiddetin depreşti, yaran nüksetti
 Yine cehenneme doldurdun bizi (!)
 Vicdandaki kaos, söze aksetti
 Afaki dillere yıldırıdın bizi (!)

Herkes inancında, özgürdür - hürdür
Baskı ve tahakküm, geçersiz kurdur
İman denen nakış, solmaz mühürdür
Suyu kestin güya, soldurdun bizi

Zebani misin ki, tasnif yaparsın?
Kapıyı bir açar, bir de kaparsın
Ayarsız pusulan, rota saparsın
Neşemiz kaçmıştı, güldürdün bizi

Mekke'nin fethinde, kimse yıkmadı
Fatih İstanbul'da, ateş yakmadı
Farklı ten ve dini, başa kakmadı
Azrail'den çalıp, öldürdün bizi

Ey şeytanım! seni her gün anarım
Sanma ki, hilene şaşar kanarım
Vazifende, kusurun yok sanırım
Beş kardeşlik, beşe böldürdün bizi

Eleye eleye, doldum seleye
Selam olsun, gurbet ele sılaya
Artık bildim seni, aldım alaya
Labirent içinde, buldurdun bizi

22.07.2007

-169-

ŞİİRİN DİLİ

Pilavda beyaz taş, kırar dişleri
Sapmayın dedik de, hata mı ettik?
Şeytan bu yerleşir, sarar düşleri
Tapmayın dedik de, hata mı ettik?

Talepte sınır yok, eksilmez bitmez
Bin yıllık ömrümüz, olsa da yetmez
Her elden dost olmaz, sözünü tutmaz
Öpmeyin dedik de, hata mı ettik?

Olumsuzlukları, dolama dile
Atını yokuşa sür bile bile
Zincirden ayrılan, kapılır sele
Kopmayın dedik de, hata mı ettik?

Taşları bağladık, 'sulh'a yaradık
Çöplük bile olsa, altın aradık
Asırlar boyunca, çamur küredik
Tepmeyin dedik de, hata mı ettik?

Şiirin dili bu, çağırır Hakk'a
Günahlarımız çok, tartmıyor okka
Değişmez kural bu, "men dakika dukka"
Yapmayın dedik de, hata mı ettik?
Yapmayın dedik de, hata mı ettik? ...

28.03.2007

-170-

TALİHSİZ BAŞLAR

Ölümden sıtmaya mayalanmışız
Kırk yıl föter ile oyalanmışız
Sürü koyun gibi boyalanmışız

Nasırlaşmış kafaya bak kafaya
Dolmak bilmez küfeye bak küfeye

Gönüller arası mayınlı tarla
Güya bayramlaşır, elinde korla
Her gün kömür satma, bir gün de parla

Yalınayak efeye bak efeye
Terazide kefeye bak kefeye

Batağa su veren, ırmak benimdir
Muhtaç ve susayan, yürek benimdir
Yığınlar birikmiş, inim inimdir

Vurgundaki tefeye bak tefeye
Lale devri sefaya bak sefaya
05.02.2007

-171-

TANIRLAR

Hızlı koşsam, fidanlıklar kırılır
Yavaş gitsem, beni tembel sanırlar
Hamarat görülen, hemen yorulur
İşgüzarı, yüreğinden tanırırlar

Her sözün ve tavrın, makamı vardır
Ufku dar olana, yorum da dardır
Bir anlam veremez, ona murdardır
Fikirleri, direğinden tanırırlar

Kavak ağacında, olur mu meyva?
Armudun dalında, yenir mi ayva?
Verdiğin nefesten, kirlenir hava
Meyveleri, çorağından tanırırlar

Güneş saklanır mı, sızar görünür?
Muhelif rüzgârlar, esmez sürünür
Malkoç Ali, taş topraktan arınır
Sevgi ehli, kem sözden utanırlar
25.07.2006

-172-

TARİH VE GELECEK²

Kimi kime edelim ki şikâyet
Bu kumaştan bu elbise çıkıyor
İğne kayıp evde, bodrumda arar
Başa idam ipi, kendi takıyor

Düştüğü çukurdan, çıkmalı erler
Düşman topla değil, içten yıkıyor
Böyle miydi aldığımız öğütler
Ciğer pareliyor, yürek yakıyor

Malkoç Ali, yazar kalemi biter
Bazen ümitlidir, bazen tekliyor
Menkıbeyle öğünmeyin yârenler
Bu devir, adanmış ruhlar bekliyor
18.03.2006

-173-

TARTMADAN ALINMAZ

Kemâlat süreçtir, yorma kendini
Tav tutmayan demir, örse alınmaz
Hatırla her dâim, hıfzet andını
Dünyayı kaybeden, Mars'a alınmaz

² Âşık Ali Rıza Malkoç bu şiiri Çanakkale şehitlerinin anısına yazmıştır.

Cezp ediyor bizi, günlük parıltı
 Avazlar nâhoştur, kuru gürültü
 Arz-ı endâm eyler, nefsî şırıltı
 Görüntü büyüler, “şer”se alınmaz

Tarihime benim, “vefa” borcum var
 Yanmış yüreklere, “cefa” borcum var
 Maddeye mânâya, “îfa” borcum var
 Kamu çanağından, parsa alınmaz

Hatalarda tekerrürü bilmeli
 Ağlanacak hale, nasıl gülmeli? !
 Varsa eğer engelleri delmeli
 İlistir hafıza, derse alınmaz

Özgürlük var hürriyet var söylesin
 Mihenksiz sözleri, gönlüm neylesin
 Uçsun mutluluktan, kendin eylesin
 Işığı var, kendi “kör”se alınmaz

Bakış açısıyla, ele verirsin
 Gözünle koklayıp, dile verirsin
 Güldeki hikmeti, küle verirsin
 Kırmızı güzel de, “nâr”sa alınmaz

17.01.2007

-174-

TAŞ DEVRİNDEN BİR MASAL KAHRAMANINA

Medine, Moskova, Küba ve Tayvan
Beşer hizmetine, giderim yayan,
Milleti sürüyor, sanmış da sürü
Bu kâinat sana dar gelir Sülü

Bu milletin gözyaşı, sele dönerse
Gani mal, servetin, göle dönerse
Yardıma koşmaz Isparta gülü
Bu Angara sana dar gelir sülü

Kırk yıldır, konuşan ülke istedin
Konuşurken susan, ülke istedin
Sen kendin kapattın, millete yolu
Kabristan da sana dar gelir sülü

Şapka cambazlığı, geçmiyor artık
Yüzlere tüküren, söylemden bıktık
Bari doksanında hukuka yürü
Demokrasi sana, dar gelir sülü

Biliriz doymadın, sen siyasette
Türk halkı bıkmıştır, bu siyah sette
Bu mudur memleket idare yolu
Unut koltukları, dar gelir sülü

Sekiz kez geldin de, dokuz kez gittin
 Düşün nerde yanlış, kabahat ettin
 Millet kara kışta, sen yala balı
 Mizanlar da sana, dar gelir sülû

Çekil köşeye de, gençler başlasın
 Söz! Elli yıl sonra yine baştasın
 Dünyayı verseniz, yorulmaz kolu
 Makamlar da sana, dar gelir sülû

Hukuk isteyince adı gasp oldu
 Hazine soyuldu, kimler hapsoldü?
 Verdiysen sen verdin, bu vurgun yolu
 Sıratlar da sana dar gelir sülû

Nurlu bir padişah derlerdi sana
 Sense Nur'u kitlemişsin kasana
 Yıktın gönülleri, Ey tuzu kuru
 Kıratlar da sana dar gelir sülû

Tamam, çobansın da, koyun değiliz
 Değirmen başında suyun değiliz
 Son deminde Hakk'a inançla yürü
 Musalla da sana dar gelir sülû

Madem formül vardı, kırk yıl ne yaptın
 Niçin çıkılmayan, yollara saptın
 Şimdi bulandırma, gel duru suyu
 Hasatlar da sana, dar gelir sülû

Baraj yapmışsın da, su akıtmışsın
 Çeşme yapmışsın da, musluk takmışsın
 Maaşla mı yaptın, Ey zihni duru
 Topraklar da sana dar gelir sülü

Rakibine, başbakan diyemezdin
 “Hükümetin başı”, hitap ederdin
 Edebi de bozdun, Ey nefsin kulu
 Mezatlar da sana dar gelir sülü

Malkoç Ali yazar, bu destan bitmez
 Mürekkebi vardır, bacası tütmez
 Günahını yazmaya bu ömrüm yetmez
 Dahasını yazmak ar gelir sülü...
 05.05.2006

-175-

TAŞIRIM

Devraldım nöbeti, heceliyorum
 Mısralarım ile, huzur taşırım
 İlham doğar kalbe, geceliyorum
 Şiirler sunarım, hızır taşırım

Bize gerek önce, insaf aşısı
 Artık son bulmalı, gaflet koşusu
 Uzak dursun benden, fikrin şaşısı
 Gerçek gömülse de, kazar taşırım

Adam olmak için, saf niyet yeter
 Gündüzümüz oldu, zindandan beter
 Mana atmosferi, gelir de biter
 Uğrunda çabamı, yazar taşırım
 11.11.2006

-176-

TAŞLAMA VE HİCİVDE ÖLÇÜMÜZ

Bizim taşımızla, kimse yaslanmaz
 Yaralara derman, şifadır şifa
 Taştan anlamayan, gaftan uslanmaz
 Her bir hareketi, cefadır cefa

Eleştiri, edep ile olursa
 Uyarılar, hüsnü kabul bulursa
 Ölçü, tartı tam yerinde kalırsa
 Hatalardan dönmek, vefadır vefa

Günahı söylenmez, fazilet sanır
 Gündeme getiren, mahcup utanır
 Su bulandıranı, kim görse tanır
 Gönülde yer eden, sefadır sefa

Taşlamamız, hediyedir aslında
 Aslı flu, şimdi rağbet faslında
 Temkinli yaklaşım, çağın neslinde
 Ders alacak olan, kafadır kafa

Taşlayanları da, bir gün taşlarlar
 Kuruyan ağaca, gençlik aşlarlar
 Malkoç Ali, devrin biter kışlarlar
 Zaman geçer, sözün rafadır rafa
 24.07.2006

-177-

TECEHHÜD ABİ

Ta Amerika'lara atmış demiri
 Gemileri yakmış, tecehhüd abi
 Ateşiyle, elmas yapmış kömürü
 Yüreğine takmış, tecehhüd abi

Adı Ramazan'dır, soyadı Taştan
 Şansı vardır, dost yolunda Gardaştan
 İçinde saklamaz, söyler en baştan
 Safi -duru-pakmış, tecehhüd abi

Geceleri aydın, denktir gündüze
 Ay-Güneş birleşip, yansımış yüze
 Biraz tanıdıysak, dökelim söze
 Bahçeye gül ekmiş, tecehhüd abi

Musa'ya Harun'dur, Harun'a Musa
 Sıkınca demiri, küstürür pasa
 Neşemiz yerinde, elveda yasa
 Dost bağına çıkmış, tecehhüd abi
 15.05.2008

-178-

TEFEKKÜR DAMLALARI

Bedeni toz edip, bir kaba koysan
Kabın şekli alır, ruhlar değişmez
Bahçeye girer de, bir aciz insan
Uzandığını yer, dallar değişmez

Oksijen yakıcı, hidro yanıcı
Kucaklaştığında, sudur değişmez
Ecel geldiğinde, kimdir kalıcı?
Koca sultan olsan, kader değişmez

Muhabbet mayadır, sevgidir unu
Ham ruh kendin sever, O'na erişmez
Kâinat kol açmış, görülmez sonu
Yolda kalanlar da, kördür sevişmez

Elma dalda güzel, düşünce çürür
Her düşen toprağa, hemen karışmaz
Muvahhid olan kul, dosdoğru yürür
Devrilmez yıkılmaz, sele karışmaz

Kuşlar her yerde, hep aynı öter
Hepsini yaradan, birdir değişmez
Kanadını çırpır, tüyünü döker
Serçe kartal ile, asla dövüşmez

Arının zoru ne, bal verir bize
 Tadın şifa bulun, akıl erişmez
 Görmezsen iğneyi batırır göze
 Acı tatlı kardeş, ama karışmaz

Güneş batar, nöbet aya devreder
 Aydınlat dünyayı, kimse karışmaz
 Isıtır ısıtır, kömürü nerde?
 Emri Hakk'tan alır, boşa çalışmaz

Kâinata her şey, hizmetkâr bize
 Tesadüfe yer yok, hatlar karışmaz
 Tefekkür teşekkür, kulluktur bize
 Görevi bilenler, kaçıp savuşmaz

Kedim pencerede, sabırla bekler
 Bir şey ver yiyeyim, midem çalışmaz
 Kızarak verirsen, çekilir geri
 Yüzüne hiç bakmaz, küstür barışmaz

Ulu dağlar beni, duyar seslenir
 Sinesinde sırlar, öze karışmaz
 Yaylasında uyur, canlar beslenir
 Haykırmazsan durur, söze karışmaz

Irmaklar hep akar, çöl döner göle
 Okyanus su içer, çayla yarışmaz
 Deniz balıkların, gözyaşı mıdır?
 İnsanoğlu garip, canla barışmaz

Toprak bir mucize, ölüme mekân
 Tohum filizlenir, doğan karışmaz
 Bu sanatı görür, hikmetle bakan
 Yağmur damla damla, akar yarışmaz

Yollar damar gibi, kan taşır beyne
 İnsanlar kavuşur, dağlar kavuşmaz
 Sıla gurbettedir, bilmece sırdır
 Hakk'â koşan, gayrısına danışmaz

Malkoç Ali yazar, kâinat sanat
 İbretle bak bitmez, sona ulaşmaz
 Uçmak için kula, gerekmez kanat
 İnancıyla göçen, kine bulaşmaz
 03.06.2006

-179-

TEK KİŞİLİK HAYATLAR

Önce lânetlenir, sonra olur taç
 Yiğidin hakkını, “sağ” iken verin
 Komşu, komşusunun külüne muhtaç
 Saraya sığmazken, “bağ” olur yerin

Kafesten uçmuşum, bir hoşum bugün
 Yarenlere vuslat, düğündür düğün
 Azmin karşısında, bel büker yığın
 Yüzme bilmeyene, “sığ” bile derin

Atmosfere sığmaz, arzular sonsuz
 Şaşkın pusulamız, yol alır yönsüz
 Yangınlar bırakmış, ayları günsüz
 Sise tutsak olmuş, “çağ”lara sorun

Ne hazindir, tek kişilik dünyalar
 Bir fanus içinde, hayale dalar
 Mevsimden habersiz, parmağın yalar
 Yuvarlanır gelir, “cığ” örter kirin
 23.05.2007

-180-

TERS DÖNER BİR GÜN

Merhameti, masumlara merhem et,
 Yangınlar son bulur, acılar sürgün.
 Büyütme gözünde, tonu dirhem et,
 Değirmenin taşı, ters döner bir gün.

Eziyeti, meziyet bilir cani
 İlhamını, inançla besler fani
 Sular çağlar, olur hesaba mani,
 Hasımların düşü, ters döner bir gün

Girdap öğütüyor, masum ve aciz
 Cehennem gerekli, cennet mi ucuz?
 Yüce güç yanında, bir nokta hiçiz
 Zalimlerin başı, ters döner bir gün

Zulüm baki olmaz, küfür de susar
 Zalim içtiğini, kabına kusar
 Hesaplar değişir, hak rüzgâr eser
 Mazlumların yaşı, ters döner bir gün

Olmamız gereken, yerde miyiz ki?
 Akıl neyle meşgul, serde miyiz ki?
 Baharlar yeşerir, karda mıyız ki?
 Mahzunların kışı, ters döner bir gün

Asırlık açıklar, elde taşınır
 Akıldan uçuklar, durmaz kaşınır
 Malkoç Ali, söyler dili aşınır
 Fasıkların kuşu, ters döner bir gün.
 04.08.2006

-181-

TRUVA ATI

Kiminle dans eder, Truva atı
 Dedem anlatmıştı, sana inanmam
 Beyni odundanmış, yüreği katı
 Bu faslı çok gördük, ben artık kanmam

Kaynamış çorbaya, su katılır mı?
 Altın borsasında, post satılır mı?
 Düşman pusu kurmuş, yan yatılır mı?
 Doğru yola girdik, ben artık kanmam

Mücevherler yanlış yerde sıtırır
 Acemi avcılar, ırmak kurutur
 Emanet fistanla, gerdan kırırır
 Zor şifreyi kırdık, ben artık kanmam

Ter-kir sile sile, kalmadı mendil
 Geceler çok uzun, yetmiyor kandil
 Malkoç Ali buldu, tertemiz bir dil
 Dost eline vardık, ben artık kanmam
 01.10.2006

-182-

TURGAY'IM – 1

Görenler de beni, uncu sanıyor
 Sıcakkanlı isem, yüncü sanıyor
 Âlemlerde olmam, güncü sanıyor
 Kırık dökük dala, konan Turgay'ım

Kar kapadı yolu, geçemiyorum
 Kismette nazar var, seçemiyorum
 Korkumdan su bile, içemiyorum
 Kara bahtıma ben, yanan Turgay'ım

Bursa'dan Libya'ya, vardım Ankara
 Saçım beyazladı, bahtımsa kara
 Kul odur ki yalnız, Rabb'e yakara
 Güneşe bakıp da, donan Turgay'ım

Canından bir parça, bıraktı geldi
 Mızrapta hüzün var, yüreği deldi
 Ankara'dan esen, hicranlı yeldi
 İyi niyetiyle, kanan Turgay'ım

Malkoç Ali ağıt yaktı dostuna
 Fanilik aşısı, vurdu postuna
 Aldanıp da isyan dökme testine,
 Ömrü dikensiz gül, sanan Turgay'ım
 03.12.2006

-183-

TURGAY'IM – 2

Karlar yağmış Turgay Bey'in başına
 Garip doğmuş, taş atmayın kuşuna
 Zehir katman, bir doyumluk aşına
 Gülmeyi unutmuş, garip Turgay'ım

Dereler buluşur, denize akar
 Gam keder kol kola, hep onu yıkar
 Kem sözlere sağır, hep kulak tıkar
 Vicdana kanıtmış, garip Turgay'ım

Bursa'nın yeşili, gözünde kara
 Baht açılsın diye, Rabb'e yakara
 Gönülden padişah, cepten fukara
 Doymaza yanıtmış, garip Turgay'ım

Topraklar kuruyor, hep suya hasret
 Dua ile gelir, ilahî nusret
 Kalpten ve kafadan, uçunca kesret
 Çileyi damıtmış, garip Turgay'ım
 29.03.2007

-184-

TÜKETİM TOPLUMU

Elbiseler çeşit, almakla bitmez
 Evde kumaşı var, tenezzül etmez
 Çuvalla paramız, olsa da yetmez
 Her hafta alırlar, hâlâ açık var

Pazarda kalmadı, entari kaftan
 Üç gün giyilir de, atılır raftan
 Dolapta mantolar, kokacak küften
 Cebimiz deliktir, evde kaçık var

Komşuda iki var, bende beş olsun
 Dolap boş durmasın, her gözü dolsun
 Evin reisi de, saçını yolsun
 Siyah saç kalmadı, yüzde uçuk var

Malkoç Ali bilir, israf haramdır
 Bu benim asırlık, derdim yaramdır
 Tasarruf her zaman, öncü yasamdır
 Bu millet aç gezer, evde göçük var
 24.06.2006

-185-

TÜRKÜ DOSTLARIM

Semah'a kaldırdı, suskun gönlümü
Cemil Baba; dede olma yolunda
Vurgular, öğütler, bir kandil mumu
Hakikat dilinde, Türkü Dostlarım

Baklavacı Cemal, tuz katsa yenir
Her kelâmı haktır, başka ne denir?
İlham borcudur bu, sözle ödenir
Peteğin balında, Türkü Dostlarım

Mızrabı kuvvetli, Gakkoş Ramazan
Her mevsim bahardır, kovuldu hazan
Doya doya tattı, sözleri yazan
Sanki bam telinde, Türkü Dostlarım

Süleyman abimiz, türkü delisi
Ne sarayı vardır, ne de yalısı
Nağme deposudur, almış sülüsü
Seherin yelinde, Türkü Dostlarım

Necati Bey, yoğurduğu acıdır
Dergâhta çiğ köfte, başlar tâcıdır
"Hem dinlemez - hem söylemez"; necidir?
Yüz makam halında, Türkü Dostlarım

Hüseyin abimiz, sâkiler başı
 Demleyip çayları, yakar ataşı
 Hele kızdırmayın, kondurur taşı
 Dikenin gülünde, Türkü Dostlarım

Sığsa da gönlüme, kâğıt yetmiyor
 Dostlar çoktur, yaza yaza bitmiyor
 Su akmazsa, taş unu öğütmüyor
 Gür duygu selinde, Türkü Dostlarım
 26.01.2008

-186-

USANDIM

Ümitsizlik olmaz, bizim kulvarda
 Patika buluşur, geniş bulvarda
 Tavuk çobanının, akli davarda
 Fikri bir karıştan, bıktım usandım

Elma satar, elmas tüccarı gibi
 Ekranı namı var, soytarı gibi
 Zorlasan aklını, görüncek dibi
 Yapmacık duruştan, bıktım usandım

İsteksiz avcılar, kendini vurur
 Acemi şoförüm, yeşilde durur
 Yanlış iğne yapan, kendi kudurur
 Zoraki varıştan, bıktım usandım

Sözler zarif idi, eskiden mirim
 Şimdi şer satanlar, alıyor pirim
 Taş artık soframda, sanki bir dürüm
 Hakir bir gülüşten, bıktım usandım

Şekile bakıp da, huy kapan onlar
 Azcık kafa yoran, mesajı anlar
 Ey körle yatıp da, şaşkı kalkanlar
 Akılsız yarıştan, bıktım usandım

Yolda zor yürürsün, gökte uçarsın
 Kartal pençesiyle, yere kaçarsın
 Traktörün ile, yelken açarsın
 Yokuşa sürüşten, bıktım usandım

Yemi biten karga, yenisin arar
 Paylaşılacak tarla, verilmiş karar
 Malkoç Ali, akli boşu mı yorar?
 Bombalı barıştan, bıktım usandım
 12.08.2006

-187-

UTANDIM

Bal arısı can dışinde işledi
 Ayıya sunulan, baldan utandım
 Gündüz hayal etti, gece düşledi
 Yardıma koşmayan, koldan utandım

Bebe gibi ilgi ister kucaktan
Sütü kaynar taşar, her gün ocaktan
Bu yanda ekinler, yandı sıcaktan
Boşa akıp giden, selden utandım

Söze gölge düşer, baskın imalar
Başka tele vurgu yapar temalar
Aynaya akseden, bildik simalar
Dilinde diken var, gülden utandım

İnsanlık bir şeref, sunulmuş bize
Bin bir nakış sanat, çizildi yüze
Sanki nazar değdi, gelindi göze
Sürüye karışan, kuldan utandım

Bu topraklar ne insanlar büyüttü
Bir hortum geldi de, her şeyi yuttu
Asırlık beşiğe, koydu uyuttu
Çömlek bile olmaz, kilden utandım

Malkoç Ali şehir havası koklar
Hormonlu gidişat, tekeri tekler
Bu milleti ancak, milli ruh paklar
Ziyneti yabani, ilden utandım

22.09.2006

-188-

ÜÇÜ BİR YERDE

Aşk - sevda ve ateş, düşürür derde
Cihana sığar mı, üçü bir yerde?
Kar, sağanak, dolu; görüşe perde
Her zaman yağar mı, üçü bir yerde?

Yükselir yürekten, ses nağme nağme
Gel de bu mesaja, boynunu eğme!
Türkü, şiir, gazel... Gönlüme değme
Bir daha doğar mı, üçü bir yerde?

Hayat iniş-çıkış, hepten mi kara?
Kaderim, nasibim, değil ki kura
Çile, zulüm, kahr, atıp çukura,
Birleşip boğar mı, üçü bir yerde?

Tutuşur çıramız, sevdadan yana
Muhallif rüzgâra, nasıl dayana?
Aklım, fikrim, kalbim, umudum sana
Kırmaya değer mi, üçü bir yerde?

Haklı mı bilinmez, terk edip giden
Çektiğim hasreti, düşün vergiden
Gam, keder, ıstırap; kaldırmaz beden
Baskülden ağır mı, üçü bir yerde?
03.09.2007

-189-

ÜMİT VE DERMAN SENDEDİR SENDE

Aslandan artanı, yiyor çakallar
Pay bulamayanlar, aval bakarlar
En zalimi insan, yakıp yıkarlar
Dünya otağını, bozdu gidiyor

Hamurunda vardır, şefkat muhabbet
Sevgi, merhameti, öze taraf et
Kalbî pusulanı döndür, tavaf et
Sevgiler bağını, çözdü gidiyor

Hainlik, gammazlık ve de cambazlık
Alkışlanır mı ki, hiç düzenbazlık
Bir hastalık olmuş, umursamazlık
Gönül fermanını, yazdı gidiyor

Yara benliktedir, su ile sönmez
Kara derindedir, gözlükler görmez
Toplu atan yürek, oyuna gelmez
Nefis mezarını, kazdı gidiyor

Birliği dirliği, biz O'nda bulduk
Başlangıç çileli, hep sonda bulduk
Yol yokuş ve dardır, sanma yorulduk
Husumet dağını, sezdi gidiyor

Güneşle yarışan, yanar çarpılır
 Yeşermeyen dallar, düşer kırpılır
 Ölçü ile adım, atan kurtulur
 Dengesiz tavırlar, nazdı gidiyor

Kriz amigosu, her dönem vardır
 Altın devir olsa, çamur kadardır
 Plak takıldıysa, geriye sardır
 Nefret tüccarları, sızdı gidiyor

Bize gün mü vurdu, nazar mı değdi
 Kalpler kör şeytana, boyun mu eğdi
 Malkoç Ali, kendi nefsinin yerdi
 Gönül nazarını, bozdu gidiyor
 04.07.2006

-190-

ÜMİTSİZ OLMAYA HAKKIMIZ VAR MI?

Kimi çamurda bir gül yetiştirir
 Kimi çamur atar kendin bitirir
 Güneş doğar karanlığı götürür
 Ümitsiz olmaya hakkımız var mı?

Bazen dolu yağar, bazen yağar kar
 Koca dünya olur bazen bize dar
 Derdi ve dermanı bilen biri var
 Ümitsiz olmaya hakkımız var mı?

Kapılar yüz kere yüze kapansa
 Gönüller kor gibi içerden yansa
 Bilmeyenler seni divane sansa
 Ümitsiz olmaya hiç gerek var mı?

Nur görünce kaçır hep yarasalar
 Gücü yetmeyene midir yasalar
 Gün gelir ki mahcup olup susarlar
 Ümitsiz olmaya hiç gerek var mı?

Malkoç Ali bu can bende durdukça
 Elim kolum tutup gözüm gördükçe
 Dostlar meclisinde yerim oldukça
 Ümitsiz olmaya hiç gerek var mı?
 15.02.2006

-191-

VARDAN ÖTE

Dünya döner âşkla, bazen takılır
 Her devirin, Ebû Cehil'i vardır
 Farklı görüş inanç, başa kakılır
 Mürekkep yalamış, cahili vardır

Kızgın güneş ile eridi benim
 Bazen ıssız dağda, yalnız ötenim
 En kötü şartlarda, ümidim benim;
 Yükselen dalganın, sahili vardır

Dar bakışlar, terazide yanılır
 Bazen mahzun nefes, haydut sanılır
 Usta; mahareti ile anılır
 Bana kördüğümün, ehili vardır

Gübre çok olunca, tohum kavrulur
 Çelimsiz başağın, boynu kıvrılır
 Kök salmayan fidan, bir gün devrilir
 Her toprağın, uygun tahılı vardır

Labirentten, iz sürer de çıkarım
 Taşkın sular gibi, bendi yıkarım
 Tükenmiş ümide, kulak tıkarım
 Karanlık gecenin, Zuhâl'ı vardır
 26.06.2007

-192-

VATANLAR YATANLAR SATANLAR

Çiçeğim ekmeğim, hepsi burada
 Toprağın sahibi, varsa vatandır
 Vatan yürek ister, çıkmaz kurada
 Duyarsız kalmaksa, büyük hatandır

Sineler olursa, erkam ocağı
 Sunarız bizler de, huzurlu çağı
 Her köşe şefkatli, ana kucağı
 Taşı gönüllere, düşman utandır

Mazimde her taşın, vardır duygusu
 Hız kesikse atın, vardır kaygısı
 Mazi vefa ister, gönül saygısı
 Unutma, kabirde yatan atandır

İnsan eti yemek, moda günümde
 Çaresiz bir hüznün, durur önümde
 Gönülümde yer tutan, aslan benim de
 İnancıyla dimdik, bayrak tutandır

Nemasını yutup, posasın satan
 Değneksiz köylerde, köpeksiz yatan
 Vicdan karşısında, sırtlanı tutan
 Saksı toprağında, vatan satandır
 16.08.2006

-193-

VAZİYETTEN VASIYETE

Tanıyasın Yaradan'ı her daim
 Üzerine farzdır, boşlama oğul
 Halk içinde hizmetkâr ol canlara
 Tek kişilik hayat düşleme oğul

Kanmayasın, şu dünyanın süsüne
 Cazip görüntüsü, gümbürtüsüne
 Mevlâ'm güç versin de haktan sesine
 Dik duruşu asla esleme oğul

Dilin sivri olsa, sakın batmasın
 Gönlün hüzün dolsa, sakın yatmasın
 Haramı helale asla katmasın
 Vücutta habis ur besleme oğul

Arı oğul verir, kendi cinsinden
 İnsan tüter, haberi yok isinden
 Sen örnek ol, iz sürülsün peşinden
 Sağlam dala koruk aşılama oğul

Kimi pulda yüzer, kimisi çulsuz
 Azgın yoldan çıkmış, garibim yolsuz
 Erenler deryayı geçiyor salsız
 Hakiri, sakın ha, fişleme oğul

Cemiyet insanı, hizmette önde
 Toptan tamirat var, boş durma sen de
 Yiğit belli olur, en kara günde
 Sür atını coşsun, çüşleme oğul

Uyurken bir gözün açıkta olsun
 Dikkatin, akıldan kaçıkta olsun
 Merhametin, sevgin, kucakta olsun
 Şefkat sarayını, paslama oğul

Aldatanlar, aldanmıştır bilesin
 Kurtuluş bekleyen, hayır dilesin
 Yüce hakikate, sen silsilesin
 Kirli duvarlara, toslama oğul

Bu topraklar, takas edildi canla
 Yüz binler yürüdü, Ukba'ya şanla
 İnsanlık nişanlı, nefsi aşanla
 Fikrini yabana yaslama oğul

Vefa denen duygu, olmalı diri
 Unutmayan kalpler, saklamaz kiri
 Ruh yoksa birlikte, besbelli sürü
 Faydasız binayı süsleme oğul

İnsaf elden uçtu, dipsiz kuyuda
 Olsun rağbet, yıkıp-döken ayıda
 Güller açmış bize, karşı kıyıda
 Kömürü elmasla eşleme oğul

Her sâlâ duydukça, benim sanırım
 Sesteki mânâyı, iyi tanırım
 Kötü mirasımla, çok utanırım
 Üç olan hatamı, beşleme oğul
 27.04.2008

-194-

VEFAMIZ MAYAMIZ OLSUN

Bizi kul var eden Rabb-i Rahman'a
 Sonsuz şükür ile daldık ummana
 Bize ışık tutan Kutb-i Cihan'a,
 Fikir asla yetmez, vefa gerektir

Büyüttü bizleri anne ve baba,
 Sevgi, saygı göster olmaz ki heba
 İnsana yakışan sadakat, çaba,
 Şükürle yetinmez, vefa gerektir

Âlimlerin özü, Hakk'a davettir
 Onlara kötü söz, bir adavettir
 Bizim görevimiz de uhuvvettir
 Zikir dilden düşmez, vefa gerektir

Hayat arkadaşın ortak derdine,
 Daimî şefkati göster kendine,
 Zor gününde koşan, dostun merdine
 Teşekkürsüz olmaz, vefa gerektir

Ceddimiz Hakk için şehit olmuşlar,
 Gönüllere girip, mürşit olmuşlar
 Yârdan, serden geçip vatan bulmuşlar,
 Tefekkürle bitmez, vefa gerektir

Cemiyette saygı her işin başı,
 Hukuk yoksa, ayırmaz kuru - yaşı
 Söz verdiysen, atma kimseye taşı
 Malkoç Ali, ahde vefa gerektir.

28.03.2006

-195-

YA GÖZ BOZUK, YA GÖZLÜK

Söz dediğin, huzur vermeli bana
Ölümü öldüren, topumuz mu var?
Talebi tenkidi, atma yabana
Kâinatı kapsar, tapumuz mu var?

Dünya malı denen, günlük hevestir
Her an kıymetin bil, bu son nefestir
Bazen sade bir süs, ruha kafestir
Gizli hazinemiz, küpümüz mü var?

Gayretler ortada, faniler namsız
Günü kurtaranlar, kedersiz gamsız
Bir devir yoktur ki, geçsin eyyamsız
Ölçüye sığmayan, çapımız mı var?

Her insafa açık, ulvî değerler
Bu yolda yolcuya, boyun eğerler
Şeffaftır gönüller, yıldız sağarlar
Kilitli sürgülü, yapımız mı var?

Asırları sırtlanmış da yürüyor
Koca çınar için, tohum çürüyor
Işıyınca güneş, karlar eriyor
Zor görünce kopan, ipimiz mi var?

An gelir can tenden, uçar da gider
 Topraktan bir kapı, açar da gider
 Malkoç Ali dostu, seçer de gider
 Çalınacak başka, kapımız mı var? ...
 24.04.2007

-196-

YAKARIŞ

Tövbe ile geldik, işte huzura
 Gönümüz meyleder, bazen hazıra
 Ufkumuz daraldı, düşürme zara
 Senden başkasını, derman bilmedik

Üst üste gelince, musibet bela
 Gurbetimiz yaslı, ağlıyor sıla
 Ağaç yaralıdır, güç ver sen dala
 Senden başkasına, boyun eğmedik

Gölge aldatsa da, kalpte yer etmez
 Saflar sıklaştınca, şüphe yer etmez
 Varıp coşan gönül, başka yâr etmez
 Senden başkasına, gönül vermedik

Rabbim rahmetinden, ayırma bizi
 Kollarda takat yok, ciğerde sızı
 Önümde bekliyor, bir kara yazı
 Senden başkasına, “eman” demedik
 28.07.2006

-197-

YAKIŞIR MI?

Güneş doğuyorsa, sabahım yakın
Oluğunda donan, su akışır mı?
Hedefsiz rüzgâra, çift kanat takın
Kum gibi savrulmak, hiç yakışır mı?

Göç var iken gök ötesi fezaya
Planlamayı yap, dön gel hizaya
Özüyle didişen, kalır kazaya
Düz yolda devrilmek, hiç yakışır mı?

Asırlık dertlere, hep denge oldun
Zorluk karşısında, bükülmez koldun
Suyun mu kesildi, sarardın soldun
Tel gibi kıvrılmak, hiç yakışır mı?

Daim hür düşündün, özgür yaşadın
Kalbe mayın değil, güller döşedin
Sulh ile evlenip, zulmü boşadın
Zincirle çevrilmek, hiç yakışır mı?

İlimde sanatta, oldun hep öncü
Her kavime kucak açtın birinci
İnançlar için de, değildin ikinci
Uç olup sivrilmek, hiç yakışır mı?

15.10.2006

-198-

YANSIMALAR

Araca takılan, plaka mıdır?
Özde ne var ise, söze o yansır
Özden gelirse söz, yalaka mıdır?
Hazmettiğin neyse, yüze o yansır

Bir alet çıkmış da, niyet ölçermiş
Hukuka saygımız, niye alçalmış
Tahammülsüz tavır, kapıyı çalmış
Görüntü ne ise, poza o yansır

Muvazzaf demokrat, sivil savunma
Kavramlar sulandı, gel de aldanma
Her bayrak sallayan, samimi sanma
Nakışta ip neyse, beze o yansır

“Ben ebeyim” diyor, sen doğursan da
Hamurda yok hakkın, sen yoğursan da
Haciz var harmanda, sen savursan da
Eylemin ne ise, göze o yansır

Sevgi, saygı, tahammül bize tutku
Milli değerlere, sevdamız katkı
Yorulsam da çekmem, bir veda nutku
Haykırırsa mısra, ize o yansır
17.04.2007

-199-

YARIM KALMAZ

Yarım kalmamalı, kutlu sevdamız
Dere, tepe, aşmalıyız coşkuyla
Önce kendi nefsimizle, kavgamız
Gönüller kurtulur, ulvi aşkıyla

Kibritsiz tutuşur, kandil yürekte
Işıklar yetersiz, menzil ırakta
Güle can veren var, susuz kurakta
Mevsimlere, bakamayız kuşkuyla

Dünyanın kutbuna, takarız kanat
Her metrekaresi, sevgiyle donat
Hakk'ın rızasına, ulaşmak sanat
Mızrabın her daim, koşsun meşkiyle
20.09.2006

-200-

YAŞAM DİLEĞİM

Varsın güneş batsın, hiç doğmasa da
Dostlar kara günde, hiç olmasa da
Tohumlar meyveye, hiç dönmese de
Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim

Varsın kara bulut, yağmur vermesin
 Sararan gülleri, kimse dermesin
 İki iki toplam, dörde ermesin
 Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim

Dünya boyun bükse, çıksa eksenden
 Eldekiler uçup, gitse erkenden
 Hiç endişem olmaz, rüzgâr ekenden
 Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim

Şom ağızlar şeytan, kışkandırırılar
 Dört mevsimde bizi, ıslandırırılar
 Fesat ile kalbi, paslandırırılar
 Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim

Tedavülden kalkmış, fikirle yorma
 Değilsen bir yolcu, yolumda durma
 Bozulmuş zemberek, boşuna kurma
 Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim

Malkoç Ali, kışın, baharı vardır
 Zamanın dünü ve, yarını vardır
 Hece hece gelen, kafiye vardır
 Hakk'a endeksli bir, yaşam dilerim

04.06.2006

-201-

YAZMAK

Kalemin ucunda, bariz hedef yok
Kapsama alanı, geniştir geniş
Dost arayanlara, yanık yürek çok
Dünya âlem bize, tanıştır tanış

Yazmak ne güzel şey, hata buldurur
Okuyanlar bize, nota bildirir
Bazen mahcup eder, saçı yoldurur
Şiir yazmak bize, sunuştur sunuş

Ölçüsüz yazının, hedefi azmak
Bazen de kendine, kör kuyu kazmak
Gayemiz olmalı, düğümü çözmek
Sarp kayalar bize, iniştir iniş

Yazan ve konuşan, döker taşını
Eli dili ketum, sallar başını
Şeffaflık oynayan, saklar düşünüşü
Kelimeler bize, yanıştır yanış
19.08.2006

-202-

YIKILMADIK, BÜKÜLMEYECEĞİZ

Bu milletin toprağında sevda var
 Dalı budansa da, kökü değişmez
 Karalar bağlasa, “yeis”i kovar
 Hücre yaralansa, doku değişmez

Haktan maske ile çıkıp karşıma
 Fitne tohumları, serptin çarşıma
 Kirin bulaşamaz, millî marşıma
 Şerrin şekli farkı, oku değişmez

Bulanık nefesler, kendine surdur
 Millet bünyesinde, irindir - urdur
 Razı ol aşıya, yoksa kudur dur
 Hasta bedenlerin, yükü değişmez

Boşa değil, ne nefesin ne hecen
 Dilerim, gündüze denk olsun gecen
 Kâinatta, cevap bulsa bilmecen
 Mevsimler şaşırsa, koku değişmez

Körle yatan, şaşı kalksa razıyım
 Asırlardır okunmayan yazıyım
 Yeşeren düşlerin, ümit sazıyım
 Günah boyu aşsa, rükû değişmez
 10.04.2007

-203-

YİĞİDİ ÖLDÜR HAKKINI DA NAKİT VER

Elli yıl bu ülke, seninle güldü
Hayali ihracat, sözlüğe girdi
Çiftçi traktörle, bahçesin sürdü

Yalan söyleyenin, yüzü kızarsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Traktör gelince, bereket oldu
Öküzler dinlendi, minnettar kaldı
Yandaş ihaleden, nasibin aldı

Seni anlamayan, divane sansın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Benzin olsa, önce sen içecektin
Köprü yaptın, önce sen geçecektin
TV'yi getirdin, teli sen çektin

Yalan söyleyenin, bacası yansın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Sen var iken ülke, hep tamir gördü
Millet yarasına, hep çamur sürdü
Terör hiç dinmedi, ocaklar söndü

Beğenmeyen gitsin, uzaya varsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Yollar yürüyerek, asfalt aşındı
Büyüyen ülke mi, senin yaşındı
Kovduğun insanlar, burdan taşındı

Kabına genişsin, ülkeye darsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Sıkışınca, millet seçti diyorsun
Kırk yıllık hizmeti vurguluyorsun
Yaptığın işleri, listeliyorsun

Millet için değil, post için varsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Terör, işsizlik ve geri kalmışlık
Zamanında buna, biz hep alıştık
Kara günde imzam yok dersin, şaştık

Sevmeyen gözünü, bant ile sarsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Başarısız olan, herkes utanır
Söylenen laflara, susar katlanır
Yenik pehlivansın, gerçek atlanır

Ne söylersen söyle, kendin kadarsın
Sen heykeli, dikilecek adamsın

Malkoç Ali der ki, tamam hoş yaptın
Çeşmeler donattın, musluklar taktın

Diyelim bunları, gücünle yaptın
Kamu gelirini, nereye attın

Asırlar boyu, ibretle kalsın
Sen müzeye, koyulacak adamsın
11.06.2006

-204-

YOKLAR ÂLEMİ

Koşarız zirveye, hep talebeyiz
Bin yıllık kültürün, ustası yoktur
Rahmet yüklü bulut, hayra gebeyiz
Doldurur cihanı, bestesi yoktur

Söz taşar kabından, varır menzile
Kimi kendin aşar, kimi tenzile
Hakikat aşkı bu, yürür silsile
Hep “veren elde”dir, destesi yoktur

Kırılса kalemi, yazar dil ile
Her anı bezenmiş, taze gül ile
Dileyene varır, bin bir yol ile
Kalplere ulaşır, postası yoktur

Ne güzel! ...sanatta, Sanî'yi görmek
Nakışa vurulup, bir koza örmek
Maddeden sıyrılıp, gönüle girmek
Dolduracak kırık testisi yoktur

Hiçbir yürek kalmamalı nadasta
 Durgun su kokuşur, kaynağı yasta
 Karanlık geceler, nurla takasta
 Aşk ateşle yakar, hastası yoktur
 26.01.2007

-205-

YUNUS BABAMIZA

Poşet açılımın, mirastır bize
 Minnettarız sana, ey Yunus Baba
 Kıymetini bilemedik Bursa'da
 Bunu günahıma, say Yunus Baba

Bursa, Emir Sultan, Senin Makamın
 Tüm kâinat oldu, seyyah mekânın
 Hayır hasenattır, senin her anın
 Bize de düşmez mi, pay Yunus baba

Bilirim sıkıldın, vefasız dosttan
 Vefa şerbetini, içmişsin tasta
 Koyun ayırlamaz, dünyalık posttan
 Beddua eyleme, cay Yunus Baba

Kota koymuyorsun, hiçbir gönüle
 Beklentiyi kovdun, hasretsin güle
 İçerden yanarsın, benzedin küle
 Zirvelerde sanki yay Yunus Baba

Ateşi kendinden, kömür gerekmez
 Tarlayı görmeden, tohumu ekmez
 Derdi derman ona, boş yere çekmez
 Güneşe yaslanmış, ay Yunus baba

Aslı'ya Kerem'dir, Arzu'ya Kamber
 Dostuna sarılmış, sevgiden çember
 Gurbet treninde, nurdan bir ambar
 Gönülden gönüle, ray Yunus baba

Doktora yapmışsın, hizmet dalında
 Poşetin olayım, hayır yolunda
 Ben sitem görmedim, hiçbir halında
 Allah Ömür versin, hay Yunus Baba
 09.09.2009

-206-

ZAMAN / ZEMİN ETÜDÜ

Barkodladım, hatamı günahımı
 Merak etme, seninkiyle karışmaz
 Önyargıyla almayasın ahımı
 Hayırla sarışan, şerde yarışmaz

Dün geçti, bugünse sorma hâlimi
 Yarınlara kurdum ben hayalimi
 Sığdırdım içime, koca âlemi
 Yârla barışmayan, yâdla barışmaz

Kavgaya sebep çok, kırıp dökelim
 Bugün tamir edip, yarın yıkalım
 Başaramaz bunu, en gaddar zalim
 Hakk'tan gelen ferman, asla buruşmaz

Tomurcuklar açtı, bak bahar geldi
 Renk renk kelebekler, kozayı deldi
 Güzeli görmeyen gözler engeldi
 İnsafla yol alan, asla vuruşmaz

Dil ile kaybolan, alınmaz dişle
 Menzillere, varılmaz bu gidişle
 Fikrini – zikrini, birebir eşle
 Zıtlıklar buluşur, ama görüşmez

Zemin etüdünü yapıp dünyanın
 Sondaj vurup, dolaşmalı her yanın
 İçi boştur, muhabbetsiz zamanın
 Gönülden doğmayan, dosta erişmez
 05.06.2008

-207-

ZAMAN AŞIMI

Açık büfe dünya; tat, kokla, ısır
 Mide ise özne, yürekler kısır
 Boşa adımlarsan, koca bir asır
 Bakınca “geriye” ne kalır gönül?

Kimi kefen diker, kimi gelinlik
 Kısacık ömürde, ne var ki kinlik?
 Uçar can bedenden, buluşma anlık
 Mirasın “diriye” ne kalır gönül?

Umut ekmeğimiz, sabrımız çile
 Hasenatım kalbur, dolmuyor file
 Nurdan yollar, dikenlidir gâfile
 Hayalden “beriye” ne kalır gönül?

Zaman aşımına uğrarsa hüznün
 Yalancı baharla, güler mi yüzün?
 Mum yakmışsın, ayan beyan gündüzün
 Hedefsiz “sürüye”, ne kalır gönül?

Ummanlara, yelken açan gözler var!
 Paslı kilitleri, açan sözler var!
 Asırlara, menfez açan izler var!
 Peteksiz “arıya” ne kalır gönül?

Ölüm gerçeği bu, tahta basamak
 Fâniliği bile bile yaşamak
 Elinde mi, şu zamanı boşamak?
 Anlamsız “soruya”, ne kalır gönül?

04.04.2008

-208-

ZAMAN FAKİRİ DOSTA

Cumartesi günü, kaynanandasın
Pazar günleri de, sırtın kızarsın
Pazartesi, kazan kaynasın
Söyle dostum, bize günün ne zaman?

Salı günü, maçlar başladı yine
Kaç düğüne, şahit oldun bu sene
Çarşamba gününe, buldun bahane
Söyle dostum, bize düğün ne zaman?

Perşembe günlerin, hayırla geçsin
Cuma ben gelemem, başka gün seçsin
Niyeti gelmekse, bir kura çeksın
Söyle dostum, bize yolun ne zaman?

Kışın kar yağarsa, kaymak gerektir
Güneşin tadına, varmak gerektir
Sonbahar yağmura, doymak gerektir
Söyle dostum, bize yönün ne zaman?

08.07.2006

6.5.ON DÖRT (14) HECELİ ŞİİRLER

-1-

BİRAZ BİLMECE – BİRAZ EĞLENCE

Yeni görüş belirtir, unvanında eski var
Akıllıyı delirtir, vicdanında küskü var
Ne sattığı da meçhul, elinde hep askı var
Halkın değildir bu ses, belli ki bir baskı var

Ak ve kara belirsiz, geçmişinde iski var
Deprem olsa korkmazmış, güvendiği daskı var
Korumaz dökük saçlar, deri altı kaskı var
Terazi tartmasa da, aşikâre fiskı var

Her şeyden müflis tüccar, rüyasında köşkü var
Yalan söyler utanmaz, sanki yüzde maskı var
Haz alınmaz dumandan, amberi var miski var
Isınmaya sebeptir, hem boğulma riski var
24.03.2007

-2-

BİZ BÖYLEYİZ

Süt beyaz ayran beyaz, tatmadan ayıramam
Sofraya tok gelmişsin, seni ben doyuramam
Haddini aşıp azan, dost olsa kayıramam

Ezelden aldık dersi, ebetlere taşırız
Ne karıncayı ezer, ne yarayı kaşırız

Pırlanta manalarla, zümrütten bina yaptık
Ne saptık kör bir yola, ne de şeytana taptık
Uzatılan elleri, menfaat ise teptik

Ders verir bize kürsü, bütünde bir kesiriz
Haksızlıkta cengâver, Hak yolunda esiriz

Bir hokkabaz çıkmış da, Nebi'me laf atıyor
Farkında değil belki, pazarda kin satıyor
Fikrini yaralayıp, şerbete tuz katıyor

Bizim medeniyette, tadılandan sunarız
Kim selam ile gelse, bahçesine konarız

Kova düşüp kırıldı, işte gördük içini
Bana ders mi verecek, paklayamaz taçını
Basiretle bakanlar, suya sürmez göçünü

Çatlak ses sahibini, biz şiddetle kınarız
Dumanımız görülmez, içten içe yanarız
16.09.2206

-3-

ÇAĞ VE YORUMLAR

Tava yağsız olunca, hep dibine yapışır
Kul çilesiz olunca, dostlarıyla kapışır

Güneş ufukta ise, mum ışığı görülmez
Hatada ısrar yoksa, kadim dostlar yerilmez

Bir yumurta yaparsın, sesini dünya duyar,
Dünyaya gül dağıtan, resmini riya sayar.

Dilde hukuk adalet, esir almış atalet
Kendine faydası yok, elindeki kem alet

Bana kural öğretir, kendisi kural dışı
Peşin hüküm, hercai, acep nedir kaygısı?

Kumaşı dar olanlar, terzisini beğenmez
Akıllı da kıt olanlar, tartışmaya hiç değmez

Hak dağıtırken kural, iki bana bir sana
Hazımsızlık olmaz ki, uysan kendi yasana

Hüsrana kılıf hazır, mürteciler çoğaldı
Bu asırlık yalana, inananlar mı kaldı?

Çocuk altın ıslatsa, yerden kalkmak istemez
Devletten nemalanan, koltuğu terk edemez

Ayı bol bal bulunca, başına da sürermiş
Hak arayan olmasa, idare ne güzelmiş

Işığa kavuşanlar, karanlığa döner mi?
Irmağı kuru geçen, kayığa hiç biner mi?

Geçmişin kan ve zulüm, bize diyorsun zalim,
Bizim tarihimizde, yoktur bir gün mezalim

Altın nesil adını, alacaktır bu asır
Sevgi kahramanları, edecek zulmü esir
12.05.2006

-4-

DİYALOGDAN MAKSAT NEDİR?

Bütün kâinat bize, bir diyar-ı hizmettir
Gülü, sözü olan da, bu hizmete namzettir
Sen emek sarf et, kime niyet, kime kısmettir
Işık ve nefesini, tüm dünyaya hissettir

İşte medeni insan, konuşur ve ısırılmaz
Bilmiyorsa susarlar, kalpleri de hiç kırmaz
Gönlünü hep ferah tutar, fesada hiç kurmaz
İlim, irfan ehlidir ve şeytanlara uymaz

İnsanın gıyabında hüküm, zulüm, zulmettir
Hayırda yarışana kötü söz, husumettir
Şüphencilik; cehalet değil ise, gaflettir
Nefsine yenilenin mesleği, adavettir

Diyalog barıştır, ve hayırda bir yarışır
Anlayamayan dosta, yaz günü bile kıştır
Yafta vurmak çok kolay, hemen bir kulp yakıştır
Cahil isen ne fayda, dostu dosta takıştır

Diyalog el ele tutuşmak, öpmek değildir
Hep yapıcı olmaktır, yıkıp-dökmek değildir
Bağ-bahçeyi onarmaktır, sökmek değildir
Barışa bir katkıdır, demir tokmak değildir

Özü tanıtmaktır, özünden kopmak değildir
Daima işin öznesidir, nesnel değildir
Ben de varım demektir, karma - sentez değildir
Görünen meyvesi var, boşa emek değildir

Diyaloga karşı çıkanlar ise: monolog;
Tarihten ders almayan garip bir arkeolog...
30.04.2006

-5-

DOST İLE HASBİHÂL

Tükenmiş umutlara, kıvılcımdır marifet
Hızlı mı gittik nedir, ruhlar kaldı geride
Hüzün misafir olsun, sen neşeyi tarif et
Göçene hayır dua, endişe var diride

Heyecanlar tam olsun, aşkını da dâhil et
Beklentiler kollektif, benlik kalsın geride
Mercek derde odaklı, israfı toptan terk et
Dostunu gözden tanı, bakıp görmez körü de

Kahpe rüzgâr devirsin, dönsün de estireni
Az lokmaya doymayan, gözleri de sürüde
Tek bir ağaç dikmeyip, kökünden kestireni
Âleme ibret için, resmedelim beride

Malkoç Ali sebepler, sonuca bir yol bulur
Basiret ehli olan, izi sürer derinde
Çok, azlardan var olur, akar akar göl olur
Sabır, azim, cesaret, dirilmeli yerinde
10.06.2006

-6-

GÖLGE ETMEYİN

Vazifen tamam olsun, içinde hiç görünme
Takdir etseler bile, sakın ola erinme
Taşlasalar da seni, moral bozup yerinme
Ümitle yönelirsen, Vâfi-i Yezdan görür

Yoksan eğer başında, sanma bu iş yürümez
Toprak gibi olanlar, gönülleri kıramaz
Kör nefsine uyup da, makam-mevki aramaz
Rahman'a dost olanı, Sâni-i Sultan görür

Sözde aydın olanlar, ufkumu darlandırır
Diğeri yakar bir mum, çevreyi nurlandırır
Öteki şeytana kul, tenini narlandırır
Hakikat-i âşikar, Hâlık-ı Sübhan görür

Aynaya bak her zaman, görme sakın kendini
Uyanık ol seherde, gör şeytanın fendini
Esiri olma sakın, devir nefsin bendini
Gafil fark etmese de, Hannan-ı Mennan görür

Malkoç Ali sen de bil, kulluk bizim borcumuz
Aşk, sevgi ve muhabbet, bizim daim harcımız
Mahşere kadar budur, bizim başta tacımız
Beşer unutsa bile, Nakkaş-ı Rahman görür
23.03.2006

-7-

GÜL VE YAPAY DİKENLER

Taş üstüne taş koyup, yaparız biz binalar
Sen taş ile göz oyup, ağlatırsın analar
Husumetle coşanlar, acep kimden yanalar

Dolular sessiz olur, gürler boş davul sesi
Sabırla koşanlara, çelme de neyin nesi?

Her gün yön değiştirip, mevsimler şaşırtırsın
Karanlıktan beslenip, desteler aşırırsın
Kaos sana yaraşır, balonlar şişirtirsin

Her şeye itirazın, elebaşı efesi
Başında taşıdığın, acaba kimin fesi?

Gül dikensiz olur mu, dalda bir gereği var
Emekler boşa değil, hepsinin ereği var
Yapay dikensin yolda, geçmişi süreği var

Koşup yorulmayanın, doluyor hep küfesi
Derdi derman bilenin, doğrudur mefkûresi

Ben sabırla koşarım, sen mevsimlik işçisin
İnancım la coşarım, sen nerede bekçisin
Karlı dağlar aşarım, kime gündelikçisin

Kendini sokmaz yılan, korkudan fısıltısı
Kâinat dostlarının, bulunmaz kuruntusu

Sular tersine aksa, güneş yaklaşıp yaksa
Akıllı seyre dalıp, meczuplar da zil taksa
Vazifemden şaşamam, gözüm bana yan baksa

Hak yolda koşanların, eksilmesin nefesi
Bülbül dalda yer ister, neyler altın kafesi?
11.07.2006

-8-

GÜNCEL GÖZLEMLER – 2

Ağızdan salya değil, gözden gözyaşı aksa
İnsan insanı yer mi, niyeti yaşatmaksa?

Baksana şu yazara, kalem dayanmaz kalem
Hepsi armut üstüne, olmaz olsun makalem

Dün ne söyler, bugün ne, ben artık güleceğim
Çıksa dünya savaşı, ben senden bileceğim

Temellere dökmeye, taş bulamaz mütahit
Dilimiz taş ocağı, kâinat buna şahit

Kimi çukurda mûkim, kimi göçer engine
Ne büyük talihsizlik, düşmeyince dengine

Herkes hazıra talip, gel de mühür vur diyor
Bedenim arayışta, ruhum kendini yiyor

Yürüdüm yola doğru, dağ dikildi karşıma
Lekeliyse bohçanız, uğramayın çarşıma

Gücün kaynağı halktır, kararın başında o
Pil Satılmaz güneşe, enerji düşünde o

Yıldızlar göz kırıyor, yorulmuş yüreklere
Ha gayret candan dostlar, asılın küreklere

Köyümün yolları dar, dağdan eksilmiyor kar
Bize yol mu dayanır, inançla versek karar?
19.07.2007

-9-

HAKKIYLA GİTMEK

Yumak yumak kartopu, kardan adam yiğitler
Şafağın sökmesiyle, güneşle erir gider
Şanlı tarihimizden, aldığımız öğütler
Kılavuz olur bize, en önde yürür gider

Bedeni ve fikriyle, çamurlu yolda yürür
Bembeyaz gömleğimde, nokta lekeyi görür
Göstermelik alâka, gözyaşı sahte sürür;
Görününce âşikar, defteri dürür gider

Yıldız sağar ışığı, aydan alıp bizlere
 Koca güneş görölmez, nazar değdi gözlere
 Ben nasıl güveneyim, bin bir surat yüzlere
 Gayrısına yaranmaz, sonsuza ürür gider

Dost dediğin odur ki, “acaba”sız sarılır
 Ne gündelik sevinir, ne anlamsız darılır
 Defterimiz kapanır, hesap mizan kurulur
 Kimi tele takılır, kimisi varır gider
 28.12.2006

-10-

HASSAS TERAZİ

Yangından mal kaçırır, derdi kendi nefesi
 Bu ses yabancı değil, başında kimin fesi?
 Zor günde belli olur, dostun düşmanın hası

Tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan?
 Fikriyata bakarım, ben anlamam kavuktan

İsterim kara günler, güneşte kurutulsun
 Yaslı yaşlı gönüller, sevinsin de kurtulsun
 Şaşmaz terazi ile, her icraat tartılsın

Bu ne biçim gidişat, içim dondu soğuktan
 Fikriyata bakarım, ben anlamam kavuktan

Sele verdik harmanı, kağıdı kaldı bayırda
 Yazboz tahtası mıdır, öküz öldü çayırda
 Hiç bir şeyde gözüm yok, sen neslimi kayır da

Bin bir umut beklerken, ayı çıktı kovuktan
 Fikriyata bakarım, ben anlamam kavuktan

Doğum yaptıran ebe, çocuğu aldı kaçtı
 Bu işe sabıkalı hırsızlar bile şaştı
 Hak, hukuk, görev, sınır, birbirine karıştı

Biz ayrıntı beklerken, çamur çıktı yayıktan
 Fikriyata bakarım, ben anlamam kavuktan

İstemem gül bahçede, faydasız ayrık otu
 Kendini taşıyamaz, neyleyim koşmaz atı
 Gündelik sefahati, terk eyledik rahatı

Dün doğruyu haykırıp, bu gün dönen cayıktan
 Fikriyata bakarım, ben anlamam kavuktan
 10.06.2008

-11-

İŞGÜZAR MEMURUM

Yeteneksiz yetkiyle, telaşla geçer ömür
 Sebebini sorarsan; işte işgüzar memur
 Havale ile savar, vatandaş fikren dumur
 Sebebini ararsan; işte işgüzar memur

Kanunda yeri yoksa, sanal mevzuat yazar
Hele etme itiraz, küplere biner kızar
Müşteri odun olmuş, kendi keskin bir hızar
Sebebini sorarsan; işte işgüzar memur

Bilmediğin konuyu, kükreyerek kaparsın
Aslında sen ne güzel, pazarcılık yaparsın
Geleni hakir görüp, hep nefesine taparsın
Sen suçluyu sorarsan, işte işgüzar memur

Yuların sahte senin, nezaketin iflasta
Ne yaptın da hak ettin, masana gelir pasta
Bu zihniyet ile sen, çoban olmazsın Fas'ta
Kimdir diye sorarsan, işte işgüzar memur

Saat onu vuruyor, terlemiyor kalemin
Çay demlemiş kek bekler, iş değil ki elemin
Sümen altına giren, sebebisin çilemin
Kimdir diye sorarsan, işte işgüzar memur

Hırçınlıktan bellidir, evde ötmez borusu
Cevabı tatmin etmez, bitmiyor hiç sorusu
Gül kokusu beklerken, buldum yemiş çürüsü
Sebebini sorarsan, işte işgüzar memur

01.03.2007

-12-

İŞİTTİK VE İTAAT ETTİK

Yalan nedir ki, biz vefayı söze almışız
 Talan nedir ki, biz cevheri öze almışız
 Ölüm nedir ki, biz hayatı göze almışız
 Kalan nedir ki, biz mevcudu saza almışız

Kayan nedir ki, biz semâyı düze almışız
 Yanan nedir ki, biz bu yola vize almışız
 Beyan nedir ki, biz kelâmı ziya saymışız
 Duyan kimdir ki, biz izharı riya saymışız

Kızan kimdir ki, biz ezelden Hakk'a varmışız
 Sızan nedir ki, biz bahr-ı Umman'a dalmışız
 Hazan nedir ki, biz mevsimi güze almışız
 Yazan nedir ki, biz yazılan yere varmışız

Geçen nedir ki, biz zamanı Ukba'ya kurmuşuz
 Seçen kimdir ki, biz ayrılığa kilit vurmuşuz
 Açan nedir ki, biz bu gülü hazır bulmuşuz
 Uçan nedir ki, Biz şekilden uzak durmuşuz

Malkoç Ali der ki, Yolcuyuz yolda kalmışız
 Bu yollar dikenli ve taşlı, zorda kalmışız
 Zehire sürmeyiz el - dudak, balda kalmışız
 Ağyare kapalı gönüller, yârda kalmışız
 25.04.2006

-13-

KATLISAYI

Yığın yığın gerçekler, yığınlara dert ekler
Sürmez dayatma ile, bir gün gelir de tekler
Duvarlar örülüyor, tutuşuyor etekler

Çağlayanlar önüne, set çekilsin dilemem
İnsanlık katsayısı, seninki kaç bilemem?

Renk renktir desen desen, kimi gözü elâdır
Farklı fikir inançlar, pas-küf değil cilâdır
Herkesi bir görmeyen, hukuk başa belâdır

İşledi bak gönlüme, izlerini silemem
İnsanlık katsayısı, seninki kaç bilemem?

Ufkunuz daraldıysa, gezin yedi kıtayı
Medeniyet aşkına, yükseltelim çıtayı
Meczuba yetki versek, yapmazdı bu hatayı

Milyonlar ağlıyorken, inan ki ben gülemem
İnsanlık katsayısı, seninki kaç bilemem?

Ortaçağ zihniyeti, hortladı hak hukukta
Yasama yasta olsun, yürütmeye ver dikta(!)
Halkın iradesini, asalım bir şafakta (!)

Bu yol çıkmaz sokaktır, kin döşeli gelemem
İnsanlık katsayısı, seninki kaç bilemem?

Yazık edilir yazık, mazime tarihime
 Kime kefen biçtik hem, söyleyin beyler kime?
 Hasta olan görünür, ya baytara hekime

Salgın var çağımızda, fikriyatsız ölemem
 İnsanlık katsayısı, seninki kaç bilemem?
 13.02.2010

-14-

KİBRİT SUYU

Cüsseler vardır işte, sanatından da meşhur
 Altın derinde tutsak, teneke doğuştan hür
 Muhabbet âşka zekât, sevgi imana öşür

Çöplükte eşinenin, aynıdır çıkmaz huyu
 Köküne yan bakanın, köküne kibrit suyu!

Göğsünden görgüsüzün, yüzü pakmış bana ne?
 Hür yaşarım ezelden, zincir kırdım kime ne?
 Özneyim ben cümlede, ey virgülüm! Sana ne?

Güzel ninni yazmışlar, uyu gardaşım uyu
 Hak binayı yıkanın, köküne kibrit suyu!

Tarihten formülize, mayamız hamurumuz
 Birleşik duvar örür, bulaşmaz çamurumuz
 Aynı denizde katre, gerekmez simge rumuz

Asfalta kanmayalım, köşe başında kuyu
Şirazedden çıkanın, köküne kibrit suyu!

Yüreğim solda atar, bileğim güçlü sağda
Her yöne koşarız biz, şehirde köyde bağda
Kimi sessiz sedasız, kimi boğulur yağda

Sevdamız şaha kalktı, büyü bozuldu büyü
Irmağa ters akanın, köküne kibrit suyu!

Akıl hocası olmuş, geçmişten sabıkalı
Konuşan toplum ister, sese kulak tıkalı
Gülmez oldu yüzümüz, her dem ağıt yakalı

Rotasız gemideyiz, görülmez oldu kıyı
Buna dudak bükenin, köküne kibrit suyu!

İtibar etmem artık, fili yutmuş yılana
Nakarat ha nakarat, zihnimiz tok yalana
Göçenlere hak rahmet, vurgumuz sağ kalana

Ölçüp - biçip - tartalım, Rabbim vermiş beş duyu
Fitne fesat sokanın, köküne kibrit suyu!

13.02.2008

-15-

OZAN SENTEZİ

Sivas'tan çıkmış yola, varmış Alamanya'ya
Aşkın ocak başında, yanmış Ozan Sentezî
Mânâ ufuklarında, beklentideyse yaya
Testiden sızan suya, kanmış Ozan Sentezî

Sevgisi Hakk içindir, hisset, acını dindir
Cemiyet yangınında, bir ateş de sen söndür
İnsaf ve basiretle, yumak olacak gündür
Hiddet şahdamarını, yenmiş Ozan Sentezî

Her satırı destandır, içimizden bir sestir
Asırlık dert yükünde, yorulmayan nefestir
Kolların sarmıyorsa, bari dilini sustur
Zeytin ile gül dalı, sunmuş Ozan Sentezî

Mürekkebim bitince, kapısına dayandım
Hece hece anlatır, aynı ateşte yandım
Onu bilmeden önce, kendimi şair sandım
Malkoç Ali çırağa, canmış Ozan Sentezî
14.01.2007

-16-

ÖZLEMLER YUMAĞI

Liman gibi sığındım ben, sabrın gölgesine
Varlığım feda olsun, mesajın bilgesine
Yıllar var ki hasretiz, suskunluğun sesine

Huzura hasret kaldık, belki bir gün bir anlık
Geldiysen çal kapımı, özlediğim insanlık

Özlemler yumağıdır, biriken hafızamda
Mevsimler yasta mıdır, güller niçin hazanda?
Kalem titriyor kalem, bu şiiri yazanda

Gönül ne saray ister, ne beklentimiz hanlık
Geldiysen çal kapımı, gözlediğim insanlık

Toplamayı unuttuk, bölmeden çıkarmadan
Nasıl maya tutacak, bu hamuru karmadan?
Hisset düşündüğümü, şu kalbimi yarmadan

Eşref-i Mahlûkat'a yakışır mı ki hamlık?
Geldiysen çal kapımı, özlediğim insanlık

İnsan sevdiği canı, yatırıp da keser mi?
Sevda bahçelerine, muhalif yel eser mi?
Elma aldanıp diğer yarısına küser mi?

Toprağa gömülmeli, uçup gitmeli benlik
Geldiysen çal kapımı, gözlediğim insanlık

Dünya ne kadar geniş, var mı dışında kalan?
 Vefamız düştü yere, yok mu eğilip alan?
 Deprem ile sarsıldık, yol gözlüyor heyelan

Bizi derinden yakan, günlük hesaplar günlük
 Geldiysen çal kapımı, özlediğim insanlık

Hayalimde düşümde, hüzünde gülüşümde
 Doğduğum gün dün gibi, doğum var ölüşümde
 Ümidim tazedir hep, her anım her yaşımda

Her nefesimiz talep, her niyetimiz canlılık
 Geldiysen çal kapımı, gözlediğim insanlık
 22.09.2009

-17-

SEN BEN YOKTUR, BİZ VARIZ

Cumhurum ben sokakta, baş da benden olmalı
 Islandığım ırmakta, yaş da benden olmalı
 Gözüm burnuma denktir, kaş da benden olmalı
 Yazın sefası güzel, kış da benden olmalı

Sen- ben yoktur hayalde, kuralda hep biz varız
 Üzüntü keder nerde, moralde hep biz varız
 Bir kul düşerse derde, sualde hep biz varız
 Bir gün açılır perde, tuvalde hep biz varız

Malkoç Ali sayıklar, Hakk'ın fakir bir kulu
 Asırlardır gündemde, yok mu kurtuluş yolu?
 Kaymak süte benzemez, istemem takma kolu!
 Vücut zehiri atar, her gün yağmaz ki dolu! ...
 11.05.2006

-18-

SES VER GIYÂBÎ KARDEŞ

Bolu - Ankara hattı, Gıyâbî'den sorulur
 Yanlış topa vuranın, tüm defteri dürülür
 Burda hesap yapılır, ötelerde görülür
 Söyle Gıyâbî kardeş, Kuzey'de durum nasıl?

Bazen yeryüzündesin, hayalinle göktesin
 Biliriz ki gönülden, fikren yüce Hakk'tasın
 Duanla ehl-i vicdan, bazen sivri oktasın
 Söyle Gıyâbî kardeş, uzayda durum nasıl?

Davul çalar dengine, rağbet şimdi zengine
 Doktorluk eyi meslek, bakmaz sevda rengine
 Halayları çekelim, düşmeden gel yangına
 Söyle Gıyâbî kardeş, pazarda durum nasıl?

Uyku modunda gibi, yaşarız biz âlemde
 Kimine şak şak dünya, kimi gezer elemde
 Dünya dönüp duruyor, eksilme yok çilemde
 Söyle Gıyâbî kardeş, mezarda durum nasıl?

Okurum okurum da, bilmem ki ne dokurum
 Camdan bakar yüzüme, anlar beni tekirim
 Derdim ile bîzarım, belki de tam takırım
 Söyle Gıyâbî kardeş, yazarda durum nasıl?

Tarihten ders alınmaz, dostta kapı çalınmaz
 Susuz ölünür ama, sondajla yer delinmez
 Masum sevdalı yürek, kem sözlere alınmaz
 Söyle Gıyâbî kardeş, sezarda durum nasıl?
 28.08.2007

-19-

SİYAH GÖZLÜKLE BAKAN, GÖREMEZ Kİ HER RENGİ

Süte su katılınca, bozuldu yoğurt tadı
 Terazide var hile, ne yapsın aciz kadı
 Hüzün içinde gönlüm, tüm maziye taradı

İstemem açmamış gül, ne sararsın ne solsün
 Korkuluk-karga ortak, eyvah! yazıklar olsun

Kaybedecek ne kaldı, her şey vurgun zincire
 Tebessüm uçmuş yüzden, dönmüş kuru incire
 Ateş çok suyu noksan, dibi yanmış tencere

Kilit mi var dilinde, belli ki kula kulsun
 Haksızlıkta susana, vah vah! yazıklar olsun

Çomak soktun tekere, artık ezber silinsin
 İçte kavga istemem, niye düşman sevinsin
 Hür irade özgürce, düşünüp söze insin

Yerde çakıl taşısın, çıkmaz sokağa yolsun
 Kovanda yaban arı, eyvah! yazıklar olsun

Bahçede ayırık otu, işte istenen buydu
 Tahammülsüz bakışlar, bedeni ruhtan soydu
 Aynı kökten dalları, hain yerine koydu

Dünya maçı bitirmiş, Kendi kalene golsün
 Bir ileri üç geri, vah vah! yazıklar olsun
 29.04.2007

-20-

TAHLİLLER

Hayat zorlu yokuşmuş, hep patinaj patinaj
 Asfalt göründü derken, yolda keskince viraj
 Her değer cilalanmış, bu mu geçerli imaj?

Geçmişi irdeleyen, tarihten ders alırdı
 Bakmakla öğrenilse, kedi kasap olurdu

Gönül penceresinden, bakınca insan çağa
 Boşa akan ırmaktan, çare arar kaçağa
 İradesi bağlanır, takılır bazen ağa

Batarken uzatılan, ip değil de yulardı
Bakmakla öğrenilse, kedi kasap olurdu

Geleceğe iz olan, geçmişe bayraktardır
Derdimize tahlildar, derman sunan aktardır
Oyunu bilmeyene, şu koca dünya dardır

Lafla peynir gemisi, nasıl yönü bulurdu?
Bakmakla öğrenilse, kedi kasap olurdu

Ne kaldı günümüze, histen maneviyattan?
Objektif bakılır mı, deniz ortası yattan?
Yürümek zordur elbet, düşünce yağız attan

Küheylanlar görseydi, halimize gülerdi
Bakmakla öğrenilse, kedi kasap olurdu

Şöhret balon gibidir, şişirip patlatırlar
Ovaya hendek açıp, hep çukur atlatırlar
Oduna sual yoktur, yükü çeken katırlar

Vicdana danışsaydık, kalbur alıp elerdi
Bakmakla öğrenilse, kedi kasap olurdu

Hata yap doğruyu bul, ısrar olmaz yanıшта
Yakacağın hazırla, donakalırsın kışta
Aç tavuk tembel ise, ambarı görür düşte

Silgiye sorsa idik, “insaf be” der silerdi
Bakmakla öğrenilse, kedi kasap olurdu

29.06.2008

-21-

ÜÇ AYLAR

İşte geldi üç aylar, recep şaban ramazan
Hayır defteri açtı, dertlere derman yazan
Değiştir gündemini, hızlan ve sevap kazan
Kandillerin ışığı, gönlüme huzur versin

Manevi bir birliktir, sevgiyle olmaz riya
Coşup varılan mevsim, gerçek mi sanki rüya
Dile getir derdini, istersen yaz bir suya
Duaların ışığı, kalbime huzur versin

Buharlaşırsa sular, yağar mı acep yağmur?
Gözyaşı yıkar gözü, yoğrulur ulvi hamur
Hilal gülle buluşsun, olsun yürekler mahmur
Gökte ayın ışığı, gönlüme huzur versin

Regaip, Miraç, Berat, Kadir de Ramazan'da
Kandiller gür ışıktır, acizlere hazanda
Takvimler aşka varır, oruç vakti yazanda
Ötelerin ışığı, gönlüme huzur versin
26.07.06

-22-

ÜSTÜNLÜK RENKTE DEĞİL

İnsan yaratılmışız, her şey hizmetkâr bize
 Boyamız derindedir, rengimiz vurmaz yüze
 Farklıdır mihengimiz, değer veririz ize
 Geldi bahar mevsimi, kalmasın sevdan güze

Zeytindeki karalık, düşürmez değerini
 Erir gider beyaz kar, tutunmaz diğerini
 Merkebe sor beğenmez, altından eğerini
 İnsanlık ortak payda, gerek yok başka söze

Zengin fakir aynıdır, üstünlük takva ile
 Yükselir dua ile, alçalır şekva ile
 Gönülde yaşanır aşk, çoğalmaz kopya ile
 Bulmuşsa düzgün yolu, kalpler ulaşır haza

Küresel ısınmayı, yaşayalım kalplerde
 Kopup gelse buz dağı, kim kalır ki diplerde
 Zenginlik bakıştadır, zannetmeyin küplerde
 Her kapıdan kolayca, alınmıyor ki vize

Bütünlüğü olmayan, millet değil sürüdür
 Hakk ile kanatlanın, insana renk körüdür
 Ayırım yapan gözler, beden bir urudur
 İcraat geçer akçe, değer vermeyiz poza
 26.02.2007

-23-

VERESİYEMİZ YOKTUR

Geleceksen bugün gel, yarına hiç söz verme
Nimeti peşin aldın, şükürü erteleme
Vefan baş tacı olsun, ezip de tekmeleme

Yaz deftere öderim, lafına karın toktur
Kusura bakma gardaş, veresiyemiz yoktur

Muhabbete koşmayan, ortamı da hiç germe
Şimdi derdi aşmayan, yarına ümit verme
Elin kolun tutuyor, ipe de hiç un serme

Seninkisi laf değil, kalbe saplanan oktur
Kusura bakma gardaş, veresiyemiz yoktur

Çağda her şey son sürat, çile ışık hızında
Günübirlik yaşarsın, zevklerin tam hazında
Tek kişilik uçarsın, görülüyor yazında

Bu dert seni de yakar, mazeret ise çoktur
Kusura bakma yoldaş, veresiyemiz yoktur

Malkoç Ali mevkiiler, kabirden öte gitmez
Mal-mülk burada kalır, transfere güç yetmez
Harmanın dolu olsa, yine talepler bitmez

Ölünce vasiyetin, ister duvara çaktır
 Hatıra bakmaz gardaş, veresiyemiz yoktur
 05.06.2006

-24-

YÜZ HADİS'E YÜZ BEYİT³

Nefsin taleplerini, elimiz ile teptik
 Hakk'tan gelen kelama, duyduk itaat ettik

Cana yakın güler yüz, sermayesiz hazine
 Tebessümde rastladım, insanlığın izine

Muhabbetin başıdır, tutuşturur kelamı
 Dosta ve yabancıya, çok görmeyin selamı

Kötü söz şeytandandır, gömün gitsin toprağa
 Güzel söz canlandırır, su yürütür yaprağa

İnsaf ve iman ile, insanlık kalkar şaha
 Yola kılavuz ettim, “merhaba” müsamaha

Sakın uyandırmayın, fitne sessiz uykuda
 Bazen kör dilsiz sağır, muhtacız biz sükûda

Hataları saklayan, kara gece gibi ol
 Gülistan bahçesinde, sözde hece gibi ol

³ Muştı Yayınlarının çocuklar için hazırladığı “100 Hadis” adlı kitapta geçen 100 Hadis-i Şerif’in, çocuklar tarafından kolayca anlaşılabilmesi için yazılmıştır.

İslâm; ulvî değere, şartsız teslim olmaktır
Devrilme belirtisi, yavaşlayıp durmaktır

Doğru hâl binek gibi, taşır seni cennete
Çıkamaz sokaktan vazgeç, sonu varır cinnete

Yalancılardan mumu, Yatsıya kalmaz söner
Tanırlar rezil olur, itibarı ters döner

Ahlâk kazandırıyor, iki cihanda hayır
Faydasız emeklerden, Mevlâ'm bizleri kayır

Her hayrın başında, çekiyoruz besmele
Tabağın önünden ye, kaşığımız sağ ele

Takva denilen ölçü, ne görünüş ne malda
Allah niyete bakar, kurtuluşumuz hâlde

Her sözü hayır olmak, kul olmanın gereği
Doğruluk hazinedir, hem de dinin direği

Söz taşıyan buradan, ateşe odun taşır
Salih insan yarayı, ne azıtır ne kaşır

Fasığın kaybedecek, yok değeri sevdası
Arsız dilden ayaktan, beklenir hep dahası

Beden ve ruh temizse, iman oldu yarım
İbadetle tamamla, yoksa tutarsın kurum

Geleceği düşünen, ölçülü harcar malı
İsrafkâr zihniyetse, her belânın hamalı

Atalarımız katmış, çağlar ötesine şan
İstişare büyük güç, pişman olmaz danışan

Selam bir emniyettir, alan bulur huzuru
Bunu esirgeyen kalp, bedenın habis uru

Öfke baldan tatlıdır, sonra çıkar zehiri
Basiretini bağlar, duyguların baş kiri

Sende olmayanları, kıskanıp haset etme
Verilenden mesulsün, gerisini dert etme

Su-i zan ile yıktık, gönül saraylarını
Şeytana elçi olup, kirletmeyin yarını

Muhabbeti artıran, karşılıklı sevgidir
Gıybet ile iftira, ah ne kötü duygudur

Cennete döner dünya, Allah için sevince
Yılan eğit dost olsun, şevk katalım sevince

Dost olunca tilkiye, kurnazlık olur düstur
Yüksek ayarlı dost bul, gerekmiyor ki destur

Adab-ı erkân ile, taçlayalım hayatı
Meydan verme şüpheyeye, her sözün olsun kati

Münakaşa yol vermez, kalbin doruklarına
Atmosferi kucakla, dost et soluklarına

Kapının tokmağına, vur da gel aramıza
Dertler bini aşmadan, merhem ol yaramıza

İnsanlığa yakışan, uyumun örnek olsun
Gülsüz diken faydasız, dilerim bugün solsun

Komşuna gülmeyesin, bir gün başına gelir
Tiksindiğin böcekler, düşer aşına gelir

İyiliğe karşılık, iyilik borç boynuma
Ab-ı hayat sunanın, zehir katma suyuna

Bağışlayan büyüktür, nefret gönülde yüktür
Töre bilmezi hoş gör, kem söz “nar”a körüktür

İsrafta hayır yoktur, müsrifin eli delik
Hazır yer bitirir, cepte kalmaz metelik

Bencilik başa bela, kalbini yer bitirir
Cemiyet insanı ol, sana huzur getirir

Şefkat kahramanıdır, melek misal insanlar
Hakkınca ödül alır, O’na uçan lisanlar

Zaman kısa görev çok, planlayın her ânı
Lak lakla geçmez ömür, topla artık yakını

Dokuz ay taşıdın da, dokuz yılda büyüttün
Ey benim dertli anam, uyumadın uyuttun

Anne babanın gönlü, kırarsan dal gibidir
Rızasını al da geç, cennette sal gibidir

Duasını alalım, mazlum-yolcu-babanın
Ziyan olmaz unutma, karşılığı çabanın

Namaz kulluk nişanı, Rab ile vuslat anı
Anne baba sevgisi, taçlandırırsın yasanı

Anne babaya isyan, asi yapar insanı
Sevgide kusur etme, budur gönül lisanı

Ziyaret et babanı, unutma hiç ananı
Cennet yolunda kapı, terk eyleme sılanı

Huzur ve bereketi, bulalım iyilikte
Zahmet rahattadır bil, rahmet ise birlikte

Hor görme horlanırsın, hep beddua alırsın
Teslim olan kavuştu, sen yollarda kalırsın

Kanaat et huzur bul, daha fazlası gelir
Hırs ile başlayanlar, yarı yolda elenir

Kırk çıkar yol var ise, en kolay yolu göster
Kapıya ulaşanı, çekip gitsin kim ister

Niyetin sağlam ise, seni emin bilirler
Hâlis bakış sahibi, zirvelere ilerler

Merhamet et küçüğe, ölümsüz izin kalsın
Saygıda kusur etme, bakacak yüzün kalsın

Aldatan bizden değil, eğil hak karşısında
Kantarın ayar olsun, doğruluk çarşısında

Sevdiğini iyi seç, harap etme dünyanı
Yanlış bir tercih ile, kayıp etme hayânı

Sabrın sonu selamet, acele karar verme
Bırak da olgunlaşsın, gonca gülleri derme

Sendeki güzellikler, bana yansımamışsa
Ya bendedir noksanlık, ya sende fikir kısa

Sıhhatin yerindeyken, hakkını ver bedenine
Depolanmıyor zaman, çaresi yok gidenin

Yarım kalan iş yüküdür, yapana ve bakana
Melekler lanet okur, hak binayı yıkana

İncilsen de inciltme, Hacı Bektaş Veli'den
Ne güzel bir sözdür bu, insanı kâmil eden

Dilinde Hakk kelamı, doğru söyler Müslüman
Eli koşar yardıma, budur dosdoğru iman

Ne zulmedin insana, ne de zulme uğrayın
Şeytanın çanağına, ne de azık doğrayın

Zincirin halkaları, gibidir mümin kardeş
Birbirini tamamlar, biri diğerine eş

Dert de O'ndan derman da, yeter ki sen ara bul
Hastalıklar ihtardır, ah bir bilse aciz kul

Sebebe başvurmayan, hem tembel hem hırsız
Tuğla nasıl tutunsun, sen koymayınca harcı

İstikrarda hayır var, ömür boyu et devam
Damlayla taşmaz ama, gün gelir dolar kovam

Orta yol ne güzeldir, ne şiş yansın ne kebab
İtidal ile yürü, kazancın olur sevap

Görülmeveni görür, yeri göğü yaradan
O'na engel ne varsa, çıkaralım aradan

İnsanlığını göster, en seçkin ahlak ile
O zaman ulaşırsın, kurtuluşa sahile

Namaz ile dikilir, hak binanın direği
Çürük ağaçtan olmaz, uzun yolun küreği

Hakk kelimedir Kuran, rehber hayatımıza
Öğrenen ve öğreten, buyursun katımıza

Hata da insan için, sakın eyleme tekrar
Tövbe ile arınıp, Hakk'a verelim ikrar

Namaz müminin nuru, duası ibadettir
Kalbi derinleştirir, bu ne güzel adettir

O'ndan başka yok ilah, la ilahe illallah
İtaat et, cennete, kolayca gir bul felah

Müminin miracıdır, paklar nefsi bedeni
Namaz ile hatırla, vaadini ve vadeni

Salât-ü selam sana, ey nebiler nebisi
Şu kâinat içinde, yoktur senin gibisi

Zekât malı temizler, sosyal dengeyi kurar
Gönülden iman eden, kim aç-açıkta sorar

Namaz içinde saklı, yaratılış gerçeği
İnsan şu kâinatın, en mükemmel çiçeği

Seher vaktinde uyan, ilim ile meşgul ol
Semaya kaldır elin, sen de örnek bir kul ol

Cehaletten doğuyor, her türlü dert ve bela
İlim yoluna girip, yol alalım evvela

Merak ilmin yarısı, hele mantıklı soru
Faidesiz ilimden, Rabbim sen bizi koru

İlim farz üzerine, Müslüman'ım diyenin
Bu yolda adım atıp, kör cehaleti yenin

İlim gözüyle baktık, şu yüce kâinata
İnsanlık hayran kalır, baş döndüren sanata

İlim dairesinde bulunan kurtulmuştur
İlimi rehber eden, tam gerçeği bulmuştur

İlim iki cihanda, kurtuluşa vesile
İlim imanı besler, birbirine silsile

İlim irfan meclisi, benzer gül bahçesine
Sen de uğrayandan ol, bir kulak ver sesine

Öğrenmekle bitmiyor, paylaştıkça büyüsün
Sen de öğretenden ol, güzel kervan yürüsün

Uygulanmayan ilim, kapalı bir hazine
Uçar gider elinden, kapılırsın hüzüne

Yardımseverlik ruhu, daima diri olsun
Düşeni kaldırdığın, her zaman biri olsun

Komşuluk hukukunda, vardır çok incelikler
Dillendirmeli her an, güzel güzel dilekler

İlmi var, ünü cimri, cahil hakka ulaştı
Teraziye koyunca, cömertlik ağır bastı

Cömertın tasası yok, paylaşır ve dağıtır
Zirveye yaklaşır o, hasbahçede bir ıtır

Veren el üstündür hep, malı yığıp tıkandan
Cömerte yer açılır, iki cihan mekândan

Hayır ihmale gelmez, başlayıp da bitmeli
Bu yola demir attık, başka nerye gitmeli

Hayırda yarışanlar, hayırla yâd edilir
İmtihanda geçer not, cennetler vâd edilir

Hediyeler artırır, karşılıklı sevgiyi
Dostunu hatırlayan, hak ediyor övgüyü

Hayıra sebep olan, onu yapmış gibidir
Hayduta ortak olan, yoldan sapmış gibidir

Vaadine muhalif, davranan ayıplanır
Sözünün eri olan, sözü altın kaplanır

Hasta; dost yüzü ile, sağlasın içten moral
Sana da sıra gelir, hayat değişmez kural

Prensip eylesin, her canlıya merhamet
Sevgini hoş görünüş, yaralara merhem et

Canlılara hep acı, olursun başlar tacı
Gönüller kazanmanın, işte budur ilacı

Kusur eylemeyelim, yaşlılara saygıda
Bir gün yaşlandığında, aklın kalmaz kaygıda

Hayra vesile olan, sevaba ortak olur
Hayırda yarışanlar, hesabından ak olur

Faydalı eser bırak. Canlılar faydalansın
Asırlar şahit olsun, seni hayırla ansın
24.09.2008

-25-

ZAMANIN DERDİ

Saman alevlerini, kutup yıldızı sanır
Naehilin elinde, oyuncak olmuş kalem
Mekânlar hücre gibi, komşusunu kim tanır
Hatlar kısa devreli, ulaşmaz oldu selam

Ölsen koca şehirde, boğulsan bir nehirde
Belini bükmüş dertler, çare arar zehirde
Yalnızlık adaları, biçare ve kahırda
Kalp iki söze hasret, yas mı tutuyor kelim

Her yönden eser rüzgâr, şekil verir fidana
Sınırından kovduğun, kalkıp girmiş odana
Sözde reçete yazan, yabancısıdır sedana
Ağlanacak halime, kalkıp da nasıl gülem

Önce çamur atılır, bir sipere yatılır
 Denizden suyu içip, sonra balık tutulur
 Domuz da pazar bulur, salyangoz da satılır
 Gücüm yetişse bugün, bu fermanı ben delem

Dünya arenasının, zaptiyesi boğalar
 Kazdıkları kuyuya, dilerim ki sığalar
 Ne zalim abat olur, ne kurtulur ağalar
 Malkoç Ali yaz haykır, ister bir kişi kalam
 19.09.2006

6.6.ÖLÇÜSÜZ ŞİİRLER

-1-

AŞURE ÇORBASI

Merak etmeyiniz,
 Niyetim çorba tarifi sunmak değil size,
 İçeriği ve gereği ile ilgimi çekmiştir hep
 Aşure çorbası...

Asırlardır, kazanımızda kaynar, durur
 Muhabbetle karışır, lezzet için yarışır
 Sevgi güneşiyle pişer, kokusu mekânları aşar...
 Dağıtın komşulara, dostlara, yolda kalmışlara, soğutmadan
 Bekletmeyiniz...

Tek başına, soframızda hiçbir anlam ifade etmeyen,
 Portakal kabuğu ve buğday tanesi de,
 Yola düşmüştür bir kış günü,
 Çorbadaki yerini almıştır çoktan...
 Buluşmuşlar koşar adım, on beş çeşit ot, sebze ve meyve
 Afiyetle yiyiniz...

Peşin hüküm vermeyiniz,
 Her görüp, gözlemlediğinize...
 Bak işte bir buğday tanesi, çorba olmayı hedeflemişse
 “Feda olsun her şeyim insanoğluna” demişse
 Atıyor kendini kazana, göz kırpmadan
 Ve aşure ismiyle şerefleniyor, hiçbir şey ummadan
 Eriyor tüm benliğiyle, çorbadaş dostlarıyla...
 Çorbanın tadı ise, hiç birine benzemiyor buluşanların, ilginç!

Unutulmaz bir tat ve kalıcı bir iz bırakmayı hedefleyen
 Bir buğday tanesinin hikâyesidir bu...
 İnsanoğlunun da hangi izi sürdüğü,
 Nasıl bir iz bırakacağı da önemli,
 Değil mi can dostlar? ...
 Aslında, bir çorba kazanında, birlikteyiz biz...
 14.06.2006

-2-

BAHAR VE RÜZGÂRGÜLÜ

Bir ilkbahar sabahı,
 Uyandım, gözlerim mahmur.

Ilık bir rüzgâr değdi yüreğime,
 Belli ki habercisidir, işte geliyor yağmur
 Çiçekler ve böcekler, benden erken uyanmış bugün

Rüzgâr eser, her mevsimde,
 Budar kuru dalları.
 Dökülür artık, suyun besleyemediği yapraklar,
 Teker teker elveda derler, tutunduğu ağaca.

Rüzgâr, rahmettir aynı zamanda,
 Bazen gözüne insanın, toz ulaştırırsa da.
 Daldan dala, can verir, polen taşır,
 Buluşturur sevgilileri, aynı harmanda.

Rüzgâr bir de güç verir insana,
 Hatırlatır kasırgayı,
 “Dikkatli ol”, “hazır ol” der, dostça yavaşça.
 Rüzgârda dökülür hep fosiller,
 Ve kurt kalıntıları, elveda der hayata, ama arkadaşça.

Rüzgârda, dostun ve yoldaşın da belli olur,
 Herkesin, gönlüne, niyetine göredir rüzgâr.
 Tayfuna dönmesini, sabırsızlıkla bekleyen de olur,
 Aşk ehli ise, kışın buzla ısınır, yaza geçirir bahar.

Rüzgâr bir umuttur cana, canana,
 Oksijen üfler, taa içimize kadar.
 Çekerim ciğerime şüphesiz ve şükredip,
 Ohh deyip de kana kana.

Rüzgârda dimdiktir,
 Su verdiğim ve kokladığım güller,
 Boyun bükmezler...
 Ve Rüzgâra göre de yön değıştirmezler.
 Gönümün gülü, huzur ve ümit kaynağıdır hep,
 Yakışmaz ki bize, kuru ve fırlıdak bir rüzgârgülü...
 24.05.2006

-3-

BİZİM KÖYLÜ MEHMET AĞA

Yıllar önce yolculamıştık seni,
 Alamanya'ya...
 Zaman ne çabuk da geçti
 Kavuştun vatanına işte,
 Bin bir ümitlerle..

Kamyonlar dolusu eşya getirdin
 Çile taşımıştın, umut getirdin
 Tek gitmiştin, bir de sarı avrat getirdin
 Ama geçiremedin gümrükten,
 Halis duygularını
 Ve
 Bizim köylü Mehmet Ağa'yı...
 1981

-4-

DOSTLUKLAR

Sevincimiz taşkınca,
 Üzüntümüz yapmacık,
 Birliktelik nankörce,
 Ve öfkemiz, namertlik kokuyor...

Zekâ ve gönül testinden, sınıfta kalmışız
 İttifaklarsa, ringdeki boksör selâmı gibi
 Ve biz hâlâ farkında değiliz erimenin
 Molekül yapımızı bozmuşuz, burkulmuşuz...

Özlemlerimiz de vefasızca...
 Denizler, ayağımıza gelsin
 Köy kokusu yel ile,
 Dağ havası seher ile
 Çalsın kapımızı istemişiz.

Yollar yürümekle aşınmalı
 Ve dost kapısının tokmağı, eskimeli vurmaktan
 Sarılan, saran kollar yorulmalı
 Güneş kıskanmalı, sevginin sıcaklığını
 Ve tadı çıkmalı hayatın
 Oksijen çadırından kurtulmalıyız...
 28.06.2006

-5-

DUMANA ESİR OLMAK

Sigara içmek, yasak değildir
 İçmeyenin yanında içmek; hak değildir
 İçenlerse düşmanım, muhakkak değildir
 Suçsuz ciğerim dumana, müstahak değildir
 16.03.2007

-6-

DUYGU SELİDİR İNSAN

İnsan;
 Duygularıyla yaşar,
 İdealleriyle koşar,
 Ve İnancıyla da coşar...

Coşar da söylemez,
 Yaşamayan bilmez,
 Kimde ne vardır ki, bilinmez,
 Bilmeyen de asla yereemez...

İşte bu manevi sır dengesidir,
 Tutar insanlığı ayakta...
 Bazen takılır ayağına bir çakıl taşı,
 O yine, koşar koşar ve benliğini aşar
 Çöplükte, altın aramaktır hayat

Sabırla biriktirir su damlalarını,
 Alın teri, gözyaşı ve yağmur rahmeti,
 Aynı kudsî cenderede buluşmuşlardır.

Duygu selidir insan,
 Birikir birikir ve
 Bir gün taşar...
 26.06.2006

-7-

DÜDÜKLÜ TENCERE SANAYİ

Cin olmadan, çarpmayı öğrenmiş insanoğlu
 Ve komşusu aç iken, tokmağına vurmaya unutmuş
 Kuramamışız saatimizi, beraberlikten yana;
 Sabahları öten horozları bile saltanatımıza rakip görmüşüz.
 Çok seslilik neyimize? ...

Halk adamı mı? (!) ...
 Halka ayakkabı hediye edeceğimizi ilan etmişiz,
 Piyasada çivi yok diye dişlerini sökmüşüz,
 Kösele yok deyip, derisini yüzmüşüz.
 Yüzsüzlük işte...

Bizim denizlerimizde bolca “tatlı su demokrati” yetişir
 Yemini bol verin yeter,
 Suyun altında bağırır da zaten sesi duyulmaz

Gürültü mü? ...

En başarılı olduğumuz iş bu değil mi?

Sokağımıza sipariş üzerine gelen tüp gazcı bile

Müzikli anonsuyla, tüm mahalleyi ayağa kaldırıyor...

Gelişi kimi ilgilendiriyorsa...

Televizyonlar, gazeteler, radyolar...

Hani halk için hakla beraber olacaktı? !

Çıkarın gereksiz haberleri, geriye bir mendil kadar yer kalacaktır.

“Fikir kargaşası

Sansasyon

Deformasyon

Provokasyon

Dejenerasyon

Ajitasyon”

Evlere servis yapılmakta, “açık – seçik” oturumlarla...

Ve, “bize ne oldu? ” diye sorgulanmakta...

“Pes doğrusu” diyesi geliyor insanın içinden

Önce hastalık, sonra ilaç icat etmenin ne anlamı var?

Ağıt yakacaksanız eğer, “ağlama ekibi” de gönderelim, ne dersiniz

Maksat kazan kaynasın, ses fokurdasın, dolu-boş önemli değil...

Bayram geçmiş, el neylesin kınayı

İsteniyor ki, herkes olsun enayi

Oldu olacak, kurun bari teşvikle, düdüklü tencere sanayi...

22.08.2006

-8-

EY KARANLIK, YORMA ARTIK GÖZÜMÜ

Sızı sızı inendir yüreğime Sızıntı,
Ve Yeni Ümite dönen şafakta,
Zaman, öğütür bütün bütün çilemi
Aksiyon ile, diriliştir ufukta

Rahmettir Yağmur bize, yeryüzüne
Samanyolu, değildir ki uzakta
Bayraklar, özlüyordur burcunu
Işık, işte görölüyor kavşakta

İzlerken mehtabı, burkulur hep yürekler
Acaba çıkış, hangi sokakta?
Cihan yıkılsa, yol dönüşe kapalı
Yakışır mı, bize ölüm yatakta?

Herkül yüreği, nasip olsun her kula
Hece hece bestemiz, son durakta
Ey karanlık! Yorma artık gözümü
Senin de aczin, kalır bir gün kursakta! ...
17.05.2006

-9-

HEP NOSTALJİ OLMAMALI GERÇEKLER

Sahibinden acele satılık bir kaftan gibi,
Değerler elimizde...

Avuçta, ateşten kor gibi adeta,
Tutamazsın, yüreğin, elin yakar
Bıraksan yeri...

Daha dün, denge unsuru olmuş mesajlar,
Bu gün kavga, tartışma konusu olmuş,
Çanakkale'den geçemeyenler
Şimdi evimizin başköşesine çadır kurmuş...

“Yazık! ” desem ne olacak, sorumluluğum bitecek mi sanki? ...
“Selam” deyince, yıldızlar ses verirdi, yine vermeli! ...
Haykırınca, dağlar “burdayım” demeli
Öyle bir tutacaksın ki toprağı avucunda,
Sıkınca erimeli...
Seni öldürmeye gelen,
Sende dirilmeli...

Kapım çalınca “kim o” dememeliyim,
Her gelen sorgusuzca içeri girmeli.
Gözler, hırsız gözetmek için mi verilmiş bana? ...
Her şey, herkes, haddini ve Rabbi’ni bilmeli

Bu destan böyle bitmez, ne başı ne de sonuyum.
Dünyaya güzellikler sunan, bir neslin torunuyum
05.06.2006

-10-

HER ŞEY VAKTİNDE GÜZEL

Zamanaşımına uğramasın, aşklar, sevdalar,
Kapalı zarf usulü sunulmasın.
Muhabbet hapsinde ol, sen
Can canana kavuşmalı her dem
Her şey vaktinde güzel...

Heceleyemiyorsan,
Bütün bütün söyle sevgini
Yankılansın semada, herkes bilsin dileğini
Koro gibi...

Ağaca bakılırda hani
Biri sadece meyvesini görür
Diğeri, dal ve yapraklarını
Öteki daha ince bakar, görür kuruyan yapraklarını.
Oysa ağaç,
Susuzluktan çatlayan, toprağı göstermektedir.
Rahmet sunacak bir eli gözlemektedir.
Her şey vaktinde, yerinde güzel...

Mezar taşına yazdığım hüznü duygu ve duayı
Yaşarken karakaşıma yazmalıydım
Tiren kaçınca istasyonda çadır mı kurulur?
Her şey vaktinde güzel...

Özür dilemek bir onurdur
 Bu duruma düşmemekse maharet
 Özür, kabahatten büyükse, gerektirir nedamet
 Yaşam ise hepsine gebe,
 Her şey vaktinde güzel...

Zamansız öter bazen horoz
 Onun da vardır bir bildiği
 Bazen nisanda kar yağar da yanıltır bizi
 Sıcakta yağın yağmurda ıslanmaya değer
 Ama her şey vaktinde güzel...

Karlı dağdan kar başışlamak adet olmuş,
 “olsa da versek” diyerek
 Hâlbuki azdan veremeyen, çoktan hiç veremez
 Ve gün gelir göçeriz dünyadan
 Mirasımız kavga unsuru olur
 Evet her şey vaktinde güzel...

Yokuşta akmayan ter, inişte gözyaşına dönüşürmüş
 Koşmak gerekirken, yatmak
 Tepkiyi hak edene, susmak
 Gereksiz yere, sabrı taşıyıp kızmak,
 Toplumun kimyasını bozmakta
 Nice gönüller bu uğurda solmakta
 Evet her şey vaktinde güzel...

Zulm ile abad olan, kahr ile berbat olur
 Çamura batan, çırpındıkça kaybolur
 Hayırda yarışan, hayırda buluşan ise, huzur bulur

Ama sağanak yağmurda, yağmur duası olmaz

İşte her şey vaktinde güzel...

30.06.2006

-11-

KALİTE KAYNAKTA BAŞLAR

Kalite kucakta başlar,

İlkin aile tezgâhında dokunur, kalbî nakışlar,

Gördüğünü, duyduğunu kapar çocuk,

Ve sahneye koyar hayatı boyunca, tiyatro misali...

Kalite bucakta başlar,

Köşe-bucak, kültürü nasıl kabul görmüşse

Arka sokaklara da aynen yansıyiverir

Anasına bak, danasını al misali...

Kalite toprakta başlar,

En seçkin tohum, verimsiz arazide ot bile olmaz

Emanet, ehil elde değilse, iki yönlü zulüm yolda demektir

Bostan korkuluğuna, takım elbise giydirmek misali...

Kalite sokakta başlar,

Sokaklar ki, bir bütünün parçasıdır, caddeye açılan

Kalbi güzellikler, çevreye de yansımalıdır,

Yansıtmalıdır ışığı ayna gibi, bizlere...

Sahipsiz sokaklar, bizi kendine benzetmeye adaydır aslında

Kalite mutfakta başlar,
Beyninde ne kaynıyorsa, onu servis yaparsın;
Evde, işte, sokakta, okulda ve ekranda.....
Ve toplum seni, sunduğun değerlerle hatırlayacaktır kuşkusuz

Kalite durakta başlar,
Duraklar ki, bir yolculuğun habercisidir
İlk duraktaki güzellik, yolculuğa ve son durağa da yansıyacaktır
Dünya durağında, mevsimler hep kurak geçtiyse
Çırak bile olamadık demektir.

Kalite hilkatte başlar,
Aslolan; özdür, mayadır, niyettir,
Ve istikamettir
Sonradan çekilen altın sarı boya dökülür,
Dökülür ve paslı teneke ortaya çıkıverir

Aslında kalite kaynakta başlar,
Hakiki kalite, ambalaja, alkışa muhtaç değildir
Doğarken de batarken de ses çıkarmaz o
Kirli akan suyu, klorlasan da kurtulmaz..

Ve kalite; ilgiyle, bilgiyle, sevgiyle,
Görgüyle, sabırla, samimiyetle yaşar...

30.11.2006

-12-

KESMEK – BİÇMEK

Keskin sirke küpüne zarar,
 Keskin kılıç canı, keskin dil hüsnü zannı alır,
 Kes bir ferman, ısmarlama olsun,
 Yaş kesen, kuruya da düşmandır,
 Kısa kes, vaktimden çalma,
 Görgüsüz hükümdar olmuş, önce babasını kesmiş...

Evet! herkes,
 Keskin bir türkü mırıldanıp yürüyor.
 Ayının kırk türküsü var,
 Kırkı da armut üstüne misali...

Ortak parantezimiz, gönül tezimiz, sentezimiz,
 “kesmek-biçmek” mi olacak dostlar? ! ...

Baltasını gömenler, bal tası ile gelmedikçe,
 Ve unutmadıkça, gömülen baltanın yerini,
 Hep diken üstünde sürecektir bu yaşam...

Hâlbuki diken, güle dokunana zarar verir sadece
 Koçboynuzu da öyle değil mi? ...
 Saldırı, savunmanın önüne geçmiş durumda

Oysa biz,
 Sisli bir aydınlıkta
 Hep dikene bulaşmaktan
 Gülün rengini unutmak üzereyiz...

Az da olsa, güle su verenler olmasa
Gülistana hasret gideceğiz...

Eli baltalı, beyni tahtalı, gönlü kapalılara inat,
Biz hep sevgi ve umut türkülerimizi söyleyeceğiz,
Ben değil, biz değil,
Kâinat son nefesini verinceye dek...
29.06.2006

-13-

KIRIKLARA TUTUNMAK

Kırık testi,
Kırık mızrap,
Tarumar gönüller...

Ve kırık kaleme dönüverince zaman,
Sağanaktan mahrum fidana döndü yüreğim...

İlham ve saatime rasathane bildiğim,
O yıldızlı tepe, ayna tutmuyor gönlüme...

Kılavuzu yaralı,
Kıyıda deniz fenerini fark edemeyen
Mecnun kaptan gibiyim.

Seslenen yürekti bize, içimize
Ötelerden, yaşama sevinci fısıldayan
Ümidi, aşımıza tuz yapmayı öğreten...

Kırık kanadımızla,
vahşilerden emin yaşamayı ezberleten...

Artık gökyüzünde yıldızları göremiyorum
Sanırım onlar da beni fark edemiyorlar
Belli ki atmosferimize zehirli gazlar karışmış
Ya da, kara bir bulut yolunu şaşırmış olmalı...

Görmek, görünmek, çift taraflı bir kavram
Bizde batan güneş, başkalarına doğmakta...

Fakat ses ve kalem susmuşsa eğer,
Değirmen, kendi taşını yoğurmakta
Susuz dallar kurumakta...
Kollarım kırık değil şükür ki...
Tutabilirim bir dost elini,
kaldırabilirim semaya,
Ve kucaklayabilirim yârdan gelen bohçayı.
Kırıkları onarmaya adanmış bir gönüldür beklenen...

Kırık testiden sızan mesaj,
kırık mızrapla melodiye dönüştü
Zirvelere ulaştı, gönüller şaha kalktı
Artık dinleyip inlemek de bize düşüyor olmalı...
29.08.2006

-14-

KURTAR BİZİ ÂŞK

Âşk bu;
Gökler ötesi bulutlardan, dökülür gelir süzülerek,
İlâhî hazineden bir katre gibi...
Ters çevir şemsiyeni,
Doldur sineni...

Âşk ki, beslenir ta kalbin derinliklerinden
Taht kurar münevver gönüllere...

Her gün her gün dillenen;
Yapay çözüm nakaratına inat,
Hep bir ağızdan haykırmak istiyoruz:
“Gel de kurtar bizi âşk! ...”

Önce kamu erkânı tattırmalı bize,
Sevgiyi, ilgiyi, insanca hizmeti, güveni...
“iki bana, bir sana” tarihe karışmalı artık

Öğrenme hakkına saygı olmayınca,
Öğretmene de sevgi kalmadı...
Ne yaparsanız yapın,
Hukukla, bilimle ve vicdanla barışık olmalı

İlgiler iğreti,
Bilgiler benliği sarmış durumda,
Bitpazarına çıkmış tüm manevi değerler...

Ayda bir kez olsun indirin şalterleri, aile ocağında,
 Sigortalar atmadan...
 Yakın bir kandil yer sofrasında,
 Yemeği de pişirin mum ışığında.
 Aydınlığı yeter zaten birbirimizi görmeye de

Kovulunca nâhoş şeyler,
 Sevgi çiçeği yeşerecektir mutlaka.
 Ve o artık yanı başımızda:
 "Gör de kurtar bizi âşk! ..."
 21.01.2007

-15-

ÖZLEM VE GÖZLEM

Bu ne sevgisizliktir böyle,
 Göçmen kuşlar bile gelmiyor artık.
 Sen misin divane, yoksa ben mi söyle?
 Tüm güzellikleri geride bıraktık...

Bu ne sevimsizliktir böyle,
 Aykırı ne varsa, baş tacı yaptık.
 Bu aşu uyuşmaz ki köküyle,
 Nar ağacına, kavak dalını taktık.

Bu ne bencilliktir böyle,
 Geride kalan külleri de yaktık.
 Sadakat, vefa yok, koptuk öteyle,
 Değerli cevheri, bedestende mi sattık?

Bu ne densizliktir böyle,
 Her şeye, emanet gözlükle baktık.
 Özlem ve gözlemdir kalan geriye,
 O güzel defteri, çoktan kapattık.
 06.05.2006

-16-

VEFASIZ EVLAT

Yeme de yedir,
 Sen giyme giydir,
 Gece uyanıp da, uykuyu böldür,
 Babayı ağlatıp, cihanı güldür.
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...

Saçları süpürge,
 Yorgun kaburga,
 Her gün kasırğa,
 Yavru büyüsün, hep çile doldur,
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...

Uyusun da büyüsün,
 Adam olsun yürüsün,
 Sen yat, baba sürünsün,
 Unutma gün gelir, sen de baba olursun,
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...

Ananın babanın var mı yedeği?
 Bazen hak etsek de vurmaz kötüğü,
 Aile ocağıdır, şefkat otağı
 Uyur taş üstünde, sana serer yatağı
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...

Ana baba altmışını devirmiş
 Gül yüzünü artık, Hakk'a çevirmiş
 Son deminde vefasızlık, yüreğini kavurmuş
 Düşün bir kez, seni taş ile mi yoğurmuş?
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...

Yaradan diyor ki "of" bile deme
 Hırs ve madde ile, gerçek gidiyor güme
 İnsan, hevesatını kalbine göme
 Gerçek budur, başını saklama kuma
 Evlatlar vefasız, yakışır mı be? ! ...

06.11.2006

-17-

ZAMANA YAZILAN MANİLER DEMETİ

Menzil uzak mı uzak
 Yollar ise yokuştur
 Yalnız seveni sevmek
 Sevgi değil, değiş tokuştur

Testide ne var ise
Dışına hep o sızar
Zarif gönüllülerin
Yüreği yanar sızlar

Bu gurbet dedikleri
Vatandan ayrılmak mı?
Yoksa gönülde yatan
Bir dosttan ayrılmak mı?

Üç buçuk adam ile
Zirvelere çıkılmaz
Gönül eri hep koşar
Yolda taşta takılmaz

İnsan sevince güzel
Sevilince yaşıyor
Toplu atan yürekler
Karlı dağlar aşıyor

Karlı dağdan kar bağışlar
Kardan adam yiğitler
Bulduğunu hep paylaşır
Gönül eri yürekler

Öz bozuldu söz çizildi
Kabuk aşındı kabuk
Bu yük senin ve benim
Elini tez tut çabuk

Samanlar uçar gider
 Kalır yerde Yunus'ça yananlar
 Hiçbir anı ziyan olmaz
 Hakkı hakkıyla ananlar

Günler geçer laf ile
 Ömür sürer nafiye
 Nasihat çare olmaz
 Derbeder ve gafile

Gündüz çekilen çilenin
 Akşamlar ilacıdır
 Özü sözü bir dostlarım
 Hep başımın tacıdır

Yaşamak nedir ben nerde
 Akıl kaldı mı serde
 İnsan zulüm eder mi?
 Dostunu hem sever de

Çalan çırpan bizden değildir
 Zulmeden bizden değildir
 Aldatan Bizden değildir
 Bu bir şiir değil, kutsal emirdir

Can vermişse var hikmeti
 Sen hiçbir cana kıyıcı olma
 İster bir kuş olsun ister karınca
 Vurup yaban ele kovucu olma

Dostlara biz ozanız
 Dertleri de yazanız
 Vazifemiz muhabbet
 Sanma oyunbozanız

Her şiirin tam anlamı
 Şairinde saklıdır
 Hor görmeyin bu yazanı
 Şair ne yazsa haklıdır

Malkoç Ali Yazarsın
 Derde derman maniler
 Güneşte ortaya çıkanlar
 Dolu yağdı haniler
 19.02.2006

6.7.ATIŞMALAR⁴

-1-

ALİ RIZA MALKOÇ VE MİKDAT BAL MSN DERTLEŞMESİ – 1

Ali Rıza Malkoç:

Kar yağdı kesildi kömür ocaktan
 Kimileri kebab olmuş sıcaktan
 Ümidimiz dibe vurmuştu çoktan
 Nerelerde kaldın Mikdati baba?

⁴ Atışmalar internet üzerinden, MSN programı üzerinden yapılmıştır.

Mikdat Bal:

Hasret kalmış yurdum bahara, yaza
 Kömür naz mı etmiş gelince gaza?
 Ayaklar uymuyor bu kadar hıza
 Üşürken gönüller har mı acaba?

Ali Rıza Malkoç:

Tüm Avrupa, senin eline bakar
 Anadolu ise, yoluna bakar
 Susamış gönüller, diline bakar
 Nerelerde kaldın Mikdati baba?

Mikdat Bal:

Salmıyor ki gelsem şu garip eller
 Haykırışa devam, susmasın diller
 Yerini bıraksın borana yeller
 Susmanın faydası var mı acaba?

Ali Rıza Malkoç:

Madden Avrupa'da, manen dünyada
 Kimi hayal eder, kimi rüyada
 Yıkıldı değerler, sıra hayâda
 Nerelerde kaldı Mikdati baba?

Mikdat Bal:

Dünyadayız değil onun dışında
 Kimi rüya kimi hayal peşinde
 Yapısına göre herkes işinde
 Ölen insanlık mı, âr mı acaba?

Ali Rıza Malkoç:

Erlerin başında paşa gerektir
 Sürme dile değil, kaşa gerektir
 Düşman izi sürer, tuşa gerektir
 Nerelerde kaldın Mikdati baba? İ

Mikdat Bal:

Sizin gibi ben de garip bir erim
 Selâmınız gelsin bellidir yerim
 Cümlenize candan selam ederim
 Kaldığınız mekân kar mı acaba?

Ali Rıza Malkoç:

Seni baba bildik, şiir yolunda
 Sağında Sentezi, ben'se solunda
 Allah kuvvet vermiş, işte kolunda
 Nerelerde kaldın Mikdati baba?

Mikdat Bal:

Varolun sağolun sizlerle varım
 Gurbette ah eden bir cefakârım
 Sizi çok severim gönüldaşlarım
 Herkes sizin gibi der mi acaba?

Ali Rıza Malkoç:

Çaykara, Sürmene, Of'ta ünün var
 Koyun sürüsünde tonca yünün var
 Senin de dünyada biten sonun var
 Nerelerde kaldın Mikdati baba?

Mikdat Bal:

Üzerime gelme yaralıyım ben
 Asla sorgulamam nereliyim ben!
 Gurbette de olsam oralıyım ben
 Dünya gurbetçiye dar mı acaba?
 30.12.2008 Bursa / Hollanda

-2-

BİZ ANADOLU’NUN EŞEKLERİYİZ (!)**Ali Rıza Malkoç:**

Oy verip de sonra, “oyyy” diyen bizler
 Aç yatıp, hortuma “doy” diyen bizler
 Tescilli hırsıza, “bey” diyen bizler

Asırlık ihmalin, döşekleriyiz
 Biz Anadolu’nun eşekleriyiz (!)

Ozan Sentezi:

Emaneti hıyanetle güderler
 Seçimde görünür, sonra giderler
 Çantasında, keklik görür liderler

Belli partilerin kuşaklarıyız
 Biz Anadolu'nun eşekleriyiz (!)

Ali Rıza Malkoç:

Aslanların cinsi belli ve yemi
 Nasıl çaydır ki bu, doymuyor demi
 Vatandaşım, kiracı mı köle mi?

Bitmeyen sevdanın âşıklarıyız
Biz Anadolu'nun eşekleriyiz (!)

Ozan Sentezi:

Kamufule aletiyiz hırsıza
Renk katarız, kökeninden nursuza
Köprü olduk, geçsin diye arsız

Keyif erbabının uşaklarıyız
Biz Anadolu'nun eşekleriyiz (!)

Ali Rıza Malkoç:

Horoz kılığında tavuk çoğaldı
İlimsiz ve başsız, kavuk çoğaldı
Sahipsiz ağaçta, kovuk çoğaldı

Yükselen ümidin beşikleriyiz
Biz Anadolu'nun eşekleriyiz (!)

Ozan Sentezi:

Sakarya kanımız, Fırat terimiz
Güneş yanığında kara derimiz
Kurulan sofrada sabit yerimiz

Doyumsuz midenin kaşıklarıyız
Biz Anadolu'nun eşekleriyiz (!)

Ali Rıza Malkoç:

Zinciri kırmıştık, biz taa ezelden
 Hazan mı ki, geçilmiyor gazelden?
 Umutlar yoruldu, ismi özelden

Varlığın, yokluğun deşikleriyiz
 Biz Anadolu'nun eşekleriyiz (!)

Ozan Sentezi:

Ayısı paranın delilerinin
 Şebeği sosyete sulularının
 Vur patla çal oyna balolarının

Rengârenk cümbüşü, ışıklarınız
 Biz Anadolu'nun eşekleriyiz (!)

Ali Rıza Malkoç:

İtfaiyesiyim, tutuşan derdin
 Nazarımda birdir, değeri ferdin
 Malkoç Ali, başka nerye giderdin

Gönül sarayının, eşikleriyiz
 Biz Anadolu'nun uşşaklarıyız

Ozan Sentezi:

Sentezi'yim manzaraya bakamam
 Ben bu yükü, geleceğe çekemem
 Artık boşa alın teri dökemem

Yeniden diriliş başaklarıyız
 Biz Anadolu'nun uşşaklarıyız

28.06.2007 Bursa / Almanya

-3-

CEBİNE GELSİN

Ali Rıza Malkoç:

İnsaf zedelendi, söz uçu gibi
 “Vicdan” yaz boş bırak, cebine gelsin
 Düştü alım gücü, görüldü dibi
 “Cüzdan” yaz boş bırak, cebine gelsin.

Ozan Sentezi:

Hiç meyve görmedim kavak dalında
 İki yani keskin kılınç elinde
 Akıl var demesin gadap halinde
 Kızan yaz boş bırak cebine gelsin

Ömer Ekinci Micینگirt:

İffet kazanında yosma pişirir,
 “Metres” yaz boş bırak, cebine gelsin.
 Baykuş edasında şivan düşürür,
 “Adres” yaz boş bırak, cebine gelsin.

Hilmi Yazgı:

Duydum bakarlarmış cebinden fala
 Mesaj var! Gerekmez mektuba pula
 Uyanıklar varken kazı kim yola
 “Sazan” yaz boş bırak cebine gelsin.

Çağlar Karataş:

İlim kederlendi, al uçtu gibi
 Düzen yaz boş bırak, cebine gelsin.
 Bahçe hederlendi, gül açtı gibi,
 “Hazan” yaz boş bırak, cebine gelsin.

Mustafa Kaya:

Emeğe hiç saygı kalmadı bak gör
 Hortum yaz boş bırak cebine gelsin
 Pambesini sil de yeniden tak gör
 “Gözlük” yaz boş bırak cebine gelsin.

Gülnare Leman:

Bayram yaz tam hazır mesajları al
 Yolla dost eline hem de mutlu kal
 İster aşikâr ol, ister gizli kal
 “Nazan” yaz boş bırak cebine gelsin.

Mehmet Postallı:

Yüreğinden kopan en tatlı sözü;
 Özden yaz, boş bırak, cebine gelsin
 Dostun gurbet elde yanmasın özü
 “Bizden” yaz, boş bırak, cebine gelsin.

Hüseyin Sığirtmaç:

Menfaat ehli hep çıkar peşinde.
 Keramet arama mezar taşında.
 Karga Sultan ise eğer başında,
 “Sazan” yaz boş bırak, cebine gelsin.

Saniye Sarsılmaz:

Sazlıkta bir kamış, ney olur inler
 Âlemde merkez ben, seni kim dinler
 Melekler sinmiş de, fink atar cinler
 “Saflık” yaz boş bırak, cebine gelsin.

Ethem Turan:

Adam gibi adam, bitti kalmadı
 Ecdat yaz boş bırak cebine gelsin
 Batı geldi bize mertlik tükendi
 “Anadolu’m” yaz boş bırak cebine gelsin.
 14.11.2006

-4-

GIYÂBÎ İLE HASBÎHAL**Ali Rıza Malkoç:**

Söyleyeni söyleten var,
 Derdi verip aratan var
 Seni beni yaratan var
 Hakk divanına duralım.

Gıyâbî:

Müşteriyi bulmak için
 Sergi vardır Rıza hocam
 “Köprü” hakkı almak için
 Vergi vardır Rıza hocam.

Ali Rıza Malkoç:

Heceleri dize dize
 Çıkılacak bir gün düze
 Özde olan vurur yüze
 Saati hayra kuralım.

Gıyâbî:

Ölmeyesi yaşar isen
 Varmayası koşar isen
 Bir de Hakk'tan şaşar isen
 Yergi vardır Rıza hocam.

Ali Rıza Malkoç:

Gerekene nal vur tabi
 Gözükür vicdanın dibi
 Bazısı divane gibi
 Derdi nedir bir soralım.

Gıyâbî:

Hakk neylesin eğri yolda
 Pus mu durur esen yelde
 Derdin kadar öbür elde
 Sargı vardır Rıza hocam.

Ali Rıza Malkoç:

Gıyâbî'ye malzeme çok
 Yayı germiş hazırda ok
 Hepisini denize dök
 İstersen turşu kuralım.

Gıyâbî:

Varışımız tüm ziyana
 Komşuyuz yılan çiyana
 Bir o yandan bir bu yana
 Örgü vardır Rıza hocam.

Ali Rıza Malkoç:

Deşme yaramı sen böyle
 Dermanın var ise söyle
 Can çıkar kalırız huyla
 Biz bunu nasıl yoralım.

Gıyâbî:

Dediğimi iki etme
 Yek var iken şeşe yetme
 Gıyâbî'yi çok söyletme
 Sorgu vardır Rıza hocam
 Sorgu vardır Rıza hocam.

-5-

HUKUK-SIZLAR⁵

Ali Rıza Malkoç:

Elek ile su taşır, toplumdaki yangına
Körük ile söndürür, memleketimde hukuk
Bir iki akıl adam, çomak soktu çarkına
Tekeri ters döndürür, memleketimde hukuk

Son noktayı halk koyar, yasama yürütmeye
Dar geldi elbisemiz, işte duman tütmede
Millet iradesini, koyun gibi gütmeye
Engizisyon andırır, memleketimde hukuk

Ömer Ekinci Micingirt:

İpine sıkı tutun var edenin hitabı,
Zulüm arşa dayandı açılır sırlı kapı,
Postallarla yazdırdık, adaletsiz kitabı
Ocakları söndürür memleketimde hukuk

⁵Atışmayı gerçekleştiren âşıkların ortak bildirgesi: Ülkemizin değişik şehirlerinde hatta yurt dışında Yaşayan Halk Şairleri güncel bir konuda fikirlerini atışma şeklinde beyan ettiler. Her fikir saygıdeğerdir, her öneri, eleştiri dikkate alınmalıdır. Edebiyat, şiir ve evrensel hukuk kurallarına riayet edilerek bir atışma sanatı icra edilmiştir. Hukuk sadece hukuk adamları için değildir. İnsanı merkeze alıp, onun haklarını korumak, güven ve huzur vermeye endeksli kurul ve kuralları işletmelidir. Fakat günümüzde, hukuk kuralları, bazı çevrelerce işletilmesi engellenmekte veya taraflı kararlarla halk iradesi, talepleri, beklenti ve özlemleri ipotek altına alınmaya çalışılmaktadır. İşte bu noktada Anadolu âşıkları, lale devri'nin bittiğini, dizeleriyle dile getirmişlerdir. Demokrasi, hukuk ve cumhuriyet her şeyiyle halka hizmet etmelidir. Bu samimi talep ve görüşleri atışmada bulacaksınız.

Niyetimiz, kimseye hukuk dersi vermek değildir. Yasaları; yetki verdiğimiz meclis yapar, hükümetler uygular, yargı organları denetler. Ama her şey, her güzellik halk içindir. Bir şeyler yanlış gidiyor olmalı ki, Anadolu âşıkları da gönlünün grafliğini kıtalara döktü. Umarız mesajımız tüm kıtalara ulaşır.

Celâli / Celalettin Tokmak:

Yüzde seksen vergisi, iki damla mazotun
 Kirlendi hep çevreler, ölçüsü ne azotun
 Garibanla yoksulu, yakıt edip Nemrut'un
 Ateşinde yandırır memleketimde hukuk.

Ömer Ekinci Micingirt:

Hür fikrimiz tehditkâr ifademiz karanlık
 Hukuk denen kurulda, taht kurdu kahramanlık
 Ümitsizlik yok amma bu karar da tam Van'lık
 Son balyozu indirir memleketimde hukuk

Ali Rıza Malkoç:

Kılıfı da bulundu, ısmarlama kararın
 İstikrar zedelense, kime yükü zararın?
 Kırpa kırpa soydular, gasp ediliyor yarın
 Ağustosta dondurur, memleketimde hukuk

Ömer Ekinci Micingirt:

Törenler ve yürüyüş, yasalar yağmalanmış,
 Ölenlere elveda, kalanlar damgalanmış,
 Bir tufan ki esiyor, sanki hukuk yalanmış
 Hak hukuku sindirir, memleketimde hukuk

Sevim Aslanalp:

Adalet bestelensin, olsun dillere şarkı
 Ayrılsın yaşamdaki, iyi ve kötü farkı
 Ağır aksak dönse de, bizdeki hukuk çarkı
 Acıları dindirir, memleketimde hukuk

Tuncay Akdeniz:

Adaleti hak bildik, sümen altı gizlendik
 Yalakalık ederek, medyalarda pozlandık
 Mizanına çıkmadan, odalarda düzlendik
 Halkı böyle kandırır memleketimde hukuk

Zübeyde Gökbulut:

Nerde düzgün insan var, yok ediliyor bir bir
 Bunu ben demiyorum, herkese ait tabir
 Gücü yetmeyen çeker, lâhavle ya da sabır
 Kanımızı dondurur memleketimde hukuk

Bayram Yelen:

Seçilip, atananlar, adaletli olmalı
 Sadece yüzler değil, gönüller de gülmeli
 Ne olup bittiğini, kamuoyu bilmeli
 Zulme yükü bindirir, memleketimde hukuk

Âşık Çepni:

Hükmedenler bir ağız; çalar aynı kavalı
 Adil olmayan hukuk havalı mı havalı.
 Ayıldı benim halkım; yutmaz oldu mavalı.
 Mazlumlari sindirir memleketimde hukuk

Ozan Sentezi:

Şemdinli'de olanı, unutamam unutmam
 Zulm gördüğüm şeyi, hoştur diye tanıtmam
 Nasıl sessiz kalırım, nasıl vicdan kanatmam
 Hep bir yana südürür Memleketimde Hukuk

Âşık Çepni:

Biri karaya ak der, biri ak der karaya.

Halkına zulüm için dizilmişler sıraya.

Ya sabır; gemileri oturacak karaya.

Atı sırta bindirir memleketimde hukuk

Ozan Sentezi:

Vicdandan aralanmış, gözünün biri yumuk,

Sanki mezar olmuşlar, adalet kalmış gömük

Neresinden bakarsan görünür, eğri, yamuk

Zalimleri ondurur Memleketimde Hukuk

Âşık Çepni:

Zihniyet aynı idi elli sene evveli.

Halkı parya görenler, nutukları yaveli.

Adalet dağıtanlar izliyor Makyavel'i

Darbeyi demlendirir memleketimde hukuk

Zübeyde Gökbulut:

“Adalet Mülke Temel” demedi mi Atatürk

Mülk demek devlet demek, bunu biliyor her Türk

Haksıza, vicdansıza sunuluyor samur kürk

Kimi aptal sandırır memleketimde hukuk?

Ömer Ekinci Micingirt:

Üç kıta yedi düvel, rengârenk fırka fırka,

Hep adalet dağıttık her millete her ırka,

Viyana'dan Kenya'ya, Somali'den Irak'a,

Maziyi utandırır memleketimde hukuk.

19.02.2010

-6-

YAKIŞMIYOR ÜLKEME

Ali Rıza Malkoç:

Her taşın altına, yılan saklanmış
Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme
Daha dün soyanlar, ne tez aklanmış
Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Altmış yıllık demokrasi var iken
Damlayan su, ateşi kovar iken
Hak hukuk dediğin, elde kor iken
Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Mikdat Bal:

Altmış yıllık ama, körpe sayılır
Buna bir başlanır, bir de cayılır
On yılda bir, marazlanıp bayılır
Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Düşmanları demokrasi diyenler
Böyle ister, bu milleti yiyenler
“Ebter” ise, varis olur yiyenler
Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Ozan Sentezi:

O olamaz diye bütün hesabı
Bindiği dallarda zıplar asabi
Siyasetçi demokrasi kasabı
Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Bakış düşünceler adama göre
 Bir türlü olmadı erdeme göre
 Kaç davul patlattık hep gere gere
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Ömer Ekinci Micingirt:

Adam aydın olmuş, bilmez soyunu!
 Bu oynanan oyun, kimin oyunu?
 İzlerken utandım, basın yayını,
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Sabır kuşanmışım, sabır yazarım,
 Taşdım sırtımda lakin bizarım
 Yetti artık inin! Mezar kazarım,
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Gıyâbî:

Derin tarafına “ağar”ken sağı
 Tavşanı 'sol'undan çıkarır dağı
 'Dürzü'sü bağımsız, çobanı kuğu
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Hududu kırıışmış, ütülük vatan
 Temsili hayduta çatılık vatan
 Tepeden tırnağa satılık vatan
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

İrfan Yayla:

Körpe dersin, Zenith saat darılır
 Millet içten, adalete sarılır
 Milli irademiz hiçe sayılır
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Bir ileri iki geri habire
 Hukuku dönderdik sanki kevgire
 Odayı yaktırdı, küçük bir pire
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

M. Nihat Malkoç:

Güzel Türkiye’nde baskın basanın
 Esamisi yoktur töre, yasanın
 Açarı hırsızda çelik kasanın
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Aydınlar utanmaz fikir hırsız
 Memleketi soyar, çağdaş arsız
 Yürekleri yakar acı bir sızı
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Ozan Şerafettin Hansu:

Hırsızlıkta yarışanı gördüm ben
 Arsızlıkta vuruşanı gördüm ben
 Densizlikte kırışanı gördüm ben
 Bu fotoğraf yakışmıyor ülkeme

Sızılarda sinelerim sızılar
 Kara topraklara yattı kuzular
 Kıtallık yanlısı olan naziler
 Bu fotoğraf yakışmıyor ÷lkeme

Ekrem Yalbuz:

Bekçi fare olmuş, hazine saman
 Farenin hırsız ı tilkiden yaman
 Özel af olmazsa müruru-zaman
 Bu fotoğraf yakışmıyor ÷lkeme

Yatın kalkın yeni sistem fark edin
 İnsan hakkı deyin sonra çark edin
 Haydi kızlar okulları terk edin
 Bu fotoğraf yakışmıyor ÷lkeme

Âşık Ahmet Şahin:

Meydanlarda yalan atıyor beyler,
 Dini kullanarak çalınır oylar,
 Aç susuz perişan şehirler köyler,
 Bu fotoğraf yakışmıyor ÷lkeme

Ahmet der aklanır yuvalar yıkan,
 Sayınla anılır ciğerler yakan,
 El ele vermiyor cumhur başbakan,
 Bu fotoğraf yakışmıyor ÷lkeme
 13.07.2007

SONUÇ

1965'in ocak ayında Samsun'un Canik ilçesinde doğan Âşık Ali Rıza Malkoç, üniversite mezunudur. Asıl işi internet ve bilişim hizmetleri üzerine olan âşık, 2005 yılından beri şiir yazmakta ve halen Bursa'da ikamet etmektedir.

Ali Rıza Malkoç, usta-çırak ya da rüya ile âşık olmamıştır. Mahlasını kendisi almıştır. "Malkoç Ali" mahlasını kullanan âşık, bu mahlası 98 şiirinde kullanmıştır. Ali Rıza Malkoç, saz çalan bir âşık değildir.

Çocukluk dönemlerinde dinlediği türkülerin dimağında bıraktığı izler, annesinin atma türküler konusundaki uzmanlığı, halkı ve insanları gözlemlemeyi ve bunları iç dünyasında sentezlemeyi iyi başarabilmesi, halk şiirine duyduğu ilgi, taşıdığı sevginin boyutlarını tüm insanlığı kapsayacak derecede geniş tutması, duygularını ancak şiirler ifade edeceği kanaatini taşıması Ali Rıza Malkoç'un âşık olmasındaki önemli faktörlerdir. 2005 yılından beri şiir yazan Malkoç, gelenek hakkındaki bilgilerini, internet ortamında görüştüğü âşıklarla ve birçok âşık ve şairin şiirlerini okuyarak gidermiştir. Gezginici âşık modelini internet ortamına taşımış, böylelikle daha fazla insana ulaşmaya çalışmıştır. Şiirlerini www.antoloji.com internet sitesinde yayınlamaktadır. Atışmalarını da internet üzerinden yapmaktadır.

Ali Rıza Malkoç'un, "Türküler Bizi Söyler 1", "Türküler Bizi Söyler 2", ve "Duygular Dillensin Diye" adını taşıyan üç kitabı vardır. İlk ikisi türküler derlemelerinden, üçüncüsü ise kendi şiirlerinden oluşmaktadır. www.arm.web.tr adını taşıyan kişisel internet sitesi de olan Malkoç, Türkiye'nin ilk internet gazetelerinden www.mailgazete.com sitesini yayınlamış ve burada bir dönem köşe yazarlığı da yapmıştır.

Ali Rıza Malkoç'un, birisi kendisi tarafından olmak üzere 5 şiiri bestelenmiştir. Çıkardığı kaset ya da CD yoktur.

Ali Rıza Malkoç'un şu ana kadar yazdığı ve çalışmamıza aldığımız toplam 319 şiiri vardır. Bu şiirlerden 1 tanesi 5 heceli, 16 tanesi 7 heceli, 46

tanesi 8 heceli, 208 tanesi 11 heceli ve 25 tanesi 14 hecelidir. Bunun yanında 17 tane ölçüsüz şiiri ve kayıt altına aldığı 6 tane atışması vardır.

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinin neredeyse tamamını dörtlükler halinde yazmıştır. Dörtlükler halinde yazdığı şiirlerin hanelerine göre sayıları aşağıdaki gibidir:

7 Heceliler:

Üç haneli: 3

Dört haneli: 1

Beş haneli: 2

Altı haneli: 4

Yedi haneli: 1

Sekiz haneli: 3

Dokuz haneli: 2

On haneli: 1

8 Heceliler:

Üç haneli: 2

Dört haneli: 5

Beş haneli: 11

Altı haneli: 13

Yedi haneli: 6

Sekiz haneli: 1

Dokuz haneli: 2

On dört haneli: 1

11 Heceliler:

Üç haneli: 15

Dört haneli: 40

Beş haneli: 41

Altı haneli: 63

Yedi haneli: 20
 Sekiz haneli: 5
 Dokuz haneli: 4
 On haneli: 1
 On bir haneli: 1
 On iki haneli: 1
 On dört haneli: 3

14 Heceliler:

Üç haneli: 2
 Dört haneli: 4
 Beş haneli: 4
 Altı haneli: 2
 Yedi haneli: 1

Fakat bunun yanında, âşığın gelenekten farklı olarak yazdığı şiirleri de vardır. Tek dörtlükten ve beyitlerden oluşan şiirlerinin yanında, üçlü ve ikili mısralı, 3+2 haneli; dört ve iki mısralı, 4+2 haneli şiirleri de mevcuttur. Malkoç, bu tarz şiirleri Ozan Arif'ten etkilenecek yazdığını söylemiştir.

Tek dörtlük:

8 Heceli: 1
 11 Heceli: 4

3 ve 2 mısralı hanelerden oluşanlar:

5 Heceliler

On iki haneli: 1

7 Heceliler

On haneli: 1

8 Heceliler

On iki haneli: 3

On dört haneli: 2

11 Heceliler

Altı haneli: 1

Yedi haneli: 1

On haneli: 1

On iki haneli: 1

On sekiz haneli: 1

14 Heceliler

Sekiz haneli: 3

On haneli: 3

On iki haneli: 3

4 ve 2 mısralı hanelerden oluşanlar:

8 Heceliler

On bir haneli: 1

11 Heceliler

Sekiz haneli: 1

On bir haneli: 1

On dokuz haneli: 1

Beyitlerden oluşanlar:

11 Heceliler

Sekiz haneli: 1

14 Heceliler

On haneli: 1

On üç haneli: 1

Yüz haneli: 1

Ali Rıza Malkoç hece ölçüsünü başarılı kullanan bir âşıktır. Şiirlerinde çok az hece hatası vardır. Şiirlerinde en çok yarım kafiye kullanmıştır.

Ali Rıza Malkoç şiirlerinde çeşitli kafiye şemaları uygulamıştır. Sadece altı şiirinin kafiyeleri düzensizdir. Şiirlerine genel olarak baktığımızda en çok uyguladığı kafiye düzeni “**abab / cccb / çççb...**” ve daha sonra “**aaab / cccb / çççb...**”dir. Bunun dışında Malkoç’un uyguladığı kafiye düzenleri şunlardır:

“abcb / dddb / eeeb...”
 “aaa / bb / ccc / bb / ddd /bb...”
 “abcb / dbeb / fbgb...”
 “aaaa / aaaa / aaaa...”
 “aaaa / bbbb / cccc...”
 “aaab / aaab / aaab...”
 “aaba / aaba / aaba ...”
 “aabb / ccbb / ddbb...”
 “aabb / ccdd / eeff...”
 “aaba / ccdd / eefe...”
 “aaaa / bbba / ccca...”
 “abab / abab / abab...”
 “abab / bb / cccb / bb / dddb / bb...”
 “abab /cc / dddb / cc...”
 “abac / dddc / eeec...”
 “aaa / bb / aaa / bb / aaa / bb...”
 “aaaa / bb / cccc / bb / dddd / bb...”
 “aaa / bc / ddd / bc / eee / bc...”
 “aaaa / aa / bbbb / aa / cccc / aa...”
 “aa / aa / aa / aa...”

Ali Rıza Malkoç’un dili halk dili kadar sade olduğu gibi kullandığı mecazlar ve imgeler bazen kendine özgü anlamlar yüklenmektedir. Klasik âşık edebiyatı motiflerini Malkoç’un şiirlerinde çok fazla görmek mümkün değildir.

Âşık Ali Rıza Malkoç şiirlerinde birçok edebi sanat kullanmıştır. Malkoç'un şiirlerinde rastladığımız edebi sanatları şöyle sıralayabiliriz: Teşbih, istiare, mübalağa, istifham, teşhis, tenasüp, telmih, tezat, irsal-ı mesel, mecaz-ı mürsel, kinaye, tecahül-i arif, leff-ü neşr, nida, iktibas, cinas, tekrar.

Ali Rıza Malkoç şiirlerinde, tahkiye yoluyla, tasvir yoluyla, açıklayarak, öğüt ve hitap yoluyla, soru yoluyla ve mükâleme yoluyla anlatım şekillerini kullanmıştır. Âşık edebiyatı nazım biçimlerinden en fazla koşma yazmıştır. Bunun yanında Semai ve varsağı tarzında şiirleri de vardır. Anonim halk edebiyatı ürünlerinden türkü, dinî-tasavvufi Türk edebiyatı nazım biçimlerinden ise ilahi ve nutuk tarzında şiirler yazmıştır. Ali Rıza Malkoç'un şiirlerindeki ağırlıklı motifler ise dini ve sosyal motiflerdir.

Yapmış olduğumuz bu çalışmanın, Ali Rıza Malkoç'un hayatı, sanatı ve eserlerine ışık tutacağı, gelecekte bu konuyla ilgili araştırma yapacak olanlara kaynaklık edeceği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- AKSAN, Doğan; **Halk Şiirimizin Gücü**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1999.
- ALPTEKİN, Ali Berat; **Gönül Kervanı-Âşık Kul Nuri**, Ankara, Lazer Ofset, 2003.
- ALPTEKİN, Ali Berat; **Âşık Veysel**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2007.
- ALPTEKİN, Ali Berat; **Erzurumlu Emrah**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004.
- ARTUN, Erman; **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2001.
- BAŞGÖZ, İlhan; **Folklor Yazıları**, İstanbul, Adam Yayınları, 1984.
- BEZİRCİ, Asım; **Türk Halk Şiiri Antolojisi**, İstanbul, 1990.
- BORATAV, Pertev Naili; **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1969.
- ÇOBANOĞLU, Özkul; **Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2000.
- DEVELLİOĞLU, Ferit; **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara, Aydın Kitabevi, 2006.
- DİLÇİN, Cem; **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.
- DOĞAN, Barış, ELİTAŞ, Hikmet; **Anadolu Âşıkları**, Karaman, İnci Ofset, 2007.
- ELÇİN, Şükrü; **Halk Edebiyatı Araştırmaları**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1993.
- ELÇİN, Şükrü; **Halk Edebiyatına Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları, 7. Baskı, 2001.
- GÜNAY, Umay; **Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2008.
- GÜZEL, Abdurrahman – TORUN, Ali; **Türk Halk Edebiyatı El kitabı**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2005
- HALICI, Feyzi, **Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri**, Ankara, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1992.

- KABAKLI, Ahmet; **Türk Edebiyatı**, Cilt 2. İstanbul, 1997.
- KABAKLI, Ahmet; **Âşık Edebiyatı**, İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2006.
- KALKAN, Emir; **XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri**, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.
- KAM, Ferit; **Vahdet-i Vücûd**, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara, 1994.
- KAYA, Doğan; **Anonim Halk Şiiri**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004.
- KOCAKAPLAN, İsa; **Açıklamalı Edebî Sanatlar**, İstanbul, MEB Yayınları, 1992.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuat; **Saz Şairleri**, Ankara, Akçağ Yayınlar, 2004.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuat; **Edebiyat Araştırmaları 1**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004.
- KUDRET, Cevdet; **Halk Şiirinde Üç Büyükler**, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1984.
- Kuran-ı Kerim**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2007.
- MALKOÇ, Ali Rıza; **Duygular Dillensin Diye**, Bursa, Türkü Devri Yayınları, 2006.
- MALKOÇ, Ali Rıza; **Türküler Bizi Söyler 1**, Bursa, Türkü Devri Yayınları, 2006.
- MALKOÇ, Ali Rıza; **Türküler Bizi Söyler 2**, Bursa, Türkü Devri Yayınları, 2005.
- MALKOÇ, Sabri; **Malkoç Oğulları Şeceresi**, Ankara, Mars Matbaası, 1967.
- OĞUZ, M. Öcal; **Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2001.
- ONAY, Ahmet Talat; **Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nevi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1996.
- ÖZARSLAN, Metin; **Erzurum Âşıklık Geleneği**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2001.
- ÖZHAN, Mevlit, KIRÇI, Emine; **Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi**, Ankara, 1992.

ÖZSOY, Bekir Sami; **Başlangıcından Günümüze Örnekleriyle Türk Şiiri**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2005.

SOYSAL, M. Orhan; **Edebi Sanatlar ve Tanınması**, İstanbul, MEB Yayınları, 1998.

TOKLU, M. Osman; **Şiir Dili ve Çevirisi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2003.

TURAN, Fatma Ahsen, UYSAL Başak, **Sazın ve Sözün Sultanları Yaşayan Halk Şairleri I.**, Ankara, 2008

Türk Dili (Özel Sayı); cilt III, sayı 445-450 Ocak-Haziran, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1989.

Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 1998

ULUDAĞ, Süleyman; **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 2005.

TURAN, Metin; **Türk Halk Edebiyatı**, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1063.

BANARLI, Nihat Sami; **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2001.

BORATAV, Pertev Naili; **Halk Edebiyatı Dersleri 1**, Ankara, Uzluk Basımevi, 1942.

<http://www.malkoclar.org/>

<http://www.aksukoyu.com/>

<http://www.malkocnet.com/>

<http://www.arm.web.tr/>

http://www.antoloji.com/ali_riza_malkoc

<http://www.mailgazete.com/>

<http://www.türküdevri.com>

<http://www.isa-sari.com/yasayan-bir-halk-sairi-ali-riza-malkoc-malkoc-ali/>

YEDİNCİ BÖLÜM

EKLER

EK 1: Ali Rıza Malkoç ile ilgili fotoğraflar

Resim 1: Ali Rıza Malkoç

Resim 2: Ali Rıza Malkoç annesi, babası ve kardeşleriyle

Resim 3: Askerlik yılları (ortada)

Resim 4: BUGİAD genel sekreteryken (1993)

Resim 5: Ali Rıza Malkoç Bursa âşık kahvesinde

Resim 6: Ali Rıza Malkoç işinin başında

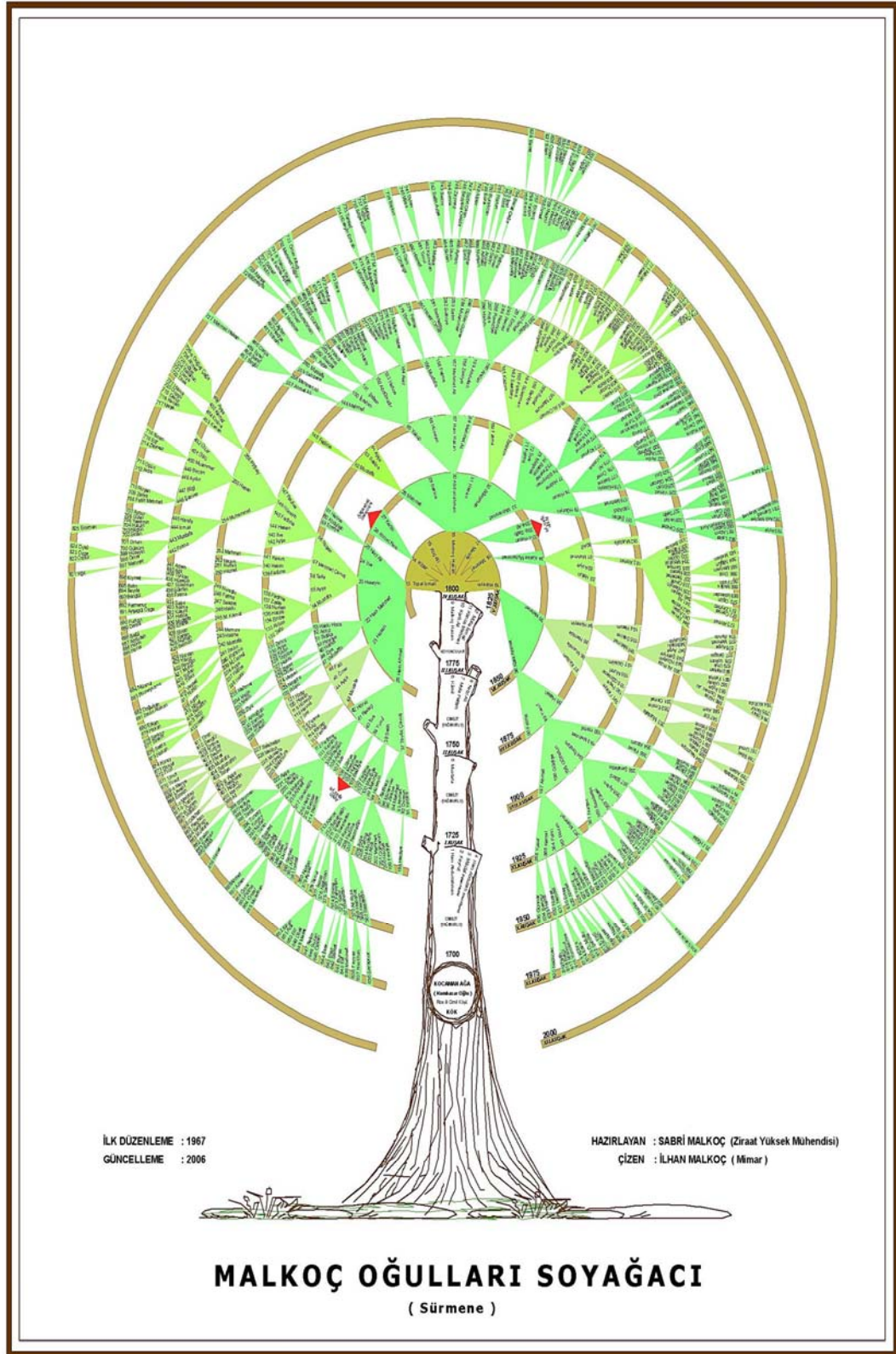
Resim 7: Ali Rıza Malkoç ve arkadaşı diş hekimi Akif Öter

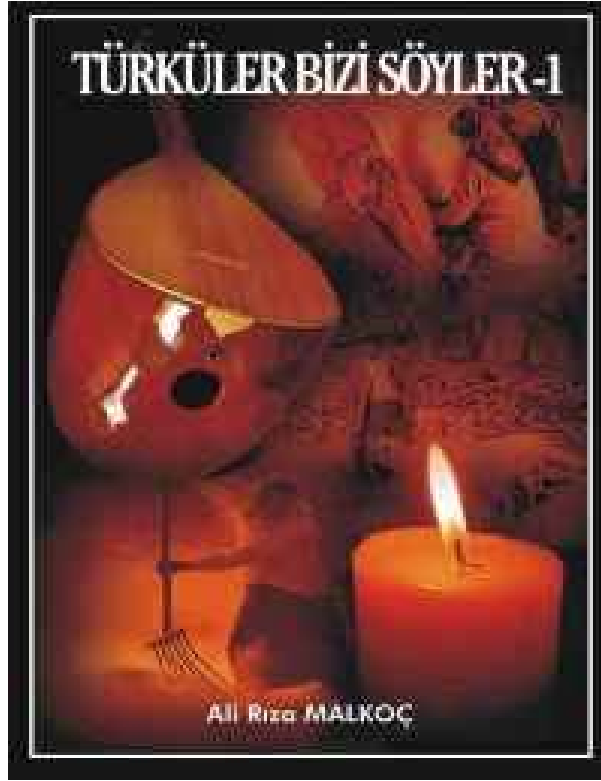
Resim 8: Ali Rıza Malkoç ve arkadaşı Yıldırım Yılmaz (Bursa Ulu Cami)

Resim 9: Oğlu Yavuz'la birlikte dernek faaliyetleri sırasında

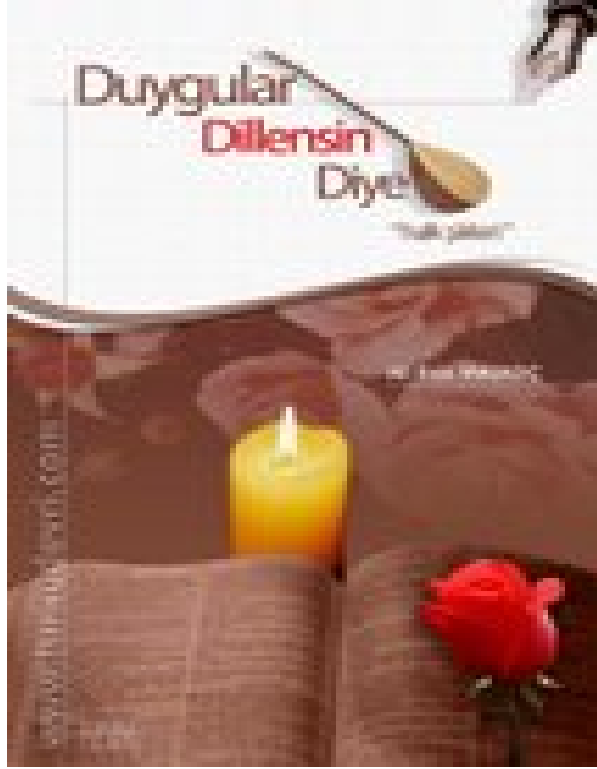
EK 2: Kitapları, hakkında yapılan yayınlar, bestelenmiş bir şiiri

Resim 1: Ali Rıza Malkoç'un "Türküler Bizi Söyler 1" adlı kitabının kapağı

Resim 2: Ali Rıza Malkoç'un "Türküler Bizi Söyler 1" kitabının kapağı

Resim 3: Malkoç'un "Duygular Dillensin Diye" adlı şiir kitabının kapağı

Resim 4: "Ekolife" dergisinde bilişim dünyası ile ilgili yapılmış röportaj

bugiad
BÜYÜK İŞİĞİ İLE ÇIKAN YOLDA

Röportaj

**Mum ışığı ile çıkılan yolda
cihani aydınlatma misyonu**

BUGİAD'ın 15 yıl önce hizmet aşkıyla yaktığı mum, bugün, cihani aydınlatma misyonuyla etrafına ışık saçıyor. Enerjisini azmin, gayretin ve samimiyetin coşkun penasından alan ışığıyla yoluna devam eden BUGİAD'ın hizmet serüvenini, derneğin ilk genel sekreteri Ali Rıza Malkoç ile konuştuk

Hani bir tabir varmış. Ulaştığın başın ve elde edilen hedefleri tanımlamada kullanılır...
"Bugünlerde temaklarıyla kanyarak geeli." diye...
İşte bu tanım tam da, 15 yıl önce temelleri idealist bir grup ruhanınca ahdan Bursa Girişimi İfadatları Derneği'nin (BUGİAD) bugün ulaştığı parlatır konumu tarif ediyor.

Azmin, gayretin ve samimiyetin ömek ömek dokunduğu 15 yıl sonunda gelinen noktada BUGİAD, inancına atığı pek çok sosyal, ekonomik ve kültürel projeleri etrafına ışık saçıyor.

Hiç pışke yok ki ışık kaynağı olma şlevini bundan sonra da sürdürülecek.

İyi de bugünlere nasıl gelindi?

BUGİAD, klasik bir İslami derneği olmasının ötesinde, içinden çıktığı topluma hizmet üreten coşkun bir pinar haline nasıl geldi? Bu sorulara yanıt verilebilmenin yolu, 15 yıl önceini hatırlamaktan geçiyor...

Yeni 23 Aralık 1993'e zaman içerisinde çıkarak yolculuktan...

Bu tarih, BUGİAD'ın doğum müjdesini veren kufu bir tarihtir. Uluysal'daki Ekur Akif İhan'ında 30 metrekarışık bir odada başlayan serüven, 25 üyyle yapılan ilk genel kurultayla nemiyet kazanır.

Kurultay ilk gündem bu yana 9 dınyanın aktif ve dinamik gıcı olma şlevini artan tempoyla sürdüren BUGİAD, düzensiz jurno ve yurtdi geçiren, üyelerini ulfusu getiren aktivitelere bulunu.

BUGİAD'ın 1993'ten itibaren 15 yıl sonuna genel sekreteri olan Ali Rıza Malkoç, o günlerin heyecanını hatırlıyor:

BUGİAD'ın kurucu başkanı A. Kemal Turhan yapılan seçimde derneğin ilk başkanı olur. Derneği kuruluştan itibaren, Turhan ve yönetim kulu, üyeleriyle birlikte BUGİAD'ın doğumuna tanıklık eden bir isim daha vardır, Ali Rıza Malkoç.

BUGİAD'ın 1993'ten itibaren 7 yıl sonuna genel sekreterliğini südüren Malkoç, o günlerin heyecanını hatırlıyor:

"Bizler hizmet insanlarıyız. Yaşadığımız toplama, onun da ötesinde tüm imaniğe hizmet borcunuz var. İyisin, doğrudan, gözlemlen yana dıblaklık görevlerde bulunmak biler için onur vesilesi. İşim de bu görev bilinciyle, BUGİAD'ın kurulu sürecinde yer aldım." diyor Malkoç, sözleriyle BUGİAD'ın misyonunu da cıhanı çarpıklığıyla göstermeye seriyor.

www.bugiad.org.tr

Geçmişten bugüne BUGİAD

O günün kopolatlarında oluklu mütevazı imkânlarla yıla çıkılarak ifade eden Malkoç, BUGİAD'ın bugün & şley noktadan 10 katlık büyüğe eriştiğine işaret ediyor.

Malkoç anlatırken, BUGİAD'ın hizmet misyonunu daha iy vıkk ediyoruz. Söyleniminde nostalji nıngatları mıtın Malkoç, o günleri sözleriyle bakan nasıl da nemeliyor:

"İlk genel kurultay öncesi çalışmamız, BUGİAD'ın kuruluştunda büyük emeklerin bulunun ile başlıyoruz A. Kemal Turhan'ın Organize İhtis Sanayisi üyelerinde gerçekleştiriyorduk. Menai saatlerine engel oluktuğumun şüğüneyle, her salı 06.30'da bir araya geliyorduk. Günü'daki iymim bönek getirdi, Kemal Akın'da de sül iliminde bulunundu. İdealist bir anlayış ve görev aşkıyla sürdüştüğümüz çalışmamız, neticesine verdi. Nihayetinde derneğimiz kuruldu."

BUGİAD'ın canlı tarihi Malkoç'tan bir anı demeti daha:

"İsimimizi yeni açmışız. Bulundukumuz 9 hanında şley elektriklerin anırlığına uğruyoruz. Hiç."

Malkoç'un bir anı daha var ki aileme sürdüren mücadelenin, eninde sonunda meyvesini vereceğine ilişkin şıpçan içiyor:

"Böğümü sokacağımız bir bıcımız var ama bıcıda olukluk sandığımız çok. Genel kurultayımızı yapıyoruz. Sıra yönetim kurulu toplantısına gelmiş. Ama ne toplantı? Yönetim kurulu üyelerimizi olutacağımız ne bir sandığımız ne de macamız var. Allah'tan imdadımıza gaz tenekelekin penin. Yönetim kurulu üyeleri çenemiz, gaz tenekelekin üzerine oturmak zorunda kalış. Çift Çatalar alımız hatin repinisi yapar 'Sanayiciler demektir ki il toplanılmalıdır, sandalye niyetine gaz tenekelekinde oturuş.' diye. 'Yani anlayacağımız, gaz tenekeleki toplanılan biler için unutulmaz tarihli bir anıma var."

Malkoç, BUGİAD'ın bugün ulaştığı profesyonel yipeden da öğüyle söz ediyor. BUGİAD'da her brampa zın emman tırdam edidiğini vurgulayan Malkoç, bunun da saat gibi işleyen bir sistemi benzerinde getirdiğini ifade ediyor.

www.bugiad.org.tr

Resim 5-6: BUGİAD dergisinde yapılan röportaj

Sözler: Ali RIZA MALKOÇ
Müzik: Hüseyin KARAKOÇ

Notaya alan:
Murat METİN

VAZİYETTEN VASIYETE

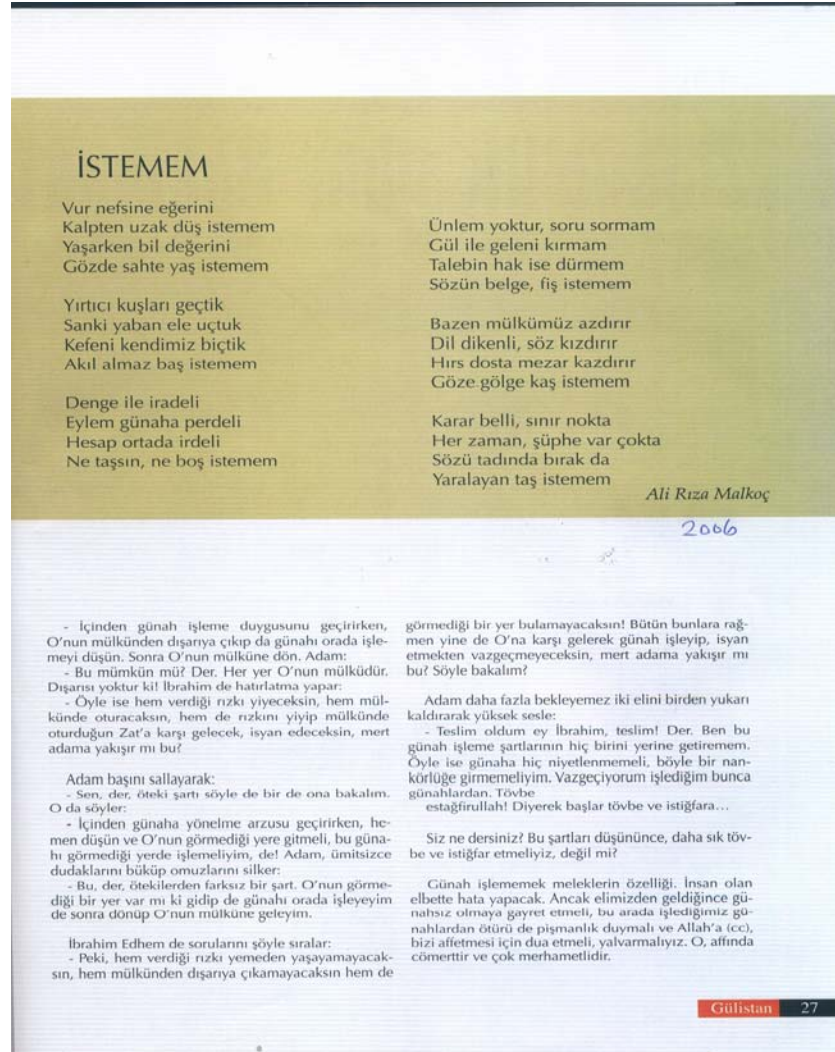
4
7
10
14
17
20
23
26

TA NI _ YA SIN _ YA RA DA NI _ HER DA İM SAZ ...
Ü ZE Ri NE _ FARZ DIR BORÇ LA _ MA O GUL SAZ ...
HALK İ ÇİN DE _ HİZ MET KAR OL _ CAN LA RA SAZ ...
TEK Kİ Sİ LİK _ HA YAT DÜS LE _ ME O GUL
CAN O _ SAZ ...

ARI OGUL VERİR KENDİ CINSINDEN
İNSAN TÜTER HABERİ YOK İSİNDEN
SEN ÖRNEK OL İZ SÜRÜLSÜN PESİNDEN
SAGLAM DALA KORUK ASLAMA OGUL

HER SALA DUYDUKÇA BENİM SANIRIM
SESTEKİ MANAYI İYİ TANIRIM
KÖTÜ MİRASIMLA ÖOK UTANIRIM
ÜÇ OLAN HATAMI BESLEME OGUL

Resim 7: "Vaziyetten Vasiyete" adlı şiirin bestesi

Resim 8: Âşığın, 2006 yılında "Gülistan" adlı edebiyat dergisinde yayınlanmış bir şiiri

SÖZLÜK

Abat: Şen, rahat.

Ağyar: Yabancı, el, başkası.

Ahd ü peymân: Ant, söz verme.

Ahkâm: Hükümler.

Ahval: Haller.

Akçe: Para.

Aş(ı)lamak: Birtakım düşünce veya duyguları başkasına benimsetmek, telkin etmek, etkilemek.

Aşikâr: Açık, apaçık, belli, meydanda olan.

Aşikâre: Açıkça, belli olan.

Atalet: Tembellik, işlemezlilik.

Avane: Yardımcı, hizmetçi.

Âzâ: uzuv, bedenin parçaları.

Bala: Çocuk

Bâr: Meyve.

Bar: Yöresel bir halk oyunu.

Batın: Gözle görülmeyen, iç, manevi durum.

Batini: Görünmeyen, içten, manevi.

Benlik: Kendilik, şahsiyet.

Beşik kertmesi: Doğuştan nişanlanma.

Beynamaz: Namaz kılmayan.

Bezirgan: Esnaf, tüccar.

Buhur: Güzel Koku.

Çetele: Çizilerek veya oyularak açılan kertik.

Diğerkâm: Başkalarını düşünen.

Eman: Af ve yardım dileme.

Enaniyet: Bencillik, benlik.

Engebe: Zor arazi, çukur, dağ, bayır.

Enkaz: Yıkıntı, döküntü, çöküntü.

Ervah: Ruh.

Eşref-i mahluk: İnsan, yaratılmışların en şerefli.

Etüt: Herhangi bir konuda yapılan inceleme, araştırma., ön çalışma.

Eyyamcı: Gününü dilediğince geçiren, gününü gün eden kimse.

Fakr: Yaradan karşısında, her şeye muhtaç, aciz olduğunu hissetmek.

Felah: Saadet, kurtuluş.

Fesad: Kötülük, karışıklık.

Fetva: İlim ehlinin dini bir konuda bilgi vermesi.

Fısk: Haddi aşma, hata, günah.

Flu: Tam olarak belli olmayan, görülmeyen.

Gaddar: Acıması olmayan, başkalarına haksızlık eden, merhametsiz, katı yürekli, insafsız.

Gaybi: Tespit edilemeyen.

Gayda: Türkü, ses, müzik, melodi, çalgı.

Geda: Dilenci.

Giz: Sır.

Gövmek: Yeşermek.

Güruh: Küçümsenen topluluk, kuru kalabalık.

Güz: Sonbahar.

Habis: Kötü, zararlı, pis.

Hâdim: Hizmet eden, hizmet edici, yarayan.

Hakir: Hor görülen, aşağılanan.

Halvet: Tek başına dua etmek.

Harap: Bitkin, yorgun, perişan.

Hasenat: Yararlı, iyi, güzel işler.

Heder: Boşa gitme, ziyan olma.

Hıfz: Hafıza, bellek.

Horlatmak: Hor davranılmasına göz yummak, aşağılamak.

Hurufat: Kelimeler, harfler.

Husumet: Düşmanlık.

Hüdâ: Yaratan, Hakk.

Hüsnü zan: İyi niyet.

Irak: Uzak

İdrak: Anlama yeteneği, anlayış.

İfa: Yerine getirme, ödeme.

İhtiras: Aşırı, güçlü istek, tutku.

İhtişam: Büyüklük, görkem.

İlistir: Kevgir, süzgeç, elek.

İltica: Sığınma.

İnşirah: Gönül açılması, ferahlık.

İtidal: Aşırı olmama, ölçülü, soğukkanlı, orta yol.

İzhar: Belirtme, gösterme, açığa vurma.

İzhara eğrili: Kederi, yutkunarak gizleyen, anlamında kullanılmıştır.

Kadavra: Deney malzemesi, cansız beden.

Kahır: Derin üzüntü veya acı, sıkıntı.

Kaide: Kural, makam, türkü.

Kalbur: Delikli veya seyrek telli elek, süzgeç, kevgir.

Kâm: Zevk, mutluluk, tat.

Karz: Ödünç.

Kâzip: Yalancı.

Kem: Kötü.

Kesir: Yarım.

Kesret: Çokluk.

Kıyas: Bir suçluyu, başkasına yaptığı kötülüğü aynı biçimde uygulayarak cezalandırma.

Kısır: Noksan, üretmeyen.

Kıstas: Ölçü.

Kıtlamak: Isırmak.

Kil: Bir tür toprak.

Konkordato: Anlaşmalı iflas.

Koruk: Ham, olgunlaşmamış, kısır.

Küfe: Sepet, kap.

Küremek: Temizlemek.

Lafız: Söz, kelime.

Mahlukat: Yaratılanlar.

Malayani: Boş ve yararsız, saçma.

Manivela: Kaldıraç.

Maraz: Hastalık, zorluklar, engel.

Masnuat: Sanat eserleri.

Meftun: Tutkun, gönül vermiş, vurulmuş.

Men dakika duka: Eden bulur anlamında bir atasözü.

Menfez: Yol, Girecek veya geçecek yer.

Menkıbe: Tarihte iyi iz bırakmış yaşam öyküleri

Merek: Samanlık, yem deposu.

Mezat malı: Bayağı ve ucuz mal.

Mih: Çivi.

Mihenik taşı: Değerli madenler için denek taşı.

Miraç: En yüksek makam.

Murdar: Kirli, pis.

Mübaşir: Mahkemede, yorum ve karar yetkisi olmayan görevli.

Müflis: İflas eden kişi.

Müfsid: Bozan, Fesat, nifak ehli.

Müştak: Özlemek, sevmek.

Nadan: Bilgisiz, cahil, kaba, kötü.

Naehil: Ehil olmayan, acemi.

Nağme: Güzel, uyumlu ses, ezgi, melodi.

Nâhoş: Hoş olmayan, çirkin, kötü.

Nâr: Ateş.

Necat: Bulmak Kurtulmak.

Necis: Pis, kirli, murdar.

Nusret: Yardım.

Öşür: Ürün üzerinden alınan eski bir vergi.

Parafin: Saydam yalıtım malzemesi.

Paratoner: Tehlikelerden koruyucu anlamında (Yıldırımsavar).

Parelelemek: Parçalamak

Parsa: Maddi karşılık, avanta para.

Patika: Dar keçi yolu.

Posa: Değerli maddesi alınmış atık, çökelti.

Rafine: Arı, duru, safi.

Raks etmek: Oynamak, melodik hareket

Riya: İnandığı, düşündüğü gibi davranmama.

Rota: Gidilen, izlenen yol.

Rükû: İlahi huzurda eğilmek.

Sal: Teneşir, tabut.

Salah: İyi hal, huzur.

Salat: Dua, ibadet.

Sanî: Sanatkârca yapan, yaratan.

Saraç: Terzi, şekil veren.

Sayrı: Hasta.

Sedef: Denizden çıkarılan sert, kıymetli taş.

Ser: Baş, kafa.

Seyrân: Gezinen, dolaşan, gözlemleyen.

Silsile: Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra.

Sîne: Gönül, bağır, yürek.

Sirac: Işık.

Siret: İnsanın iç hali, ahlakı, manevi yolu.

Sual: Soru.

Suizan: Kötü niyet.

Sulh: Barış.

Sürek: Devam eden zaman.

Şakir: Şükreden.

Şa'saa: Gösteriş, süs.

Şekva: Yakınma, sızlanma, şikâyet.

Şiraze: Kitap yapraklarını bir arada tutan cilt şeridi.

Şoklamak: Dondurmak.

Tahir: Temiz, pak.

Takva: Dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp buyurduklarını yerine getirme.

Tarumar: Dağınık, karışık, perişan.

Tasdik: Doğrulama, onaylama.

Taşeron: İkincil, fason iş yapan.

Teğet: bir konuya üstünkörü dokunmak.

Tekerrür: Tekrarlanma, yinelenme.

Tenzil: Düşürme, terfinin zıttı.

Terki: Binek hayvanları eyerinin arka bölümü.

Tesviye: Yontma, düzleme.

Te vessül etmek: Girişmek, yönelmek.

Tezat: Karşıtlık, karşıt olma, zıtlık, çelişki.

Tezyinat: Süs, dekorasyon.

Tomar: Yığın, küme, deste.

Tümör: Ur.

Türbülans: Şiddetli, ters hava akımı.

Ukba: Ahiret.

Umman: Okyanus.

Uşşak: Âşıklar.

Vahdet: Birlik, teklik.

Vakar: Ağırbaşlılık.

Veba: Bulaşıcı bir hastalık.

Vebal: Manevi sorumluluk.

Virman: Transfer, aktarma, taşıma.

Visal: Sevdiğine kavuşma, ulaşma, varma.

Yâd etmek: Vefa ile hatırlamak.

Yad: Yabancı, el.

Yağız: Siyah, güçlü.

Yakarış: Dua, münacat, istek.

Yalak: Hayvanların su içtikleri taş veya ağaçtan oyma kap.

Yâren: Dost, arkadaş, kardeş

Yeis: Ümitsizlik.

Zahir: Açık, belli, dış yüz, görünüş.

Zaptiye: Polis.

Zar: İnleyen, zayıf, dermansız.

Zebani: Cehennem bekçisi.

Zemberek: Saatlerin çeşitli parçalarını harekete geçiren yay.

Ziya: Işık, aydınlık.

Zül: Alçalma, düşkünlük, ayıplanacak şey.

ÖZET

Demircan, Ahmet; Âşık Geleneği İçinde Ali Rıza Malkoç'un Hayatı, Sanatı ve Şiirleri, Ankara, 2010.

Çalışmamızda; Türk Halk Edebiyatı, Âşık Edebiyatı sahasının yaşayan temsilcilerinden Âşık Ali Rıza Malkoç'un hayatı, sanatı ve şiirleri ortaya konularak, Ali Rıza Malkoç'un gelenek içerisindeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Amacımız, Âşık Ali Rıza Malkoç'tan hareketle günümüz âşıklık geleneğinin durumuna ışık tutarak, ileride yapılacak çalışmalara yardımcı olmaktır.

Çalışmamız sırasında elde ettiğimiz bilgiler tez içeriğine uygun olarak değerlendirilmiştir. Tezimiz yedi bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Âşık Ali Rıza Malkoç'un hayatına, âşıklık geleneği içerisinde yer alışına, şiir ve âşıklık hakkındaki görüşlerine ve kendisi ile yapılan röportaja yer verilmiştir. İkinci bölümde; şiirlerinin hane sayısı, ölçü ve durakları ve kafiye yapısı ve redifleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde; şiirlerdeki edebi sanatlar ve anlatım şekilleri incelenerek, Malkoç'un dil ve üslup özellikleri tespit edilmiştir. Dördüncü bölümde, Malkoç'un şiirlerinin şekil ve tür bakımından incelemesi yapılmış, beşinci bölümde şiirlerdeki motifler tespit edilmiştir. Altıncı bölümde şiirler hecelerine göre tasnif edilerek numaralandırılmıştır. Son bölüm ise Malkoç'la ilgili çeşitli ek belgelerden oluşmaktadır. Çalışma sırasında yararlanılan kaynaklar kaynakça kısmında alfabetik olarak yer almıştır.

Anahtar Kelimeler:

1. Âşık Ali Rıza Malkoç
2. Âşıklık Geleneği
3. Âşık Edebiyatı
4. Halk Edebiyatı
5. Şiir

ABSTRACT

Demircan, Ahmet; Ali Rıza Malkoç's Life, His Art and Poems in Tradition of Bard, Ankara, 2010.

In our study, Bard Ali Rıza Malkoç's life, art and poems were exhibited and the place of Ali Rıza Malkoç in this tradition was tried to determine. Our goal is to enlighten today's bard tradition by the help of Ali Rıza Malkoç and to help further investigations in the future.

The information gathered during our study were evaluated appropriately according to content of thesis. The thesis is formed from seven parts. In first part; Bard Ali Rıza Malkoç's life, his place in tradition of bard, his ideas about poem minstrelsy and interview done with him were placed. In the second part; digit numbers of his poems, accuracy and caesuras and rhyme forms and redif were investigated. In the third part; literary arts in the poems and expression types were surveyed and Ali Rıza Malkoç's language and style features were determined. In the forth part, the investigation of Malkoç's poems on account of type and form were done, in the fifth part motifs were stated in the poems. In the sixth part poems were labeled according to their syllable numbers and numerated. The last part is formed with some related documents about Malkoç. Resources which were used during the study were sorted alphabetically in bibliography.

Key words:

1. Bard Ali Rıza Malkoç
2. Tradition of minstrelsy
3. Bard Literature
4. Folk Literature
5. Poetry